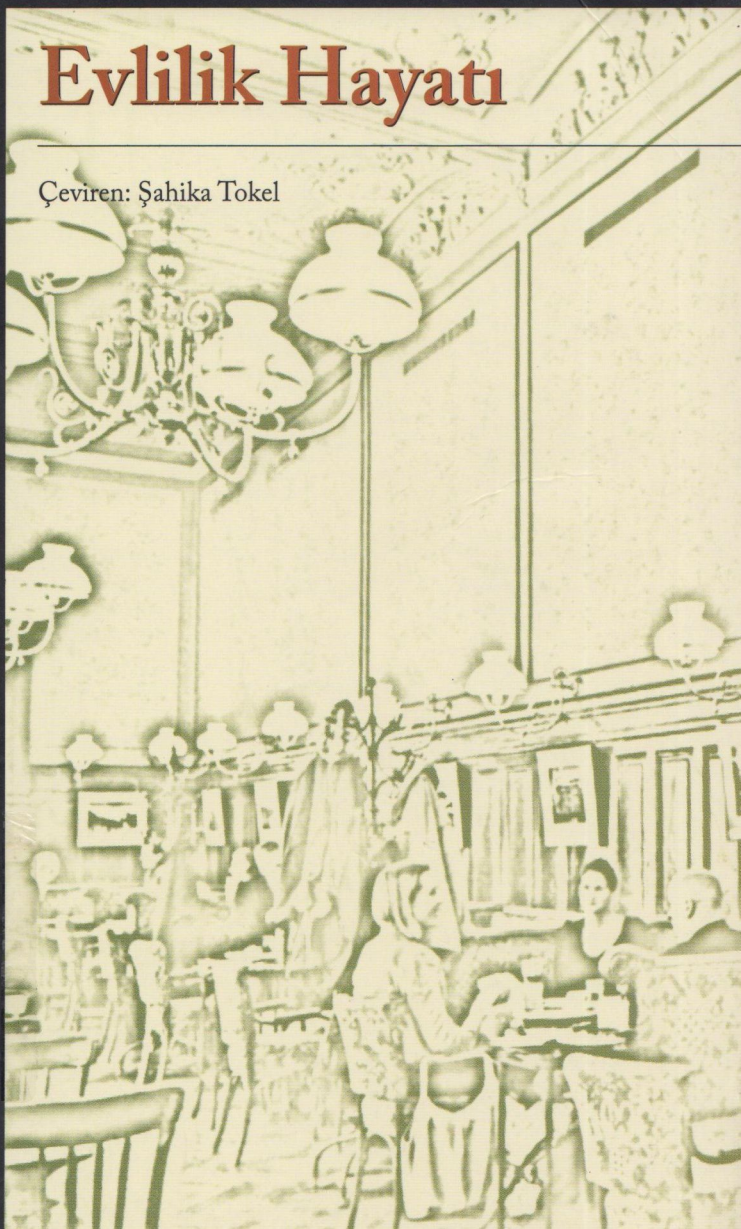
David Vogel

Evlilik Hayatı

ROMAN

Çeviren: Şahika Tokel

YKY
Yapı Kredi Yayınları

David Vogel 1891'de, bugün Ukrayna toprağı olan Podolya Satanov'da doğdu. 20 yaşından itibaren Yahudi kültürünün Doğu Avrupa'daki önemli merkezlerini ziyaret etti. Birinci Dünya Savaşı çıktığında Viyana'daydı ve tutuklandı. Yazmaya şiirle başlayan Vogel'in ilk kitabı 1923'te yayımlandı. 1925'te Paris'e giderek orada İbranice roman ve uzun öykü çalışmalarına başladı. İkinci Dünya Savaşı sırasında Naziler tarafından tutuklanarak bir toplama kampına sevk edilen Vogel'in 1944'te orada öldüğü sanılıyor.

Yenilikçi bir poetikanın ürünü olan şiirleri, dönemin İbranice kaleme alınmış şiirlerinden çok izlenimcilik ve dışavurumculuk akımlarının etkisi altındadır.

Bu yakınlarda bir romanı daha keşfedilen Vogel'in *Evlilik Hayatı* adlı başyapıtı, belli başlı bütün Avrupa dillerine, ayrıca Çince ve Rusçaya çevrilmiştir.

Şahika Tokel İstanbul'da doğdu. 2002'de İstanbul Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümünü bitirdi. 2006'da Marmara Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler bölümünden "Soğuk Savaş sonrası dönemde (1990-2003) Irak'taki Türk-Amerikan ilişkileri ve İkinci Irak Savaşı" konulu teziyle yüksek lisans derecesini aldı. Özel sektörde çeşitli görevler üstlendi. Hâlihazırda kitap çevirmeni olarak çalışıyor.

Başlıca çevirileri: *Hem Hasımız Hem Hısımız* - Derya Gültekin-Karakaş (İletişim Yayınları, 2009); *Demokratikleşme Sürecinde Ordu* - Narcis Serra (İletişim Yayınları, 2011).

DAVID VOGEL

Evlilik Hayatı

Çeviren:
Şahika Tokel

Roman

Yapı Kredi Yayınları

The publishers gratefully acknowledge the translation support of The Institute for the Translation of Hebrew Literature, Israel.

Bu kitabın çevirisine verdiği destek için The Institute for the Translation of Hebrew Literature, İsrail'e teşekkür ederiz.

Yapı Kredi Yayınları - 3682
Edebiyat - 1054

Evlilik Hayatı / David Vogel
Özgün adı: Hayei Nesuyim
İngilizceden çeviren: Şahika Tokel

Kitap editörü: Dürrin Tunç
Düzelti: Korkut Tankuter

Kapak tasarımı: Nahide Dikel

Baskı: Baskı: Pasifik Ofset
Cihangir Mah. Güvercin Cad. No: 3/1
Baha İş Merkezi A Blok Haramidere - Avcılar / İstanbul
Sertifika No: 12027

Çeviriye temel alınan baskı: Married Life, The Tobby Press LLC, 2007.
1. baskı: İstanbul, Ağustos 2012
ISBN 978-975-08-2335-0

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş. 2012
Sertifika No: 12334
© by the Estate of David Vogel
Worldwide Translation copyright © The Institute for the Translation of Hebrew Literature

Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
Yapı Kredi Kültür Merkezi
İstiklal Caddesi No. 161 Beyoğlu 34433 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
http://www.ykykultur.com.tr
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: http://alisveris.yapikredi.com.tr

BİRİNCİ KISIM

Tanışma

Birinci Bölüm

Gurdweill, vananın koridordan gelen gümbürdemesiyle uyandı. Gürültü etraftaki boşluğu bir anda tamamen doldurdu, hâlâ şafağın yarım ışığıyla demlenmekte olan odalara sızdı ve Rudolf Gurdweill'ın uyuyan bedenini işgal etti.

Vananın gürültüsü belki de uyanmadan hemen önce Gurdweill'ın tatsız bir rüya görmesine yol açmıştı, zira duyuları netliğe kavuşurken içinde debelenen ilk his isteksizlikti: Bu muhtemelen içinde, bilincin öte tarafında kalan rüyanın bir sonucuydu.

Gurdweill kısa süre gözleri kapalı vaziyette dinleyerek uzandı. Fakat bu arada sessizlik geri döndü ve Gurdweill sadece, koridorda kapanan bir kapının tıkırtısını ses çoktan azalıp yok olduktan sonra, gecikerek, adeta soyut bir şeymişçesine yakaladı.

Daha sonra pencerelere döndü ve gözlerini açtı. Pencerelerin ağaran günün ışığıyla epey sarardıklarını gördü, bu onun uykuya geri dönme arzusunu derhal güçlendirdi. Sanki bir tehlikeden kaçıyormuşçasına, hızla sağ tarafına dönerek yorganı başının üzerine çekti.

Aşağıda, Kleine Stadtgutgasse'de, ağır bir vagon amansızca gıcırdayarak ve pencere camlarını deprem gibi sallayarak yavaşça geçti. Onun "Nordbahnhof'tan bir kömür vagonu" olduğuna karar verdi Gurdweill. Artık, asla uykuya geri dönemeyecekti. Gıcırdama, uykulu zihni sesleri dışarıdan değil de kendi ruhu-

nun bir köşesinden geliyormuş gibi algılayana kadar aptalca bir inatçılıkla kendi kendini tekrar eden iki üç çıldırtıcı monoton sese düştü, oysa vagon artık oldukça uzaktaydı. Ani bir panikle yerinden fırladı ve yatakta doğruldu. Geniş olmayan odanın etrafına göz attı ve gözleri arkadaşı Ulrich'in yüzü duvara dönük halde uyumakta olduğu sağ tarafındaki kanepeye takıldı. Uyuyan arkadaşını görünce kendisini birdenbire ve tarifsiz şekilde uyanık hissediverdi. Bugün yapmak zorunda oldukları da bir baskı hissiyle beraber zihnine doluştu. Boyun eğişle, "Yapacak bir şey yok! İstesem de istemesem de oraya gitmek zorunda kalacağım!" diye söylendi kendi kendine. Hâlâ fazladan zamanı vardı ve birazcık daha uyuyabileceği umuduyla tekrar yatağa uzandı. Fakat sanki inadına, düşünceleri aynı tatsız konu etrafında dönüp durmaya devam etti ve Gurdweill onları durduramadı.

Oda, erken baharın tatlı, berrak sabahıyla doluyordu. Ulrich doğruldu ve miskin bir fısıltıyla bir şey söyledi. Gurdweill uyuyormuş gibi yaptı. O anda canı kimseyle konuşmak istemiyordu. Yarı kapalı gözkapaklarınm arasından ona her nedense sarsak, saçma ve tutarsız görünen kayıtsız, ruhsuz hareketlerle giyinen arkadaşını izledi. "Bu adam gülünç bir yaratık" diye düşündü ve "anlamsızlığı özellikle kendi başınayken daha belirgin..."

Sonunda, artık orada uzanmaya devam etmesi zorlaştı. Şehrin erken baharın güneş ışığında yıkanmış caddelerini hayal etti ve dışarıda olmak istedi. Sabırsızlıkla Ulrich'in işe gitmesini bekledi. Fakat Ulrich sanki ona inat bu sabah etrafta her zamankinden fazla dolandı; defalarca koridora çıktı, dolaptan yaka aldı, tekrar yerine koyup bir başkasını aldı ve kıyafetlerini temizlemek için aşağı yukarı yarım saat harcadı.

Ulrich, saat sekiz civarında çıktı. Gurdweill, yataktan fırlayarak pencerenin yanına gitti. Küçük caddeye yayılan gök mavisi nisan sabahını görünce içi büyük bir sevinçle doldu. Böyle bir günde hayatta olmak, dolaşmak, nefes almak iyiydi. O anda Gurdweill'ın endişeleri hafifledi; her şey daha kolay göründü. Kıyafetlerinin bir sandalye üzerine serili durduğu yatak tarafına geri döndü ve hızla giyinmeye başladı.

Yaklaşık yarım saat sonra Gurdweill hazırdı ve üçüncü kattan aşağı merdivenleri canlı adımlarla indi. Dışarıda henüz er-

genliğe girmemiş çekici kızları akla getiren farklı, tanımlanamaz bir kokuya sahip yumuşak sabah havasıyla kuşatıldı. Her şey gözüne yenilenmiş göründü. Asfaltı çoktan ıslatmışlardı ve çatlaklar arasındaki minik su birikintileri gizlice buharlaşarak havaya tazelik katıyordu. Vagonlar, arabalar, tramvaylar, sıralı evler ve insanlar da... her şey güneşin bakir ışınlarında neşeyle parladı. Süslü başlıklı ve kolalı beyaz önlüklü bebek bakıcıları, gürbüz, gülümseyen bebekler sanki kendi rahimlerinin meyvesiymiş gibi bebek arabalarını bir nevi gizli gururla ittiler. Gurdweill, Nordbahnstrasse boyunca yürüdü ve Praterstrasse'ye döndü. Mağaza vitrinleri o kadar kışkırtıcıydı ki her birinin içine girmek ve ihtiyacı olsun olmasın, her nevi şeyi satın almak, tüm mağaza görevlileriyle sohbet etmek ve onlarla umarsızca şakalaşmak için ağır bir istek duydu. Ve içinde başka bir istek daha uyandı: Caddenin ortasında durup sokak çocuklarına art arda altın ve gümüş paralar atarak onların mutluluğuyla mutlu olmak. Ama tüm bunlara gücü yetmezdi; cebinde sadece bir şilin ve birkaç groşen vardı. Böylece Gurdweill, Ferdinand Köprüsü'ne ulaşana dek yoldan geçenlerin gözlerinin içine her birine verecek mutlu havadisleri varmış gibi abartılı bir samimiyetle bakarak, geniş, hareketli Praterstrasse'de gezindi. Parmaklıkların orada kümelenmiş, ileri iten ve aşağı doğru bakan kalabalığa yaklaştı.

İri yarı, temiz tıraşlı adam "Genç bir kız" diye yanındakine döndü. "On sekizden fazla yoktur. Onu dışarı çektiklerinde kendi gözlerimle gördüm."

Bunu, Japon İmparatoru'nu kendi gözleriyle görmüş olmakla böbürleniyormuş gibi malum bir hoşnutlukla dile getirmişti.

Tiz bir ses, "Canlı mı?" diye sordu.

"Mümkün değil! Kesin ölmüştür."

Rengi solmuş, eski bir şapka takmış, elinde çanta taşıyan orta yaşlı bir kadın "Bu nesil!" diyerek araya girdi. "Hepsi bocalıyor. Onlar için hiçbir şeyin anlamı yok: Ya kendilerini öldürüyorlar ya da birbirlerini. Dün, bizim binada bir adam karısını öldürdü. Onu güpegündüz öldüresiye bıçakladı! Bir anda gidiverdi, zavallıcık. Gıkı çıkmadı."

Gurdweill, parmaklıklara doğru kalabalığı yararak ilerledi, buradan aşağıdaki toprak setin üzerinde duran iki polis görü-

lebiliyordu; üzeri siyah örtüyle örtülü, boğulmuş kızın başında nöbet tutuyor ve meraklı seyirci çemberinin daha fazla yaklaşmasını engelliyorlardı.

Onu saran ani güçsüzlüğe rağmen, Gurdweill aşağıya, toprak sete indi ve ölü kızın yakınına gelene kadar kalabalığı yararak ilerledi. Bedenini kaplayacak kadar büyük olmayan siyah örtünün altından, matlaşmış ve cansız kestane rengi saçlarının birazı ve granit kadar sert görünen soluk mavi alnının bir kısmı görünüyordu, örtünün diğer ucundan da günlerce suyun içinde kalmış olduğu açıkça belli olan kahverengi bir ayakkabının ıslak ve çamurlu burnu çıkmıştı. Örtünün altındaki şişkinlik iki beden büyüklüğünde gibiydi ve çevresindeki alan suyla ıslanmıştı. Gurdweill gözlerini siyah örtüyle örtülü yığından alamadı. Kalbi deli gibi çarptı.

Bu arada cenaze arabası geldi ve izleyenleri kenara çekilmeye zorladı. Cesedi kaldırdıklarında, boğulmuş kızın başı bir anlığına ortaya çıktı. Sol elmacık kemiğinin üzerinde yara izi vardı, ancak yaranın cildi renk olarak yüzün geri kalanından farklı değildi. Burun Gurdweill'a aşırı uzun geldi. Araba sonunda hareket ettiğinde ve birisi onun kaburgalarını dirsekleyerek kısa, hafif bir acı duymasına neden olduğunda birden aklından şu anlamsız düşünce geçti: "Burnun o kadar da uzun olmasına hiç gerek yok." Gurdweill canlandı ve acelesi olduğunu hatırladı. Bir kere daha önündeki ıslak zemine, Tuna Nehri'nin mavi gökyüzünü yansıtan dingin sularına ve küçük beyaz bulut parçalarına baktı ve de dağılan kalabalıkla birlikte basamakları çıkmaya başladı. Birden, sanki ağır bir işten çıkmışçasına kendisini çok bitkin hissetti.

Yürüyen yaşlı bir kadın ona doğru eğilerek ansızın haykırdı: "Böyle güzel bir bahar gününde ölü olmak iyi değil, genç bayım, hiç de iyi değil!" Ve sanki ölüme karşı kesin çareymiş gibi ekleyiverdi: "Şimdi de oğullarıma akşam yemeği hazırlamak için eve yetişmeliyim."

Ama Gurdweill için bahar gününün güzelliği bozulmuştu. İçinde bir kasvet duygusuyla başı önünde, elleri önü açık paltosunun ceplerinde, kanalın yanındaki asfalt kaldırım boyunca yürüdü. Birkaç dakika içinde Rotenturmstrasse'nin ucuna ulaştı

ve caddeye girdi. Yakındaki kitapçıların dışında durdu ve vitrindeki bazı yeni kitapların isimlerini kayıtsızca okudu, sonra saatine göz attı, onu çeyrek geçtiğini gördü ve kararlı bir tavırla dükkâna girdi.

Siyah, kemik çerçeveli gözlüklü, kızıl saçlı genç adam "Size yardım edebilir miyim efendim?" diye sordu.

Gurdweill, Dr. Kreindel'ı görmek istediğini söyledi.

Genç adam, kapının karşısındaki koridorda gözden kayboldu ve hemen geri döndü.

"Dr. Kreindel şu anda meşgul. Eğer burada birkaç dakika bekleyebilirseniz..." Bir sandalyeyi işaret etti.

Bu bekleyiş Gurdweill'ın hiç de hoşuna gitmedi. Beklemekten her şeyden çok nefret ederdi. Üzerinde durmayarak on beş dakikadan fazla beklememe konusunda kesin kararlılıkla sandalyeye oturdu.

Kitapçıda hiç müşteri yoktu. Kızıl saçlı mağaza görevlisi ara sıra bir merdiven çıkıyor ve raflardaki sıra sıra ciltler arasında hummalı bir aramaya girişiyor, bir yığın kitabı indiriyor ve onları aşağıdaki masaların üzerine yerleştiriyordu. Girişin yanında, kasiyerin gişesinde, genç bir kadın oturmuş kitap okuyordu. Ondan çok uzakta oturmayan Gurdweill'a hiç ilgi göstermiyordu. Zaman geçirmek için, karşısındaki raflarda, kitaplarla dolu uzun masanın öte tarafındaki ciltlerin isimlerini gözlerini zorlayarak okumaya çalıştı. Dışarıdan şehrin uzak uğultusu kulaklarına ulaştı. Arada açık bir bağlantı olmaksızın, ansızın, Tuna Nehri kıyılarındaki kızın cesedi kalktıktan sonraki ıslak zemini hatırladı ve kalbi sıkıştı. Burada oturmak ve beklemek birden tamamen fuzuli ve anlamsız geldi. Ezik, kahverengi şapkasını dizlerinin üzerine yerleştirip sigara bulmak için ceplerini karıştırmaya koyuldu, fakat hiçbir şey bulamadı. Düşünmeden genç kasiyere bakmak için döndü. "Tamamen kitabına gömülmüş görünüyor" dedi kendi kendine, "Gözlerimi yeterince sert bir şekilde ona dikersem dikkatini dağıtıp dağıtamayacağımı merak ediyorum." Yoğunlaşarak, gözlerini kasiyerin yanağındaki, kulağına yakın belirli bir noktaya dikti. Bir an sonra kasiyerin dikkati gerçekten de dağıldı: Ellerini erkek gibi kesilmiş, koyu altın renkli saçlarının üzerinden geçirdi,

kulağını ovuşturdu ve sonunda Gurdweill'a dönerek ona boş boş baktı. Yüzündeki ifadeden, unuttuğu bir şeyi hatırlamaya çalışıyormuş gibi görünüyordu. Sonra tekrar okumaya başladı. Gurdweill, deneyinden hoşnut, yeni bir cesaretten ilham almış gibi ayağa kalktı ve görevliye daha fazla bekleyecek zamanı olmadığını söyledi.

Görevli onu bir elektrik ampulüyle aydınlatılmış ve iki tarafta da tavana kadar kutuların yığılı olduğu dar koridordan geçirdi ve kapıyı kısaca çaldıktan sonra mal sahibinin odasına soktu. Kapıya karşı geniş bir çalışma masasının arkasında oturmakta olan Dr. Kreindel, onların kapıdan girmeleriyle beraber sanki yılan tarafından ısırılmışçasına yerinden sıçradı.

"Çalışırken beni rahatsız etmemeni sana kaç defa söyledim!"

Görevli, Gurdweill'ı işaret ederek, özür dilercesine, "beyefendi bir süredir bekliyor" dedi.

Görünen o ki Dr. Kreindel, Gurdweill'ın varlığını ancak şimdi fark etmişti. Görevliyi bir el hareketiyle savdıktan sonra Gurdweill'a alıcı gözle baktı ve az önceki öfkesinden izler taşıyan sesiyle ona ne istediğini sordu.

Kuru bir tavırla "adım Gurdweill" diye yanıtladı. "Dr. Mark Astel'in size daha önce benden bahsetmiş olduğunu tahmin ediyorum."

Kreindel ses tonunu birdenbire değiştirerek ve konuştukça ağzının ön tarafındaki iki altın dişi sergileyerek, "Aa evet! Tabii ya! Dr. Astel, kesinlikle hatırlıyorum. Lütfen buyrun" dedi. Masanın yanındaki sandalyeyi işaret ediyordu. "Demek ki şirketim için çalışmak istiyorsunuz! Çok iyi. Goethe ne demiş: Kitap aşkı şeyin açık bir göstergesidir vs. vs... Yanılmıyorsam siz kendiniz de yazıyorsunuz?"

"Hayır!" Gurdweill kestirip attı, "hiç yazmam!"

"Hayır mı? Bana denmişti ki... Boş verin, boş verin, zerre kadar önemi yok. Aksine, daha bile iyi. Çok daha iyi... Kleist demiş ki: Yazarlar hep vs. vs. Bu alıntının sonunu bildiğinizden eminim..."

Gurdweill, Dr. Kreindel'ın, ciddi mi konuştuğu yoksa şaka mı yaptığı zor anlaşılan tombul yüzüne bakarak oturdu. Ada-

mın düşük kaş altında gizlenmiş keskin küçük gözleri ona fazlasıyla aykırı geliyordu. Bunaltıcı bir hisle bu adamla günde sekiz saat geçirmek zorunda kalacağını düşündü; günlerce, bir yılın yarısı, tamamı ya da belki daha uzun bir süre boyunca. Tüm işin içine tükürmek ve kalkıp hemen oradan ayrılmak için ani bir istek duydu. Ama olduğu yerde kaldı. Altı aydır bir işte çalışmıyordu: Borç alabileceği kaynaklar tükeniyordu. İşe girme ihtimalini hemencecik reddetmeye cesareti yoktu.

Dr. Kreindel devam etti: "Felsefe öğrencisi olduğunuzu sanıyorum bayım. Çok ilginç bir konu! Felsefeye bayılırım... Üç sömestir felsefe okudum... Şimdi itiraf etmekten utanıyorum ama bir zamanlar Kant-Spinoza ilişkisi üzerine kitap bile yazmıştım. Telaşlanmayın, kitap asla basılmadı. Zararlı sonuçları olmayan bir gençlik kabahati... Her halükârda, bu zamana kadar felsefeye sadık kaldım. Stoklarım en başta felsefe kitaplarıyla doludur. Burada zengin bir koleksiyon bulacaksınız sevgili bayım, hepsi de emrinize amade."

Gurdweill birdenbire gittikçe güçlenen bir hüzün dalgasına kapıldı, bunun için hiçbir açık neden göremiyordu. Sabırsızca, büyük olmayan bir avluya, dingilleri yerde yatan bir el arabası ve sarı gün ışığının üst yarısını aydınlattığı kör bir duvara bakan sağ taraftaki pencereye döndü. Kendisini görüşmenin sonuçları konusunda oldukça kayıtsız hissetti. Bütün isteği buradan uzakta olmaktı; sanki yıllardır havalandırılmamışçasına bayat, küf kokulu bu odadan ve sanki yıllardır tanıyıp da hoşlanmıyormuş gibi şimdiden belli bir düşmanlık duyduğu, anlamsız dırdırı ve kurmaca alıntılarıyla bu garip yaratıktan uzakta. Görüşmeye bir an önce son verme konusunda ani bir karara varan Gurdweill, yüzünü muhatabına çevirdi. Sonra da çok garip bir şey oldu: Dr. Kreindel'ın yüzü yerine boğulmuş kızın su mermeri yüzünü gördü, daha önce kanalın kıyısında gördüğü gibi elmacık kemiğindeki yara izi ve mat, kumral saçlarına kadar oldukça netti. Tüyleri diken diken oldu. Ayağa kalktı ve sonra tekrar oturdu. Dr. Kreindel'ın yüzüne dikkatle baktı ve bu defa onu olduğu gibi gördü, uzun burnu ve koyu renkli, etli çenesiyle.

"Sinirlerim benimle oyun oynuyor" dedi kendi kendine. "Hepsi bu; sinirler." Sonra kurmaca alıntıları hatırladı ve kendi-

ne ait allame bir alıntıyla cevap vermek aklına geldiğinde yüzüne bir gülümseme yayıldı.

"Evet, tabii" dedi ağırbaşlı bir tavırla, "kitap ticareti soylu bir görevdir... Mitzelberg'in dediği gibi: İnsan zihninin cevherleri kurtuluşlarını bulurlar... vs. vs..."

"Haa-haa, kim dediniz, Mitzelberg mi? Ağzınıza sağlık, bayım! Ya da yoksa 'Ağzına sağlık, Mitzelberg!' mi demeliyim?" Ve birden asıl konuya geldi: "Konu henüz kararlaştırılmadı. Yani firmamda istihdamınızla ilgili. Öncelikle ilave insan gücüne ihtiyacımız olup olmadığını kararlaştırmamız gerekiyor. Eğer birkaç gün sonra tekrar uğrama nezaketini gösterirseniz – iki hafta içinde diyelim mi, sabahtan, size kesin bir cevap verebilecek durumda olacağım."

Gurdweill veda etti ve ayrıldı. Görüşmenin olumsuz sonuçlarından ne kadar memnun olduğunu kendi kendine itiraf etmekte isteksizdi. Benzer durumlarda hep olduğu gibi, hapis cezasından son dakikada kurtarılmış gibi hissetti kendini. İşe ihtiyacı vardı ve görevini yerine getirmişti. Kader yollarına engeller döşemişse o ne yapabilirdi? Keşke uğursuz midesini beslemek zorunda olmasaydı!

Saat onu geçiyordu. Gurdweill ağzının içinde, muhtemelen boş midesinden kaynaklanan nahoş bir kuruluk hissetti. Aynı zamanda sigara içmek için ölüyordu. Rotenturmstrasse'yi geçti, bir ara sokağa girdikten sonra durdu ve cebindeki, önceki günden kalma paraları saydı. Sonra, tam olarak ne kadar parası olduğunu bilmesine rağmen tekrar saydı. Şilin basit bir yemeğe yeterdi, geri kalanı da sigaralara! Bir paket sigara aldı ve birini yaktı. Bir an çalışmak için eve gitmeyi düşündü, ama hemen kararından vazgeçti. Bu güzel günün bir dakikasını bile ziyan etmek yazık olurdu. Küçük bir parktan geçmekte olduğunu fark edip bir banka oturdu. Keyifle arkasına yaslanıp şapkasını yanına koydu.

Yanında, kucağındaki buruşmuş, eski gazete üzerindeki kirli izmaritlerden kendine sigara yapan, ağarmış perişan sakallı, hırpani bir yaşlı adam oturuyordu. Kendini işine kaptırmış, kafası gazeteye doğru eğilmiş adam, Gurdweill'ın onu izlediğini fark etmedi.

"Kim bilir? Bir gün bu adam gibi olmayacağımı kim bilebilir..." diye düşündü Gurdweill ansızın, "Eğer olursam da ne olur? Ne fark eder?"

Bir sigara çıkardı ve aşırı bir kibarlıkla "Size sigara takdim etmeme izin verin efendim" dedi.

Yaşlı adam bir an tereddüt eder göründü, sonra elini uzatıp sigarayı aldı. Evirip çevirerek her yanını neşeyle inceledi, dudaklarının arasına sıkıştırdı, tekrar bakmak için çıkardı ve sonra gazeteden bir parça kopardı, sigaranın çevresini dikkatlice sardı ve pejmürde paltosunun cebine koydu.

"Binlerce teşekkürler, genç bayım! Tanrı sizi ödüllendirsin! Bunu akşam için saklayacağım, yatmadan öncesine. Tadı en iyi o zaman çıkar – gece yataktayken."

"İnanır mıydınız" diyerek hemen devam etti, "Bir seferinde doktora gittim, Neuhaus'ta bir hastaneye, çok uzun zaman önce, on ya da on iki yıl olmuştur, doktor bana sigarayı bırakmamı söyledi. Bu zehir, dedi. Akıllı adamdı. Yuttuğun her ağız dolusu duman, içinde başparmağının tırnağı büyüklüğünde bir siyah leke bırakır. Bana lekeyi beyaz bir mendil üzerinde sahiden gösterdi. Kendi gözlerimle gördüm. Ama sigarayı bırakamadım. Yarım günlüğüne ara verdim, elimden daha fazlası gelmedi."

Ve sigarasını sarmaya devam etti.

Caddeden gelen tramvay ve yük arabası gürültüleri boğuk, biraz uzaktı. Bazı oğlanlar, parkın ortasındaki küçük alanın etrafında, büyük, kahverengi bir futbol topuyla oynuyorlardı. Parkın karşısında, ağaçların öte tarafında, bir kadın üst kat penceresinden sarktı ve izleyen bir polis olmadığından emin olmak için bir o tarafa bir ötekine bakarak caddeye beyaz bir örtü silkeledi. Yaşlı kestane ağaçları bir çırpıda ufak tomurcuklarla doldu.

Gurdweill, şehrin tasalarından binlerce mil uzakta hissetti kendini. Bankta sonsuza dek aylak aylak oturabilirdi, ama açlığın sızısı midesini kemirmeye başlamıştı, kalktı ve bir şeyler atıştırmak için yakındaki Metropol Oteli'nin barına gitti.

İkinci Bölüm

O öğleden sonra saat üç civarında Gurdweill, bir "kurban" yani borç alacak tanıdık birilerini bulabilmek umuduyla her zamanki kafesine gitmek için yoldaydı. Şansı yaver giderse parayı şehirden çıkıp Kahlenberg ya da Prater'e gitmek için kullanacaktı.

Deri depoları ve tekstil toptancılarıyla dolu, şehrin kalbindeki sessiz cadde, dar, gölgeli Tiefer Graben'da, basit giyimli işçiler, geniş, düz vagonlara devasa kasalar yüklüyorlardı. Bunlar olurken, toynaklarının üzerinde öbek öbek tüyler bulunan ağır yük beygirleri, başlarının etrafına bağlanmış yem torbalarından durmadan ve hüzünle hatır hutur yiyorlardı. Ağzında uzun tütün çubuğu sallanan, ahşap takunyalı bir temizlik işçisi, kaldırımı paslı hortumla ıslattı. Girişlerden birinde, beyaz önlüklü bir hizmetçi kız, uzun uzun ve tekrar tekrar seslendi: "Flo-ckieee buraya geeel!" Ama uzun sırtı ve kısa çarpık bacaklarıyla küçük kahverengi köpek, rüzgârın savurduğu bir izmariti takip etmekle meşguldü ve eve gitmeye hiç niyeti yoktu. Güçlü kuvvetli bir işçi, karşı kaldırımdan hizmetçi kıza laf attı: "Bu gece gelip benimle yatsana güzelim!" Sonra bir yük kamyonu gelip Flockie'yi kenara savurdu.

Açık depo kapılarından tütsülenmiş hayvan derilerinin ve yeni boyanmış kumaşın hoş, keskin kokuları yayılıyordu. Etrafa işle meşgul insanların, sessiz, ağır çalışmanın havası hâkimdi ve Gurdweill, işçilerin yanına gidip onlara kasa yüklemelerinde yardım etmek, el ve omuz vermek ve ağır yükün üstesinden gelmek arzusuyla doldu. O anda, kendisini dünyanın devam et-

mesine yardım eden beşeri yığından dışlanmış bir parya gibi duydu. Kaba fiziksel işlere uygun olmayan herkes gibi, bunun kusursuz tamamlanmaya ulaşmak için tek yol olduğunu hayal etti. Gurdweill, belli bir mesafede durup işçileri kıskançlıkla izledi. Hayır, elbette böyle adamlarla aşık atamazdı! Ona sadece sinirlerden ve beyinden yapılmış gibi görünen kendi çelimsiz, güdük bedenine göz ucuyla aşağılayarak baktı ve oradan uzaklaştı. Henüz birkaç adım atmıştı ki birisi onu çağırıyormuş gibi geldi. Başını çevirdi ama tanıdık kimseyi göremedi. Tekrar yürümeye başladı ve birden omuzunda bir el hissetti.

Dr. Astel, arkasından keyif dolu bir sesle seslendi: "*Servus* Gurdweill! Nasılsın? Bu sabah oraya gittin mi?"

"Gittim."

Dr. Astel, uzun ince gövdesiyle Gurdweill'a doğru eğilerek sordu: "Peki ne oldu?"

"Hiçbir şey olmadı."

"Ne demek istiyorsun?"

"Bana iki hafta içinde tekrar uğramamı söyledi. Bu arada tekrar düşünecek."

"Canı cehenneme! İkiyüzlü alçak!"

Gurdweill, birkaç adım ötede bekleyen Lotte Bondheim'ı ancak o zaman fark etti.

Kızın yanına giderken, Astel'e fısıldayarak parası olup olmadığını sormayı ve olumlu yanıt almayı başarmıştı.

Lotte, "Nereye böyle Gurdweill?" diye sordu.

Belirli bir neden olmaksızın yalan söyledi: "Sadece caddelerde dolanıyordum."

"O halde neden bizimle gelmiyorsun? Prater'e gidiyoruz."

Dr. Astel, fikir çok hoşuna gitmiş gibi görünmese de hemen kabul etti. "Üçümüz gidip doğanın ihtişamının tadını çıkaracağız!"

Tramvaya binmek için Franz-Josefs-Kai'a yürüdüler.

Dr. Astel, fazladan bir dakikaları bile olmadığı görünümünü vermeyi ve söyledikleri ya da yaptıkları her şeye, sanki dünyadaki en önemli şeymiş gibi, titiz bir işgüzarlık havası katmayı başaran insan kategorisine aitti. Şimdi, karısını kafede bir arkadaşının yanında bulan ve herkesin içinde onu tokatlayan, daha

sonra da eve gidip kendini vurmaya çalışan Zukerberg diye birisi hakkında (Gurdweill bu ismi ilk defa duyuyordu) tez, sarsak mimiklerle, onu canlandırarak konuşmaya başlamıştı. Lotte hikâyeye bayılmıştı ve sık sık ona ayrıntılarla ilgili soru sordu, sanki kendisiyle bir ilgisi varmış gibi. Tramvaya atlayıp üçüncü kafeye fazla uzakta olmayan, son istasyondaki Hauptallee'ye kadar gittiler.

Buradaki hava taze ve biraz nemliydi. Toprak çoktan yeşile çalmıştı. Uzun, düzlük bulvarda neredeyse hiç kimse yoktu. Arada sırada bir otomobil ya da gururlu atları asfalt üzerinde mükemmel bir uyumla tırıs giden zarif bir araba sessizce geçiyordu. Bazen de, atını cadde tarafındaki biniş parkurunda süren bir binici geçiyor, atının toynakları gevşek toprakta boğuk patırtılar çıkarıyordu.

Lotte iki genç adamın kollarına girdi. Bir süre, bulvarda aşağı doğru sessizce yürüdüler. Daha sonra Lotte, gri gözleriyle Gurdweill'a imalı imalı bakarak: "Aslında Gurdweill, görüşmeyeli uzun zaman oldu" dedi. Ve hemen, yarı şaka yarı ciddi ekledi, "Neredeyse seni özlemeye başlayacaktım."

"Peki" dedi Gurdweill gülümseyerek, "çok özlememişsindir herhalde."

"Asla bilemezsin..." diye cevapladı Lotte. Ve bir heyecan patlamasıyla: "Ah, çocuklar, burası ne kadar da harika. O kadar harika ki bir anda nerede olduğunu anlayamıyorsun... Dünyaya hemen şu anda gelmiş ve her şeyi ilk defa görüyormuş gibi hissediyor insan kendini. Böyle anlarda insanlar sıra dışı şeyler yapmaya hazırdır. Özveri ve kahramanlık ya da tam tersi, barbarca işler, mesela cinayet..."

Dr. Astel, "Ağır ol, kızım!" diye haykırdı. "Beni öldürmeyi planlamadığını içtenlikle umuyorum..."

"Yo, yo! Senin için endişelenecek bir şey yok!" diye cevabı yapıştırdı Lotte, üstü kapalı bir küçümsemeyle.

Birden kendini onların kollarından kurtardı ve fırlayıp Gurdweill'ın ağzına bir öpücük kondurdu.

"Tehlikede olan Gurdweill, sen değilsin!"

Dr. Astel yüzünü gülünç bir şekilde ekşiterek yalvardı: "Öyleyse beni de öldür Lotte, sevgilim Lotte, sana yalvarıyorum..."

"Çok geç canım. Sen bir ödleksin!"

Gurdweill, Lotte'nin ellerini aldı ve Dr. Astel'in avuçlarına yerleştirdi.

"Hadi çocuklar, şimdi dost olun ve sonsuza dek mutlu yaşayın."

"Sen neden kendi işine bakmıyorsun Gurdweill?" Lotte'nin ruh hali asabi bir şekilde aniden değişiverdi ve elini geri çekti. "Bunun seninle hiç ilgisi yok! Ne kabalık! Başka insanların işlerine karışmak..." Ve sanki sadece ona söylüyormuş gibi, Dr. Astel'e dönerek konuştu: "Hadi, susadım. Kafeye girelim..."

Dr. Astel, tatlı bir gülümsemeyle, "Ama onu burada kendi başına bırakamayız" dedi.

"Benim için fark etmez. Bizimle gelebilir ya da istediği yere gidebilir..."

Gurdweill gülümsedi ve cevap vermedi. Kendi kendine "Umursamanın bir anlamı yok" dedi. "Kadın daima kadındır."

Gurdweill, bulvarda geriye doğru birkaç adım atmıştı ki Lotte şöyle dedi: "Aslında, çok da susamadım... Belki biraz daha yürüyüp, daha sonra bir şeyler içebiliriz. Ne dersin?"

Ve geldikleri yolu geri döndüler. Lotte, Dr. Astel'den sigara istedi, yaktı ve dumanlarını uzun uzun üfledi. Bunu yaparken, tüm ağzı küçük bir yuvarlağa dönüşerek taze, sevimli yüzüne özel bir çekicilik kattı. Sigarayı üçüncü parmağı ve serçe parmağı arasında maharetle tuttu ve ara vermeksizin içine çekti. Birden sigaradan sıkıldı ve uzağa fırlattı. Sağında yürümekte olan Gurdweill'a gülümsedi.

"Bana kızmadın, değil mi Gurdweill? Daha önce olanlarla ilgili demek istiyorum. Lütfen darılma. Hadi tekrar dost olalım. Lütfen, lütfen." Ellerini küçük bir kız çocuğu gibi çırptı. "Darılma! Ona darılmamasını söyle, Astel!"

"Darıldığımı da kim söyledi?" diyerek güldü Gurdweill. "Hiç de darılmadım!"

"Gerçekten ve cidden darılmadın mı? Bunu duyduğuma çok sevindim! Ne diyorsunuz çocuklar, neden Wurstel-Prater'e gitmiyoruz?" Ama onların isteksiz suratlarını gördüğü anda fikrini değiştirdi ve daha önceki gibi dolanmaya devam ettiler. Bir süre sonra bir banka oturdular.

Bulvar üzerindeki köprüden bir tren geçti, oturdukları yerden görünmüyordu; bir astımlılar korosu gibi pat pat ediyor, tıslıyor ve kesik kesik soluyordu. Arkasında hissedilir bir sessizlik bıraktı. Durgun, kuru ağaçların ardında bitkin güneşin kan rengi küresi göründü ve kayboldu. Gizli bir kırlangıç da birkaç defa cıvıldayıp sustu. Akşam yaklaştığından hava artık hafif serinlemişti...

Üçü sessizce oturdular. Dr. Astel bugün kötü günündeymiş gibi görünüyordu: Her zamankinin aksine az konuşuyordu. Lotte başını ona yasladı ve sert yılan derisinden yapılmış çantasıyla oynadı. Sonunda atlayıverdi:

"Bugün siz ikinizin nesi var? Çok canımı sıkıyorsunuz!"

Hava kararıyor ve soğuyordu. Kalktılar ve dönmek üzere yola koyuldular. Gurdweill, onlara eşlik ettiğine pişman olmuştu. Başkalarıyla geçirilen birkaç saatin onda bıraktığı kaçınılmaz beyhudelik hissinin tadı yerleşmişti bile ağzına. Tek başına gelmemiş olması ne yazıktı! Tramvay durağına varır varmaz veda edecekti.

Fakat oraya vardıklarında, üçüncü kafeye "sadece bir dakikalığına" uğramanın cazibesine teslim oldu, bir an sonra ise kendi zayıflığına sinirlendi. Yüzü sert bir ifadeye büründü ve ağzının kenarındaki çizgiler derinleşti.

Zemin seviyesinden biraz yukarıda ve neredeyse boş olan açık terasta oturdular. Gurdweill, ona tatsız gelen kahvesini donuk hareketlerle içti. Her halükârda yalnız kalma ihtiyacı birden karşı konulamaz bir hal aldı. Saatine göz attı ve irkildi: Kahretsin, tamamen unutmuştu, yedide kaçıramayacağı bir randevusu vardı...

"Bir dakika bekle" dedi Lotte. "Hepimiz birazdan kalkıyoruz."

Ve samimi bir üzüntüyle ekledi: "Boş olmaman ne kötü. İkinizi de bana çay içmeye davet edecektim."

Dr. Astel, "Daha sonra işin bitince gelebilirsin" önerisinde bulundu.

Hayır, hiçbir şeye söz veremezdi. Ne kadar süreceği hakkında fikri yoktu...

Gurdweill onlarla beraber Franz-Josefs-Kai'a giden tramva-

ya bindi ve orada Dr. Astel'den biraz para aldıktan sonra tramvaydan indi.

Şehir, elektrik ve gaz lambalarının donuk turuncu ışığıyla örtülmüştü. Sokaklar, dükkânlardan ve iş yerlerinden dışarı akan ve telaşla eve koşan insanlarla doluydu. Oluklu sac kepenkler, kulakları sağır eden bir çarpmayla aşağı indi. Tramvay durağında gazete satıcıları avaz avaz başlıkları haykırıyor, uzaklaşan tramvayların peşinden koşup rulo yapılmış gazetelerini pencerelerden itiyorlardı. Sağda solda, yakındaki tavernalardan çıkıp bira dolu tepsiyle karşıya geçen kadın barmenler görmek mümkündü.

Acele ve telaş, tüm gün boyunca çalışmayı az önce bitiren bu insanlarla birlikte Gurdweill'a da bulaştı. Özellikle gidecek bir yeri olmasa da, kalabalıkları yararak ilerledi ve hıncahınç dolu tramvaylardan birine sıkıştı. Bir ayağı yerde öteki havada, bedeni önünde bir duvar gibi dikilen geniş, terli sırta yapışık, Schottentor'a vardı ve araçtan indi. Bir süre, daha sonra ne yapacağını bilmeksizin Viyana Bankacılık Şirketi binasının önünde ileri geri yürüdü. Sonunda tramvaya bindi ve geldiği yolu geri dönüp eve gitti.

Üçüncü Bölüm

"Bir şişe bira, Johann ve akşam gazeteleri!" Ona fazla uzakta durmayan, sırtı ona dönük sarışın garson, kolunun altındaki kirli peçeteyle, siparişini getirmek için aceleyle uzaklaştı.

Saat gecenin dokuzuydu. Üniversitenin yanındaki küçük kafenin gediklileri birer birer toplandı: Her gece aynı sandalyelerde oturan ve kahvelerini sanki evde akşam yemeği üzerine içeceklermiş gibi bir rahatlıkla ısmarlayan öğrenciler ve küçük memurlar. Bu müşteriler, en az duvarların etrafındaki eski püskü, yırtık pırtık kadife koltuklar ve koyu, kirli, mermer masalar kadar kafenin ve ona has atmosferin bir parçasıydılar. Bir "yabancının" burada göründüğü nadirdi.

Perczik, koyu kahverengi bir sosun içinde yüzen dana pirzolasına iştahla saldırdı; kör bıçağıyla sarı, şeffaf bir yağ çemberiyle sarılı beyazımsı etinden parça parça keserek açgözlü bir şekilde yuttu. Kısa, tombul parmakları özenle çalıştı, dudakları kırmızı ve yağdan pırıl pırıldı. Arada sırada köpüklü birasından bir yudum alıyordu. Doyurucu bir yemek önüne koyulduğunda her zaman olduğu gibi coşkun bir ruh hali içindeydi ve her çeşit ulvi meseleyi tartışmaya hazırdı: Kalbi bile yumuşamış görünüyordu ve çiğnerken hiç durmadan konuştu, burnunun üstünde buluşan kalın kaşları altındaki gözleri fıldır fıldır dönüyordu.

"Bu tamamen lüzumsuz, sana söylüyorum... ve her duyarlı insan da, eğer yalancı değilse, aynısını söyleyecektir. Bunun, örneğin, dişi ağrıyan bir adama ne faydası var? Ya da iki gündür yemek yememiş birine? Ona okuması için Madam Bovary'yi mi

vereceksin? Ya da Rembrandt'ın resimlerini mi göstereceksin, vs.? Doğru olan şu ki sanat sadece zenginleri ilgilendirir, evlerini dekore etmek için diğer gereksiz mallarıyla birlikte birşeyler isteyen züppeleri... başka hiç kimsenin buna hiç de ihtiyacı yoktur."

Ve Perczik kelimelerinin altını çizmek için çatalını sert bir şekilde havada salladı.

Gurdweill, başı önde, masa üstüne ruhsuz hareketlerle çiçek desenleri çizerek ve onları parmaklarıyla silerek oturdu. Perczik'in dana pirzolası onu zerre kadar ilgilendirmiyordu; bugün iki tam öğün yemişti, hatta diğer günlere kıyasla bunların sağlam öğünler oldukları bile söylenebilirdi. Fakat Perczik'in iyi ruh haliyle sanatın kaderi ve insanlığın acılarına ilişkin kaygıları onu kışkırttı.

"Sen neden bahsedip duruyorsun, Perczik? Bu seni neden ilgilendirsin ki? Eğer birinin dişi ağrıyorsa, bırak dişçiye gitsin. Sen olmasan da sanat aynen devam eder. İyisi mi sen bana bir sigara ver!"

"Sigara mı?" Perczik'in sesi düştü. "Hemen."

Cebindeki deri tabakayı çıkardı, açtı ve Gurdweill'a ikram etti. İçinde sadece bir sigara vardı ve onun da tütününün yarısı eksikti.

"Buyur! Sonuncu sigaram" dedi Perczik, rica eden bir ses tonuyla.

"Hayır, teşekkürler!" Gurdweill, ikramı reddetti. "Onu kendin içebilirsin! Garsona iyilerinden getirmesini söyle."

Seçeneği yoktu. Pirzola ve bira birden tatlarını kaybetti. Perczik acı acı, "Hep aynı" dedi, "bu beleşçilerle aynı masaya oturduğun zaman. Bunlardan veba gibi kaçmak gerek!"

Garson yeni bir paket açtı.

"On Khediv yeterli mi?"

"Hayır, hayır!" Perczik sanki darağacına çıkması istenmiş gibi ellerini sallayarak onları savdı. "Hiç Memphis'in yok mu? Memphis'i tercih ederim... yumuşak, hoş bir tat... Bana üç tane ver!"

"Peki ya ben?" dedi Ulrich gülerek. "Ben de içiyorum, biliyorsun!"

"Ne zamandan beri içiyorsun? Eskiden içmezdin."

"Şimdi içiyorum."

"Öyleyse, tabii ki... Memnuniyetle..."

Gurdweill, "Ateş, Perczik!" diye buyurdu.

Perczik, "Hiç kibritim yok" diyerek yalan söyledi.

Ulrich, bir kibrit çaktı ve Gurdweill'a ateş verdi.

Gurdweill, "Memphis!" diye takıldı. "Artık kim Memphis içiyor...? Khedives içmeye başlamanın zamanı geldi, Perczik! Ayda yüz dolar!"

Perczik savunmaya geçti, "Ne, ayda yüz dolar mı? Ayda yüz doları kim kazanıyor ki? Otuz kazanırsam mutlu oluyorum...! Bu büyük bir yalan... Ayda yüz dolar kazanmanın o kadar kolay olduğunu mu sanıyorsun?"

"Ama yine de bana iki şilin borç vereceksin" dedi Gurdweill, doğrudan gözlerinin içine bakıp gülümseyerek.

Hiç şansı olmadığını biliyordu, ama onun kıvrandığını görmek istedi. "İki şilin mi?" Perczik, yıldırım çarpmışçasına yemeğini bıraktı. "Yok! Yemin ederim, yok! Ancak garsona ödeyecek kadar param var. Karıma yarınki ev temizliği için verecek param bile yok... Bugün bankaya zamanında gidemedim... Yarın sabah ilk iş bankaya koşup son beş dolarımı bozdurmak zorundayım."

"O halde, bana bir şilin verebilirsin" diye ısrar etti Gurdweill.

Perczik, etini yarım bırakarak tabağını itti ve bira dolu bardağı kafasına dikti.

"Huzur içinde yemek yemene bile izin vermiyorlar" diye düşündü öfkeyle.

Elini pantolonunun cebine soktu, büyük banknotları cüzdanından çıkarıp içinde kalanlarla beraber cüzdanı uzattı.

"Bana hesabı getir Johann" dedi ters bir tavırla.

Hesabını ödedikten sonra bir şilinden biraz daha fazlası artmıştı.

Gurdweill'a gösterdi, "Tüm param bu."

"Güzel! Şilini bana ver, bozuk paraları da kendine sakla. Nasılsa onunla başka bir şey yapamayacaksın."

"Eğer bir şiline gerçekten o kadar çok ihtiyacın varsa" Perc-

zik parasını kurtarmak için son bir girişimde bulundu, "belki yarına kadar bekleyebilirsin. Şimdi cebimde bir kuruş bile olmadan eve gidemem, öyle değil mi? Yarın akşam senin için buraya bir şilini memnuniyetle getireceğim. Oğlana da sabah okula giderken birkaç kuruş vermem lazım. Çocuğu evden yanında hiç para olmadan göndermemi beklemezsin! Öğle yemeği saatine kadar bir kuruşsuz!"

"Bu kadar dikkafalı olma Perczik. Senin için endişelenmiyorum. Sen bir çaresini bulursun, eminim. Şimdi o şilini bana ver!"

Gurdweill parayı aldı ve her iki tarafını dikkatle inceledi:

"Öncelikle bakalım gerçek miymiş. Etrafta bir sürü sahte para dolanıyor..."

Perczik bir sigara yaktı ve kızgınlığını saklama çabasında fazla başarılı olamayarak sessizce içti. Sonunda yapay bir dostlukla konuştu:

"Bak Gurdweill, ben öğüt vermekte usta değilimdir. Bu pek benim işim de değil, bildiğin gibi. Ama yine de artık hayat tarzını değiştirmenin zamanı geldiğini sana söylemeyi kendime görev addediyorum. Düşlerin zamanı geçti. Artık on sekiz yaşında delikanlılar değiliz, Tanrı aşkına! Ben de bir zamanlar hayalci ve aylaktım, çok iyi bildiğin gibi, ama her şeyin bir sonu vardır! Bir insan ne kadar aç kalabilir? Bir yıl mı, iki mi, beş mi? Üstelik ne uğruna? Belki bana izah edebilirsin: Ne uğruna? Buna değmez, sana söylüyorum! Öncelikle mideni doldurmalısın, gerisi sonra gelir! Bana kalırsa, bir iş bakmalısın. Bu benim samimi düşüncem. Sonsuza kadar kıt kanaat geçinmeye devam edemezsin. Bütün genç yazarlar ne yapıyorlar? Orada burada çalışıyorlar. Ben şanslıydım, bir gazetede iş buldum ve hemen kaptım! Adama doğru dürüst bir maaş ödemiyorlar ama hiç yoktan iyidir, hem kendin için çalışmaya da devam edebilirsin aynı zamanda. Bana bak. Daha geçen hafta uzun bir hikâye bitirdim! Yazmaya devam edebilirsin, inan bana!"

Gurdweill, Perczik'in sözlerini sanki başka bir odadan geliyormuş gibi dinledi. Aklı başka yerdeydi. Kafeye yabancı bir kız girdi ve onların karşısına, üç masa öteye oturdu. Besbelli kütüphane kitabı olan siyah kumaş kaplı üç kitabı masanın

üzerine koydu, kahve ısmarladı ve çevresindeki insanlara göz attı. Gurdweill gözlerini ondan alamıyordu. Birdenbire sanki bir felaketin ön uyarısı gibi, belli belirsiz bir huzursuzluk hissetti. Kızın görünüşünde sıradışı hiçbir şey yoktu. Ne özellikle güzel ne de özellikle çirkindi: Caddede ya da iş saatlerinden sonra küçük kafelerde binlercesine rastlayabileceğiniz lepiska saçlı, açık tenli Viyanalı kızlardan biriydi. Ama her nedense Gurdweill'ın üzerinde güçlü bir etki yarattı. Ve onun içe işleyen, çelik mavisi bakışıyla karşılaştığında Gurdweill gözlerini kaçırmak zorunda kaldı.

Bu arada Perczik kalktı ve veda etti.

O gittiğinde, Gurdweill, Ulrich'e fısıldadı:

"Yeni kızı gördün mü? Soldaki üçüncü masada?"

"Gördüm. Ne olmuş?"

"Onun hakkında ne düşünüyorsun?"

"Özel bir şey düşünmüyorum. Diğer kızlar gibi."

"Hayır! Onunla ilgili gözden kaçırdığın bir şey var. Eski Viyana geleneğine ait bir şey. Biedermeier dönemi. Yüzünün alt yarısındaki otorite çizgisine bak. Onunla tanışmak isterdim."

Ve bir dakika sonra, bir hayli tereddütle:

"Belki sen onunla tanışmayı deneyebilirsin?"

"Çocuk oyuncağı. İzle beni."

Onun hakkında konuştuklarını açıkça hisseden kız, kahvesini içerken iki adama zaman zaman göz ucuyla baktı.

Ulrich yerinden kalktı, sanki başka bir yere gidiyormuş gibi masaların arasından ilerledi ve kızın yanında aniden durdu. Eğildi ve elinden gelen tüm nezaketle konuştu:

"Sizi rahatsız ettiğim için kusura bakmayın, Fräulein. Arkadaşım sizinle tanışmak istiyor. Onu takdim etmeme izin verir misiniz?"

Kız bir Ulrich'e bir de Gurdweill'a baktı. Bu dosdoğru, pratik yaklaşımdan etkilenmiş görünüyordu. Yüzünün sert, belirgin hatları bir gülümsemenin gölgesi içinde yumuşadı. Sadece "İyi!" dedi.

Ulrich el etti ve Gurdweill yaklaştı. Kendine güvenli bir hava takınmaya çalıştı, ama çabaları yalnızca iç dengesini altüst etmeye ve hareketlerini soğuk ve gülünç göstermeye yaradı.

Ulrich onu tanıttı:

"Herr Gurdweill, seni tanıştırmama izin ver. Fräulein..."

"Barones Thea von Takow."

İznini isteyip oturdular. Gurdweill kendini içi boşmuş gibi hissetti. Bir şey söylemesi gerektiğini biliyor ama ne söyleyeceğini bilmiyordu. Konuşma yapmak üzere olup da nasıl başlayacağını unutan biri gibi hissetti kendini. Nedense Ulrich de bir şey söylemedi. Sessizlik bunaltıcı ve utandırıcı bir hal aldı. Sonunda Gurdweill kendini toparladı ve konuştu:

"Buraya çok sık gelmiyorsunuz sanırım?"

Konuşunca, Gurdweill'a ses tonu her zamankinden daha alçak, neredeyse fısıltı gibi geldi ve kendine karşı öfkeyle doldu.

"Hayır. Sadece yoldan geçiyordum."

Bir duraksama daha oldu.

Barones, yeni tanıdığının durumundan habersiz değildi ve bu ona garip, zalimce bir zevk veriyordu. Gurdweill konuşacak bir şeyler bulmak için gayretle zihnini zorladı: Öğrenci olup olmadığını soracaktı.

Bunun yerine, "Bir fincan daha kahve içer misiniz Fräulein?" diyen sesini dehşetle işitti.

Neyse ki kız kabul etmedi.

Dikkatli ol, seni ahmak! Kendi kendini payladı. Buna verecek paran yok!

Birdenbire tarifsiz bir hüzünle doldu, bu hüzün acemiliğini ve utanç duygusunu alıp götürdü. Baronesi uzun zamandır tanıyormuş gibi hissetti.

"Bilirsiniz Fräulein" dedi, doğrudan onun yüzüne bakarak, "bazen birisiyle tanışırsınız ve hemen, aranızda tanımlanmış, kalıcı bir ilişkinin çoktan başlamış olduğunu hissedersiniz, iyi ya da kötü, ama çoğunlukla ancak yıllarca beraber yaşamayla oluşan türden bir ilişki. Böyle durumlarda ilk yarı bitmiştir bile, gizlice yaşanmıştır. Hiç böyle bir deneyiminiz oldu mu? Birisiyle tanışıp, örneğin, ondan intikam almak zorunda olduğunuzu derhal anlamak, ya da tam tersi: Hayatınızda ilk defa karşılaştığınız bir yabancıya minnet borcunuz olduğunu hissetmek? Garip, değil mi?"

Barones sessizce dinledi. Gurdweill'ın sözlerinde, bu sözle-

rin içeriğinde değil de tınısında, dinleyenin farkında olmadan kavradığı bastırılmış bir hüzün alameti vardı. Tüm ciddiyetiyle, meselelerin özlerine doğru bir adım atıyor ve gizemlerinin bir kısmını ortaya çıkarıyordu sanki.

Gurdweill, birtakım gizli güçlerce zorlanıyormuşçasına devam etti:

"Bazen de birisiyle ilk defa karşılaşırsınız ve içgüdüsel olarak, onsuz var olamayacağınız hüznün kaynağı oymuş, bütün hayatınız boyunca görünmez kanallar vasıtasıyla bu hüzün ondan size akmış... ve bu adama bir gölge gibi ayrılmaz bir şekilde bağlıymışsınız gibi hissedersiniz..."

"Haklı olabilirsiniz" dedi Barones, parmakları kendiliğinden kitaplarıyla oynarken, "böyle şeylerin doğruluğu hiçbir zaman ispatlanamaz. Ama yaşamaya devam etmek için hüzne ihtiyaç duyma konusunda söylediklerinizle ilgili affınızı istemek zorundayım. Bu şahsi bir konu. Bana kalırsa, tam tersi, bir erkeğin biraz mutluluğa ihtiyacı vardır. Zira mutluluk ve sadece mutluluktur onu hayatta tutan. Ben, en azından" Barones güçlü dişlerini sergileyerek gülümsedi, "sadece mutlulukla ve mutluluk için yaşarım."

"Kesinlikle, kesinlikle" diye onayladı Gurdweill hevesle, "insandan insana değişir elbette."

Barones kol saatine göz attı. Kısa bir yürüyüşe çıkmayı teklif etti. Hesabı ödeyip, kafeden ayrıldılar. Dışarıda Ulrich hemen onlardan ayrıldı. Yorgundu ne yazık ki; ve erken kalkması gerekiyordu.

Yalnız kaldıklarında Barones, Gurdweill'a nerede oturduğunu sordu. O, ters istikamette, Gürtel'in öte tarafında, Währing'de oturuyordu.

Yumuşak bahar havasında, saf, nazik dinginlik kararmakta olan gökyüzünden adeta damlıyordu. Issız caddeler henüz süpürülmüş gibi görünüyordu. Şehir, sokak lambalarının turuncu ışığı altında uykuya dalıyordu. Ara sıra, gittikçe artan aralıklarla, bir tramvay, sessizliği kâbus gibi bir uyanış misali bölerdi. Uzaktaki bir tren, uzun, boğuk düdüğünü öttürdü. Ve bir an için, hayallerinde, gece boyu sessizce esen rüzgâr altında milyonlarca insanın yaptığı gibi tuhaf tuhaf yürüdüler.

Kısa ve zayıf Gurdweill, kendisinden bir kafa boyu uzun kadının yanı sıra ilerledi. Zaman zaman, Währinger Strasse boyunca yürürlerken, refakatçisine göz attı ve kendi kendine düşündü: Uzun, iyi görünümlü bir kadın, ama kesinlikle sert. Muhtemelen, yakınındaki herkese çok acı verecektir. Gurdweill, mükemmel hoş bir duyguyla beraber korkutucu bir huzursuzluk hissetti. Kız, belirsiz ama kati bir tehdit duygusu yayıyordu. Bu, Gurdweill için garip yeni bir histi, ama aynı zamanda bununla daha önce karşılaştığından emindi, belki küçüklüğünde. Bu ruh haliyle bağlantılı bazı olaylar da hafızasının eşiğinde titreşti. Gurdweill onlara neredeyse dokunacaktı, ama sonra, sudan dışarı sıçrayan ve siz onu sadece bir an gördükten sonra tekrar suya gömülen bir balık gibi, zihninin derinliklerine geri gömüldüler.

Şapkasını çıkararak karışık kâküllerini ve beyaz, kubbemsi alnını sergiledi.

"Küçük bir çocukken" dedi, kendi kendine söyler gibi, "dünyayı deliklerle dolu, büyük, dipsiz bir çuval olarak hayal ederdim... İçinde insanlar, birbirlerini çiğneyerek ve yengeçler gibi birbirlerine dolanarak mücadele eder ve deliklerden dışarı, Tanrı bilir nereye düşerlerdi... Bu sahne sık sık kâbusu andıran bir bulanıklıkla gözlerimin önüne gelirdi. Beni korkuturdu. İşin garip yanı, tam da geceleri, özellikle de karanlık gecelerde, kendimi güvencede hissederdim. Karanlıkta saklanabilir ve kendimi güvende ve korunaklı hissedebilirdim... Şimdi bile, karanlık, aysız geceleri tercih ederim."

"Kim bilir, belki de ay çarpıyordur sizi" dedi Barones ve nedense yüksek sesle kahkaha attı.

Kahkahası boşluktan, sanki içi boş bir fıçının içinden gelir gibi duyuldu ve Gurdweill biraz incindi.

"Hayır" dedi sadece, "Ay çarpması değil."

Ara sokakların köşelerinde fahişeler kollarına astıkları el çantalarını sallayarak ve her yalnız erkeğe gözlerini dikerek bir aşağı bir yukarı dolaşıyorlardı. Barones onlara fiyat biçercesine, hızlı bir bakış attı ve eliyle belirsiz bir hareket yaptı. Uzaklaştıklarında, ani bir heyecanla birden patlayıverdi:

"Onlardan nefret ediyorum! Onları öldürebilirim! Bir erke-

ğin onlara dokunmaya nasıl katlanabildiğini anlamıyorum. Sadece bir pisliğin onlarla işi olabilir."

Şüpheli bir nefret, diye düşündü Gurdweill ve hiçbir şey söylemedi.

Bu arada kapıları kilitli ve sessiz Volksoper'e varmışlardı bile. Buradan Barones'in evi uzak değildi. Yavaşça, caddenin ortasından yürüdüler.

Ansızın Gurdweill, hayretle ağzından şunların döküldüğünü işitti: "Biliyor musunuz Barones, iyi bir çift olacağımızı hissediyorum..."

Barones, kahkahayla cevap verdi:

"Belki. Buna bir itirazım yok. Sizden hoşlandım."

Durdu ve sanki şirin bir şey söylemiş bir çocukmuş gibi Gurdweill'ı baştan ayağa süzdü. Sonra onun dağınık saçlarını karıştırdı.

"Hoş saçlarınız var, Herr Gurdweill."

Bir sıcaklık seli Gurdweill'ın kalbini vurdu. Şapkası elinden kayıp caddeye düştü. Onu almak için eğildi ve bu arada Barones'in elini yakalayıp tutkuyla öptü. Barones itiraz etmedi. O anda, bir araba kornası geri çekilmelerine ve kaldırıma sıçramalarına neden oldu. Yollarına devam ettiler. Gurdweill kendinden geçmişti. Caddenin ortasında dans ediyormuş gibi hissetti. "Şimdi onunla her gece böyle yürüyebileceğim" diye kendi kendine sevinçle konuştu: "Zaman zaman bir banka oturacağız ve başını benim omuzumda dinlendirecek. O ne kadar da güzel! Ve ona sarılacağım..."

"İşte geldik." Barones beş katlı bir evin önünde durdu. "Geç oldu. Yarın ofise gitmek zorundayım."

Ertesi akşam farklı bir kafede buluşmayı kararlaştırıp vedalaştılar. Müstahdemin sarsak adımlarını ve anahtarların şıngırtısını duyunca Barones eğildi, Gurdweill'ı aceleyle dudaklarından öptü ve girişin karanlığında kayboldu.

Gurdweill olduğu yere çakılı kaldı. Hiçbiri ona gerçek gibi görünmüyordu. Dudakları yanmış gibi acıdı ve aklı başından tamamen gitti. Zihninde bir düşüncenin gölgesine bile yer yoktu. Kalbi deli gibi çarpıyordu; ellerinde, ayaklarında, başında, sanki göğsünden fırlamışçasına çarpıyordu. Az önce bir şey olmuş-

tu, mükemmel bir şey, inanılmaz bir şey, ama belki bu ona değil, onun dışında bir başkasına olmuştu. Gurdweill, Barones'in içinde kaybolduğu evin içine yoğunlaşarak yüzü kilitli kapıya dönük halde durdu. Merdivenlerde onun ayak seslerini duyduğunu hayal etti. Bir süre dinledi ve ayak seslerini duymaya devam etti. Yukarı baktı ve ikinci kattaki pencerelerden birinde bir ışığın yandığını görebildiğini hayal etti. Evet, o Barones'in odasının penceresi olmalı... Sonunda oradan uzaklaştı. Fakat birkaç adım sonra yeniden durdu ve tam karşısına, bitişik caddeye gözlerini dikti, sanki bir şey arıyormuş gibi. Köşedeki duvara takılmış, sokak lambasıyla aydınlanan tabeladan caddenin ismini anlamadan okudu. Tekrar tekrar okudu, ama kafasına bir şey girmedi. Karşısında, duvara yaslanmış duran bir adam vardı.

"Aç olmalı..." düşüncesi birden aklından geçti. Gurdweill hafifçe sallanarak ve Nussdorfer Strasse'ye vardığında nerede olduğunu fark etmeden yavaşça yürüdü. Aha! birden hatırladı: Währing bölgesi! Az önce Währing bölgesine gitmişti! Tabelada yazılıydı, harfi harfine! Ve o, o Schulgasse 12 numarada oturuyordu. Ba-ro-nes The-a von Ta-kow, Schulgasse 12. On üç ya da on bir değil, tam on iki... Altıyla altı, yediyle beş, sekizle dörthepsi on iki yapıyordu! Thea von Takow, Rudolf von Takow... Hayır, von Gurdweill... Baron Rudolf von Gurdweill! Ha, ha, ha! Gurdweill, kafasını birazcık netleştiren bir kahkaha attı. Hayatında yeni bir dönem başlıyordu. Bunu iliklerinde hissediyordu. Bu akşam bir dönüm noktasıydı. Buraya kadar bin beş yüz mil. Bir istasyon. Ve bundan sonra! Bir şey yapmak, bilinmedik bir yere gitmek, insanlarla tartışmak ve onları yenmek, onlara her şeyin böyle daha iyi olduğunu, hiçbir şeyin yanlış ya da bozulmuş olmadığını, tüm yürekleriyle mutlu olmaları, mutlu olup aldıkları her nefes için, insana bağışlanan ve kesinlikle hak etmedikleri, ölçülemez değerdeki bu büyük ödül için şükretmeleri gerektiğini kanıtlamak için güçlü bir istek duydu. Onu tıka basa dolduran yaşam sevincini diğerleriyle paylaşmak istedi.

Gurdweill ceplerinde sigara arandı, ama bulamadı. Tilkidir bu sigaralar –kendi kendine gülümsedi– bazen insanla saklambaç oynamak isterler. Öte yandan, ceket ceplerinden birinde varlığını tamamen unutmuş olduğu bir şilin buldu. Währinger

Strasse'de küçük bir tavernaya girdi ve garsondan beş sigara satın aldı. Ama susuzluktan ağzı öylesine kurumuştu ki sigaranın tadı acı geldi. Oturup büyük bir bardak bira ısmarladı.

Bu geç saatte, barda sadece birkaç müşteri vardı. Bir erkekle bir kadın, sırtlarında çıkarma zahmetine girmedikleri gri çantalarıyla bir köşede oturuyorlardı. Tek kelime etmeden büyük bir ciddiyetle aynı bardaktan sırayla içiyorlardı. Bitmiş bir evli çift diye düşündü Gurdweill, birbirlerine söyleyecekleri hiçbir şey kalmamış. Masasının yanında, küçücük salonun ortasında iki erkek, önlerinde devasa bira bardaklarıyla, tek başlarına oturuyorlardı. Bir tanesi, Gurdweill'ın karşısındaki, başı eğik, tamamen önündeki içkiye yoğunlaşmış bir halde, taş gibi oturuyordu. Gurdweill oturduğunda, adam ona hızlıca kaçamak bir bakış fırlattı ve hemen, sanki içinde harikulade bir manzara görebiliyormuş gibi, bardağını izlemeye devam etti. Arada uzun aralıklarla, büyük, sinirli yudumlar alıyor ve köpüğü bakımsız bıyıklarından silmeden, başını tekrar öne eğiyordu.

Zavallı iblis, diye düşündü Gurdweill acıyarak, muhtemelen ümitsizlikten içiyordur. Yabancıyla sohbet etmeye başlamak, onu konuşarak teselli etmek ve kederini hafifletmek için bir istek duydu. Kendi muazzam neşesine gelince, onu kalbinde daha sonraya saklıyordu; yalnız kalacağı zamana, şekerlerini saklayan ve sadece onların orada olduklarını bilmenin keyfini çıkaran bir çocuk gibi. Birden adamın canlanmasını, heyecanlanmasını, ayağa kalkıp ona sanki aşağılık bir yaratıkmış gibi davranmaya başlamasını diledi. Ona bağışlanan lütfun bedelini ödemeye hazırdı, kesinlikle hak etmediği lütfun. Bardağını kaldırdı ve yerine koyarken kasten çarptı. Karşısındaki adam hareket etmedi. Duvarda asılı saatte birkaç dakika yavaşça ilerledi. Geceyarısını kırk dakika geçiyordu. Sırt çantalı adam ve kadın kalkıp gittiler. Gurdweill birasını bitirdi, o da kalkmak üzereydi. Ve birdenbire karşısındaki adam, başını kaldırmadan, kayıtsız, hafif kısık sesle şöyle dedi:

"Sen, genç adam, evli misin? Hayır mı? Evet, bunu sana ben de söyleyebilirdim. Bir bakışta anlarım."

Bir an sessiz kaldı ve sonra devam etti:

"Evlenme, genç adam... Israr ediyorum. Bir kadın senden

emin olmadığı sürece bir turta kadar tatlıdır, onu serçe parmağında oynatabilirsin. Ama kadının parmağına yüzüğü geçirdiğin anda – hepsi biter! Bir katır gibi tepmeye başlar, üstelik senin elinden bir şey gelmez. Bu doğanın kanunu, genç adam! Onlar söz konusu olduğunda mantıkla hiçbir yere varamazsın. Doğru mu, değil mi?"

"Tüm kadınlar aynı değil" diyebildi Gurdweill.

"Öyle mi düşünüyorsun? Hayır, söylüyorum. Hepsi aynı!"

Bardağından bir yudum aldı ve üstüne basa basa tekrar etti:

"Hayır! Ufacık bir fark yok!"

"Bana bak" diye ekledi bir an sonra ve külrengi, şiş yüzüne işaret etti. "Hayır, hayır, iyice bak. Evet, ne diyorsun? Çirkin olduğumu söyleyemezsin şimdi, değil mi? Söyleseydin, kimse sana inanmazdı! Ve bana olanlara bak! İlki, merhum Fritzl, sadece yarısıydı. O ilişkide domuz olan bendim, gerçek bir domuzdum, bunu dürüstçe kabul ediyorum. Ama onu da, o Fritzl'i köpeğe versen yemezdi, inan bana. İki sevgilisi vardı, demiryollarından Herr Mentzl ve kaynakçı Poldy, iki sevgili çok değil, kabul ediyorum. 1918'de İtalyan cephesinden döndüğümde ölmüştü. Tatlı bir kadındı o Fritzl ama gerçek bir kaltaktı. Burada tek kelime etmeyeceğim. Toprağı bol olsun! Güzel! Bunun üzerine Gustl'ı aldım... Bir tane daha almaz mısın, Herr Doktor? Bu sefer benden! Hayır, ısrar ediyorum! Schurl, Herr Doktor'a bir bira daha getir! Böylece şimdi Gustl girdi hayatıma! 'Gustl' dedim ona, 'bu kadar! Bıktım usandım! Artık bundan sonra muhatabın benim... sana açıkça söylüyorum. Ve neden bahsettiğimin farkındayım! Bundan böyle sana erkek yok. Bir tane bile! Biriyle başlarsın ve bir bakarsın, iki, üç, dört, beş olmuş... Bunun sonu yok! Bu yüzden, yeter!' Ona bunları söyledim, tamam mı? Ama ne oldu dersin, Herr Doktor? Bir işe yaradıysa ben de adam değilim!"

Gurdweill kendini yorgun hissediyordu. Eve daha uzun bir yolu vardı. Ama nedense adam ilgisini çekmişti.

Öteki çoktan feri kaçmış ve kızarmış gözlerini Gurdweill'a dikerek devam etti:

"Görüyorsun Herr Doktor, sen akıllı bir adamsın, bir bakışta anladım! Heidelberger Franzl'ın gözünü boyayamazsın!

Onun için diyorum ki ve beni anlayacaksın biliyorum: Bir kadının gözü dışarıya çevrilmeyegörsün, artık yolcudur bana kalırsa! Bir iki dayak işe yaramaz ve Heidelberger Franzl damgasını vurduğunda, bunu çok uzun zaman hissedersin, inan bana! Ama aleni skandallar yine başka bir şeydir. Heidelberger Franzl, adının gazetelere düşmesine izin vermeyecektir, hayır bayım! Erkek domuz değildir ve düzen sürmelidir!"

Müşterilerin hepsi birer birer kalkıyorlardı. Garson, bir süpürgeyle belirdi ve sandalyeleri masaların üzerinde ters çevirmeye başladı. Birisi yüksek sesle esnedi. Kasvetli bir sessizlik odaya çökmeye başladı. Gurdweill ayağa kalktı.

"Acelen var, görüyorum" dedi Heidelberger Franzl. "Bir dakika bekle, ben de çıkıyorum."

Dışarıda, "Sen de Liechtensteinstrasse 17 numarada oturuyorsun değil mi? Seni orada birkaç sefer görmüştüm" dedi.

Hayır, sadece ara sıra ayakkabıcı Vrubiczek'i ziyaret ediyordu.

"Demek öyle! Demek öğrencisin Herr Doktor! Anında anladım. Böyle şeylerden anlarım! Peki, görüyorum ki acelen var; seninle tanışmak bir onurdu, Herr Doktor! Seni tanığıma memnun oldum! Zeki bir adamla konuşmaktan her zaman memnuniyet duyarım. Bir dahaki sefer Vrubiczek'e geldiğinde bana da uğra. Heidelberger Franzl kardeşindir!"

Gurdweill, Schottentor'a doğru döndü. Ayaklarını sürüdü; çok yorgundu. Geçen gün, bir hafta kadar uzun gelmişti. Ama müthiş yorgunluğunun altında, fevkalade bir sevinç titreşiyordu. Şimdi, duyuları yorgunluk ve içkiyle sersemlemişken olayı ayrıntılarıyla irdelemeye kalkışmadı. Sabahın ikisinde eve vardığında ölü bir adam gibi yatağa düştü ve anında uykuya daldı.

Dördüncü Bölüm

Gurdweill ertesi sabah saat onda uyandı. Anında yüzüne bir mutluluk dalgası yayıldı. İyi uyumuştu, kendini taze ve enerji dolu hissediyordu.

Ulrich çoktan çıkmıştı. Dışarıdaki karanlık, bulutlu gün Gurdweill'ın keyfini bir nebze dahi kaçırmadı. Hayalinde dünün muhteşem olayının her bir ayrıntısının üzerinden neşeyle geçti: Elindeki siyah kılıflı kütüphane kitapları ve üzerindeki lacivert, yün paltosu içinde uzun, dimdik, sarışın ve güzel Barones Thea von Takow bizzat karşısındaydı, onun şahsında her şey yeni bir anlam kazanmıştı. Şimdi her şey belirli bir amaca yönelmişti. Artık hayat, bundan önce olduğu gibi, karanlıkta yolu şaşırtmıyordu. Artık açık ve netti; belirli, gözle görülür bir çerçevesi vardı. Uzun, zor yolculuğunun, yoldaki tüm değişikliklerle beraber onu kasten tam olarak bu noktaya getirmiş olduğunu birden anlayıverdi.

Gurdweill kalktı ve kendisini dikkatle ve şefkatle tıraş etmeye başladı. Ansızın kendi gözüne bilhassa değerli, yürekten özen ve ilgi ihtiyacı içinde göründü. O anda kendi kendisine saygı duyduğu söylenebilir. Hatta yüzü bile ona çirkin görünmedi – hem de hiç. Burnu olması gereken yerdeydi, oturmuş, erkeksi bir burun; gözler iyiydi, kaşlar, saçlar... fena değil, hiç de fena değil. Boyunun kısalığına gelince... Bu öyle korkunç bir mahzur değildi. Gerçekler gün gibi ortada! Sağır, yaşlı ev sahibesi Frau Fischer, süpürgesiyle içeri daldı – her zamanki gibi kapıyı çalmadan. Gurdweill, yanına gelene kadar onun orada olduğunu fark etmedi.

"Herr Gurdweill, gene kendisini güzelleştiriyor, anlaşıldı" dedi yaşlı kadın, boğuk bir fısıltıyla ve birkaç kara diş kökünü sergileyerek. "Bir erkeğin tıraş olduğunu görmekten hoşlanıyorum. Sevgili merhum kocam" –ailesinin, ölü ya da diri, herhangi bir üyesinden bahsederken "sevgili" sıfatını asla ihmal etmezdi– "sevgili merhum kocam, tıraş olurken yanında durmama ve onu izlememe her zaman izin verirdi. Ay, ay, ay!"

Süpürgeyi duvara dayadı ve büfenin ve sandalyelerle yatağın arkalıklarının yalnızca gözle görülür kısımlarını nemli bir bezle silmeye başladı. Bir an sonra tekrar Gurdweill'a döndü ve derin bir iç geçirdi:

"Hasta ve yorgun, ben buyum! Siz hasta ve yorgun değil misiniz, Herr Gurdweill?"

Hayır, Gurdweill "hasta ve yorgun" değildi. Cevap vermeden kendi kendine gülümsedi.

"Yaşlanmanın ne demek olduğunu bilmezsiniz, Herr Gurdweill" diye devam etti yaşlı kadın, "Ay, ay, ay! Uykuya dalamazsınız, saatin üçü, dördü vurduğunu duyarsınız... 25 Temmuz'da yetmiş bir yaşımı dolduracağım, ne bir eksik ne bir fazla! Kaç gösteriyorum sizce? Çok daha az, eminim!" –Gurdweill, samimiyetsiz bir baş hareketiyle onayladı– "Ve biliyor musunuz Herr Gurdweill, geceleri sizi düşünüyorum, sizi ne kadar düşündüğümü bilmiyorsunuz! Pıssss!" Hayret verici bir miktarı belirtmek için ellerini kuvvetle salladı. "Şimdi, siz iyi bir adamsınız Herr Gurdweill, çok iyi bir adamsınız, bunu söylememde bir sakınca yoksa. Siz de beni düşünüyor musunuz? Hayır, tabii ki düşünmüyorsunuz... Ah, peki... Ben yaşlı bir kadınım, bir dulum. Sevgili ikinci kocam öleli on yıl oldu." Ve kısa bir sessizliğin ardından ekledi: "Siz de evlenmelisiniz, Herr Gurdweill. İnsana yalnızlıktan gına geliyor. Gına geliyor! Pıssss!"

"İkinci eşinizin mesleği neydi?" Tıraş olmayı bitiren ve usturayı gelecek sefer için bileyen Gurdweill sordu.

"Nesi neydi?" Yaşlı kadın başını ona doğru eğdi ve sol kulağına işaret etti. "Biraz zor duyuyorum. Sevgili ikinci kocamın öldüğü günden beri biraz zor duyarım."

"Meşguliyeti" Gurdweill ağzını yaşlı kadının kulağına dayayıp bağırdı, "İkinci kocanız neyle meşguldü?"

"Ne diye öyle bağırıyorsunuz Herr Gurdweill? Sizi duyabiliyorum, sizi çok iyi duyabiliyorum! Aalbert (ismi, ilk heceyi vurgulayarak telaffuz etti) –merhum birinci eşimin oğlu, biliyorsunuz– bir terzinin yanında çıraktır. İyi çocuktur, Aalbert öyledir. İki yıl içinde çıraklığını tamamlayacak. İyi bir meslektir terzilik."

Gurdweill yüzünü yıkamaya başladı ve yaşlı kadın yatakları yapmak için acelesiz, baştan savma temposuna devam etti. Bir tutam gri saçı örgüden kurtulmuş, boynunda, küçük bir hayvanın kısa, ince ve sivri kuyruğu gibi sallanıyordu. Birkaç dakika sonra, tekrar Gurdweill'a yaklaştı:

"Bugün, Herr Gurdweill" dedi her zamanki fısıltısıyla, "kendimi iyi hissediyorum, Tanrı'ya şükür. İkinci kahvaltım alt mideye gitti, şükürler olsun!" Karnını sıvazladı. "Yemek üst mideye gittiğinde" –kaburgalarını işaret etti– "ay, ay, ay! Taş gibi kalır. Bütün gün canım acır ve tek lokma daha yiyemem. Ama bugün bir genç kız kadar sağlıklı hissediyorum kendimi!"

Gurdweill bu konuşmayı ezbere biliyordu. Yaşlı hanımefendinin iki midesi ve geri kalanlar hakkındakileri bıkıncaya kadar dinlemişti. Ama bugün kibarlığı üstündeydi ve sanki hepsini ilk defa duyuyormuş gibi keyifle dinledi. Frau Fischer gevezeliğe devam etti. Şimdi de ona, her sabah odasını toplamaya geldiğinde Gurdweill daha çıkmamışsa yaptığı gibi *Journal*'da okuduğu haberleri anlatıyordu, özellikle de ilgisini çeken yegâne şey ve gazeteyi alma sebebi olan cinayetleri ve felaketleri. Başını anlayışlı anlayışlı sallayarak, Paris'te metresini öldüren bir memurdan, "tabancasıyla onu başından beş defa vurdu ve kadın oracıkta öldü, zavallı küçük şey" Çin'de üç bin kişinin öldüğü, üç bin kişinin de "çıplak ve başları üzerinde bir çatı olmaksızın, ay, ay, ay!" kaldıkları bir depremden ve Chicago'nun göbeğinde güpegündüz gerçekleştirilen bir banka soygunundan bahsediyordu.

Gurdweill hazırlanmayı bitirdi ve kendisine çay yapmak için mutfağa gitti. Evde kalıp çalışmaya karar verdi. Çalışmak için büyük bir istek duyuyordu ve içinde bugün çalışmasının iyi gideceğine dair bir his vardı. İsli çaydanlıkla geri döndüğünde, oda topluydu ve yaşlı kadın ayrılmak üzereydi. Ama geri geldi, süpürgesi ve beziyle karşısına dikilip biraz tereddütle konuştu:

"Siedl'ım kirayı beş şilin arttırmam gerektiğini söylüyor. Fiyatlar yükseldi Herr Gurdweill, bunu siz de biliyorsunuz. Ama ona söyledim: Herr Gurdweill, sessiz, iyi bir adam. Ona bir ay daha vereceğiz. Bu oda gerçekten de mükemmel bir oda. Kendiniz de görüyorsunuz, Herr Gurdweill! Büyük ve temiz – burada pireden eser bulamazsınız, bütün gün arasanız bile."

"Şu anda artıramam. Kızınızla bu konuda konuşacağım."

Bu sefer yaşlı kadın her kelimeyi duymuştu.

"Tamam, mesele yok, Herr Gurdweill. Şimdi değil, gelecek ay. Siedl'la ya da benimle konuşmanız bir şey değiştirmez. Hiçbir şey. Oda bedava, ekstra beş şilin olsa bile! Kırk şiline böyle büyük güzel bir odayı nerede bulacaksınız? Hem de iki kişilik! Sadece bu kadar iyi bir adam olduğunuz için."

"Güzel" dedi Gurdweill, "bir noktada anlaşacağız."

Yaşlı kadından ufak bir miktar borç aldı ve kendisine yiyecek bir şeyler ve sigara satın almak için aşağı indi. Sonra işe koyuldu.

İki saat kadar çalıştıktan sonra, kendinden memnun halde ayağa kalktı. Görüşmeye halen sekiz saat vardı; daha fazla yazamazdı ve zamanı nasıl dolduracağıyla ilgili hiçbir fikri yoktu. Aklına mürekkebi bir hokkadan diğerine boşaltmak geldi: Tamamen fuzuli bir uğraş. Ellerine mürekkep bulaştı ve onları ovalayarak temizlemeye gitti. Sonra kâğıt yaprakları kısa sayfalar şeklinde kesti ve onları abartılı derecede düzenli bir yığın olarak yerleştirdi. Hiçbir sayfanın çıkıntı yapmamasına özen gösterdi ve kenarların bir ciltli defterin sayfaları gibi pürüzsüz olmalarını sağladı. Tüm bunlar yirmi dakikadan fazla sürmedi. Eski müsveddelerinin de düzenlenmesi gerektiğini hatırladı. Bir süredir aklındaydı, ama bir türlü zaman ayıramamıştı. Büfeden buruşuk, tozlu kahverengi kâğıda sarılı desteyi aldı ve bağını çözdü. Ancak, paketi birkaç dakika karıştırdıktan sonra sıkıldı ve desteyi bağlayıp büfeye geri koydu. Saatine göz attı: İkiyi çeyrek geçiyordu. Dr. Astel'i şimdi evde bulur muydu? Bazen bu saatte evde olurdu. Değilse bile yürüyüş yapmış olurdu. Gurdweill kalktı ve bulutlu gökyüzü altındaki yumuşak havada elli dakikalık yürüyüşle Karlsgasse'ye vardı, ama Dr. Astel'i evde bulamadı. Ancak, bundan en ufak bir üzüntü

bile duymadı. Şimdi eve gidecek ve biraz daha çalışmaya gayret edecekti ve bu arada gün de geçecekti. Opera Meydanı'nı geçti ve eve doğru en kısa yol olan Kärntner Strasse'ye inmektense, her nedense sola, Herrengasse tarafına döndü. Hofburg girişinin önünde, onu görmekten içtenlikle memnun olan ve vakti varsa onu kendisine eve kadar eşlik etmeye davet eden Lotte Bondheim'a rast geldi. Lotte'nin evden bir şey alması gerekiyordu ve daha sonra, isterse yürüyüş yapabilir ya da bir kafede oturabilirlerdi. Bir de şemsiye alacaktı, zira yağmur yağacağından emindi. İlkbahar günleri her zaman yağmurluya çevirmeye meyilliydi. Özellikle de bugün, bulutlar neredeyse insanın başına değecek kadar alçaksa. Üstelik Lotte'nin şapkası yeniydi – Gurdweill fark etmemişti bile, ki bu pek hoş bir davranış değildi! O, Gurdweill, asla ona ikinci bir defa bakmazdı. Gözlerinin ne renk olduğunu bile bilmediğinden emindi! Ne, biliyor muydu? Bir tesadüf olmalı. Sadece şans! Peki, şapkasından ne haber? Ona yakışmış mı? Evet mi? Bunu duyduğuna memnun oldu. Onun düşüncesi Lotte için çok önemliydi. Tanıdığı, kadın giyimiyle ilgili her şeyden anlayan tek erkekti. Mavi ona her zaman yakışırdı, uçuk mavi. Bu sabah, biraz hüzünlü bir ruh haliyle uyanmıştı, muhtemelen havadan. Bulutlu günler onu her zaman kötü etkilerdi. Ve aklına yeni bir şapka almak gelmişti! Bu her zaman dikkatini dağıtırdı. Mağazalara gitmek, şapkaları denemek, seçmek. Şimdi kendini daha iyi hissediyordu. Yani, şapkayı gerçekten beğenmiş miydi? Beğenmişti! Onun dediği gibi yapacak ve şapkanın kenarını sola doğru biraz daha eğecekti. Ama Gurdweill bugün biraz dalgın görünüyordu. Bir sorun mu vardı? Yo, yo, ilk bakışta anlamıştı. Haklı olduğunu biliyordu. Tabii eğer bir sırsa ona baskı yapmayacaktı elbette. Evvelki gün çay içmeye gelmemiş olması ne yazıktı! Ama şimdi onu şüphesiz reddetmeyecekti! Ona rastladığına gerçekten sevinmişti. Dr. Astel'i orada bulacağı umuduyla erken vakitte kafeye bir göz atmıştı. Gurdweill bugün onu görmüş müydü? Hayır mı?

Ve böylece Lotte'nin yaşadığı, Myrten Gasse'ye vardılar.

"Benimle yukarıya gelmelisin Gurdweill" diye ısrar etti Lotte, "biraz dinlenir, çay içer, sonra devam ederiz."

Gurdweill bir an düşündü. Bu akşam için borç alacak birisini bulması gerektiğini de hatırladı. Sonunda pes etti ve Lotte'yle yukarı çıktı.

Evde kimseler yoktu. Lotte mutfağa göz attı ve "hizmetçi kız bir şey almaya gitmiş olmalı. Birazdan döner" dedi.

Gurdweill'ı misafir odasına götürdü ve çay yapmaya gitti.

Bir dakika sonra üzerinde bol, çiçekli bir kimonoyla geri geldi ve koltukta Gurdweill'ın yanına oturdu.

Gurdweill, kendi kendine konuşuyormuş gibi söylendi: "Gerçekten de garip..."

"Garip olan nedir?" diye sordu kız.

"Yani böyle tesadüfen karşılaşmak. Kärntner Strasse'deydim ve çalışmak için eve gitmeye niyetlendim. Ve hiçbir neden yokken bu yöne döndüm. Yanlış yöne, aslında..."

"Belki de aslında yanlış yön değildir..." dedi Lotte, imalı bir gülümsemeyle.

Gurdweill, koltuğun yanındaki sigara masasının üzerinde duran açık kutudan bir sigara aldı ve Lotte onun için bir kibrit çaktı. Sonra dışarı çıktı ve gümüş tepsi içinde çay, Çin sürahisi içinde süt, ponçik ve tereyağıyla geri döndü.

"Çayı sütle mi seversin? Hayır mı?"

Narin, zarif hareketlerle ponçiklere tereyağı sürdü ve çay koydu. Sessizce içtiler. Dışarıdaki caddelerden örtülü, uzak bir uğultu yükseldi ve evdeki dinginliği daha da belirginleştirdi. Zayıf güneş ışınları bir an için bulutların arasından sızdı ve sessizce köşedeki kuyruklu piyanonun tuşlarına dokundu. Lotte bir sigara yaktı ve dumanı doğrudan önüne üfledi. Zaman zaman misafirine, düşüncelerini tahmin etmeye çalışıyormuş gibi, göz ucuyla baktı. Birden ayağa kalktı ve odanın ortasına doğru bir adım attı, fikrini değiştirdi ve tekrar koltuğa oturdu. Sanki üşüyormuş gibi robunun kıvrımlarını toparladı ve yarı kambur pozisyonda koltuğa sırtını yasladı.

Gurdweill, her zamankinden hafifçe yüksek bir sesle sordu:

"Peki annen öğleden sonraları evde olmaz mı?"

"Bazen bir kafeye ya da bir arkadaşını ziyaret etmeye çıkar. Modern bir kadındır, benim annem. Benden bile fazla. Ama onunla tanışıyorsun galiba, öyle değil mi?"

"Evet. Beni bir defa tanıştırmıştın onunla."

Lotte doğruldu. Gurdweill'a sanki bir şeyler söylemek istiyormuş gibi baktı, ama hiçbir şey söylemedi. Biraz sonra işini sordu. Gurdweill, az çalıştığını söyledi.

Ve zamanı olmadığını birden hatırlamış gibi saatini çıkararak "Dört buçuk. Eve gitmeliyim" dedi.

Lotte, incinmiş göründü.

"Eğer gitmek istiyorsan, git... Kimse seni tutmuyor."

"İşin çok önemli tabii ki" diye ekledi şakacı bir tonla. "Kimse işinle arana girmek istemez..."

Masanın üzerindeki sigara kutusuyla oynamaya başladı, döndürüp durdu ve sonunda onu ters dönmüş kibrit kutusu üzerine yerleştirmeye çalıştı. Gurdweill, onun huzursuzluğunu açıkça görebiliyordu, bunun için bir neden bulamasa da. Birden gürültülü, kısa ve kesik kesik bir kahkaha attı, koltuktan fırladı ve pencereye koştu. Orada, hafif kambur bir halde dışarıya bakarak durdu. Arkadan, Gurdweill onun sanki sessizce hıçkırıyormuş gibi hafifçe inip kalkan düşük omuzlarını fark etti ve nedenini bilmese de kendisini suçlu hissetti. Gönlünü almak isteyen bir sesle konuştu:

"Dışarı çıkmak isteyen sendin, öyle değil mi Lotte?"

Lotte hemen cevap vermedi. Neden sonra, başını çevirmeden artık canının istemediğini söyledi.

Gurdweill, onunla biraz kalması gerektiğini belli belirsiz sezinledi. Eğer kalırsa, durumdaki bir şeyler açıklığa kavuşabilirdi. Yine de sanki kendisine rağmen ayağa kalktı ve şöyle dedi:

"Şimdi gitmeliyim."

Lotte, ona girişe kadar eşlik etti ve tek laf etmeden ve yüzüne bakmadan elini uzattı. Gurdweill, Lotte'nin onun gitmesi için sabırsızlandığı hissine kapıldı. Ama caddeye çıktığında ikinci katta açılan pencereyi görmedi. Ve Lotte'nin başını uzatıp pencereden ona baktığını göremeden Lerchenfelder Strasse'ye döndü.

Beşinci Bölüm

Gurdweill, eve giderken Lotte'nin tuhaf davranışının nedenini bulmaya çalıştı ama muvaffak olamadı. Zihninde onun evinde söylediği her şeyin üzerinden bir kez daha geçti: Onu azıcık bile gücendirebilecek hiçbir şey yoktu. Sonunda, bunun gerisinde onun kendi asabiyetinden başka bir şey olmadığına hükmetti ve aslında çok tatlı bir kız, sevgili bir can olan ve uzun zamandır sımsıcak dostluk hisleri beslediği bu Lotte için biraz üzüldü.

Bu arada gökyüzü kısmen açılmıştı. Kasvetli bulutlar arasında, yer yer masmavilik belirdi, taze ve temiz. Gurdweill, buluşmaya sadece üç saat kaldığını mutlulukla hatırladı ve sanki böylece belirlenen saate daha çabuk erişecekmiş gibi temposunu farkında olmadan arttırdı.

Amerika'daki kız kardeşinden gelen ve içine on dolarlık banknot konulmuş mektubu evde kendisini bekler buldu. Tam da zamanında geldi, diye düşündü Gurdweill. Borçlarının bir kısmını ödeyebilecek ve eski ödünç para kaynaklarına tekrar kavuşabilecekti. Ve hepsinden de önemlisi: Buluşmaya eli boş gitmeyecekti. Bunun somut yararları bir yana, Gurdweill beklenmedik mektubun tüm günler içinde bugün gelmiş olmasını olumlu bir alamet olarak yorumladı. Hiç şüphesiz, bu yeni, mutlu bir zamanın başlangıcıydı.

Civardaki dövizciler çoktan kapanmıştı, ama Gurdweill bir süre sonra tren istasyonunda da para bozdurabileceğini hatırladı. Daha sonra kendisine yeni bir yaka ve atıştıracak bir şeyler alıp tekrar eve gitti.

Kısa süre sonra Ulrich de döndü. O da yiyecek bir şeyler; ekmek, tereyağı ve sosis almıştı ve yemeğe oturdular. Ulrich, yarım saat önce kafede Lotte'yi görmüş, genç kadın selam söylemiş ve eğer boşsa o akşam kafeye uğramasını istediğini iletmesini rica etmişti. Lotte, Dr. Astel'le oturuyor ve keyifli görünüyordu.

"Hoş bir kız" diye ekledi Ulrich. "Özellikle gözleri, oldukça sıradışı."

"Evet, çok hoş" diye onayladı Gurdweill, dalgın bir tavırla.

"Lotte'nin halihazırda Dr. Astel'le resmen nişanlı olduğunu duydum" dedi Ulrich; ve biraz sonra ekledi: "Bu bana pek uygun bir birliktelik gibi gelmiyor."

"Bu konuları önceden bilmek mümkün değildir. Her zaman sürprizler vardır. Her neyse, neden uygun olmasın ki? Dr. Astel, ona çok âşık görünüyor. Ve muhtemelen Lotte de onu seviyor."

"Ben o kadar emin olmazdım."

"Nedenmiş o?" Gurdweill, anlamsızca heyecanlandı. "Söyle bana, neden? Lotte belki biraz eksantrik, bir ihtimal. Fakat bu açıdan bizim neslimizdeki pek çok insandan bir farkı yok."

"Ben bundan bahsetmiyorum. Bana kalırsa, Lotte onun için fazla iyi. Ve ayrıca, Dr. Astel'i sevdiğini sanmıyorum."

"Bunu nasıl bilebilirsin ki? Tam tersi!"

Ama kalbinin derinliklerinde Ulrich'in haklı, kendisinin ise haksız olduğunu biliyordu.

Yemekten sonra Gurdweill kalktı ve paltosunu giymeye başladı. Ulrich, daha sonra Herrenhof kafesine gelip gelmeyeceğini sordu.

"Hayır, birisiyle buluşacağım." (Onun ismini söylemeye çok utanıyordu.)

"Dünkü kız mı?" diye sordu Ulrich. Ve gerçek bir sevgiyle bağlı olduğu arkadaşını mutlu etmek için ekledi: "Çok hoş bir kız. Onda ilk bakışta fark edilmeyen gizli bir çekicilik var."

Gurdweill, kafeye on beş dakika erken vardı. Kapının karşı köşesindeki boş bir masayı seçti ve kahve ısmarladı. Onları hayatında ilk defa görmesine rağmen, hepsi ona eski tanıdıklar ve iyi niyetli insanlar gibi görünen birkaç müşteri, kare, küçücük salonun etrafına dağılmıştı. Hepsiyle el sıkışmaktan ve ailelerinin hal ve hatrını sormaktan büyük zevk duyardı. Böyle

insanlara karşı önceki hoşnutsuzluğunu anlayamıyordu. Hepsi –istisnasız her biri– basit ve iyi ve sevgiye layık değiller miydi?

Garson kahvesini getirdiğinde Gurdweill ona Barones'in bu gece oraya daha önce gelip gelmediğini sordu. Onu ayrıntılarıyla tarif etti; yüzünü, endamını, kıyafetlerini. Bu yabancıyla onun hakkında konuşmak ona tuhaf bir zevk verdi.

"O benim nişanlım, yani..." diye bitirdi.

"O eşkalde bir genç hanım buraya hiç gelmedi. Müdavimlerimizden değil."

"Peki bana şu anda saatin tam olarak kaç olduğunu söyleyebilir misiniz?"

"Saat sekiz."

"O halde, hemen gelecektir. Sekizden sonra gelmesi gerekiyor... çok dakiktir..."

Gurdweill kahve içti ve uyanık vaziyette kapıyı izlemeye koyuldu. Bir sigara içti, sonra bir tane daha ve Barones gelmedi. Saat sekizi çeyrek geçmişti bile. Belki de bu yanlış kafeydi? Bu şüphe birden aklından geçti. Hayır, imkânsız! Kesinlikle Alserbach kafesinde buluşmayı kararlaştırmışlardı! Yanılıyor olmasına imkân yoktu!

Barones o anda kafeye girdi. Sanki Gurdweill'ın tam olarak o köşede oturacağını önceden biliyormuş gibi, doğrudan ona yöneldi. Gurdweill ayağa fırladı ve yüzü mutluluktan ışıl ışıl, karşılamak üzere ona doğru seğirtti.

"Geç kalmadım, değil mi?" Barones gülümseyerek elini uzattı.

"Evet, geciktin. Çünkü dünden beri bekliyorum..."

"Ama hep burada beklemedin, umarım. Bu biraz sıkıcı olurdu."

Duvarın karşısındaki kapitone sandalyeye oturdu, çantasından bir paket sigara çıkardı, bir tane kendisine yaktı ve bir tane de Gurdweill'a ikram etti. Dumanı, uzun zamandır kendisini tutmuş bir müptela gibi arzuyla içine çekti ve sade kahve ısmarladı.

Gurdweill, ona söylemek istediği bir sürü şeyle doluydu, ama dili damağına yapışmış gibiydi. Karşısında oturdu ve zevkle ve mahcubiyetle hafif bir şekilde gülümseyerek, nazikçe onu

izledi. Barones kahvesini bitirdi ve ona ilk adının ne olduğunu sordu.

"Ah, Rudolf" dedi. "Rudolfus, Rudolfinus! Kuzenimin adı da Rudolf. Senden iki baş daha uzun ama ahmağın tekidir."

"Ben – ben onun ahmağın teki olmasına çok sevindim..." diye kekeledi Gurdweill, budalaca bir gülümsemeyle.

"Ne? Kuzenimin ahmak olmasına sevindin mi?" Barones kahkahaya boğuldu.

"Ben sadece demek istedim ki," Gurdweill toparlandı ve hatasını düzeltmeye çalıştı, "Benim demek istediğim... Sevindiğim o değil tabii ki... Kendimi düzgün ifade edemedim... Onu uzun ve çok zayıf, düz, briyantinli saçları ortadan ayrılmış, ayakkabıları parlayıncaya kadar cilalanmış olarak hayal ediyorum. Rugan deri ayakkabılar. Ve birisine baktığında, başını hafifçe bir yöne eğer, bir tavuk gibi ve çok asil bir ifade takınır, zira elbette, ahmağın tekinden başka bir şey değildir..."

"Onu çok iyi tarif ettin ama rugan ayakkabılar asla. Kahverengi giyer. Altın topuzlu bastonu da unuttun... 'Dorothea'– bana her zaman 'Dorothea' der, çünkü kulağa daha asil ve geleneksel geliyor. 'Dorothea' der, yaşlı bir adam kadar gülünç ve debdebeli, 'sen eski bir ırkın evladısın. Ataların Haçlılardı, unutma! Yahudilere karşı tetikte olmalısın. Viyana şehri bir ucundan ötekine Yahudileştirildi. Artık soyun önemi kalmadı. Onlar havayı zehirliyor. Onlar olmasaydı, savaşı asla kaybetmezdik.' Ama kendisi, sabah akşam aklını tamamen başından alan küçük bir Yahudi kızın peşinde."

"Peki ona katılıyor musun Barones?"

"Hangi açıdan?"

"Irkın saflığını muhafaza etme konusunda?"

Barones buna sesli, sert ve asi bir kahkahayla cevap verdi.

"Bak ne diyeceğim" dedi birden ve öylesine, "Neden bana sadece Thea demiyorsun? Unvanlar beni sıkıyor."

Gurdweill ona minnetle baktı. Her nedense konyak içmeyi önerdi. Üzerine bir umursamazlık çöktü: Solgun, minyon, kadınsı elleri tutacak bir şey aradı, aralarındaki enerjiyi emmesi için; ve masanın altında Barones'in itirazsız ellerinden birini buldu. Garson, iki küçük bardak konyak getirdi ve Gurdweill,

kendisininkini tek dikişte bitirdi. Barones, ertesi gün, cumartesi, işe gitmek zorunda olmadığını, çünkü "Generalinin" (çalıştığı avukatı böyle isimlendiriyordu) hafta sonu için uzağa gittiğini ve bu gece biraz daha geçe kalabileceğini açıkladı.

"İyi, harika!" dedi Gurdweill hevesle.

Konuştular ve sustular ve sonra tekrar konuşmaya başladılar, konuşma görünürde havadan sudandı, ancak yine de bir nevi gizli önemle doluydu ve zaman ekspres tren yanındaki geniş ova gibi fark ettirmeden akıyordu.

Saat çoktan on bir olmuştu. Her ikisi de aniden kafeyi terk etme ihtiyacı duydular. Gurdweill, garsonu çağırdı ve hesabı ödedi.

Dışarıda Barones kolunu onunkine geçirdi ve sessizce aşağıya, Alserbachstrasse'ye yürüdüler ve Sechsschimmelgasse'ye döndüler. Barones birden, yarı şaka yarı ciddi şöyle söyledi:

"Benimle evleneceksin, değil mi Rudolfus? Seni beğeniyorum ve bunu söylemekte bir sakınca görmüyorum."

Gurdweill afallamıştı. Böyle bir olasılık aklından bile geçmemişti. Kesinlikle ilginç bir kızdı! Bunu söyleyiş tarzı, öyle basitçe! Daha önce hiç buna benzer bir şey duymamıştı... Cevap vermek için acele etti: "Elbette! Elbette! Ben hazırım! Hiçbir engelim yok!"

Ve bir dakika sonra: "Ama peki ya ailen? Onaylamayacaklardır, öyle değil mi?"

"Ailem mi?" dedi küçümseyerek. "Kim? Kuzenim Rudolf mu? Peki ya ben – ben yok muyum? Kendi uygun bulduğum şekilde davranmaya alışkınım! Ve bu arada, babam çok hoş bir adamdır. Onunla tanışacak ve kendin de göreceksin. Seni seveceğini biliyorum."

Konuyu enine boyuna tartışarak, uyuklayan caddelerde yürüdüler. Barones "gerçek" bir evlilik istiyordu, diğer bir deyişle, "Yahudi geleneklerine uygun" dini bir seremoni. Bunu yapabilmek için Yahudilik'e geçiş yapmak zorunda kalacaktı ki ona kalırsa bu mesele değildi. Gereksiz gecikmeler istemiyordu ve "gerekli adımları atma" ve Barones dinini değiştirdikten sonra derhal evlenme konusunda anlaştılar. Açıkçası, Gurdweill hayat tarzında meydana gelmek üzere olan değişiklikler konusunda

belirli bir huzursuzluk kıvılcımı hissetti, ancak bunu yersiz diye anında bastırdı. Şimdi, diye düşündü engin bir mutlulukla, şimdi çok uzun zamandır içinde beslediği hayal gerçek olacaktı! Bir yıl içinde! Ya da hatta iki! Ve kimden? Ondan! Ondan bir oğul! İki kadim ırk! (Rudolf Gurdweill, kadim bir Musevi aileden geliyordu. Soyunun izlerini Prag'daki büyük ve ünlü bir hahama kadar sürebiliyordu.)

Mutluluğu öylesine büyüktü ki caddenin ortasında durdu ve baronesi kucakladı.

"Bir oğul" diye fısıldadı hevesle, "bana bir oğul vereceksin, değil mi?"

Barones ona garip garip baktı ve bir şey söylemeden gülümsedi. Bu küçük adamın bir oğlan istemesi ona gülünç gelmişti...

Kötü aydınlatılmış bir ara sokaktaydılar. Saat gece yarısını yarım saat geçmiş olmalıydı. Yalın sessizlikte adımları tok bir sesle yankılanıyordu. Pek uzakta olmayan bir otelin dar sokağa doğru çıkıntılı tabelası, turuncu ampullerle ışıldadı. Otelin açık kapısından, bir ışık hüzmesi kaldırım taşlarına yansımış ve karşı duvarın yarısına kadar tırmanmıştı. Gurdweill, refakatçisinin adımlarının yavaşladığını hissetti ve bunun nedenini anlamadı. Otel girişine vardıklarında, durdu. Sanki bir çocukmuşçasına Gurdweill'a doğru eğildi ve fısıldadı:

"Gerdek gecemizi neden bu akşam kutlamıyoruz, benim küçük nişanlım..."

Daha önce dikkatinden kaçan ışıl ışıl aydınlatılmış oteli ancak şimdi fark ediyordu. Zemin ayaklarının altından kayıyormuş gibi hissetti. İçinde zayıf bir itiraz kıvılcımı uyandı ve hemen söndü. Gurdweill daha ne olduğunu anlamadan, çoktan resepsiyon masasının önüne gelmişlerdi. Gurdweill kayıt defterini düşünmeden imzaladı: Rudolf Gurdweill, şu şu tarihte, şu şu şehirde doğdu ve karısı...

Otel görevlisi, yorgun, uykulu yüzünde tamamen kayıtsız bir ifadeyle, onları eski püskü hah kaplı merdivenlerden yukarı çıkardı ve ikinci kattaki kare, az mobilyalı odaya aldı.

"Bir şeye ihtiyacınız olursa, sadece bunu çalın!" Kapının yanındaki fildişi rengi düğmeyi işaret etti ve Gurdweill'ın verdiği bahşişi cebine attı.

Barones, kendi evindeymiş gibi rahattı, dolu olup olmadığını görmek için su sürahisine göz attı ve çarşaflara bakmak için örtüleri kaldırdı. Gurdweill aniden yabancı, düşmanca bir ruh halinin, kirli ilişkilerin ve beklenmedik kazaların pis kokusunun – tüm buna benzer sefil otel odalarının ruhunun hücumuna uğradı ve bir an kendine geldi. Tüm olay, kabul edilmeli ki, biraz garipti. Arkasını dönemeden, kendisini yeni, muğlak bir durumun içinde buldu; artık hareketlerinin denetimine sahip değildi ya da onları istediği gibi yönetemiyordu. Bu garip, can sıkıcı odada ne işi vardı? Bir an olaydan baştan sona pişmanlık duydu ve kaçmak istedi. Bir nevi utanç hissetti. Hayatındaki yeni bir döneme başlamanın yolu bu değildi! Odanın ortasında, paltosu üzerinde, şapkası elinde, ayrılmak üzereymiş gibi dikildi. Daha sonra, bu arada şapkasını çıkarmış ve uzun, lepiska saçlarını açmış olan refakatçisine bakmak için döndü. Çok utandı. Şapkasını koyacak bir yer aradı ve sonunda tekrar başına geçirdi. Pencerenin yanına gitti, perdeyi açtı ve hiçbir şey görmeden dışarıya baktı. Neden sonra, çoktan yatağa oturmuş ve ayakkabılarını çıkaran Thea'ya döndü. Uzun, çıkıntılı çenesi düzensiz bir şekilde seğirdi ve göğsü şişti. Gurdweill yatakta onun yanına oturdu. Thea, hemen ayakkabılarını olduğu gibi bıraktı ve ona doğru döndü. Yüzünde zalim, kana susamış bir ifade vardı. Onu tamamen kontrolüne almak istiyormuşçasına, mızrak gibi yanıp sönen gözlerini ona dikti, tez, tek bir hareketle kendisini geriye attı ve yırtıcı bir hayvan gibi dişlerini onun dirseklerine geçirdi. Gurdweill, boğuk bir inilti çıkardı. Acı ve arzudan oracıkta bayılacakmış gibiydi. Gücünün bedeninden akıp gittiğini duyumsadı. Gözlerinin önünde alevli kırmızı hançerler dans etti ve alnından ter fışkırdı. Aynı zamanda bunun sonsuza kadar devam etmesini, acının bin kat artmasını, onu tamamen yok etmesini diledi. Hiçbir kadın daha önce ona kendisini böyle hissettirmemişti.

Thea birden fırladı.

"Soyun Rudy!" diye hafif kısık bir sesle emretti ve kendisi de kıyafetlerini çıkarmaya ve bir sandalyenin üzerine fırlatmaya başladı. Sonra Gurdweill'ı yakaladı, bir oyuncak bebek gibi kaldırıp yatağa yatırdı.

Sabah saat beş buçukta, Thea'yı eve yolcu ettikten sonra, Gurdweill ölü caddelerde kendini sürüklüyordu. Ufak, yavaş adımlarla caddenin ortasına doğru yalpalaya yalpalaya ilerledi, başı ağır ve aynı zamanda tamamen boştu. Taze sabah esintisi yüzünü yaladı, birden yönünü değiştirdi ve şapkasını çalmaya çalışarak onu yandan ve arkadan sarstı. Şapkasını donuk bir hareketle çıkardı ve darmadağınık saçlarını rüzgâra bıraktı. Tepelemesine sebze yüklü büyük arabalardan oluşan sıra, pazara doğru yavaşça ilerledi; ağır tekerlekler, inatçı sessizliği bozarak caddede çatırdadı ve gıcırdadı. Muhtemel bir yağışa ve sabah soğuğuna karşı çuvalların arasına tıkışmış sürücüler, yukarıdaki oturma yerlerinde pinekliyorlardı, cansız yığınlar gibi kendi içlerine çekilmişlerdi. Nitekim yıllar boyu, hiç ara vermeksizin araba kullanmış gibiydiler. Omuzlarında muazzam mızraklar gibi taşıdıkları uzun bambu sırıklarla caddenin bir tarafından ötekine zikzaklar çizerek gaz lambalarını çıkaran, kirli yeleklerıyle sokak lambacıları birdenbire belirdiler. Zaman zaman, yan sokaktan büyük teneke kutuların birbiri üstüne dizili olduğu tek bir süt arabası ya da "Hammer" veya "Anker" fırınından kapalı bir ekmek kamyoneti çıkıyordu. Orada burada insanlar çoktan ilk tramvayları beklemeye başlamıştı: Solgun, yorgun yüzlü fahişeler, makyajsız gözleri kuru ve kırışık. Cafcaflı, buruşuk elbiseleri içinde, eğri duran parlak şapkalarıyla ne kadar da kasvetli görünüyorlardı. Fakirlerin en fakirlerinden kadınlar; bir tanesi koyu yeşil şal içinde bürülü sabah gazeteleriyle, bir tanesi devasa sebze sepetiyle. Birkaç işçi. Yeni doğan sabah, soluk, süt beyazı bir ışıkla caddeyi istila etti ve Gurdweill'a her şey tuhaf ve rüya gibi geldi. Gece, ona bir nevi kayıtsız neşeyle tuhaf şekilde bağlı ölçüsüz bir ağırlık bırakmıştı. Rıhtımın üzerindeydi bile ve birdenbire durup yüzünde çarpık bir sırıtmayla kendi kendine güldü. Onu gören biri kesinlikle sarhoş olduğunu düşünmüştür. Tekrar yola koyuldu, Ferdinand Köprüsü'nü geçti ve tramvay beklemek için durdu. Donuk gözlerle orada bekleyen iki fahişeye baktı ve geceyi geçirdiği otel odasının resmi gözlerinin önüne geldi. Bu anı öyle nahoş duygular uyandırdı ki içinde gözlerini kaçırmak zorunda kaldı. Ama aynı zamanda Thea'ya büyük bir özlem duydu. Bir an, onu bir daha hiç göremeyeceğini, ondan

sonsuza kadar ayrıldığını hayal etti ve kendini tümüyle terk edilmiş, ölümcül hasta ve tamamen lüzumsuz hissetti. O anda gözyaşlarına boğulabilirdi. Gurdweill, şimdi, hiçbir şüpheye yer olmaksızın biliyordu ki bu kıza esir olmuştu, bu güçlü kuvvetli, sarışın kıza, sonsuza dek ve onsuz kırık bir testiydi, hiçbir işe yaramazdı. Tramvay durağından uzaklaştı ve titreyen bacaklarla Praterstrasse'ye yürüdü.

Odasına girdiğinde çoktan sabah olmuştu. Ve yan odanın kapısından "Aalbert" çığlıkları yükseliyordu; yaşlı ev sahibesinin torunu ile oğlanın teyzeciği Siedl, çocuk geceyi onlarda geçirdiğinde her zaman olduğu gibi yine kavga ediyorlardı.

Altıncı Bölüm

Gurdweill, Thea'yla tanışalı artık iki hafta olmuştu. Yahudi festivali Lag B'Omer'de gerçekleşecek düğünlerine sadece on gün kalmıştı. Gerekli belgeler çoktan cemaatin "Evlilik Bürosu"nun elindeydi ve her akşam iş çıkışında Barones, Yahudi dini eğitimi için hahama gidiyordu. Bunu bir nevi spor olarak görüyordu ve her dersten sonra, alaylı iması eksik olmaksızın, eğitiminden övgüyle bahsediyordu.

Ulrich'in başka bir oda araması ve düğünden sonra Thea'nın Gurdweill'ın yanına taşınması kararlaştırılmıştı. Onun için yeni bir oda bulmanın zor olacağı anlamına gelen oda kıtlığına rağmen Ulrich bunu hevesle kabul etmişti.

Son zamanlarda her nedense kafeden uzak duran Lotte Bondheim hariç, Gurdweill'ın arkadaşlarının çoğu Thea'yla tanışmıştı. Uzman olduğu konusunda iddialı olan Dr. Astel, Fransızca söylemeyi sevdiği gibi, baronesi *"superbe"* buldu. Kadim bir ırktan gelmesine rağmen, hiçbir yozlaşmışlık belirtisi göstermiyordu. Doğal ve sağlıklıydı – "gerçek bir Brunhilde." Fakat Lotte, Gurdweill'ın yaklaşan evliliğinin haberini alınca bir kahkaha krizine girdi. O zaman Dr. Astel'le kafedeydiler. On dakika boyunca, nefes almak için durarak ve sonra tekrar başlayarak, yüksek sesle ve çılgınca güldü, ta ki herkes konuşmayı bırakıp ona bakmaya başlayıncaya dek.

"Ah, hayır" diye haykırdı, "bu çok saçma! Hayatımda hiç bu kadar grotesk bir şey işitmedim! Küçük Gurdweill bir baronesle evlenecek! Büyük, sarışın bir baronesle! Ha, ha, ha! Küçük bir baron! Bir gün bize karşı bir pogrom başlatacak!"

Dr. Astel onu sakinleştirmeye çalıştığında: "Gülecek ne var Lotte? Ben gülecek bir şey göremiyorum..." Lotte de hemen karşılık verdi: "Hayır, tabii ki yok, bunun ne kadar tuhaf olduğunu göremeyecek kadar körsün!" Üç gün sonra, Gurdweill'a sokakta rastladığında Lotte çok solgun ve moralsiz görünüyordu; sanki hastaymış gibi, büyük, gri gözlerinin altında mavi halkalar vardı. Gurdweill'a usulca, evlenmek üzere olduğuyla ilgili söylentilerin doğru olup olmadığını sordu ve Gurdweill olumlu cevap verince, hiçbir şey söylemedi. Bir iki dakika içinde, karşılıklı birkaç sıradan şeyden bahsettikten sonra, Lotte ondan ayrıldı.

Düğünden önceki günlerde Gurdweill sudan çıkmış balığa dönmüştü. Etrafındaki her şeyi sanki bir sis perdesinin ardından görebiliyordu. Gerçek şuydu ki müstakbel bir damattan beklenecek mutlu ve kanaatkâr ruh halinden uzaktı. Daha çok, tüm ruhsal kaynaklarını yoğunlaştırmasını gerektiren çok önemli bir işle meşgul biri gibi görünüyordu. Ve gerçekten de onun ilgisini gerektiren bazı ufak tefek konular vardı; hayatında gerçekleşmek üzere olan değişimin ışığında yeni bir önem kazanan konular. Acilen herhangi bir iş bulma ihtiyacı gibi.

Thea'nın babasını birçok kez ziyarete gitmişti. Altmış yaşına rağmen, şakaklarına düşmüş akların, yüz hatlarına sadece fazladan bir aristokrat havası kattığı güçlü, dik bir erkekti. Thea'nın yanı sıra, iki yetişkin oğlu, Poldy ve Freddy, ikinci eşi ve vaktinin çoğunu adadığı, şişman, tembel, siyah-beyaz bir kedisi vardı. Avusturya para biriminin yüzde on bin değer kaybetmesi sonucunda şiddetle azalan bazı birikimlerin gelirleriyle ve banka memuru Poldy'nin maaşıyla mütevazı bir yaşam sürüyordu. Gurdweill'ı tanır tanımaz sevdi ve pek çok defa onu acı kahve içmeye ve satranç oynamaya davet etti; bunlar Thea'ya göre onun onayının kesin nişaneleriydi.

Gurdweill her akşam Thea'yla genellikle kafelerinde buluşuyordu. Bir defasında Thea'yı ofis çıkışında, Johannesgasse'de beklemiş, ama Thea bundan hoşnut olmamıştı. Ofisteki sıkıcı çalışma gününden sonra gücünü geri kazanmak için hava değişimine ihtiyacı vardı ve onun için caddelerin keşmekeşi ve gürültüsünde yalnız bir yürüyüşten daha iyi hiçbir şey yoktu... Bu

Gurdweill'a biraz tuhaf gelse de, pes etti ve bir daha onu karşılamaya gitmedi. Gurdweill'ın müdavimi olduğu kafeyi, Herrenhof kafesini daha önce defalarca ziyaret etmişlerdi; bu akşam da orada buluşmayı kararlaştırmışlardı, ancak buluşmaya kadar doldurması gereken çok zaman –dört saatin üzerinde– vardı. Gurdweill bir süre çalışmaya çalıştı, ancak birkaç satır yazdıktan sonra bugün çalışacak kadar uyanık olmadığını fark etti ve dışarı çıkmaya karar verdi.

Şehir ilkbahar güneşiyle yıkanmıştı, cadde kenarlarındaki bahçeler tamamen yapraklanmıştı bile. Gurdweill, şapkasız, ilkbaharın kıpırtılarıyla birlikte dolabın arkasında yattığı kış uykusundan uyanarak sonbahara kadar kendisine eşlik edecek olan gümüş topuzlu bastonu elinde, keyifle bir caddeden ötekine yürüdü. Dr. Astel'in hediye ettiği bu baston, yaz boyunca evde bırakacağı şapkanın yerine geçecekti.

Schottenring'e vardığında, yakında oturan ve birkaç haftadır ziyaret edemediği ayakkabıcı Vrubiczek'e uğramak geldi aklına. Yaş, eğitim ya da fikirler söz konusu olduğunda hiçbir ortak noktaları bulunmayan bu iki adam arasında özel bir dostluk vardı. İki yıl önce, o dönem civarda oturan Gurdweill ona tamir etmesi için bir çift ayakkabı götürmüş ve onunla sohbet etmeye başlamıştı. O günden beri de onu düzenli olarak ziyaret ediyordu, o semtten taşındıktan sonra bile.

İçeri girdiğinde, Vrubiczek onu karşılamak için sevinçle yerinden fırladı:

"İşte yine çıkageldin, Herr Gurdweill! Senin için neredeyse Kayıp Eşya Bürosu'na başvuracaktım! Bunca zamandır nerelerdeydin?"

Gurdweill, kare tabureye, ayakkabıcının kuru çamurla sertleşmiş eski püskü ayakkabıları ve çivi delikleriyle dolu kirli ayakkabı kalıplarını üzerinden aldığı, yağlı, siyah deri, oyuk yere oturdu. Vrubiczek, kucağında yatan ayakkabıyı aldı ve topuğu çakmaya koyuldu.

"Daha önce gelmek istedim ama hiç fırsatım olmadı" dedi Gurdweill. "Sen nasılsın, Herr Vrubiczek? Ya eşin nasıl?"

"İyi, iyi!" diye cevapladı ayakkabıcı mutlulukla. "Daha iyi olamazdık! Ayakkabıların ayağına olduğunda, başın ağrımaz,

atasözünün dediği gibi. Evet, Johann'ım tam da bu Pazar günü evlendi, daha fazla ne isteyebilirsiniz ki Herr Gurdweill? Yaşlılar gömülür ve gençler evlenir, dünyanın gidişatı böyledir. Eşim seni sorup duruyordu: Herr Gurdweill'a ne oldu? Onu neden artık hiç görmüyoruz? Ve ona söylüyorum: Eğer gelmiyorsa kendine ait nedenleri vardır. Emin ol. Kim bilir, belki kendisini evde tutan bir eş almıştır ya da belki işi iyi gidiyordur ve çok çalışıyordur."

"İşim iyi gitmiyor" dedi Gurdweill hafifçe gülümseyerek, "ama aslını istersen bir eş almak üzereyim."

"Öyle mi? O zaman seni tebrik etmeme izin ver!" Vrubiczek, sert elini uzattı. "Sen benim oğlum gibisin, Herr Gurdweill, gerçek oğlum gibi! Aynı şeyi geçen hafta karıma da söyledim. Bunu duyduğuma çok sevindim! Bir bekâr, tek bir ayakkabı gibidir, hep söylerim, ne kadar pahalı olursa olsun, hiçbir işe yaramaz! Sen de neredeyse otuzuna geldin!"

Biraz sonra devam etti: "Ne diyorsun Herr Gurdweill, tüm o kitap bilginle? Hayatın başka bir amacı var mı? Söyle bana: Bütün o kitapları okuyarak daha iyi bir şey öğrendin mi? Burada sandalyemde oturup, bu kırk yılı düşünüyorum ve söylediğim: Evlen, çocuk sahibi ol ve bir adamın keyif alabileceği kadar keyif al hayattan!"

Gurdweill başıyla onayladı. Ayakkabıcıya ve onun hayatın her yönü hakkında, yeryüzünün derinliklerinden doğmuşa benzeyen, yeryüzü kadar güçlü ve kalıcı, sağlıklı fikirlerle dolu, net zihnine çoktandır aşinaydı. Vrubiczek'in yanında kendini her zaman güçlenmiş, toprağa daha sıkı köklerle bağlı hissederdi: Şehirden ve zorluklarından uzakta, sayfiye yerlerinde onu etkisi altına alana benzer bir duygu. Bu anlarda huzurlu hissederdi ve her şey netleşir, açıklık kazanırdı, kalın konturlarla çizilmiş bir tasvir gibi.

Vrubiczek çalışmayı bıraktı, ellerini kirli önlüğüne sildi ve kendisine bir sigara sarmaya başladı. Bir tane de Gurdweill'a ikram etti. Neden sonra ona bir bebeğin gözleri kadar masum, ama aynı zamanda bilgelik dolu, temiz, gerçek gözlerle baktı ve sıcakkanlı bir şekilde şöyle söyledi:

"Ama iyi görünmüyorsun, Herr Gurdweill. Hatta seni kaygılandıran bir şeyler varmış gibi görünüyorsun."

"Bir şey yok. Belki biraz yorgunum."

Gurdweill, neden iyi görünmediğini bilmiyordu. Kendini harika hissediyordu ve iyi görünmemesini ancak son haftalarda az uyumuş olmasına yorabilirdi. Her nedense, yine de, ayakkabıcının bunu fark etmiş olmasından rahatsız oldu.

Ters çevrilmiş ayakkabının üzerine eğilmiş, çivileri topuğa ritmik, monoton vuruşlarla çakan Vrubiczek'i izleyerek, sessizce sigarasını içti. Yavaş yavaş hislerin yarı uyku haline geçtiği, bir çeşit sükûnete gömüldü. Dirseği dizine dayalı ve çenesi elinde, belirli bir hazla, kendisini bu yarı koma durumuna kaptırdı. Sırtı caddeye çıkan cam kapıya dönüktü ve dışarıdan gelen gürültü gittikçe uzaklaşıyordu sanki, sonunda geriye sadece başı ve sonu olmayan belirsiz bir mırıltı kaldı. Şimdi bitişikteki avluda hafif kısık bir erkek bariton popüler bir şarkıya başladı ve mırıltıyı bastırdı. Şarkı çok hüzünlü bir şarkıya benziyordu ama Gurdweill'ı etkilemedi. Tam tersine, Gurdweill'a adam tam olarak şarkı söylemiyor da bir şeyler anons ediyor, ayakkabıcının çekiç sesleri yanında duyulabilmek için sesini zorluyor gibi geldi ve bunu fevkalade gülünç buldu. "Ah, keşke Thea onu duyabilseydi! Nasıl da gülerdi! Ve Vrubiczek" diye düşündü, "Kırk sene boyunca burada oturmak... Evet, hiç durmaksızın kırk sene, çivi üstüne çivi çakmak; bu çok garip ve akıl almaz, durup düşününce..."

"Bilirsin Herr Vrubiczek" diye fısıldadı Gurdweill ansızın, sağ aşağı doğru eğilmiş başını kaldırmadan, "bir defasında, bir yılı aşkın süre önce, garip bir rüya gördüm. Rüyamda sol bacağım kesiliyordu. Başta nedenini bilmiyorum, ama birdenbire bu bacağımı Amerika'daki kız kardeşime borçlu olduğumu anlıyorum ve o zaman bana her şey fevkalade doğal görünüyor. Ve yürürken bu bacağın eksikliğini kesinlikle hissetmiyorum, çünkü hemen bir çaresini bulmuşum: Çocukların oyun oynarken bir bacaklarını yukarı çekip, öteki bacaklarının üstünde sektiklerini hatırlıyor ve ben de aynısını yapıyorum, herkesi şaşırtarak. Ancak öte yandan, kollarımdan biri birden çok uzayıp birkaç metre uzunluğuna geliyor, öyle ki caddenin bir tarafında durduğumda öte taraftaki bir mağazadan bir şeyler alabiliyorum. Ve uyumak için yattığımda bu kolu on ya da on beş defa katlamam

gerekiyor, bir kereste tüccarının ölçü çubuğunu katlaması gibi ve sonunda kol gerçekten de bir çeşit ölçü cetveline dönüşüyor ve ben buna çok üzülüyorum."

Vrubiczek çalışırken ona kısacık bakıverdi, çekicin sapıyla, kırpık, ağarmış kafasını kaşıdı ve hiçbir şey söylemedi. Nedense Gurdweill'ın hiç de mutlu olmadığını düşündü ve ona acıdı.

Bu arada, avludaki şarkı kesilmişti. Gurdweill, düşünmeden, onarılmış bir kadın ayakkabısını raftan indirdi, evirip çevirdi, yakından inceledi ve sonra yerine koydu. Vrubiczek, topuğu ayakkabıya çakmayı tamamladı ve fare gibi tuhaf, zayıf ve cızırtılı bir ses çıkararak onu bıçağıyla yumuşatmaya ve düzeltmeye koyuldu. Ara sıra, ağır düşüncelere dalmış gibi çökmüş vaziyette taburesinde oturmaya devam eden misafirine göz attı. Ama Gurdweill'a birden Vrubiczek'in sessizliği çok uzun sürmüş ve sanki bunun arkasında gizli bir neden varmış gibi geldi, belki de ona karşı bir içerleme. Aynı zamanda, sabah niyetlendiği gibi, o gün Thea'nın babasını ziyarete gitmekten vazgeçti. Artık kesinlikle çok geç olacaktı. Saatini çıkardı ve göz attı, kaçı gösterdiğini hemen unuttu ve tekrar baktı: Çoktan altıyı çeyrek geçiyordu! Ve Vrubiczek'in işi hâlâ bitmemişti.

"Saat kaça kadar çalışıyorsun, Herr Vrubiczek?"

"Çalışmak zorunda olduğum kadar tabii ki! Ama genellikle altıya kadar."

Biraz sonra ekledi: "Fakir insanlar zamanlarını yönetemezler. İhtiyaca boyun eğmek zorundadırlar. Ama bir dakika içinde işim bitecek. Bahar geldiğinde, bilirsin, işler azalır. Güneş, denilebilir ki ayakkabıcılar için kötüdür. Şikâyet ettiğimden değil, Tanrı korusun. Aksine, bırak fakirler kemiklerini ısıtsın ve onlara iyi şanslar!" Gurdweill'ın ayağa kalktığını ve bastonunu aldığını gördü: "Ne, şimdiden gidiyor musun? Yo, yo Herr Gurdweill! Benimle çıkmalı ve akşam yemeğinde bize katılmalısın! Gitmene izin vermeyeceğim! Bana böyle bir şey yapamazsın!"

"Çok teşekkürler, Herr Vrubiczek, ama gerçekten de gitmeliyim."

Ayakkabıcı ayağa kalktı ve önlüğünü çıkardı. Samimiyetle, üzülerek konuştu:

"Hayır, Herr Gurdweill, sana baskı yapmak istemiyorum, ama beni gücendirdiğini söylemeliyim. Karım çok üzülecek."

"Hayır, hayır, gerçekten de imkânsız" diye diretti Gurdweill, belli bir nedeni olmaksızın. "Lütfen Frau Vrubiczek'e ve Johann'a saygılarımı ilet. Seni, önümüzdeki perşembe günü öğleden sonra üçte Seitenstettengasse'deki nikâhıma davet etmek istiyorum. Belki o zaman müsait olursun."

"Bundan çok şüpheliyim. Hafta içi hiç müsait olmuyorum, bildiğin gibi. Ama sana kalbimin en derinliklerinden mutluluklar dilerim. Artık evlenmenin zamanı gelmişti. Müstakbel eşine saygılarımı ilet. Lütfen bir pazar günü onu ziyaretimize getir. Hava güzelse, şehir dışına gezmeye gideriz."

Gurdweill dükkândan ayrıldıktan sonra yandaki kapıdan girmek üzere olan Heidelberger'e rastladı. Heidelberger onu hemen tanıdı ve neşeyle seslendi:

"İyi akşamlar, Herr Doktor! Nasılsın? Seni gördüğüme sevindim! İşten daha şimdi geldim."

Gurdweill'ı onunla yukarı çıkmaya davet etti. Gustl iyi bir aşçıydı. Onunla evlenmeden önce seçkinler için yemek pişiriyordu. Yemeklerini yerler ve daha sonra bira içerek sohbet etmek için aşağı inerlerdi. Gurdweill acelesi olduğunu açıkladı, ama Heidelberger ona en azından yarım saat içeri gelmesi için o kadar gayretle ısrar etti ki, sonunda Gurdweill kabul etti.

Üçüncü kata çıktılar ve Heidelberger cebinden çıkardığı anahtarla kapıyı açtı.

Karanlık koridora doğru eşiği geçer geçmez "İyi geceler Gustl!" diye bağırdı. "Bir ziyaretçi getirdim. Herr Doktor benim misafirim olacak! Akşam yemeği hazır mı?"

Girişin sağındaki kapıdan, beyaz bluzunun manşetleri dirseklerinin üzerine kadar kıvrılmış, orta boylu bir kadın belirdi. Loş ışık yüzünden Gurdweill yüzünü tam olarak göremiyordu. Ona aşırı derecede sert gelen bir sesle konuştu:

"Tanıştığımıza çok memnun oldum, Herr Doktor! Hoş geldin! Her şey bir dakika içinde hazır olacak!"

Ve kapıyı arkasından kapattı.

Heidelberger, Gurdweill'ı basit ama dayanıklı mobilyalarla döşenmiş küçük bir yemek odasına geçirdi ve odanın ortasın-

daki masadan bir sandalye çekti. "İşten sonra biraz yıkanmam gerekli. Bana bir dakika izin ver" dedi ve kapıyı arkasından kapatarak koridora geri gitti.

Kocanın kaba sesiyle eşininki arasında bir nevi ilişki vardı, ama Gurdweill bundan hiçbir anlam çıkaramadı. Kendini özgüvensiz ve endişeli hissediyordu; onu bu yabancı haneye girmeye hangi iblisin ikna ettiğini merak etti. Sanki kendini cesaretlendirmek içinmiş gibi bir sigara yaktı ve odaya ve içindekilere hızlıca göz attı. Gözleri karşı duvardaki bir grup portre fotoğrafına takıldı. Bir tanesi, siyah çerçeve içindeki büyük bir fotoğraf, buruşuk yüzlü, çökük ağızlı ve hasis, delici bakışlı yaşlı bir kadının portresiydi. Bu bakış doğrudan Gurdweill'a yönelmiş, ona kendisini açıkça huzursuz hissettirmişti; gözlerini diken kimse canlıymış gibi. Annesi olmalı diye düşündü, buna hiç şüphe yok. Bu portrenin yanında, Heidelberger'in ordu üniforması içinde, fırça bıyıklı bir portresi vardı ve üçüncü fotoğraf, üniformalı adamların portresiydi.

Heidelberger'in karısı, masaya yaymak için bir masa örtüsü ve çatal bıçak takımıyla geri geldi. Yaklaşık yirmi altı yaşındaydı, hiç de çirkin sayılmazdı, bir hayli iri yarı gövdesine rağmen hareketleri hızlıydı; canlı gözlerinden hiçbir şey kaçmıyordu.

"Lütfen kalkma" dedi nazik bir şekilde, Gurdweill ona yer açmak için sandalyesini geriye ittiğinde, "zahmet etme Herr Doktor!"

Ve anlamlı bir gülümsemeyle, göz kırparak ekledi: "Hamarat bir ev hanımı misafirlerini asla rahatsız etmez."

Çevik ve usta hareketlerle çalışan genç kadın, misafire göz ucuyla gizli bakışlar atarak sofrayı kurdu. Gurdweill, tiyatroda ya da benzeri bir yerde, biletinin kendisine hak tanımadığı bir koltuğa oturmuş ve her an dışarı atılma tehlikesi varmış gibi hissetti. Utangaç, özür diler bir tonla konuştu:

"*Gnädige Frau*, hiç aç değilim ve size benim için zahmete girmemeniz konusunda yalvarıyorum. Ve öte yandan, fazla kalamam. En fazla önümüzdeki on beş dakika içinde ayrılmam gerekiyor. Lütfen sizi rahatsız ettiğim için beni affedin."

"*Gnädige Frau*" hitabına alışkın olmayan Heidelberger'in karısı açıkça etkilenmişti. İşine bir dakika ara verdi, göğsü şişkin

vaziyette Gurdweill'ın karşısına dikilerek her nedense sesini alçalttı:

"Herhalde ciddi değilsiniz, Herr Doktor! Bizimle yemeğe kalmazsanız bu bana karşı bir hakaret olur. Franzl beni bunun için suçlar. Bana toplumda nasıl davranılacağını bilmediğimi söyler. Mütevazı evimizi neden utandırasınız ki, Herr Doktor?"

Viyana argosunu hiç karıştırmadan, işe gittiği evlerde öğrendiği gibi konuşmak için çaba harcıyormuş gibi görünüyor ve normalde hiç kullanmadığı yabancı bir dilde ezberlediklerini tekrarlıyormuş izlenimini veriyordu.

Bu arada Heidelberger içeri girdi, düzgünce taranmış bıyığıyla temiz ve şıktı. Karısı ona döndü:

"Franzl, Herr Doktor yemeğe kalmayı kabul etmiyor. Onunla sen konuş –"

"Bu kadarı yeter!" diye karısının sözünü kesti, "Sen işine bak ve fikrin sorulmadıkça burnunu sokma!"

Onu tavernadan üç büyük bardak bira almaya yolladı, kadın gidince de Gurdweill'ı sohbete tuttu, her zamanki gibi aşırı derecede arkadaş canlısı ve gevezeydi, ona adını ve dinini sordu ve büyük bir makine fabrikasında ustabaşı olduğunu ve iyi kazandığını böbürlenerek anlattı. Gustl biralarla döndü ve sandalyelerini masaya yaklaştırdılar. Heidelberger iştahla, her yemeğin apaçık tadına vararak ve şükrederek yedi. Zaman zaman misafirini boğuk sesiyle, ağzı doluyken konuşarak dürttü:

"Ye bitir, Herr Doktor, ye bitir! Yemek en başta gelir –hep söylerim– ve diğer her şey ondan sonra gelir!" Gurdweill aç olmasa da gücendirmemek için tabağını sildi süpürdü ve zevkten gözleri parlayan Gustl'ı hoşnut etmek için doğrusu çok iyi hazırlanmış yemeğe övgüler yağdırdı.

"Ben sana söylemedim mi?" diye lafa girdi kocası. "Onun birinci sınıf bir aşçı olduğunu söylemedim mi? Bunu teslim etmelisin! Yiğidi öldür, hakkını ver! Yemek pişiremeyen ve evi çekip çeviremeyen kadın umursanmaya değmez. Ben bunu bilir bunu söylerim, hiç kimse de inkâr edemez!" Birasından bir yudum aldı ve ekledi:

"Ama başka ne söylüyorum? Bu da yetmez! Bir kadın kocası olduğunun farkında olmalıdır! Her şeyden önce bilmesi gereken

budur!" Yanında oturan karısını omuzundan yakalayarak sanki cansız bir nesneymiş gibi misafirine gösterdi: "Ne diyorsun, Herr Doktor? Hoş, değil mi? Tadına bakmak istersin, sanırım?... Ha-haa-haa...!" Karısını bıraktı ve misafirinin sırtına muhabbetle vurdu. "İyi, göreceğiz! Benim için çok önemlisin Herr Doktor, çünkü zeki bir adamsın! Bunu hemen anladım! Kim bilir, haa-haa, kim bilir... Bir gün, Herr Doktor, bir gün, sırf sen olduğun için, hatırla... Heidelberger Franzl senin kardeşindir!"

Ve taşkın kahkahalarla güldü.

"Ne saçmalıyorsun sen Franzl" dedi Gustl, mahcup bir gülümsemeyle. "Ziyaretçilerin yanında nasıl böyle şeyler söylersin? Herr Doktor, hakkımızda ne düşünecek?"

Konuşurken gözlerini karşısında oturmakta olan Gurdweill'dan ayırmadı ve hatta Gurdweill'a, bir çeşit sinsi vaatle bir ya da iki defa göz kırptı gibi geldi.

"Kapa çeneni Gustl" diye buyurdu kocası. "Seni ilgilendirmeyen konulara karışma!"

Gurdweill utanmıştı. Ve olup bitenler bir şakaymış gibi göstermek için gülümseyerek konuştu:

"Şaka fena değildi, kabul etmeliyim, hiç de fena değildi."

"Şaka mı dedin?" diye cevabı yapıştırdı Heidelberger. "Belki de şaka değildir... kim bilir, haa-haa... Bir şey söylüyorsam, bunda ciddiyimdir! Sen benim arkadaşımsın ve bir adam benim arkadaşım olduğunda, haa-haa... Ama o hoş bir parça." Başıyla karısına doğru ani bir hareket yaptı: "İnkâr edemezsin, ha?"

Gurdweill, gözleri masada sabitlenmiş halde homurdandı.

"O... o çok hoş, tabii ki."

"Görüyorsun işte! Ve bunun yanında, haa-haa-haa..."

Gurdweill ayağa kalktı ve, zamanı olmadığı için üzülerek artık ayrılmak zorunda olduğunu söyledi. Heidelberger ile karısı da kalktılar. Saat neredeyse sekiz olmuştu ve gece çoktan koyu mavi pencereden sızmaya ve odayı gölgelerle doldurmaya başlamıştı. Heidelberger kolunu karısının beline sardı ve bir hayli boğuk bir gülüşle haykırdı: "Ve şimdi, Gustl, küçük genç adama bir öpücük ver! Hayır demeyecek... Franzl cin gibidir!" Ve onu hayretler içindeki Gurdweill'a doğru itip başlarını biraraya getirdi. Gurdweill kendini kurtaramadan, Gustl dudakları-

na bir öpücük kondurdu; aynı zamanda kendisini ona o kadar sıkıca bastırdı ki, Gurdweill onun ılık bedeninin her kıvrımını hissedebildi.

"İşte bu kadar, işte bu kadar! Şimdi daha sert, ha-ha-ha, benim küçük Herr Doktor'um!" diye böğürdü kocası. Sonunda Gustl heyecanla kızararak geri çekildi ve özür dileyerek şöyle dedi:

"Lütfen bizi affedin, Herr Doktor. Franzl bugün zıvanadan çıktı. Ama iyi adamdır, size açıkça söyleyebilirim!"

Gurdweill bir an tamamen ne yapacağını bilmez halde dikildi. Kalbi sıkıştı. Çarpık bir gülümsemeyle, kısık sesle bir şeyler mırıldandı. Sonra başını bir şey arıyormuş gibi bir o yana bir bu yana çevirdi. Heidelberger'e ya da karısına bakmaktan kaçındı. Sonunda kapıda bırakmış olduğu bastonunu hatırlayarak onu almaya gitti.

Ayrılırken Heidelberger şöyle dedi:

"Benim hakkımda kötü düşünme, Herr Doktor ve istediğin zaman gelip bizi gör. Evim sana her zaman açıktır! Bugün acelen olması çok yazık ama seni alıkoymaya çalışmayacağım. Unutma, Franzl senin arkadaşın ve kardeşindir! Yakında tekrar geleceksin, değil mi?"

Ve Gustl araya girdi:

"Evet, evet, bundan büyük memnuniyet duyarız."

Yakında tekrar gelmeye söz verip ayrıldı. Ev sahipleri ona koridora kadar eşlik ettiler ve kapıyı açtılar. Merdivenlerden neredeyse koşarcasına indi. Dışarıda sokak lambaları çoktan yanmıştı. Gurdweill hızlı adımlarla Innere Stadt'a doğru ilerledi; Thea'yla saat sekizde buluşacaklardı ve şimdiden on beş dakika gecikmişti. Utancı giderek azaldı ve düşüncelerini az önce yaşanan garip sahneyi temizleme uğraşına adadı. Heidelberger her nedense barda o gece ilk karşılaştıkları andan itibaren ilgisini çekmişti ve merakı şimdi yüz kat artmıştı. Ev sahibinin davranışı için tatmin edici bir açıklama bulamıyordu. Bunun sapkınlıktan mı kaynaklandığını yoksa gerçekten de dostluğun ve misafirperverliğin çeşitli uluslarda bugüne kadar uygulanagelen garip bir ifadesi mi olduğunu veya bunun ikisinden birden mi ileri geldiğini bilmiyordu. Kadın, başka zaman olsa iştahını pekâlâ

da kabartabilecek hiç kuşkusuz çekici, "sağlıklı, doğal bir dişi" olsa da onu hiç etkilememişti. Aksine, dudakları ve vücuduyla temas onda neredeyse tiksintiyi andıran nahoş bir tat bırakmıştı. Yine de, olayın nasıl gelişeceğini sonuna dek takip etmeye karar verdi.

Yedinci Bölüm

Gurdweill, Herrenhof'a vardığında randevusuna yarım saat geç kalmıştı. Thea, çoktan gelmişti ve pencere tarafındaki bir nişde Dr. Astel ve Perczik'le beraber bekliyordu. Neşeli bir sohbete dalmışlardı ve Gurdweill, kafeye girdiği anda tatsız bir duyguyla doldu; sanki ona karşı bir komplo içindelermiş gibi hissetti. Özellikle Perczik'in varlığı onu işkillendirmişti.

Dr. Astel onu sahte bir içtenlikle karşıladı.

"Hey Gurdweill, bu nasıl bir davranış? Leydiler ne zamandan beri kavalyelerini beklemek zorundalar?"

Gurdweill bu çıkışa cevap vermedi. Uzlaşmacı bir havayla Thea'ya döndü:

"Geç kaldıysam, bu benim suçum değil. Alıkonuldum." Gurdweill, o konuşurken, Perczik'in yüzünden sinsi bir tebessüm geçtiğini fark etti; her nedense bunun kendisine yönelik olduğunu düşündü.

"Boşver Rudolfus, çok gecikmedin" dedi Thea. "Eğer çok gecikseydin, gerçekten sinirlenirdim. Fakat neden ayaktasın? Otur!"

Gurdweill yakındaki masadan bir sandalye çekip Thea'nın yanına koydu.

"Aa, selam Perczik" dedi Gurdweill şaşırmış bir ses tonuyla, sanki onun varlığını henüz fark etmiş gibi. *Avantgarde*'da işler nasıl gidiyor bu aralar? Hâlâ dolarlar içinde mi yüzüyorsun?"

Perczik, ağzının kenarlarını başparmağı ve işaret parmağıyla sıkıntıyla sıvazlayarak, sinirle cevabı yapıştırdı: "Şimdi bunun ne alakası var? Ama sen belli ki bugün iyi değilsin..."

"İyi değil miyim? Hiç de değil! Tam tersi!"

"Perczik'in ödemesini artık dolarla yapmıyorlar, Afrika pounduyla yapıyorlar" diye lafa karıştı Dr. Astel.

Perczik suratını astı ve hiçbir şey söylemedi.

Gurdweill, garsonun getirdiği dumanı tüten sıcak kahveyi yudumlarken, Dr. Astel bölünen sohbetlerinin konu başlıklarını toparladı; hayatta tesadüfün öneminden bahsediyorlardı. Dr. Astel avukattı ve konuşma yapmak onun uzmanlık alanıydı. Kendisini konuşurken duymaya bayılırdı ve nutuk atmak için hiçbir fırsatı kaçırmazdı, özellikle de grupta kadınlar varsa.

"Hepsi bizim sınırlı kavrayışımızla ilgili, sevgili leydim" dedi Dr. Astel, bir uzmanın kibri ve kendine güveniyle. "Olayların sadece gözle görünür, dışsal boyutlarını kavrayabiliyoruz ve onu da sadece parçacıklar, eksik bölümler ve parçalar halinde; ancak içsel bağlantı, birleştirici bağ bizim için görünmezdir. Peki, bundan ne çıkıyor? Tesadüf adını verdiğimiz fenomenler de neden-sonuç zincirinin bir parçasıdır ve tamamen kaçınılmazdır. Örneğin, X'in başına gelen tesadüf A ve Y'nin başına gelen tesadüf B yer değiştirebilir ve böylece A, Y'nin ve B de X'in başına gelebilir gibi görünebilir. Öyle değil! Bu şeyler katı bir kurala bağlıdır. Kimyasal element A'nın C'yle değil B'yle birleşmesi gibi, dünyada iki şey karşılaşıp birleştiğinde bunda rastlantısal hiçbir şey yoktur; sadece bizim sınırlı görüşümüzde öyledir."

Thea, gülümseyerek sordu:

"Yani, sence, örneğin, bizim ikimizin karşılaşmış olması bile, bir çeşit içsel ihtiyacın sonucu mudur?"

"Elbette. Bundan eminim."

Tanımlanamayacak kadar muğlak, çılgın, uzak bir olasılık aynı anda ikisinin de aklından geçti ve bir an göründükten sonra tekrar yok oldu.

"Bu tarz konuların doğrusu bilimsel olarak hiçbir zaman saptanamaz. Daima farklı yorumlara açıktırlar" dedi Barones. Ve Gurdweill'a dönerek: "Ya sen Rudy, senin söyleyecek bir şeyin yok mu?"

"Hayır, biraz başım ağrıyor" dedi Gurdweill, üstüne ansızın ve tarifsiz biçimde çöken kasvetli hava yüzünden canı ko-

nuşmak istemiyordu. Thea'yla onları rahatsız edecek kimsenin olmadığı bir yerde yalnız kalmaya can atıyordu, ama onun keyfi besbelli yerindeydi ve kafeden ayrılmak istiyormuş gibi görünmüyordu. Gurdweill, yüzü, ağır, tüylü, şarap kırmızısı perdeyle kaplı pencereye dönük olarak arkasına yaslandı; sigarasını içerken perdelerin aralığından, kafeden sızan ve içeride oturan insanların gölgelerinin düştüğü karşı duvarı tırmanan ışıkta, yoldan geçen birinin profilini çıkarmaya çalışıyordu. Her nedense, Heidelberger'in evinde asılı portredeki yaşlı kadının gözlerindeki hasis bakışı bir sızıyla hatırladı. Evet, arkadaşı Vrubiczek'in evine gitmeyi inatla reddetmişken Heidelberger'in evine gitmeye razı olması dahil, olayın tümü çok tuhaftı.

Bu arada içeri, serin bahar havasıyla kendilerinden geçmiş olan Ulrich ile Lotte Bondheim girdi. Dr. Astel onları tanıştırırken, iki kadın birbirini süzdü. Gurdweill, Lotte'nin Thea'dan hoşlanmadığını açıkça hissetti ve her nasılsa bunun böyle olması ona gayet doğal göründü. Sanki bunu başından beri biliyordu.

Lotte, Dr. Astel'in verdiği yere, Thea'nın karşısına oturduktan sonra şöyle söyledi:

"Sizin hakkınızda şimdiden çok şey duydum Barones, tanıştığımıza da memnun oldum."

Aynı zamanda, kendinden hoşnut bir şekilde kaydetti: Kötü giyimli ve güzel de değil! Burnu çok kısa, çenesi çok uzun ve düz. Ve o hiç kaşsız küçük gözler, sert sert bakıyorlar. Onun yerinde olmak istemezdim, Barones olmak için dahi... Gurdweill ondan payına düşeni alacak, zavallı yaratık.

Ona acıyarak baktı ve şöyle söyledi:

"Ya sen, Gurdweill, eski arkadaşlarını tamamen terk ettin, öyle mi? Gözlerden epeyce uzaklaştın!"

"Buraya birkaç sefer geldim, seni göremedim" diye cevapladı Gurdweill, kendini haklı çıkarmaya çalışan bir edayla. "Çok iyi olmadığını duydum. Şimdi daha iyi misin?"

"Hiç şüphesiz! Benim ne seçeneğim vardı ki? Senin beni ziyaret etmeni beklesem, sonsuza kadar bekleyebilirdim!"

"Suçun bir kısmı bana ait" dedi Barones gülümseyerek. "Rudolfus'un çok fazla zamanını alıyorum. Bu konuda bana kızgın değilsiniz, değil mi Fräulein?"

Lotte kaydetti: Bayağı, sıradan bir aksan. Ona Rudolfus diyor... bir bu eksikti... Ve yüksek sesle şöyle söyledi:

"Yo, yo, Barones, neden olayım ki? Tam tersi!" Ve Gurdweill'a:

"Ama sen berbat görünüyorsun! Hiç bu kadar kötü göründüğünü hatırlamıyorum. Belki de hasta olan sensin!"

"Ben mi? Ne tuhaf! Turp gibiyim!"

"Ben görünüşüyle ilgili bir sorun göremiyorum" dedi Barones.

"Evet, ama Barones onu sadece birkaç haftadır tanıyor, eğer yanılmıyorsam..."

"Doğru, ama onunla ilk tanıştığımızda daha bile kötü görünüyordu..."

Görünüşüyle ilgili bu tartışma, Gurdweill'ı huzursuz etti. Kendi başlarına yeterince tehlikeli olan kelimelerin ardında gizli bir savaş şiddetle sürüyordu; ve savaş alanı, ne yazık ki, Gurdweill'ın ta kendisiydi. Buna bir son vermek için, ani bir kararla şöyle söyledi:

"Nasıl göründüğüm ne fark eder ki! Önemli olan kendimi güçlü ve sağlıklı hissetmem. Geri kalanın hiçbir önemi yok! Sonuçta, her hafta tartılması gereken bir bebek değilim!" diye tamamladı, zoraki bir gülümsemeyle.

"Kim bilir!" dedi Lotte kışkırtıcı bir biçimde. "Belki de bebeksindir..."

Ulrich ve Perczik'le sohbete dalmış olan Dr. Astel, "bebek" kelimesini yakaladı ve sordu:

"Ne bebeği? Ne bebeğinden bahsediyordunuz, hanımlar?"

"Sadece bebek" diye hemen cevapladı Gurdweill. "Ve soru da: Haftada iki sefer mi tartılmalı yoksa tek sefer yeterli mi? Ne düşünüyorsun?"

"Hımm, eğer derhal öğrenmeniz gerekiyorsa, hemen gidip bir telefon açacağım... yoksa sonraya erteleyebiliriz."

Söyleşi çok parlak değildi, fakat konuşmayı yeni bir yöne çevirmek için yeterliydi. Lotte, "derhal, derhal tabii ki" diyerek güldü.

Barones, donuk, muzaffer bir şekilde gülümsedi. Lotte'nin Gurdweill için deli olduğunu o an mutlak bir kesinlikle anladı, fakat aynı zamanda, üstünlüğün kendisinde olduğu da The-

için oldukça açıktı. "Hiç de kötü sayılmaz" diye düşündü. " 'Çabuk öfkelenen küçük Yahudi kız', kuzenim Rudy'nin sözleriyle. Peki, görelim bakalım kim daha güçlüymüş!"

Çantasından bir paket sigara çıkarıp muzaffer bir özgüven bakışıyla Lotte'ye ikram etti, bakışı bastırılmış düşmanlıkla dolu bir bakışla karşılandı. Thea, "kızgınken muhtemelen daha güzel" diye düşündü. "Canlı renkler ona yakışıyor olmalı... Fırsatını bulduğumuzda onunla biraz eğleniriz, bu küçük kızla..."

Lotte, bir sigara çıkarmayı başarana kadar parmakları hafifçe titreyerek paketi karıştırdı. Lotte sordu:

"Çok sigara içer misiniz, Bar-o-nes?" (Vurgulu, hafif müstehzi bir uzatmayla söylediği unvanı asla es geçmedi.)

"Hayır! Günde 40-50 tane..."

"O halde, fazlasıyla sinirli bir kadın olmalısınız."

"Emin misiniz, canım? Bu mahremiyet bana kalsın izninizle. Ne de olsa yakında çok iyi dost olacağız, bunu çok derinde hissediyorum. Aslında, pek sinirli sayılmam. Hiç değilim! Sigara içmek bana keyif veriyor ve kendimi bana keyif veren herhangi bir şeyden mahrum etmek için hiçbir neden görmüyorum... Ama sinirleri zayıf insanlar sigaradan kaçınmalıdır, o konuda sizinle hemfikirim."

Lotte ona delici bir bakış attı ve cevap vermedi.

Dr. Astel, şarap mahzenine gitmeyi teklif etti. Perczik aniden ayağa kalkıp maalesef geç olduğunu ve karısının evde kendisini beklediğini söyleyerek vedalaştı...

"Üzerinde yeterli para var mı?" diye sordu Gurdweill, açıkça. "Çünkü ben bugün beş parasızım."

"Onu bana bırak!" dedi Dr. Astel. "Her şey iyi olacak. Ne şanslıyız ki, paramızı saymak zorunda değiliz... Bu bana arkadaşım Bloch'la ilgili bir hikâyeyi anımsattı..."

Arkaya yaslandı ve sakin, ölçülü bir ses tonuyla hikâyesini anlatmaya koyuldu:

"Bir sene önce, bu Bloch'un kaldığı Berlin'de birkaç gün geçirdim. Vardığımda ona bir not yazıp sabah bir kafede buluşma ayarladım. Adamın fakirlikle uzaktan yakından ilgisi olmadığını peşin peşin söyleyeyim. Babasının Berlin'de bir bankası var ve ona cömert bir aylık veriyor. Uzun lafın kısası: Kararlaştırıl-

dığı gibi Bloch'la buluştum ve kafede bir saat geçirdik. Sonra beni öğle yemeğine davet etti, eve değil, zira karısıyla arası iyi değildi, bir restorana. Restoranın önünde birden durdu, cüzdanını çıkardı ve parasını tekrar tekrar saymaya başladı. 250 Mark'ı vardı, hatırlıyorum. 'Neden sayıyorsun?' diye sordum, şaşkınlıkla. 'Sadece kendimi emniyete almak için' diye cevapladı. 'Para ödenecek bir yere girerken her zaman paramı sayarım.' Ve bana şu hikâyeyi anlattı: On beş yaşında, henüz lisedeyken, başına komik bir şey gelmiş. (O dönemde, doğduğu ve on sekiz yaşında ailesi Berlin'e taşınana kadar yaşadıkları Dresden'da oturuyorlarmış.) Orada, okul yolunda neredeyse her gün görmeye alıştığı ve hiç yüz yüze görüşmeseler de, aylarca durmadan zihnini meşgul eden onun yaşında bir kız varmış, kızlar okulunda öğrenciymiş. Ona yaklaşmaya can atsa da, bunun için fazlasıyla utangaçmış. Ve sonra, yaz başlarında bir pazar öğleden sonrası caddede bir arkadaşıyla karşılaşmış ve konuşmak için durmuş. Birkaç dakika sonra kız da yanlarına gelmiş ve arkadaşı onu kızla tanıştırmış. Kızın, Bloch'un arkadaşının kuzeni olduğu ortaya çıkmış ve ikisi birlikte şehir dışına gezintiye çıkmayı planlamışlar. Ancak arkadaşı kıza evde kalmak zorunda olduğunu ve sözünü tutamayacağını doğrudan söylemiş. Bunun üzerine kız, onun yerine Bloch'un kendisine eşlik etmesini teklif etmiş; tahmin edebileceğiniz gibi, bu, Bloch'un kabul etmekten çok mutlu olduğu bir davetmiş. Tramvayda otururken kondüktör bilet paralarını almaya geldiğinde, Bloch yanında sadece bir mark olduğunu hatırlamış; bu para ikisinin gidiş-dönüş biletlerini karşılamaya ancak yetermiş. O anda ne yapacağını bilememiş! Zira sıcak yaz havasında kız mutlaka bir şeyler içmek ya da hatta yemek de isteyecekmiş! Kıza yanında hiç para olmadığını söylemeye çok utanıyormuş. Bu arada kız, istasyonda bir arkadaşını görmüş ve pencereden seslenerek, onu da kendilerine katılmaya davet etmiş. Kız da hemen kabul etmiş. Bloch onun da bilet ücretini ödemiş, nezaketen... Ve geriye 25 fenik parası kalmış, bu sadece kendi geri dönüş ücretini ödemeye yetermiş."

Dr. Astel garsonu çağırıp aquavit ısmarladı. Sonra devam etti:

"Gidecekleri yere vardıklarında, tramvaydan iner inmez iki kız dondurma istemiş. Bir dondurma satıcısına giderek iki porsiyon ısmarlamışlar. Bloch dondurma sevmiyormuş gibi davranıp kendisine bir şey ısmarlamamış. Bitirdiklerinde iki tane daha ısmarlamışlar. Dondurma lezzetli, demişler, Bloch'un nasıl olup da dondurma sevmediğini tek kelimeyle anlamıyorlarmış!... Dünyadaki en güzel şeymiş vs. Bloch çaresiz kalmış, hainlerin ve akreplerin yuvasının üzerinde oturuyormuş gibi hissetmiş ve bir yol bulmak için kafasını patlatmış. Birden aklına bir fikir gelmiş. Dışarıdan geçen iki genç görmüş, kızlardan özür dileyip şimdi caddede gördüğü birkaç tanıdıkla konuşmak için onlardan ayrılması gerektiğini söylemiş; ayağa kalkmış, dışarı çıkmış ve koşmuş... Ve ondan beri de" diye tamamladı Dr. Astel, "yanında her zaman gereğinden fazlasını taşısa da, kapıda parasını saymadan asla bir kafeye, restorana ya da bunun gibi bir yere gitmez."

Thea, "peki ya kızlar?" diye sordu.

"Onları bir daha hiç görmemiş. Okula farklı bir yoldan gitmeye başlamış ve sürekli onlardan birine rast gelme korkusuyla yaşamış. Aradan on beş yıl geçmiş ve kızlar artık evlenip çoluk çocuğa karışmış, ama ne zaman mümkün olduğu kadar uzak durmaya çalıştığı Dresden'a gitmek zorunda kalsa, içinde o eski korkunun uyandığını hissediyormuş. Dondurma konusunda ise, o kelimeden sadece bahsedilmesi bile midesini bulandırıyor. Bir kadının onun için tüm cazibesini yitirmesi için dondurma arzusunu dile getirmesi yeterli. Ondan uzaklaşmak için hemen bir bahane bulur ve bir daha da asla onu görmez. Karısıyla, ancak dondurmadan kendisi kadar nefret ettiğinden emin olduktan sonra evlendi. Bu Bloch" diye tamamladı Dr. Astel, "başlı başına garip bir karakterdir. Size onun tuhaflıklarını ve eksantrikliğini anlatmaya daha bir hafta devam edebilirim."

"Hasta bir adam" dedi Gurdweill, "tam bir nevrotik."

"Ve şimdi, hadi gidelim millet!" Opernkeller'e gitmeyi kararlaştırdıktan sonra kalkıp kafeden ayrıldılar.

Saat yaklaşık on buçuktu. Caddelerdeki gürültü artık azalmaya başlamıştı, sanki içinde açık ağızlı delikler vardı. Asfalt, geceye özgü bir parıltıyla kabararak ve ışık saçarak önlerinde

uzanıyordu. Yoldan geçenler, ona sanki çarpıtan bir aynaya yansıyormuş gibi yansıyorlardı; bodur ve cücemsi ya da aşırı derecede uzun ve ince. Lüks kafelerden turuncu ışık hüzmeleri yayılıyordu, çok parlak ve kibirli bir ışıktı; öylesine parlaktı ki, içine girdiğinizde gözleriniz bir an acıdan büzülüyor ve açılıp kapanıyordu. Döner kapılar insanları bir taraftan kusuyor, öte taraftan da yutuyordu, tuhaf bir makine gibi. Gösterişli üniformaları içindeki kapı görevlileri, havada harika kapılar açıyormuşçasına kollarıyla çok geniş hareketler yapıyor, törensel bir havayla eğiliyorlardı. Caz, fokstrot ve tango parçaları, her yönden döne döne geliyor, etrafınızda görünmez yarasalar gibi uçarak sizi hafifçe sersemlemiş, zamanla kollarınız ve bacaklarınızla ezgilere tempo tutar vaziyette bırakıyordu. Tüm bunların ortasında, tek başlarına caddede devriye gezen polis memurları fuzuli, acınası ve yoksun görünüyorlardı.

Ufak adımlarla caddenin ortasına doğru yürüdüler: Dr. Astel ve Lotte başta ve arkalarında, aşağı yukarı on adımlık mesafede de Gurdweill, Thea ve Ulrich. Gurdweill düşüncelere gömülmüşken, Thea, Ulrich'le sohbet etti. Düşünceleri şu çizgilerde geziniyordu:

"İnsanlar eğlence, dans ve müstehcenlik dolu mekânlara her zaman gerçek bir zevk iştahından dolayı değil, daha ziyade kaçış ihtiyacından akın ederler. Bu insanların çoğu mutsuz, hayatlarından bıkmış, kendilerine katlanamıyorlar... Sırtlarında günlük yükümlülüklerin, sıkıntının ya da sadece korkunun, farkında bile olmadıkları müphem bir korkunun yükü var – iç huzurlarını onlar fark etmeden çalan, onları dur durak bilmeden hareketlendiren ve ruhlarındaki ve etraflarını sarmış keşmekeşe doğrudan ve cesurca bakmalarını engelleyen korku. Köksüzlük savaştan sonra daha da büyüdü, o kadar ki bazen tüm bu insanlar hayatta kaldıklarına gerçekten pişman gibi görünür... Belki de yeni bir dine ihtiyaç var. Bu kaçan kitleleri durdurabilecek, onları kendilerine getirebilecek, doğaya ve sağlıklı yalınlığa döndürebilecek kapasitede bir din..."

Gurdweill tatlı bir hüzünle doldu, ona hem dokunup hem de dokunmayan – belirli bir zevk veren ve belki incelikli bir mutluluk olarak daha iyi tarif edilebilecek bir hüzün. Ne olursa

olsun, ılık bir bahar gecesinde, yakın, özverili, iyi kalpli – evet, kendilerine rağmen iyi kalpli insanlarla caddelerde yürüyebilmek, böyle, bir amacı ya da niyeti olmadan yürüyebilmek güzeldi. Gurdweill, Thea'nın kendi koluna taktığı kolunun dokunuşunu duyumsadı ve kendini güvende hissetti, sanki denizde kayıp bir gemi içinde geçirilen aylardan sonra, sonunda karaya ayak basmıştı. Ve sonra, Thea'nın Ulrich'le konuştuğunu duydu: "Evet, yakışıklı bir adam... Kadınlara çekici gelebilir... Ama Lotte ona çok düşkünmüş gibi görünmüyor..." Sohbetlerinin öznesinin kim olduğunu hemen anlayıverdi ve kafeye girerken hissettiği ıstırabın sönük bir benzerini hissetti. Hayır! O, Gurdweill, hiçbir gizli neden olmaksızın, Dr. Astel'i yakışıklı bulmuyordu. O burun, dar yüzü için fazlasıyla uzun ve ağırdı, kelleşen kafasını tamamen aşağı çekiyormuş gibi görünüyordu, buna yakışıklı demek çok zordu..! Ve her zaman yüzün geri kalanından farklı bir ifade yansıtıyormuş gibi görünen küçük gözler de, belirsiz renkleriyle, iki yamuk, Mongoloid kesit gibi... Bunların çekici olduğu gerçekten de iddia edilebilir mi? Ama kadınlar besbelli farklı düşünüyorlardı. Genellikle ondan etkilenirlerdi. Şehirdeki en iyi terzilerden biri tarafından hazırlanan şık kıyafetleri bunda kesinlikle etkiliydi. Kadınlar böyle şeyleri severdi. Her halükârda, genel olarak kadın cinsi üzerinde etkili olmak, bir erkeğin itibarı ya da itibarsızlığı açısından hiçbir şeyi ispatlamazdı. Hatta daha çok itibarsızlığına işaret ederdi denilebilir...

Bu arada gidecekleri yere varmışlardı. Birkaç adım aşağı indikten sonra, alçak tavanlı, bilhassa sade, rustik tarzda döşenmiş ve kalabalık, geniş bir salona girdiler. Köşede bir yer seçmeden önce etraflarına bakındılar ve sağlam meşeden yapılmış, kare bir masaya oturdular.

"Malaga şarabına bir itirazınız olmadığını düşünüyorum, hanımlar?" dedi, Dr. Astel samimiyetle. "Viyana'daki bir yaz gecesi kadar ağır ve biraz da tatlıdır..."

O söz konusu olduğunda, dedi Barones, onun için tatlı şarap ısmarlamasına gerek yoktu. Alkollüleri de içerdi, keyifle... Ve ne kadar sert olursa o kadar iyiydi... Ama Malaga'yı da severdi. Çok iyi şaraptı.

Lotte'ye dönerek "Peki ya sen, canım?" diye sordu.

"Ben mi?" dedi Lotte, ona saldırma niyetiyle dopdolu bir halde, "Ben, sevgili Barones'im, alkolün hiçbir çeşidinden hoşlanmam. Arada sırada biraz içebilirim, ama sadece sosyal olmak için ve hiçbir zevk almadan. İçmek kadınlara göre değil, kanımca."

Lotte'nin bu tarz bir şey söyleyeceğini tahmin eden Thea, oldukça eğleniyordu.

"Neden olmasın?" diye lafa karıştı Ulrich. "Bir kadının sarhoş olması hoş değil, ama bir ya da iki kadeh? Bu dişiliklerini ya da cazibelerini eksiltmez. Tam tersine, bütün yaptığı kanın biraz daha hızlı akmasını sağlamak, hoş bir kadını daha hoş ve daha canlı yapmaktır."

Garson, tozlu şişenin tıpasını çıkardı ve ev sahibi Dr. Astel bardaklara şarap doldurdu. Hemen bir şişe daha ısmarladı. Bardakları tokuşturup içtiler. Ağır şarap kısa zamanda kanlarını ateşledi, yüzleri kızardı, sesleri gittikçe yükseldi, kalınlaştı ve canlandı.

İki adam masalarının yakınından geçti ve Barones'i, Gurdweill'a aşırı samimi gelen bir tavırla selamladı. Çok uzak olmayan, henüz boşalan bir masaya oturdular. Gurdweill onlara şüpheyle baktı. Bu adamlar Thea'nın geçmişine karışmışlardı; Gurdweill'ın yerinin olmadığı, yabancı, meçhul bir geçmişti bu ve Gurdweill kendisine itiraf etmese de bu geçmişten nefret ediyordu. Thea ona geçmişiyle ilgili hiçbir şey anlatmamıştı, belki de kendi haline bırakılması daha iyi olacaktı, çok acı verici bir şey duyacağından duyduğu gizli bir korkuyla o da sormamıştı. Ancak Thea'nın daha önceden ve onsuz tanıdığı her adam onun için peşinen iticiydi, çok yakından irdelemek istemediği derin bir düşmanlık uyandırıyordu.

Bir bardak şarabı gırtlağından aşağı yuvarladı ve bir sigara yaktı. İki yabancı adama yan gözlerle bakmaya devam etti.

Şarap, Lotte üzerindeki etkisini hemen göstermişti. Gurdweill'ın solunda oturuyordu ve kolunu onun boynuna dolamıştı; kolu koltuk altına kadar çıplak, pürüzsüz, beyaz, şekilliydi, dirsekten bileğine kadar ince tüylerle kaplıydı ve Lotte ateşli ateşli nefes alarak ve kelimelerin yarısını yutarak kulağına fısıldadı:

"O... göreceksin... sonunda anlayacaksın... o seni sevmiyor... bir kadın böyle şeyleri hemen anlar... o kalpsiz... daha sonra göreceksin..."

Fakat Gurdweill, Lotte'nin söylediklerine hiç kulak asmadı. Birden iki adamın Thea'ya gülümsediklerini gördü. Hatta adamlar bardaklarıyla Thea'ya işaretler yapıp göz kırpıyorlar gibi geldi ona. Kızgın, ağır yumru birden boğazında yükseldi ve başına vurdu. Başından aşağı kaynar sular döküldü. Sandalyesini geri itti ve kimse daha ne olup bittiğini anlayamadan masalarına gitti.

"Ne yaptığınızı zannediyorsunuz siz?" diye sordu, boğuk, titreyen bir sesle. "O adi göz kırpmayı hemen kesin lütfen!"

"Ne-ee?" İki adam yerlerinden fırladı. "Kaybol! Hem bundan sana ne?"

Thea koşarak geldi ve Gurdweill'ın havadaki kolunu onlara vuramadan yakaladı.

"Onları rahat bırak Rudolfus!" diye buyurdu Thea, emreder bir tonla. "Ne o, kavga peşinde misin? Sen sarhoşsun. Bu adamlar benim tanıdıklarım."

Dr. Astel ve Ulrich de onu tutmaya geldiler. Ama girişimleri sadece Gurdweill'ın kızgınlığını arttırdı. Kendini arkadaşlarının elinden kurtarmaya çalıştı, yüzü kızarmıştı ve bağırıyordu:

"Ben sarhoş değilim, size söylüyorum! Hiç de sarhoş değilim! Arkadaşlarının yanındaki düzgün bir kıza yakışıksız işaretler yapmaya nasıl cüret ederler? Duyulmamış bir küstahlık!" Thea'nın işaretine itaat eden iki adam yüzlerinde küçümseyici gülümsemelerle yerlerine oturdu.

Gurdweill da yerine geri götürüldü. Şaraplarını içen ve sanki hiçbir şey olmamış gibi gülüp eğlenen düşmanlarına yok edici bakışlar atarak oturdu. Siniri henüz yatışmamıştı. Çıkış yolu bulamayan yoğun bir zehir gibi içinde kaynadı. O alçaklara vuramamış ve hadlerini bildirememiş olmaktan için için pişmanlık duydu. Bir kadehi ağzına kadar doldurdu ve bir dikişte içti.

Rezaletlerden nefret eden Dr. Astel, "İçine birdenbire şeytan mı kaçtı, Gurdweill?" dedi, sakinleştirici bir sesle. "Beni şaşırttığını söylemeliyim. Beni gerçekten de şaşırttın! Bunu yapabileceğini hiç düşünmemiştim!"

Lotte, kendi kendine konuşur gibi, fısıltıyla tekrarlamayı sürdürdü: "Buna değmez... göreceksin... buna pişman olacaksın..."

"Ne cüretle gözlerini öyle dikerler! Ne kabalık! Ben sarhoş değilim, ama siz bir çift korkaksınız! Evet, korkaklar!"

"Ne, bu tarafa bakma izinleri yok mu? Bakmalarını engelleyemezsin!" dedi Thea.

"Bakmak mı! Sen buna bakmak mı diyorsun! Medeni insanlar düzgün bir kıza öyle bakmazlar!"

Ama bu, aradan geçen zamanda azalarak ıstıraplı bir tür acıya dönüşen az önceki sinirinin sadece soluk bir yansımasıydı. Birden olay baştan aşağı önemsiz göründü, sanki onunla hiçbir ilgisi yokmuş gibi. Başını teslimiyet içinde eğdi. Artık ona söylenenleri duymuyordu, başka bir odadan geliyormuş gibi duyduğu örtülü bir ses dışında. Birden beti benzi attı ve ağlamaklı oldu. Aynı anda, başka bir zamana ve mekâna ait bir sahne gözlerinin önüne geldi. Annesi yanında duruyor ve alnına soğuk kompres koyuyordu. Hastaydı ve yatıyordu. Annesi üzerine doğru eğilmişti ve her nedense Gurdweill elini annesinin sırtına koymuştu. Kompresin ilk dokunuşu buz gibiydi ve dişlerini takırdatmasına neden oldu, ama giderek yatıştırıcı etkisini hissetmeye başladı: Baş ağrısı biraz azalmıştı. Annesi doğruldu ve yanında kalmaya devam etti. Gurdweill'a büyük bir sevgiyle gülümsedi. Sonra sordu: "Birazcık daha iyi mi bebeğim? Yakında iyileşeceksin!" Ama Gurdweill hiçbir şey söylemedi. Yattığı yerden annesinin narin yüzüne, saf, şeffaf tenine baktı ve konuşmak için ağzını açmak istemedi. Annesi onun yanında olduğu, ona baktığı ve onu sevdiği için mutluydu. Gurdweill tüm bunları sanki kendisi ikiye bölünmüş gibi gördü: Biri izliyor ve diğeri hasta vaziyette yatakta yatıyordu. Tüm bunların en tuhaf yanı da Gurdweill'ın çocuk halinin görünümüyle şu anki görünümü arasında bir fark olmamasıydı. Ona da hasta Gurdweill tıraşsız gibi geldi ve ani bir pişmanlık sızısı hissetti. Tüm sahne bir dakikanın yarısında tamamlanmıştı. Olayları birbiri ardısıra değil hepsi aynı anda, biri diğerinin yanında gerçekleşiyor gibi görmüştü adeta. Ve birdenbire her şey kayboldu. Eli dalgınlıkla masanın üzerindeki boş kadehle oynuyordu, başı göğsüne düş-

müştü. Aniden başında muazzam bir ağırlık ve hafif bir ağrı hissetti. Başını kaldırdı ve şaşkın, donuk bakışlarını Thea'ya dikti:

"Biz böyle kahramanlar değiliz... Önemsiz bir baş ağrısı söz konusu olunca kahramanlığımız kalmıyor, öyle değil mi?"

Ve bir an sonra: "Ah, Th-Thea, bana biraz şarap koy! A-anne gitti..."

"Sen ne mırıldanıyorsun, tavşan?" Thea güldü. "Ne annesi?" ("Tavşan", kısalığı ve hızlı hareketleri nedeniyle, onun Gurdweill'a taktığı lakaptı.)

"Ah, boşver!" Gurdweill kendisini topladı. "Hadi bir an önce gidelim, ha?"

"Birazcık daha!" diye cevapladı Thea. Ve fısıldayarak, "Daha sonra ikimiz gidip eğleneceğiz, öyle değil mi?" dedi.

Sonra inadına Lotte'ye baktı, sanki anlamasını istiyormuş gibi.

"Evet, evet" diye cevapladı Gurdweill ruhsuz bir tavırla, tek kelimesini bile anlamadan.

Mahzendeki sıcaklık ve uzuvlarında dolaşan içki yüzünden uyuşuk ve rahatlamış hissediyorlardı kendilerini. Lotte, yüzünde üzgün, teslim olmuş bir gülümsemeyle Dr. Astel'e yaslanarak başını onun omzuna koydu.

"Neden bu kadar sessizsiniz?" diye haykırdı Dr. Astel. "Biraz canlılık beyler! Gurdweill, Ulrich!"

"Canlanmanın hiçbir âlemi yok" dedi Ulrich.

Dr. Astel kadehini kaldırdı ve koyu kırmızı sıvının içinden Lotte'ye baktı; hiçbir şey göremediğinden şarabı içti ve kadehi tekrar göz hizasına kaldırdı.

"Ah, evet" dedi Ulrich, kadehini sallayarak, "ben de hep bunu söylerim! Gurdweill şahidimdir, değil mi Gurdweill? Dünya, diyorum, bütün bir aile için biçilmiş tek bir giysiye benzer... Beşikteki bebekten olgunluk çağındaki adama kadar farklı bedenler giyen geniş bir aile... Giysi birine çok büyük ve uzun gelir, ha-ha-ha! Ötekineyse çok kısa ve dar– çok kısa ve çok dar, beyler!"

Gurdweill'ın gözlerinin önüne, bir çocuğun yeşil çizgili ceketini giymiş ve zar zor beline uzanan ceket, dikiş yerlerinden attığından beyaz fanilasının şeritleri görülebilen iri kıyım bir

gencin görüntüsü geldi. Başını salladı ve hoşnut bir gülümsemeyle gülümsedi.

"Mükemmel bir metafor" dedi Dr. Astel, yarı şaka yarı ciddi, "İleride kullanmak için not edeceğim."

Ulrich, her nedense özellikle Barones'e hitap ederek ve elleriyle ve başıyla hareketler yaparak kısık sesle devam etti:

"Ve burada Fräulein, bir açmazla karşı karşıya kalıyorsunuz! Akıl, irade, her şey uçup gidiyor! Bir erkek kendisine sunulanla yetinmeli ve çenesini tutmalıdır! Ve aksi takdirde, eğer ona uygun değilse eldeki kelebek gibi yorulup durana kadar çırpınacaktır. Diyebilirsiniz ki: Ama şuna bakın vs. mücadele etti ve galip geldi, hayatını değiştirmeyi başardı! Buna, benim sevgili Barones'im, şöyle cevap verirdim: Söz konusu kişi, sadece bir başkasının gizli emirlerini uygulayan bir piyondur. Sadece kendi hareketlerinin denetimine sahip gibi görünür – ama görünüşün bir değeri yoktur!"

"Fakat bu" diye lafa karıştı Barones, "yorgun, yaşlı adamların felsefesidir! Böyle söylememin sizin için bir sakıncası yoksa, kanları kaynayan genç adamlar hesaplarla meşgul olmazlar, onlar hareket ederler! Tüm bu hesaplara ne gerek var? Olsa olsa evlenmemiş yaşlı kız kuruları ve zayıf, iktidarsız erkekler (zavallı bir naip) için kitaplar yazmaya yarar! Gerçek, canlı hayat isteklerinin hesaplarla işi yoktur! Önemli olanlar tutku, cesaret, güçtür!"

"Bu hayat görüşü" diye araya girdi Dr. Astel, "bizim neslimizin bir ürünü. Bunun yetiştiği toprak apaçık. Bu tüm medeni değerlerin tamamen hükümsüz kılınmasıdır. Ama erkek, bana kalırsa, bir hayvan değildir. Açıkçası, sizin zayıf kimselerle ve yaşlı adamlarla bağdaştırdığınız bu hesaplar insanoğlunu geri kalan hayvan âleminden ayırt eden şeylerdir. Bizim neslimizin gururları olan tüm bu uçakların ve otomobillerin vs. de hesapların ürünü olduğunu unutmayınız Madam!"

"Yeteri kadar tartıştınız!" dedi Lotte. "Şimdi eve gitme vakti. Yorgunum."

Dr. Astel garsonu çağırıp hesabı ödedi. Ayrıldıklarında saat yarım olmuştu. Cadde, lambalardan yayılan ışıkla beneklenmiş, gecenin içinde çıplak uzanıyordu. Duvarlar arasından keskin,

soğuk bir rüzgâr esti, köşeye sıkışmış bir hayvan gibi çıkış yolu ararken dükkân kepenklerini tıngırdattı. Zaman zaman yüzlerinden ıslak bir süpürgeye benzeyen yağmur serpintisi geçirdi. Kadınların elbiseleri yelkenler gibi dalgalandı. Gaz lambasının ışığı, dans ederek ve sönerek ve tekrar alevlenerek kafesinin içinde titreşti. Polisler birden turuncu yağmur pelerinlerine sarılmış vaziyette ortaya çıktılar ve bu da onları birazcık daha az önemli gösterdi. Çamurlukları yağmurda parıldayan yalnız arabalar geçti. Başlarının üzerinde reklam ışıkları yanıp söndü, kırmızı ve mavi ve mor; tamamen boş yere.

Acı rüzgâr, dumanlı zihinlerini açtı ve onları tekrar gerçekliğe döndürdü. Bu saatte bir tramvay gelmesini beklemiyorlardı. Grup aceleyle vedalaştı. Thea, sanki kendisine aitmiş gibi Gurdweill'ı elinden yakalayarak Lotte'ye seslendi:

"Gelip beni ziyaret edersin, değil mi tatlım, evde, gelecek perşembeden sonra, Kleine Stadtgutgasse, ama biliyorsun, elbette! Fakat ondan önce kafede görüşeğimizden eminim. Müsaitsen, düğünümüze gelmenden de çok memnun olurum... önümüzdeki perşembe, öğleden sonra saat üçte, Seitenstettengasse'de... Lütfen gel!"

Lotte cevap vermedi.

Thea ve Gurdweill, Schottentor yönüne dönüp gittiler.

Sekizinci Bölüm

Ertesi sabah, Gurdweill Dr. Kreindel'ı görmeye gitti. Bu defa bekletilmedi. Dr. Kreindel onu abartılı bir sevinçle karşıladı ve neredeyse coşkuyla kucakladı.

"Ah, nihayet! Sabırsızlanmaya başlıyordum. Lütfen oturun, Herr... er, Goldwein."

"Gurdweill!" diye düzeltti Gurdweill.

"Ah, bağışlayın, Herr... er, Gurdweill. Değişik bir adınız var, bayım. Nadir bir isim... Melodik ve ritmik: Gurd-weill... hatta biraz da gizemli... Hiçbir unvana ya da payeye gerek yok, böyle bir şey tamamen gereksiz olurdu... İsim gün gibi ortada. Böyle bir isim büyüklük teminatıdır, deyim yerindeyse, bunda bir nebze övgü de yok. En parlak takma isimden daha iyi... Son zamanlarda iyi bir şeyler yazdınız mı, Herr Goldwein – ah, bağışlayın beni! Yani Herr G-Gurd-Gurdweill?"

Gurdweill şimdi bastırılmış bir öfkeyle dolup taşıyordu. Ne soytarı bir adamdı bu – ve ne kadar rezil! Ters ters konuştu:

"Hiç yazmadığımı size daha önce de söyledim! Ne olursa olsun, konumuz bu değil. Sizi tamamen farklı bir konuda görmeye geldim, bayım."

"Tabii, tabii" diye Dr. Kreindel, Gurdweill'ın lafını kesti ve hatta sırtına arkadaşça vurdu. "Neden geldiğinizi çok iyi biliyorum. Kendinizi üzmeyin, Herr Gold-er-Gurdweill! Ona geleceğiz, elbette. Bunun için bir sürü zamanımız var! Gereğinden de fazla, dünyevi meseleleri halletmek benim çok fazla zamanımı almaz, şöyle ya da böyle birkaç dakika – benim yapım böyle! La-

kin olayların manevi yönleri tamamen başka bir şey! Bu noktada zamanın benim için hiçbir önemi yok, hiç acele etmeden sohbet edebiliriz, eski dostlar gibi! Beni anlıyorsunuz Herr Gurdweill, beni çok iyi anlıyorsunuz, anladığınızı biliyorum, haa-haa-haa. İkimiz de zeki, iyi eğitimli insanlarız. Hayır, hayır, itiraz etmeyin bayım, bu tamamen doğru: Zeki, iyi eğitimli insanlarız! Bunda ısrar ediyorum! Bu bizim ne olduğumuz ve ortak noktalarımız hakkındaki doğru tanımlama. Buna ilaveten üstelik aynı yaşlardayız. Siz, bayım, yirmi sekiz ya da yirmi dokuzsunuz, tahminlerime göre, ben ise otuz iki yaşındayım; başka bir deyişle, aradaki fark önemli olmayacak kadar yakın yaşlardayız! Esas konu ise: Birbirimizi anlamamız. Her gün, kendi seviyenizdeki bir adamla karşılaşacak kadar şanslı mısınız... öyle değil mi, Herr Gurdweill? Schiller'in gayet güzel ifade ettiği gibi: Bir ruh bazen bir kuşak boyunca eşini arayabilir, ne var ki... haa-haa-haa..."

Gurdweill, konuşması boyunca oturduğu yerden onu izledi ve birden orada oturup altın dişli ve hain gülüşlü bu adamın zırvalarını dinlemek zorunda olması ona çok garip geldi. Gurdweill'ın yüzü her zamankinden daha solgundu ve gözlerinde ruhsuz bir parıltı vardı. Kafatasında ıstıraplı bir boşluk hissetti, sanki içinde boş bir alan varmış ve burada soğuk bir rüzgâr esiyormuş gibi... Gümüş topuzlu bastonu bacaklarının arasında duruyordu ve farkında olmadan ona dokundu. Her nedense önceki gece Thea'nın iki tanıdığıyla tartışmasını hatırladı ve sıkıntıya kapıldı. Gerçekten sarhoş olmalıydı. Kendisini Thea'nın yanında küçük düşürmüştü. Hayır, sanki bir şekilde dünkü fiyaskoyla bağlantılıymış gibi birden karar verdi – hayır, bu adamdan işi alma umudu yoktu! Ayağa kalktı ve kararlı bir şekilde konuştu:

"Özür dilerim fakat acelem var. Burada işe girme şansım var mı yoksa başka yerlere mi bakmalıyım, onu öğrenmek istiyorum."

"Tanrı korusun!" Kitap satıcısı da yerinden kalktı. "Şans mı? Elbette şansınız var! İş çoktan cebinizde, dostum! Daha önce de söylediğim gibi, sizi bekliyordum. Maaş ayda yüz seksen şilin. Başlangıçta. Daha sonra artacak. Eğer sizin için uygunsa, adamımsınız."

Kısa bir pazarlığın ardından Gurdweill'ın ertesi gün, ayda iki yüz şilin maaşla başlaması kararlaştırıldı, "sadece, o, Dr. Kreindel onun gibi bir adamı kaybetmeye hazır olmadığı için, bir kafa dengini, vs..."

Gurdweill veda ederek dükkândan ayrıldı. Boşa harcayacak hiç zamanı yokmuş gibi hızlı adımlarla yürüyerek dalgın bir şekilde Kai'a doğru döndü. Önünde tamamen özgür olduğu bir gün olmasına rağmen, endişe onu yiyip bitiriyordu. Ruhunun gizli bir köşesinde, görüşmenin olumlu sonuçları yüzünden hayal kırıklığına uğramıştı. Son aylarda geçirdiği günlere duyduğu nostaljiyle doldu içi; hiç kimsenin müdahalesi olmadan istediğini yaptığı, her dakikası tamamen kendine ait olan günlerdi bunlar. Bu günler yoksulluk ve ufak endişelerle dolu olmasına rağmen şimdi ona kusursuzca güzel görünüyordu, ağırlıklarınca altın değerinde – ve şimdi sona ermişlerdi. Yarından itibaren günün sekiz saatini o rezille, o soytarıyla geçirmek zorunda kalacaktı, her gün, her geçen gün bir öncekinin aynı olarak. Hayatın, öyle görünüyor ki, kalbin isteklerine her zaman uydurulamayacak kendi kanunları vardı.

Gün ortasıydı. Güneş, gece boyunca süren sağanağın ardından taptaze ve pırıl pırıl görünen şehrin üzerinde parıldıyordu. Dükkânlar ve şirketler, kaldırımları işgal eden ve tramvayları hıncahınç dolduran insan kalabalıklarını dökmeye başladı. Birkaç dakika önce kendi ayak izlerini sürmeye başladığını fark etmeyen ve artık Rotenturmstrasse'den aşağı yürümekte olan Gurdweill, şimdi kendisini St. Stephan's Katedrali'nin yanında buldu. Katedralin saati derin, tok bir sesle bir defa vurdu. Saatini çıkardı ve katedralin saatine göre ayarladı: On ikiyi çeyrek geçiyordu. Thea şimdi öğle yemeği için ofisten ayrılıyordur ve ona rast gelebilir. Thea'nın sürpriz buluşmalardan nefret ettiğini biliyordu, ama yine de, biraz çekingen bir yürekle, adımlarını hızlandırdı. Johannesgasse dönüşüne ulaştığında, yoluna devam ederken göz ucuyla caddeden aşağı doğru kaçamak bakışlarla baktı. Yaklaşık yirmi adım yürüdü, arkasını döndü, bu sefer başını çevirmeden, tekrar Johannesgasse'yi geçti, sonra tekrar geri yürüdü ve caddeyi üçüncü sefer geçti. Biraz uzakta durdu ve aşağı yukarı amaçsızca dolanan kalabalıklara göz attı. Hayır,

Thea ortalıkta yoktu. Belki de birkaç dakika önce çıkmıştı. Arada sırada bakmak için geriye dönerek Ring'e doğru yavaşça devam etti ve kendisinin de fazla uzakta oturmayan Dr. Astel'e gidebileceğine karar verdi. Çeşitli çelik araçlar satan bir dükkânı geçti ve vitrindeki tıraş takımına bakmak için durdu. Gurdweill'ın tıraş malzemelerine karşı zaafı vardı, özellikle de iyi usturalara. Evde üç tane usturası vardı, ama hâlâ tatmin olmamıştı. Biraz parası olduğunda, kendisine gerçek bir İngiliz usturası ve de iyi bir ustura kayışı almaya karar vermişti. Bu arada da seçmek ve düşünüp taşınmak için bu tarz dükkânların vitrinleri önünde durdu: Yirmi şiline fildişi saplı bir ustura mı yoksa düz siyah bir sapı olan, önceki kadar eden, fakat bıçağı muhtemelen daha iyi olanı mı alması gerektiğine karar veremiyordu. Bunun ve diğer dükkânların vitrinlerindeki tüm usturaları ve tıraş aksesuarlarını almaktan memnun olurdu, eğer parası olsaydı. Orada durmuş düşünürken, usturalarından körelmiş bir tanesini biletmek için getirmesi gerektiğini hatırladı ve o anda tanıdık bir ses duydu. Başını çevirince arkasında yanında uzun boylu bir adamla Thea'yı gördü. Gurdweill, sanki birisi ona iğne batırmış gibi derin ve keskin bir acı hissetti. Fakat hemen kendisini toparladı ve kendi kendine kızdı: Ne! Delirdin mi? Birisiyle konuşmaya hakkı var! Yoksa bu günah mı, seni aptal! Yine de refakatçisinin kim olduğunu öğrenmek için sabırsızlanıyordu – herhangi bir didikleme arzusundan değil, Tanrı korusun, kimse onu bununla suçlayamazdı, sadece meraktan. Belki adam Gurdweill'ın da tanıdığı biriydi. Saklanmaya çalışmayacaktı, tamamen tesadüfen karşılaşmışlar gibi yapabilirdi. Tüm bunlar ışık hızıyla aklından geçti ve kaldırımdaki kalabalıklar arasında yolunu açarak ilerlemeye başladı, neredeyse yaşlı bir kadına çarpıyordu, o yol kenarına ulaşmak için acele ederken, yaşlı kadın arkasından sövüp saydı. Etrafına bakmadan caddeyi geçti ve onları gözden kaybetmemek için bir gözü karşı kaldırımda, yol kenarından koşmaya başladı. Aşağı yukarı iyi yüz metre koştuktan sonra, Thea ve refakatçisi çok gerilerde kalmışlardı ve Gurdweill caddeyi tekrar geçerek onlara doğru yürümeye başladı. Sanki gezintinin tadını çıkarıyormuş gibi yavaşça yürüdü. Fakat koştuğu için ya da heyecanı yüzünden ya da her ikisinden birden kalbi sıkışıyor

ve alnından ter damlaları boşalıyordu. Uzaktan Thea'nın yanında yürüyen adamı gördü, orta yaşta, iyi giyimli, hoş görünümlü bir yabancıydı. Onları başıyla abartılı biçimde selamladı, Thea onu durdurduğunda yoluna devam etmek üzereydi:

"Nereye gidiyorsun, Rudolfus?"

Thea, hafif utancını saklamaya yaramış olabilecek bir cilveyle onları tanıştırdı: "Rudolfus Gurdweill, müstakbel eşim, geleceği parlak bir genç yazar ve Dr. Ostwald, Generalim."

"General mi? Abartıyorsunuz Madam" diye itiraz etti Dr. Ostwald, alçakgönüllü bir gülümsemeyle.

"Neden benimle eve gelmiyorsun, tavşan?" diye teklif etti Thea. Onun tereddüt ettiğini görünce de ekledi: "Her neyse, bizi tramvaya kadar geçir. Acelen yok, değil mi? O zaman karar verirsin."

Yola koyuldular. Dr. Ostwald, kendi öneminin idrakiyle dopdolu, emin adımlarla yürüdü, sanki şöyle der gibiydi: "Burada, kâinatın sırlarını avucunun içi gibi bilen, ünlü, başarılı avukat yürüyor. O hiçbir şey söylemez, lakin herkes bilir..." Gurdweill'a sanki o daha genç bir arkadaşıymış gibi, hafif tepeden bakan bir tavırla, altın sigara tabakasından bir "Corona" ikram etti. Birbirleriyle nazikçe birkaç önemsiz düşünce paylaştılar. Gurdweill, olayın tamamından pişmanlık duydu. Thea'yla başka birinin yanında olmaktan hoşlanmıyordu. Yabancılar aralarında bir nevi engel görevi görüyordu. Thea ise, yanlarında bir başkası olduğunda farklı görünüyordu, Gurdweill'ın tanıdığından farklı. Farklı konuşuyor, farklı gülüyordu ve Gurdweill onu öyle görmek istemiyordu. Ailesinin yanında bile aynı Thea değildi.

Opera'ya vardıklarında, aksi yöne yolculuk edecek olan avukat veda etti. Thea ve Gurdweill durup tramvay beklediler. Gurdweill onunla gidip gitmemeye daha karar vermemişti. İki zıt şey istiyordu: Onunla olmak ve yalnız kalmak. Karar vermekte zorlandığı zaman hep olduğu gibi, olayları kendi akışlarına bırakmanın en iyisi olduğunu biliyordu. Son dakikada olay kendi kendine çözülürdü, ya onun için her zaman doğru ve en iyi olanı arayan, el yordamıyla hareket eden, kör antenlerden müteşekkil içsel bir dürtüyle ya da henüz hesaba katılmamış bazı beklenmedik dış faktörlerin müdahalesiyle.

Thea ona "General"i hakkında ne düşündüğünü sordu.

"İyi bir adama benziyor. Ama biraz züppe, sanırım."

"Fakat" diye ekledi bir saniye aradan sonra, "aslında ilk izlenimlerle karar verilemez."

"Kanın genel olarak doğru, tavşan. Fakat bazen kontrolünü kaybediyor. O zaman da farklı bir insan oluyor. Gizli arzuları var, hepsi o zarif takım elbisenin altında güzel bir şekilde ambalajlanmış ve gizlenmiş. Buna karşın, onu iyi tanıdığında yavan biri olmadığını görürsün. Peki, geliyor musun gelmiyor musun?" diye sordu, yaklaşan tramvayı görünce.

Gurdweill "Hayır" deyiverdi.

"Ah, evet sana söylemeyi unuttum. Yarından itibaren işe başlıyorum" diye ekledi Gurdweill, Thea tramvaya bindiğinde.

Daha sonra Ring'i geçti ve Karlsplatz'a yaklaştı. Yine de Dr. Astel'e gidecekti, onu evde bulacağı şimdiden şüpheli olsa da. Meydanda, tramvay yollarını tamir ettikleri yerlerde bazı kaldırım taşları deşilmişti ve sökülmüş kaldırım taşları, aşağıdaki koyu sarı toprağı açığa çıkaran uzun yarık boyunca üst üste yığılmıştı. "Her halükârda" diye düşündü Gurdweill, gevşek, yumuşak toprak zeminde yürürken, "her halükârda, benim soytarı yerine, 'General' gibi bir adamla çalışmak daha iyidir." O anda gözleri, meydanın ortasındaki küçük bahçeyi çevreleyen çitin yanında kümelenmiş bir grup insana takıldı. Oraya gitti ve küçük kalabalığı yararak ilerledi. Bir polis çite dayanıp oturmuş genç bir kadına doğru eğiliyordu. Kadın baygınlık geçirmiş gibi görünüyordu ve beti benzi atmıştı. Siyah şapkası kenarlardan kaymış ve başı sanki düşecekmiş gibi öne arkaya doğru gidip geliyor, sallanıyordu. Polis, bir eliyle kadının başını desteklemeye çalışırken öteki eliyle de bir bardak su içirmeye çalışıyordu, fakat kadının ağzı kenetlenmişti ve su çenesinden aşağı dökülerek elbisesine damladı. Sonunda gözleri, iki göz akı çizgisi görülecek kadar aralandı, sonra göz kapakları tekrar indi. Biraz sonra ağzını açtı ve bardaktaki suyun kalanını içti. Gözleri de açıldı ve şaşkınlıkla etrafına baktı. Dermansız elini kendini korumak istiyormuş gibi kaldırmaya çalıştı ve anlaşılmaz bir şeyler mırıldandı. Gittikçe toparlandı ve yüzünde utangaç bir ifade belirdi. "Lütfen, önemli değil" diye mırıldandı zar zor duyulabilen bir

sesle, "küçük bir zafiyet, sadece küçük bir zafiyet." Ellerinden kuvvet alarak kalkmaya çalıştı, fakat elleri ona kuvvet veremeyecek kadar güçsüzdü ve yüzünde suçlu bir gülümsemeyle arkaya doğru düştü. Canı için yalvarıyormuş gibi etrafına bakınarak, özür diler bir ses tonuyla "Sadece bir dakika dinleneceğim" dedi. Gözleri Gurdweill'a takıldı ve bir an orada kaldı. Gurdweill sanki birden arkadan itilmiş gibi hissetti, artık ayağa kalkmış ve kalabalığı dağıtmak üzere olan polise doğru bir adım attı ve kararlı bir tavırla şöyle dedi:

"Bu kadını tanıyorum memur bey! Benim mahallemde, Heinestrasse'de yaşıyor. Onu evine ben götürürüm."

Bu tuhaf davranışı ve bu davranışa sebep olan içsel zaruret daha sonra kendisini de şaşırtmıştı, mazeret kabul etmeyen bir zaruretti bu. Her neyse, polis ona inandı ve biraz rahatlayarak, Gurdweill'ın teklifini kabul etti. Gurdweill kadına doğru eğildi ve ayağa kalkmasına yardımcı olurken ona fısıldadı:

"Affedersiniz hanımefendi. Endişelenmeyin. Nereye gitmek isterseniz götüreceğim."

Kadın ona minnetle bakıp uysalca ayağa kalktı. Hâlâ çok güçsüzdü, bacakları ona ihanet etti ve tüm ağırlığıyla Gurdweill'ın koluna yüklendi. Gurdweill onu yavaşça uzaklaştırdı, polis ve dramanın sonuçlanış biçiminden ötürü hayal kırıklığıyla dağılmaya başlayan meraklı kalabalık artık biraz geride kaldığında, nazik, güven verici bir sesle şöyle söyledi:

"Neden önce parka gitmiyoruz, böylece dinlenebilirsiniz, daha sonra da sizi eve götürürüm."

Kadın cevap vermedi.

Kadını boş bir banka kadar götürdükten sonra parkın girişindeki seyyar satıcıdan bir portakal satın aldı. Oturdular. Gurdweill birden utançla doldu. Ne söylenir bilmiyordu. Portakalı soymaya ve kadına dilim dilim ikram etmeye başladı. "Elleri küçük ve nazenin, o halde belli ki iyi bir aileden geliyor" diye düşündü. Biraz utandı bu tuhaf kadın adına, bir başkası, sizin de bir parçası olduğunuz bir grupta yanlış bir şey yaptığında ya da gülünç bir şey söylediğinde hissedilene benzer bir utançtı bu. Yabancı kadının öfkesini ondan çıkarmasını bekledi, öyle ya da böyle. Kadının bunu hemencecik atlatmasını diledi,

böylece daha iyi hissedecekti. Fakat kadın portakal dilimlerini onun elinden alıp sessizce yiyordu, sanki kendine rağmen; sanki çok uzaktaki bir şeyi düşünüyor ya da hiçbir şey düşünmüyor gibi boş gözlerle önüne bakıyordu. Gurdweill ara sıra tek kelime bile etmeden ona göz ucuyla bakıyordu. Kadın ansızın dönüp Gurdweill'a baktı ve zayıf ancak net bir sesle, soluk, hasta bir gülümsemeyle konuştu:

"Size güveniyorum, bayım. İyi biri olduğunuzu hissediyorum. Fakat ben gerçekten de... gerçekten de size sıkıntı vermeye ve zamanınızı almaya cüret edemem. Bana kızgın değilsiniz, değil mi?"

"Elbette değilim" diyerek ona moral verdi Gurdweill, "bu bir şey değil, hiçbir şey değil! Bugün zamanım bana ait ve kendimi sizin hizmetinize sunmaktan çok memnun olurum hanımefendi!"

Kadın çiğnemeye devam etti. Yavaşça çiğnedi, tat almadan, istemediği şeyler yedirilen bir çocuk gibi. Vücudunun toparlandığı belli oluyordu, ancak yüzü hâlâ oldukça solgundu, hafif dumansı fildişi rengi gibi. Bu hoş bir yüzdü, yorgun kahverengi gözlü, narin, oval bir yüz. Ağladıktan sonra avutulmuş bir çocuk gibi, sakince kendi kendine gülümsedi. Gurdweill, mutlu ve arınmış hissetti kendini. Görünmez bağlarını, dünyadaki tüm saf, acı çeken ruhlara değdirebilirmiş gibi hissetti.

Kadın sanki ateşlenmiş gibi birdenbire katılarak titredi. Yüzünde hayvani bir korku ifadesiyle, şiddetle Gurdweill'a döndü ve portakal dilimi parmaklarından kayıp yere düştü.

"Korkuyorum" dedi boğuk bir sesle, "öylesine korkuyorum ki!" Gurdweill'ın elini yakaladı. "Aman Tanrım, seni öldürecek! Bunu yapabilir o. Çocuğumu öldürdü benim... Oydu, biliyorum oydu. Bana çocuğumun difteriden öldüğünü anlatmaya çalıştılar, ama gerçeği biliyorum ben. Bana yakın herkesi öldürüyor... İyiliğimi isteyen herkesi. Benim dünyada bir başıma kalmamı istiyor... beni koruyacak kimse olmadan..."

"Ne? Kim? Sakin olun hanımefendi, size yalvarıyorum" dedi Gurdweill, kadının heyecanı ona da bulaşmıştı, "sakinleşin lütfen, hiçbir şey olmayacak..."

"Yo, yo, bilmiyorsunuz bayım! O her şeyi görür ve bilir.

Aman tanrım şimdi buradan geçip sizi öldürebilir...! Pekâlâ da şans eseri buradan geçebilir... Yo, yo, derhal gitmeliyiz buradan... Eğer bizi beraber görürse...! Lütfen beni eve götürün bayım. Biliyorum, şu anda orada değil."

Ani bir güç taşkınlığıyla ayağa fırlayarak Gurdweill'ı da peşinden sürükledi.

Gurdweill onunla gitti. Endişeyle doluydu – hayali adam yüzünden değil, ona aklen dengesiz görünen bu tuhaf kadın yüzünden. Ani korkusu ve söylediği garip şeyler, akıl sağlığı sınırının ötesinden, kâbus ve korku ülkesinden esen yabancı bir rüzgâr gibiydi. Ama belki de hiç de deli değildir? Belki tüm bunların gerisinde gerçek olan bir şeyler vardır? Bir an bu maceraya atıldığı için pişmanlık duydu. Ancak bir bahane uydurup kaçmak aklının ucundan bile geçmedi. Parktan hızla çıktılar, bu arada genç kadın, sanki takip ediliyorlarmış gibi sağa sola dehşete düşmüş bakışlar atıyordu. Gurdweill'ın koluna sıkıca sarıldı. Fakat kadın parktan uzaklaştıkça giderek sakinleşerek Gurdweill'ı hayrete düşürdü. Ring'e yaklaştıklarında kadının adımları yavaşladı. Az önceki dehşeti tamamen unutulmuş gibiydi. Gurdweill artık ona ismini ve adresini sorma cesaretini buldu.

"Bayan Franzi Mitteldorfer" diye cevapladı tuhaf bir gülümsemeyle. "Neubaugasse 27."

"Yo, yo bayım" diye hemen düzeltti. "Size yalan söylemeyeceğim. Adresim Stumpergasse 14. Tramvay numarası 61."

Gurdweill ona kafası karışmış halde baktı ve bir şey söylemedi. Onu, pek uzakta olmayan tramvay durağına kadar götürdü ve sonra onunla neredeyse bomboş olan tramvaya bindi. Oturduklarında kadın mahcup bir tavırla konuştu:

"Bahar havası biraz yorucu. Bu sene üçüncü defadır bayılıyorum. Şansıma önceki iki sefer ben evdeyken oldu. Annem de vardı. Dolabın önünde duruyordum, öğleden sonraydı. Giyinip bebeği dışarı yürüyüşe çıkarmak istemiştim. Birdenbire odanın ve eşyaların yıkılmak üzere olduklarını hissettim. Dolap sallanıyordu, tam üzerime düşecekti. Ve bir nevi dil, uzun, noktalı, koyu mor bir dil önümde dans etmeye, yüzüme dokunmak için uzanmaya ve beni tarifsiz bir korkuyla doldurmaya başladı. On-

dan sonra her şey silindi. Kanepede sağ dirseğimdeki korkunç bir acıyla uyandım. Annem yanımda duruyordu. Başta neden koltukta yattığımı anlayamadım ve kalkmak istedim. Ama gücüm yoktu. Yarım saat daha uzanmak zorunda kaldım."

"Fakat hanfendiciğim, doktora gitmediniz mi?" diye sordu Gurdweill, merhametli bir şekilde.

"Doktor, genel yorgunluk ve kansızlıktan mustarip olduğumu söylüyor. Oğlumun doğumundan bir kalıntı. İyileşmek için birkaç aylığına sayfiyeye gitmem gerektiğini söylüyor. Ama zor bir dönem. Kocam şu anda o kadar kazanmıyor. Böyle lükslere gücüm yetmez."

"Önce, Karlsplatz'da" diye devam etti kısa bir sessizliğin ardından, "kalabalıkları ve trafiği görünce birden paniğe kapıldım. Birden arabaların ve vagonların caddelerden çıkıp kaldırıma, üzerime doğru geldikleri duygusuna kapıldım. Tam arkamı dönüp kaçmak üzereydim ki... daha sonra olanları zaten biliyorsunuz, bayım."

Bu arada duraklarına varmışlardı, tramvaydan indiler. Oradan kadının evine, yürüyerek beş dakikada gidiliyordu. Gurdweill ona eşlik etti ve kadının üçüncü kattaki ön kapısına kadar merdivenleri birlikte çıktılar. Veda etmeye hazırlanırken kapı açıldı ve seyrek gri saçları saç derisine yapışık, bir hayli cüsseli, yaşlıca bir kadın göründü.

"Anne!" diye haykırdı genç kadın, Gurdweill'ı işaret ederek. "Bu beyefendi beni eve getirdi. Karlsplatz'da kendimi biraz kötü hissettim, bir an başım döndü ve bu beyefendi benimle nazikçe ilgilenip bana eve kadar eşlik etti. Ne hoş bir davranış değil mi?"

Şimdi iki kadın da o ikna olana kadar içeri gelmesi ve biraz dinlenip bir fincan kahve içmesi için ona yalvarmaya başlamışlardı.

Gurdweill'ı burjuva zevkine uygun döşenmiş bir oturma odasına aldılar ve yuvarlak bir masanın yanına oturttular. Yaşlı kadın kahve hazırlamak üzere odadan çıktı.

Geniş bir avluya açılan pencerelerden besbelli bir marangoz atölyesinden gelen boğuk, ritmik çekiç sesleriyle bir köpeğin havlaması duyuluyordu. Odada ona silah ve askeri üniforma tarihi müzesinin kendine has kokusunu anımsatan eski zaman-

lara ait, ağır ve hafif ekşi bir koku vardı. Biraz sonra bu kokuya pişmekte olan kahvenin koridordan süzülen keskin aroması karıştı. Franzi Mitteldorfer şapkasını çıkardı ve erkek çocuk gibi kesilmiş açık sarı saçlarını dolap kapağındaki aynanın karşısında topladı. Birden yan odada bir bebek ağlamaya başladı ve genç kadın misafirinden özür dileyerek eline büyük, kalın bir fotoğraf albümü tutuşturup dışarı koştu. Gurdweill albümü mekanik hareketlerle açtı ve kalın, gri-yeşil iç kapağındaki, kırmızı mürekkeple ve yuvarlak, güzel bir el yazısıyla yazılmış ithafı okudu: "Sevgili Franzi'ye" vs. Devamındaki aynı el yazısıyla yazılmış satırı okumadı. Birdenbire kendisinden, yaşam tarzından, her zamanki çevresinden, hatta Viyana şehrinden bile binlerce mil uzaktaymış gibi hissetti kendisini; mucizevi bir şekilde uzak ve yabancı bir ülkeye götürülmüş ve bilinmedik bir ırkın insanları arasına yerleştirilmiş gibi.

Yan odadaki bebeğin ağlaması kesildi, ama aşağıdaki avludaki marangoz çekiçlemeye devam etti. Albümdeki ilk fotoğraf ayakta duran bir genci gösteriyordu, ortadan ayrılmış saçlarıyla ve üst dudağının üstünde bitmiş tüylerle güçlü ve ince yapılıydı. Yüzü Gurdweill için bir şey ifade etmiyordu. Sayfayı çevirince beyaz bluzlu, dik göğüslü ve alnı koyu sarı saçlarından kesilmiş yoğun bir kâkülle kaplı, oturan bir kızın fotoğrafını gördü. Kız besbelli gülümsemeye çalışıyordu, fakat ancak dudaklarını tuhaf bir biçimde çarpıtmak gelmişti elinden.

Bu arada kapı açıldı ve yaşlı kadın elinde kahve fincanlarının bulunduğu tepsiyle içeri girip tepsiyi masanın üzerine koydu. Hemen ardından da kızı, kollarında bir bebekle içeri girdi. Bebek yaklaşık sekiz aylıktı, tombul yanakları ve horoz ibiği gibi dikilmiş ince, renksiz saçlarla taçlanmış keskin bir alnı vardı. Bebek, dişsiz ağzıyla gülümsedi ve iki kadını sevinçten çılgına çevirerek Gurdweill'ın suratına pat diye küçük bir yumruk indirdi.

"Sizi sevdi, küçük cevher" dedi genç anne, boş eliyle gözlerine giren bir bukleyi uzaklaştırırken. "Fritzi, küçüğüm, beyefendi anneciği caddede bulup eve getirdi, senin ağlamaman için ve şimdi annen sonsuza dek yanında kalacak."

Hoş kokulu kahvelerini içtiler ve Gurdweill, küçük ailenin hayatıyla tanıştı: Franzi'nin kocası büyük bir tekstil kuruluşun-

da çalışıyordu, yaşlı kadın duldu ve Franzi onun tek çocuğuydu, fakat Bay Gurdweill'ın da gördüğü gibi fazla güçlü değildi, özellikle Fritzi'yi doğurduktan sonra vs. vs...

Gurdweill ayrılmak için ayağa kalktı. Fritzi'nin yumuşak, tombul yanağından makas aldı, bebek sarsak eliyle Gurdweill'ın burnunu kavradı ve ikisi arasındaki bağ güçlendi. Kadınlar Gurdweill'a tekrar teşekkür ederek pek sıcakkanlılıkla tekrar ziyarete gelmeye davet ettiler ve Gurdweill veda edip ayrıldı.

Saat neredeyse dört olmuştu. Gurdweill dışarı çıktığında gökyüzü gri ve kapalıydı. Zemin kattaki açık pencereden, gözlükleri alnına doğru itili, çıplak gözleri kızarık ve irinli yaşlı bir kadının çarşaf ütülediğini gördü. Küçük bir oğlan çocuğu kaldırım kenarında durmuş caddeye işiyordu. Yakınlarda bir yerlerden boğuk bir sesin alaycı ötüşünü duydu: "Pılı, pırtı, çanak, çömlek!" Gurdweill, sesin kaynağını bulamadan şaşkınlıkla etrafına baktı ta ki bir zemin kat penceresinin denizliğinde durmuş, sabahki eskiciden öğrendiği dersi tekrarlayan kafesteki papağanı keşfedene kadar. Gurdweill kendi kendine gülümseyip yoluna devam etti. Eve tramvayla mı gideceğine yoksa caddelerde yürümeye devam mı edeceğine karar vermeye çalıştı. Bir araba, ardında boğucu, pis bir koku bırakarak hızla geçti. Yukarılarda bir yerdeki piyanodan yükselen yorgun, sünen notalar, sessiz ara sokağa uykulu bir akisle damladı. Hayır, Gurdweill bilinç eşiğinin gerisinde kaynamakta olan düşünceyi sonuçlandırdı – hayır, şimdi eve gitmeyecekti. Orada ne yapacaktı? Bugün canı hiç çalışmak istemiyordu. Yarından itibaren uzun bir dizi bunaltıcı gün başlayacaktı. Ah! Baş belası bir sineği kovmak istermiş gibi elini salladı. Gumpendorfer Strasse'nin diğer ucuna çıktı; şehrin merkezinden uzakta, çok uzun, trafiği yoğun, dar bir caddeydi. Az önce gördüğü bebeğin gülen yüzü aklına geldi ve içi mutlulukla doldu. Bir bebekle zaman geçirmeyeli yıllar olmuştu. Hiçbir arkadaşının bebeği yoktu. Şehrin caddelerindeki ve parklarındaki bebeklere uzaktan bakarak kendisini avutmak zorunda kalmıştı. Şimdiyse yeni bir arkadaşı vardı: Küçük Fritzi! Evet, onlara tekrar uğrayacaktı. Kim bilebilir, belki de bir yıl içinde ya da hatta daha erken, onun da... Gurdweill bu mutlu düşünceyi sonuna kadar götürmeye cesaret edemedi.

Düşünmeksizin kendisini durup tramvay beklerken ve sonra da şehir merkezine doğru seyahat ederken buldu. Yarım saat sonraysa, sanki kendisine rağmen, evdeydi.

Dış kapıyı açtığında, gece yarısı uykudan uyandırılıp da paniğe kapılan tavuklar gibi, yarı karanlıkta terliklerini sürüyen yaşlı ev sahibesi tarafından karşılandı. Her zamanki gibi fısıldayarak konuşuyordu:

"Herr Gurdweill, ay, ay, size bir mektup var. Postacı şimdi bıraktı. Daha az önce. Onunla karşılaşmadınız mı? Ay, ay, ay! Ne kadar yazık! Taahhütlü bir mektup. Berlin'den, dedi. Ben imzaladım. Odanızda masanın üzerinde. Biraz uyuyakalmışım, küçük bir öğleden sonra şekerlemesi ve şimdi – üst midem, pssssss!"

Gurdweill onu öylece bırakıp odasına geçti. O halde öğleden sonranın ortasında istemese de eve koşmasının bir nedeni vardı! Edebiyat dergisinin editöründen gelen mektuba elli marklık bir çek iliştirilmişti. Editör onu göklere çıkarıyor ve muhteşem bir geleceğin onu beklediğini öngörüyordu. Hikâye çoktan matbaaya gitmişti ve elbette çıkar çıkmaz ona gönderecekleri gelecek baskıda çıkacaktı. Ve Gurdweill Tanrı aşkına acele edip ona gecikmeden yeni bir şeyler gönderebilir miydi vs. vs...

Gurdweill kendini bir kahraman gibi hissetti. Bir editör tarafından ilk defa övülmese de her zaman aynı coşkuyu, ortaya çıktığı hızla yok olan aynı muazzam umut kabarmasını hissediyordu. Özellikle çalışmak için oturduğunda ve (daima, sanki inadına, övgüden sonra şiddetlenen!) olağan güçlüklerle karşılaştığında, durur, ümitsizliğe düşer, cesaretini toplayıp tekrar başlar, tüm hatalarını ve yetersizliklerini kabul eder ve kalbindeki her şeyi istediği şekilde, tam da gözlerinin önünde süzüldüğü gibi ifade etmeyi asla ve asla başaramayacağı yönündeki kesin ve bunaltıcı sonuca varırdı – o zaman başkalarının övgüsünün ona ne faydası olmuştur?

Fakat bugün tüm bunlara rağmen mutluydu! Thea onundu, sadece ve inkâr edilemeyecek kadar onun! (Ruhunun karanlık köşelerinde alevlenmeye başlayan bazı şüpheleri kesin olarak bastırdı.) Birkaç gün içinde de, evet, dokuz gün daha sonra her şey nihayete erecekti! O zaman yeni bir hayat başlayacaktı, düz, derli toplu çizgilerle düzenlenmiş, dingin ve ferah bir hayat. Boş

zamanlarında canı istediği gibi çalışabilecekti. Şu andan itibaren artık tamamen farklı bir yöntemle çalışacaktı! Öne atılıp saldıracak, şeylerin tam kalbini, merkez noktasını hedefleyecek ve hiç şüphesiz başaracaktı!

"Peki ya Dr. Ostwald, örneğin...?" Bir şüphe aniden bilincine sızmayı başarmıştı.

Gurdweill dalgınlıkla oturmuş olduğu kanepeden sıçrayıp odanın içinde volta atmaya başladı.

"Ne? Ne olmuş Dr. Ostwald'e?" dedi kendi kendine öfkeyle.

"Evet, evet, aynen Dr. Ostwald!"

"Evet, ne olmuş ona? Düzgün bir adam, besbelli, hepsi o kadar! Thea son iki yıldır onun için çalışıyor ve onlar arkadaş – işte hepsi bu!"

"Ama şarap mahzenindeki tanıdıkları" –Gurdweill kendi lafını kesti– "onlar arsız itlerdi! Katışıksız itler! Dersleri verilmeliydi!"

Süratli, bulanık bir sahne gözlerinin önünde belirdi: Onlar sinip, diz çöküp, af dilerken o, Gurdweill, öfkeyle tepelerinde dikiliyordu. Ve bu ilginç sahne elinde tutmakta olduğu editör mektubunu buruşturmasına neden oldu. Kâğıdın hışırtısı onu kendine getirdi. Ne saçma! dedi kendi kendine, hoşnut bir gülümsemeyle. Masaya gitti ve sanki çok önemli bir şeymiş gibi, elinin kenarlarıyla özenle düzleştirmeye çalışarak buruşuk mektubu düzeltmeye başladı. Sonra saatine baktı: Altıya yirmi vardı. Pencereye gitti ve kirli tül perdeleri kenara çekti. Gökyüzünden belli belirsiz, ince bir yağmur inip caddeleri ıslatıyor, böylece caddeler kara kara parıldıyordu. Caddenin karşısındaki binanın, Zum Nordbahnhof Oteli'nin ikinci katında yarı açık bir pencere vardı. Odanın derinliklerinde, Gurdweill çıplak bir kadının profilini seçti, muhtemelen bir aynanın önünde duruyordu. Kadın geniş bir ponponla vücudunu pudralıyor, bu arada ağzında yanan bir sigara olan basit giyimli bir adam onun etrafında dönüyordu. Arada bir duruyor, sigarasını ağzından alıp kadını ensesinden ve sırtından öpüyor, daha sonra kadının etrafındaki dönüşüne ve sigarasına geri dönüyordu. Bir süre sonra, kadın odanın Gurdweill'ın görüş açısı dışındaki bir bölümüne doğru kayboldu. "Dümene bak!" diye birden aklından geçti.

Yine de hızla çarpan kalbiyle orada dikilip izlemeye devam etti. Birkaç dakika sonra kadın tekrar belirdi, neredeyse yarı giyinikti. Gurdweill pencereden uzaklaşıp kanepeye oturdu. Kollarında ve bacaklarında şehvetli, tatlı ürpertili bir his vardı. Thea'yla mahremiyet sahneleri hayaline düştü, bu sahnelerin arasından, sanki düşüncelere dalmış gibi masaya doğru eğilmiş bir adamı gösteren ucuz, eski moda bir resmin hatırası her nedense gözlerinin önünde belirdi – neresi olduğunu hatırlayamasa da Thea'yla ziyaret ettiği bir gecelik odalardan birinin duvarından bilinçaltına sızmış bir resim olmalıydı bu. Bu resmi, sanki önündeki duvarda asılıymış gibi muazzam netlikle gördü ve hiç sevmedi. Tam tersine, ona aşırı derecede çirkin hatta tiksindirici geldi, fakat aklından çıkarmaya yönelik tüm girişimlerine direnen anlamsız bir inatla düşüncelerine girmeye devam etti. Sonunda bir sigara yakıp tekrar pencereye gitti. Karşıdaki otel penceresinde artık görülecek bir şey kalmamıştı. "Şimdi dışarı çıkmış olmalılar" diye düşündü, kendi kendine. Bir süre daha orada durmaya devam etti ve sonra tıraş olmaya karar verdi. Hâlâ sabahki tıraşı yerli yerindeydi, ama yine de, son özgürlük gününün şerefine ve ertesi gün işe gitmek için erken kalkıp tıraş olmaya zaman bulamayacağından tıraş olması gerektiğini düşündü.

Tıraşı yaklaşık yirmi dakika sürdü. Daha sonra, kravatını Dr. Astel'in ona yakın zamanda hediye ettiği ve ilk defa takacağı beyaz çizgili siyah kravatla değiştirmek için aynanın önünde durdu. Saat yediydi. Gri, yağmurlu gün artık sona eriyor ve oda alacakaranlıkla demleniyordu. Gurdweill aynanın önünde durdu ve kendi yeşilimtırak kravatından daha güzel bulduğu yeni kravatını seyre daldı. Birden arkasında biri olduğunu sezinledi. Ürperdi. Arkasına döndü ve Frau Fischer'i buldu. "Tanrı aşkına!" diye tısladı dişlerinin arasından.

Yaşlı kadın, bir fincan kahve isteyip istemediğini sordu. Daha yeni hazırlamıştı ve onun için de yeteri kadar vardı. Onun kahvesi güzeldi de, Herr Gurdweill'ın bizzat bildiği gibi. Saf kahve, içine hiçbir şey karıştırılmamış! Sevgili merhum kocası buna bayılırdı. Karımın kahvesi gibi bir kahve bulabilmek için şehirdeki tüm kafeleri dolaşabilirsiniz, derdi merhum koca-

sı ve sonunda bulamazsınız! Ev sahibesi bu vesileyle ona –tek parmağıyla kulağının arkasını kaşımaya devam etti– Siedl'ının Herr Gurdweill'ın bu ayın kirasını henüz ödemediğini ilettiğini ve şimdi ayın yirmisini bile geçtiklerini söylüyordu! Ona baskı yaptığı için değil, Tanrı korusun, böyle bir şey aklından bile geçmezdi! Tam tersine, eğer şu anda parası yoksa memnuniyetle beklerdi. Birkaç hafta bile bekleyebilirdi. Herr Gurdweill'a güveniyordu, pissss! Başka da hiç kimseye güvenmezdi. Sadece hatırlatmak istemişti, belki unutmuştur diye. Çünkü Herr Gurdweill'ın aklında başka şeyler vardı elbette... Kahveye gelince, hemen getirebilirdi, halen sıcaktı. Ocakta duruyordu. Hayır mı? Çok yazık! Bu kadar güzel kahve!

Gurdweill ona kirayı ertesi gün ödeyeceğini söyleyip dışarı çıktı. Sakin adımlarla Innere Stadt'a doğru yola koyuldu, bununla beraber karnı biraz açtı, çünkü öğle yemeği yememişti. Şehirde bir şeyler atıştırırım, diye düşündü, daha çok zamanı vardı. Şapkasız başını bilinçli bir keyifle, gökyüzünden elekten dökülen un gibi süzülen görünmez çisentiye bıraktı. Akşam çoktan caddelere indiğinden sokak lambaları yanmıştı bile ve başının üzerinde, alevlerin hizasında ince, kaynaşan çisenti, parlak yaz güneşinde pencereden gelen eğimli toz ışınları kadar net görülebiliyordu. Dışarısı soğuk olmasa da artık sonbahar gibiydi. Gaz lambalarının kırık yansımalarının suda parıldadığı Tuna kanalına ulaştı. Su çok kara ve soğuk görünüyordu ve davetkâr değildi. Gelişigüzel aydınlatılmış, cafcaflı, uyumsuz vitrinli dükkânlar çoktan kapanmıştı. Şehir merkezinin parlak ışıkları yağmurdan dolayı birazcık loşlaşmıştı. Siyah bir ayna gibi parıldayan ıslak asfalt, yoldan geçenlerin bacaklarını baş aşağı olmuş şemsiyelerinin üzerinde ve caddenin her iki tarafındaki iki sıra binayı da ters yüz olmuş şekilde yansıtıyordu.

Keyfi yerinde olan Gurdweill, Rotenturmstrasse'den çıkıp bir yan sokağa döndü ve Thea'yla buluşmadan bir akşam yemeği yemek için bildiği küçük bir restorana girdi.

Dokuzuncu Bölüm

Saat üçte orada olması gerekiyordu, saat iki olmuştu bile (sabah her zamanki gibi çalışmak üzere Dr. Kreindel'ın ofisine gitmişti): Diğer bir deyişle sadece bir saati kalmıştı, eksi oraya ulaşmak için yarım saat, yani geriye kala kala yarım saat kalıyor. Bu da bir an önce hazırlanmaya başlasa iyi olur demekti.

Ulrich, evvelki gün Rembrandtstrasse'ye taşınmıştı, fakat o anda Gurdweill'la eski odasındaydı. Dr. Astel de odaya gelecekti, böylece hep birlikte gidebileceklerdi, lakin eğer zamanında gelemezse kararlaştırıldığı gibi doğrudan oraya gidecekti. Fazla zaman kalmamıştı.

Ulrich, sanki kendi merasimiymiş gibi heyecanlıydı. Yerinde oturamıyor, durmadan ayağa kalkıyor, sonra tekrar oturuyor, sigaranın birini söndürüp ötekini yakarak ve öğütler vererek odanın çevresinde dolanıp Gurdweill'a ayak bağı oluyordu. Önemli günün şerefine siyah giymiş, henüz tıraş olmuş ve mavimsi talkla pudralanmış, tamamıyla asabi bir bekleyiş içindeydi. Günlerden perşembeydi, hava yılın bu zamanı için fazla sıcak olsa da haftanın diğer herhangi bir günü gibi sıradandı, fakat aynı zamanda da bugün özel bir gündü.

Gurdweill önce ayakkabılarını cilaladı. Artık yeni sayılmazlardı, rugan deri kırışmıştı ve içinde ince çatlaklar vardı, fakat kuvvetli bir cilanın ardından görünümleri az çok düzelmişti. Sonra yüzünü ve vücudunun üst kısmını yıkadı ve kayınbiraderi Poldy'nin merasim için ödünç verdiği, önü ve manşetleri çelik kadar sert beyaz gömleği giydi. Sertçe kolalanmış bir yaka

elbette ve siyah bir papyon: Gün siyah bir papyon gerektiriyordu ve neyse ki onda bir tane vardı, eski fakat siyahtı, ona aitti ve ödünç almak zorunda kalmamıştı. Siyah takım elbise, söylemeye gerek bile yok, bu özel gün için zaruriydi ve Gurdweill öyle giyinmişti: Ceket onundu (çok eski ve parlaktı ama boş ver!) pantolon ise kayınbiraderden ödünç alınmıştı, o da telgraf direği kadar uzun olduğundan pantolon Gurdweill'a fazlasıyla uzun gelmişti. Fakat sorun çözülmüştü: Evvelsi gece paçalarını yaklaşık sekiz santimetre kıvırıp kabaca dikmiş, ıslatmış ve bütün gece basılıp düzelmesi için kalın ciltlerin altında bırakmıştı. Ama pantolon üzerindeyken bir sebepten pencereden dışarı bakmaya gittiğinde, karşısındaki koltuğun ucunda oturmakta olan Ulrich, uygunsuz bir yerde düğme büyüklüğünde parlak beyaz bir daire sergileyen bir delik keşfetti – Gurdweill'ın hem canı sıkıldı hem de çok rahatladı. Delik ya daha sonra, gideceği yere gitmişken keşfedilmiş olsaydı! Hem de yabancıların önünde! Şimdi, en azından tamir edilebilirdi! Gurdweill hızla pantolonu çıkardı, masanın gözünden iğne iplik alıp oturdu ve deliği dikmeye koyuldu. Fakat söylemek yapmaktan daha kolaydı: Eli yatkın değildi, kolalı yaka, boynunu ve çenesini acımasızca kesiyordu, gömleğin önü bir zırh kadar sertti; domates kırmızısı yüzünden gömleğinin içine ve göğsünün üzerine, sürünen iğrenç böcek sıraları gibi hafif serin derecikler halinde ter aktı. Sonunda iş bitmişti ve Gurdweill başka aksilik olmadan tuvaletini tamamladı. Başına benzerini daha önce hiç takmadığı sert bir melon şapka taktı (bu da kayınbiraderine aitti). Şapka fazla küçük gelmiş, Gurdweill'a iyice gülünç bir hava katarak sanki oraya ait değilmiş gibi kafasının tepesine tünemişti. Aynaya baktığında Gurdweill kendisini tutamayıp kahkahalara boğuldu. Ulrich de gözlerini tuhaf bir biçimde devirerek güldü. Sonra aceleyle çıktılar. Caddeden aşağı hızla ve uzun adımlarla yürüdüler. Şık kıyafeti içinde Gurdweill, cehennem gibi sıcak, dar bir fıçıda hapsolmuş gibi hissetti kendini, terliyordu ve nefes nefese kalmıştı, beyaz eldivenli elinde sıkıca kavradığı mendille yüzünü sık sık siliyor, telaştan arada sırada sekiyordu. Mayıs olmasına rağmen, güneş sanki temmuz ortasındaki gibi parlıyordu, asfalt yer yer eriyerek kara noktaları açığa çıkarıyor

ve görünmez bir buhar salıyordu, ayaklarının altı yumuşaktı sanki. Ağır havayı yararak ilerliyormuş gibi görünüyorlardı, yollarını zor kullanarak açmak zorundalarmış gibi. Böyle bir ulaşım şeklinin icadı tamamen akıllarından çıkmış gibi tramvaya binmek ikisinin de aklına gelmemişti. Sonunda, oldukça yorucu bir yürüyüşün ardından gidecekleri yere zamanında vardılar.

"Kız tarafı" çoktan caddeye açık girişte beklemeye başlamıştı. Onlar: Öncelikle Thea tabii ki, bir nevi beyaz duvak takmıştı; babası, yaşlı Baron, uzun ve dimdik, askerî bir duruş içinde; iki erkek kardeşi, Poldy ve Freddy, babaları kadar uzun ve Gurdweill gibi siyah giyinmişler. Onlarla beraber bir de Gurdweill'a ailenin akrabası olarak tanıştırılan genç bir çift ve aristokrat görünümlü yaşlı bir hala vardı.

Orgun enginlerden kulaklarına geliyormuşçasına, derin ve bas notalarının eşlik ettiği koronun boğuk şarkısının yükseldiği sinagogun büyük salonundaki evlilik merasiminin bitmesini beklemeleri gerekiyordu. Dini şarkı dik, kavisli Seitenstettengasse'ye akarak sokağı, eskiler ve ikinci el kıyafetler satarak hayatlarını kazanma savaşı veren biçare Yahudilerin hoyrat dinden uzaklıklarıyla pek de uyumlu olmayan kaygısız, hülyalı bir atmosferle doldurdu.

Gurdweill koşmaktan bitkin düşmüştü. Gülünç kıyafetleri onu rahatsız etmiş ve hareketlerini kısıtlamıştı. Süslü bir kıyafet partisine katılmak için kılık değiştirdiği duygusundan bir türlü kurtulamıyordu. Fakat cehennem gibi sıcak bir günün ortası olduğundan cadde, kollarında ve sırtlarında yığınla kıyafetle boş boş dolanan Yahudi'yle doluydu ve karşısında, caddenin öte tarafında, siyah ipekten, bir çaydanlık kadar yuvarlak ve yüksek bir kipa takmış olan, sivri sakallı tıknaz bir Yahudi, bir ayakkabı dükkânının girişinde aylak aylak dikiliyor ve yüzünde kendinden emin, aptalca bir ifadeyle etrafına bakınıyordu; Gurdweill, durumunun anlamsızlığını daha da şiddetle hissetti. Tüm bunlar lüzumsuzdu, baştan aşağı lüzumsuz ve de şu anki meseleyle tamamen alakasızdı. Başka her şeyin yanı sıra, çıkarıp elinde tutmaya başladığı eldiveninin teki şimdi parmaklarının arasından kayıp düşerek Gurdweill'ı üzerine dar gelen kıyafet-

leri içinde eğilip onu yerden almak zorunda bırakmıştı. Giriş en azından soğuktu, diye düşündü.

Kayınbiraderi ona bir şey söyledi ve o da düşünmeden cevap verdi. Thea'nın akrabaları biraz ayrı duruyorlar ve kendi aralarında sohbet ediyorlardı. Gurdweill, içerideki şarkının bittiğini fark etmedi. Dr. Astel geldi, herkesi içtenlikle selamladı ve kadınların ellerini öptü. Ve hemen ardından üniformalı görevli, sıralarının geldiğini bildirdi.

Kısa bir süre sonra sinagogun küçük salonundaki hupanın altında duruyorlardı. Küçük bıyığı titizlikle kesilmiş kısa haham, okuduğu her neyse onu okudu ve zihni şimdi oldukça net olan Gurdweill, sevinçle merasimin yakında biteceğini ve kıyafetlerini çıkarabileceğini düşündü. Haham, "İşte bak" diye başlayan duayı okudu ve Gurdweill'ın onun ardından her kelimeyi teker teker tekrar etmesini bekledi, ama Gurdweill birden çocukluk derslerini hatırlayıverdi ve tüm cümleyi kendiliğinden, zafer kazanmış edasıyla okudu ve okurken de yüzüğü Thea'nın parmağına geçirdi. Haham, sanki hakkı olan görevden mahrum bırakılmış gibi, Gurdweill'a onu öldürecekmişcesine dik dik baktı; tüm gücünü ağır bir çuvalı kaldırmak için sarfetmiş, ancak çuvalın tüylerle dolu olduğunu keşfettiğinde dengesini kaybedip geriye düşmüş biri gibi görünüyordu. Her nedense hahamın bozgunundan hoşnut olan Gurdweill'ın gülümsemesi bir an tüm yüzüne yayıldı. Sonra ağırbaşlı bir ifade takınması gerektiğini hatırladı ve derhal gülümsemesini bastırdı. Haham bir şeyler okumaya devam etti. Duahan* da şarkıdaki sesini yükseltti ve Thea her şeyi büyük ilgiyle dinledi. Sonunda merasim sona erdi ve Gurdweill'ın hissettiği özgürlük duygusuydu. Herkes onları tebrik etti ve birbirlerini öptü, hatta yaşlı hala bile Gurdweill'ın yanağına soğuk, aristokrat bir öpücük kondurdu. Sonra hep birlikte tramvay durağına geçip tramvayla Baron von Takow'un evine gittiler.

Küçük yemek odasında konyak, likörler ve çeşitli tatlıların bulunduğu bir sofra kurulmuştu. Tozlu bir şişe 1897 *Tokay* bile vardı, Baron'un gönenç kaynağı. Bunun yanı sıra portakallar ve

* Aşkenaz ritüelinde duayı yöneten kişi, hazan, kantor. (ç. n.)

mevsimin ilk kirazları da vardı – hepsi de zevkle düzenlenmişti. "Baylar, bayanlar, lütfen!" dedi Baron ve yaşlı halayı masanın başındaki yerine götürdü. Gelin ve damadı kutladılar, meyve ve tatlıları yediler, sohbet ettiler, özellikle grubun daha genç üyeleri, ikinci ve üçüncü sefer kadeh kaldırdılar ve odadaki ısı dayanılmaz boyutlara vardı. Baron, askerî hayata dair hikâyeler ve çok eski 'saray sırlarıyla' onları eğlendirdi, elma yanakları minik kırmızı damarlarla ve diken diken olmuş kısa gri saçlarının altındaki kare alnından boşanan boncuk boncuk ter damlalarıyla kaplanmıştı. Yaşlı hala, Macar süvari birlikleri generali olan merhum kocası Baron von Hochberg'den bahsetti. Ondan sonra, Dr. Astel, maharetle sohbeti daha güncel konulara kaydırdı. Gurdweill sıcaktan boğulacak gibiydi, hiçbir şey ilgisini çekmiyordu. Görgü kurallarını çiğnemeden dışarıya taze havaya çıkabileceği zamanın gelmesini bekliyordu. Sonunda saat altı oldu ve yaşlı hala koltuğundan kalktı. Herkes veda etmeye başladı. Ulrich ve Dr. Astel de ayrıldılar. Gurdweill hemen kayınbiraderinden başka bir tane, yumuşak gömlek istedi, yan odaya geçip zırhını değiştirdi. Sanki hapishaneden henüz salıverilmiş gibi hissetti. Gençler, Gurdweill ve Thea ve onun iki erkek kardeşi, akşam yemeğinden önce sinemaya gitmeye karar verdiler. Sinemanın içi soğuktu, fakat film duygusaldı ve ilginç değildi; bitip de tekrar dışarı çıktıklarında Gurdweill mutlu oldu. Gurdweill'ın düğün günü, hayatındaki yeni dönemin başlangıcına işaret eden gün, aynı zamanda hayatında geçirdiği en sıkıcı ve bunaltıcı gündü. O günle alakalı her şey rahatsız, boğucu ve sinir ediciydi. Gerçek özgürlüğüne ancak saat onda, aile yemeği sona erip eve gidebilecekleri zaman kavuştu. Thea yanına sadece küçük bir çanta aldı –eşyalarının geri kalanı ertesi gün nakledilecekti– ve kocası Gurdweill'la beraber, onun evine, yaşlı dul Fischer'in Kleine Stadtgutgasse'deki evinin odasına gitmek üzere ayrıldı.

İKİNCİ KISIM

Başlangıç

Onuncu Bölüm

Yaz sona erdi; kurak, neredeyse yağmursuz bir yazdı. Kuru, sararan yapraklar parklarda ve bulvarlarda fısıldaşıyordu; kimi yukarıdaki dallarda, çoğu yerde aşağıda, her esen rüzgârda hışırdayarak. Geceler çoktan serinlemişti ve kaldırım taşlarının ve Tuna kanalındaki bankların üzerine pudra şekeri misali serpilen ince, narin buz tabakası şafak söktüğünde çoğu zaman görülebiliyordu.

Şehrin her yanında sağlıklı, yanık yüzler kalabalıklar içinde dikkat çekiyordu: Sayfiyeden, plajlardan ya da dağlardan yeni ya da sadece dün dönmüşlerin ya da tüm yazı kentte geçirmiş, fakat güneş banyosu yapmak ya da güneşte kızarmak için şehrin pek çok yüzme havuzundan ve çevresinden yararlanmış insanların yüzleri. Tiyatro, opera ve sinema gösterilerinin sezonu açılmış, kafeler dolmuş, iş yerleri ve fabrikalar tam kapasite çalışmaya başlamıştı.

Şehirde durmak zorunda kalanlar, kavruk, kurak yaz boyunca hava değil, eriyen asfaltla karışık boğucu, pis kokulu petrol buharıyla dolu bir nevi erimiş turuncu metal soludular. Ve paylarına düşenden acı acı yakındılar. Fakat şimdi yaz geçerken kalplerinde bir sızı vardı, özellikle de bundan en fazla mustarip olanların kalplerinde.

Pazar sabahı saat on birdi. Gurdweill, karısı uyurken birkaç saat çalışmak için erken kalkmıştı, şimdi tamamen giyinik halde geceleri ona yatak görevi gören ve üzerinde yastıkların ve battaniyelerin hâlâ yığılı durduğu kanepede yayılmıştı. Thea, birkaç

dakika önce iyi tarafından kalkmış, yataktan fırlamış, Gurdweill bir yaşındaymış gibi sandalyesinden sürükleyerek onu masadan çekmiş, kollarında sağa sola sallamıştı; Thea'nın üzerinde uzun geceliği vardı, Gurdweill ise giyinikti ve ayakkabıları da ayağındaydı. Thea onu bir bebekmiş gibi kollarında zıplattı ve odanın etrafında bağırarak ve vahşice gülerek dans etti: "Benim küçük tavşancığım! Ne olsa sen küçük sevimli bir şeysin! Sen benim yaşlılığımın çocuğusun, evet öylesin!" Thea onu kollarına alıp kaldırdığında hep olduğu gibi Gurdweill isteksizdi. Bundan belirsiz bir nevi utançla karışık tuhaf bir zevk aldı, varlığının en özel bölümü alenen sergilenmiş gibi kendi kendisinden, Thea'dan ve tüm dünyadan utandı... İsteksizdi. Ama itiraz edemedi. Sadece ara sıra aynı anda hem yalvarıp hem de zorlayarak, zayıf, çarpık bir gülümsemeyle şunu tekrar etti: "Yapma şunu Thea! Lütfen bırak beni!" Ama Thea, ona çok ağır gelene kadar Gurdweill'ı yere indirmedi. Sonra kesik kesik nefes alarak haykırdı: "Ya tavşan, seni bütün gün boyunca böyle taşıyamam!"

Thea şimdi lavabonun önünde çıplak vaziyette duruyor, Gurdweill ise karşı duvarın yanındaki kanepede yayılmış oturuyor ve Thea'nın sadece sırtını görebiliyordu. Başı saçlarının ıslanmasını önlemek için bir havluya sarılmıştı, sırtını pas renkli bir süngerle ovdu ve kalçaları şehvetle titredi. Gurdweill kısa piposunu tüttürdü –son zamanlarda pipo içmeye alışmıştı– yüzü soluk ve yorgundu. Son altı ayda yaşlanmıştı, ağzının kenarlarındaki çizgiler derinleşmiş ve sağlıklı, beyaz alnında birkaç zayıf çizgi belirmişti. Ayağa kalktı, karısının yanına gitti ve ıslak sırtını sevgiyle okşadı. Thea başını çevirmeden, emrediyormuş gibi bir ses tonuyla şöyle dedi:

"Git ve kahve yap Rudolfus! Açlıktan ölüyorum! Hiç tereyağı kaldı mı?"

"Ha-hayır."

"O halde aşağı in ve al!"

"Ama dükkânlar kapalı. Sen de biliyorsun... bugün Pazar..."

"Ne? Dükkânlar kapalı mı?" Aniden geriye döndü, yüzünde uğursuz bir ifade vardı: "Neden daha önce gitmedin?"

Gurdweill ona dönük durdu, minyon ve cılızdı, gözleri Thea'nın, narin teninin ardında mavimsi soluk damar ağları

görünen dolgun, beyaz göğüsleriyle aynı hizadaydı. Sessizdi. "Çıplak insanlar kızdıklarında birazcık gülünç oluyorlar..." düşüncesi aklından geçti. "Gülünç, kesinlikle gülünç ve hiç de etkileyici değil..." Ama Thea haykırdı:

"Tereyağı mutlaka olmalı! Viyana'nın tamamını aramak zorunda kalsan bile! Praterstrasse'de açık bir dükkân vardır!"

Ve Gurdweill'ı kapıya doğru itti.

Gurdweill, haliyle tereyağı aramaya gitti. Novaragasse'de, bir avludan gizlice girdiği küçük bir Yahudi dükkânında biraz bulana kadar uzun süre arandı. Yaklaşık yarım saat sonra yine evdeydi. Thea hâlâ çıplaktı.

"Aldın mı?" diye sordu, Gurdweill kapıyı açar açmaz. "Neden bu kadar uzun sürdü?"

Tereyağını görünce siniri yatıştı.

"Pekâlâ, ne bekliyorsun? Git ve kahve suyunu koy!"

Gurdweill kendine ve Thea'ya kahve koydu, tereyağı sürdü ve yemek için oturdular. Thea'nın zaten sinirlendiğini ve söyleyeceği her şeyin onu daha da sinirlendireceğini bildiği için Gurdweill sessizce yedi. Thea yemeğini büyük bir iştahla çiğnedi. Eve sükûnet çöktü, bu sükûnet zaman zaman Heinestrasse ya da Nordbahnstrasse'deki bir tramvayın uzak gürültüsüyle bozuluyordu. Başlangıçtaki açlığını bastırınca, Thea başını sabahlığının açık yakasından görünen göğüslerine doğru eğip şöyle dedi:

"Ameliyat olmaya karar verdim, tavşan. Bu kadar büyük göğüsler istemiyorum. Sinirime dokunuyor."

Gurdweill yemeği bırakarak ona şaşkınlıkla baktı. Ciddi mi olduğunu ya da kendisiyle dalga mı geçtiğini anlamadı. Bir an bekledi, sonra karısı başka bir şey söylemeyince ihtiyatla itiraz etmeye çalıştı:

"Ama neden benim canım? Böyle güzeller. Gerçekten güzeller..."

Thea onun sözünü kesti, "Boş laf, tavşan, bununla ilgili en önemli şeyi anlamıyorsun! Eğer ben sana çok büyük olduklarını söylüyorsam, ne söylediğimin farkında olduğumu bilmelisin. Bu zor bir operasyon değil, hiçbir tehlikesi yok. Schramek hocayla konuştum bile, onu sen de tanıyorsun! Bunun çok kolay bir operasyon olduğunu söyledi, çocuk oyuncağı..."

Ve Thea ona operasyonu tüm detaylarıyla anlatmaya başladı, öyle zevkle anlatıyordu ki kahvesini, ekmeğini ve tereyağını bile unuttu. Operasyonu hayal etmenin ona özel bir zevk verdiği aşikârdı. Fakat Gurdweill dehşete düşmüştü. Böyle sahnelere ne gerçekte ne de hayal olarak tahammül edebiliyordu. "Bir kadın nasıl olur da sürekli ameliyat olmak ister?!" diye düşündü. "Birkaç hafta önce burnunu ameliyat ettirdi, o da gayet gereksizdi, şimdi de göğüslerini yaptıracak!"

"Ama bunun için paramız yok" dedi Gurdweill.

"Gerek yok" diye cevapladı onu karısı ağzı doluyken, "her halükârda hemen gerek yok. Schramek'in bir sanatoryumu var bildiğin gibi, benim arkadaşım ve para almadan yapacak. Para vermek gerekse bile daha sonra ödeyebiliriz, bir gün paramız olduğunda."

Gurdweill sessizdi zira söyleyeceği hiçbir şey işe yaramayacaktı. Thea ameliyatı hafta sonuna denk getirmek istiyordu ve Gurdweill onun istediğini yapacağını biliyordu. Thea'nın bu haliyle sevdiği göğüsleri için üzgündü ve her operasyonda mevcut olan riskler konusunda endişeliydi. Kahvesine devam edemedi. Bir süre bıçağıyla oynayarak oturdu, sonra piposunu doldurup yaktı. Bu arada Thea kahvaltısını bitirmişti.

"Git ve bana bir sigara sar tavşan!" dedi Thea ayağa kalkarken. "Elin değmişken sofrayı da topla!"

Gerindi, Gurdweill'ın ikram ettiği sigarayı yaktı ve doymuş bir hayvan gibi sırt üstü kanepeye uzandı. Gurdweill sofrayı topladı, bulaşıkları yıkadı ve lavabonun büfe görevi gören alt kısmına kaldırdı. Sonra masasına geri döndü. Otururken piposunu tüttürdü ve karısına kaçamak bakışlar attı, Thea'nın neredeyse çıplak vücudu, görünmez bir erotizm buğusu yayıyordu; güçlü ve ıstıraplı. Başı ağırlaştı, sarhoş gibiydi. "Yani oradaki kadın" diye düşündü hayal meyal, "benim karım... benim karım... benim karım." Bu düşüncelerin ortasında birdenbire keskin bir şeyle delinmiş gibi kalbinde sert bir acı hissetti. Ve kendisini savunamadan, karmakarışık anıların, bilincinde daima bastırmaya çalıştığı her türlü şeyin istilasına uğradı; bunlar sadece fantezilerinin ve korkularının ürünleri değildi, onun için ne acı ki, görmezden gelinemeyecek kadar açık olaylarca gözüne

sokulmuştu –ve bunlar bir an önceki düşüncelerine dönmesine izin vermeyecekti. Gurdweill birden bazı tanıdıklarını gördü ve bazı yabancıları da, Thea'ya teker teker yaklaşan tamamı erkeklerden oluşan bir kalabalık, tam da duvarın yanındaki kanepede yarı çıplak uzanmakta olan karısı Thea'ya doğru ve Thea onlara gülümsüyor, göğüslerini gösteriyor, kollarını onlara uzatıyordu... Gurdweill manzaraya dayanamadı ama bakmak, her şeyi görmek zorundaydı. Ve korkunç, dayanılmaz acıyla beraber, manzara ona tuhaf, açıklanması zor bir zevk verdi...

Dudaklarından kayıp masaya düşen piposunun gürültüsü onu uyandırdı. Thea uzanmış sigara içiyordu. Gurdweill ayağa kalktı. Ağır ağır soludu ve başı döndü. Karısının yanına gitti ve onu vahşi bir yaratık gibi öpüp tırmalamaya başladı. Yabani heyecanı ve çaresizliğinden kendi gözleri yaşarmıştı. Thea sadece şöyle dedi: "Bugün içine ne girdi senin tavşan?"

Sonra Gurdweill üstünü başını düzeltti ve kanepenin ucunda karısının yanında oturmaya devam etti. Gözlerinde hâlâ yaşlar vardı ve tüm varlığı birden büyük bir hüzünle dolmuştu. Ansızın kendisini öylesine terk edilmiş, dünyada öylesine yalnız, öylesine perişan hissetti ki. Farkında olmadan, sanki yardım istiyormuş gibi, eli karısının ılık kalçalarını kavradı. Hiçbir şey görmeden dosdoğru önüne doğru baktı ve kendi kendine konuşuyormuş gibi mırıldandı: "Ah keşke birazcık farklı olsaydı, sadece azıcık farklı olsaydı, o zaman her şey ne kadar da muhteşem olurdu..."

"Tanrı aşkına ne mırıldanıp duruyorsun tavşan?"

Gurdweill cevap vermedi: Belki soruyu duymamıştı bile. Kaderine boyun eğiyormuş gibi omuzlarını silkti. Asla farklı olmayacağını biliyordu.

Thea kanepeden atladı ve lavabonun üzerinde asılı duran aynaya gitti. İki eliyle göğüslerini yukarı kaldırdı ve sanki kesin ağırlıklarını öğrenmek ister gibi bir an tarttı. Sonra giyindi.

Pazar günleri, işe gitmediği diğer tatil günlerinde olduğu gibi, Thea'nın akrabalarına öğle yemeğine davetli değillerse, genellikle evde kendilerine basit bir yemek hazırlarlardı. Maaşları ihtiyaçlarına yetmiyordu ve hep parasızdılar. Özellikle Gurdweill. Zira Thea hem onun hem de kendisinin tüm kazancını ken-

dine harcıyordu. Hoşuna giden hiçbir şeyden kendisini mahrum bırakmıyordu. Sonra da hep gelip Gurdweill'dan para isterdi. Günlük giderleri için geriye hiçbir şey kalmıyordu. Şimdi Dr. Kreindel'ın yanında, ayda iki yüz yirmi beş şilin kazanıyordu, ki bu meblağ bir kişiyi haydi haydi geçindirirdi, hele Gurdweill kadar mütevazı birisini, ama cebinde metelik kalmıyordu ve kendisine kötü tütün ya da bir dilim ekmek alabilmek için daha önceki gibi, hep ufak paralar için dileniyordu. Aslına bakılırsa öncesinden daha aç ve daha fazla borçluydu.

Thea'yla aralarındaki ilişki daha ilk günden belirlenmişti. Düğünün hemen ardından Thea, lafı dolandırmadan, evliliğin onun hayat tarzında ufacık bir değişiklik bile yaratacağı yönünde hayallere kapılmaması konusunda onu uyarmıştı... Canının istediğini yapmakta özgürdü şimdi, aynı daha önce olduğu gibi... Ve öyle de yaptı. İşten sonra geceleri ve tatil günleri, boş zamanlarının çoğunu Gurdweill'la değil, onun bilmediği yerlerde ve koşullarda geçirdi. Gelip gidişleri kendi meselesiydi. Başta bu Gurdweill'a biraz tuhaf gelse de evlilik hayatı hayal ettiği kadar tuhaf değildi, sonunda kabullendi, zaten yapabileceği başka bir şey de yoktu. Başlarda durmaksızın ona ıstırap veren kıskançlık konusuna gelince, onunla sürekli savaştı ve hatta görünüşte başarılı bile oldu. Yani onu gerçekten yok etmeyi değil, ruhunun bir köşesine, kıskançlığın onu ilk fırsatta tuzağa düşürmek için pusuda beklediği bir köşesine itmeyi başardı. Karısının davranışı için mazeretler arayacak, bardağın dolu tarafını görecek, açık gerçekleri, kendisine daha uygun, yeni bir gözle yorumlayacak; hepsinin ötesinde ruhunun bu kâbusu andıran köşesini görmezden gelmek için elinden geleni yapacaktı. Fakat dinmeyen bir tatsızlık şimdi tüm ağırlığıyla varlığının üzerindeydi, sanki içinde tehlikeli, ölümcül bir hastalığın tohumlarını taşıyordu. Tamamen kendi içine çekildi ve kasvetle kaplanmış, bitmez tükenmez içsel gerginliğin pençesinde dolandı. Onu dünyadan ayıran bir nevi görünmez engel vardı. Ve bugünlerde arkadaşlarıyla beraberken kendisini unutup onlara neşeli bir yüz gösterdiği pek nadirdi.

Her ne kadar Thea'yla ilişkilerinin iç yüzünü gizlemek için elinden geleni yapsa da arkadaşları gerçeği biliyordu. Dış göz-

lemciler olarak algıları daha keskin ve daha etraflıydı. Gurdweill'ın farkında olmadığı pek çok şey gördüler. Zaman geçtikçe, başta Thea'dan etkilenmiş olan arkadaşları bile onun nasıl bir insan olduğunu anlayıp Gurdweill'a acıdılar. Thea giyinmeyi bitirdi. Paltosunu giyip şapkasını taktı, dışarı çıkmaya hazırdı. Saat neredeyse birdi. Hâlâ bir şey yapmadan kanepede oturan kocasına seslendi:

"Eve öğle yemeğine gidiyorum tavşan. Benimle gelmek ister misin?"

Ama Gurdweill ses tonundan onun gelmesini istemediğini anladı. Bununla beraber aslında davet de edilmemişlerdi ve Gurdweill kabul etmedi.

"Hiç paran var mı?"

"Hayır. Sadece birkaç groşenim var. Yirmi olabilir."

"Bütün para hangi cehenneme gitti?"

"Biliyorsun meteliksizim" dedi Gurdweill özür diler gibi. "Dün sana üç şilin verdim, tereyağı da aldım, zaten hepsi o kadardı."

"Ama benim paraya ihtiyacım var! Bir şeyler yapmak zorundasın! Git ve Frau Fischer'den iste! Belki sana bir şeyler verir."

"Yapamam" dedi Gurdweill, piposunu yoklayarak. "Geçen ayın kirasını hâlâ ödemedik. Ayrıca ondan zaten on şilin borç almıştım."

"Peki, ben ne yapacağım?" Thea umutsuzca bir sandalyeye çöktü. "Biraz param olmalı. Evde de para yok. Dün Poldy'yi gördüm. Bir kuruşları yok."

Bir dakika düşündükten sonra şöyle söyledi:

"Buraya bak Rudolfus, belki gidip yine de yaşlı kadından istemelisin. Paraya ne kadar ihtiyacım olduğunu göremiyor musun?"

"Yapamam canım, gerçekten de yapamam" diye yalvardı Gurdweill. "Bize hiçbir şey vermez. Vermeyeceğini biliyorum. Bugün öğleden sonra şehre gidip biraz borç almaya çalışacağım."

"Sana şimdi ihtiyacım olduğunu söylüyorum. Şimdi, şu anda!" diye bağırdı Thea öfkeyle, her kelimeyi vurgulayarak. "Anlayamıyor musun geri zekâlı!"

Gurdweill sessizdi. Mahcubiyetle, cebinden tütün kesesini çıkarıp zaten dolu olan piposunu yarısı kırık çanağıyla doldurmaya başladı. "Para, para" kelimesi kafasının içinde zonkladı. "Parayı nereden bulmalı?" Ayağa kalktı ve masada başı ellerinin arasında oturmakta olan karısına doğru gitti. Arkasında durup onu yatıştırmaya çalıştı. Sırtını okşadı ve nazikçe konuştu:

"Tüm kalbimle yapardım canım, eğer yapabilseydim. Biliyorsun yapardım..."

Gurdweill daha ne olduğunu anlayamadan, sol yanağına şiddetli bir tokat indi. Gözlerinde kıvılcımlar çaktı ve başı sanki bedeninden ayrılacakmış gibi hissetti. Bir an evin yıkıldığını ve tavanın başına çarptığını düşündü. Acının tam yeri henüz onun için bir muammaydı. Tüm bunlar birkaç saniye içinde oldu. Sonra sol yanağında farklı bir yanma hissetti ve sanki sisler arasından Thea'yı gördü, kapıya yürüyüp dışarı çıkıyordu. Bir süre karısının gözden yittiği kapıya bakmaya devam etti. Kapıya göre eğik açıyla yere vurmuş güneşin oluşturduğu kare biçimli leke dikkatini çekmişti. Leke ona son derece sıcak ve parlak göründü. Gurdweill öne doğru ani bir adım attı, eğildi ve güneş ışığının yerdeki lekesine dokundu. "O kadar da sıcak değil" diye mırıldandı kendi kendine, "sadece benim hayal gücümdü." Doğruldu ve olduğu yerde durmaya devam etti. Düşünceleri o öteki yerden kaçındı. Orada hiçbir şey olmadı. Orada her şey olağandı. Fakat kendine rağmen eli kendiliğinden yüzünün yan tarafına gidip yanmakta olan yanağının üzerinde durdu ve sanki bir ışıldak aniden ona çevrilmiş gibi, tüm sahne canlı canlı gözlerinin önünde belirdi. Yanağında kor bir acı hissetti. "Önce ayağa kalkmış olmalı, çünkü oturuyordu ve otururken bunu yapmış olamaz..." alakasız düşüncesi aklından geçti. Ve birdenbire büyük bir utançla doldu. Kimsenin görmediğinden emin olmak için telaşla odanın etrafına bakındı. O anda Thea için kendisinden bile daha fazla utandı. Thea'nın muhtemelen onun gözlerinin içine bakmaya utanacağını düşündü. Ve Gurdweill fazla uzaklaşmış olamayacak karısının peşinden koşup onu teskin etmek ve af dilemek için neredeyse hazırdı. Kapıya doğru bir adım attı. Sonra birden geriye döndü ve lavabonun üzerindeki aynada kendi yansımasını yakaladı. Genellikle çok solgun

ve düşük olan yüzü gizli bir alevle yakılmış gibi kıpkırmızıydı. Büyük bir bezginliğin etkisiyle kanepeye uzandı ve tüm bu zaman boyunca elinde tutmakta olduğu piposunu yaktı.

O anda, yaşlı ev sahibesi her zaman yaptığı gibi kapıyı çalmadan odaya girdi. Gurdweill kanepede uzanmaya devam etti.

"O zaman genç hanımefendi dışarı çıktı, öyle mi?" diye sordu, oysa büyük ihtimalle Thea'nın çıktığını görmüştü. "İyi bir eşle evlendiniz, Herr Gurdweill" diye ekledi, kanepenin yanına yerleşirken, "çok iyi bir eşle, pısssss! Düzgün bir adamın her zaman bir eşe ihtiyacı olduğunu size hep söyledim. İki tekten iyidir, ay, ay, ay! Keşke sevgili merhum eşim hayatta olsaydı, şimdi başka ne isterdim ki? Zaten onsuz ne değerim var? Yalnız, köhne bir yaşlı kadın... Korkunç, çok korkunç!"

"Bana yalnızca bir şilin daha borç vermeniz mümkün mü, Frau Fischer?" Kelimeler birden Gurdweill'ın ağzından döküldü ve yerinden doğruldu.

"Anlıyorum Herr Gurdweill, anlıyorum. Bağırmaya lüzum yok. Hemen getiririm. Sizin gibi iyi bir adam!"

Gitti ve şilinle beraber geri geldi. Sonra rahatsız edici fısıltısıyla durmadan konuşarak odayı toparladı ve sonunda gitti.

Gurdweill odada biraz daha kaldı, sonra sanki bir kirden arındırmak istermişçesine yüzünü yıkadı, bastonunu aldı ve dışarı çıktı.

On Birinci Bölüm

Dışarıda Gurdweill hafif bir rahatlama hissetti. Evde başına gelen şey hâlâ içinde, her düşüncesinin ardında pusuda bekleyip baskıdan kurtularak bilinç yüzeyine çıkmak için fırsat kollasa da acısı, muhteşem, güneş benekli sonbahar gününün manzarası karşısında bir ölçüde körelmişti. Sanki elinde bir şey tutmuştu, şekli ve rengi tamamen ortadaydı ve sonra da cebine kaldırmıştı.

Öğleden sonra erken saatlerdi. Kapalı dükkânlar, büyük mağazalar ve caddelerdeki az sayıdaki insan şehri her zamanki halinden farklı gösteriyordu – özel bir duruma hazırlık için titizce süpürülmüş ve çekidüzen verilmiş gibi. Gurdweill, caddeden caddeye ve dar sokaklar arasında yavaşça ve amaçsızca gezindi, şapkasız kafasını önüne eğmişti, bastonunu tutan eli ise adımlarına uygun tempoda bir sarkaç gibi sallanıyordu. Orada burada kapı aralıklarında basit giyimli bekçiler göründü, görev esnasında gazete okuyor ve dinleniyorlardı. Bu basit insanlar Gurdweill'a şaşırtıcı derecede mutlu, dingin ve kaygısız, tatil günlerinin sonuna kadar tadını çıkarıyorlarmış ve kendi içsel huzurlarını binalara ve caddelere veriyorlarmış gibi göründüler. Koyu gri asfaltları güneşte parıldayan sessiz caddelerden bazılarında erkekler futbol oynuyor ya da sırayla bir bisiklete biniyorlardı – kızarık yüzlü oğlanların çıplak, güneş yanığı dizleri kirli ve yara bere içindeydi. Arada sırada bir otomobil geçer ve kısa kısa çaldığı kornalar onları kaldırıma sıçratırdı. Sessiz caddeler ve kendi istikrarlı temposu sonunda Gurdweill'ı hüzün sakinliğiy-

le doldurdu. Sönük hüzün havasıyla birlikte bu şehri her zaman narin bir aşkla sevmişti, aynı anda hem şakacı hem de masumdu. Dolambaçlı, kaprisli caddelerini, gururlu olduğu kadar mütevazı, muhteşem binalarını, tatlı bir hüzünle demlenen parklarını ve bahçelerini, şehri kuşatan, uzak Alp kayalıklarının koyu, bulutlu sevimsizliğinin rengini almış tepeleri çok severdi. Havai, ateşli sakinlerini ve şehre sinmiş olan köpüklü, gamsız neşe havasını severdi. On iki senedir burada yaşıyordu, reşit olduğundan beri. Ve Viyana'da sonbahar! Sonbahar günleri muhteşemdi, sabahları hafif gri, bulutlu olurdu ve altın renkli, şeffaf öğleden sonralarında ise hafif, ılıman bir sıcaklık. Gökyüzü derin, durgun gök mavisiydi ve zeminin birkaç metre yukarısında, narin, beyaz çizgiler havada rastgele süzülüyordu – insanlar bunun daha sıcak günlerin kesin bir habercisi olduğunu söylüyorlardı.

Gurdweill şimdi arkadaşlarından hiçbirini görmeyi arzu etmiyordu ve onlara denk gelebileceği caddelerden içgüdüsel olarak uzak durdu. Kendisini Borse'nin arkasında yürürken, Schottenring'i geçerken ve Porzellangasse boyunca ilerlerken buldu. Orada sinemanın dışında alışkanlıkla durdu ve girişin her iki tarafındaki posterlere baktı. Fakat program ilgisini çekmedi ve yakındaki Liechtenstein Parkı'na gitmeye niyetlenerek geri döndüğünde birisi omuzuna hafifçe vurdu:

"Ah, Herr Doktor! Bu ne şeref, Herr Doktor!"

Gurdweill dehşetle irkildi ve arkasını döndü.

Franzl Heidelberger'di ve yanında karısı Gustl vardı, Gurdweill'a eski bir dostuymuş gibi gülümsüyordu.

"Nasılsın, Herr Gurdweill?" Heidelberger'in yüzü hoşnutlukla parıldadı. "Neden gelip bizi ziyaret etmiyorsun?"

"Şey, ee, gelecektim..." Gurdweill kekeledi, "Ya siz nasılsınız?"

"Çok iyiyiz, Herr Doktor!"

Ve Gustl lafa karıştı: "Çok iyiyiz! Seni neden hiç görmediğimizi merak etmeye başlamıştık, Herr Gurdweill."

"Gerçekten de öyle" diyerek sözü Franzl aldı, "Bu konuda Gustl'la pek çok defa konuştum. Gustl, dedim, Herr Gurdweill'a ne oldu da arkadaşlarını unuttu? Onu kırmış olabilir miyiz, dedim, ona hak ettiği saygıyı göstermemiş olabilir miyiz? Ve şimdi

gelip bizi ziyaret etmelisin. Şimdi seni yakaladım ve o kadar kolay kurtulamazsın!"

Gurdweill mazeret öne sürmeye çalıştı ama Franzl ısrar etti:

"Yo, yo, Herr Gurdweill, sana hiçbir şey yardım edemez. Şimdi tamamen elimizdesin. Mazeret yok!"

"Elbette, elbette, Herr Gurdweill!" diye katıldı karısı. "Herhalde bizi bu şereften mahrum bırakmayacaksın!"

"Çeneni tut, Gustl!" Franzl hemen karısına haddini bildirdi. "Kimse sana fikrini sormadı!"

Ve Gurdweill'a dönerek, reddedilemeyecek bir tavırla şöyle dedi:

"Şimdi de dostum, bizimle eve geliyorsun!" Ve Gurdweill'ın fark etmediği sinsi bir göz kırpmayla ekledi: "Siz Gustl'la önden çıkın. Ben de hemen size katılacağım. Sadece bir dakikalığına kafeye uğrayacağım ve hemen damlarım."

Böylece Gurdweill olayların böyle gelişmesinden oldukça hoşnut görünen Gustl'la gitti. Gustl derhal rahatladı, hareketleri ve konuşmaları daha serbestleşti. Sürekli gülerek çene çaldı ve Gurdweill'a yakınlarda oturan amcasını ziyaret ettikten sonra eve dönmekte olduklarını anlattı. Herr Gurdweill'ı daha dün anmıştı. Onu özlediği bile söylenebilirdi. Birkaç gün önce onu rüyasında bile görmüştü, ha, ha, ha! Ve Herr Gurdweill onları dostluğunun keyfinden mahrum bırakmıştı, bunu ona gerçekten yakıştıramamışlardı. Gustl yanındakine sıcak, davetkâr bir bakış attı.

Fazla uzakta olmayan eve kısa zamanda ulaştılar ve Gustl önde, merdivenleri çıktılar. Gurdweill başlarda arkadaşlık konusunda pek hevesli olmasa da durumu kabullenip keyfini çıkarmaya karar verdi.

İlk ziyaretinden sonra evlerine bir daha hiç gelmemişti. Bir defasında ikisine şehirde rastlamış ve yarım saat ayaküstü sohbet etmişlerdi, bir defasında da Franzl'a tek başına rastlamış ve onunla bir tavernaya gidip bir bardak bira içmişti. Başka bir sefer de Vrubiczek'i ziyaretinin ardından kapılarını çalmış ama bir cevap alamamıştı. Gustl son altı ayda güzelleşmişti: Yüzü bronzlaşmış ve biraz incelmişti, bu ona daha çok yakışmıştı.

Kapıyı açtı ve Gurdweill'ı daha önceki ziyaretindekiyle aynı derli toplu, temiz odaya aldı.

"Lütfen otur, Herr Gurdweill. Şöyle buyur." Şapkasını çıkarırken koltuğu işaret etti, "koltuk daha rahattır."

"Pencereyi biraz kapatacağım" diye ekledi hemen, "caddeden çok gürültü geliyor..."

Gurdweill henüz oturmamıştı. Birkaç adım attı ve sanki üşüyormuş gibi ellerini ovuşturdu. Sonra masanın yanına oturdu. Dalgınlıkla cebinden piposunu çıkardı ve tekrar yerine koydu. İçten gelen bir huzursuzluk onu pençesine aldı, sanki yakında bir felaket olacakmış gibi hissetti. Avcısının karşısındaki bir hayvan gibi kadının birden gevşeyen ve kayıtsızlaşan davranışlarını izlemeye koyuldu. Kahveyle ilgili bir şeyler mırıldandığını duydu, fakat ne söylediğini anlaması zaman aldı. Gurdweill kekeledi, "Hayır... gerek yok... şimdi değil..." Birdenbire Gustl bitkin göründü ve koltuğa çöktü, yüzü kızarmıştı. Ve bir sonraki dakika, ne olduğunu anlamadan, Gurdweill kendisini koltukta onun yanma oturmuş ve elleriyle elbisesini yoklarken buldu. Gustl sadece zayıf, uykulu bir sesle fısıldadı, "Yo-o-o, yo-o-o..." ve koltuğa uzandı...

Gustl aynanın önünde saçlarına çekidüzen verdi, kırmızı yüzünde tatmin olmuş bir sırıtma vardı. Gurdweill kendini rahatsız hissetti, biraz utanmıştı, eğer mümkün olsaydı, orayı derhal terk ederdi. Hâlâ koltukta oturuyordu. Utanç içinde piposunu tekrar çıkardı ve büyük bir dikkatle doldurmaya başladı. Sonra ayağa kalktı ve masanın yanında boş boş durdu, Gustl'ın tarafına bakmaya korkuyordu. Gustl ona arkadan yaklaştı ve yanında durdu, bir an sanki tereddüt etti ve sonra Gurdweill'ın sol yanağına acele, ateşli bir öpücük kondurdu. Gergin sessizliği ilk bozan o oldu:

"Kusuruma bakmazsan Herr Gurdweill, gidip kahve yapacağım." Ve sessizce odadan dışarı süzüldü.

Gurdweill bir sandalyeye oturdu. Mutfaktan tabak çanak takırtısı geldi ve hemen kesildi. Birden sabahki tokatı hatırladı ve sol yanağında donuk bir acı hissetti. "Ah, boş ver!" diye yüksek sesle bağırdı ve azimle düşüncelerini bu tatsız anıdan uzaklaştırmaya ve zihnini tamamen karşıdaki kahverengi evin

pencerelerinden birinde durduğunu görebildiği, kollarında bir bebek tutan kadına yoğunlaştırmaya çalıştı.

Thea'yla tanıştığından beri ilk defa başka bir kadınla fiziksel ilişkiye giriyordu. Ve bu sefer de gerçekten kabahat onda değildi: Kendiliğinden olmuştu, sanki kendi dışındaki bir güç tarafından zorlanarak harekete geçirilmişti. Gurdweill suçunu kabul etmedi. Tuhaf, yabancı bir ruh hali içindeydi. Sanki onu tedirgin eden birtakım şeylerden bir anlığına kurtulmuş gibiydi; küçük, havasız bir odaya kapatılmış bir adamın temiz hava almak için camı açması gibi. Kalbinin derinliklerine taş gibi çöken pek çok hakaret şimdi bir nevi telafi bulmuştu. Ve ona öyle göründü ki, Thea'nın onun üzerindeki hâkimiyeti artık tam değildi. Öyleyse Gurdweill tamamen mahvolmuş değildi ve ümitsizliğe düşmesine gerek yoktu. Olanlar dengesini bir ölçüde yeniden kurmuş ve onu daimi baskıdan bir süreliğine kurtarmıştı. Gurdweill tüm bunları belli belirsiz hissetti. Birden çok uzun zamandır hissetmediği türden coşkun bir güven hissiyle doldu. Gerçek, özel, esas değerinin bir anda ona geri verildiğini hissetti ve bir an bundan sonra her şeyin pürüzsüz gideceğinden emin oldu. Hayalinde Thea'yı evde oturmuş, sabırsızlıkla kendisini beklerken gördü. Thea bir kitap açıyor ve tekrar kapatıyordu, okuyamayacak kadar sabırsızdı. Sonra kanepeye uzanıp bir sigara yakıyordu. Birkaç nefes çekip sigarayı atıyor ve tekrar ayağa fırlıyordu. Gurdweill'ın tam olarak saat kaçta çıktığını ve ne zaman döneceğiyle ilgili bir şey söyleyip söylemediğini sormak için ev sahibesinin yanına gidiyordu. Gurdweill her şeyi hayalinde gördü ve duydu. Yaşlı leydinin her zamanki fısıltısıyla cevaplayışını duydu: "Ah, iyi bir adam, Herr Gurdweill, çok iyi bir adam, ay, ay, ay! Ve sessiz ve dost canlısı, pısss!" Thea odaya bakmak için döndü ve pencereden dışarı baktı, geriye döndü ve odada dolandı, tekrar kitabı aldı, açtı ve dikkatini kitaptaki bir şeye verdiği kısa bir avuntu anında kapı açıldı ve o içeri girdi. Ve Thea onun üzerine atılıp sevgiyle boynuna sarıldı: "Benim sevgilim, kıymetli küçük tavşan, bütün bu zaman boyunca nerelerdeydin? Seni gördüğümden beri sanki bir yıl geçmiş gibi hissettim. Ve başına bir şey gelmiş olmasından korktum. Birden kendimi öyle yalnız hissettim ki, öleceğimi düşündüm. Dünya

bana bomboş göründü, sanki içinde kimse yokmuş gibi. Hayır, hayır sevgilim, bir daha asla beni yalnız bırakmamalısın. Yalnızlığa katlanamıyorum. Sensiz eksiğim, hiçbir şeyim. Şu andan itibaren beni asla bırakmamalısın. Sen nereye gidersen ben de geleceğim." Ve Gurdweill gönül yapıcı bir sesle cevapladı (dudakları gerçekten de kıpırdadı): Elbette canımın içi, elbette. Benim tek başıma olmayı sevdiğimi mi sanıyorsun? Seni ne kadar sevdiğimi bilmiyor musun? Her zaman, günün ve gecenin her saati, hayatımı sana vermek için hazır olduğumu bilmiyor musun?" "Ya Gustl?" "Ah, o bir şey değildi! Sadece çok ümitsiz olduğum için oldu. Bir anlamı yok. Sadece beni sevmediğini ve senin için bir değerim olmadığını düşündüğüm için oldu ve acım katlanılmayacak kadar büyüktü... Hepsi bu! Gustl'ın benim için bir anlam ifade ettiğini bir an için olsa bile nasıl düşünebilirsin? Ama şimdi beni sevdiğini biliyorum, o tamamen bitti ve unutuldu. Hadi bu konuyu artık kapatalım."

Tüm bu zaman, mutlu bir gülümseme Gurdweill'ın çökmüş yüzünü aydınlattı. Saatlerce onun için ağladıktan sonra en sevdiği oyuncağı verilmiş ve şimdi onunla oynayan, memnun bir halde kendi kendine gülümseyen bir bebek gibi görünüyordu. Franzl, gürültüyle odaya daldığında Gurdweill'ın yüzü masaya eğilmişti, parmakları bu arada ağzından çıkmış olan piposuyla sinirli hareketlerle oynuyordu.

"Şey, Herr Doktor, umarım fazla sıkılmamışsındır?"

Heidelberger bıyığını burdu ve kurnazca gülümsedi.

Gurdweill ona yüzünde şaşkın bir ifadeyle bakarak aptalca gülümsedi. Başta bu adamın kim olduğunu ve neden bahsettiğini anlayamadı. Gözlerini Franzl'ın ceketindeki, bir ipliğin ucunda sallanan ve her an yere düşüp yuvarlanacakmış gibi görünen bir düğmeye dikti. Gurdweill düğmenin düşmesini garip bir sabırsızlıkla bekledi. Bırak düşsün ve bitsin! Neden bu kadar masummuş gibi yapıyor? Sanki bilmiyormuş gibi! İnadına uzatıyor. Sırf Gurdweill düşmesini istediği için düşmeyecek!

"Gustl seni fazla rahatsız etmemiştir umarım, hımm? Hepimiz kadınların nasıl olduklarını biliriz..." diye devam etti Franzl.

"Ha-hayır, hiç de değil..." dedi Gurdweill dalgın dalgın. Ve

laf dinlemez hastasıyla konuşan doktor edasıyla parmağını çıkarıp, gevşek düğmeyi işaret etti:

"Onu hemen sabitleştirmelisin! Düşecek!"

Franzl düğmeyi başparmağı ve işaret parmağıyla kavradı, kopardı ve masanın üzerine koydu. Gurdweill parlayan siyah düğmeye ölümcül bir düşmanıymış gibi baktı ve zaferle gülümsedi. Sonra birden sanki bazı hususi, oldukça eğlenceli düşünceye gülüyormuş gibi yüksek sesle kahkaha attı, sönmüş piposunu ağzına koydu ve dişlerinin arasından şöyle dedi:

"O halde Herr Heidelberger, bu kadar uzun süren nedir?"

"Gerçekten uzun mu sürdü?" Franzl da güldü. "Sadece sigara almaya gitmiştim. Sonra öyle bir susadım ki bir büyük bardak bira içmem gerekti. Gustl!" –kapıya doğru sesini yükseltti– "Elini çabuk tut! Kahveyi hazırlaman bütün gün sürecek mi?"

"Geliyorum, geliyorum!" Gustl mutfaktan haykırdı.

"Tatlı bir parça, Gustl, ha?" Heidelberger tekrar manalı bir gülümsemeyle misafirine döndü. Gurdweill'ın omzuna vurdu: "Onu nasıl buluyorsun birader?"

"Kötü... kötü olmadığını söylemeliyim" diye cevapladı Gurdweill biraz şaşkınlıkla. Gustl'ın yüzü bir an için gözlerinin önünde süzüldü, donuk bakışlı ve asi saçlı kırmızı bir yüz, bir mağara kadınının yüzü.

"Ha, ha, ha!" Heidelberger kendinden memnun bir tavırla güldü.

Gustl kahveyi getirdi. Tepsiyi masanın üzerine koydu ve pencereyi açmaya gitti. Sonra kahveleri koydu. Ara sıra karşısında oturan Gurdweill'a sevgiyle güldü.

"Peki karınız nasıl?" diye sordu Heidelberger.

"İyi. Yani... çok iyi, tabii ki."

"Ve hâlâ kitap satıcısıylayız, değil mi?"

"Evet, hâlâ oradayım."

"Şeker koymayı unuttun Herr Gurdweill. Burada!" dedi Gustl ve ona cam kâseyi uzattı.

"Komik şey, kitaplar." Heidelberger kahvesinden aldığı yudumlar arasında bir filozof edasıyla konuştu. "İnsanların o kadar kitap yazmak için sabrı nereden bulduklarını hep merak etmişimdir ya da onları okumak için de – haksız mıyım? Dün-

yada kaç milyonlarca kitap olduğunu düşündüğünde, tüm o dillerde ve ülkelerde – kafayı oynatabilirsin! Bilim kitaplarından bahsetmiyorum, dikkat et. O da farklı bir şey. İnsanların neyin ne olduğunu anlamak için bilime ihtiyaçları var. Ama ya diğerleri? Tüm o hikâye kitapları! Ona birinin niye ihtiyacı olduğunu anlarsam şaşarım! Ben mesela, böyle bir kitabı bir mil uzaktan gördüğümde esnemeye başlarım. Bana inanabilirsin Herr Doktor, zerre kadar abartmıyorum!"

Kahvesinden birkaç yudum aldı, fincanını yerine koydu ve devam etti:

"Askerî hastanede bir adam vardı. İnan bana, günde üç kitap okuyabiliyordu! İki ay yanımda yattı, bacağı da parçalanmıştı, şarapnel doluydu ve sana söylüyorum Herr Gurdweill, hiç abartmadan, bin kitap okumuş olmalı! Hemşire Steffie ona hep kitap getirirdi. Bir defasında ona dedim ki: 'Söyleyin bana Hemşire Steffie, neden bana da o kitaplardan bir tane getirmiyorsunuz? Neyle ilgili olduklarını görmek istiyorum.' Bunun üzerine bana da bir tane getirdi. İsmi *Yolun Dışındaki Bir Ev* ya da öyle bir şeydi, yemin edemem, ama uzun lafın kısası, iki sayfasını okudum ve inan, bana yetti! Tek kelime daha okuyamadım. Ama komşum bir öğleden sonra içinde kitabı yalayıp yuttu ve üstelik de ağzının suyu aktı! 'Neyle ilgili bu?' diye sordum ona. 'Tüm bunlar neyle ilgili? Ben de bilmek istiyorum, bir kereliğine!' Ve tüm söyleyebildiği: 'Ah, çok güzel, çok güzel! Anlamalısın!' Ama anlayacak ne var, Herr Gurdweill, sana soruyorum? Ne? Sen zeki bir adamsın, lütfen bana açıkla, birinin ya da ötekinin bir kadınla evlenmek istemesi ve sonra onunla evlenmesi ya da evlenmemesi yeryüzünde kimin umurunda? Ya da bir başkasının hırsız olması ve çaktırmadan insanları dolandırması ve sonunda yakalanması ya da hiç yakalanmaması? Söyle bana, kim bunlarla neden ilgilensin ki? Haklı mıyım yoksa değil miyim?"

Gurdweill mahcup mahcup gülümsedi. Ne söyleyeceğini bilmiyordu. Bir an için söz konusu kitap ona da hafif gülünç geldi. O anda kendisini birdenbire daha önce hiç medeni insan görmemiş yabaniler arasında bulan biri gibi hissetti ve sanki yabani olan onlar değil de kendisiymiş gibi onu baştan aşağı süzüp her tarafını dürtüklüyorlardı.

Gustl söze karıştı:

"Benim soylu efendilerim de sürekli okurdu. Evin hanımı koltuğa uzanıp okurdu ve bey de sık sık okurdu. Bir defasında kitaplarından birine göz attım, bir kız hakkındaydı, kibar bir genç adamın onu nasıl baştan çıkarıp lekelediği (Gustl şimdi 'soylu efendilerinden' ya da belki de okuduğu bir kitaptan kaptığı kibar bir dille konuşuyordu) ve sonra başka bir kadın için nasıl terk ettiğiyle ilgiliydi. Ve işte kız çok üzgündü, teselli olmuyordu ve aynı zamanda bu adamdan hamileydi. Sonra bu diğer kadın geldi ve kıza para vermek istedi, büyük miktarda para, ama kız almayı reddetti. Çünkü kız dedi ki: 'Kocan ya da hiçbir şey!' Tam da bu kelimelerle. Bu ona müstahaktı! Kız gururlu biriydi şüphesiz! Sonra kızın doğumuna az kalmıştı ve kız çok çaresizdi, gidip bir tabanca alıp gece onu baştan çıkaran adamı bekledi ve adamı, ölene kadar üç defa vurdu. Ve sonra koşup kendisini Tuna nehrine attı. İyi bir kitaptı. Çok hüzünlüydü. Beni iki gözüm iki çeşme ağlattı."

"Ne saçma!" dedi Heidelberger. "Bir kadın ne anlar ki? Tüm bu deli saçmasında ilginç olan ne?" Ve Gurdweill'a döndü:

"Görüyorsun Herr Doktor? Tüm bunların ne kadar ıvır zıvır şeyler olduğunu görüyorsun! Sana soruyorum, bunlar neyle ilgili? Sadece aptallar böyle şeyler yazabilir, kendileri gibi aptalların okuması için. Haklı değil miyim şimdi?"

"Genelleme yapılamaz" dedi Gurdweill kaçamak bir yanıtla. "Daha iyi kitaplar da var. Ve işin özü şu ki: Okumaktan zevk alan insanlar olduğu sürece kitaplar yazılmalıdır. Ve eğer onları ilginç bulmayan bazı insanlar varsa, bu kitapların genel olarak değersiz olduklarını kanıtlamaz. Aynı, örneğin, bacaksız bir adam onlarsız yapamazken iki bacaklı sağlıklı bir adamın koltuk değneklerine ihtiyaç duymaması gibi. Bu hep böyledir. İnsanlar hem fiziksel hem de duygusal olarak birbirlerinden farklıdırlar ve aynı şey ihtiyaçları için de geçerlidir: Her biri için kendine özeldir."

"Tamamen doğru! Herr Gurdweill çok bilgece konuştu ve itiraz etmek mümkün değil!" diye bağırdı Gustl içi içine sığmayarak.

Gurdweill gitmek için ayağa kalktı.

"Şey, şimdi kaçmam gerekiyor."

"Acelen ne?" diye itiraz etti ev sahibi. "Biraz daha kal! Bir defa gelmişken..."

"Evet Herr Gurdweill, kal" diye ona katıldı Gustl.

Fakat Gurdweill kararlıydı. Birden kendini huzursuz hissetti ve bir an önce eve dönmek istedi. Kalbinin derinliklerinde, Thea'nın kendisini orada beklediğinden emindi. Emindi, çünkü tüm kalbiyle ve ruhuyla bunun doğru olmasını istiyordu ve dünyadaki hiçbir şey onu bir saniye daha alıkoyamazdı.

Heidelberger teslim oldu, "O halde, *servus*, birader! Karına Heidelberger Franzl'dan hürmetler! Neden bir gün onu ziyaretimize getirmiyorsun? Onunla tanışmak için sabırsızlanıyorum. Ve sana gelince, bizi fazla bekletme! Haftaya gel ya da hatta mümkünse daha da önce, ne zaman istersen! Gustl hep evde..."

"Evet Herr Doktor, bugünlerde hep evdeyim. Seni görmekten çok memnun olurum!"

Ve Gurdweill'ın elini manidar bir şekilde sıktı.

On İkinci Bölüm

Eve geldiğinde saat neredeyse altıydı. Thea yoktu; Frau Fischer, onun bütün gün boyunca eve uğramadığını söyledi. Odaya girdiği anda, karısı yerine sabahki tokat, sanki bütün bu zaman boyunca havada asılı durup onun dönüşünü beklemiş gibi onu etkisi altına aldı. Keyfi tamamen kaçan Gurdweill masanın yanındaki bir sandalyeye çöktü; Thea'nın tokattan önce oturmakta olduğu sandalyenin ta kendisiydi bu. Eve telaşlı dönüşü şimdi ona ne kadar da gülünç görünmüştü! Kaçışı olmayan bir çaresizlik onu ele geçirmişti. Her şey anlamsız ve değersiz görünüyordu: En ufak düşüncesi ve hareketine kadar kendi kendisi, çevresindeki bütün insanlar ve nesneler. Ve ona bu hep böyle kalacakmış gibi geliyordu, sonsuza dek: Boş, nafile, anlamsız. Düşünmeden tütün bulmak için paltosunun cebini karıştırmaya başladı, sanki bu onu kurtarabilirmiş gibi. Başının üstünde kirli, koyu gri bir duman bulutu oluşana, bu duman odayı doldurana ve açık pencereden kaçıp gidene kadar daha sonra ne yapacağıyla ilgili hiçbir fikri olmaksızın piposunu tüttürerek oturdu. Sonunda alacakaranlıkla beraber derin bir sessizlik çöktü odaya; ıstıraplı, kemirgen bir sessizlik. Tatil günüydü ve aşağıdaki tıklım tıkış, ağır tramvayların iniltileri ve gıcırdamaları kesilmişti. Sanki ruhunun derinliklerinden belli belirsiz yükseliyormuş gibi duyulardan ziyade soyut hayal gücüyle kavranan şehrin kendi örtülü, uzak uğultusundan başka bir ses yoktu. Gurdweill kıpırdamadan oturup piposunu içti. Fakat hayat damarlarında akmaya devam ediyordu, yaşama isteği hâlâ içinde bir yerlerde

kaynıyordu; böylece çaresizliğinin şiddeti giderek azalarak hafif ve hatta bir ölçüde kabul edilebilir bir hüzne dönüştü. Evet, iğne ucu kadar bir umut, bir umudun en soluk yansıması ruhunda bir kan nakli misali yayılmaya başladı. Hâlâ değiştirilebilecek bazı şeyler vardı! Hâlâ orada burada ufak tefek beklenti kovukları vardı. Hatta mesela, bir çocuk... Bu çocuk, evet, henüz dünyaya gelmemişti ve ne zaman gelebileceği de bilinmiyordu. Ama eğer olacaksa, bir yıl ya da daha fazla zaman alsa da... Ve neden olmasın? Thea sağlıklıydı ve o da öyle! O zaman her şey kesinlikle daha iyi olurdu! Durumun kendisi bir yana düşüncesiyle bile Gurdweill'ın kalbi yerinden fırlayacak gibi oldu – bir çocuğun ebeveynlerini daha da yakınlaştırması kadar doğal bir şey olamazdı. Thea daha fazla evde kalır ve çocuğu severdi, onların çocuğunu. Belki bir apartman dairesine bile güçleri yeterdi, iki daireli mutfaklı bir daire, en azından... yetmek zorundaydı! Bir çocukla aynı odada kalamazsınız... Ve yapacak kendisine ait bir işi vardı; bir an önce işe koyulmak zorunda kalacak ve bunun için de kendisine ait bir köşeye ihtiyaç duyacaktı. Evet, çok çalışacak, kendisini işine, karısına ve oğluna adayacaktı (çocuğun oğlan olacağından hiç kuşkusu yoktu!) Eğer adamakıllı çalışırsa makul bir hayat yaşamak için yeterli parayı kazanır ve artık ne Dr. Kreindel'a ne de başka birine köle olmak zorunda kalmazdı! Ve Thea da öyle; son kertede bitkin bir kadın olan Thea da o avukatı için çalışmayı bırakabilir ve kendisini tamamen çocuklarına adayabilirdi...

Bitişikteki apartmandan bir piyanonun çılgın müziği yükseldi. Gurdweill bu oldukça duygusal Chopin valsini hemen çıkarıverdi. Vahşi bir kovalama ve kaçışla, notalar sessiz odaya daldı, duvardaki gizli bir çatlaktan sızıp orayı kasten işgal ediyormuş gibi; birbirlerine çarparak, yoğun loş havayla ve Gurdweill'ın piposunun dumanıyla karışarak odayı fır döndüler. Ve birdenbire Thea'nın ve çocuğun hayali sersemletici bir hızla gözlerinin önünde dönmeye başladı. Thea'nın saçları rüzgârla çılgınca dalgalanıyor, yaklaştıkça Gurdweill'a değiyor ve yüzüne çarparak ona büyük bir zevk veriyordu. Ve çocuk, onun ve Thea'nın oğlu, Thea gibi altın saçlı, bir soğanın kabuğu gibi altın renkli, annesiyle dans ediyordu, yuvarlak yüzü heye-

canla kızarmıştı, keyifle, yüksek sesle gülüyordu. Gurdweill bebek için küçük bir motorlu araba satın alıp mutfakta bırakmış olduğunu birden hatırlayıverdi – bu zamana kadar nasıl unutabilmişti? Ve bunun üzerine kalkıp mutfağa gitti – babasının evinin mutfağına ve küçük arabanın kaybolduğunu hayretle gördü. Onu orada, sol taraftaki köşede, dolapla duvar arasında bıraktığından emindi, ama şimdi yoktu. Gurdweill diğer tüm köşeleri de aradı, dolabın kapaklarını bile açtı ama hepsi boşunaydı. Tarifsiz bir hüzünle doldu. Birdenbire bu hüzünden öleceğini anladı ve bunu bilmek canını sıkmadı: Tek istediği mümkün olduğunca çabuk ölmekti zira korkunç hüzne bir saniye daha dayanamayacaktı. Ve sonra birden aklına dolapta güzel, uzun, siyah bir turp gördüğü ve bu turpu bebeğe verebileceği geldi... Böyle güzel, siyah bir turp; bu onu hiç kuşkusuz mutlu ederdi! Gurdweill dolabı tekrar açtı: Evet, hâlâ oradaydı! Onu aldı, avucunda hissetti ve tarttı: Sert, sıkı ve ağırdı – mükemmel bir turp! Fakat incelemeye devam ettikçe, turpun kuyruğunun yavaşça ama durmadan ileri geri sallandığını gördü, tıpkı bir hayvanın kuyruğu gibi ve birden kuyruk iki, üç, sayısız kuyruğa dönüştü; hepsi sallanıyor, birbirine dolanıyor ve o kahkahalara boğulana dek avucunu gıdıklıyorlardı. Ve ansızın Thea önünde dikildi, öfkeden kuduruyordu. Turpu elinden kaptı ve haykırdı: "Ne, ona turp mu verecektin? Bebek susuzluktan ölüyor ve sen ona keskin tatlı bir turp mu verecektin? Ve sence Dozent Schramek ne der?" Uzun turpu Gurdweill'ın ağzına doğru itmeye başladı, iterken de bağırıyordu: "Onu kendin ye, kendin, kendin!"... Gurdweill boğulacağını hissetti, ağzı turpla doluydu ve nefes alamıyordu. "Bu benim sonum" diye düşündü...

Kapı vuruldu, sonra tekrar vuruldu ve açıldı. Oda karanlıktı, sadece karşıdaki otel pencerelerinin birinden gelen ışıkla aydınlanıyordu. Gurdweill kapıya doğru yan dönmüş oturuyordu, kendi içine çekilmişti, başını masanın üstünde dinlendiriyordu, karanlık, şekilsiz bir yığın gibi.

Dr. Astel ve Lotte Bondheim odaya girdiler.

Dr. Astel, masanın yanındaki karanlık yığına karşı seslendi: "Merhaba Gurdweill, sen ziyaretçileri böyle mi karşılarsın?"

Gurdweill anında uyandı.

"Özür dilerim, lamba, lambayı yakmayı unuttum..." diye kekeledi. "Bana ne olduğunu bilmiyorum... Ama oturun çocuklar, lütfen oturun!"

Bir şey arar gibi karanlıkta sendeledi, sonra sobanın bitişiğindeki komodinden gaz lambasını aldı ve odanın ortasındaki büyük masaya koyarken şunları söyledi:

"Çok iyi, harika! Ne iyi bir fikir, böyle uğramak, muhteşem bir fikir!"

Lambayı yaktı ve elini misafirlerine uzattı. Oturdular, Dr. Astel masanın yanına ve Lotte de kanepeye. Kafası halen karışık olan Gurdweill, yapması gereken önemli ve acil bir şey varmış gibi koşuşturdu.

Lotte, "Thea nerde?" diye sordu.

Gurdweill, kendinden emin "Thea mı? Her an gelebilir" diye yanıtladı. "Buna hiç kuşku yok. Ailesini ziyarete gitti. Ya siz, kıymetlilerim? Sizler nasılsınız?"

Ve Lotte'ye dönerek:

"Dağlardan ne zaman döndün? Orada iyi vakit geçirdin mi?"

"Evet, fena sayılmaz! Ya sen? Her şey yolunda mı?"

"Evet, her şey yolunda – elbette öyle! Ama sen Lotte, gerçekten de iyi görünüyorsun ve bunu görmekten memnun oldum, gerçekten de çok memnun oldum! O halde anlat bize, orada zamanını nasıl geçirdin? Ah tabii ki! Tamamen unutmuşum; çay ya da kahve... Ne alırsınız?"

Lotte, "Hiçbir şey!" diye cevapladı. "Lütfen zahmet etme. Aşağıdaki kafede daha az önce bir şeyler içtik."

Dr. Astel, "Otur, otur, hiçbir şeye ihtiyaç yok" diye onayladı.

Lotte, "Ya Thea? O neyle meşgul?" diye sordu.

Gurdweill, "Özel bir şeyle değil. Her zamanki gibi çalışıyor" dedi.

Lotte, içten, cana yakın bir ses tonuyla, "Ama sen" dedi, "sen çok iyi görünmüyorsun Gurdweill. Bir sorun mu var?"

"Bir şey yok. Her zamankinden daha kötü göründüğümü zannetmiyorum."

Kötü göründüğünden bahsedilmesine her nedense taham-

mül edemeyen Gurdweill hızla konuyu değiştirdi. "Doğrudan evden mi geldiniz?" diye sordu ve boşboğazlık ettiğini düşünerek sorduğuna hemen pişman oldu.

Lotte, "Hayır, Prater'deydik" diye basitçe yanıtladı. "Daha önce gelebilirdik, ancak seni böyle bir günde evde bulamayacağımızdan korktuk!"

"Aslında evde değildim. Sadece yarım saat önce döndüm."

Gurdweill kanepenin ucuna, Lotte'ye yakın oturdu ve ona yan gözle, merakla bakıp gülümseyerek şöyle söyledi:

"Daha da sevimli olmuşsun! Çok daha sevimli! Ve yeni şapka da sana çok yakışmış!"

Lotte, "Bu nedir Gurdweill?" diyerek güldü. "Bu geç yaşımızda bana iltifat etmeye mi başlıyorsun? Senin bu yönünü daha önceden bilmezdim!"

"Bunun iltifatla bir ilgisi yok! Sadece ne düşündüğümü söylüyorum, bunda övgüden eser bile yok."

Dr. Astel, "Lotte'nin güzel olduğunu hepimiz biliyoruz; bu iyi bilinen bir gerçek." dedi.

Lotte, "Sen de mi?" diye haykırdı şakacı bir şekilde. "Siz ikiniz bana karşı birlik olmuşsunuz!"

Daha sonra Gurdweill'a şu anda meşgul olduğu edebi çalışmayla ilgili sorular sormaya başladı. Birkaç hafta önce, tatildeyken, Gurdweill'ın yayımladığı son hikâyeyi okumuş ve bu hikâyenin onun üzerinde unutulmaz bir etkisi olmuştu. Mükemmel bir hikâyeydi, kesinlikle birinci sınıftı! Bunun her kelimesinde ciddiydi! Dr. Astel de onunla aynı fikirdeydi, ancak hikâyenin değerinden bir şey eksiltmeseler de yine de Gurdweill'ın kaçınmaya çalışması gereken birkaç hataya işaret etti. Gurdweill çalışmak için hiç zamanı olmadığından yakındı. Akşamları eve geldiğinde çok yorgun oluyor ve gerektiği gibi yoğunlaşamıyordu. Ve bu nedenle bir şeyleri bitirmekte zorlanıyordu. Onlara tabii ki Thea'nın bir defasında öfke anında bir hikâyenin neredeyse tamamının müsveddelerini yırttığını ve o zamandan beri gizli, o uyurken ya da dışardayken çalışmak ya da müsveddeleri ondan saklamak zorunda kaldığını anlatmadı. O anlatmadı ama Dr. Astel ve Lotte, onun istediği gibi çalışamamasının arkasında Thea'nın olduğunu kendiliklerinden sezinlediler.

Birden Thea beklenmedik şekilde ortaya çıktı. Lotte'yi uzun süredir görmediği bir dostu gibi selamladı, neredeyse kucakladı ve onu gördüğü için çok mutluymuş gibi göründü.

"İkinizi de gördüğüme çok sevindim!" dedi. "Daha bir dakika önce caddede sizi düşünüyordum."

Gurdweill, Thea'nın eve gelmek için tam bu zamanı seçmiş olmasından memnundu. Olanlardan sonra onunla karşılaşma konusunda birazcık kaygılıydı ve Thea'nın yabancıların varlığından bilhassa memnun olacağını düşündü zira o da hiç şüphesiz en az kendisi kadar utanıyor olmalıydı. Ama Thea hiçbir utanma belirtisi göstermedi. Tüm olayı unutmuş gibi görünüyordu. Kocasına dönerek şöyle söyledi:

"Misafirlerimize neden bir fincan çay ikram etmedin, tavşan?" Sesi nazikti ve bir sıcaklık dalgası Gurdweill'ın kalbini doldurdu.

"Teklif ettim ama kabul etmediler. Ama şimdi yapabilirim. Bundan memnuniyet duyarım."

Misafirler yine itiraz ettiler.

Thea, siyah fötr şapkasını çıkarıp yatağın üzerine fırlattı. Düz lepiska saçlarını deneyimli elleriyle geriye attıktan sonra yolunmuş tavuğa benzemişti. Thea güzel olmaktan uzaktı, hatta bazılarına göre çirkin bile sayılabilirdi. Şimdi şapkasını çıkarıp saçlarını sertçe çehresinden geriye itince çirkinliği daha da çarpıcı bir hal almıştı. Renksiz yüzü kuru görünüyordu. Oldukça yüksek bir alına sahip uzun bir yüzdü bu. Küçük kalkık burnu ve düz, dikdörtgen çenesi arasındaki mesafe çok geniş görünüyor ve yüzünün neredeyse yarısını kaplıyordu. Bu açık, boş uzam fark edilmeyen dudaklarca belli belirsiz kesiliyordu. Bu uzamda bir şeyler eksikti – belki büyük bir bıyık...

Thea gaz lambasının aleviyle bir sigara yaktı, Lotte'nin karşısına bir sandalye çekti, oturdu ve bacak bacak üstüne attı.

"Yeni bir şapkan var, evet. Senin için biraz fazla açık renk bence. Daha koyusu sana daha çok yakışırdı..."

"Hayır" dedi Lotte. "Daha koyusunu denedim ve yakışmadı. Ayrıca herkes bunun bende güzel durduğunu düşünüyor. Önemli olan erkeklerin düşüncesi..." Ve gülümsedi.

"Erkeklerin düşünceleri mi? Erkekler ne anlar?" diye itiraz

etti Thea. Tevrat İbranicesi tarzında telaffuz ederek "Erkekler körlüğe tutulmuştur" dedi ve Dr. Astel'e göz kırptı.

"Hadi ama Thea, abartma" dedi Dr. Astel. "Kadınların güzelliği erkekler için değilse, o halde ne için? Senin erkeksiz nasıl yapacağını görmek isterdim!"

"Onlarsız gayet iyi idare ederdik, seni temin ederim!"

"Belki sen ederdin, bir istisna olarak. Fakat diğer kadınlar seninle aynı fikirde olmayacaklardır."

"Tüm bu saçma tartışmaların anlamı nedir?" diyerek araya girdi Gurdweill. "Erkekler ve kadınlar birbirleri için yaratılmışlardır, birbirlerine ihtiyaçları vardır ve hepsi bu."

Thea "Ve sen Lotte" dedi, yarı şaka yarı ciddi. "Yakında evlenmeyi düşünmüyor musun? Sanırım bu konuda kulağıma bazı söylentiler geldi..."

Lotte, "Bu konuda öncelikle sana danışmalıyım" diyerek gülümsedi. "Bu kadar deneyimli olduğuna göre... Artık altı aylık evlisin!"

"Benim deneyimim tavşanla sınırlı ki bunun bir genelleme için temel oluşturması çok zor... Ya da belki sen onunla evlenmeye niyetlisin? Bunu kesinlikle tavsiye edemem!"

Gurdweill bu konuşmalardan hoşnut değildi. Sıkıntıyla gülümsedi ve sanki bazı karışık bilmecelerin çözümü onlarda saklıymış gibi gözlerini ayakkabılarına dikti. Kanepe birden sert ve rahatsız geldi.

"Genellemeler için sen de bir temel değilsin Thea" dedi Dr. Astel şakayla. "Senin için yanlış olan başka bir kadın için tam da doğru olabilir..."

"Sigaran var mı?" diyerek Gurdweill onun sözünü kesti ve gürültüyle ayağa kalktı.

Sigarayı alıp yatağın başına dayanarak masanın yanına yerleşti.

"Bil bakalım tavşan, bu öğleden sonra kime rastladım: Perczik'e. Sana selam söyledi. Beraber kısa bir yürüyüşe çıktık. Gülünç biri..."

Gurdweill kendi kendine düşündü: Şimdi o da, o küçük pislik! Thea'nın "gülünç" derken ne kastettiğini çok iyi biliyordu. Ne zaman biri için "gülünç" dese, bu onunla ilgilendiğinin ke-

sin bir işaretiydi. Neden ona bunları anlatmak zorundaydı ki! "Katiyen gülünç değil" dedi. "Sadece biraz kıt."

Ancak kelimeler daha ağzından çıkmadan pişman oldu ve aptallığı için kendine sessizce kızarak yüksek sesle ekledi:

"Aslını istersen herkes biraz gülünçtür. Herkes kendine göre."

"Bana bazı garip hikâyeler anlattı." Thea manidar bir gülümseme takınarak devam etti, "aile hayatıyla ilgili. Çok ilginç..."

Dr. Astel, "Şimdi ne yapmak istersiniz çocuklar?" deyip ayağa kalktı. "Neden bizimle biraz aşağı gelmiyorsunuz? Harika bir akşam!"

Hepsi kabul etti. Saat sekiz olmuştu bile. Dr. Astel acıkmıştı ve ilk önce bir restorana gitmeyi ve daha sonra ne yapmak istediklerine ondan sonra karar vermeyi teklif etti. Ve onları Heinestrasse'nin köşesinde, iştahı olmayan Gurdweill hariç hepsinin iştahla yediği iyi bir restorana götürdü. Daha sonra Prater'e gittiler.

İnsan kalabalıkları karınca sürüsü gibi amaçsızca dolanıyor, parlak, turuncu bir ışıkla aydınlatılmış Prater'in içine ve dışına doğru akıyordu. Bir pazar günü işçi, memur ve hizmetli kalabalığı, önlerindeki altı tatsız, monoton gün için güç toplamak amacıyla heyecan ve macera arıyordu. Prater çarpışan binlerce sesle gürlüyor ve yırtınıyordu: Üçkâğıtçıları ve laternacıları, yüzleri boyalı palyaçoları, maymunları, cüceleri, devasa Şişman Kadınları; sahte Kızılderilileri ve Zencileri, çıplak ve kaslı kollarıyla bir mezbahadaki kasapları andıran yarı zamanlı atletleri; vitrinlerdeki hareketsiz balmumu figürleri; ten rengi taytlar içindeki akrobatları; efsuncuları, sihirbazları ve kılıç yutanları, sağır edici haykırışları ve kör edici ışıklarıyla kalabalıkları davet ediyordu: "Hayatınızın fırsatını kaçırmayın!" "İçeri gelin baylar, bayanlar, içeri gelin!" Bir pire sirki vardı, her çeşit salıncak ve atlıkarınca vardı, kazananlar için sıkıcı ödüller vaat eden atış yerleri, bayağı sirkler ve "Western"ler gösteren sinemalar, bir hız treni, bir dönme dolap, ucuz kabareler, dumanı üstünde sosisler satan seyyar satıcılar, hamur işleri ve meyve, çubuklar, yayılan ayyaşlar, en kötü cinsinden fahişeler: Alt sınıfların naif ve basit zevklerini tatmin etmek için gerekli her şey. Ama tüm bunların

ardında, eğlence satıcıları ve müşterilerinin ardında ezici bir sefalet vardı, acı ve hastalık; üstelik gerçek ve kalıcı olan bunlardı, hepsinin özüydü: Volksprater girişini geçtiklerinde Gurdweill bunu korkunç bir netlikle hissetti ve boğazı havadaki tüm oksijen birden boşalmış gibi daraldı. Ölümcül bir yalnızlık onu ele geçirdi ve şakaklarındaki kızgın bir damar neredeyse sesli bir şekilde atmaya başladı. Lotte'nin kolunu öyle ansızın sıktı ki kadın korkuyla haykırdı: "Gurdweill, derdin ne senin?"

"Yok, yok bir şey!" diye kendi kendine fısıldar gibi cevapladı Gurdweill ve ekleyiverdi, "Kalabalıktan olmalı..."

Thea ve Dr. Astel önde yürüyorlardı, Lotte ve Gurdweill da onları takip ediyordu. Demiryolu köprüsünün altından geçtiler ve seyrek aralıklarla yerleştirilmiş sokak lambalarının, bulvar kenarlarındaki ağaç yığınlarından yükselen koyu karanlık içinde ölgün, müphem bir ışık yaydığı Hauptallee'ye girdiler. Serin, yıldızlı bir geceydi ve buradaki soğuk hava hafif nemliydi. Bulvarda ilerledikçe Volksprater'in uğultulu sesleri, devasa bir fabrikanın uzak gürültüsü gibi sönükleşti. Lotte ve Gurdweill sessizce yürüdüler. Saklı âşıkların boğuk kahkahaları orda burada ağaçlardan yükseliyordu. Zaman zaman tek başına bir polis onları koruyacak yerde gangster gibi beklenmedik şekilde karanlığın içinde beliriyor, doğrudan yerden fırlamışçasına burunlarının dibinde bitiyor, haşin haşin yüzlerine bakarak yolun karşısına geçiyordu.

Lotte birden nazik bir sesle şöyle dedi:

"Senin hakkında sık sık düşündüm Gurdweill. Orada, dağlarda. Düşünecek çok zamanım oldu ve dağların katı sessizliği düşünmeye elverişlidir. Kaderinin netameli olacağını, sıra dışı olacağını düşündüm..."

Bir an durdu ve sonra devam etti:

"Neden bilmiyorum ama tanıştığımızdan beri varlığın hakkında karanlık ve gizemli bir şey hissediyorum; bundan sen bile haberdar olmayabilirsin. Belki buna 'metafiziksel varlığın' diyebilirim... Böyle bir şeyi başka hiç kimsede hissetmedim. Ve bu beni korkutuyor. Senden değil, senin için korkuyorum... Son zamanlarda bu korku daha da sıklaştı, neredeyse daimi bir hal aldı. Daha önceleri gibi birden aklıma gelip birden gitmiyor.

Şimdi içime yerleşti ve gitmeyecek... Bazen bir şeylerle meşgulken, kitap okurken, nakış işlerken, biriyle konuşurken – birdenbire çok hüzünleniyorum, ortada hiçbir neden yokken, hemen sonra içime kurt düşüyor: 'Acaba ona bir şey mi oldu?'... Ve seni görene ya da bir şey olmadığını anlayana kadar rahat edemiyorum... Sanki sürekli tehlike altındaymışsın gibi..."

Gurdweill, "hiç huzur yok", diye düşündü. "Nereye gitsem, hep aynı..." Ancak Lotte'nin sıcak sözleri yine de yalnızlığının ve bunalımının dağılmasında yardımcı oldu. Farkında olmadan kızın kolunu minnetle sıktı. Neşe maskesiyle haykırdı:

"Saçma, Lotte! Üzülmen gereken hiçbir şey yok. Benim gibi fena, yaşlı bir adama ne olabilir ki?"

Lotte sessizdi. Üçüncü kafeyi de geçtiler ve ayaklarının altındaki çakılları çatırdatarak yürümeye devam ettiler. Saat dokuz buçuk olmuş olmalıydı. Thea ve Dr. Astel geriye dönüp onların yanına geldiler. Dr. Astel hepsine onunla eve gelmelerini ve bir şeyler içmeyi teklif etti. Davet kabul edildi ve sonraki tramvaya binerek şehir merkezine geri döndüler.

On Üçüncü Bölüm

Dr. Mark Astel, mükemmel bir avukat olarak ün salmış ağabeyiyle ortak çalışıyordu. Artık bir yılı aşkın süredir, Wollezeile 7 numaranın kapısındaki bronz levhada onun ismi de vardı: Dr. Richard ve Dr. Mark Astel, Lisanslı Avukatlar, Ceza ve Ticaret Hukuku" vs. Viyana'da bir burjuva ailesinde doğup büyümüştü. Eğitimi liseden üniversiteye kadar pürüzsüz ilerlemiş ve yirmi iki yaşında, özel güçlükler ya da çarpıcı akademik başarılar olmaksızın diplomasını almıştı. Geleceği aile gelenekleri ve onun kendi istikrarlı karakteri doğrultusunda çizilmişti: Avukat olan babası gibi, ağabeyi gibi o da, yıkımlar ya da skandalların olmadığı, konforlu, zengin, burjuva bir hayat yaşayacaktı. Savaşta da şansı yaver gitmişti. Askere yazıldıktan birkaç hafta sonra esir düşmüş ve süreyi Fransa'da bir esir kampında geçirmişti. Altı yıldır, askerden terhis olduğu günden beri ağabeyi için çalışıyordu ve değişen ruh haline göre ona bir gelecek vaat edip bir reddeden ve bir şeylerin oturmasını imkânsız kılan Lotte Bondheim'la ilişkisi dışında her şey yolundaydı.

Karlsgasse'de, iki yıl önce ağabeyi evlenip daha büyük bir yere taşındığında ona kalan, üç geniş, zevkli döşenmiş odalı, mutfak ve hollü, kendisine ait bir dairesi vardı.

Ziyaretçiler, kullanılmayan odaların hafif bayat, serin havasının onları hemen karşıladığı misafir odasına buyur edilmişti.

Sanki daha önce oraya hiç gelmediğini vurgulamak istercesine etrafına bakınan Thea haykırdı:

"Ne kadar hoş bir daire, Doktor! Kıskanç bir insan olsaydım, sizi kıskanırdım!"

"Ki bu beni burada kendimi eskisi kadar rahat hissetmekten alıkoymazdı" diyerek güldü ev sahibi.

Cam vitrinli dolaptan çıkardığı şişkin *Benediktine* likörü şişesini ve iki şişe Misket şarabını masanın üzerine koydu. Daha sonra hep el altında bulundurduğu stokundan çiçekler kadar uzun ve ince gövdeli, cilalı, koyu mavi kadehleri, sigara dolu bir kutuyu ve çeşit çeşit atıştırmalığı alıp getirdi.

"Çay ya da kahve de içebiliriz, isterseniz" dedi Dr. Astel ve masaya oturdu.

Lotte şapkasını ve baharlık ceketini çıkarıp ev sahibesini oynayarak içecekleri koydu. "Son bir iki ayda biraz değişti" diye aklından geçirdi Gurdweill, Lotte'nin zarif hareketlerini izlerken, "sakinleşti." Ve her nedense sakinleşmiş olmasına üzüldü. Lotte, Gurdweill'ın yanma oturdu. Kadeh tokuşturup içtiler ve sonra tekrar içtiler. Kısa zaman içinde misafir odası daha samimi bir hal aldı; diller gevşemiş ve sınırlar ortadan kalkmıştı. Dr. Astel, çoğunun kadın erkek karışık gruplar için *risqué* olmasına aldırmaksızın fıkra anlatmaya başlamıştı. Mükemmel bir anlatıcıydı, herkes sanki görünmez zincirlerinden henüz boşanmış gibi rahat rahat ve yüksek sesle gülüyordu. Gurdweill'ın çok cırtlak ve güçlü kahkahası diğerlerini bastırdı ve diğerleri durduğunda o gülmeye devam etti. Aşırı sevinci sanki şakalardan değil de şimdi bir çıkış noktası bulan içsel gülme ihtiyacından kaynaklanıyor gibiydi. Omuzları kambur ve başı göğsüne düşmüş vaziyette, kahkahadan katılarak oturdu. Onu gören herhangi biri böylesine cılız, küçük bir bedenin bu kadar yüksek sesli bir kahkahayı nasıl barındırdığını merak edebilirdi... Thea sandalyesinde geriye yaslandı, bacak bacak üstüne attı, ellerini başının arkasında kenetledi ve tavanın hemen altındaki görünmez bir noktaya gözlerini dikti. Yüzü kırmızıydı. Lotte donuk hareketlerle boş bardağıyla oynarken, Dr. Astel de sigara kutusuyla oynuyor ve anekdotlarına devam ediyordu.

Bir süre sonra Dr. Astel kalktı ve şarapla dolu daha büyük kadehler alıp getirdi.

Gurdweill kadehini kimseye bakmadan tek dikişte bitirdi. Sonra tekrar başının göğsüne düşmesine izin verdi ve kendi kendine bir ezgi mırıldanmaya başladı.

"Herkes uyansın!" diye bağırdı Thea. "Neden bu kasvet? Mark! (Lotte, Thea'nın Dr. Astel'i adıyla çağırdığını fark etti.) Tavşan! Neyiniz var çocuklar?"

Gurdweill hafifçe başını kaldırdı ve karısına aval aval baktı. Hatta gülümsemeden çok yüz buruşturmasına benzeyen ağlamaklı bir ifade, yaralı, budalaca bir gülümseme yayıldı yüzüne. Dr. Astel popüler bir balat söylemeye koyuldu. Sesi güçlü olmasa da hoştu. Kocaman burun deliklerini açа açа, zevkle söyledi. Thea daha ziyade kaba, ahenksiz sesiyle mırıldandı. Sonra onlara Lotte de katıldı. Ama aslında hiç heyecan duymadan, sanki söylemek mecburiyetindelermiş gibi söyleyip sonunda sustular.

Gurdweill birden konuştu ve hepsi dönerek, sanki dilsiz bir yaratık sonunda ağzını açmış gibi ona hayretle baktılar. Başını kaldırmadan, sanki her şey apaçık ortadaymış gibi şöyle dedi:

"Küçük şeyler önemli değildir, elbette... Bunu hep söylerim... Hiç de önemli değildir... Fakat yine de gereklidir... şey için – esas şey için! Budur! Ama ya esas şeyin kendisi eksikse; o zaman ne olacak, ha?" Soru sorar bir biçimde başını kaldırdı. "Ya esas şey eksikse ne olacak?... Bana biraz şarap koy Doktor! Ha-haa..."

Şarabından bir yudum alıp devam etti:

"Örneğin bir bebeği ele alalım... Bebek somut bir şeydir, vardır, bu açık... Ve eğer insanın bebeği varsa ona oyuncak alır... Bir oyuncak ayı, küçük bir araba, bir t-turp, evet neden olmasın, üstelik siyah bir turp, haa-haa... Bebekler de turpları sever! Oynamak için elbette, sadece oynamak için... Ama eğer bebek yoksa turpu kendim yiyebilir miyim? Peki ya turp sevmiyorsam? Hiç de sevmiyorsam? O zaman ne olacak, ha? Dr. Kreindel hep der ki: 'Küçük insanlar ayağa kalkacaklarına büyük insanlar oturmalıdır, Schiller'in sözleriyle... Haa-haa,' alıntı yapmayı sever Dr. Kreindel! Bunu Thea da bilir."

"Tanrı aşkına sen neden bahsediyorsun tavşan?" diye güldü Thea. "Gel, sana bir öpücük vermeme izin ver! Bugün gerçekten şekersin!"

Ve Thea onu öpmek için uzun vücudunu yana yatırdı. Ama Gurdweill bir darbeden kaçınmak istercesine geriye doğru eğildi.

"Yoo!" dedi. "Yok, olmaz! Şimdi sırası değil... Öyle değil mi

Doktor? Sen benim arkadaşımsın, biliyorum, tüm avukatlar gibi biraz sinsi ve üçkâğıtçı olsan da... ve biraz da aptal– inkâr etme! Gerçek bu!" Gurdweill vurgulamak için eliyle havayı kesti. "Ama yine de seni seviyorum! Kesinlikle seviyorum!"

Ve kendinden hoşnut bir biçimde gülümsedi.

Dr. Astel güldü. "Benim sevgili Gurdweill'ım" dedi, "iltifatlarında çok cömertsin!"

"Lafı bile olmaz" dedi Gurdweill, "hiç önemli değil!"

Ve ayağa kalktı, Lotte'nin sandalyesinin arkasından geçip diğer tarafta durdu.

"Lotte" dedi, "sen saf bir cansın. Hadi kadeh kaldıralım, sen ve ben."

Gurdweill masadan birinin kadehini alarak Lotte'nin kadehiyle tokuşturdu. Lotte ona acıyarak baktı.

"Hadi Lotte, hepsini iç!" diye ısrar etti Gurdweill. "Benimle içmek istemiyor musun? Beni kırmazsın, değil mi?"

Lotte şarabından bir yudum aldı. Thea kolunu Dr. Astel'in boynuna dolayıp kulağına bir şey fısıldadı. "Daha sonra" dedi Dr. Astel duyulacak bir sesle, "daha sonra!"

Gurdweill karşıdaki koltukta oturdu ve tekrar başladı.

"Hepiniz benim sarhoş olduğumu düşünüyorsunuz, kabul edin! Herkes daima kendisi dışındakilerin sarhoş ya da deli olduğunu düşünür... Ama ben sadece neşeliyim... çok neşeliyim aslında! İsterseniz gülebilirim de: Ha ha ha! Öyle değil mi Thea? Annem hep derdi ki: Bir çocuk diğer çocuklarla oynamalı ve neşeli olmalıdır! Ve şimdi ben neşeliyim, gördüğünüz gibi... Elbette öyleyim! Ve eğer içinizden biri dans etmek isterse, ben hazırım!... Hazır ve istekliyim! Derhal!" Ayağa kalkıp Thea'nın yanına gitti. "İster misin? Sadece söylemen yeterli: İstiyorum."

"Ne?" diye güldü Thea.

"Yok bir şey! Sadece neşeli ol... Çünkü seni çok seviyorum, bunu biliyorsun."

"Hiç de üzgün değilim tavşan! Son derece neşeli olduğumu kendi gözlerinle görebilirsin!"

"İyi! Çok iyi! Ve içinde bana karşı bir kızgınlık yok değil mi?... Her şey unutuldu mu?... Yani, bana kin duymandan korkuyordum... Ama şimdi her şey yolunda!"

"Bu kadar çok içme, Gurdweill!" diye haykırdı Lotte ve kadehi onun elinden aldı. "Senin sorunun nedir? Aklını mı kaçırdın?"

"Susadım, hepsi bu!"

Şişeyi kavrayarak dudaklarına bastırdı, ama ancak bir ya da iki yudum almıştı ki Dr. Astel şişeyi onun elinden kaptı.

"Çok ayıp Gurdweill! Biz burada hâlâ kadehten içiyoruz!"

Gurdweill kendini beğenmiş bir edayla gülümsedi. "Kadehi kim ne yapsın?" dedi. "Bak sana ne diyeceğim Doktor, neden hepimiz bir içki daha almıyoruz ve sonra bizim için piyanoda bir şeyler çalabilirsin, ha? Thea ve ben dans etmek istiyoruz..." Ve sesli bir şekilde kıkırdadı.

Lotte, sessizce hıçkırmaya başlamıştı. Başlarda kimse fark etmedi, ama şimdi omuzlarının kalkıp indiğini görüyorlardı. Gözlerini kapatan elleri arasındaki boşluk, dolgun kırmızı ağzının titreyişini ve de kenarlarından gözyaşlarının damlayışını açığa vuruyordu. Karlsplatz'taki kilise saati on ikiyi vurdu, kasten ve merhametsizce, geri dönüşü olmayan bir hükmü beyan eder gibi. Dr. Astel ayağa fırladı, Lotte'nin yanına koştu ve saçlarıyla sırtını şefkatle okşamaya başladı.

"Sorun nedir Lotte?" Sanki karşısındaki bebekmiş gibi tatlı tatlı konuştu. "Seni inciten biri mi oldu? Boş ver, birazdan daha iyi hissedeceksin. İnan bana, kötü hisler bir dakika içinde uzaklaşacak."

Thea da ayağa kalktı ve kendi kendine kıs kıs gülerek dolanmaya başladı. Koridordaki bir kapı çarparak kapandı. Lotte kızarmış yüzünü bir mendille sildi ve gülümsemeye çalıştı:

"Lütfen büyütmeyin. Önemli bir şey değil. Sadece sinirler... Ama şimdi bir şeyim kalmadı. Gerçekten, iyiyim!"

Gurdweill masanın daha önce Thea'nın oturduğu diğer ucunda durmuş, yüzünde vakur bir ifadeyle olan biteni yoğun bir ilgiyle izliyordu. Burada bir şey onun için besbelli yeterince açık değildi. Neden Dr. Astel birdenbire Lotte'nin yanında durmaya gitmişti? Bütünüyle başka bir şey yapıyor olması gerekirdi!

Bu arada Lotte tamamen sakinleşmişti.

"Anlamıyorum" diye kendi kendine mırıldandı Gurdweill. "Hayır, hiç anlamıyorum..."

Lotte'nin yanına gitti, parmağını havaya kaldırdı ve açıkladı:

"Gece, eğlence için yaratılmıştır! Eğer gece gülmezsen gündüz de gülmeyeceksin!"

Lotte şarabından bir yudum alıp şöyle dedi: "Gel de yanıma otur Gurdweill. Sen gerçekten de hepimizin içinde en neşeli olansın..."

"İçmemelisin tatlım" Thea üstü kapalı bir küçümsemeyle haykırdı, "sinirlerine iyi gelmiyor. Bazı insanlar içkiyi kaldıramaz."

Lotte duymamış gibi yaptı.

Dr. Astel piyanonun başına geçti ve yeni bir operetten bir melodi tıngırdattı, ilerlemiş saatten ötürü yavaşça çalıyor, Gurdweill ise bu arada ayağıyla tempo tutuyordu. Hatta durduğu yerde acemice sallanmaya başladı, fakat dans etmeyi bilmediğinden oldukça gülünç göründü. Dr. Astel çalmayı bitirdiğinde, piyanonun yanında durmakta olan Thea, herkesin duyabilmesi için yüksek sesle şöyle dedi: "Bana daireni gösterecektin Doktor! Şimdi göstermek ister misin?"

Ve Dr. Astel, Thea'yla yan odaya çekilirken Lotte peşlerinden şüpheyle baktı. Thea'nın birdenbire patlayan kahkahası, etini kör bıçak gibi kesti. Yerinde duramadı, ayağa fırlayarak burnundan kendi kendine bir melodi mırıldanıp hâlâ aynı yerde dans etmekte olan Gurdweill'ın yanına gitti. Yan odadaki kahkaha aniden kesildi. Lotte, Gurdweill'ın elini yakalayıp onu koltuğa çekti.

"Otur benimle canım. O kadar zor ki, çok zor..."

Gurdweill bayağı isteksizce oturdu ve fısıldadı: "Ah, evet Lotte! Evet, tabii ki..."

Gurdweill elini düşünmeden Lotte'nin başına koydu ve sanki onu bir şey için teselli etmek istermiş gibi yavaşça saçlarını okşamaya başladı. Onun okşayan eli, Lotte'ye tarifsiz bir keyif verdi ve birden tekrar gözyaşlarına boğulacakmış gibi oldu. Ama kendisini tutabildi. Yan odadan ağır bir sessizlik yükseldi.

"Thea nereye gitti?" diye sordu Gurdweill.

"Thea mı?" Lotte aniden parladı: "Şimdi Thea'ya mı ihtiyacın var? Merak etme, kaybolmaz!"

Lotte, Gurdweill'dan uzaklaştı: "Sen bir aptalsın, ümitsiz bir aptalsın! Başına gelen her şeyi hak ediyorsun ve daha da fazlasını! Hepiniz aynısınız... Hayatınızı kim daha zavallı kılarsa ona asalaklar gibi yapışıyorsunuz!"

"Ne?" dedi Gurdweill, Lotte'nin söylediklerinin tek kelimesini bile duymamıştı.

Lotte sessizce ağlayarak oturdu. Gözyaşları birbiri ardına yanaklarından aşağı süzülüyor ve Lotte onları silmek ya da durdurmak için hiçbir çaba göstermiyordu. Dünyadaki hiç kimse onu teselli edemezdi. O anda Lotte kendisini büsbütün terk edilmiş hissetti; karanlık, kocaman dünyada gecenin ortasında yapayalnızdı ve yanındaki erkek sadece sarhoş değildi aynı zamanda ona işkence eden ve hayatını berbat eden başka bir kadına âşıktı. Gurdweill koltuğa uzanarak başını Lotte'nin kucağına koydu ve o anda uyuyakaldı. Lotte'nin içi, hem kendisi için hem de kucağına düşmüş başıyla bir bebek gibi uyuyan bu sevgili mustarip ruh için acımayla doldu. Üzerine eğilerek dudaklarını saçlarına bastırdı. Sonra dikkatle yerinden kalktı ve Gurdweill'ın başının altına koyu kırmızı kadife kaplı bir yastık yerleştirdi, pencereye gitti ve boş sokağa baktı. Yan odadan Thea ve Dr. Astel'in sesleri tekrar duyulmaya başladı. Lotte gözlerini kuruladı ve gidip masaya oturdu. İkisi odaya girdiler.

"Bak, Rudolfus uyuyakalmış! Eve gitmeliyiz, geç oldu" dedi Thea ve Gurdweill'ı sarsmaya başladı, ama onu uyandırmayı başaramadı.

"Bırak burada kalsın" diye araya girdi Lotte. "Bu kadar yorgunken onu eve sürüklemeye ne gerek var?"

"Benim için fark etmez, eğer Doktor'un bir itirazı yoksa kalsın."

"Ama elbette Thea, elbette! Sen de kalabilirsin, eğer istersen. İkiniz benim yatak odamda uyuyabilirsiniz, ben kendime koltuğa yer yaparım."

Thea itiraz etti. Kendi yatağı haricinde bir yerde gece iyi dinlenemiyordu.

Böylece iki kadın paltolarını giydi, şapkalarını taktı ve Dr. Astel gidecekleri yere kadar eşlik etmek üzere onlarla çıktı.

On Dördüncü Bölüm

Küçük avluya bakan pencereden, ruhu ağır bir sis gibi kuşatan kapalı bir sonbahar günü yansıyordu. Şehrin merkezindeki, iş yerlerinin çevrelediği bu avluda mucizevi bir şekilde biten yapayalnız, görünmez konağın karşısındaki kırmızı kiremitli duvarın üzerine belirsiz, bulanık bir gölge vuruyordu; bu gölgenin sık sık yer değiştirmesi dışarıda güçlü bir fırtına estiğine işaret ediyordu, şehrin her zamanki sert fırtınalarından biriydi.

Dr. Kreindel, ofisin ortasındaki geniş masanın önünde duran kumaş koltukta rahatça oturdu. Kalın, çikolata rengi bir puro içiyordu ve puronun altın renkli ve kırmızı şeridini çıkarmamıştı. Duvarın yanındaki başka bir masada oturmakta olan sekreteri ve "sağ kolu" Gurdweill da içiyordu; ama daha az kaliteli bir markanın ince sigarasını... Bu durum, konumları arasındaki farkı özetler gibiydi. Dr. Kreindel'ın başka lüksleri de vardı: Bir taraftan kasvetli sonbahar gününden; öte taraftansa sadece iki sene önce ona on bin şiline mal olan mükemmel bir kürke sahip olmasına rağmen, karısına bu sabah yeni, modern bir kürk manto alması için vermek zorunda kaldığı iki bin şilinin kaybından kaynaklanan kötü ruh halini açığa vurmak gibi.

Dr. Kreindel purosunu ağzından çıkararak bir an ucundaki kül sütununa baktı. Sonra onu etrafında döndürerek sivri burnunun ucuna getirdi ve ılık, aromalı külü hızlıca burnuna çekti. Bunu yaparken sesinde bir teslimiyet tınısıyla şöyle dedi: "Hepsi uslanmaz derecede savurgan... Aralarında duyarlı birini bulamazsın... Kafalarının içinde paçavradan başka hiçbir şey yok!"

Sanki ani bir karar vermiş gibi, külü onun için kül tablası görevi gören geniş sarmal deniz kabuğuna silkti, puroyu tekrar ağzına soktu ve masasının üzerine eğilmiş, yazan Gurdweill'a bir bakış attı.

"Rowohlt Yayınevi'ne daha yazmadınız mı, Herr Gurdwein?" (Kötü bir ruh hali içindeyken Gurdweill'ın adını daima yanlış söylerdi, en azından bir harfini. Gurdweill zamanla buna alışmıştı ve artık dikkat etmiyordu.)

"Mektup bu sabah gönderilmeli. Gecikmeden!"

"Çoktan yazıldı" diye cevapladı Gurdweill, başını çevirmeden.

"Güzel!"

Ve kısa bir duraklamanın ardından:

"Karınız nasıl bu arada? Onunla caddede karşılaştım, geçen gün, yaklaşık iki hafta önce tam olarak söylemek gerekirse... Hiç de kötü görünmüyordu, haa-haa, aslını isterseniz kesinlikle ışıldıyordu..."

Gurdweill bir şey söylemediğinden devam etti:

"Evet dostum, hakikaten de bu dünya onlar için yaratılmış sadece ve sadece onlar için. Kadınlardan bahsediyorum... Gerçekten de tadını çıkarıyorlar. Heine ne der? 'Tüm ırklara hükmetmeleri için Tanrı tarafından getirilen soylu varlıklar... vs.' Bizim gibi ruhsal çatışmaları var mı? Keyiflerine bakmaktan başka endişelenecek neleri var? Ve biz felsefi sorular vesaire ile zihinlerimizi yorup tüketirken, onlar dünyevi zevkler peşinde koşuyorlar..."

"Kim zihnini felsefi sorularla yoruyor?" diye sordu Gurdweill, etrafa bakınarak. "Ben böyle birini tanımıyorum..."

"Hadi ama dostum, bu kadar alçakgönüllü olmayın!" Dr. Kreindel, Gurdweill'ı konuşturmayı başardığı için mutlu mutlu purosuna bakarak gülümsedi. "Ama alçakgönüllüğünüzü nasıl da iyi anlıyorum! Kimse daha iyi anlayamaz! İkimizin de hamuru aynı, sonuçta... Yo, yo itiraz etmeyin! Bu gerçeğin ta kendisi! Alçakgönüllüğün niteliğine gelince, onun her derecesini tanırım. İçini dışını bildiğim söylenebilir... Lichtenberg'in sözleriyle: 'Deha odasının tenhalığında saklanır, fakat parfümü... vs.' Muhteşem, değil mi?... Ama az önce tartıştığımız konuya geri

dönersek: Kadınlar, hiçbir şekilde felsefeyle ilgilenmezler – burada size tamamen katılıyorum. Elbette karınız hakkında bir şey söyleyecek kadar tanımıyorum. Belki öyledir ya da değildir, en iyi siz bilirsiniz. Ama geri kalanları, bir bütün olarak alırsak –elbette kendi karım da dahil olmak üzere– ilgileri tamamen başka bir yönde... 'ya ilikte ya da kemikte' eski Çin atasözünün söylediği gibi."

"Fakat Dr. Kreindel, bitip tükenmek bilmeyen bir alıntı kaynağınız var" diyerek dudak büktü Gurdweill. "Ne hafıza ama!"

"Ne, hafızam mı diyorsunuz! Ohoo! Daha ilkokulda hafızamla iyi tanınırdım, mükemmel hafızamla! O konuda ünlüydüm! Hafıza, diyorsunuz sanki Amerika'yı yeni keşfetmiş gibi! Sizden ezbere alıntı yapabilirim, mesela... hımmm... en son yayımladığınız hikâyenin tümünü, kelime kelime, haa-haa..."

Bu sözleri duyan Gurdweill'ı korkunç bir bulantı tuttu, sanki pis bir solucan bedeninin üzerinde sürünüyordu. Ani bir hareketle ağzının köşesinden çıkmış olan izmariti yaktı ve derin derin içine çekti. Ama yine de dinlemeye devam etmek zorundaydı.

Dr. Kreindel muazzam bir kendinden hoşnutluk içeren ses tonuyla devam etti: "Kötü bir hikâye değil, bu arada. Güzel yazılmış, kimse aksini iddia edemez. Öncelikle: Üslup! Klasik, asil bir üslup... Baron doğup yetiştirilen birinin üslubu denilebilir! Goethe'den daha aşağı değil, haa-haa... Sizi temin ederim, aynı hikâyeyi benim yazmam gerekseydi ben de aynı üslubu yeğlerdim! Saf, rafine bir üslup, inci gibi! Bu açıdan size güvenebileceğimi hep biliyordum, benim sevgili Herr Gurdweill'ım. Morike ne der? 'Birini bir defa sevdiğinizde, o zaman seversiniz... vs.' Bunu kendiniz tamamlayabilirsiniz, eminim!"

Gurdweill daha fazla katlanamadı. Kan beynine sıçradı. "Eğer bir dakika daha devam ederse, bir şeyler olacak..." Sandalyesini öyle gürültüyle geriye itti ki Dr. Kreindel yerinden fırladı: "Ne oldu Herr Gurdweill? Evi aşağı indirmeye falan mı çalışıyorsunuz?" Fakat Gurdweill'ın öfkesi yatışmıştı bile. "Bırak embesil istediği kadar saçmalasın! Benim için ne fark eder ki?" diye söylendi kendi kendine, dudaklarına bir gülümseme takınmaya çabalarken. Ve kendini kaybettiği için kendisini cezalandırmak

ister gibi ekledi: "Diğer söyleyeceklerini duymanın bir zararı olamaz..."

"Hikâyeye ilişkin olarak da" diyerek devam etti Dr. Kreindel, aynı sakin tonla ve kendinden emin gülümsemeyle, "olayların başlangıcı, gidişatı ve düzenlenişi – bunları size methetmeli miyim? Siz de biliyorsunuz ki onlar birinci sınıf, eleştiri üstü, haa-haa! Ve Klopstok'un söylediği gibi: 'Sanatçının kendi çalışmasıyla ilgili söylediği... vs.' Gerçek sanatçının hüneri baştan başa bellidir. Benim şahsımda, sevgili Gurdweill'ım, sadık bir okuyucuya sahipsiniz! Her bir harfi inceleyen ve asla bir şey kaçırmayan bir okuyucuya! Bu sizin ihtiyacınız olan okuyucu tipi, haa-haa-haa... Diğer bir değişle, ne söylemeye çalıştığınızı anlayabilecek, aklı ve ruhu size benzeyen bir okuyucu, benim gibi bir ikiz kardeş! Ve o okuyucu için uzaklara bakmanıza da gerek yok, hiç gerek yok! O burada oturuyor ve sizinle konuşuyor! Ne kadar uzağa bakarsanız bakın, benim gibi birisini daha bulamazsınız! Ve bakma zahmetine girmeye ne gerek var? İkimiz de biliyoruz ki kimsenin tek bir doğru okuyucudan daha fazlasına ihtiyacı yoktur. Ve ona siz zaten benim şahsımda sahipsiniz, sevgili Gurdweill'ım ve sadece bende, haa-haa-haa... Ve eğer yanılıyorsam, bu hikâyenin ta kendisinde siz kendiniz söylediniz: 'Sadece insan, yaratıcı insan, şeylere değerini biçer'...vs. Güzel bir ifade, değil mi? Bir inci, haa-haa-haa!"

Gurdweill birden yüksek sesli, şiddetli bir kahkahaya boğuldu ve Dr. Kreindel da ona derhal katıldı, sanki beklemekte olduğu işaret buymuş gibi.

"Mükemmel, mükemmel!" diye haykırdı kitap satıcısı, kahkahasının ortasında.

"Herr Doktor" dedi Gurdweill sonunda, "ikiz kardeşler olduğumuza göre, bana iyi bir puro ikram etmelisiniz. Henüz fark etmediğinize şaşırdım, ben de sizin purolarınızdan birinin tadını çıkarmak isterdim."

"Ağzınıza sağlık Herr Gurdweill, haa-haa, ağzınıza sağlık, gerçekten de ikiz kardeşler!... Bir puro, diyorsunuz... Zevkle! Fakat bu öğleden sonra üzerimde başka yok. Reinhold'a olan aşkı sadece o erkeğin sağ gözü kör olduğunda depreşen hikâyenizdeki o kız, Gertrude, gerçekten ilginç bir karakter...

Sadece sizin gibi gerçek bir sanatçıyı bekleyen nadir bir psikolojik olgu. Gerçeği söylemek gerekirse, haa-haa, bana kalırsa, orada tam üstüne basıyorsunuz... Bu hikâye ortaya çıkmadan önce aklımda tamamen aynı şey vardı ve sizinle aynı sonuca varmıştım; tıpatıp aynı sonuca, ister inanın ister inanmayın! Aklımdakilerin tamamen aynılarını söylediniz. Şunu söylememe izin verin ki eğer dürüst bir adam olduğunuzu bilmeseydim, eğer böyle bir şeyin söz konusu bile olmadığını bilmeseydim düşüncelerimi çaldığınızdan bile şüphelenebilirdim! Alınmayın sevgili Herr Gurdweill'ım, bu sadece sözün gelişi, zihinlerimizin nasıl benzer şekilde çalıştığını tasvir etmek için elbette – hepsi bu!"

Gurdweill Dr. Kreindel'ın karşısında oturdu ve ona gülümseyerek baktı. Onu durdurmadığı takdirde işvereninin ne kadar ileri gideceğini merak ediyordu. Fakat Dr. Kreindel zaten bitirmek üzereydi. Heyecanı sönmüştü ve bunun yanı sıra Gurdweill'ın anlayamadığını ve ona söylediği sözlerin ziyan olduğunu düşünüyordu. Sadece şöyle sordu: "Peki ya şimdi ne yazıyorsunuz dostum?"

"Hiçbir şey yazmıyorum" dedi Gurdweill saf saf, "tüm mektupları bitirdim."

"Fena değil, haa-haa-haa... Novalis ne der? 'Bir kelimenin derin anlamı ki o... vs.' Ama elbette benim kastettiğim bu değildi. Yaratıcı yazılarınızdan bahsediyordum, haa-haa. Şu anda hangi edebi çalışmayla meşgulsünüz?"

"Herhangi bir edebi çalışmayla ne şu anda meşgulüm, ne de gelecekte meşgul olmayı düşünüyorum."

"Ama neden?" Dr. Kreindel tekrar heyecanlanmaya başladı. "Bunu ciddi söylediğinize inanamıyorum! İmkânsız! Beni o büyük zevkten mahrum etmeyeceksiniz! Dünyada sahip olduğum tek zevk denilebilir! Neden, çünkü yazar tam olarak benim sanki! Aynı burada ofiste, tüm yazma işini açıkça siz yaparken gerçek yazarın ben olmam gibi..."

O anda, Dr. Kreindel'ın karısı, hayat dolu küçük sarışın odaya daldı, beraberinde bir parfüm bulutu ve serin sonbahar rüzgârı getirerek. Hemen hızlı hızlı konuşmaya başladı, sanki dışarıda başlamış bir konuşmaya devam ediyordu.

"Harika değil mi? Ve bana ne kadar yakıştığına bak! Bak, Paulerl!" diye haykırdı, yeni kürk mantosunu işaret ederek. "Ne kadar yumuşak olduğunu hisset! Hemencecik giydim, hava kürk manto giyilecek kadar soğuk, değil mi? Ve o kadar hafif ki, tüy gibi hafif! Üstünde sabahlık varmış gibi. Şimdi de ona uygun yeni bir şapkaya ihtiyacım var, küçük bir fötr şapka, tamamen sade..."

"Bir dakikalığına otur canım" diye sözünü kesti kocası, içeri girdiğinde onu karşılamak için ayağa kalkmıştı. "Sen böyle gürültü yaparken Herr Gurdweill nasıl çalışabilir?"

"Ah, Herr Gurdweill!" Sonunda onun odadaki varlığını fark etti ve ona beyaz yumuşacık eldiven içindeki elini uzattı. "Lütfen beni affedin. Sizi orada köşenizde otururken görmedim, ha-ha-ha! Ya siz yeni kürk mantomla ilgili ne düşünüyorsunuz? Şimdi aldım, hemen az önce!"

Gurdweill kahverengi-beyaz kürke bir uzman gözüyle baktı ve şöyle söyledi: "Çok hoş! Size çok yakışmış madam."

"Değil mi! Ona dokunun lütfen Herr Gurdweill! En son moda!"

"Ama şapka ona uymuyor..." dedi Gurdweill kasten. "Daha basit bir şeye ihtiyaç var, küçük bir *cloche*, siyah diyebilirim..."

"Elbette, elbette. Hemen bir tane alacağım! Görüyorsun Paulerl, Herr Gurdweill kadın modası konusunda bir uzman. O da yeni bir şapkaya ihtiyacım olduğunu düşünüyor!"

"Çok iyi, canım, bir tane alacaksın. Ama acelen ne? Bu öğleden sonra alabilirsin onu. Bunun için öğleden sonra bolca vakit var. Şapka bu arada kaçmaz ya!"

"Hayır, hayır, hemen almalıyım! Öğleden sonra zamanım olmayacak. Saat üçte manikürcü gelecek, sonra saat beşte de Malvina Holtzer'le buluşacağım, onu tanıyorsun, Münih'ten daha dün döndü."

"Ama saat on iki oldu bile" diyerek şansını tekrar denedi Dr. Kreindel. "Öğle yemeği saati!"

"Uzun sürmez" diyerek ısrar etti karısı. "En fazla on beş dakika. Dükkân hemen yanda. Sen eve git, ben de hemen peşinden geleceğim."

Dr. Kreindel'ın seçeneği yoktu. Bu son savurganlığı en azın-

dan öğleden sonraya ertelemekte başarısız oldu ve parayı orada karısına vermek zorunda kaldı; karısı kaşla göz arasında çıkıp gitti.

Gurdweill ona imzalanacak mektupları verdi, şapkasıyla paltosunu aldı ve ofisten çıktı. Mağazada kasiyer onu gülümseyerek durdurdu.

"Öğle yemeği molasında mısınız Herr Gurdweill? Belki bu akşam bir konsere gitmek istersiniz? İki biletim var. Beethoven'ın Dokuzuncu Senfonisi'ne."

Bir kutu kitabı boşaltmayı henüz bitiren ve güvenle gerinen kızıl saçlı satıcı adam kıza takıldı: "Ne oluyor Fräulein Koppler, evli bir adamı mı ayartmaya çalışıyorsun?"

"Bu sizi ilgilendirmez, Herr Rudel. Her halükârda sizi ayartmaya çalışmazdım."

"Ne kadar yazık! Ama belki benim seni ayartmama izin verirsin?"

"Ne saçmalayıp duruyorsunuz, Herr Rudel!"

"Bu akşam boş olup olmayacağımı henüz bilmiyorum" dedi Gurdweill. "Size bu öğleden sonra bildiririm."

Kız biraz alınmış gibi göründü ve bunun üzerine Gurdweill hemen ekledi: "Aslında şu anda evet dememem için hiçbir neden yok. Yine de boş olmak için elimden geleni yapacağım."

"Hayır" dedi kız, "tamamen unutmuşum, eski bir çocukluk arkadaşım Beethoven'ın Dokuzuncu Senfonisi'ne bilet almamı istemişti, hem de kaç kez... Önce ona telefon edeceğim, mutlaka bu fırsatı kaçırmayacaktır. Ama eğer meşgulse, size bu öğleden sonra bildiririm Herr Gurdweill."

"Tamam" dedi Gurdweill kıza gülümseyerek ve kapıya yöneldi. "O zaman ona bırakalım."

Aslında içinde en ufak bir konsere gitme isteği yoktu, sadece her nedense mutsuz görünen kızı memnun etmek için yarım ağızla söz vermişti.

Thea, son iki haftadır Schramek'in kliniğindeydi. Göğüs operasyonu başarıyla gerçekleştirilmişti. Gurdweill neredeyse her gün iş çıkışı onu ziyaret ediyordu. Tüm bu zaman boyunca Thea iyi bir ruh hali içindeydi, kocasına bir nebze aşkla yaklaşıyordu ve bu da Gurdweill'a yeni bir umut ve huzur veriyordu.

Boş zamanlarında onu rahatsız edecek kimse olmadan yazma çalışmalarını yapabiliyordu ve bu gidişattan duyduğu memnuniyet de genel ruh halindeki iyileşmeye katkıda bulunuyordu. Sürekli baskı hissi biraz hafiflemişti ve bu aralar çevresindeki dünyayı, tetikteki duyularıyla ve uzun zamanlı hapisten henüz salıverilmiş birinin taze görüşüyle algılıyordu. Gurdweill bu içsel özgürlüğün farkında olsa da, hatalı bir şekilde bunu diğer her türlü nedene atfetti, çünkü ruhu sade gerçekten irkildi ve çünkü bilincine nüfuz etmesini önleyen, doğrudan daha güçlü bir şey vardı. Böylece, dış etkenlerle bir bağlantı kurmadan, değişimin doğal gelişim sürecinde artık daha yüksek bir seviyeye ulaşmış olan kendi olgunluğundan kaynaklandığını düşünerek kendisini kandırdı ve bu açıklamadan memnun oldu.

Parası varsa yemeğini ofise uzak olmayan küçük bir restoranda yerdi. Şimdi fazla dolu olmayan bu restorana girdi, her zamanki yerine oturdu ve kendisine hemen servis yapıldı. Kötü bir bayat yağ kokusu aldığı çorbasını içerken, Dr. Kreindel'a demin hissettiği öfkeden bir kıvılcım gözlerinin önüne geldi ve iştahı kaçtı. Kaşığını bıraktı ve kâseyi aniden kendisinden uzağa itti, bunu yaparken öyle bir ses çıktı ki karşısındaki matem kıyafeti içindeki ve yemek yemek için henüz siyah eldivenlerini çıkarmamış olan kadın irkilerek hayretle başını kaldırdı. O anda Gurdweill'a tekrar ofise dönmek ve o domuzun yüzünü o gün bir defa daha görmek oldukça imkânsız geldi. Yemeği bitirir bitirmez ofisi arayıp başının ağrıdığını söyleyecekti – canları cehenneme! Bu beklenmedik karar onu hemen sakinleştirdi ve hatta ona tatlı bir intikam duygusu hissettirdi. Şimdi bütün öğleden sonra bir kuş kadar özgür olacaktı! Yemeğini bitirip hesabı ödemek için acele etti. Ama insaflı ruhunun bazı gizli köşelerinde vicdan azabı kemirmeye başlamıştı bile. Kasiyer Yettie Koppler ve konser daveti aklına geldi ve kasiyer ve davet birden abartılı derecede önem kazandı. O zavallı kızı kırmana imkân yok, dedi kendi kendine – seni bekliyor... Hayır! Kendisini topladı – geri dönmeyeceğim! Bugün değil! Ve kararlı bir şekilde ayağa kalkıp restorandan dışarı yürüdü.

On Beşinci Bölüm

Gurdweill arada sırada durup mağaza vitrinlerine boş boş bakarak Franz-Josefs-Kai'da bir süre amaçsızca dolandı. Sonra caddenin kanal kıyısı tarafına geçti. Paltosunun yakası kalkık, göğsünü parmaklıklara yaslayarak aşağıdaki suyun koyu, rüzgârın taradığı yüzeyine baktı ve ona şehrin tüm içe işleyen soğuğu orada akıyormuş gibi geldi. Talim yaptıkları açıkça belli olan iki polis memuru sallanan bir teknede ayakta duruyorlar, bir tanesi tek bir kürekle vücudunun üst kısmını eğerek kuvvetlice kürek çekerken öteki nehir yatağında bir şey arıyormuş gibi suyu uzun bir sırıkla karıştırıyordu. "Yarın ya da önümüzdeki ay kendisini boğacak birini arıyorlar" diye düşündü Gurdweill onları kıyıdan izlerken, "kendini öldürmek henüz o insanın aklına bile gelmemiş olsa da..." Stephanie Köprüsü'nün yanındaki tramvay durağını geçerken Franzi Mitteldorfer'in annesini tanıdı. Birkaç defa düşünse de, yaklaşık altı ay önce Karlsplatz'da bayılan genç kadını tekrar ziyarete gitmemişti.

Onu hemen tanıyan yaşlı kadının yanına giderek ona kızı ve bebeğinin nasıl olduklarını sordu.

"Ah, ne felaket!" diyen yaşlı kadın hıçkırmaya başladı. "Ne felaket! Hiç sormayın sevgili delikanlı. Böyle bir şey kimin aklına gelirdi ki! Şimdi iki ay oldu. Başlarda sadece gelip geçici bir sinir krizi olduğunu düşündük. Öylesine kırılgan küçük bir şey ki o, zavallı yavrum! Onu kendiniz de gördünüz Herr Gurdweill, hep aynıydı, hiç de bir şeyi yoktu! Fakat küçük Fritzi'nin doğduğu günden itibaren sinirleri tamamen iflas etti."

Gurdweill kalbinin bir mengeneyle sıkıştırıldığını hissetti. Durumu hemen kavradı. O zaman, altı ay önce bile genç kadının zihninde bir sorun olduğunu fark etmiş ve bir çeşit felaketin kokusunu almıştı.

Yaşlı kadın derin bir acıyla konuşarak devam etti:

"Geçeceğini düşündük. Onu bebeğiyle sayfiyeye göndermeye karar verdik, bildiğiniz gibi, şu aralar durumumuz sıkışık olsa da. Damadım çok fazla kazanmıyor. Ama elimizden geleni yapmaya hazırdık. Damadım Franzi'yi çok sever. İyi bir adamdır, içkisi kumarı yoktur, tüm boş zamanlarını evde geçirir. Arkadaşlardan biraz borç para alacaktık, biraz mücevher rehin bırakacaktık, çok fazla bir mücevherimiz olduğundan değil ama yine de – sonra başımıza bu felaket geldi!"

"Peki, o şimdi nerede?" diye sordu Gurdweill sıcakkanlılıkla.

"O nerede mi? İşte orada!" Yaşlı kadın belirsiz bir hareketle arkasını işaret etti. "Onu aldılar! Zorla aldılar! Asla kendi ellerimle vermezdim, tahmin edebileceğiniz gibi. Ama onu bana rağmen aldılar! Onları durduramadım. Ve şimdi iki aydır orada, zavallı yavrum."

Gurdweill "ora"nın neresi olduğunu tahmin etti ama daha fazla ayrıntı istedi.

"Ama onu nasıl alabildiler? Şiddet içeren bir şey mi yaptı?"

"Siz neden bahsediyorsunuz Herr Gurdweill?" diye çıkıştı yaşlı kadın. "Böyle bir şeyi nasıl aklınızdan geçirebilirsiniz? Benim zayıf, narin yavrum şiddet gösterecek ha! O türden bir şey değil! Kimsenin kılına bile dokunmadı. Ben mutfakta meşguldüm ve o daha yataktaydı. Saat yaklaşık sabahın onuydu. Damadım iş için birkaç günlüğüne şehir dışına çıkmıştı. Geceliğiyle mutfaktan geçip koridora yöneldiğinde tam da ona biraz kahvaltı getirmek üzereydim. Yatak odasından sonra mutfaktan geçmek zorundasınız, biliyorsunuz. Merdiven sahanlığındaki tuvalete gitmekte olduğunu ve üzerine bir şal ya da manto alacağını düşünerek onu durdurmaya çalışmadım. Birkaç dakika sonra birden huzursuzlandım. Merdiven sahanlığına koştum ama orada değildi ve bir felaket olduğunu hemen anladım. Merdivenlerden aşağı koşup dışarı fırladım ve Gumpendorfer

Strasse'nin köşesinde küçük bir kalabalığın toplandığını gördüm. Kalbim bana onu hemen orada bulacağımı söyledi. Nitekim oradaydı, üzerinde sadece geceliği vardı, kalabalığın ortasında beti benzi atmış, sessiz sedasız dikiliyordu. Bir polis memuru çoktan olay yerine gelmişti ve yapabileceğim hiçbir şey yoktu. Polis onu en yakın polis karakoluna götürdü ve kızım eve bir daha hiç gelmedi."

Yaşlı kadın tekrar gözyaşlarına boğuldu.

"Eve gittim" dedi, kısa bir duraksamanın ardından, "ona giyecek bir şeyler getirmek için. Fritzi'yi kocası yaklaşık bir sene önce ölmüş, iyi kalpli bir insan olan bakıcıyla bıraktım. Ondan sonra giyeceklerini karakola götürdüm. Orada bir bankta oturuyordu, zavallı yavrum, sanki olanların onunla hiçbir ilgisi yokmuş gibi sessizce önüne bakıyordu. Onu giydirdim ve bunun için bana müsaade etti, tamamen hissizdi. Ve bitirdiğimde bütün söylediği: 'Şimdi eve gidiyorum anne. Victor (kocasının ismi) bu kadar süre uzak kaldığım için bana küsecek. O aç.' oldu. Ama kıpırdamadı. Ve Fritzi'den bahsetmedi. 'Tabii ki eve gidiyoruz' dedim, 'başka nereye gideceğiz ki?' Ama eve gitmesine izin vermediler. 'Önce bölge doktorunun muayene etmesi gerekiyor' dediler. Ve doktorun ofisine aldılar. Onu muayene ettikten sonra doktor şöyle söyledi: 'Sevgili hanımefendi, size üzülerek bildirmek zorundayım ki kızınızın sinirsel durumu çok kötü. Sıhhi gözetime ihtiyacı var. Onu tam teşekküllü hastaneye sevk edeceğiz. Birkaç gün, en fazla iki haftalığına. Profesör Wagner-Jauregg'in gözetiminde olacak. Telaş etmeyin, sevgili hanımefendi, orası sadece asabiye koğuşu.' Ne kadar dehşete düştüğümü hayal edebilirsiniz. Kalbim duracak gibi oldu. Wagner-Jauregg'le ilgili söylentileri siz de duymuş olmalısınız, insan hayatını hiçe saydığıyla ilgili! Başta hiçbir şey söyleyemedim. Sanırım benim de rengim attı, çünkü doktor beni oturttu ve birisine gidip bir bardak su getirmesini söyledi. Ama Franzi kılını bile kıpırdatmadı, sanki onunla hiçbir ilgisi yokmuş gibi. Yalvarmaya, tartışmaya başladım; hepsi boşu boşuna! 'Bu açık bir depresyon vakası' dedi doktor, 'kaygı nevrozunun ve intihar eğiliminin eşlik ettiği melankoli. Profesyonel gözetime ihtiyacı var. Bir gece pencereden atlasa ne yapacaksınız? Diğer her şey bir yana, üçüncü katta otu-

ruyorsunuz! Yirmi dört saat kızınıza göz kulak olacak iki hemşire tutmaya gücünüz yeter mi? O halde!' Ve hastaneye telefon etti ve yarım saat sonra ambulans gelip onu Wagner-Jauregg koğuşuna götürdü. Onunla gittim elbette. Tüm yol boyunca sessizdi. Ama daha sonra, oraya vardığımızda tam ben veda edecekken birden gözyaşlarına boğuldu: 'Anne, neredeyim ben?' 'Hastanedesin çocuğum, hastasın sen' diye cevapladım onu, bayılacakmış gibi hissederek. 'İstemiyorum anne, istemiyorum! Ben hasta değilim! Eve gitmek istiyorum!' diye bağırdı ve kendisini dağıttı. Bayılmışım, kendime geldiğimde o gitmişti."

Yaşlı kadın gözlerini sildi. Gurdweill hikâyesinden çok etkilenmişti. Ona şefkatle baktı.

"Peki sizce orada kaldı mı?" diye acı içinde devam etti yaşlı kadın. "Üç gün! Hepsi bu! Dediler ki: 'Burada yer yok! Burası sadece geçici bir merkez, sadece birkaç gün için ve buradan oraya sevk ediliyorlar. Birkaç hafta hatta aylar sürebilir, bu hastalık söz konusu olunca önceden tahmin etmek imkânsızdır, bazen iki ay, bazen altı ayı bulur ve burada hiç yer yok.' İtiraz ettim, ağladım, yalvardım, hatta profesörün bizzat kendisiyle, Wagner-Jauregg'le de konuştum. Ve o dedi ki: 'Göreceğiz. Eğer mümkün olursa kalabilir, seve seve. Ama eğer yöneticiler yer olmadığını söylüyorlarsa, zannedersem neden bahsettiklerinin farkındalardır ve benim karışmam bir işe yaramayacaktır. Bu arada oradaki koşullar buradan daha iyi. Bizim binamız eski, orada ise her şey yeni ve modern ve hastaların ihtiyaçlarına uyarlanmış durumda. Korkutucu olan sadece isim. Yalnızca önyargı!' Ertesi gün onu ziyarete geldiğimde de bana onun çoktan Steinhof'a sevk edildiği söylendi. Ve o zamandan bu yana orada."

Gurdweill sessizdi. Biraz sonra sordu:

"Peki ya şimdi nasıl? Daha iyi mi?"

"Nasıl bilebilirim ki? Kim bilebilir! Doktor bana geçen hafta onun daha iyi olduğunu ve ilerleme kaydetmeye devam ederse iki ay içinde eve gelebileceğini söyledi. Ben bir şey diyemem. Başta yemeyi reddediyordu. Açlıktan ölmek istediğini söyledi. Onu yapay yolla beslemek zorunda kaldılar. Her şeye karşı ilgisizdi, onu ziyarete gittiğimde beni bile görmek istemedi, gerisini siz düşünün artık. Bebeğini bile sormadı, hiç konuşmadan öyle-

ce oturdu. Şimdi biraz konuşuyor ve ona götürdüğüm her şeyi yiyor. İlk zamanlarda bir defasında bebeği de beraberimde götürdüm. Onu görmekten memnun olacağını düşündüm ama o, bebeği fark etmedi bile. Ben de bir daha götürmedim. Damadım haftada bir sefer gidiyor, daha fazla gidemeyecek kadar meşgul. Birkaç gün önce ona portakal getirmemi istedi. Şimdi beni bekliyor, benim geleceğimi düşündüğü günlerde pencereden dışarı bakıyormuş, hemşire söyledi. Birkaç gün önce hemşireye bebeği bile sormuş. Ama hep eve gelmek istiyor. Veda etmek yürek parçalayıcı. Gitmeme izin vermiyor. Onu beraberimde eve götürmem için bana yalvarıyor, arkamdan ağlayarak koşuyor. Oradan eve geldiğimde iki gün kendime gelemiyorum. Yavrumun acı çektiğini görmeye dayanamıyorum."

"Hangi blokta? Onu ziyaret etmek isterim."

"Başta dokuz numaradaydı ama geçen hafta onu yedi numaraya aldılar. Hemşire bu yeni bloğun daha az ciddi vakalar için olduğunu söyledi. Ben kendim aradaki farkı söyleyemem. Hepsi de saf, hasta yaratıklar."

Gurdweill doğrudan Steinhof'a gitmeye karar verdi ve ayrılırken ona kızkardeşinin bir yakını olduğunu söylemesini öğütleyen, aksi takdirde onu içeri almayacaklarını söyleyen yaşlı kadınla vedalaştı.

Ofise telefon etmeye gitti. Tam da bir başkasının, örneğin Ulrich'in onun yerine aramasının daha iyi olacağını düşünürken umumi telefon kulübesinin dışında Ulrich'e rast geldi.

Ulrich birkaç hafta önce işten çıkarılmıştı ve zamanını şehirde gezinerek, kafelerde oturarak ve arada sırada şiir yazarak geçiriyordu. Bu arada kuzeninde yiyordu ve henüz darlık hissetmemişti. Daima zarif giyinirdi ve genellikle neşeli olurdu.

"Yani işe gitmiyorsun. Neden peki?"

"Dr. Kreindel söz konusuysa, çünkü kendimi iyi hissetmiyorum. Sen söz konusuysan, çünkü canım istemiyor. Her halükârda Steinhof'a gitmek zorundayım. Neden benimle gelmiyorsun?"

"Kendi isteğimle mi? Hiç şansın yok! Orada kimin var?"

"Tanıdığım bir kız. Orada olduğunu yeni duydum. Peki sen nereye gidiyorsun?"

"Herrenhof. Bugün daha gazeteleri okumadım. İşin bittikten sonra neden bana katılmıyorsun?"

"Saat beşten önce dönmeyeceğim. Yol uzun."

"Merak etme! Ben daha orada olurum."

Gurdweill, bir parça çikolata ve biraz portakal alıp tramvaya bindi. Yolculuk yaklaşık kırk beş dakika sürüyordu; iki defa tramvay değiştirmek zorunda kaldı, hasta yakınları için sepetler içinde sıcak yiyecek ve sırt çantaları taşıyan işçi kadınlar arasına sıkışarak ayakta durdu. Enstitü şehir dışında konumlandırılmıştı. Bir tepe üzerinde geniş bir zemine yayılmıştı ve uzaktan kolaylıkla seçilebiliyordu – yüksek demir tel örgüyle çevrelenmiş gözlerden uzak, müstakil bir şehir ve içinde bulutlu gökyüzüne doğru kasvetle ışıldayan hastane kilisesinin altın kubbesi. Gideceği yere yaklaştıkça huzursuzluğu arttı; endişeye bulanmış bir huzursuzluktu bu. Tramvay sonunda aniden durduğunda ve motor sesi yavaş yavaş kesildiğinde korkunç bir sessizlik çöktü. Hayat durdu. Yolcular sersemlemiş görünüyorlardı, inmek ya da tramvayda kalmak konusunda kararsızdılar. Ve birdenbire kanlarını donduran bir feryat sessizliği bozdu; bir kadının yüksek sesli, aralıksız ve hayvani feryadı uzaklardan, enstitünün dibinden aşağı uzanan geniş vadinin ötesinden geliyormuş gibiydi. Gurdweill buz gibi bir ürperti hissetti ve bir an kalbi çarpmadı. Sonra tekrar sessizlik oldu, öncekinden daha derin bir sessizlik. Yanındaki yaşlı bir kadın ortaya haykırdı: "Zavallı hasta insanlar... Acı çekiyorlar." Gurdweill diğer ziyaretçilerle beraber indi, tramvayın yanında bir an durdu ve sonra girişe yaklaştı. Parmaklığın diğer tarafından yüksek sesli, alaycı ve şeytani bir kahkaha yükseldi; bir operetten neşeli bir melodi söyleyen kadının coşkun, berrak sesiyle karıştı. Gurdweill sözlerini çıkaramadı ama aşağıdaki şehirde ağızlardan düşmeyen bu melodiye aşinaydı. Bu neşeli şarkıyı burada duymak, sanki şarkı akıl hastanesi sakinlerinin ve tüm insanlığın hüzün ve ıstırabını tek başına ifade ediyormuş gibi, üzerinde derin bunaltıcı bir etki yarattı.

Bir çift boynuz gibi dikilmiş korkunç bıyığıyla güçlü kuvvetli bekçi, giriş kapısının karşısındaki, ziyaretçilerin giriş bileti almaları gereken beyaz idari binayı işaret etti. Elinde bilet, Gurdweill bloğa girmeyi biraz daha erteledi ve sahanın etrafına

dağıtılmış bloklara mutfaktan yemek nakletmeye yarayan ince rayların döşeli olduğu muntazam, birbirini kesen, çakıl taşlı patikalarda dolandı. Pek çok ağacın, çimenliğin ve çiçekliğin arasında iki ya da üç katlı, birbirlerinden bir hayli uzağa konumlandırılmış ve yüksek tel örgülerle çevrelenmiş güzel, beyaz sıvalı binalar yükseliyordu. Sonbahar burada çok belirgindi. Ağaçlar artık çıplak sayılırdı ve düşen yapraklar patikaların yanında buruşuk, sarı yığınlar halinde yatıyordu. Hava daha keskin, daha soğuktu. Orada burada gri üniformalı ve kepli hemşirelere, iri yarı bakıcılara ve ziyaretçileriyle kol kola yürüyen hastane sakinlerine rastlıyordu. Hepsi buraya özgü gibi görünen ölgün, sersemlemiş bir ifade takınmıştı. "Burası madalyonun öteki yüzü!" dedi Gurdweill kendi kendine. "Sadece tramvayla kırk beş dakika ve işte hayatın gerçek yüzü! Hayat tüm çıplaklığıyla!" Başka bir dünyadaymış gibi hissetti, başka hayat ve ölüm kurallarına sahip, aşağıdaki sıradan dünyanın meşguliyetlerinin ve kaygılarının hiçbir anlam taşımadığı bir yer. Ama bir saat şiddetli bir sesle üçü vurdu ve çok geç olmadan içeri gitmesi gerektiğini hatırladı.

Yoldan geçen bir hemşire ona yolu gösterdi ve Gurdweill zile bastı. Kaba saba, kırmızı suratlı, iri yarı bir hemşire kapıyı açtı ve Gurdweill'ın ardından tekrar kilitledi. Gurdweill onu birinci kata kadar takip etti. Hemşire, uzun, parlak bir koridora giden bir kapıyı açtı ve onu da arkalarından kilitledi.

"Burada bekleyin!" Gurdweill'ın sağındaki bir kapıyı işaret etti. "Onu çağıracağım."

Ve yankı yapan koridora doğru yüksek sesle seslendi:

"Frau Mitteldorfer! Bir ziyaretçiniz var! Giyinin!"

Gurdweill ziyaretçi odasının kapısının yanında bekledi. Kalbi deli gibi çarpıyordu. Soldaki tüm kapılar kilitliydi. Zaman zaman koridordan bir hemşire geçiyordu. Daha hafif vakalardan olduğu belli olan bir kadın hasta büyük bir elma yiyerek dolanıyordu. Gurdweill'a yan gözle baktı ve aptalca gülümsedi. Daha sonra, koridorda başka kimse yokken Gurdweill'a yaklaştı ve ona yarısı yenmiş elmayı teklif etti.

"Bir ısırık al tatlım, tadı güzel!" dedi kadın, dolu ağzıyla. "Benim sevgilim olmak istemez misin? Kimin kocasısın sen?"

Gurdweill'la samimi bir dille, kaba bir şiveyle konuşuyor ve kendinden çok hoşnut görünüyordu. Külrengi, sarkık, albenisiz yüzünden bir an bile gülümseme eksik olmadı. Gurdweill şimdi, koridora sinmiş olan ve yanındaki kadının hastane üniformasından, insanı bayıltacak dozda, buram buram yükselen garip kokunun ayırdına vardı –güçlü, ekşi, nahoş bir koku. Kesinlikle farklı bir kokuydu– daha önce hiç duymadığı kokuların bir karışımıydı. Bir anahtar kilitte gıcırdadı ve kadın, "*Servus*, tatlım! Şimdi kalamam, ama sana bir elma vermekten her zaman memnun olurum! Sonra görüşürüz!" diyerek ok gibi dışarı seğirtti.

Karşı çaprazdaki bir kapı açıldı. Bir hemşire önünde Franzi Mitteldorfer'le belirdi. Kadın seslerinin karışımı koridora yayıldı, aralarından bir ağlayan bir de gülen ses ayırt ediliyordu. Bir an geniş bir odanın içi gözüne ilişti; bir dizi beyaz demir karyola, demir parmaklıklı bir pencerenin birazı ve yataklardan birinin etrafında toplanmış yarı çıplak bir grup kadın.

Franzi Mitteldorfer, Gurdweill'ın yanına koştu. Hızlıca ve itinasız giyindiği belli oluyordu. Biçimsiz, beyaz, yün çoraplarından teki pantuflasının üzerine kaymış, soluk, cılız baldırını gözler önüne sermişti. Onu selamlamadan, bir nevi sözsüz telaşla elini yakalayarak hastalardan birinin yaşlıca bir kadınla beraber oturmakta olduğu ziyaretçi odasına doğru çekti. Odada üç küçük yuvarlak masa ile birkaç tane üzeri kaplı sandalye ve kanepe vardı. Franzi onu iki kadından biraz uzakta, köşedeki bir masaya götürdü ve oturdular. Yüzü hemen sessiz bir ağlamayla ekşidi ve ona bakmadan fısıldadı:

"Peki şimdi ne olacak? Belki beni kurtarabilirsiniz? Koca dünyada hiç kimse beni kurtarmak istemiyor! Kendi annem bile. Nasıl göründüğüme bakın, nasıl acı çektiğime bir bakın!" Korku dolu gözlerle etrafına bakındı: "Kimse beni kurtarmak istemiyor!"

Büyük kahverengi gözleri, dalgın, ürkmüş bakışlarla fıldır fıldır dönüyor ve parmakları durmadan kaba, çizgili önlüğüyle oynuyordu.

Gurdweill tek kelime edemedi. Kalbi acıyla sıkıştı. Kadının onu tanıyıp tanımadığını bile bilmiyordu. Çikolata parçasını ve

portakalları cebinden birbiri ardına çıkararak masanın üzerine koydu. Portakallardan birini soymaya ve ona dilim dilim vermeye başladı. Franzi isteksizce uçlarından ısırdığı dilimleri derhal masanın üzerine koydu. Sonra kuru gözlü ağlamasına tekrar başladı.

Gurdweill kendisini toplayıp şöyle dedi:

"Lütfen yiyin, size iyi gelecek."

"Nasıl yiyebilirim ki?" Sessizce hıçkırdı, "ben eve gitmek isterken ve dünyadaki hiç kimse bana yardım etmek istemezken? Bana yardım edeceğinizi ummuştum, Karlsplatz'da o zaman yaptığınız gibi, ama şimdi görebiliyorum ki siz de kalbinizi taş gibi katılaştırmışsınız. Koca dünyada hiç kimse yok! Beni burada tamamen kendi başıma acı çekmem için bıraktılar! Beni dövüyor ve tırmalıyorlar. Hemşireler değil!" kendisini hemen hayvani bir korkuyla düzeltti, "onları kast ettiğimi düşünmeyin! Hemşirelerin bize vurma izinleri yok, isteseler bile! Bir kere bile hemşireler bana vurdu demedim! Ama kadınlar bana vuruyor ve saçımı çekiyorlar. Buradaki kadınlar kötü. Gerçekten hastalar, delirmişler! Sürekli bağırıp, çığlık atıyorlar, insana bir an huzur vermiyorlar. Onları kafesli yatağa ya da yastıklı hücreye kilitlemek zorunda kalıyorlar."

Franzi birden kurnazca gülümseyerek başı ile iki kadının olduğu tarafı işaret etti: "Bir tanesi tam orada oturuyor."

Gurdweill ona başka bir portakal dilimi verdi, sonra da ikinciyi ve üçüncüyü ve Franzi bunları düşünmeden ağzına attı. Hatta masanın üzerinde bıraktığı dilimleri bile alıp yedi.

"Üstelik ne için?" Biraz sonra tekrar başladı. "Ne aptallık! Bunun için kendimi tokatlayabilirim! Nasıl bu kadar aptal olabildim? Bilmediğimi düşünmeyin! Üzerinde kıyafet olmadan dışarı çıkmanın yasak olduğunu kim bilmez ki? Bunu bebekler bile bilir! Ama ben tamamen unutmuşum... Ne yaptığımı fark etmedim... Ne dikkatsizlik! Sadece yağmur yağıp yağmadığına bakıp sonra tekrar içeri girmek istedim... Bunun için kalkıp dışarı çıktım... Ve çıplak olduğumu, giyinik olmadan dışarı çıkmanın yasak olduğunu tek kelimeyle unuttum..."

Birden ayağa kalktı ve sırtı duvara, yüzü Gurdweill'a dönük şekilde, tuhaf, acıklı bir dokunaklılıkla, her kelimeyi vurgulaya-

rak ve parmağını ciddi bir tavırla sallayarak ezberden tekrarlamaya başladı:

"Üzerinizde kıyafetleriniz olmadan dışarı çıkmamalısınız! Üzerinizde kıyafetleriniz olmadan dışarı çıkmamalısınız! Üzerinizde kıyafetleriniz olmadan dışarı çıkmamalısınız!"

Bu cümleyi sanki hafızasına silinmez bir biçimde işlemek, böylece asla unutmamak için tekrar tekrar söyledi.

Dehşet, Gurdweill'ın omurgasından aşağı bir solucan gibi ağır ağır ilerledi ve alnından soğuk terler boşaldı. Sanki yardımlarını ister gibi odanın diğer tarafında oturan iki kadına döndü, ama onlar bir şeylerin yolunda olmadığının farkında bile değillerdi. Hasta önündeki masada kendisi için hazırlanmış yemekleri yiyerek sessizce oturuyor, yaşı daha ileri olan kadınsa saçlarını okşayarak sürekli ona fısıldıyordu. "O kadın durmaksızın yiyor" diye düşündü dalgın dalgın. Sonra ayağa kalkıp Franzi Mitteldorfer'in yanına gitti:

"Gelin" diye kekeledi ve elini tuttu, "acele edin... ziyaret saati birazdan bitecek ve bizim daha konuşacak çok şeyimiz var."

Gurdweill, onun yüzüne bakmaya korkuyordu. Çorabının kahverengi pantuflasının üzerine pasaklı bir şekilde düşüşü gözüne takılıp duruyordu.

İtaatkâr bir çocuk gibi Gurdweill'ın onu tekrar sandalyesine götürmesine izin verdi. Birazcık sakinleşmiş görünüyordu. Hatta kendinden emin bir ifadeyle kendi kendine gülümsedi.

Gurdweill, "Çoraplarınızdan biri düşmüş. Çekseniz iyi olur" dedi.

"Ah, çoraplarım! O kadar acelem vardı ki... Onları bağlamaya zamanım olmadı. Zaten çorap bağlarımı da kaybettim. Burada bir şeyi koyduğunuz anda çalınmaması mümkün değil."

Eğildi ve sabırsız bir hareketle çorabı dizine çekti.

Gurdweill ona bir parça çikolata ikram etti ama Franzi kabul etmedi.

"Bunu sonra yerim. Şimdi söyleyin, bana ne olacak? Buranın nasıl bir yer olduğunu siz de görüyorsunuz. Sadece oradaki çığlıkları ve iniltileri dinleyin! Siz kendiniz söyleyin bana, burada bir insan nasıl ayakta kalabilir? Dünyadaki en aklı başında insanı buraya koysanız aklını kaçırır, sizi temin ederim! Şaşırı-

lacak bir şey yok bunda. Gün boyu, gece boyu bütün duyduğunuz çığlık ve inleme! Peki bana ne olacak? Size soruyorum, ne? Gittikçe aklımı kaybettiğimi hissediyorum. Eğer burada biraz daha kalırsam sonunda delireceğim. Buna kimse dayanamaz. On hafta oldu bile, on hafta." Yüzünü tekrar ekşiterek kuru kuru ağlamaya başladı. Gurdweill'ın içi sızladı. "On hafta, on hafta!"

Gurdweill kendisinin gözyaşlarına boğulmak üzere olduğunu hissetti. Hakiki, fiziksel acı duydu. Ona öyle geldi ki, hayatında bu zamana kadar hiç bu kadar derin ve keskin hüzün hissetmemişti ve tüm dünyada bununla kıyaslanabilecek hüzün yoktu. Dişlerini sıktı ve baskı yapan gözyaşlarına engel oldu.

Franzi inatçı monotonlukla tekrarladı:

"On hafta, on hafta!" Gurdweill düşünmeden bir portakal dilimi alıp ağzına attı. Meyvenin soğuk, ekşi suyu onu kısmen kendine getirdi. Ancak başta ağzında ne olduğunu bilemedi ve çiğnenmiş dilimi çıkartıp elinde tuttu. Onu bir süre dikkatle inceledikten sonra ne olduğunu anladı ve derhal masanın altına fırlattı. Sonra elini hasta kadının koluna koydu ve yakaran, sakinleştirici bir ses tonuyla konuştu:

"Sakin olun canım, sakin olun, size yalvarıyorum. Buyurun, portakal alın. Göreceksiniz, her şey yoluna girecek. Yakında eve gideceksiniz. Birkaç gün içinde, göreceksiniz. Sadece sakinliğinizi koruyun, ondan sonra, sizin tekrar sakin ve iyi olduğunuzu gördüğünde doktorun kendisi sizi eve gönderecek. Her şeyi yemeli ve sakin olmalısınız."

"Hayır olamam, olmayacağım." Zavallı kız hıçkırdı: "Bir gün sonra değil! Bir saat sonra bile değil! Şimdi ayrılmalıyım! Buna bir dakika daha katlanamayacağım! Burada aklımı oynatıyorum! Delirmek istemiyorum, istemiyorum! Suçlanması gereken sizsiniz, hepiniz, beni buraya getirdiğiniz için! Hemen eve gitmeliyim! Hemen şu anda! Yoksa çok geç olacak! Çünkü burada gerçekten delireceğim ve o zaman beni asla çıkarmayacaklar! Herkes beni terk etti ve kimsenin umurunda değil. Ve siz de beni kurtarmak istemiyorsunuz. Ve ben bunu yapacağınızı ummuştum! Ve şimdi kimse istemiyor! Kimden yardım isteyebilirim ki söyleyin bana, kimden yardım isteyebilirim? Steinhof, Steinhof! Artık dışarıda görünmekten utanacağım. Herkes beni

işaret edecek, sanki katilmişim gibi! Bu saatten sonra beni hiçbir şey kurtaramaz! Her şey mahvoldu! Steinhof! Delilerle birlikte! Ve hepsi bir saçmalık yüzünden! Bir saçmalık yüzünden!"

Tüm bu zaman boyunca sanki başı ağrıyormuş gibi eli alnındaydı. Gurdweill şefkatle sordu: "Başınız ağrıyor mu?"

"Başım ağrıyor! Başım durmadan ağrıyor! Burada her şey canımı yakıyor! Çok fazla acı çekmek zorundayım! Çok fazla! Evde çok daha önce iyileşmiş olurdum, burada ise günden güne kötüleşiyorum! Size yalvarıyorum canım, bana acıyın, size yalvarıyorum" ve Gurdweill'ın başını ve yanaklarını okşamaya başladı.

"Kendimi Tanrı önünde sizin merhametinize bırakıyorum, beni kurtarın! Bunu asla unutmayacağım! Çok geç olmadan beni kurtarın. Hâlâ gencim, yaşamak istiyorum. Burada delirmek ve hayatımın sonuna kadar kalmak istemiyorum. Buranın ne kadar korkunç olduğunu size anlatamam! Önünüzde diz çöküyorum" –ve gerçekten de dizlerinin üzerine çöktü– "Daha vakit varken beni kurtarın."

Gurdweill onu ayağa kaldırarak sandalyeye oturttu. Gurdweill ölü gibi solgundu ve tüm bedeni titriyordu. Onun için her şeyi yapmaya hazırdı ama ne yapabileceğini bilmiyordu. Zihni boştu ve bir fikirden eser bile yoktu. Boğuk bir sesle şöyle dedi:

"Bir şey yapmaya çalışacağım. Yapabileceğim ne varsa yapacağım. Ama şimdi sakin olun. Lütfen sakin olun."

"Hemen gidip Dr. von Eichendorf'la konuşmalısınız – başhekimimiz, hastanenin yöneticisi. Onu şimdi idari binada bulacaksınız. Her gün burada değil, ama bugün kabul saati var. Haftada üç gün kabul saati vardır ve onunla konuşabilirsiniz. Ona baskı yapın. Ona baskı yaparsanız her şeyi yapar... Hastalardan biri birkaç gün önce taburcu edildi. Ailesi ona baskı yaptı ve işe yaradı... ve kız gerçekten de çok hastaydı. Sürekli çığlık atıyor ve ağlıyordu. Ama yakınları baştabibe yalvardılar ve onun evine gitmesine izin verdi. Her şey yöneticimiz Dr. von Eichendorf'a bağlı. Ama Tanrı aşkına sizi benim gönderdiğimi söylemeyin! Bunu hiçbir şekilde söylememelisiniz! Çünkü her şeyi mahvedersiniz." Ve başkasının duyup duymadığını görmek için omuzunun üstünden baktı.

O an Gurdweill ona inandı. Belki Franzi evde daha iyi olacaktı. Belki daha çabuk iyileşecekti.

"Yöneticiyle konuşacağım. Elimden ne gelirse yapacağım."

"O zaman şimdi gitmelisiniz!" diye ısrar etti. "Ne söylediğini hemen öğrenmek istiyorum. Geri gelip bana ne söylediğini anlatın."

Gurdweill saatine göz attı.

"Sadece beş dakika kaldı. Geri gelemeyeceğim. Ziyaret saati biter bitmez gidip Dr. von Eichendorf'ı göreceğim."

Franzi'ye bir portakal dilimi daha ikram etti, sanki her derde deva bir ilaçmış gibi. Franzi donuk hareketlerle portakalı ağzına attı ve tekrar hayıflanmaya başlamadan önce, bir an dalgın dalgın çiğnedi:

"Şimdi görüyorsunuz, çok geç oldu bile... Eğer hemen gitmiş olsaydınız, bugün eve gidebilirdim... Geçen seferki gibi beni eve götürebilirdiniz... Şimdi ise çok geç... Şimdi yine beklemek zorunda kalacağım... Ne kadar beklemek zorunda kalacağımı sadece Tanrı bilir! Ve her geçen gün kötüleşiyorum... Şimdi gerçekten hasta olacağım ve eve asla gidemeyeceğim. Gerçekten hasta olanlar buradan asla çıkamazlar! Şimdiye kadar idare etmeyi başardım, mücadele ettim: Bana acıyıp eve göndereceklerini düşündüm... Ama artık buna daha fazla katlanamıyorum... Şimdi gerçekten hasta olmak zorunda kalacağım..."

"Yo, yo! Hasta olmayacaksınız!" Gurdweill itiraz etti. "Yakında daha iyi olacak ve eve gideceksiniz. Yöneticiyle konuşacağım."

"Yöneticiy..." Franzi kelimenin ortasında birdenbire durup sandalyesinden ayağa fırladı. Kapı açıldı ve hemşire ziyaret saatinin bittiğini söylemek için içeri girdi.

Gurdweill ayağa kalktı, çikolatayı ve kalan portakalları toplayarak Franzi'ye verdi, Franzi ise hemşireye titizlikle şöyle dedi: "Sadece bir dakika Hemşire Charlotte, ona söylemem gereken bir şey daha var."

Ve Gurdweill'a acele bir fısıltıyla şöyle dedi: "Şimdi ona gidin! Kim olduğunu biliyorsunuz... Ona yalvarın! Evde bir bebeğim olduğunu ve onunla ilgilenmem gerektiğini söyleyin... Bebeğin hatırı için... Hemen şimdi gidin! Onu şimdi orada bulacaksınız."

Franzi ona koridorun sonuna kadar eşlik etti ve başıyla ve boştaki eliyle doğrudan Dr. von Eichendorf'a gitmesini işaret etti. Kapı kapanmadan önce Franzi Mitteldorfer'in sert, çökük yüzünü, fıldır fıldır dönen, tekinsiz gözlerini, dağınık, seyrek saçlarını son bir defa daha, kısacık bir an gördü. Sağ ayağındaki çorabın tekrar aşağı kayıp pantuflasının üzerine düştüğünü de fark etti. Onu böyle insanlık dışı bir ıstırap içinde bıraktığı için derin üzüntü duydu. Ama kapı kapandı ve her şey bitti. Hemşire ona merdivenlerden aşağı kadar eşlik edip ardından ön kapıyı kilitledi.

Gurdweill dışarıda, kapının yanında bir süre durdu, biraz taze hava solumak için. O kapıdan gireli beri uzun zaman, belki birkaç gün geçmiş gibi hissetti. Kolları ve bacakları yorgunluktan ağrıyordu ve yüzü ciddi bir hastalıktan henüz kalkmış kadar solgundu. Franzi'nin kederli nakaratı kulaklarında çınladı: "On hafta, on hafta!" Ve: "Üzerinizde kıyafetleriniz olmadan dışarı çıkmamalısınız!" Diğer kopuk ifadeler de zihnine üşüştü ve yüzüne damlamaya başlayan ince, eğik açılı yağmuru fark etmedi bile. Bir an gerçekten de Yöneticiyi görmeye gitmesi gerekip gerekmediğini düşündü. Ama saçma düşünceyi hemen savdı ve ceplerinde sigara aranmaya başladı. Bütün bulabildiği küçük bir izmaritti, yakmadan önce ona boş boş baktı ve oradan uzaklaştı.

Korkunç bir çığlık duyduğunda fazla uzaklaşmamıştı; daha önceki çığlığın aynısıydı, ama bu defa daha yakındı. Duruverdi, kanı donmuştu. Çığlık aniden kesildi, sanki ortasında müdahale edilmiş gibi. Tek duyulan ses, Gurdweill'ın yağmurla aynı anda farkına vardığı tenha bulvarın kenarlarındaki dökülmüş yaprakların belli belirsiz hışırtılarıydı. Dehşet ve açgözlü beklentinin karışımı olan bir hisle çığlığın tekrar gelmesini bekledi. Ama tekrarlamadı ve Gurdweill yavaşça çıkışa doğru yürümeye başladı.

6 numaralı tramvay yine çok kalabalıktı, ama Gurdweill oralı olmadı. Geride sefalet içinde bıraktığı tüm o ıstırap çeken yaratıklar için duyduğu vicdan azabının etkisi altındaydı. Kendisini bir terk eden olarak gördü ve Franzi'nin bloğundan çıktığı andaki, hatta Steinhof giriş kapısından çıktığı anda daha da yoğun hissettiği rahatlama duygusundan biraz utandı.

Kaba, berbat bir kadın sesi yanında bağırdı:

"İtmeyin genç adam! Eğer rahat bir yolculuk istiyorsanız arabayla gidin!"

Gurdweill başını hafifçe sağa, sesin geldiği yöne doğru çevirdi, vücudunun geri kalanıysa duvardaki bir tuğla gibi sıkışıp kaldı. Ancak bütün görebildiği üzerinde siyah, tüylü mont olan, geniş, uçsuz bucaksız bir sırtın eğri yüzeyiydi.

Ses devam etti:

"Evet, sen! Siyah şapkalı!" Birisi kıkırdadı ve Gurdweill sağ dirseğinin yumuşak ve ılık bir şeye batmakta olduğunu fark etti. Gözlerinin önüne çirkin bir kadının uzantısı olan devasa, süngersi bir göğüs geldi ve şiddetli bir tiksinti hissetti. Tüm gücüyle dirseğini kendine çekmeye çalıştı, ama çabaları önündeki geniş sırtın hafifçe sarsılmasından başka bir işe yaramadı.

Bundan kısa bir süre sonra tramvay son durağa vardı. Yolcular kapıya doğru itişmeye başladılar. Kapıdan çıkmadan önce Gurdweill onu sendeleten taşı görmek için dönen bir adam gibi kendisini sağa doğru döndürdü ve yaşlıca kadını gördü; kısa ve şişmandı, hafif kara bir bıyığı ve çenesinde de tüylü bir et beni vardı. Ona öyle geldi ki bu kadın, ziyaretçi odasında diğer hastayla oturmakta olan kadındı. Birden gözlerinin önüne odadan bir görüntü geldi, hasta kadın sessizce lokmaları çiğniyor, üstünde, turuncu duvarda da Kayser Franz-Joseph'in portresi asılı. Tramvaydan indi ve Ring'e giden tramvaya binmek için 59 numaranın durağına yürüdü. Hiçbir şekilde turuncu duvarı ya da İmparator'un portresini gerçekten görüp görmediğini hatırlayamadı ve bu belirsizlik kafasına takılmaya devam etti. Çünkü hayal gücünün boş duvara ya da tamamen başka birinin resmi yerine, mesela sakalını Kayser'le aynı tarzda –çenenin iki tarafında iki keskin uç, çene ortada temiz tıraşlı– kesen, böylece aralarında belli bir benzerlik yaratan ünlü bir psikiyatristinki yerine Kayser'in portresini asarak ona oyun oynayıp oynamadığını anlamak için sabırsızlanıyordu! Oradayken daha dikkatli bakmamış olması ne yazıktı! Ama her halükârda onun için ne fark ederdi ki? Bu neyi değiştirebilirdi? Tramvaya bindi ve tek boş yere oturdu, yer kapıya yakındı. Elini ceket cebine attı ve

daha önce gözden kaçırmış olduğu bütün bir sigara çıkardı ve dalgın dalgın yakmak üzereydi ki birisi şöyle dedi:

"Burası sigara içilen vagon değil, genç adam! Bunun için son vagona binmeliydiniz!"

Kaba ses tanıdık geldi. Başını kaldırdı ve bıyıklı ve tüylü et benli aynı bodur kadının karşısında oturduğunu gördü, hasis gözleriyle Gurdweill'ın gözlerinin tam içine bakıyordu. Gurdweill öfkeyle doldu. Aynı zamanda, bilhassa iğrenç bir şey yemiş gibi midesi kasıldı. Tramvay hareket etmeye başladığında atlamak üzereydi ve olduğu yerde kalmak zorunda kaldı. Ağzındaki sigarayı alıp tekrar cebine koydu. Sonra kasten rahat bir poz takınarak arkasına yaslandı, bacak bacak üstüne attı ve kadının çenesindeki et benine dikkatle gözlerini dikti. Birkaç dakika izledikten sonra öfkesi yatıştı. Et beninden sarkan üç kıl vardı, birisi beyaz diğer ikisi siyahtı. Onları birkaç kez saydı ve bir tane beyaz olmak üzere, üçten fazla bulamadı. Fakat hepsi kalın ve demir tel kadar sertti – bu ilk bakışta belli oluyordu, daha fazla incelemeye gerek yoktu. Onun yüzünü görmek ilginç olurdu diye düşündü Gurdweill belirli bir memnuniyetle, birisi bu kıllardan birini cımbızla ya da sadece parmaklarıyla yakalasa –sağ elinin parmaklarında bir nevi karıncalanma hissetti– beyaz olanı ya da siyahlardan birini tutsa ve çekse! Gurdweill, sanki hayali saldırının etkilerini görmek ister gibi kadının gözlerine baktı. Herhalde, düşünce silsilesine devam etti, üçü birden tek seferde çekilse sadece fiziksel acı hissetmekle kalmayacak, aynı zamanda, bir uzvun kaybındaki gibi ani bir keder bile hissedecekti. Başlarda kendini onlarsız daha çirkin bile hissedebilirdi, kendisini onların yokluğuna alıştırana dek...

"Biletler lütfen!" diye bağırdı kondüktör ve Gurdweill'ı düşünden uyandırdı.

Dışarıda karanlık çökmeye başlamış ve sokak lambaları yanmıştı. Tramvay durdu ve karşıdaki kadın ayağa kalktı. Tramvaydan inmeden Gurdweill'a düşmanlık dolu bir ayrılık bakışı fırlattı. Gurdweill yağmurun devam edip etmediğini görmek için pencereden dışarı baktı, fakat cam o kadar buğulanmıştı ki hiçbir şey göremedi. Çok geçmeden tramvay Ring'de, son durakta durdu ve şehre akşam çöktü.

On Altıncı Bölüm

Gurdweill, fazla uzakta olmayan Herrenhof kafesine yürümeye karar verdi. Soğuk ve ısıran, ince yağmur yüzüne çiseliyordu. Kestirmeden gitti, Burgtheater'ın arkasından geçti ve kendisini kısa zamanda Herrengasse'de buldu. Yağmurlu caddelerde karşılaştığı, her zamanki gibi günlük işleriyle meşgul insanların görüntüsü onu bir nevi dehşete düşürdü. Hepsinin de attıkları her adımda insanları bekleyen, karşısında her türlü günlük sıkıntının beş para etmediği, gerçek, korkunç ıstırabın farkında değilmiş gibi görünmelerinin tuhaf olduğunu düşündü. Öte yandan, dedi kendi kendine, muhtemelen bu en iyisi, aksi takdirde yaşamaya devam etmek imkânsız olurdu...

Ulrich halen kafede, bir nişde *Der Abend* okuyup sigara içmekte olan Perczik'le oturuyordu.

"Sen kesinlikle hiç acele etme Gurdweill" Ulrich onu hafif bir serzenişle karşıladı, "saat altıya çeyrek var. Tam gitmek üzereydim. Pekâlâ, nasıldı orası?"

"Özel bir şey yok" dedi Gurdweill, otururken isteksizce. "Hasta insanlar."

Ama Ulrich tatmin olmamıştı. "Peki ya arkadaşın?" diye sordu.

Perczik gazetesini indirdi ve kulaklarını dikti: Belki burada bir yazı dizisi için malzeme vardı.

"Arkadaşım" dedi Gurdweill üstü kapalı, "o da hasta. Muhtemelen. Yoksa orada olmazdı."

"İçeri girmene izin veriyorlar mı?" Ulrich tekrar denedi.

"Nereye, nereye?" Perczik atıldı.

"Rothshild Hastanesi" dedi Gurdweill, Perczik'in merakından rahatsız olmuştu. "*Cafe au lait*, Herr Krieger."

Perczik'in yüzünden bir sıkıntı gölgesi geçti. Gurdweill'ın nereye gittiğini çok iyi biliyor ve söyleyeceklerini duymak için sabırsızlanıyordu, ama Gurdweill hiçbir şey söylemedi. Perczik, kasten sıcakkanlı görünerek sordu: "Karın daha iyi mi? İyi olmadığını duydum."

"Evet, teşekkürler!"

"Rothschild Hastanesi'nde mi?"

"İstediğini düşünebilirsin..."

Perczik, Gurdweill'ı konuşturmaya çalışmaktan ümidini kesti ve tekrar gazetesini aldı. Ulrich, Gurdweill'ın çok üzgün olduğunu fark etti ve onu bir süreliğine kendi başına bıraktı. Sonra şöyle söyledi:

"Lotte yarım saat önce uğradı. Saat altıda tekrar gelecek. Seni görmek istiyor."

Gurdweill sessizdi. Garsonun önüne koyduğu kahveyi kayıtsız bir tavırla içiyordu. Perdelerin arasındaki boşluktan ellerindeki şemsiyeleri açmış insanların geçtiğini gördü: O halde sağanak kesilmemişti. Ölçülemez derecede hüzünle doldu. "Evet" diye düşündü, "insan zayıf bir yaratıktır; ani bir sağanak ya da bir sivrisinek onu deliye döndürebilir." Sanki bu kişisel yargısına destek bulmak ister gibi Ulrich'e baktı. Çenesi her zamanki gibi çukurdu, bir nevi kendini beğenmişlikle; siyah-beyaz çizgili kravatı kusursuz biçimde bağlanmıştı ve sanki görünmez çivilerle sabitlenmiş gibi göğsünün tam ortasında duruyordu. Tüm bu çocukça çabalar ona birden gülünç göründü. Bununla grotesk bir zıtlık oluştururcasına, Franzi Mitteldorfer'in korkuyla çarpılmış yüzü tekrar gözlerinin önüne geldi. Kalbi hızla çarpmaya başladı.

"Uzun kaldı mı?" diye sordu, sanki zihnini dağıtmak ister gibi. "Hayır. Oturmadı bile. Sadece seni sordu ve sonra tekrar geleceğini söyledi. Senin onu beklemeni istedi. Ve işte burada!" döner kapıya doğru baktı ve Lotte Bondheim o anda göründü.

Lotte, masalarına yüksek topuklarının telaşlı tıkırtısıyla yaklaştı ve damlatan şemsiyesini koyacak bir yer bulmak için

etrafına bakındı. Perczik şemsiyeyi ondan aldı, masanın altına koydu ve kibar bir şekilde ona yerini verdi.

Gurdweill, Lotte yanma otururken ona soran gözlerle baktı ve yüzünün yorgun ve son görüşmelerinden beri daha solgun olduğunu gördüğünde içi sızladı.

"Nasılsın Gurdweill? Seni uzun zamandır görmedim!" Hafifçe gülümsedi. "Bu kadar nadir görüşürsek, sonunda birbirimizi tanıyamayacağız..."

"Böyle bir tehlike yok" dedi Gurdweill ciddiyetle. "En azından benim açımdan, her neyse."

"Peki ya Thea nasıl? Sanatoryumda daha kalacak mı?"

Bu soru belli ki ağzından kaçmıştı ve Lotte'nin kahverengi eldivenini parmakları arasında sinirle sıkmasına neden oldu (Gurdweill gerçeği kabul etmeye çok utansa da, tüm arkadaşları Thea'yı kliniğe gönderen gerçek "hastalığı" Thea'nın kendisinden duymuşlardı).

"On gün daha, sanıyorum. Her şey yolunda giderse..."

Gurdweill karısı hakkında genel olarak insanlarla ve özellikle de Thea'ya düşman olduğunu bildiği Lotte'yle konuşmayı sevmiyordu.

Lotte zorlayarak devam etti:

"Onu ziyaret edecektim ama bir şey beni hep engelledi... Arkanı dönmeden gün bitiyor... Ya sen, Ulrich" besbelli bir çabayla lafı değiştirdi, "burada hâlâ tam da seni bir saat önce bıraktığım gibi oturuyorsun. Siz daha ne kadar kafelerde oturmaya devam edeceksiniz? Bundan hiç sıkılmıyor musunuz?"

"Benim sevgili leydim" dedi Ulrich gülümseyerek, "kafelerde oturmak hayatlarımızı perişan eden mecburi eyleme karşı bir duvardır... Üstadımız Buda'nın saf nirvanasından önceki son basamaktır... Bizim gibi insanların daima, vakit kaybettikleri, geri gelmez bir şeyi kaçırdıklarına dair yanlış bir izlenimleri vardır... Sanki insanın belirli bir zamanda yerine getirmesi gereken belirli bir dizi şey varmış gibi... Maddiyatçı neslimizin, fiziksel çalışma ve ileri teknoloji neslinin zararlı etkisi... Ama bir kafeye girdiğin anda tatildesin – sırtındaki yük kalkmıştır, ikiye bölünmüştür. İş yapmamanın kural olduğu bir işçi grevi gibi... Bakın, en çok nefret ettiğim de çalışma mecburiyeti.

Çalışmanın kendisi, ne olursa olsun, eğer insanlar onu manevi bir göreve dönüştürmeselerdi keyifli olabilirdi... Bu kendinden menkul dedektiflerin sana ilk sordukları daima şudur: 'Ne yaparsın? Mesleğin nedir?' En ufak hicap ya da kendini aldatma hissi duymaksızın şöyle diyebileceğim bir aşamaya ulaşmak isterdim: 'Ben mi? Hiçbir şey yapmam efendim! Hiçbir şey! Yaşıyorum, çünkü Tanrı bana yaşam nefesi verdi, öyle değil mi? Geri kalanına gelince, hiçbir emir altında değilim ve hiçbir fikrim de yok. Hiçbir şey yapmak zorunda değilim! Yaşıyorum ve yapmak zorunda olduğum tek şey bu...' Bu tabii ki hayatını kazanmak için çalışmak zorunda olan sefil garibanlar için geçerli değil. Onlar merhametimizi hak ediyorlar. Ben sadece yaşamlarını sürdürecek her şeye sahip olan, ama buna rağmen kendilerini çalışmak zorunda hissedenlerden bahsediyorum – parayı yiyeceğe değil, sanki var olma hakları bile onları bitmez tükenmez bir borca sokmuş gibi soludukları havaya ödemek için çalışanlardan.

Lotte, Ulrich'in onu azıcık bile ilgilendirmeyen dersini dinlemeyi çoktan bırakmıştı. Tüm bu zaman boyunca gözlerini, düşüncelere boğulmuş gibi masaya bakmakta olan Gurdweill'dan ayırmamıştı. Sonunda şöyle dedi:

"Ulrich, aynı *Neue Freie Presse*'deki bir başmakale gibi konuşuyorsun. Bunları yazıp onlara göndermeli ve bunun için para almalısın."

"Yazmak da iştir hanımefendi!" diye cevabı yapıştırdı Ulrich, iğnelemesine tepki vermeden. Ama kalbinin derinliklerinde incinmişti. Sigara tabakasını çıkardı ve sanki alınmadığını göstermek ister gibi ona sigara ikram etti.

Gurdweill şöyle dedi: "Olaylar çok karmaşık, insanlar da öyle, en basit görünenler bile. Hepsini aynı mezurayla ölçemezsin."

Sözlerinin Ulrich'e bir cevap mı yoksa başka, özel bir düşünce silsilesinin sonucu mu olduğunu söylemek imkânsızdı. Hiç kimse ona cevap vermedi. Biraz sonra Lotte eve gitmesi gerektiğini söyledi ve Gurdweill'dan ona eşlik etmesini rica etti. Hesabı ödeyip kalktılar. Ulrich ve Perczik de onlarla beraber kafeden ayrıldılar ve başka bir yöne doğru gittiler.

Yağmur durmuştu; fakat cadde sanki kara cilayla cilalanmış gibi ıslak, siyah bir ışıltıyla parıldıyordu. Bir süre sessizce yürüdüler. Dükkânlar kapanıyor ve demir kepenkler her yerde sağır edici bir gürültüyle iniyordu. Gurdweill, Lotte'nin üzgün olduğunu sezdi ve her nedense ona çok acınası ve yardıma muhtaç göründü. İçi merhametle doldu. "Ne kadar da mutsuz bu Lotte" diye düşündü, "o da..." Ve hemen kendisini bu "da" üzerinde düşünürken yakaladı ve bunu vakit kaybetmeden açıklamaya girişti. Bu "da"dan kendisini soyutlaması ve onu kendisi haricindeki herhangi birine bağlaması çok önemliydi. Lotte'nin koluna girdi.

"Bu öğleden sonra Steinhof'a gittim" dedi nazikçe. "Bir arkadaşı ziyaret ediyordum. Orada sanki her şeyin mutlak anlamsızlığıyla karşılaştığını seziyorsun. Bir küçük vida gevşiyor ve çıplak öz bir çırpıda açığa çıkıyor..."

Lotte hiçbir şey söylemedi.

Arabaların ve tıka basa dolu tramvayların bir aşağı bir yukarı telaşla devindikleri Ring'e ulaştılar. Parlamento binası görkemli kibirle karşılarında dikiliyordu; siyasetin ağır sıkıntısını yoldan geçenlere saçan kapalı bir kaleydi burası. Polis memurları muhteşem cephesinde devriye geziyorlar, içindeki boşluğu koruyorlardı. Uzakta, Schottentor'un ötesinde, renkli elektrik lambaları açılıp kapanan gözler gibi yanıp sönüyor, Schicht sabununun ve Salamandra sobalarının reklamını yapıyordu. Merak peşindeki kalabalık, tekerleklerinden birini kaybetmiş dev bir kamyonun etrafında toplanmıştı. Tüm bunlar ne anlama geliyordu? Hiçbir şey. İnsan aklını belirli bir yöne çevirdiğinde tamamı anlamsızlaşıyordu...

Gurdweill ve Lotte, Ring'i geçmeden önce biraz beklemek zorunda kaldılar. Parlamento binasının arkasına ulaştıklarında, tel örgülerin üzerinden sarkan ağaçların dallarından büyük damlaların ara sıra döküldüğü soldaki koyu bahçenin yanında Lotte şöyle dedi:

"İnsan bunları aklından çıkarmalı... Sağlıklı dürtülere sahip sağlıklı insanlar asla böyle şeyler düşünmezler, onlara kalırsa böyle şeyler yoktur; aksi takdirde dünya durur. Diğerlerine gelince, onlar zaten kendileri hastadır..."

"Sağlıklı insanlar!" diye düşündü Gurdweill, o sağlıklı insanlardan biri olma yönünde en ufak bir arzusu yoktu. Ayrıca, onların kendileri de hastaydı... Hasta ama bunun farkında değillerdi...

Şimdi Lerchenfelder Strasse'deki epey dik yokuşu tırmanıyorlardı. Lotte tüm ağırlığıyla Gurdweill'ın koluna yaslandı. Yalvaran bir tonla şöyle dedi:

"Ama herkes biraz mutluluk ve huzur ister... Hayat çok sert olabiliyor..."

Biraz sonra da sıcak bir şekilde devam etti:

"Egoist olduğumu kabullenmekte bir sakınca görmüyorum. Bundan utanmalı mıyım, Gurdweill? Yaşayacak daha kaç yılım var? Yaşamak istiyorum! Son damlasına kadar! Belki bu kadınların doğasında var. Ama ben acı çekmeye dayanamıyorum. Bunun için erkeklerimin canını bile acıtabilirdim, eğer acı çekmekten kurtulmama yardımcı olacaksa... Bunu açıkça kabul ediyorum. Bu beni fena mı kılar? Kesinlikle diğerlerinden daha fena kılmaz. Peki, ben neden onlardan daha iyi olayım ki? Bunun için insanın bir bedel ödemesi, kişisel mutluluğundan vazgeçmesi gerekir, ben bunu yapmayı reddediyorum... Ve azla da yetinmeyeceğim. Hepsini istiyorum! Hayatın sunabileceği her şeyi kendim için istiyorum! Çünkü bu hayattan başka hiçbir şey yok! Başka hiçbir şeye inanmıyorum ve inanmak da istemiyorum! Hayat olduğu gibi, bize beş duyumuz aracılığıyla kendini gösteren hayat benim için yeterli! Hayat güzel, fevkalade güzel ve ben sonuna kadar tadını çıkarmak istiyorum!"

Lotte'nin bu çıkışından sonra sessizce yürüdüler. Evine fazla kalmamışken, Lotte birden bir kafede yarım saat oturma isteği duydu. Gurdweill'a bir yarım saatini daha ayırabilirdi. Bu onun için özel bir zevk olurdu, ve yarı şaka yarı ciddi bir havayla da ekledi: Bugünlerde o kadar nadir buluştukları göz önüne alınırsa, aynı zamanda da nadir bir zevk. Gurdweill seve seve kabul etti. Hatta davetten memnun oldu, çünkü kendisini yorgun ve asabi hissediyordu ve şimdi sessiz, bir nevi melankolik ruh hali içindeki Lotte'nin yanında daha iyi olmayı umuyordu.

Akşamın bu saatinde yarısı boş olan küçük, üçüncü sınıf bir kafeydi. Ufak tefek garson onların içeri girmeleriyle hareket-

kendi ve abartılı jestlerle, sanki özellikle onlar için rezerve etmiş gibi köşedeki bir masayı gösterdi. Yan odada birisi piyanoda bir ezgiden parçalar çalıyordu. Gurdweill ikisi için kahve ve sigara ısmarladı, bunu yaparken gözü karşı duvarda asılı duran tabeladaydı: "Ari Doğaseverler Toplantısı, Neubau Kolu." Zihninde birden yeşil ceketler ve kısa, kirli deri pantolonlar içinde çıplak, kemikli, güneşte yanmış dizleri ve renksiz, aptal yüzlerinden sarkan uzun, eğri pipolarıyla Ari hocaların bir resmi canlandı: "Doğaseverler." Garson kahve ve sigaraları getirdi ve Gurdweill, Topluluk Başkanı'nın şöyle söylediğini işitti: "Ve şimdi beyler, sözü değerli üyemiz Herr Eigermeyer'e bırakıyorum, ondan sonra buradakilerin izniyle toplantının gündemindekileri tartışmaya devam edeceğiz." Herr Eigermeyer ayağa kalktı ve hafif çatallı sesiyle konuşmaya başladı: "Derneğimizde Ari gençliğinin doğa ve temiz hava sevgisi ve gururlu, sağlıklı, doğal bir yaşam için teşkilatlanması ve eğitimi için özel kolların kurulmasının önemi ne kadar vurgulansa azdır. Büyük ve esas sorun, beyler, Kurtarıcımız İsa Mesih'in öğretilerinin izinde, gençliğimizin ve doğamızın içimize Doğu'dan sızarak her şeyi ele geçiren, istenmeyen yabancı unsurlardan korunması gerekliliğidir. Bunu vurgulamalıyım beyler, her şeyi, tüm ekonomik ve entelektüel meslekleri ve hatta sonunda bize kalan son, değerli varlığı da, sevgili ülkemizin olağanüstü doğasını da ele geçirmiştir bu unsurlar... İçim sızlıyor dostlarım..." Ve Herr Eiegermeyer eve geldiğinde karısını uyandırarak ona rahat, kayıtsız bir edayla toplantıda bu akşam yarım saatlik bir konuşma yaptığını anlatacaktı. Karısının da çok iyi bildiği gibi o kendisini övecek biri değildi; fakat derneğin tüm üyeleri düşüncelerinin netliği ve onları kesin ve özlü ifade ediş tarzı için onu takdir etmişlerdi. Karısı uzun uzun esneyecek, kayıtsızca dinleyecek ve kocası kıyafetlerini çıkarıp derin bir kişisel tatminle yatağa girerken tekrar uyuyakalacaktı.

Gurdweill ironik bir kayıtsızlık içinde kurduğu bu sahneyi oldukça makul hatta yatıştırıcı buldu. Gülümsedi ve kahvesinden bir yudum aldı. Garson fazla uzakta olmayan bir masaya dayanmış duruyordu, düşüncelere dalmış olduğu belliydi. Ama Lotte kahvesini bitirip ağzına bir sigara götürdüğü anda sigarasını yakmak için hemen yanına koştu.

Belki de Lotte, Gurdweill'ın garip ruh halinden etkilenmişti ya da belki kendi düşünce silsilesinin peşindeydi – her neyse, şöyle dedi:

"Buranın havasında özel bir şey var. Sanki dünyadaki her şey birdenbire tek basit, temel bir şeye indirgenmiş gibi; sınırlı, hayvani, pratik bir şeye... Bana dağ köyündeki uzak bir tavernayı anımsattı." Lotte dudaklarını yuvarladı ve bir duman kümesi üfledi. Sonra devam etti:

"Öyle bir yerde gündüz vakti ya da akşamleyin otursun. Sadece birkaç müşteri vardır. Kimisi yırtık pırtık, eski püskü bir desteyle kâğıt oynuyordur, diğerleri de biraları ellerinde arpacı kumrusu gibi düşünüyor ve gizlice kaşınıyorlardır. Dağda yaşayan insanlar kalın kafalı ve hımbıldırlar bilirsin, sanki kendi dağlarından birini sırtlarında taşımak zorundalarmış gibi... Kendileri için fazla söyleyecek bir şeyleri yoktur ve orada oturup onlara bakarsın ve birden fark edersin ki bütün dünya tüm karmaşasıyla parmaklarının arasından kayıp gidiyor... Öylece kuru havaya karışıyor... Ve tüm geriye kalan, içindeki bir avuç insanla bu küçük taverna ve etrafındaki dev dağlar. Bu sıra dışı bir his, bak söylüyorum. O anda, tüm yalnızlığının bilincine varmanla seni saran büyük korkuya rağmen dünyayı kaybettiğin için en ufak bir üzüntü bile duymazsın... Tam aksine, korkunun kendisi sana daha fazla cesaret verir; çünkü artık kendinden başka hiç kimsen yoktur."

Sustu ve konuşurken ağzından çıkmış olan sigarasını tekrar ağzına koydu. Gurdweill onun için hemen bir kibrit çaktı. Yan odadaki piyano yeniden susmuştu.

"Ve yine de" dedi Lotte, "tekrar şehre döndüğünde, çevrendeki tüm kalabalıklarla birlikte, onun en ufacık bir parçasından bile vazgeçmek istemezsin. Ve tüm bunlar da yine çok doğal ve tartışmasız görünür..."

Lotte birden kalbinde ağır bir taş gibi yatmakta olan meseleye değinmeden aynı konunun etrafında dönüp durmakta olduğunu hissetti. Şimdiye kadar söylediklerinin hiçbiri onun için en önemli olan şeyi ifade etmiyordu, onu ifade edecek sözcükleri yoktu çünkü Lotte'nin. Ve bunun için kendini tatminsiz hissetti ve sessizliğe büründü. Şimdi ruhunu Gurdweill'a

açmak için güçlü bir istek duyuyordu. Onu gerçekten olduğu gibi görmesini istiyordu, bir engel olmadan; böylece Gurdweill, onun ruhunun tüm ince köşelerini ve nüanslarını, o hislerini, durumları netleştirmek yerine çarpıtan ve karıştıran sözcüklerle açıklamak zorunda kalmadan hissedecekti. Fakat aynı zamanda Lotte, Gurdweill'ın onu hiçbir zaman adamakıllı tanımayacağından birdenbire emin oldu, çünkü onun için hiçbir değeri yoktu, çünkü ona caddede yanından geçen herhangi bir kadından daha fazla ilgi göstermiyordu. Ve karşısında oturup sanki dünyanın en önemli şeyiymiş gibi parmağının çevresinde saçının bir lülesini kıvırmakla meşgul olan adama karşı içini bir kırgınlık hissi kapladı.

"Ee Gurdweill, sen büyük bir kahraman değilsin, öyle değil mi? Bu kimsenin senden bekleyebileceği bir şey değil!" Ve alaylı bir şekilde güldü.

Gurdweill ona hayretle baktı: "Bir kahraman mı? Neden bir kahraman?"

"Çünkü sen muhtemelen bir kahraman olduğunu düşünüyorsun."

"Ben mi? Hiç öyle düşünmedim. Aklımdan bile geçmedi."

"Bu bir şeyi değiştirmez!"

Lotte'nin Gurdweill'a takılma isteği birdenbire uçup gitti. Kendisini zavallı, mutsuz hissetti. Her şey birden anlamsız göründü, orada bin mil uzaktaymış gibi duran Gurdweill'la oturmak bile. Sanki hayatında ilk defa görüyormuş gibi Gurdweill'ın çöküк yüzü ona birden tamamen yabancı göründü ve onunla karşısındaki yüz arasındaki uzaklık aşılamayacak kadar engin gibiydi. Belki bu işten tümden vazgeçmeli ve hızlı, temiz bir şekilde bitirmeliydi. Ama Lotte bitirmekten korkuyordu. Onun ötesinde bir anlık ilgiyi bile hak etmeyen açık bir boşluk vardı. Lotte bu boşluğun içine bakmaya korkuyordu. Bunun için de elindeki tüm araçlarla tekrar denemeye karar verdi. Gurdweill'ın evliliği uzun süremezdi. Thea'nın açısından da. Gurdweill gibi biri bir yana, o hiç kimseyle uzun süre yapamazdı. Gurdweill'ı sevmediği gerçeğinin yanı sıra onu hiç de tanımıyor, onunla ilgili bilmesi gereken en önemli şeyi bilmiyordu. (Lotte bu arada bu kanıdan biraz teselli buldu. Dünyada Gurdweill'ı gerçekten

tanıyan tek insan olduğundan emindi ve sonuç olarak, en azından bu bakış açısından Gurdweill sadece ona aitti.) Er ya da geç durum bozulmak zorundaydı. Bundan hiç şüphesi yoktu. Ama ne zaman ve nasıl? Ne zaman bu kaçınılmaz sonu düşünse, Lotte'nin başından aşağı kaynar sular dökülüyordu. Çünkü Lotte bu iki insanın bir nevi korkunç bir facia olmaksızın ayrılmayacaklarını görebiliyordu. Zayıf taraf Gurdweill olduğundan acı çekecek taraf da muhtemelen o olacaktı. Belki seven taraf o olduğu için de. Ama onu gerçekten seviyor muydu? –Lotte kendisine müdahale etti– Thea'yı kim sevebilirdi ki? Özellikle de Gurdweill? Bu imkânsızdı. Cevabı onun yüzünde bulmak ister gibi gözlerini Gurdweill'ın yüzüne dikti ama boşunaydı. Gurdweill oturmuş sigara içiyordu, başını tamamen donuk renkli ellerine dayamıştı. Lotte'nin gözlerini üzerinde hissedince epey dalgın bir tavırla şöyle dedi:

"Çok fazla düşünüyorsun Lotte. Bunun sana bir faydası olmaz. Tüm bu içsel arayış... Senin gibi hoş genç bir kızın buna neden ihtiyacı olsun ki?"

Lotte sessizdi. Biraz sonra geç olduğunu ve acilen eve gitmesi gerektiğini söyledi. Evinin önünde ondan ayrılırken şöyle dedi:

"Seninle aslında başka bir konu hakkında konuşmak istiyordum Gurdweill, ama bugün fırsatım olmadı. Başka bir zaman, belki. Tekrar ne zaman görüşeceğiz?"

"Zaman verememem Lotte. Ne kadar meşgul olduğumu biliyorsun. Ama pazar öğleden sonra evde olacağım. Eğer sen de boşsan neden Dr. Astel'le beraber bana uğramıyorsunuz?"

"Dr. Astel'le mi!" diye düşündü Lotte acı acı. "Bu Gurdweill gerçekten bu kadar aptal mıydı, yoksa sadece öyle gibi mi davranıyordu?"

Başka bir şey söylemeden eve daldı.

On Yedinci Bölüm

Hafif yağmur serpintili sert rüzgâr Gurdweill'ın yüzüne buz gibi çarptı, teneke tabelalarla kapalı kepenkleri davul gibi çalarak şehri turuncu inci dizileri gibi süsleyen elektrik lambalarını salladı. Şapkana sıkıca sarılmanın öğütleneceği bir havaydı: Bu önlemi Gurdweill dalgınlıkla atlamıştı. Ve birdenbire Gurdweill, Lerchenfelder Strasse'den aşağıya doğru, yerden iki karış yüksekte uçan, asfalta dalıp sonra sanki kasten onunla dalga geçmek ve ona eziyet etmek için yaklaşınca tekrar havalanan söz konusu nesneyi gülünç bir şekilde kovalamaya başladı. Gurdweill arada sırada öne eğilip onu havada yakalamak için elini uzatarak şapkayı adım adım takip etti. Sonra şapka bir tekerlek gibi kendi çevresinde yuvarlanmaya başladı ve sonunda yukarı doğru uçtu, garip siyah bir kuş gibi bir defa altüst oldu ve asfalta hareketsiz bir şekilde düştü. Gurdweill atılıp ayağını üzerine koydu. Onu kovalamaktan bitap düşmüş ve nefes nefese kalmıştı, şapkayı yerden aldı, salladı ve yüksek sesle azarladı: "Aklını mı kaçırdın?" diye sordu sinirli bir şekilde. "Sakın bunu bir daha yapayım deme!"

Sonra onu elinden geldiği kadar güzelce temizledi ve saatine baktı. Sekizi çeyrek geçiyordu. Derken birden, sanki saatinin gösterdiği zamanla arasında gizli bir bağlantı varmış gibi Steinhof'taki sahne bütünüyle tekrar gözlerinin önüne geldi. Sıkıntıyla doldu ve sol tarafında keskin bir acı hissetti. Odasını düşündü ve ona fena halde boş geldi. Şimdi evde ne yapacaktı? Vakit daha erkendi. Ama yine de şapkasını elinde sallayarak

sert rüzgârın onu sürüklemesine izin verdi ve birden kendisini Üniversite'nin yakınında buldu. Ah, evet! diye anımsadı, Vrubiczek'e uğramanın zamanı geldi de geçiyor bile! Uzun zamandır oraya gitmemişti. Eğer şanslıysa onu evde bulabilirdi. Ama elbette dışarda da olabilirdi. Karısıyla sinemaya ya da başka bir yere gitmiş olabilirdi. Zihnine şüphe düştüğüne göre Vrubiczek kesinlikle evde olmalıydı... Gurdweill bu son düşünceyi itebileceği kadar uzağa, ayakuçlarının oraya kadar itti ve olayları insanların arzu ve beklentilerine uydurmayı sevmeyen kaderi etkilemek istemediğinden bu düşüncenin bilinç düzeyine çıkmasına izin vermedi. Aynı zamanda, beyninde düşüncelerin net ve kesin olduğu bölümde, kendi kendine durmadan tekrar ediyordu: "Kesinlikle evde değildir, kesinlikle evde değildir" çünkü kaderi dolaylı yoldan, sanki öyleymiş gibi inandırmaya çalışarak alt etmek istiyordu: "Görüyorsun, onu evde bulamayacağımı şimdiden biliyorum, bu konuda şaşıracak ya da hayal kırıklığına uğrayacak bir şey yok"... Çünkü eve yalnız gitme korkusu her geçen an daha da güçleniyor ve Gurdweill, Vrubiczek'in varlığıyla iç huzuruna tekrar kavuşacağını umuyordu.

Vrubiczek evdeydi.

"Julia, Julia, bak burada kim var" diye haykırdı yapmacıksız bir neşeyle, ziyaretçinin paltosunu çıkarmasına yardım ederken. "Her işte bir hayır vardır!"

Yaşlı çift akşam yemeklerinin ortasındaydı. Güvenli bir sükûnet, rosto ve baharatlı çorba kokularıyla beraber küçük, basit yemek odasını kapladı. Gurdweill yutkundu. Yaşlı kadın masaya bir sandalye çekti.

"Lütfen zahmet etme, başka bir yere de oturabilirim. Yemeğinizin ortasında sizi rahatsız etmek istemiyorum."

"Tam aksine" dedi kadın ışıldayan, sevecen bir yüzle, ellilerinin başlarındaydı. "Şimdi burada olduğuna göre bizimle yemelisin."

"Yo, teşekkür ederim, ben yemek yedim" Gurdweill her nedense yalan söyledi. "Birkaç dakika önce bir şeyler yedim."

"Yine de lütfen bize katıl Herr Gurdweill" Vrubiczek karısının davetini yineledi. "Geri çeviremezsin. Mide esnektir, suya

batırılmış deri gibi emer. Nasılsa fazla alamayacaksın. Çoğunu ben yedim bile."

Gurdweill onlarla yemeğe ikna olmuştu. Onlar et faslına geçmişlerdi, ama Frau Vrubiczek ona mutfaktan bir kâse çorba getirdi.

Sonra Vrubiczek dizlerinden peçeteyi aldı, kalın, ağarmış bıyıklarını sildi ve sordu:

"Nasılsın benim sevgili dostum? Ya karın nasıl?"

"İyi, iyi! Thea sanatoryumda." Son cümle istemeden ağzından kaçmıştı ve Gurdweill hemen pişman oldu.

"Ne dedin? Sanatoryumda mı?" diye bağırdı Vrubiczek, endişeyle. "Nasıl bu kadar soğukkanlı olabiliyorsun bu konuda? Nesi var?"

"Ciddi bir şey değil. Risksiz ufak bir ameliyat geçirdi. Başarıyla tamamlandı bile bu arada."

Mutfaktan gelmekte olan Frau Vrubiczek "ameliyat" kelimesini duyunca dehşete düşmüştü. Dünyada onu, ne kadar küçük olursa olsun, hiçbir şey bir ameliyat düşüncesi kadar telaşlandıramazdı. Onu ameliyat etmelerine izin vereceğine ölmeyi tercih edeceği konusunda Frau Vrubiczek'in hiç şüphesi yoktu.

"Ne dedin? Bir ameliyat mı?" Apaçık bir telaşla koridordan haykırdı: "Kim ameliyat olmuş? Nerde?"

"Karım" diye cevapladı Gurdweill. "Bir tehlike yok."

"Neresinden? Neresinden?" diye ısrar etti yaşlı kadın.

"Şeyinden... şeyinden..." Gurdweill kekeledi, kızararak şöyle dedi: "Burnundan tabii ki. Onun gibi sağlıklı bir kadını başka neresinden ameliyat edebilirler ki? Bademciklerini aldılar."

"Ama bademciklerinden geçen yaz ameliyat olmuştu, öyle değil mi?" diye sordu Vrubiczek. "Yani bu tekrar büyüdüler anlamına mı geliyor?"

"Yazın tek tarafını ameliyat etmişlerdi, şimdiyse öteki tarafını ameliyat ettiler. Muhtemelen gerekliydi, Schramek Hoca bademcikler konusunda uzmandır... Eğer hemen ameliyat etmezlerse tüm burnu tıkayacak kadar büyüyebileceklerini söyledi. Ha, ha, ha, bu bademcikler berbat yaratıklar anlaşılan!"

Ve bir an için hepsi, hayali, boşta salınan bir burnun koyu

deliği içinde kocaman şişen, fasulye tanesi iriliğinde, iğrenç, morumsu-siyah bir varlık gördüler.

Yaşlı kadın derin derin iç geçirdi:

"Ameliyatlar, ameliyatlar... Dünyadaki en kötü şeyler. Düşünüyorum da eğer bana ameliyat olmak zorunda olduğum söylenseydi, daha ameliyat masasına gelmeden korkudan ölürdüm. Hem ayrıca: Doktora güvenebiliyor musun? Her şeyden önce o sadece bir insan! Hep hata yapıp yanlış şeyi kesiyorlar, mükemmelen sağlıklı organları! Böyle birkaç olay duydum. Ve bazen bunu bilerek bile yapıyorlar, kötülük için. Onlara ne ki? Onlar için hepsi bir oyun. Acıyı onlar mı hissediyor?"

"Hadi ama Frau Vrubiczek, bu biraz abartı. Herkes hata yapabilir elbette, ama doktorlar bile bile hastalarına zarar vermezler."

"Benim karım" dedi Vrubiczek, "ameliyattan çok korkar. Bu onun eski bir hastalığı – kız kardeşi başarısız bir ameliyatın ardından öldüğünde başladı. Bu olayın üzerinden yirmi sene geçti ama onun acısı daha dinmedi. Fakat bir olaydan hareketle genelleme yapamazsın. Bazen öyle yıpranmış bir ayakkabı gelir ki tamiri mümkün değildir – o zaman herkes onu tamir etmeye çalışıp edemeyen ayakkabıcıyı suçlar! Tam tersi de olabilir elbette: Tamiri hâlâ mümkün bir ayakkabı kötü bir ayakkabıcının eline düşebilir. Ama bundan bir genelleme yapamazsın."

"Yo, yo" diye itiraz etti masanın yanında gözü yaşlı bir şekilde duran Frau Vrubiczek, "sen hep insanların en iyi taraflarını görürsün, çünkü onlara uzaktan bakıyorsun ve uzaktan bir parça cam da elmas gibi ışıldayabilir. Onlara ameliyat etmemeleri için yalvardım. Kardeşim meşe gibi sağlamdı, Herr Gurdweill. Karl'a sorabilirsiniz" başını kocasına doğru salladı, "o çok iyi biliyordu. Biz evleneli epey olmuştu. Kardeşim bir yaz günü kadar güzeldi – on dokuz yaşındaydı! Ve o katiller onu alıp karnını kestiler. Onlara bağırdım: Onu rahat bırakın! Ameliyata gerek yok! Kendiliğinden iyileşecektir! Hiç buna benzer bir şey duydun mu, birinin karnı ağrıyor ve onlar hemen bıçaklarını çıkarıyorlar! Herkes dedi ki: Doktorlar bilir! Eğer doktorlar kanser diyorlarsa o zaman kanserdir. Ve kanserin tek çaresi de cerrahi. Eğer o doktorlar olmasaydı o kız bugün halen hayatta olabilirdi,

seni temin ederim, aynı senin ya da benim gibi! Ama umurlarında mı? Dünyadan bir insan eksildi! Peki ne oldu?"

Yanındaki sandalyeye çöktü ve tekrar başladı:

"Ve Herr Gurdweill zannediyor musun ki onu bir ameliyatla bıraktılar? İki! İki ameliyat, birbiri ardına, zavallı kız! Birincisi dediler, başarılı oldu, ama bir tane daha olması gerekiyor. Çok karmaşık bir vaka dediler, nadir bir vaka ve bir ameliyat yeterli değil. Hiç böyle bir şey duydun mu? İlk seferinde yanlış yeri kestiklerinden hiçbir şüphem yok! Buna kendi hayatıma bahse girerim! Ve onu tekrar doğradılar ve o öldü. Daha ne olsun? Kim karnı iki defa baştanbaşa kesilince hayatta kalabilirdi ki? Dünyadaki en güçlü adam bile kalamaz!"

"Yeter Julia" kocası onu yatıştırdı, "onu geri getiremezsin. Kendini böyle üzmek yerine neden bize içecek bir şeyler hazırlamıyorsun? Kahve mesela? Hayattakiler ölülerden önce gelir canım ve öncelikle onların ihtiyaçlarını karşılamalıyız."

Karısı çok daha yaşlı bir kadın gibi ayaklarını sürüyerek mutfağa giderken, Vrubiczek nasırlı parmaklarıyla kendisine tütün sarmaya başladı. Karısı koridorda durakladı ve onlara doğru dönerek şöyle dedi:

"Bütün dediğim, doktorlara asla güvenmemelisin. Hasta olursan kendiliğinden geçmesini bekle. Evde yapılabilen bir sürü eski ilaç var, onlara bir şey demiyorum – o başka bir şey! Ama doktorlar... Sevdiğim hiç kimseyi asla onların yanında görmek istemem!"

Ve odadan çıktı.

"Kadınlar" dedi Vrubiczek hoşgörülü bir şekilde. "Yaşlandıkça zihinleri zayıflıyor."

Gurdweill'a bir kutudan tütün ve sigara kâğıdı ikram etti. "Yani ameliyat sağ salim bitti mi?"

"Evet, bitti."

"Peki, eve ne zaman geliyor?"

"Bir hafta ya da on gün sonra, sanırım."

"Bu iyi" dedi ayakkabıcı. "Bunu duyduğuma memnun oldum!"

Gurdweill bunun neresinin iyi olduğunu bilmiyordu ve o anda üzerinde durmadı. Az önce yediği yemekten üstüne hoş

bir yorgunluk ve ağırlık çökmüştü. Ve tıkırdayan pencere camını aralıksız olarak döven rüzgâr, ılık, aydınlık evi ve onun nazik, basit sakinlerini iki katı tatlı gösteriyordu. Rüzgâr bir an hafiflediğinde, gaz lambasının dingin tıslaması duyulmaya başladı. Ve mutfaktan da gizemli bir mırıltı geliyordu.

Günün olayları şiddetini biraz kaybetmişti. Her şey daha basit, daha kolay görünüyordu. Belki de kederlenmek için zaten bir neden yoktu. Thea burada yanında oturuyor olsaydı ne kadar iyi olurdu, nazik ve hoşnut, her ikisi de hayatın kaosundan korunmuş...

Frau Vrubiczek kahveleri getirdi.

"Peki, Johann nasıl?" Gurdweill sordu. "Onu ne zamandır görmedim."

"Bir yaramazlık yok!" diye cevapladı Vrubiczek. "O iyi bir delikanlı, çok çalışıyor ve genç karısıyla hayatın tadını çıkarıyor. Daha ne isteyebilirsin ki? Tabii artık bizi görmeye çok sık gelmiyor. Genç bir kadın kocasının onunla vakit geçirmesini ister ve bunda çok da haklıdır. Biz genç bir çiftken biz de her dakikayı kıskanırdık, öyle değil mi Julia?" Vrubiczek o güzel eski günlerin hatırına karısının yanağını okşadı.

İşte mutlu olduğu söylenebilecek bir adam! diye düşündü Gurdweill, belli bir memnuniyetle.

Başı masaya doğru eğilmiş kahvesini içerken, nehir kıyısındaki bir yaz sabahının uzun yıllar öncesine ait hayali birden düşüncelerini böldü. Çok küçük bir çocuk olmalıydı o zaman. Nehir kıyısında yalnız değildi ve annesi de onunla değildi, bundan gayet emindi. Ama orada onunla birlikte mutlaka birisi vardı, çünkü su kıyısına ulaşmaya çalıştığında birisi onu durdurup şöyle demişti: "Küçük oğlanların çok yaklaşmasına izin yok, küçük oğlanlar sadece uzaktan bakabilirler!" Hayır, annesi değildi – ses daha kabaydı, bir dadıya ya da hizmetçiye aitti. Her neyse, ses kulaklarını tırmalamıştı, net bir şekilde hatırlıyordu. Ve ansızın nehrin ortasından aşağıya doğru düpedüz güneş altında ilerleyen sallar belirdi ve derisi kösele kadar kara, bacakları dizlerine kadar çıplak bir denizci, ona çok yavaş ilerlediği için yerinde duruyormuş gibi görünen salından el etti. Hatta Gurdweill'ın aradaki uzaklıktan ötürü anlayamadığı bir şeyler

söyledi. Sala binmek için deliriyordu ve bağırıp ağlamaya, atlayıp zıplamaya başladı, derken yanındaki kişi onu zorla kıyıdan uzağa sürükledi...

Tüm bu sahne Gurdweill'ın aklını allak bullak etti. Doğduğu kasabada az önce gördüğü gibi bir nehir yoktu ve üzerinden asla hiç kimse salla geçmemişti – o zaman bu anı nereden çıkmıştı? Belki bir kitapta benzer bir şey okumuş ya da hikâyeyi bir başkasından duymuştu ve anı sanki gerçekten onun başına gelmiş gibi yerleşmişti zihninde?

"Eğer gerçek buysa, hiç de iyi değil!" dedi yüksek sesle ve sonra kendi ses tonundan irkilerek etrafına şaşkın gözlerle baktı.

"Gerçek bu dostum" diye teyit etti Vrubiczek, Gurdweill'ın az önce kendi söylediği şeyden bahsettiğini düşünerek, "ama bu kadar kötü olan nedir?"

"Efendim? Bunu nasıl sorabilirsin?" diye bağırdı Gurdweill anlamadan. "Hafızan karman çorman olmuşsa ve hiç umulmadık bir anda sanki bizzat senin başına gelmiş gibi tuhaf sahneler icat ediyorsa..."

O anda, Johann kapıyı çalmadan içeri girdi.

"Aa, Johann!"

"Yalnız mısınız?"

"Ya Mitzi nerde?" Ailesi onu karşıladı.

Johann şapkasını çıkarıp çocuksu bir hareketle koltuğa fırlattı. Sonra annesini öptü ve babasıyla ve Gurdweill'la el sıkıştı.

"Mitzi mi?" diye tekrarladı biraz sıkıntıyla. "İyi... Şeye gitmek istedi... sinemaya ama benim canım istemedi. Ya sen nasılsın Herr Gurdweill? Her şey yolunda mı?"

Gurdweill'a tuhaf, sinirli bir şekilde baktı ve Gurdweill onun bir şeyden rahatsız olduğunu hemen anlayıverdi.

"Evet, fena değil. Daha kötü olabilirdi" diye cevapladı Gurdweill, Johann'a dikkatle bakarak.

Genç adam bitkin düşmüş gibi bir koltuğa çöktü. Yanında oturmakta olan annesi başını okşadı.

"Seni gördüğüme çok memnun oldum tatlım. Karnın aç mı?"

Johann başını salladı.

"Ama bir fincan kahve içersin değil mi? Hemen gidip getireceğim. Düşünsene: Daha bir dakika önce senden bahsedi-

yorduk. Sen içeri girmeden önce. Mitzi'yi getirmemen ne kadar kötü. Herr Gurdweill de onunla tanışabilirdi. Onunla daha tanışmadın, değil mi Herr Gurdweill?"

"Kim?" diye sordu Gurdweill dalgınlıkla. Yüzündeki kızgın ifade, bilmediği bir nedenden ötürü onu yakından ilgilendiren Johann'ı incelemekle meşguldü.

"Gelinim! Mitzi."

"Yo, henüz tanışmadım."

"Mitzi sinemaya gitti" diye düşünmeden tekrarladı Johann, başı öne eğik masaya bakıyordu. "Sinemaya gitmek istedi ama benim canım istemedi."

Annesinin şefkati onda yatıştırıcı bir etki yaratmışa benziyordu. Başını eğdi, uykuya dalmak üzereymiş gibi görünüyordu.

"Kahveni hemen getireceğim" dedi annesi ve odadan çıktı.

Vrubiczek dolaba yaslanmış, sessizce sigarasını içiyordu. Derin düşüncelere dalmış gibiydi. Ara sıra ağzından, bıyığıyla neredeyse aynı renkte olan ve onun bir çeşit uzantısıymış gibi görünen uzun bir duman halesi çıkarıyordu. Şimdi kararlı bir şekilde, hükmü açıklayan bir yargıç gibi konuştu:

"Bak Johann, bir kadın kendi başına dışarı çıkamaz! Eğer kocası onu ihmal ederse, sonunda başka bir adam aramaya başlayacaktır... Bu konuda tüm söyleyeceğim de budur."

Johann bir an sanki bunun onu neden ilgilendirdiğini merak ediyormuş gibi babasına soğuk soğuk baktı. Sonra anlaşılan kendine geldi ve şöyle dedi:

"Tabii ki. Ama o sinemaya gitmek istedi... ve ben onunla gidemedim... Bana da bir sigara ver baba!"

Annesi kahveyle beraber içeri girdi. "Paltonu çıkar Johann. Yoksa dışarı çıktığında üşüteceksin."

"Tabii, tabii!" dedi Johann, ani bir hareketlilikle. "Ama hemen gitmem gerekiyor. Sadece bir dakikalığına uğradım. İş için erken kalkmam gerekiyor. Geç olmuş olmalı. Saat kaç, Herr Gurdweill? On mu?"

"Tam on!"

"O halde ben gitmeliyim! Ayrıca, Mitzi'yle sinemanın çıkışında buluşmam gerekiyor. Sadece kahvemi içip gideceğim.

Yine çok fazla şeker koymuşsun anne! Biliyorsun, bu kadar tatlı kahveye tamammül edemiyorum! Bir parça benim için her zaman yeterli. Ya sen, Herr Gurdweill, kalacak mısın yoksa benimle çıkacak mısın? Aa evet, size söylemeyi unuttum: Patronum maaşımı arttırdı. Artık haftada yetmiş şilin alacağım: Buna ne diyorsunuz? Bu haftadan itibaren."

Kahvesini büyük yudumlarla içti ve ayağa fırladı.

"Evet, Herr Gurdweill, biraz daha kalmak istersin, değil mi?"

"Herr Gurdweill'ı neden sürüklüyorsun?" dedi annesi. "Senin şimdi gitmen gerekiyor olabilir, ama Herr Gurdweill bizimle biraz daha kalabilir. Onu uzun zamandır görmedik."

Ama Gurdweill gitmek için ayağa kalktı. Johann'ın gözlerinde onun da kendisiyle çıkmasını istediğini görmüştü.

Merdivenlerde hiç ışık yoktu. Vrubiczek onlara mumla merdivenin başına kadar eşlik etti ve iki katı inmelerini bekledi. Sonra karanlıkta üçüncü katı da el yordamıyla inip dışarı çıktılar. Rüzgâr yüzlerine soğuk, ıslak bir kumaş gibi çarptı. Johann, Gurdweill'ı kolundan yakaladı.

"Seninle konuşmak istiyorum, Herr Gurdweill! Seninle konuşmalıyım! Babamla konuşamam. Karım, Mitzi'yle ilgili."

Sesi hafifçe titredi.

"Evet, tabii ki" dedi Gurdweill.

"Gidip bir yere oturabiliriz" diye önerdi Johann, "tabii eğer zamanın varsa ve elbette, eğer gerçekten istersen. Seni orada bulduğuma çok sevindim. Babamla konuşamam. Gidip bir kafede ya da tavernada oturabiliriz, hangisini istersen... Kimse bizi rahatsız etmeden konuşuruz."

"Tabii, isterim" dedi Gurdweill.

Gurdweill, diğerlerinin gizli dertlerini, özellikle de üçüncü bir kişinin hiç duymaması gereken karı koca meselelerini dinlemek zorunda kalan hassas ve müşkülpesent kimselerin hissettiği bir çeşit iştahsızlık ve sıkıntıyı şimdiden hissetti. Merakına rağmen, bu itirafı duymaktan her nedense korkuyordu.

"Ne içersin?" diye sordu Johann, Wassergasse'deki loşça aydınlatılmış ve neredeyse bomboş küçük tavernadaki yuvarlak masaya otururlarken.

Gurdweill bir bira ısmarladı ve Johann kendisine yarım litre şarap söyledi.

Johann bir süre sessiz kaldı. Gurdweill'ın karşısına oturdu, gözlerini önündeki uzak bir noktaya dikti. Başlamakta zorlandığı belli oluyordu. Gurdweill da arkadaşının gözlerine bakmaktan kaçındı, onu utandırmak istemiyordu. Bu gibi durumlarda –Gurdweill hemen böyle düşündü– kişinin gözlerinin içine bakmamak daha iyidir. Daha sonra eğer samimiyetinden pişmanlık duyarsa, her zaman diğer kişinin bir şey duymadığını, en önemli şeyi duymadığını düşünerek kendisini avutabilir.

Garson siparişlerini getirdi ve Johann sanki cesaretini toplamak ister gibi şarabından büyük bir yudum aldı.

"Bilmiyorum" diye başladı alçak sesle, "hepsi aynı mı yoksa sadece o mu?.. Ama dayanamıyorum... Buna izin vermeyeceğim... Korkunç şeyler olacak... Artık yapacaklarımdan sorumlu değilim."

Ağır ağır soluk aldı.

"Başta inanamıyordum. İnanmak istemiyordum. Ama kendi gözlerimle gördüm. Kendi gözlerimle. Aralarında bir şey olmasa caddede öyle kol kola yürüyüp sinemaya gidebilirler miydi? Bana sinemaya kız kardeşiyle gideceğini söylemişti. Kız kardeşi bize fazla uzakta oturmuyor. Birkaç gün önceydi. Belki bir hafta. Olay çıkardım, ama o sadece güldü ve benim kıskanç bir aptal olduğumu söyledi. Onu biz evlenmeden önce aynı muhitte otururken tanıdığını söyledi. Eski bir tanıdıkmış ve hepsi buymuş. Adam ona caddede rastlamış ve onu sinemaya davet etmiş. Eski bir tanıdıkla sinemaya gidemez miymiş? Mitzi ayrıca da adamın evli ve bir çocuğu olduğunu söyledi, korkacak ne varmış ki? Belki yalan söylemiyordu. Ama ya söylüyorsa? Ve dün gece akşam yemeğinden sonra tekrar dışarı çıktı. Kız kardeşine gittiğini söyledi. Gitmesine izin verdim ama onu takip ettim. Kız kardeşinin oturduğu 55 numaraya girdi. Dışarıda on beş dakika ya da yarım saat, ne kadar bekledim bilmiyorum. Mitzi dışarı çıkmadı. Sonra ikinci kata çıkıp kapıyı çaldım. Kimse açmadı. Tekrar tekrar çaldım, kimse cevap vermedi. Evde kimse olmadığı belliydi. O halde Mitzi nereye kaybolmuştu? Apartmandan çıktığını görmemiştim. Aşağıya indim, yarım saat, bir saat daha

dışarıda bekledim ve o hiç çıkmadı. Sonra eve koştum. Mitzi henüz gelmişti. Paltosunu çıkarmaya zamanı bile olmamıştı. Yüzü kıpkırmızı olmuştu, sanki koşmuş gibi. Ona kız kardeşinin nasıl olduğunu sordum. Bunu kasten sordum. Kız kardeşinin iyi olduğunu söyledi. Yürüyüşe çıkmışlardı. O gittikten kısa bir süre sonra. Öyle güzel bir akşamda, dedi Mitzi, kim içerde kalmak ister? Sonra da kız kardeşi onunla eve kadar yürümüştü. Sürekli gülüyor ve çok heyecanlı görünüyordu. Ama ben onları dışarı çıkarken görmedim. Ve ben tüm bu zaman boyunca orada duruyordum. Giriş kapısının tam karşısında, görüş alanı iyi olan bir yerde. Ben onları görmeden evden çıkmış olmaları mümkün değildi. Ama ben hiçbir şey görmedim. Mitzi'yi içeri girerken gördüm, bundan eminim. Oydu, Mitzi'ydi. Onu net bir şekilde gördüm. Ayrıca onun arkasında yürüyordum ve yanılıyor olamam. Ama nasıl ve ne zaman binadan çıktı? Orada durduğum tüm zaman boyunca 55 numaradan iki kadının çıktığını gördüğümü hatırlamıyorum. O küçük bir cadde ve her şeyi görebilirsin. Başka bir şey de: Eğer kız kardeşi iddia ettiği gibi gerçekten onu eve kadar geçirdiyse evin yakınlarında onunla karşılaşmam gerekirdi, çünkü ben onlardan hemen sonra vardım, onun eve giderken kullanacağı güzergâh üzerinden. Onun evinden bizimkine olan en kısa yolla. Ayrıca da sürekli etrafıma bakınıyordum, çünkü Mitzi'yi arıyordum."

Artan bir endişeyle, Gurdweill arkadaşının fısıldadığı sözleri düşündü. Sözler iyileşmeye başladığını düşündüğü eski yaraları deşmişti. Son zamanlarda bu tarz şeylerin artık onu etkilemediğine, onlara karşı zırhı bulunduğuna inanarak kendisini kandırmıştı; ama şimdi böyle olmadığını görüyordu. Birden hâlâ orada içinde olduklarını gördü, değişmemişlerdi, her an gizlendikleri yerden çıkıp ansızın üstüne atılmaya hazırdılar. Gurdweill, Johann'ın ıstıraplarını kendininmiş gibi hissetti. Mitzi'yi hayatında hiç görmemiş olsa da hayalinde canlandırabiliyordu, paltosunu, gri bir paltoyu giyerek şöyle söylüyordu: "Bir koşu kardeşime uğrayıp geleceğim." Ruhu kıskançlık acısıyla yanarken kendi kendisine sordu: Mitzi nereye gitti ve tüm o zaman boyunca ne yapıyordu? Birasını alıp içti. Istırap veren şüpheyi kalbinden uzaklaştırmak ister gibi, başı öne eğik bir

vaziyette oturan ve parmaklarını masaya vuran Johann'a şöyle dedi:

"Şüphelenmek için hiçbir gerçek dayanağın yok. Belki tam da onun söylediği gibidir. Onun çıktığını görmemiş olman bir şey kanıtlamaz. Muhtemelen sen öte tarafa bakarken çıkmıştır. Ve tam da kız kardeşiyle beraber çıktığı için onu fark etmemişsin; onu görmedin çünkü onu bir kadınla görmeyi beklemiyordun."

Johann ona yalvaran gözlerle baktı: "Ama o belirsizlik, o belirsizlik! Buna katlanamıyorum! Onu burada hissediyorum" diyerek göğsüne hafifçe vurdu, "burada, ağır bir taş gibi. Ve eğer bir gün onun bana yalan söylediğini öğrenirsem... Bir şey söylemiyorum! Ama olay çıkacak. Korkunç bir şey olacak!"

Şarabından bir yudum alarak devam etti:

"Dün gece gözümü bile kırpmadım. Kız kardeşiyle miydi değil miydi? Ve eğer değilse, neredeydi? Bu beni öylesine rahatsız etti ki aklımı oynatacağımı düşündüm. Ama ortaya çıkaracağım. Ve o zaman dikkat etseler iyi olur!"

Kaşları arasında üç derin, uğursuz çizgi belirdi ve sivri burnunun ucu, bir taş devri kazması gibi keskinleşip çakmaktaşı gibi sertleşti. Sessiz, sevecen Johann'ın, babasının sözleriyle "iyi, genç adamın" böyle vahşi bir hiddet duyabileceğini kim tahmin ederdi ki? Gurdweill ondan biraz korktuğunu hissetti.

"Buyur, sigara al" teklifinde bulundu, yatıştırıcı bir ses tonuyla.

Gurdweill şimdi ona endişelerinin muhtemelen abartılı olduğunu, sonunda şüphelerinin boşa çıkacağını vs. söylemek istiyordu. Ama onun yerine kendini şunu sorarken buldu:

"Şu sinemaya gittiği adam – kim olduğunu bilmiyor musun?"

"Mitzi'yle sinemaya giden mi? Hayır, bilmiyorum. Gerçi Mitzi'nin onun Amerikan gazetelerinden birinde yazdığını söylediğini hatırlıyorum. İsmi Pe... Per... değişik bir isim."

"Perczik olabilir mi?"

"Evet, oydu. Sanırım ismi Perczik."

Gurdweill birden onun Perczik olduğundan kesinkes emin oldu ve korkunç bir hiddetle doldu. Johann'ı zorlayarak sorgulamayı sürdürdü:

"Kısa mıydı? Koyu tenli ve oldukça etine dolgun muydu? Başında gri bir şapka var mıydı?"

"Evet. Uzun değildi ve esmerimsiydi. Şapkasını fark etmedim. Onu sadece kısa bir an gördüm. Ne? Tanıdığınız biri mi?"

"Eğer o Perczik'se onu iyi tanıyorum. Ama gerçekten de onun olduğunu düşünmüyorum..."

"Evet, evet, o olmalı!" Johann, sanki sorunlarına bir nevi çözüm olacakmış gibi bu ihtimalin üzerine atladı: O olduğuna eminim! Şimdi hatırlıyorum, Mitzi'nin Perczik dediğine neredeyse eminim. Eşi ve bir çocuğu var mı?"

"Evet var."

"O halde kesinlikle o."

Johann tehlikeli derecede hasta birinin kriz geçtikten sonraki mutlu ferahlamasıyla gülümsedi ve artık bundan sonra iyileşip yaşayacağına inandı. Hatta oldukça keyiflendi ve canlandı. Şimdi onun Perczik olduğundan emin olunca kendisini güvende hissetmiş gibiydi. Ama Gurdweill, Perczik'in herkesin içinde Johann Vrubiczek'in karısını sinemaya boşu boşuna götürmeyeceğini biliyordu. Ve Johann'a tüm kalbiyle acıdı. Çünkü o da biliyordu ki bu, meselenin sonu değil, tüm şüphelerinin tekrar karşısına çıkmasından önceki kısa bir araydı.

"O domuzla en kısa zamanda konuşmam gerekecek!" diye sessizce kararlaştırdı. "Eğer yarın kafede olmazsa, ona bir not yazar ve görüşmek için randevulaşırım."

"İçecek başka bir şey almaz mısın?" diye sordu Johann. "Bir bira daha ya da bir kadeh şarap?"

Gurdweill kabul etmedi.

"Bir kadeh şarap al, Herr Gurdweill" diye ısrar etti Johann. "Şarap güzel. Gerçekten güzel. Buraya bir gün de..." bir an durakladı, "... Mitzi'yle gelmeliyim. İyi bir kadeh şarabı sever. Evet, onu mutlaka bir gün buraya getireceğim."

"Peki ya sen nasılsın, Herr Gurdweill?" diye sordu birdenbire, sanki varlığını henüz şimdi fark etmiş gibi. "Her şey yolunda mı? Karın nasıl? Her şey iyi gidiyordur umarım?"

Gurdweill başını salladı.

"Bunu duyduğuma sevindim! Çok sevindim aslında!" Gurdweill'ın masa üzerinde avuç içi kapalı halde duran eline

şefkatle hafifçe vurdu. "Sen iyi birisin, Herr Gurdweill, bunda ciddiyim. Gerçekten de iyi birisin. Lütfen benimle bir tane daha iç. Çok nadir görüşüyoruz." Sonunda Gurdweill onun ricasına dayanamayıp bir bira daha ısmarladı. Johann da kendisine bir kadeh şarap daha söyledi.

Johann birdenbire Gurdweill'a bakmadan sordu:

"Nasıldır? Nasıl bir insandır o?"

"Kim?"

"O arkadaşın, Herr Perczik?"

"Bir yazar ve gazetecidir" diye cevapladı Gurdweill kaçamak bir şekilde. "Onu birkaç senedir tanırım. İkimizin de gittiği bir kafede sık sık karşılaşırız. Şerefine Johann!" garsonun önüne koyduğu köpüklü, büyük bira bardağını kaldırdı. "Sağlığına ve evdeki mutluluğuna!"

"Sağlığına bayım!" diye homurdandı Johann ve sustu, başını eğerek gözlerini hüzünle masaya dikti. Gurdweill saatine göz attı.

"Ve şimdi sevgili Johann'ım, eve gitme zamanı. Geç oluyor."

"Saat kaç?"

"On bir buçuk."

"Evet, gitme zamanı" dedi Johann ve garsonu çağırdı.

"Ne olursa olsun" dedi ayağa kalkarken, "sana minnettarım Herr Gurdweill, zaman ayırdığın için. Ve eğer Herr Perczik'i görürsen ona şu andan itibaren buna bir son vermesini yoksa umduğundan fazlasını bulacağını söylediğimi ilet. Kendi karısını sinemaya götürsün ve Mitzi'yi rahat bıraksın."

"Tabii" dedi Gurdweill, "ona söyleyeceğim. Ve sen de Johann, tüm olanları unutsan iyi olur. Şüphelerin dayanaksız, bundan eminim." Ve ayrılıp kendi yollarına gittiler.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Baştan Sona

On Sekizinci Bölüm

Dallar henüz tutuşamadan gazete hızla, keyifli bir alevle yanıverdi. Sırlı beyaz çini sobadan kesif, pis bir duman bulutu odanın yarı karanlığına sızdı. Dizlerinin üstündeki Gurdweill ter içinde alevleri körüklemeye çalışıyor ama başarılı olamıyordu.

"Of, ne işe yaramaz adamsın!" diye çıkıştı Thea, sanki sokaktaymış gibi odanın içinde şapkası ve paltosuyla dolanıyordu. "Çok fazla kâğıda ihtiyacın var!"

"Kömürü biraz erken koydum ve ateşi boğdu" diyerek özür diledi Gurdweill, ayağa kalkmış, daha fazla kâğıt aranıyordu.

Pencereden kuş tüyleri gibi uçuşan büyük kar tanelerinin yoğun yağışı görülebiliyordu. Karın görünümü ısıtılmamış odanın daha da soğuk hissedilmesine yol açıyordu.

Gurdweill daha fazla kâğıt bulabilmek için komodine, dolabın dibine baktı ve sadece küçük bir parça bulabildi. Odadaki tüm kâğıtlar sanki bir sihirle yok olmuştu.

"Hiç kâğıt görmedin mi Thea? Bir yerlerde bir sürü eski gazete olmalı."

"Ben hiçbir şey görmedim!" diye cevapladı Thea sabırsızca, halen bir aşağı bir yukarı dolanıyordu. "Acele et, olmaz mı? Hava buz gibi! Ayrıca neden lambayı yakmıyorsun ki?"

"Biraz sonra. Önce sobadaki ateşi yakmak, tutuşturmayı denemek istiyorum. Ama kâğıdı nereden bulacağım?"

Gurdweill çaresizce oyalandı. "Yazdıklarını al" diyerek dudağını büktü karısı, "işte sonunda işe yarayabilecekleri bir yer çıktı."

Gurdweill cevap vermedi. Bir sandalyeye tırmanıp dolabın üstüne bakmak için elini uzattı.

"Acele eder misin Rudolfus!" Thea dürttü onu. "Önce lambayı yak eşek, yak ki ne yaptığını görebilesin!"

Gurdweill sandalyeden inerek lambayı yaktı. Derken eski gazete istemek için ev sahibesine gitti ve geri gelip tekrar sobanın önünde diz çöktü. Kömürü ve dalları temizleyip tekrar baştan başlaması gerekiyordu. Thea odada bir yabancı gibi dolanıyordu. Yine de arada sırada kocasının tarafına doğru bakıp, arkasından türlü türlü emirler yağdırıyordu.

Sonunda ateşi yakmayı başardığında, Thea emreder bir ses tonuyla şöyle dedi:

"Ve şimdi Rudolfus, çabuk ol ve aşağı in! Başka neye ihtiyacımız var? Daha kahve ve şekerimiz var. Kestane al, yarım kilo kestane, unutma! Ve pirinç, duydun mu? Ayrıca biraz da tarçın. Süt şişesini de yanında götür. Ve biraz çaça balığı al ama iyilerinden! Geçen seferki gibi olmasın! Tamam, sanırım hepsi bu. Aa, evet sigara, neredeyse unutuyordum. Khedives al, ellilik, unutma! Elini çabuk tut!"

Gurdweill eski paltosunu üzerine geçirip çıktı. Yaklaşık yarım saat sonra elleri paketlerle dolu ve üzeri ıslak karla kaplı vaziyette geri döndüğünde karısını bıraktığı gibi, üzerinde şapkası ve paltosuyla buldu.

"Tanrı aşkına, sobaya ne yaptın sen öyle?" diye karşıladı onu karısı, Gurdweill daha elindekileri bırakıp üzerindeki karı silkelemeye bile fırsat bulamadan. "Hiç de ısıtmıyor! Orda dikilip durma, gidip niye ısıtmadığına bak!"

Gurdweill o halde sobanın yanına gitti, eğilerek kapağını açtı. Yüzü, çarpan ısı dalgasıyla beraber kızarıverdi. Şapkasındaki kar eriyip kenarlarından damlamaya başladı.

"Ne istiyorsun?" demeye cüret etti Gurdweill. "Mükemmel yanıyor. Daha iyi yanamazdı."

"Yanıyorsa daha ne isterim! Sıcak olmasını istiyorum, sıcak olmasını sağla!"

"Biraz zaman alır. Sobaların nasıl olduğunu kendin de bilirsin. Bir kere yandıktan sonra hoş ve ılık olur."

Sobanın içine çuvaldan bir kürek dolusu daha kömür attı,

kapağını kapattı ve doğruldu. Giysilerinden ve ayakkabılarından dökülen birkaç küçük kar tanesinin eriyerek oluşturduğu su birikintisi yerde kaldı.

"Sigaralar nerde?"

Cebinden iki koyu mavi kutu çıkarıp Thea'ya verdi, Thea birini açıp ağzına bir sigara koydu.

"Domuz pirzolası aldın mı?"

"Hayır, almamı söylemedin."

"Aptal! Söylemem mi gerekirdi? Noel senede bir geliyor ama bizimki doğru dürüst bir şeyler alması gerektiğini bilmiyor! Şimdi derhal git ve biraz domuz pirzolası al! Ve de küçük bir şişe konyak. Acele et!"

Gurdweill isteksizce tekrar dışarı çıktı. Domuz pirzolası olmasa da olurdu, diye düşündü. Ayakkabılarının topukları yıpranmıştı ve henüz su almıyorlarsa da belki de soğuk nedeniyle ayaklarında sürekli bir ıslaklık hissediyor ve ona ıslak, kirli karda çıplak ayakla güçlükle yürüyormuş gibi geliyordu. Eğer nefret ettiği bir şey varsa o da sızdıran ayakkabılardı. Islak ayaklar, derdi hep, tüm hastalıkların anasıdır. Her şeyden önce ayakkabılarına bak! Eski pantolonlar su geçirmez ama ayakkabılar başka bir âlemdir! Ama topuklarını tamir ettirmek için Vrubiczek'e gidecek zamanı henüz bulamamıştı. Tamire ihtiyaçları olduğunu da daha dün fark etmişti.

Tekrar odaya döndüğünde ilk iş olarak oturup ayakkabılarını çıkardı. Hayır, ayakları azıcık bile ıslanmamıştı. Sobaya doğru bir sandalye çekti ve ayak tabanlarını sakin, ılık çinilere karşı uzatarak oturdu.

"Şimdiden yaşlı bir adam gibi ayaklarını ısıtıyorsun" diye alay etti, şapkasını henüz çıkarmakta olan Thea. "Belki sana sıcak su torbası getirmemi de istersin?"

"Bir zararı olmazdı" diye şakayla cevap verdi Gurdweill. "Buz gibi oldular."

Yavaş yavaş odayı hoş bir ılıklık doldurdu. Yeşil siperlikten ötürü gaz lambasından yayılan loş ışık aşağı doğru yönelmiş, tavanda lambanın hemen üstündeki parlak turuncu çember hariç odanın üst yarısı yarı karanlıkta kalmıştı.

Thea paltosunu çıkardı, kanepenin üzerine rastgele fırlattı, gelip sobanın yanında durdu ve kendisine bir sigara daha yaktı.

"Bir tane alır mısın tavşan?" kutuyu kocasına uzattı.

Gurdweill sigarayı ağzına koydu. Sekiz ay daha, diye düşündü neşeyle, ya da belki yedi. Tam olarak bilmek imkânsız. Ve o zaman o burada olacak, onun kendi canından ve kanından, yeni küçük insan... Sanki orada şimdiden bir şey görmek mümkünmüş gibi Thea'nın karnına baktı.

İçinde küçük bir ceninin saklı olduğunu öğrendiği andan itibaren karısının karnı onun için kutsal olmuştu, dünyadaki her şeyden daha değerliydi. Ona, bu karnın vücudun geri kalanından ayrı, özel ihtimam ve dikkat gerektiren, kendine özgü bir varlığı varmış gibi geliyordu. Keşke mümkün olsaydı da başına bir şey gelmediğinden emin olmak için kendi yanında her yere götürebilseydi bu kutsal karnı. Yanında olsun ya da olmasın, şimdi ne zaman karısını düşünse, vücudunun özellikle çocuğu barındıran kısmına yoğunlaşıyordu; kendisinin, onun ve Doğa Ana'nın henüz var olmayan ama yine de var olan olağanüstü oluşumuna. Aynı zamanda da, huşu içinde, insanoğlunu taşıyıp doğurmak için seçilmiş olan kadınların kutsallığını düşünürdü. Ve sadece kadınları değil, yeryüzünde yaşayan tüm yaratıkların dişilerini düşünürdü – onlar da kutsaldı.

Düşünmeden elini uzatıp karısını belinden yakaladı.

"Ne düşünüyorsun sevgilim, kız mı erkek mi?"

Thea ona alaycı bir şekilde baktı ve şöyle söyledi:

"Hiçbir şey! Ondan kurtulabilirim de eğer istersem. Beni kim durduracak ki?"

"Böyle bir şey yapmazsın, yapmayacağını biliyorum."

"Nerden biliyorsun? Nasıl bu kadar emin olabiliyorsun? Eğer istersem yaparım. Sen bunun o kadar zevkli bir şey olduğunu düşünüyorsan o zaman bir sekiz ay daha kendin taşı!"

"Hayır, hayır!" diye bağırdı Gurdweill, ölü gibi solgundu. "Bu imkânsız! Sen sadece bana takılıyorsun. Ciddi olamazsın. Eğer ki bunu yaparsan, o zaman..."

Gurdweill cümleyi bitirmedi. "O zaman" ne olacağını kendi de bilmiyordu. Ayağa kalkıp ekledi: "Lütfen saçma sapan konuşmayı bırak canım. Neden böyle şeyler söylüyorsun, ciddi olmadığın halde?"

Thea kötü kötü gülümsedi. Tekrar düşünüyormuş gibiydi,

sanki bebekmiş gibi kocasının çenesinin altını okşadı ve şöyle dedi:

"O kadar heyecanlanma küçük şey. Belki de bırakırım dursun durduğu yerde... göreceğiz..."

Bir dakika sonra da: "Ailem bu akşam beni davet etti. Seni de tavşan. Canım istemedi, onun için hayır dedim. Ama belki Poldy dokuz buçuk civarında buraya gelecek. Daveti kabul etmediğime memnun oldun mu?"

"Evet, oraya başka bir zaman gidebiliriz. Yarın. Bu akşam seninle evde yalnız kalmayı tercih ederim."

Thea birdenbire sıkıldı. Uzun ve boş akşam önünde uzanıyordu. Gidecek hiçbir yer yoktu. Sinema ve kafelerin hepsi kapalıydı ve kimseyle buluşma ihtimali yoktu. Herkes ya evinde ailesiyleydi ya da yakınları veya arkadaşlarıyla dışarda yemekte.

Thea kocasının henüz kalktığı sandalyeye oturdu ve onu dizlerinin üzerine çekti.

"Buraya gel tavşan! Söyle bana, kime benzemesini istersin, sana mı bana mı?" diye sordu, üstü kapalı alayla.

"Fark etmez" dedi Gurdweill ve onu saçlarından öptü. "Gerçekten arada bir fark yok. Eğer sana benzerse daha güçlü olabilir bu da tabii ki onun iyiliğine olur. Eğer benzemezse de sorun değil. Ne de olsa ben marazlı ya da güçsüz biri değilim, uzun olmasam da."

"Hayır" diye güldü Thea, "uzun değilsin. Ve bunun için de suçlanamazsın. Git ve bana masanın üzerindeki kitabı getir. Gaz lambasını da buraya koy, komodinin üzerine."

Gurdweill onun buyruğunu yerine getirmek için çoraplı ayaklarıyla gitti. Sonra sobanın yanında bıraktığı ayakkabılarını alıp giymeye başladı.

Thea başını çevirmeden konuştu:

"Koş tavşan ve kahveyi ocağa koy! Canım bir fincan kahve istedi."

"Belki bunu sonraya bırakmak daha iyi olurdu? Bir saat sonraya mesela? Şimdi o kadar çok sade kahve içmemelisin. Onun için iyi değil..."

"Ne-ee?!" Thea başını çevirdi. "Bu seni hiç ilgilendirmez! Bu beni ilgilendirir! Sen ne anlarsın ki? Git ve sana söylenileni yap!"

Gurdweill söylendiği gibi mutfağa giderek isli kahve demliğini gaz ısıtıcının üzerine koydu.

"Korkunç bir hava, pıssss!" dedi, o da bir şeyler pişirmekle meşgul Frau Fischer. "Gerçek Noel havası. Siz genç adamsınız Herr Gurdweill ve önemsemezsiniz, ama ya ben? Ay, ay, ay! İleri yaşlarda insan kar tam da bedeninin içine yağıyormuş gibi hisseder! Sıcak odalar ve sıcak kıyafetler bir işe yaramaz. Evet, evet Herr Gurdweill! Bunu ben uydurmadım, benim sözlerim değil. Bunu söyleyen sevgili müteveffa kocamdı. Bilge adamdı, ikinci kocam, pısss! Ve şimdi karı vücudumda hissediyorum, tam burda" –kalın yün bir ceketle örtülmüş ve büyük kırmızı bir şalla sarmalanmış sırtını işaret etti– "ve burda" –kalçasını işaret etti– "ve midemde tabii ki."

Yaşlı kadının kafasına cansız bir şekilde yapışmış bir tutam gri saçıyla buruşuk başı şişkin hantal bedeninin yanında ufak tefek kalıyordu. Gurdweill'a başı kanadının altına gömülü, etli butlu, toparlak bir tavuğu anımsattı.

"Beni ayakta tutan tek şey" diye devam etti alçak sesle, "taze çekilmiş iyi bir fincan kahvedir. Onun üstüne başka hiçbir şey yoktur! Ama kahvem yüzünden çok önceden ölmüş olmam gerekirdi. Yalnız bir yaşlı kadın. Pıssss!"

Bu arada Gurdweill'ın kahvesi de kaynamaya başlamıştı ve kahve demliğini kapıp hemen odaya götürerek masanın üzerine koydu. Thea halen sobanın yanında oturuyor ve sigara içiyordu.

"Kahveyi koy! Hayır, önce konyağı aç!"

Gurdweill sessizce itaat etti. Onun mevcut durumuyla değil konyak kahve bile içmemesi gerektiğini biliyordu ama bu konuda yapabileceği hiçbir şey yoktu. Ona servis yaptıktan sonra kanepeye uzanıp piposunu yaktı.

"Sen bir şey içmiyor musun tavşan?"

"Şu anda canım istemiyor. Daha sonra içerim."

Her şey yine de iyi olacak, diye düşündü Gurdweill. Şimdi bebek de geliyorken. O aslında kötü değil... sadece biraz kaprisli, diğer tüm hemcinsleri gibi. Bebek geldiğinde o da sevecek.

Orada sırtüstü yatıp piposunu tüttürmek Gurdweill'ın hoşuna gitmişti. Özellikle gecenin ortasında Thea yanındaki yatakta uyurken; o zaman ona ve sadece ona aitti. Ve eğer bir değ-

şiklik olur da önceden kavga etmemiş olurlarsa mutluluğu tam olurdu. Bilinçsiz bir kendini koruma arzusuyla diğer her şeyi aklından çıkarmaya çalıştı. Nihayetinde hepsi bir sürü yalan ve iftira olabilirdi... Hiç görgü şahidi yoktu, var mıydı? Kendi kuşkularına gelince... onlar kesinlikle hiçbir şeye temel oluşturamazdı... Ve son tahlilde de... bazen kendi kendisine söylediği gibi: Bu bir mizaç meselesi ve sorumlusu o değil, bir insanın mizacı değiştirilemez ya da kısıtlanamaz. Hem zaten Thea onun malı mıydı? Birinin başka bir insanı öyle ya da böyle boyunduruk altına almaya hakkı var mıydı? Herkes istediği gibi hareket etmekte özgürdü ve kimsenin bir başkasına hükmetmeye hakkı yoktu. Ve şikâyet edecek neyi vardı ki? Ne? Özellikle de ortada onu suçlayacak kesin bir şey yokken... Tüm kadınlar erkekleri arzularlar. Bu onların doğalarının bir parçası, değiştirilemeyecek temel bir özelliktir. Eğer dürtülerini dinlemiyorlarsa – bu çirkin ya da riyakâr olduklarından ya da sadece cesaret edemediklerindendir. Ve Thea neden buna bir istisna olsun ki? En azından bu konuda açık ve dürüst olmak iyiydi.

Bu düşünce silsilesi Gurdweill'ı hep sakinleştirirdi. Özellikle de Thea evdeyse, tüm şüphe ve iftiraların bir nevi kanlı canlı tekzibi olarak...

Tüm bu yorumlar nafile, zaman kaybı, diye düşündü sakince. Olayın tamamı düpedüz ıvır zıvır. Özellikle şimdi, şimdi...

Muazzam bir keyifle piposundan bir nefes çekti. Dilini yakan ve bademciklerini gıdıklayan ucuz tütün ona mükemmel derecede lezzetli geldi. Daha bile büyük keyfin peşindeymiş gibi, piposunun sapını burun deliklerinin yanma yerleştirerek sanki ayıltıcı bir kokuymuş gibi nikotinin acı, keskin kokusunu içine çekti.

Tam anlamıyla dürüst olmak gerekirse, diye devam etti derin düşüncelerine, gerçekten de şikâyet edeceği hiçbir şey yoktu. Aksine: Çok mutlu olmak için pek çok sebebi vardı. Daha fazla ne isteyebilirdi ki? Son zamanlarda işi bile iyi gidiyordu. Evet, çabalarının meyve verdiği söylenebilirdi. Doğru, kusursuz olmaktan hâlâ çok uzaktı. Onun iyice farkındaydı. Ama yine de! Şimdi doğru yolda olduğunu umdu. Son tahlilde esas önemli olan kendisini ve dünyasını dürüstçe, mümkün olan en basit,

en dolaysız ve en kısa yoldan ifade etmesiydi. Bu hedefe doğru büyük adımlar atmakta olduğunu gayet açıkça hissediyordu – zaten başka ne isteyebilirdi ki? Ve şimdi de tatildi! Bu öğleden sonra ve yarının tamamı ile sonraki gün de boştu!

"Akşam yemeğini yapmaya başlasan iyi olur tavşan!" dedi Thea.

Gurdweill saatine göz attı:

"Ama daha erken, saat daha yedi. Belki bir saat daha bekleyebiliriz?" Hemen sözünü geri aldı, "Tabii eğer açsan şimdi yiyebiliriz."

Thea cevap vermeden başını tekrar kitabına gömdü. Gurdweill ayağa kalktı, pencereye gitti, perdeyi kenara çekip dışarıya baktı. Kar iri tanecikler halinde yağıyor, yumuşacık bir sessizlik hissi veriyordu. Aşağıdaki küçük ara sokakta in cin top oynuyordu. Kar kendi kendine, düzenini bozacak hiçbir şey olmadan, yumuşak yumuşak ve için için yağıyordu. Çocukluğundan gelen yumuşak, derin karda yuvarlanma isteği Gurdweill'ın içinde yeniden uyandı. Ve onunla beraber, küçük bedenini bir nevi yatakta toplanmış yığınla kuş tüyünün içine daldırdığı bir resmini gördü. Ama bu resim gerçek bir hatıraya ait değildi ve kısa bir duraksamanın ardından hayalinde yerini hemen başka bir resme bırakıverdi. Gurdweill kalın karla kaplı geniş bir düzlük ve tahıl ya da un ya da tuzla dolu bir çuvalın karın üzerine yumuşak, tok bir sesle düşüşünü gördü. Üstelik bir değil birçok çuval, sayısız çuval, yukarıdan karın üzerine düşüyordu. Bu sahne ona tarifsiz bir keyif verdi ve dudaklarına bir gülümseme getirdi. O anda karşıdaki otelden iki adam çıkarak demiryolu istasyonu tarafına döndü. Hızlı yürüyorlardı ve Gurdweill muhtemelen treni yakalamak için acele ettiklerini düşündü; yarım ya da bir saatlik seyahatin ardından sessiz, karla kaplı bir köyde inerek karılarının ve çocuklarının beklediği, Noel ağacının tüm ihtişamıyla dikildiği, mutfaktan baştan çıkarıcı yemek kokularının geldiği ve bir kedinin tembel tembel gerindiği evlerine gireceklerdi. Hoş bir sıcaklık Gurdweill'ın bedenine işledi. Karısına yaklaştı ve sağ elini koltuğunun arkasına koyarak yanında durdu. Thea ona soran gözlerle baktı.

"Bilirsin" dedi, "bence bir kedi iyi olurdu... Köpek olmasa

da en azından bir kedi... Bir kedi olunca oda o kadar da boş olmaz..."

Thea yüksek sesli bir kahkaha patlattı: "Bana öyle geliyor ki sen yaşlı kızkurularına benzemeye başladın!"

"Hayır" diye kekeledi Gurdweill belli belirsiz, "ben sadece düşündüm ki... özellikle daha sonra... bebekler hayvanları severler..."

"Ne bebeği?!"

"İşte... daha sonra... bebek..."

"Bebek falan yok!" Thea sertçe lafını kesti. "Daha hiçbir şey kesin değil!" Gurdweill'la tanıştığı günden beri onun canını yakma arzusu duymuştu, elinden geldiği her şekilde onu perişan etme arzusu. Ve bu arzu geçen zamanla beraber azalmamış, birlikte yaşadıkları zaman içinde gitgide güçlenmişti. Onun sürekli boyun eğişi ve uysallığı Thea'yı sadece daha fazla tahrik ediyordu. Sessizce acı çektiği için onu küçümsüyor ve ona işkence etmek için çeşit çeşit eziyetler icat ediyordu. Neden bağırıp çağırmıyor, zıvanadan çıkmıyor, lanetler savurup onu dışarı atmıyordu? O zaman belki kalbinde ona karşı küçük bir sevgi bulabilirdi, doğası sevmeye ne kadar müsaitse o kadar. Zira şimdi bile ona bağlı sayılırdı. Gurdweill onun için gerekliydi ve hayatını onsuz hayal bile edemiyordu. Ama Gurdweill her şeyi itirazsız kabul ediyor ve bu da onu karşı konulmaz bir şekilde kışkırtıyordu. Onun bir ödlek olduğuna bir an için bile inanamazdı. Öyle biri olmadığını çok iyi biliyordu. Peki, neden ona gelince bu kadar cefakeşti? Thea onun bu tavrından birazcık rencide oluyor olabilirdi. Thea yüzeysel bile olsa her hücumunun onu ürküttüğünü biliyordu ve sessizliğinin duyarsızlıktan kaynaklanmadığını da. Kadınsal dürtüleriyle onun hassas noktalarını kısa zamanda keşfetmişti ve doğrudan onları hedef alıyordu ama Gurdweill başını eğdi ve çenesini tuttu.

"O kadar kötü değilsin" dedi, gözlerinin içine dimdik bakarak, "O kadar kötü olmadığını biliyorum... Ve bebeği benim kadar seveceksin, hatta benden bile fazla, bunu biliyorum..."

"Hiçbir şey bildiğin yok! Bebeğe gelince... göreceğiz! Eğer istersem! Ayrıca bunun seninle hiçbir ilgisi yok! Sana daha önce de söyledim, seni hiç ilgilendirmez!"

Fakat Gurdweill, Thea'nın bebeği doğuracağından emindi. Ters bir şey olmazsa çocuğu doğuracaktı. Thea'nın bütün o gözdağları onun keyfini kaçıramazdı.

"Ne dersin" Gurdweill konuyu değiştirdi, "önce tıraş olmam için zaman var mı yoksa yarına mı bırakmalıyım? Eğer karnın açsa ve şimdi yemek istiyorsan, o zaman tabii..."

Parmaklarını iki gündür tıraş yüzü görmeyen, uzamış sakalı üzerinde gezdirdi ve o büyüme yönünün aksine sıvazladıkça hafif bir fırçalama sesi duyuldu.

Thea okumaya devam etmek istedi ve tıraş olmasına izin verdi.

"O zaman biraz ışığa ihtiyacım var. Göremem."

"Peki, benim bu konuda ne yapmamı istiyorsun?"

"Sadece demek istedim ki" dedi dikkatle, "eğer burada kanepede oturursan ve lambayı masanın üzerine koyarsak ikimiz de görebiliriz."

"Hayır! Masanın yerini değiştir, o zaman görebilirsin. Lamba burda kalıyor!"

Gurdweill masayı kanepe ve yatak arasına boylu boyunca yerleştirdi ve kapının yanındaki karşı uca oturdu. Önüne koyduğu küçük ayna, lambadan yüzünü doğru dürüst görmesine yetmeyecek kadar uzaktaydı ve sonunda ona bakmayı bırakıp el yordamıyla tıraş oldu. Her zamanki gibi, usturanın temizlemesi ona tuhaf, tarifsiz bir zevk verdi ve Gurdweill tıraşı ağırdan aldı.

"Neden o kadar uzatıyorsun tavşan?" dedi karısı, başını kaldırmadan, hafif paylama içeren bir ses tonuyla.

"Şimdi" dedi Gurdweill. "Hemen bitiriyorum."

Masayı yerine geri koydu ve akşam yemeği hazırlıklarına başladı. Çaça balığı konservesini açıp bir tabağa boşalttı. Sonra Thea'nın yardımıyla pilavı pişirdi ve yemeğe oturdular. Thea'nın iştahı yoktu, konyağı hatırlayana kadar.

"Konyak nerde? Niye saklıyorsun onu, seni aptal?"

Gurdweill isteksizce ayağa kalktı ve gidip konyağı getirdi.

"Saklamıyordum" diye geveledi, "sadece unuttum."

Kendisine de bir kadeh koydu.

Thea birden şöyle söyledi: "Perczik'i görmeyeli bir hayli zaman oldu. Kafeye gelmiyor. Nasıl olduğunu biliyor musun?"

"Nasıl bilebilirim? Perczik'i ne yapacaksın?"

"Sadece merak ettim. Bir şeyler çalındı da kulağıma. Ulrich senin her şeyi bildiğini söyledi."

"Üzerinde durulacak bir şey değil. Vrubiczek'in oğlu onu dövdü ve şimdi hasta yatıyor. Onu uyardım, o aşağılığı. Dikkat etmesini söyledim ama dinlemedi. Şimdi de layığını buldu."

"Güzel işmiş!" diyerek güldü Thea. "Ona gününü göstermiş olmalı! Ya karısı?"

"Kimin karısı?"

"Genç Vrubiczek'in."

"Hallettiler."

"Sen de herkesin işine karışmak zorundasın tavşan!"

"Karışmak derken ne kastediyorsun? Bütün yaptığım onu kendi iyiliği için uyarmaktı. Johann onunla konuşmamı istedi. Bu kadar ucuz atlattığına şükretmeli. Şanslıymış. Çok daha kötü olabilirdi."

"Sence onu mahkemeye verecek mi?"

"Hayır. Bu kadar aptal olacağını zannetmiyorum. Aleni bir skandal istemeyecektir. Ayrıca muhtemelen karısından korkuyordur. Ona bir hikâye uydurmuş olmalı."

"Peki, tüm bunlar nasıl ortaya çıktı?"

"Johann bana anlattı, ben de Ulrich'le konuştum. Perczik böyle bir soysuzluktan niye paçayı kurtaracakmış ki?"

"Ne zaman oldu bu?"

"Yaklaşık iki hafta önce."

"Akşam mı?"

"Evet. Johann karısını Perczik'le buluşmaya giderken takip etmiş. Karanlık bir ara sokağa döndüklerinde, Johann ona saldırmış. Karısı kaçmış."

Thea hikâyeye besbelli bayılmıştı. Ayrıntılar konusunda onu sıkıca sorguladı, çok güldü ve her şeyi tam olarak bilmek istedi. Ama Gurdweill'a tüm olaydan bıkkınlık gelmişti ve sonunda başka bir şey bilmediğini söyledi.

Her zamankinden uzun süren akşam yemeğinin ardından Gurdweill kahveyi ısıtmaya gitti ve konyakla beraber içtiler. Thea'nın keyfi yerindeydi; sıkıcı, boş akşama çoktan teslim olmuştu. Ağzında bir sigarayla odada hoplayıp zıpladı, kocası yanından geçerken onu çimdikleyip tırmaladı.

"Eğer istersen" deyiverdi Gurdweill birdenbire, "sana İncil okuyabilirim."

"Harika! Harika bir fikir!"

Sofrayı topladı, tipik siyah kılıflı küçük bir kitap şeklindeki İncil'i çıkardı, İsa Mesih'in doğumuyla ilgili Matta İncili'ni alçak, tatlı bir sesle okumaya başladı. Yaklaşık yarım saat okudu, karısı karşısında oturuyor, başı ellerine dayalı durmadan sigara içiyordu. Gurdweill bitirdiğinde bir süre hareket etmeden oturmaya devam etti. Tuhaf, esrarengiz bir sessizlik çöktü. Odanın üst yarısı daha önce olduğu gibi yarı karanlığa gömülmüştü. Gurdweill'ı utanca benzer bir his sardı ve ne anlama geldiğini anlayamadı. Birden okuduğu şey ona tek kelimeyle naif, yavan ve şiirsel ruhtan yoksun geldi. Geriye tek kalan fazla çiğnenmiş sakızın ağızda bıraktığı nahoş tattı...

"Tüm bunlar" diye başladı fısıltıyla, sanki kendi kendine konuşur gibi, "bir zamanlar benim için hem büyüleyici hem de korkutucu bir cazibeye sahipti. Her şey, yani, Yahudiler ve Hıristiyanlar arasındaki sınırın öte tarafında yaşanan her şey. Daha çocuktum tabii ki. Pazar günleri ve yortularda kiliseye giderken yanımdan geçen kadınlar her nedense beni cezbederdi. Ve evimizden fazla uzakta olmayan kilise de bana hiç huzur vermezdi. İnsanlar iki ayrı türe bölünmüş gibiydi; birbirlerinden tamamen farklı, kediyle köpek kadar farklı. Şehirden farklı olarak küçük bir köyde din hâlâ insanların yaşamlarında önemli bir role sahiptir. Sınırlar iyi belirlenmiştir: Yahudiler Yahudi dir ve Hıristiyanlar da Hıristiyan. İkisini karıştırmak pek mümkün değildir. Özellikle Galiçya ve Polonya'nın küçük yerleşim yerlerinde. Ailem ortodoks* değildi, ama yine de Hıristiyanlarla bir işleri olmazdı. Kısacası: Hıristiyanlar beni yabancılıklarıyla cezbediyordu. Biraz daha büyüdüğümde, tatillerinde etkilenmiş ve heyecanlı bir şekilde kiliselerinin etrafında dolanır, bir şeyleri beklerdim. Koronun parçaları söyleyişi korkutucu ve anlaşılmazdı, taze yaz havasına yoğun, kara ziftin ağır akışı gibi dökülürdü. Daha o zamanlar Engizisyon, Haçlı Seferleri, Yahudilere yapılan zulümleri biliyordum ve hep beni ansızın yakalayıp

* Muhafazakâr gelenekçi anlamında. (ç. n.)

içeriye sürükleyeceklerinden ve korkunç bir şey yapmaya zorlayacaklarından korkuyordum. Ama yine de kilisenin dışında gezinmeye devam ettim. Ruhumun derinliklerinde korktuğumun başıma gelmesi için can attığım da söylenebilir. Eğer beni kaçırırlarsa, diye düşündüm ve bir şey yapmaya zorlarlarsa (ne olduğunu tam olarak bilmiyordum!) bu bir şeye yaramayacaktı. Cehennemdeki tüm azapları çekecek ama buyruklarını yerine getirmeyecektim. Bir defasında kapıya yaklaşıp içeriye bakmaya cesaret ettim, nokta nokta zayıf mum alevli yoğun karanlıktan başka hiçbir şey görmedim. Diz çöken insanları da görebiliyordum. O günden sonra ne zaman Hıristiyanları düşünsem titreyen mum ışıklarıyla karanlık bir şey görürüm..."

"Peki, hiç içeri girmedin mi?" diye sordu Thea. "Eğer içeri girmiş olsaydın, tüm sihir yok olurdu..."

"Oraya girmedim" dedi Gurdweill. "Daha sonra, tabii ki farklı şehirlerde her çeşit kiliseye girdim, ama oraya girmedim. Eğer bir gün doğduğum yere dönersem, içeri gireceğim. Artık beni ilgilendirdiğinden değil, öylesine."

"Neden bana bir kadını ilk tanıdığın zamandan hiç bahsetmiyorsun?" dedi Thea birdenbire. "Dinlemek isterdim."

"Fazla anlatacak bir şey yok!" diye cevapladı Gurdweill, bir sigara yakarak. "Bir hizmetçiyle sıradan bir ilişki."

"Yine de duymak istiyorum, tavşan."

"O zaman on beş yaşındaydım" dedi Gurdweill sessizce, "ama herkes on iki zannederdi, çünkü çok ufak tefek ve cılızdım. Aynı zamanda çok toydum ki o da küçük görünmeni sağlardı. Okulda ya da dışarıda hiç arkadaşım yoktu. Oğlan çocuklar beni sevmezdi ya da her neyse bana öyle gelirdi ve yapı olarak utangaç ve aynı zamanda gururlu olduğumdan onlarla arkadaş olmak için çaba göstermezdim. Oyunlarına ve yaramazlıklarına katılmaz, uzak dururdum, sanki görünmez bir kafesteymişim gibi. Ders aralarında bazen yüzlerinde tuhaf ifadelerle fısıldaştıklarını görürdüm, sanki korkunç bir suça kalkışmak için plan yapıyorlardı. Bazen kazara esrarengiz bir söze kulak misafiri olurdum, anlamasam da öyle ya da böyle beni de etkileyecek bir sır içerdiğini hissederdim. Böyle sözler üzerine saatlerce kafa patlatır, bitkin düşene kadar evirip çevirirdim. Elbette onlara ne

demek olduğunu sormak aklımdan bile geçmezdi. Onlara sormakla kendimi aptal durumuna düşüreceğimi belli belirsiz hissederdim.

"Bu dönem boyunca aşırı derecede sinirli ve hırçındım. Huzurlu bir anım olmazdı. Hep gizli bir şeyler peşindeydim; her şey bana gizemle kaplı görünürdü; çevremde olan biten her şeye karşı tetikteydim ve aynı zamanda kendimi hasta hissediyordum. Bir şeyin açığa çıkmasını, o anı kaçırırım diye sürekli bir askıda kalma ve kaygı hissi içinde bekliyordum. İştahımın kaçtığını ve bitkin göründüğümü hatırlıyorum, o kadar ki sonunda annem benim için kaygılanmaya başladı. Günlük meselelere karşı tuhaf bir kayıtsızlığa kapılmıştım. Derslerimi ihmal etmeye ve okuyacak enerjiyi bile bulamamaya başladım. Ama arada birdenbire kendimi bir kitaba kaptırdığım ve başım dönmeye başlayana kadar tutkuyla bir çırpıda okuduğum da oluyordu. Geceleri uykuya dalamazdım. Zaman zaman öylesine korkunç bir ateş basardı ki yatağı çarşafı bir kenara atmak zorunda kalırdım. Sonra gergin, huzursuz bir uykuya dalar ve garip, korkutucu rüyalar görüp ertesi sabah hiçbir şey için en ufak bir istek duymadan, bitkin ve bunalmış bir vaziyette uyanırdım. Çoğunlukla, daha önce hiç gitmediğim sapa yollarda ve dar sokaklarda amaçsızca dolanır, hava kararıp da eve dönmek zorunda kalana kadar gezinir ve tarifsiz bir şey arardım. O dönem bir defasında bir Hıristiyan oğlanlar çetesinin saldırısına uğradım. Çaresizce dövüştüm, sanki hayatım için savaşıyormuşum gibi. Ama yalnızdım ve yenildim. Eve paralanmış ve dövülmüş bir halde geldiğimde, tuhaf bir tatmin, bir nevi memnuniyet ve huzur hissetmiştim. Bir defasında bana taş attılar – burada, görüyor musun? –Gurdweill, kulağının yanındaki sol şakağını işaret etti– "Halen küçük bir iz var. Parmaklarınla hissedebilirsin. Zamanla, onlardan korkmadığımı ve yumruklarımı nasıl kullanacağımı bildiğimi gördüklerinde beni rahat bıraktılar. Ve ayrıca bir defasında evde bulduğum kalın bir örgü iğnesini aldığımı, kollarımı sıvayıp iğneyi bileğimin üzerinden derime iki ya da üç yerden yavaşça, yarım santimetre derinliğe batırdığımı ve bunu yaparken garip bir zevk, bir nevi intikam hissettiğimi de hatırlıyorum. Sonra kanı yıkayıp temizledim ve yaraların üzerine

babamın sigara kâğıtlarından birkaç tane yapıştırdım. Bu arada bunu sadece üç defa yaptım. Kanın görünümü midemi bulandırıyordu, başım döndü ve bayıldım, bunun üzerine buna son verdim. İğneyi fırlatıp attım ve yeni, kansız bir işkence yöntemi benimsedim. Bir kibrit yakıp serçe parmağımın ucunu, neden özellikle o olduğunu bilmiyorum, acıya dayanamayacağım raddeye kadar yakıyordum. Sonra da ateşe tuttuğum parmağımı mürekkebe batırıyordum: Yanıklar için popüler bir tedaviydi.

"O dönemde ailemin durumu kısmen iyileşmişti. Kocasıyla Amerika'ya göç etmiş olan kız kardeşim, her ay geçinmemize yetecek kadar para göndermeye başladı. Evde sadece üçümüzdük: Annem, babam ve ben; fazla paraya ihtiyacımız yoktu. Babam da arada sırada bir şeyler kazanırdı, iki yakamızı bir araya getirirdik. Derken o kış annem hastalanıp yatağa düştü. Sağ bacağında romatizma ağrıları vardı. Ciddi derecede hasta değildi, ama hareket edemiyordu. Başlarda babam komşu kasabadaki kız kardeşine yazıp, kızını bizimle kalması ve ev işlerine bir süreliğine yardım etmesi için göndermesini isteyecekti. Eski evimizde, babamın maddi durumunun kötüleşmesinin ardından da yine bizim mülkiyetimizde kalan ve satmayı inatla reddettiği bir sürü odası olan geniş apartman dairesinde kalıyorduk. 'Başımın üstündeki çatıyı asla satmam' diye savunurdu bu kararını, 'evinin sahibi olan adam halen adamdır, ama evini sattığı andan itibaren bir dilenciden daha matah değildir.' Artık annem hasta olduğu için eve çeki düzen verecek ve özellikle yemek pişirecek birine ihtiyacımız vardı. İyice düşünüp taşındıktan sonra ailem bir hizmetçi tutmaya karar verdi."

Gurdweill bir sigara daha yaktı.

"Hizmetçi kız Zushka kısa, esmer ve epey topluydu, yirmi beş yaşlarındaydı. Parıldayan gözleri ve bir hayvanınkine benzer keskin, parlak ve küçük dişleri vardı. Üst dudağı çok kısaydı ve dişleri sanki gülümsüyormuş gibi hep ortadaydı. Hantal vücuduna rağmen uçarcasına hareket ediyordu. Annem sıkı çalıştığını da söylerdi. Zushka bir sürü Lehçe şarkı biliyor ve çalışırken hep söylüyordu. Melodik sesiyle şarkı söyleyişini dinlemeyi çok severdim: Duygu dolu halk şarkıları mutfaktan uzun koridora yayılırdı; yatak odamdan ise oldukça uzaktan

duyulur ve beni gözyaşlarına boğardı. Uzun süre şarkı söyleyenin Zushka olduğunu anlamadım: Ses çok uzaklardan geliyor gibiydi. Ancak daha sonraları biraz da şans eseri şarkı söyleyenin o olduğunu öğrendim ve benim için bir şey değişmedi. Önemli olan tek şey söyleyişti. Hizmetçinin kendisine hiç dikkat etmiyordum. Hatta onun tam olarak neye benzediğini bilmediğim bile söylenebilir; benim için bir nevi soyut düşünceydi – evdeki bir hizmetçiydi ve hepsi buydu. Birkaç hafta sonra onun varlığının bilincine varmaya başladım. Birden işte oradaydı ve ev Zushka'yla doluydu. Kasti olup olmadığını bilmiyorum ama nereye dönsem onunla karşılaşıyordum. Nerede olsam orada yapacak acil bir işi çıkardı. Odamdayken ya bir toz beziyle ya da süpürgeyle beliriverirdi. Camları silmek, mobilyaları cilalamak ya da yatağı toplamak için başka zaman bulamıyordu. Sadece o değil, bana öyle yaklaşırdı ki neredeyse vücudunun sıcaklığını hisseder ve nefesini duyardım. Aynı zamanda da sanki gülünç bir şeymişim gibi tuhaf bir gülümsemeyle gözlerini bana dikerdi, ben aşırı derecede rahatsız olup kalbim sıkışana dek. Neden olduğunu bilmeksizin ondan utanırdım; o gittiği anda aynaya koşar burnumda bir pislik ya da o tarz başka bir şey mi var diye bakardım. Birkaç gün, belki de bir hafta böyle davrandı.

"Bir gece, neredeyse gece yarısında, odamda uzanmış kitap okuyordum. Annemle babam üç oda ötede, yatak odalarında uyuyorlardı. Kitap çok sürükleyiciydi. Neredeyse sonuna gelmiştim ve hâlâ tamamen giyiniktim, kıyafetlerimi çıkararak vakit harcamayı canım hiç istemiyordu. Kapı birdenbire sessizce açılıverdi ve Zushka belirdi. Kapı aralığında bana bakarak durdu ve gülümseyerek şöyle dedi: 'Pek çok güzel kitabınız var Efendim, ben de uyuyamadım ve kendi kendime dedim ki: Neden gidip küçük beyden sana güzel bir kitap ödünç vermesini istemiyorsun...' Ve o tuhaf gülümsemesini takındı. Ancak o zaman üzerinde sadece bir korse ve iç eteklik olduğunu fark ettim, kolları da omuzlarına kadar çıplaktı. Tüm bunları kısacık bir anda fark ettim ve birden başım döndü. Gözlerimi ondan kaçırarak ayağa fırladım ve bacaklarım titreyerek kitap almak için kitaplığa gittim. Zushka beni takip etti ve sanki odada onun için hiç yer yokmuş gibi bana dayandı. Ellerim titriyordu ve ki-

tap yere düştü. Zushka eğilip kitabı yerden aldı. Hangi kitap olduğunu bile bilmiyordum, elimi attığım ilk kitabı almıştım. Tek kelime etmeye yeltenemedim, tüm bedenim hararetle titriyordu. Başımı ona doğru çevirmeye korkuyordum. Olduğum yerde durdum. Eğer kıpırdarsam, diye düşündüm, korkunç bir şey olacak, hayal edilemeyecek bir şey. Ama Zushka elimi tuttu, beni koltuğa götürdü ve küçük bir bebekmişim gibi oturttu. O benim önümde ayakta durmaya devam etti. Hiçbir şey söylemedi ve ben de başım öne eğik, şaşkınlık içinde oturdum. Birden şöyle dedi: 'Hiç çıplak kadın gördün mü, seni aptal çocuk?'... 'Ne?' sözü çıktı ağzımdan aptal gibi. Düşünmeden başımı kaldırınca korsesinin açıldığını ve vücudunun üst yarısının tamamen çıplak olduğunu gördüm. Hemen gözlerimi yere indirdim. Bayılacağımı sandım. Zushka bastırılmış, küçük kıkırdamasıyla kıkırdadı: 'Eğer aptal değilsen çok daha fazlasını, çok daha fazlasını göreceksin benim küçük erkeğim...' Aniden koltuğa, yanıma oturuverdi. Elimi alarak göğsünün üzerine koydu. Ilık memesinin ayrı, yaşayan bir yaratık gibi hareket ettiğini hissettim. Zushka bedeninin tüm ağırlığıyla üzerime çıkmıştı bile, beni neredeyse boğuyordu. Sonra başımı çıplak memelerinin arasına yerleştirdi. Elimi birdenbire tamamen çıplak kalan vücudu üzerinde gezdirirken durmadan fısıldıyordu: 'Benim küçük erkeğim, korkma, benim küçük erkeğim.' O anda da tuhaf, ateş gibi sıcak, titreyen bir elin kıyafetlerimin altında tenimde gezindiğini hissettim..."

Gurdweill sustu. Ağır ağır ve düzensiz nefes alıyor, o zaman deneyimlediği olayı tekrar yaşıyordu. Son sözleri zorlukla duyulabilen bir fısıltıyla söylenmişti, gözleri sanki utanıyormuş gibi masaya inikti. Thea bir an hiçbir şey söylemedi. Sonra yüksek sesli, çekincesiz bir kahkahaya boğuldu. Gurdweill ona şaşkınlıkla baktı, sanki onun odadaki varlığına şaşırmış gibi. Sonra o da gülümsedi.

"Aferin! Aferin!" diye haykırdı Thea onaylayarak. "İşte tavşan, al bunu!" sanki bir ödül veriyormuş gibi ona sigara ikram etti. "Devam et! Sonra ne oldu?"

"Sonra mı? Sonra ben perişandım. Kanepede, üzerimdeki kıyafetlerle uyuyakaldım ve ertesi sabah uyandığımda başıma

korkunç bir şey gelmiş gibi hissettim. Dünyadaki en değerli şeyi kaybetmiş ve sonsuza dek kaybetmiş gibi hissettim kendimi. Sonra da ağladım. Uzun uzun ağladım. Odamdan çıkmaya utanıyordum. Her şeyin yüzümde yazılı olduğuna emindim... Yıkanmak için mutfağa gittiğimde de Zushka'ya bakamadım. Ama o, sanki hiçbir şey olmamış gibi şöyle söyledi: 'İyi uyudunuz mu küçük bey? Bugün harika bir gün!'... Daha sonra da annemle babamın odasına gittiğimde gözlerimi indirdim ve kızardım. Her şeyi bildiklerinden emindim. Yakında beni paylamaya başlayacaklardı. Ne bekliyorlardı ki? Neden bana eziyet ediyorlardı? Sessizliklerine dayanamadım ve başlamalarını büyük bir gerginlikle bekledim. Ama hiçbir şey söylemediler. Sonra onlara başımın ağrıdığını ve okula gitmeyeceğimi söyledim. Yüzümü dışarıda göstermeye korkuyordum ve okul arkadaşlarımdan utanıyordum. Sonra uzun bir süre, ne zaman birisi bana bakacak olsa yüzüm kızardı."

"Peki, sadece o tek sefer miydi?" diye sordu Thea merakla.

"Hayır, pek çok defa. Aynı gün öğleden sonra yine geldi. Zamanla alıştım ve artık bunun kötü bir şey olduğunu düşünmedim. Hatta ben de ona gitmeye başladım, mutfağa. Geceleri giderdim, annemle babamın uyuduğunu bildiğim zaman. Ona karşı büyük bir çekim duyuyordum. Hiç de çirkin değildi. Üç ay sonra ayrıldığında da çok üzülmüştüm doğrusu. Ama ondan birkaç ay sonra ben kendim de ailemin evinden ayrıldım."

Thea ayağa kalktı ve gerindi. Pencereye gidip dışarıya baktı. Sokak lambasının ışığında, daha öncekinden çok daha ince olan kar taneleri yukarıya doğru uçuyorlarmış gibi görünüyordu. Dördüncü kattaki iki ve ikinci kattaki bir pencerenin dışında oteldeki tüm pencereler karanlıktı. Basbayağı geç olmuştu. Yakındaki tren istasyonundan gelen kısa düdük sesi, sessiz, karlı geceyi ansızın deldi; ilki, bir süre sonra bir tane daha ve sonunda üçüncüsü: Uzun ve inleyen. Thea'nın hayalinden garip bir istasyon geçti, bilet sırasında önünde yaşlı bir rahibin durduğu, hayatında belki de hiç adımını atmadığı uzak, küçük bir köyün istasyonu. Pencereden uzaklaşarak halen aynı şekilde oturmakta olan kocasının yanına gitti.

"Hava soğuyor. Biraz daha kömür at tavşan."

Eğilip bir sevgi ifadesi olarak Gurdweill'ın burnunu tırnakladı. Sonra uzun uzun esnedi ve soyunmaya başladı.

"Hadi küçük tavşan, jartiyerlerimi çıkar."

Gurdweill iki kürek dolusu kömür attıktan sonra sobanın kapağını kapadı ve Thea'nın jartiyerlerini çıkarmaya gitti. Thea yatağa uzandı ve ayağını yere diz çökmüş olan kocasına doğru uzattı. Gurdweill dudaklarını Thea'nın kalçalarına bastırdı.

"Acele et!" dedi Thea. "Hava soğuk."

Sonra da sanki kendi kendisine söyler gibi konuştu:

"Küçük bir erkeği baştan çıkarmak ilginç olmalı..."

"Ne?" Zushka'yla geçirdiği o ilk gecedeki gibi, aynı aptal "Ne?" Gurdweill'ın ağzından kaçıverdi.

"Hemen soyun tavşan! Bu gece benimle sevişmene izin veriyorum" dedi Thea ve örtülerin altına doğru kaydı. "Bana sigaraları ve kibritleri getir!"

Gurdweill yataktan nevresim takımı yığınını aldı, sandalyenin üzerine koydu ve kanepedeki yatağını yapmaya koyuldu. Gece üşümemek için paltosunu kırmızı, lekeli yorganın üzerine yaydı. Sonra kıyafetlerini çıkardı, lambayı söndürdü ve karısının yatağına girdi.

On Dokuzuncu Bölüm

Gurdweill kanepeye geçti ve uyumadan önce hep yaptığı gibi sırtüstü uzandı. Gecenin sessizliği elle tutulur bir şeymiş gibi onu sarıp sarmaladı. Thea uyumuştu bile. Gurdweill uzuvlarında ılık bir banyonun ardından olduğu gibi hafif, hoş bir karıncalanma hissetti ve vücudunda bir yerlerde bir damar gizlice ve ağır ağır attı. Bu damarın tam olarak nerede atmaya başladığını belirlemek zordu: Eğer bacağını dinlerse, bacağında atıyor, başını dinlerse başında atıyordu, çok yavaş ve belli ki hiç zararsız. "Peki" diye düşündü Gurdweill, "eğer uyumak istiyorsan şu anda bunu kafana takamazsın... Ama uyumak istediğini kim söyledi? Uyumak için çok zaman var. Yarın başka bir gün! Ya içindeki diğer şey, o özel, mutlu şey, o da orada. Bunun tam olarak ne olduğunu hatırlayamaman ne kötü..." Çok geç olmuş olmalı. Uzun zaman önce, bir ömür önce, gece yarısıydı! Hayır, şimdi saatine bakmayacaktı –çok uzun iş. Kalk, kibrit çak– hayır! Ama bir saat, saati vurmayı kafasına koysa, örneğin! Önemli değil, bir şey fark etmez. Esas önemli olan, içinde bir yerlerde bir mutluluk noktası vardı. Bunun tamı tamına ne olduğunu öğrenmek için hiç istek duymuyordu. Orada, örneğin, (yatağın durduğu) sol tarafta her şey yolundaydı! O köşede bir sıkıntı yoktu; aksine, bu akşam gerçekten huzurlu, rahat bir akşam olmuştu... Küçük şeyler sayılmazdı! Onların üzerinde durmaya gerek yoktu!

"Ya 'küçük bir erkeği baştan çıkarmak'" diye sordu, içinden biri.

"Bir anlamı yok. Bir dil sürçmesi, düşünmeye değmez" diye cevapladı Gurdweill, kayıtsızca. "Daha önemli şeyler var ve onları da dikkate almıyoruz..."

"Tam olarak sormak istediğim de buydu. Neden onları dikkate almıyoruz?"

"Geç oldu" dedi Gurdweill, konuyu kapatmaya çalışarak. "Uyuma zamanı."

Ama diğeri susturulmayı kabul etmedi:

"Ama yarının tatil olduğunu ve istediğimiz kadar geç yatabileceğimizi çoktan kararlaştırmıştık, eğer izin verirlerse..."

"Kim bize izin vermeyecek?" Gurdweill tuzağa düşmüştü.

"Onlar bize izin vermeyecektir" diye cevapladı diğeri, üzerinde durmadan. "Sen zeki bir çocuksun, istediğin zaman. Gerçekten isim vermemi istiyor musun? Sen çok iyi biliyorsun, kim..."

"Saçmalık!" dedi Gurdweill ilgisizce. "Ne tür bir saçmalık bu? Bana kimsenin ne yapacağımı söylemediğini sen çok iyi biliyorsun."

"Hadi, hadi!" diye gülümsedi ikincisi alayla. "Pek de öyle değil! O konuda kuşkuya mahal var."

"Lafı eveleyip gevelemeyi bırak!" Gurdweill heyecanlanmaya başladı. "Biliyorsun böyle şeylere tahammül edemiyorum! Doğrudan söyle işte!"

"Bence oldukça açık. Burada gizemden hoşlanan sensin. Durumların isimlerini gerçekten koymamı istiyor musun? Korku, örneğin."

"Ne korkusu?" Gurdweill bağırdı. "Korku yok! Korku fikri burda tamamen yersiz!"

"Her şeyin yolunda olduğundan bu kadar eminsen, neden bu kadar üzgünsün?"

"Bu kadarı yeter!" dedi Gurdweill. "Bu konuda daha fazla konuşmak istemiyorum! Pipo içmeyi tercih ederim."

"Bir pipo gerçekleri değiştiremez" diye ısrar etti öteki. "Olayları gerçekten oldukları gibi görmekten duyulan çocukça korkudan bahsediyorum... İkimizin de farkında olduğu diğerinin yanı sıra..."

"Eşek! Aptal!" Thea'nın tanıdık hakaretleri kendiliğinden

Gurdweill'ın dudaklarından dökülüverdi. Pipoyu tamamen unuttu. "Sana o kelimeyi tekrar duymak istemediğimi daha önce de söyledim! Aptal bir kelimeyi diline doluyor ve bırakmak istemiyor! 'Korku, korku!' Kimden korku? Beni böyle mi tanıyorsun? Bir ödlek olarak? İspatla! Hadi biraz bulguları duyalım! Bunun tam tersini ispatlayacak birkaç olaydan bahsedebilirim! Örneğin... Ama senin gibi bir aptalla tartışmaya girmeyi gerçekten de istemiyorum!"

"Öncelikle dostum, sakin ol. Heyecanının bende şüphe uyandırdığını sana daha önce de söyledim... ama hadi onu bırakalım. Pipo içmek istedin, öyle değil mi? Hadi o halde! Bir sürü zamanımız var, öyle değil mi? Diğer konu ise – bütün mesele o! Bütün olayı bu kadar şaşırtıcı kılan senin yapı itibarıyla bir ödlek olmaman! Bir kadının-şey, boş ver! Önce piponu yak..."

Gurdweill, karanlıkta, kıyafetlerini astığı ve üzerine saatini ve pipo takımını koyduğu kanepenin yanındaki sandalyeye uzandı. Biraz el yordamıyla arandıktan sonra tütünü ve pipoyu buldu ve piponun içini doldurmaya başladı.

"Pipo hoş bir şey, kabul ediyorum" diye fısıldadı diğeri tekrar, "ama bir adamın dünyada sahip olduğu tek şey olduğu zaman, çok da fazla değil, öyle değil mi?"

"Tek şey derken ne kastediyorsun? Yalana bak! Pek çok şey daha var, diyebilirim! Çocuk var, Thea var... ve..."

"Dur bir dakika! Çocuk, dedin. Güzel! Ama çocuk doğdu mu? O zaman ona sahip olduğunu nasıl söyleyebilirsin? Hayır, Tanrı korusun, sana kötü bir şey dilemiyorum! Ama bir çocuk doğmadan önce pek çok şey olabilir... Önceden bilmek mümkün mü? Hem ayrıca, ya Thea söylediği gibi 'ondan kurtulmaya' karar verirse? Bunu pekâlâ da yapabilir, biliyorsun! Onu kim durduracak? Sen, belki?"

"Ondan kurtulmayacak" dedi Gurdweill hızlıca, panikle. "Böyle şeyler söyleme! O da istiyor bunu, en azından benim kadar... Doğrusu şu ki o hiç de zalim bir kadın değil..."

"Tartıştığımız konu onun zalim bir kadın olup olmadığı değil! Bunu seninle tartışmaya hazırlıklı değilim. Ama onun her çeşit kontrolsüz dürtüye, kaprise, adına ne istersen de, eğilimi olduğunu sen de kabul edersin... Ve eğer, örneğin, birden aklına

eser de hamileliğin ve doğumun görünümünü bozacağını düşünmeye başlarsa, sanıyor musun ki, seni ve itirazlarını dinler? Ameliyattan korkmuyor, bunu zaten biliyoruz! Aksine, bir ameliyat bahanesine dünden razı! Göğüslerinden üç ay önce geçirdiği ameliyata gerçekten ihtiyacı var mıydı? Peki onu tanıdığından beri geçirdiği diğer ameliyatlara? Onlar gerekli miydi? Birkaç ay içinde üç ameliyat! Düşündüğünde gerçekten de grotesk ve bunu yok saymak pek kolay değil. Ve şimdi, başka bir ameliyat için bu kadar mükemmel bir fırsat varken!"

"Bunu yapacak bir doktor asla bulamaz! Bunun için hiçbir tıbbi sebep yok! Mükemmel derecede sağlıklı..."

"Bulamayacağına emin misin?" diyerek dudak büktü diğeri. "Senin bu kadar saf olduğunu hiç düşünmemiştim! Para için halledecek bir doktor bulacaktır! Ekmeğini bundan çıkaran pek çok doktor var!"

"Yeter, bana eziyet etmeyi bırak! Ölesiye yorgunum."

Gurdweill'ı bir sıcak dalgası bastı, nahoş, can sıkıcı, hararetli bir sıcak. Şakaklarındaki damarlar balyoz gibi atıyordu; ense kökünde künt, kof bir ağrı vardı, sanki beyni boşalmış gibiydi. Ağzında pis bir kuruluk ve pipo dumanının acı tadı vardı. Rahatsız olarak nevresimleri beline doğru itti.

"Ne olursa olsun" diğeri başladı öteki yeniden, "bu hesaba katılması gereken bir ihtimal. Düşündüğün kadar uzak değil! Onun gibi bir kadın..."

"Onun gibi bir kadın'la ne kastediyorsun?" Gurdweill şimdi öfkeden köpürüyordu. "Sen gerçekten de ümitsiz bir aptalsın! O başka kadınlardan daha kötü değil!"

"Öyle mi düşünüyorsun? Lotte Bondheim, örneğin o sence Thea'ya benziyor mu? Ya da Jenny Koppler veya beğendiğin başka herhangi bir kadın? Hayır, hayır dostum, benim gözümü boyayamazsın!"

"Thea'nın onlardan farklı olduğunu kabul ediyorum ve onu bu nedenle seviyorum."

"Onu sevdiğini söylüyorsun. Güldürme beni! Şöyle söylemek daha doğru olurdu... ama yine üzüleceksin..."

"Devam et, söyle! Duymak istiyorum."

"Şunu söyleyecektim... korku..."

"Ah, hayır, yine başlama!" diye inledi Gurdweill. "Yine o lanet kelime! O aptal kelime! Eğer durmazsan, ben... ben aklımı kaçıracağım."

"Hadi, hadi, sakin ol. O kadar kolay değil, biliyorsun. Sana söz veriyorum: Aklını kaçırmayacaksın. Neye ihtiyacın var biliyor musun? Biraz cesarete ihtiyacın var, hepsi bu."

"Ne için cesarete ihtiyacım var? Yeterince cesarete zaten sahibim! Başka bir şey daha: Kimseyle kavga etmek istemiyorum... Huzur ve sükûnet istiyorum!"

"Sorun da tam olarak bu! Bunun sana yardımcı olacağını düşünüyorsun ama sadece geciktiriyorsun; sonunda kavga etmek zorunda kalacaksın! Ve ne kadar beklersen de o kadar zor olacak..."

"Kavga etmeyeceğim diyorum ve etmeyeceğim! Her neyse zaten kavga edeceğim kimse yok! Duyuyor musun? İstemiyorum! İstemiyorum! Şimdi bırak da uyuyayım, uyuyayım, uyuyayım!"

Gurdweill yan döndü ve "uyuyayım" sözcüğünü kendi kendine tekrar etmeye başladı. Düşünceleri yavaş yavaş zihninden uçup gidiyormuş gibi sessizce uzaklaşmaya başladı; gittikçe hafifledi, yukarı doğru dalgalandı ve havaya süzüldü, öte tarafa, öte tarafa... Sadece "uyuyayım" sözcüğü zihninde için için yanmaya devam etti; fersiz, tükenmiş kor ateş gibi. Sessizlik patlayan kuru bir tahtanın çatırtısıyla birdenbire bozuldu. Gurdweill şiddetle fırladı ve yatakta doğruldu. Çok yüksek bir yerden düştüğünü hayal etti. Vücudunun her gözeneğiyle sessizliği dinledi ve hiçbir şey duymadı. Biraz sonra bunun sadece çatırdayan kuru bir mobilya parçası olduğunu anladı. Hatta patlamayı, olduğu anda duyduğunu bile hatırladı ve bu onu biraz sakinleştirdi. Fakat öte yandan içi ev sahibesine ve "korkunç mobilyasına" karşı öfkeyle doldu. Başka bir oda aramamız gerekecek –dedi kendi kendine– burada uyumak imkânsız! Tekrar uzandı ve artık tamamen uyanık olduğundan her şeye baştan başlamak zorundaydı. Şimdi bine kadar saymam gerekecek, diye düşündü, bu da bazen işe yarar. Uzaklarda bir yerde bir saat üçü vurdu. Ama bunun bir saati üç çeyrek geçtiğini mi yoksa üçü mü gösterdiği belli değildi. Hayır, saatine bakmayacaktı! Öyle ya da böyle bir şey değişmezdi.

Gurdweill saymaya başladı. Ona geldiğinde birdenbire dışarıda karın yağmaya devam edip etmediğini öğrenme isteğiyle doldu. Eğer üstü biraz buz tutarsa yarın güzel bir kış günü olurdu... on iki, on üç, saçmalık! Her şey kusursuzca yolundaydı! Kafasını nasıl böyle saçmalıklara takabilmişti? Ne zamandı, bugün mü yoksa çok uzun zaman önce mi?... Yirmi, yirmi bir, yirmi iki, Zushka... Eğer annesiyle babası o zaman bilselerdi! Hoş bir parçaydı, buna itiraz yok... Belki dün bitirdiği hikâyenin sonunu değiştirmeliydi... Kadın sadece kocasını değil, âşığını da terk eder; ikisini birden... özellikle de âşığını... Bunu düşünmeliydi... Elli altı, elli yedi, elli sekiz... "Beni düşünüyor musunuz, Herr Gurdweill? Ben sizi çok düşünüyorum, ay-ay-ay!" dediğini duydu yaşlı ev sahibesinin. Ve hemen sonra: "İyi bir karınız var, Herr Gurdweill! Çok iyi bir karınız var, pısss!"

"Haa-haa! Çok iyi gerçekten de!... Emsal niteliğinde, daha aşağı değil!... Ho-ho! Ne kadar emsal niteliğinde olduğunu zaman gösterecek!"

"Hayır, hayır! Daha fazla dayanamayacağım, seksen beş, seksen altı..."

"Normal! Gerçeklerle yüzleşecek cesaretin yoksa! En yakın arkadaşlarının verdiği ipuçlarına neden biraz dikkat etmiyorsun? Peki ya o salak Dr. Kreindel'ın iğneleyici sözleri? Hepsi, ateş olmadan çıkan duman mı?... Ama gerçeği sen kendin de biliyorsun... Bilmiyormuş gibi yapıyorsun, çünkü böylesi senin için daha uygun, çünkü sen sahte, hayali bir huzuru gerçeğe yeğliyorsun. Ama daha fazla böyle devam edemeyeceğini sen de biliyorsun!"

Gurdweill delireceğini düşündü. Alnından soğuk terler boşandı. Ani bir hareketle doğruldu ve hummalı bir şekilde sandalyenin üstündeki kibritleri aramaya başladı. Bir tanesini yakıp saatine baktı. Dörde beş var. Yanan kibriti parmaklarının ucunu yakana kadar tuttu ve sonra bir tane daha yaktı ve bir tane daha. Hayatında ilk defa karanlıktan ve kendi çılgın düşüncelerinden korkuyordu. Göz ucuyla yanındaki yatağa baktı. Thea, yüzü aksi yöne, pencereye doğru çevrili halde uyuyordu. Dikkatle dinleyince, sessiz, ritmik nefes alışını duyabiliyordu. Onun haricinde hiçbir şey kımıldamıyordu. Dinginlik sessiz

ve cazipti, onun yabancı uykusuyla dopdoluydu. Ve küçük ateş alevlenip titreşti ve bir serap gibi söndü, Gurdweill aceleyle başka bir kibrit daha yakarken sönüp tekrar alevlendi. Gurdweill birdenbire yanındaki bu kadına karşı korkunç bir öfkeyle doldu, sanki doğduğundan beri çektiği tüm acıların tek nedeni oymuş gibi. Çocuk aklından çıktı. Şimdi onun için hepsi birdi. Tüm gördüğü, onu kollarında sürükleyen ve onunla odada hoplayıp zıplayan bu uzun boylu kadındı. Korkunç bir aşağılanma hissetti, varlığını kökünden sarsan bir aşağılanma ve o anda karısına karşı ölümcül bir nefret duydu. Kolaylıkla koltuktan kalkıp, üzerini giyinip gidebilirdi; uzaklara, çok uzaklara, bir daha dönmemek üzere. Onun için hepsi birdi! Hiç kimseye, hiçbir şeye ihtiyacı yoktu! Ama aynı zamanda bunu asla, asla yapamayacağını oldukça açıkça hissetti; bu kadına sonsuza dek, yaşamda ve ölümde esir olduğunu; kaderinin onun kaderine zincirlenmiş olduğunu, geri dönülemez biçimde. Ve sonra tekrar çocuğu hatırladı ve kendi kendine şöyle söyledi: Boş ver! Onu her şeye rağmen seviyorum. Uykusuz bir gecenin insanı zıvanadan çıkarma gücü hayret verici! Suçların gece işlenmesine şaşırmamalı! İnsan uyuyamazsa her şeyi yapabilir. Deliler uyuyamazlar, hastalar da. "Gece suç ve delilikle lanetlenmiştir" diye bir mısra anımsadı. Gurdweill kararlı bir tavırla tekrar uzandı, sanki kaderine razı olmuş gibi. Fakat tüm uyuma umutlarını yitirdiği anda gerilimi hafifledi ve yorgunluğa yenik düşerek birkaç dakika içinde uykuya daldı.

Sabahleyin Thea yatakta doğruldu.

"Tavşan, tavşan, bugün hiç kahve içmeyecek miyiz?"

Sesinde uykulu, mutlu bir ton vardı; derin ve rahat bir gece uykusu çekmiş gibi.

Bir piponun kokusu yitti ve bayat insan nefesi havada asılı kaldı. Soğuk, düşman sobanın düşüncesi yataktan kalkma konusundaki tüm arzuları defetmeye yeterliydi.

Thea'nın sesi Gurdweill'ın hafif uykusuna sanki onunla hiçbir ilgisi yokmuş gibi hafifçe sızdı. Hafifçe kıpırdanıp uyumaya devam etti. Biraz sonra ikinci, daha enerjik bir volenin hedefi oldu.

"Ee Rudolfus, bütün gün uyumayı mı planlıyorsun?"

Beyninde bir ışık çaktı. Ses kesinlikle onu kastediyordu. Bedeni tüm gece boyunca acımasızca dövülmüş gibi bitap düşmüştü. Birkaç dakika daha uyumak için hayatının geri kalanını verebilirdi. Homurdandı:

"Şimdi, şimdi Thea!"

Birkaç dakika daha kazanacağını umarak pineklemeye devam etti. Ama bu şimdi gergin, tedirgin bir uykuydu; uyandırılmanın kaçınılmaz, eli kulağında olduğu endişesiyle un ufak edilmiş, bu endişeye doygun bir uyku. Daha önceki, hiçbir yabancının sızamadığı özel kale değildi. Şimdi sanki battaniyeleri üzerinden sıyrılmıştı ve çırılçıplak uyuyordu, yabancı gözler önünde. Bir sonraki uyandırıcı çığlık ona yöneldiğinde ısırılmış gibi irkildi ve birdenbire doğruldu. Vahşiler gibi dikilmiş saçları ve sol yanağından aşağı bir yara izi gibi inen yastığın kıvrımının bıraktığı canlı pembe izle solgun, buruşuk yüzü, tehlikeli derecede hasta birinin yüzüne benziyordu. Şaşkın gözleri ilk defa görüyormuş gibi baktığı odada gezindi, ta ki bir sigara yakmakla meşgul olan karısının bakışlarıyla karşılaşana dek; birden geçirdiği uykusuz geceyi ve dehşeti hatırladı. Gurdweill hepsinin geçtiğini, artık ertesi gün olduğunu ve her şeyin her zamanki gibi olduğunu bilmenin mutluluğuyla gülümsedi: Oda, eşyalar ve Thea. Sandalyenin üzerindeki saatine baktı: Ondu, çok geç değildi!

"Bana neden öyle bakıyorsun tavşan, sanki aydan henüz düşmüş gibi? Burası Viyana, Kleine Stadtgutgasse, Frau Fischer'in evi. Aralığın 25'i, Noel ve şimdi acele edip seninle, Rudolfus Gurdweill'la, nam-ı diğer tavşanla, Hazreti Musa'nın ve Viyana Musevi cemaatinin kurallarına uygun olarak gerçekleştirilen bir seremoniyle evlenmiş olan karın Thea'ya, doğuştan Barones von Takow'a biraz kahve yap. Anlaşıldı mı?"

Gurdweill gülümsedi. Thea iyi tarafından kalkmıştı.

"Kusura bakmazsan" dedi Gurdweill cesurca, "bana bir sigara at. İçtikten sonra hemen kalkacağım. Saat daha on."

Sigara yüzüne isabet edip yere düştü. Gurdweill sigarayı yerden aldı, yaktı ve tekrar uzandı.

"Baron von Takow'a öğle yemeğine gidiyoruz!" dedi Thea. "Harika!"

Keşke Thea hep böyle olsa, diye düşündü Gurdweill, o zaman mutluluğu tamamlanırdı! Uykusuz olmasına rağmen azıcık bile yorgun olmadığını fark ederek mutlu oldu.

"Peki ya kahvaltı?"

Yataktan kalktı, hızlıca giyindi ve yıkanmadan önce kahve yapmak için mutfağa koştu.

Bir süre sonra dumanı üzerinde sıcak kahve, ekmek, tereyağı ve önceki günden kalan çaça balıklarıyla geri geldi ve karısının kahvaltısını yatağına götürdü. Thea sanki yoğun bir çalışma gününün ertesindeymiş gibi tabağındakileri yalayıp yuttu, masada kendi kahvaltısını ederken onu izleyen kocası bundan memnun oldu.

"Çok yemelisin canım, unutma artık iki kişilik yiyorsun."

Thea duymadı ya da duymamış gibi yaptı. Daha sonra Gurdweill tepsiyi almak için yanına gittiğinde ani bir tutkuyla ona doğru eğilerek dudaklarını eline bastırdı. "İşte vuran el" diye düşündü ve tarifsiz bir zevk duydu. Thea elini çekti ve bunu yaparken kocasına küçümseme ve tiksinme dolu bir bakışla baktı, zaten hissettiği de buydu; bu bakış Gurdweill'ın dikkatinden kaçtı. Tepsiyi masaya taşıdıktan sonra tekrar karısına yaklaştı. Yüzü mutluluktan parıldıyordu.

"Benim için n-ne kadar..." diye kekeledi başı önünde, "n-ne kadar önemli olduğunu bilemezsin... Senden gelecek her şeye razı olurdum... yani... tek zarar verme şeye..."

Thea onu sabırsız bir el hareketiyle itti: "Kes şunu, kalkmak istiyorum!" dedi ve yataktan fırladı. Gurdweill kuzu kuzu yandaki masaya oturup yıkanan karısını uzaktan izledi. Hayır, diye düşündü üzülerek, onun kalbini kazanamam, ne yaparsam yapayım. Pencerelerden soğuk, dağınık odaya süzülen süt beyazı ışığı gördü ve hüznü daha da derinleşti. Thea vücudunu süngerle yıkarken dönüp de Gurdweill'ın gözleri onun karnına takıldığında, ona sanki eskisinden birazcık daha kavisli gibi geldi ve bu onu tekrar sakinleştirdi. Thea, sanki düşüncelerini okumuş gibi şöyle söyledi:

"Babam henüz bilmiyor. Hiçbir şey söyleme, duydun mu? Bu benim işim!"

"Ona bugün söyleyecek misin? Çok sevinecek."

"Henüz değil!" diyerek hain hain gülümsedi Thea. "Eğer bebeği doğurmaya karar verirsem, o zaman ona canım ne zaman isterse o zaman söylerim. Ve sen karışma!"

Aslında Thea'nın çocuğu aldırmaya hiç de niyeti yoktu. Onu kendisinin bile tam olarak bilmediği bir nedenden ötürü istiyordu. Çocuklara bayıldığı için değildi herhalde. Söylediklerini sadece Gurdweill'ı perişan etmek ve onun titrediğini görmek için söylemişti. Onun bir bebeği ne kadar çok istediğini biliyor ve canını bebeği aldırma tehdidiyle sonuna kadar acıtmak istiyordu. Daha sonra bu tehdit artık geçerliliğini yitirdiğinde başka bir şey bulurdu. Gurdweill'ın sessizce acı çekmeye ne kadar hazır olduğunu görmek ilginç olacaktı...

Thea, Gurdweill'a çok tanıdık ve hoş gelen ölçülü, ritmik hareketlerle giyindi. Bağımsız, güçlü bir karakter diye düşündü karısı için, neredeyse matematiksel olarak ölçülebilecek bir dirilik, doğasında açıkça ifade bulan, doğrudan...

"Neden suratından düşen bin parça tavşan? Giyin ve hadi gidelim!"

Gurdweill pencerenin yanına gitti. Dünkü kar çoktan erimişti. Sokak ıslak ve çamurluydu. Kirli, kararmış kar öbekleri, kaldırım kenarlarındaki oluklarda toplanmıştı. Gurdweill evde kalmaya can atıyordu. Dinlenme ve yalnızlık ihtiyacı çok kuvvetliydi. Kendi başına kalmak istiyor ve insanlarla beraber olacak bir durumda hissetmiyordu. Kayınpederinin evinde konuşmak, sosyal olmak zorunda kalacaktı ve işte kendini bunu yapabilecek güçte hissetmiyordu.

"Belki tek başına gidebilirsin Thea? Benim canım istemiyor. Tüm gece çok az uyudum."

Ama bu sefer de Thea onsuz olmaya hazır değildi.

"Benimle gelmek zorundasın! Beraber gideceğimize söz verdim. Bizi bekliyorlar. Her şey ayarlandı!"

Bir dakika sonra da:

"Zaten bu öğleden sonra bir yere gitmem gerekiyor. O zaman eve gelebilirsin."

Bunun üzerine Gurdweill yıkanmaya gitti. Soğuk su onu biraz kendine getirdi ve ağır, sersemlemiş zihni biraz netleşti. Gömleğini çıkarıp vücudunu da yıkadı; cılız, az gelişmiş, nere-

deyse tüysüz, pırıltılı beyazlıktaki çocuksu vücudunu. Şimdi Thea'nın üzerinde beyaz, ipek bluz ve kahverengi etek vardı. Masaya oturdu, sigara içti ve bir çaputla sırtını ovalayan kocasını, beyaz, şımartılmış derisinin ardındaki ruhun sırlarına ermek istermiş gibi izledi. Gurdweill, onun gözlerini sırtında hissetti ve rahatsız olmaya başladı. Az gelişmiş bedeninden, özellikle bunun için onu küçümsediğinden şüphelendiği karısının önünde epey utanırdı. Thea'nın arkasına doğru kaydı ve gömleğini hızlıca üzerine geçirdi.

Tam çıkmak üzereyken Ulrich kapıyı çaldı.

"Aa, dışarı çıkıyorsunuz!" diye haykırdı, kapının önünde. "O halde sizi rahatsız etmeyeceğim. Ama eğer bir restorana gidiyorsanız size katılırım."

"Büyük Baron'a öğle yemeğine gidiyoruz" dedi Thea, "ama yine de içeri gir. Birazcık zamanımız var."

Ulrich içeri girdi ve paltosunu çıkarmadan koltuğun kenarına ilişti.

"Açıkçası benim canım istemiyor" dedi Gurdweill, üçüncü şahsın huzurunda birazcık dili çözülmüştü. "Ama Thea söz vermiş ve onlar da bizi bekliyorlar. Sende ne var ne yok Ulrich?"

"Hiçbir şey yok, bildiğin gibi. Tanrı katından gelen boşluğun keyfini çıkarmak en iyisi. Seni birkaç gündür etrafta görmüyorum ve başına bir şey gelmiş olmasından korktum. Peki ya sen Thea? 'Kutsal Gece'yi nasıl geçirdin?"

"Müthiş bir can sıkıntısıyla dostum. Kutsallık daima sıkıcıdır, bunu herkes bilir..."

"Haklı olabilirsin" dedi Ulrich. "Ben de dün akşam sıkıntıdan aklımı kaçıracağımı sandım. Kar olmasa muhtemelen kendimi asmıştım."

"Kar mı? Ne demek istiyorsun?" diyerek güldü Thea. "Eğer kendimi asmak isteseydim, kar beni durduramazdı."

"Evet, kar! Beyaz caddeyi gördüğümde, fikrimi değiştirdim... Bari ilk karda son bir defa daha dolaşayım diye düşündüm. Yürüdüm de, ve kurtuldum. Çünkü dolaştıktan sonra artık canım intihar etmek istemiyordu. Sadece gittim, uyudum. Siz de evdeydiniz, öyle mi? Bilseydim, uğrardım."

Ulrich ayağa kalktı: "Evet, sizi fazla tutmayacağım. Belki öğleden sonra ilerleyen saatlerde kafede olursunuz?"

"Ben değil!" dedi Thea. "Bir yere gitmem gerekiyor. Belki daha sonra, altı gibi. Ya sen Rudolfus?"

"Henüz bilmiyorum. Muhtemelen evet, ama kesin söyleyemem."

Caddeye indiler. Gurdweill ve Thea, tramvaya binmek için Praterstern'e doğru yollandılar ve Ulrich onlara eşlik etti. İnsanın içine işleyen, nemli bir soğuk vardı. Gurdweill bu soğuk doğrudan özellikle onu hedef alıyormuş gibi hissetti. Yakasını kaldırdı ve eski püskü paltosuna yumuldu. Bu soğuk içte, diye düşündü kendi kendine, kömürler yanıp kül oldu... Dr. Astel hep ne der? "İnsanlar iyi ısıtılmalı ve gaz ihtiyaçları karşılanmalıdır..." Evet, Dr. Astel! Onu görmeyeli çok uzun zaman olmuştu. Lotte'yi de.

"Dr. Astel'i son zamanlarda gördün mü?" diye sordu, Thea'yla konuşmakta olan Ulrich'e. "Ne işler çeviriyor?"

"Hiçbir şey! Arkadaşı Bloch, tatil için Berlin'den geldi. Bugün öğleden sonra kafede olacağını tahmin ediyorum."

Tramvay durağında, iyi bir kürk mantoya sarınmış ve puro içmekte olan Dr. Kreindel'a rastladılar. Geldiklerini gören Dr. Kreindel, onlara doğru birkaç adım attı.

"Ne talihli bir rastlantı!" diye haykırdı sahte bir mutlulukla ve Thea'nın elini öptü.

"Bunun olacağını hissetmiştim. Yakınlarda bir işim vardı ve daha sonra taksiye binsem mi binmesem mi diye düşündüm, ama hiçbir şey geçmedi ve ben de tramvaya binmeye karar verdim. Ve şimdi görüyorum ki üzülmek için hiçbir nedenim yok! Henüz bu şerefe nail olmadım, genç adam." Ulrich'e doğru döndü.

Ulrich kendisini tanıttı.

"Ve öyleyse, Herr Ulrich" Dr. Kreindel devam etti, "Herr Gurdwein'in bir arkadaşı, zannedersem?" Thea'ya yan gözle baktı. "Ve tahminim o da bir yazar, ha? Doğru mu tahmin ettim? Herhalde!" Kendi kendine onayladı. "Başka? Ve *Gnädige Frau*, evet, ya siz?"

"Çok iyiyim, Herr Doktor" diyerek gülümsedi Thea.

Dr. Kreindel da gülümsedi, altın dişlerini sergileyerek.

"Bunu duyduğuma çok sevindim, *Gnädige Frau*! Sağlığınız ve iştahınız yerinde olduğu sürece, haa-haa..."

Tüm insanların içinde o! –Gurdweill bastırdığı öfkesiyle aklından geçirdi– tek tatilimde yine onunla karşılaşmak zorundayım!

"Ve Herr Ulrich" Dr. Kreindel, Ulrich'e döndü, "o da dostumuz Herr Gurdweill gibi hikâye mi yazıyor, yoksa belki de felsefe, eğer sormamda sakınca yoksa?"

"Ne biri ne de öteki" diye hemen cevaplayıverdi Ulrich, "tam tersi!"

"Peki tam tersi nedir, eğer cevabı lütfederseniz?"

"Tam tersi şu ki, ben hiçbir suretle yazmıyorum. Mektup haricinde ve o da oldukça nadir."

"O halde siz kendiniz yazar değilsiniz! Ne yazık! Öyleyse gözlerim beni yanıltttı! Ve Herr Gurdweill'ın tüm arkadaşlarının, Morike'nin sözleriyle: 'Eşini bulan bir ruh,' vs... Peki sizin mesleğiniz nedir bayım, sormama izin verin, bir defa yanlış tahmin ettiğime göre..."

"Benim" dedi Ulrich, "mesleğim tavuk yoluculuk..."

"Ha, ha, ha!" Dr. Kreindel içtenlikle güldü. "Bunu nasıl kaçırdım ki? Harika, harika! Siz gerçekten de, ne demiştiniz, tavuk yolucusuna benziyorsunuz... Sizi ilk gördüğümde tavuk yolucuyla felsefe yazarı arasında karar verememiş ve ikinciyi seçmiştim! Ne hata ama, haa-haa-haa! Peki söyleyin bana, mesleğiniz iyi kazandırıyor mu?"

"Oldukça!"

"Esas önemli olan budur, dostum. Schiller ne der: 'Bir erkeğin onuru işidir, zira...' ve falan filan. Fazla zamanım olmaması ne kadar kötü. İşte tramvayım geliyor. Ama büyük bir zevkti, gerçek bir entelektüel zevk... Tekrar karşılaşacağımızı umarım. Uzun uzun konuşmalıyız dostum. Hoşçakal!"

Aceleyle ellerini sıkarak artık hareket etmiş olan tramvaya atladı. Uzaklaşırken el salladı ve bir an için altın dişlerini sergiledi.

"Ne adam ama!" dedi Ulrich. "Bir gün onun özüne inmem gerekecek."

"Onu bulman o kadar kolay olmayacak" Gurdweill onu temin etti. "O senin gibi bir düzineyi serçe parmağında oynatabilir. Bu birkaç dakikanın onun seni enine boyuna tanıması için

yeterli olduğu konusunda sana yemin edebilirim. Ama eğer ilgini çekiyorsa, neden bir gün saat altı civarında beni işten almaya gelmiyorsun."

"Hadi tavşan! İşte tramvayımız!" Thea onun üstünü başını çekiştirdi.

Ve büyük Baron'la öğle yemeği yemek için binip gittiler.

Yirminci Bölüm

"Bu havada köpek bile dışarı atılmaz!" Büyük Baron kapıyı açarak onları karşıladı.

"Evet, hava buz gibi" diye onayladı Gurdweill.

Salonda en büyük kardeş Poldy koltukta yayılmış oturuyordu. Gazete okuyor, uzun kahverengi bir ağızlıkla sigara içiyordu; gri-beyaz çizgili kedi ise kucağında kestirirken mırlıyordu. Ayağa kalkmadan ve gözlerini gazeteden ayırmadan elini yeni gelenlere uzattı.

Freddy elleri ceplerinde odada bir aşağı bir yukarı dolanıyordu. Thea'nın saçlarını düzeltmek için aynaya bakmaya gitmesini bekledi ve fısıltıyla Gurdweill'a parası olup olmadığını sordu. Bu soruyu, sanki onunla hiç ilgisi olmayan önemsiz bir konuymuş gibi, yürüyüşünü kesmeden, ilgisiz bir havayla sormuştu. Olumsuz cevap görünürde onda hiçbir etki yaratmadı. Uzun bacaklarıyla egzotik bir kuş gibi yürümeye ve burnundan bir ezgi mırıldanmaya devam etti.

Oda, tüm yoğunluğuyla Gurdweill'ı hemen etkisi altına alıveren derin, ağır bir sıkıntı havasıyla dopdoluydu. Ona sanki günlerdir o odada hasta yatıyormuş ve de odanın duvarlarından ve eşyalarından hasta odalarına özgü bir koku yayılıyormuş gibi geldi. Pencerelere koşup açmak için ani bir dürtü duydu. Kimi eski, koyu ve ağır, muhtemelen aile yadigârı, kimi ise yeni, ucuz ve toplu üretilmiş eşyaların karmalığına hayret ederek, odaya sanki ilk defa görüyormuş gibi göz gezdirdi. Gurdweill'ı birden genel ve sonsuz bir beyhudelik hissi sardı,

dokunulabilir bir şeymiş gibi yüzüne çarpıp kalbinin sıkışmasına neden oldu. Ama hemen toparlandı. Boş ver, dedi kendi kendine, bütün ihtiyacın, gece iyi bir uyku çekmek. Daha önce pek çok sefer yaptığı gibi Baron'un portresini incelemek için yanına gitti. Bu çok büyük olmayan bir yağlı boya tabloydu, diğer dört aile büyüğü resminin arasına asılmıştı. Baron binbaşı üniforması içinde tasvir edilmişti, bıyığı İmparator Franz-Josef tarzında kesilmiş orta yaşlı bir adamdı. Gurdweill, yüz ifadesini aptalca buldu. Dümdüz karşıya bakan o küçük, su mavisi gözler kesinlikle hiçbir şey ifade etmiyordu. Resimden çıkarılmaları yüzün geri kalanını etkilemezdi. Burun oturmuş, güçlü, enerji doluydu ve çatal biçimindeki sakalın iki ucu arasındaki çene çıkıntılı ve sportifti. Bu yüz ile Thea'nın yüzü arasında hiç benzerlik yoktu ve Thea'nın onun kızı olduğu kimsenin aklına gelmezdi. Öte yandan, iki oğul da babalarına benziyordu. Özellikle de büyük olan, Poldy.

Thea, koltuğun ucuna bir sandalye çekti ve Poldy'nin gazetesine göz attı. Bir macera romanı tefrikası okuyordu.

"Aman, Poldy!" diye bağırdı Thea, "Böyle bir saçmalığı nasıl okuyabiliyorsun?"

Ve gazeteyi onun elinden kaptı. Hareketin aniliği kucağındaki kedinin uyanmasına, başını kaldırıp yuvarlak, şaşkın gözlerle bakmasına neden oldu.

"Geri ver onu, Thea!"

Ama Poldy kıpırdamadan uzanmaya devam etti.

"Bırak şimdi bu saçmalığı!" dedi Thea ve gazeteyi köşeye fırlatıp attı. "Bugün Richard'ı görecek misin?"

"Bilmiyorum. Belki. Neden?"

"Eğer görürsen ona o zaman kafeye gelemediğimi söyle. O anlar. Ve söyle tatilden sonra beni ofisten arasın. Unutmayacaksın ama?"

"Unutmayacağım."

Gurdweill dinlemiyordu, ama Richard ismi onu bir mızrak gibi delip geçti. Richard'ın kim olduğunu ve Thea için ne anlam ifade ettiğini bilmeden, ismin kendisi onu rahatsız etti. Hatta onun için soyut bir düşünceden ileri olmasa da bu Richard'a karşı bir nevi öfke duydu. Ama bir an sonra kendine geldi – bu onu

ne ilgilendirirdi ki? Onu azıcık olsun ilgilendirmezdi!... Yine de karısının tarafına doğru kulaklarını dikti. Ayrıca içgüdüsel bir hareketle sandalyesinden kalktı, ama sonra fikrini değiştirerek tekrar oturdu.

Thea, Poldy'ye sordu:

"Ya Reizi, o nasıl?"

"Onu görmedim" diye cevapladı Poldy kayıtsızca.

"Ne? Aranızdaki her şey bitti mi?"

"Hemen hemen. Yeter!"

"Sen iyi bir çocuksun, Poldy!" dedi Thea, belli bir memnuniyetle. "Yeri gelmişken, geçici bir şey olduğunu biliyordum. Hoş bir kız, Reizi, ama bir erkeği nasıl elinde tutacağını bilmiyor: Yeterince zeki değil. Peki, şimdi gözün kimde?"

"Sana söylemeyi aklımdan bile geçirmem" Poldy kıs kıs güldü. "Bu bir sır!"

"Seni sinsi yaratık!" Kız kardeşi onu koltuk altından gıdıkladı. "Sadece beni meraklandırmak istiyorsun! Sarışın mı?"

"Söylemiyorum! Şimdi olmaz. Belki başka zaman."

Freddy halen, sanki geç kalmış bir treni bekler gibi hüzünlü bir şekilde odada bir aşağı bir yukarı dolanıyordu. Thea ve Poldy'nin sohbeti Gurdweill'ı sıkmaya başladı. Bayağı hava da onu rahatsız etti. Saat bire çeyrek vardı; öğle yemeğine kadar hâlâ biraz vakit kalmıştı. Baron yan odadaydı ve Barones mutfakta meşguldü. Gurdweill yerden gazeteyi alıp okumaya başladı. Ama bir kulağı karısı ve kayınbiraderindeydi.

Freddy birdenbire yanında durarak şöyle söyledi:

"Kedileri sever misin Rudolf? Ben sevmem. Ne kedi, köpek ne de başka bir evcil hayvanı. Peder onlarda ne buluyor anlayamıyorum. Bir kedi, örneğin, her zaman seni kötü bir şey yaparken yakalamak için bekliyormuş izlenimini verir. Bak şuna. Uyuyormuş gibi görünüyor, değil mi? Ama gerçekten uyuduğundan asla emin olamazsın. Tam da şu anda dinliyor olabilir... ve her şeyi duyar! Bundan eminim! En derindeki düşüncelerini duyar! Senin farkında olmadıklarını bile, bilincine sızmayanları!... Ve bu çok hoş değil! Bazen kediyle odada yalnız kaldığımda canım onu öldürmek istiyor. Sürekli beni izleyen ve içime bakan birinin düşüncesine dayanamıyorum. Saklayacak bir şeyim ol-

duğundan değil, sadece kötü bir duygu olduğundan... İnsanlara gelince, onlar farklı! Hiçbir şey görmüyorlar! Onlarla beraber olup aynı zamanda kendi başına kalabilir ve aklına ne gelirse düşünebilirsin. Hiçbir şey fark etmezler. Ama hayvanlar böyle değil, kediler ve köpekler böyle değil..."

Gurdweill oturdu ve ona hayretle baktı. Kayınbiraderinin böyle düşünceler barındırdığından asla şüphelenmemişti. Bükülüp kuru, gevrek bir çıt sesiyle ikiye kırılmak üzereymiş gibi duran bu uzun, cılız delikanlı, Gurdweill'a her zaman tamamen kof gibi görünmüştü, kuru bir sap gibi. Hayatında onunla birkaç manasız düşünceden fazlasını paylaşmamıştı.

Freddy bir sandalye çekti, Gurdweill'ın yanına oturdu ve sakince devam etti:

"Bu bizim kedi benim ona katlanamadığımı gayet iyi bilir. Benden saklanır... Mesafesini hep korur... Bana asla yaklaşmaz. Ve söylememe gerek bile yok, kucağıma atlamak ya da bacağıma sürünmek aklına bile gelmez. Biliyor... Benden başka herkesin yanına gider... Ve ona henüz hiç zarar vermediğimi bilmelisin. Ara sıra bakmak dışında. Ama ne düşündüğümü biliyor ve korkuyor... Muhtemelen küçük bir çocukken bir defasında bir kediyi boğarak öldürdüğümü de biliyor ve korkuyor..."

"Abartıyorsun" dedi Gurdweill, her nedense huzursuzlanmaya başlamıştı, "hiçbir şey bilmiyorlar!"

Freddy kayıtsızdı.

"Burada olmadı. Salz-kammergut'ta tatildeydik. Aşağı yukarı dokuz yaşındaydım. Ve orada bir kedi vardı. Bizim değildi. Belki komşumuzundu, bilmiyorum. Bize uzak olmayan ve Viyanalı bir profesöre ait küçük bir villa vardı. Her halükârda, kedi bizim bahçede dolaşma âdeti edinmişti. Ne zaman bahçeye çıksam onu orada bulurdum, sanki oranın sahibiymiş gibi etrafta dolanır ya da öyle durur ve başını bir o tarafa bir bu tarafa çevirerek dinlerdi. Büyük bir kedi değildi, tüylerinde siyah ve turuncu benekler vardı. Hatta birkaç sefer onu koridordan gelirken yakaladım, son derece soğukkanlı ve sakindi, en ufak bir korku emaresi göstermiyordu. Küstahlığı beni rahatsız etmeye başlamıştı. Bir kedi korkutulup kaçırılabilmeliydi, ama bu azıcık bile korkmuyordu. Sonunda bu durum gerçekten keyfimi kaçırdı, ama beklemeye

devam ettim. Bir iki defa ona yaklaşmaya çalıştım. Çok yavaş yaklaşıyordum ve o da asla kaçmıyordu. Ona dokunacak kadar yaklaştığımdaysa sakince yürüyüp gidiyordu... Bu mağrur hürmetsizlik beni daha da çileden çıkardı. Başka bir şey düşünemez oldum, uykuda bile rahat yoktu. Bir gece rüyamda kedinin odama, Poldy'yle paylaştığım odaya geldiğini, sakin, telaşsız yürüyüşüyle yatağıma yaklaştığını ve bana bakmak için yatağın ucundan başını uzattığını gördüm. Rüyamda uyuyordum ve bu arsız kedi yüzünden uyanmak istemiyordum. Bekleyip ne istediğini görürüm, diye düşündüm. Çünkü durmuş, bir şeyler planlar gibi bana bakıyordu. Gözlerinin kırmızımsı kahverengi olduğunu ve içlerinde keskin bir pırıltı olduğunu gördüm. Ondan önce, uyanıkken kedinin gözlerine dikkat etmemiştim. Kısacası, uzanıp ona baktım, o da bana baktı ve bana bir zarar vermeyi planladığından kesinlikle emindim. Orada bir süre durduktan sonra yatağımın üzerine, ayaklarıma atladı ve vücudumun üzerinde başıma doğru yavaşça yürümeye başladı. Hareket etmedim. Başıma yaklaşınca durdu, bir an mola verdi ve yakın mesafeden anormal şekilde büyük ve yuvarlak görünen kırmızı-kahverengi gözleriyle bana baktı. Sonra yavaşça kendisini boynumun çevresine doladı. Boynumun etrafında hafif, neredeyse hoş bir baskı ve yoğun bir sıcaklık hissettim. Ama baskı arttı, nefes almak zorlaştı ve birden kedinin beni boğazlamaya niyetlendiğini anladım. Hemen elimi yorgandan çıkararak onu boynundan kavradım. Büyük bir çabayla onu üzerimden atmayı başardım. Elim boğazında, onu gözlerimin önünde silkeledim; bedeni sarkıyor ve sallanıyordu. Ama boğazının demir kadar sert olduğunu hemen fark ettim ve ne kadar fazla sıkarsam elim o kadar acıyordu. Dikkatle bir daha başına baktım ve gözlerinin tamamen kaybolduğunu gördüm. Ve başı da artık bir kedinin başı değil, başka garip bir şeyin başıydı; bir hayvandan çok cansız bir nesneye benziyordu. Tüm gücümle onu yere fırlattım. Ağır metal bir cismin gürültüsüyle yere düştü. Düştüğü yere, yatağın ayakucuna baktım ve şaşkınlıkla kediyi gördüm, tam olarak aynı kediyi; kalkıyor, keyifli bir kestirmenin ardındaki gibi geriniyor ve bana bakmak için başını uzatıyordu. Sonra tekrar yatağın üzerine atladı ve her şey tüm detaylarıyla tekrar tekrar yaşandı.

"Ertesi gün bakındım ve tüm gün bekledim, kediyi bahçede ve diğer her yerde aradım, boş yere. Yer yarılıp içine girmişti. O gece rüyalarıma da gelmedi. Ama ertesi gün onu yine koridordan çıkarken gördüm, her zamanki gibi hiç acelesi yoktu. Uzaktan gizlice izledim. Bahçeye çıktı, çimenlikteki büyük armut ağacının dibinde durdu ve bekledi... Yaklaşmaya başladım, hareket etmedi. Çok yakınına geldim, eğilip sırtını okşadım; mırlayıp bacağıma sürünmeye başladı. Sonra çiğ nedeniyle halen ıslak olan soğuk çimenliğe çöktüm ve kediyi kucağıma aldım. Bana izin verdi. Onu tekrar tekrar okşadım ve rüyamın aksine, şimdi açık mavi ve cam gibi şeffaf olan gözlerinin içine baktım. Okşarken, ellerim gittikçe boynuna yaklaştı ve birden ellerimi boynunun etrafına sarıverdim, iki elimin parmaklarını da ve sıkmaya başladım, giderek daha sert sıktım. Kedi kısa bir inilti çıkarıp sustu. Yüzüme ulaşmaya çalışarak debelendi, ama onu kol mesafesinde tuttum. Gittikçe daha sıkı sıkmaya devam ettim, gözleri çok yuvarlaklaştı ve başından dışarı fırladı, sonunda da debelenmeyi bıraktı. Pembe bir kurdele gibi uzun, ince bir dil bana doğru çıktı. Bana halen hareket ediyormuş gibi geldi ve sıkmaya devam ettim. Sonunda onu tiksintiyle yere fırlattım. Küt diye bir sesle yere düştü ve bacakları ayrık halde, hareketsiz kalakaldı. Fırladım. Kedinin gizlenmesi gerekiyordu ama ona dokunma düşüncesi beni tiksintiyle doldurdu. Fakat başka şansım yoktu. Onu kuyruğunun ucundan tutarak çitin yanındaki ahududu ağacının oraya taşıyıp sakladım. O gece onu oradan alıp nehre attım."

Kısa bir duraklama oldu. Sonra Gurdweill şöyle dedi:

"Tuhaf, çirkin bir hikâye... çok çirkin aslında..."

Gurdweill, halen Poldy'nin dizinde yatmakta olan kediye bakmak için bilinçsizce döndü. Belli belirsiz utanmıştı ve Freddy'nin gözlerine bakamadı. Onun detaylar üzerinde tuhaf, sadistçe bir zevkle durduğunu düşündü. Hiç kuşkusuz bu kediyi de aynı berbat son bekliyordu... Gurdweill, Freddy'nin kelimelere gerek olmadan okuduğundan birdenbire şüphelendiği kendi düşüncelerinden dehşete düştü. Freddy'nin dikkatini dağıtmak için söyleyecek bir şeyler düşünmeye çalıştı ama zihni bomboştu. Thea halen Poldy'yle konuşuyordu. Ne zaman yeme-

ğe oturacaklardı? Bir an midesinde bir boşluk hissettiğini düşündü. Ne olursa olsun yemeğini yiyip gitmek istiyordu. Birden kendi kendisini şöyle söylerken işitti:

"Yarım şilin çıkarabilirim, eğer işine yarayacaksa."

Freddy hemen cevap vermedi. Biraz sonra sadece şöyle dedi:

"Tamam, hadi görelim!"

Bozukluğu alıp Gurdweill'a bakmadan, küçümseyen bir tavırla iç ceketinin cebine bıraktı. Hikâyesinin kayınbiraderinde yarattığı etki onda gözle görülür bir memnuniyet yaratmıştı. Kalkarken, tuhaf tuhaf gülümseyerek Gurdweill'ın kulağına fısıldadı:

"Göreceksin, onun da sonu gelecek – oradakinin yani..."

"Hayır, neden?" Gurdweill dehşetle itiraz etti. "Yapma bunu Freddy! Çirkin bu!"

Zihninde Freddy'yi kemikli elleriyle kedinin boğazını sıkarken canlandırdı ve tarifsiz bir tiksintiyle doldu. Ama Freddy tekrar odada dolanmaya başlamıştı bile, elleri pantolon ceplerinde, sanki karmaşık bir problem üzerinde düşünüyormuş gibi başı önünde ve hafifçe bir tarafa eğikti.

Sonra arkasında Baron'la birlikte Barones göründü. Baron duyurdu:

"Yemek yiyeceğiz çocuklar!"

Yemek bitmek bilmedi. Gurdweill rahatsız ve sabırsız hissetti. Freddy'nin yanında oturuyor ve onun söylediklerini aklından çıkaramıyordu, sonunda iştahı tamamen kaçtı. Büyük Baron iştahla yedi, yüzü keyiften ve gayretten kızarmıştı, yemeği ve hizmetçi olmadığı için sürekli mutfağa gidip gelmek zorunda kalan Barones'i övüyor, siyaset ve vahim ekonomik durum üzerine nutuk atıyor ve zaman zaman saygıyla Gurdweill'a fikrini soruyordu. Kahveden hemen sonra, Baron her zamanki gibi purosunu içmek için koltuğa yaslandığında Thea ve Gurdweill kalktılar. Dışarıda Thea randevusuna geç kaldığını söyleyip aceleyle gitti.

Yirmi Birinci Bölüm

Gurdweill şehir merkezine doğru yürümeye başladı. Nereye gittiği hakkında henüz hiçbir fikri yoktu, ama tekrar yalnız olduğuna memnundu. Sabahın içe işleyen soğuğu biraz yumuşamıştı. Hafif bir rüzgâr da esiyor ve sanki baharın belli belirsiz kokusunu yayıyordu. Acele etmeden, sık sık duraklayarak tatil havasına bürünmüş olan Währinger Strasse'de aşağı doğru gezindi, saati üçe çeyrek kalayı gösteren Huzurevi'ni geçti, Schottentor'a ulaştı ve aklında belli bir varış noktası olmaksızın Ring'e doğru sağa döndü. Sanki yolundaki tüm engeller kalkmış gibi birdenbire neşelendi; adımları kendiliğinden hızlandı. Ne taraftan bakarsanız bakın her şey olması gerektiği gibiydi, her açıdan... Nesi eksikti ki? Kıskanılacak bir erkek olduğu bile söylenebilirdi, hiç abartısız!... Ve eğer, Tanrı korusun, her şeyi kaybetse bile, her şeyi... yine de kendisi vardı, o kendisi, Gurdweill, tüm beş duyusu sağlam vaziyette. İyi işleyen beş duyu herkes için yeterli olmalı, öyle değil mi? Tüm dünya onundu!

Parlamento binasının dışında, bir sahne şovunda hipnotize edilmiş kişinin, elinde gizli objeyi tutan kişiyi işaret etmeden hemen önceki hali gibi, farkında olmadan bir an tereddüt etti, sonra yan sokağa döndü. Birkaç adım attıktan sonra Lerchenfelder Strasse'de olduğunu fark edip durdu. Burada ne arıyordu? Soru aklından geçtiği anda, Lotte Bondheim'ın evinin yanında durmakta olduğunu anladı. Eğer bu ayaklarımın buyruğuysa, dedi kendi kendine şakayla, buna itaat etmeliyim. En iyisini onlar bilir... Ve ikinci kata çıkmak için asansöre bindi.

Hizmetçi onu kısa bir süre girişte bekletti, sonra geri gelerek zaten aşina olduğu misafir odasına geçirdi.

"Lütfen burada bekleyin efendim. Fräulein Lotte birazdan burada olacak."

Kahverengi deri kaplı bir koltuğa oturdu ve çok geçmeden, üzerinde kimonosuyla Lotte içeri girerek hiçbir şaşırma emaresi göstermeden, sanki onu bekliyormuş gibi elini uzattı.

"Bugün seni göreceğim içime doğmuştu. Ama beni bilfiil bir ziyaretle onurlandıracağını bilmiyordum. Giyinip kafeye inmek üzereydim. Dr. Astel'le randevum var, ama beş buçukta. Her neyse, iyi ki geldin."

Bir sandalye çekti, oturdu ve Gurdweill'a derin derin baktı.

"Ya Thea nereye gitti?" diye sordu birdenbire.

"Thea gitti... bir yere gitmesi gerekiyordu..."

Lotte alaylı bir ifadeyle gülümsedi.

"Eğer bir sigaran varsa" Gurdweill ekledi, "çok memnun olurum. Satın almayı unutmuşum."

"Onun yerine bir puro alır mısın? Babacığım en iyisini içer."

Yan odaya seğirtti ve kalın bir puroyla döndü.

"Ziraat Bankası Müdürü Herr Bondheim olmak nasıl bir şeymiş bak bakalım."

"Ya da bana rızkımı veren Dr. Kreindel" diyerek Gurdweill de espri yaptı.

Birkaç nefes çektikten sonra da:

"Hiç de fena değil! Zenginler nasıl yaşayacaklarını biliyorlar!"

Lotte her zamankinden daha solgundu. Benzinin solgunluğu üzerindeki sabahlığın koyu renkleri karşısında hemen göze çarpıyordu.

"Pazar günlerini ve tatilleri sevmiyorum" dedi. "Çok sıkıcı."

Ayağa kalktı ve koridora açılan kapıyı aralayıp hizmetçiye çay yapmasını söyledi.

Evdeki bir insan kabuksuz bir meyveye benziyor, diye düşündü Gurdweill. En ufak bir hareketi, mahrem bazı sırları açığa vurur. Hizmetçiyi çağırdığı üslup örneğin, aynı zamanda hem buyuran hem de rica eden...

Lotte geri geldi ve sabahlığını dizlerinin arasına sıkıştırarak misafirinin karşısına oturdu. Daha önce masada yanına koymuş olduğu kutudan bir sigara aldı, kayıtsızca yaktı ve birbiri ardına kırmızımsı-mavi duman halkaları üflemeye başladı. Kısa kış gününde hava gittikçe kararıyordu. Sanki evde kimse yaşamıyormuş gibi kasvetli bir sessizlik çöktü etrafa.

"Annenle baban evde değil mi?"

"Hayır, 'eğlenmek için' dışarı çıktılar. Her tatil günü aynı. Birlikte bir kafeye gider ve bir iki saat otururlar. Babam gazeteleri okur, annem de dergilere ve moda yayınlarına göz atar. Annem, sana söylemeliyim ki, modanın benden bile daha fazla kölesidir. Yeterince şık giyinmediğim konusunda sürekli söylenir durur, beni terziye ya da yeni bir şapka almaya gönderir. Gazete ve dergilerle işleri bittiğinde beni nasıl evlendireceklerini tartışmaya başlarlar. Bu en sevdikleri sohbet konusudur. Bana bir koca bulmak hayattaki başlıca amaçlarıdır. Ondan sonra eğer hava güzelse yarım saat yürürler ve ardından eve gelirler. Eğer döndüklerinde ben evdeysem, babam 'önemli bir konuşma' yapmamızın zamanının geldiğini söyler. Sanki tarihi bir olaymış gibi, yüzünde hep aynı olağanüstü ifadeyle. Muhtemelen bankasındaki özel bürosunda memurlarına yaptığı jestin aynısıyla, amirane bir tavırla bir koltuğu işaret eder. Bu seanslarda çoğunlukla annem de bulunur. Ben oturur, beklerim; babam da öyle yapar. Kısa bir sessizlikten sonra bana sorar, hep aynı iki kelimeyle: 'Ee, Lotte?' Anlamıyormuş gibi yaparım. 'Bizi ne zaman düğününe davet edeceksin?'... Ben: Henüz bilmiyorum. Evlenecek kimsem yok. Kimse beni istemiyor.' 'Öyle değil, Lotte,' der babam ağırbaşlılıkla. Ve annem lafa karışır: 'Hayır, bu doğru değil Lotte. Kimseyi istemeyen sensin.' Bunun üzerine herkes sessizliğe bürünür. Biraz sonra babam, sanki aklına parlak bir fikir gelmiş gibi şöyle söyler: 'Dr. Astel'e ne dersin örneğin? Seni istiyor...' Ve ne tepki vereceğimi görmek için derin bakışlarla gözlerini bana diker. 'Bekleyip görmemiz gerekecek,' derim ben... Bir duraklama. Ondan sonra aynı konuda birkaç kısa, çetin soru daha olur ve 'önemli konuşma' biter. Aynı konuşma aşağı yukarı haftada bir tekrarlanır, her zaman tam olarak aynı formülle ve daima pazar günleri ya da tatillerde. Haftanın diğer

günlerinde dünyadaki her şeyden konuşuruz ama asla bu konudan bahsetmeyiz."

Hizmetçi çay ve çeşit çeşit şekerleme getirdi.

"Annen kaç yaşında Lotte?"

"Kırk beş"

"Asla tahmin etmezdim. Daha genç gösteriyor. En azından altı, yedi yaş daha."

Lotte ayağa kalkıp ışığı yaktı; oda yoğun, parlak ve turuncu ışıkla doldu. Lotte çay koyarken, Gurdweill onun zarif, mükemmel hareketlerini izledi ve şöyle düşündü: Gerçekten de harika bir kız bu Lotte. Bir "soylu." Gerçekten de sevilmeyi hak ediyor... Eğer ben başkasını seviyor olmasaydım... Dün gece ne tuhaf bir kâbus gördüm... Gün ışığıyla birlikte olaylar doğru yerlerini alıyorlar, gerçek renklerini... Öyle bir kâbus insanı perişan edebilir. Çok şükür Tanrı'ya ki o gece gibi gecelerin bir sonu var.

Kendisini "Ne kadar hoş ellerin var Lotte" derken buldu.

"Daha yeni mi fark ettin? Birazcık geç oldu..."

"Yo, yalnız şimdi değil. Uzun zamandır farkındaydım. Kendilerine özgü bir halleri var..."

Lotte'nin elini aldı ve inceledi:

"İki nazik, güzel, küçük yaşayan varlık gibiler. Yorulmadan sonsuza kadar onları izleyebilirsin."

"Çok hoş!" dedi Lotte, yüzünü kaplayan memnun, heyecanlı kızarıklıkla. "Şimdi de hadi çayımızı içelim."

Çayını karıştırdı, çay fincanının kulpunu başparmağıyla işaret parmağı arasında tuttu, diğer parmakları zarifçe kıvrılmış ve dışarı doğru yayılmıştı; ağzı tamamen büzülmüş ve hafifçe fincanın ağzına doğru uzanmış bir halde küçük yudumlar almaya başladı. Yumuşak içme sesleri içtenlikle havada titreşerek tarifsiz bir mutluluk verdi...

Lotte fincanını masaya koydu. Gri gözleri birdenbire Gurdweill'ın dikkatinden kaçmayan bir hüzünle doldu. Acı bir şey hatırlamış olmalı, dedi Gurdweill kendi kendine ve kendi içinin de hafif bir hüzünle dolmakta olduğunu hissetti. Ve sonra Gurdweill'a ansızın harikulade bir şey oldu: Bir görüntü gördü, bir çeşit gündüz düşü, üç ya da dört dakikadan fazla sürmeyen; ama her ayrıntısı o kadar canlıydı ki gerçekliği inkâr edilemezdi.

Onu, Lotte'yi gördü, küçük bir kızken, kumral saçları başının etrafında çılgınca kıvrılıyordu. Diz hizasında, bembeyaz, hafif bir elbise giymişti, çünkü mevsim yazdı, belki bir yaz öğleden sonrası. Engin, çimenlik bir ovada tek başına duruyordu. Sonra birkaç kararsız adım attı, fikrini değiştirdi ve tekrar durdu. Güneşe karşı siper etmek için ellerini kaldırdı ve dikkatle uzağa baktı. Biraz sonra ondan çok daha uzun ve hasır şapka giymiş bir erkek belirdi ve ona yandan yaklaştı (Gurdweill onu ancak Lotte'nin tam yanında olduğunda gördü), eğilerek ona bir şey söyledi. Lotte yüzüne bakmak için döndü, onu baştan aşağı inceledi ve ondan bir adım uzaklaştı. Ama erkek sanki onu kucaklamak ister gibi iki elini de uzattı ve bastonu yere düştü. Lotte koşmaya başladı, koşabildiği kadar hızlı koşmaya, saçları rüzgârda dalgalanıyordu. Başta erkek sanki onu kovalamak ister gibi bir hareket yaptı. Ama sonra hemen fikrini değiştirdi ve bastonunu yerden almak için eğildi; durup onun kaçışını izlerken bastonunu havada tehdit edercesine salladı. Lotte artık o erkekten çok uzaktaydı, ama ardına bakmadan ovada koşmaya devam etti. Birden tökezleyerek düştü. Kalkmaya çalıştı ama yapamadı. Yerde kaldı, yan yatıyordu; yüzü acı ve gözyaşıyla çarpılmıştı. Durduğu yerden onun düştüğünü gören erkek ona koştu, onu yerden kaldırarak yeşil, kafesli bir girişten girdiği eve ulaşana kadar bir süre taşıdı. Sonra Gurdweill, Lotte'nin yüzü solgun ve gözleri kapalı vaziyette yatakta yattığını gördü, etrafında onu oraya getiren erkek dahil birkaç kişi vardı. Ve görüntü burada sona erdi.

"Çocukken hiç düşüp de yatmak zorunda kaldığın oldu mu?

"Evet. Aslında ben de tam onu düşünüyordum. Nerden bildin?"

"Şimdi gördüm bunu. Peki, seni eve taşıyan hasır şapkalı adam kimdi?"

Lotte ona baktı, şaşkınlıktan donakalmıştı.

"Ama nerden biliyorsun? Sana bundan hiç bahsetmedim."

"Biliyorum. Şimdi gördüm. Geniş bir ovadaydı, yazın. Beyaz bir elbise giymiş, kendi kendine duruyordun..."

"Evet, doğru. O erkek, kuzenimdi. Yazlık evimizde bizimle kalıyordu. Üç yıl önce öldü."

Bir an bakışları yerde, düşündü ve sonra ekledi:

"Birden korktum. Beni gafil avladı. Ve sözlerinde değil, tavırlarında bir şey vardı, gizli tehdit barındıran bir şey."

"Tuhaf" diye homurdandı Gurdweill kendi kendine, gözlerini koltuğunda arkaya yaslanmış, kibrit kutusuyla oynayan Lotte'ye dikmişti.

Gurdweill boş çay fincanını masaya koyup hevesle şöyle dedi:

"Muhteşem değil mi, her şeye rağmen, hayatta olmak, acı çekmek için olsa bile?"

"Acı çekmek için mi?" diye tekrarladı birden canı sıkılarak, "Bu bir zevk meselesi. Benim zevkime göre hayır!"

Lotte ayağa kalktı. Gurdweill onu takip etmek için davrandı.

"Bekle. Giyineceğim, sonra dışarı beraber çıkalım."

Kapıya doğru birkaç adım atmıştı ki arkasını döndü ve Gurdweill'ın yanına gidip, alçak, kararsız bir sesle şöyle dedi:

"Sinirlerim gittikçe kötüleşiyor... Çok uzun zamandır uyuyamadım... Tanrı bilir, bunun sonu ne olacak..."

Lotte düşünmeden tekrar oturdu. Yüzünde derin bir hüzün ifadesi vardı, bunu gören Gurdweill kalbinin sıkıştığını hissetti. Bir şeyler söylemek istiyor ama kelimeleri bulamıyordu. Sessizce Lotte'nin elini alarak nazikçe sıktı.

"Bazen" dedi Lotte hafifçe titreyen sesiyle, "çok dik bir tepeden top gibi yuvarlandığını, korkunç bir hızla uçuruma düşmekte olduğunu hissedersin... Hızı gerçekten de hissedebilirsin... Ve tüm çaresizliğin için ümitsizliğe düşersin... O anda, sadece sana hâkim olan gizli güçlere meydan okumak için, sadece kendi kişisel iradeni ortaya koymak için, geç de olsa, Doğa'nın baskısına karşı, dünyaya karşı, kendine karşı, her şeye her şeye gücün yeter... Kaderine boyun eğmeyi reddedersin... Gecenin ortasında, zihnine sanki kamu malıymışçasına canı istediği gibi girip çıkan her türlü tuhaf düşüncenin eline kalmış vaziyette orada uzanırsın. Ve sonra yüzün sana birden çarpıtan aynada göründüğü gibi görünür: Grotesk, korkutucu bir yüz, senin değil, fakat kaçınılmaz olarak senin... Sanki sarsılmış ve alaşağı edilmişsin gibi... Ve gece, dev, tehditkâr bir canavar gibi kara ve pürüzsüzdür, uygun zaman için fırsat kollamaktadır. Oracıkta,

bitişikteki odada annenle baban uyumaktadır. Sanki kendi bedenimin bir parçasıymışlar kadar katiyetle, hiç düşünmesem de onların orada olduklarını bilirim ve bu bilgiyle boğulurum... Şu delice düşünce aklıma düşüverir: Şimdi kalkıp parmak uçlarımda gizlice yatak odalarına süzülsem, kafalarına bir çekiç indirsem, önce babamın kafasına sonra da anneminkine?.. Ve birden, hayatımda hiç kullanmamış, en fazla bir defa görmüş olduğum tahta çekicin tam olarak durduğu yeri adeta görür; hatta iki sert şey buluştuğunda çıkan tok sesi oldukça açıkça duyarım... Ve parmaklarımda bir kramp ile tuhaf bir karıncalanma hissederim, sonra da ilk başta yerini saptayamadığım gizli bir acı. Sonra aniden fark ederim; tırnaklarım kalçama öyle derinden geçmiştir ki kanatmıştır...

"Ve tüm bunlar" Lotte boğuluyormuş gibi soluk soluğa kaldıktan sonra tekrar başladı, "aileme karşı kin duyduğumdan değil. Hiç de değil, hatta onları sevdiğim bile söylenebilir. Babamı da annemi de. Doğru, bu çocuklarla aileleri arasında kimi zaman rast geldiğin hayvani bir sevgi değil. Onların saçmalıklarının tamamen farkındayım; küçük sıkıcı hayatlarının düz yüzeyinden fırlayan kamburlar gibi yaşayıp gidiyorlar. Ama yine de onlara bağlıyım. Ve geceyarısında birdenbire böyle bir şey düşünmek..."

Lotte ağır ağır nefes aldı, göğsü inip kalkıyordu. Birden gözlerini dimdik Gurdweill'ın gözlerine dikti, ta ki öteki ne yapacağını bilemeyip gözlerini yere indirinceye kadar. Lotte, gözle görülebilir bir çabayla şöyle dedi:

"Belki... belki de böyle olmak zorunda değildir..." Gurdweill; Lotte'nin şimdiye dek söylediklerinden bile daha korkunç bir şey söyleyeceğinden korktu, bir şekilde onu da bulaştıracak bir şey ve kendi kendini buna gizlice hazırladı. Ama Lotte başka bir şey söylemedi. Olduğu yerde biraz daha durdu, sonra ayağa kalkarak odadan çıkmak için döndü. Dehşete düşen Gurdweill, Lotte'nin ipekli terlikler içindeki ayaklarının yumuşak İran halısında her adımda yok oluşlarını izledi. Tüm ev ona birdenbire, sanki orada katledilmiş birisinin cesedi saklıymış gibi dehşet dolu göründü. O da ayağa kalktı ve odada dolanmaya başladı; içi, ümitsizce hasta bir kadın olduğunu düşündüğü Lotte için acımayla doldu. Pencerenin yanına giderek perdeyi açtı. Kısa,

tenha caddedeki asfalt siyah ve ıslak ıslak parıldadı. Bu ıssız caddeden asla hiç kimse geçmezmiş ve lambalar loş ışıklarıyla onu boşuna aydınlatıyormuş gibiydi. Gurdweill'ın kalbi, görünmez bir el tarafından sıkılıyormuş gibi sıkıştı. Boş caddenin kemirgen hüznü ruhuna çöktü ve ona başka her şeyi unutturdu. Ona yıllardır orda duruyormuş ve yaşamın özünü tadıyormuş gibi geldi. Ve daha önce de bir defasında yağmurlu bir günde, aynı şimdiki ruh haliyle, kısa, boş bir caddeye bakan bir pencerenin yanında böyle durduğu aklından geçti; ama nerede ve ne zaman olduğunu hatırlayamadı. Belki de sadece bir rüyada ya da hayalinde yaşanmıştı; bir zamanlar kısa süreliğine hissedilmiş ve şimdi ona eşlik eden travmatik duygularla birlikte karşısındaki sahneyle üst üste binmişti, hassas insanlar bazen böyle şeyler yaşardı... Gurdweill zamanın geçtiğini ve Lotte'nin odaya girdiğini fark etmeden orada durmaya devam etti, ta ki Lotte berrak sesiyle onu düşünden uyandırana dek. Derin bir uykudan uyanır gibi şiddetle yerinden fırladı, şapkası ve sarmalandığı siyah kürküyle yanında durmuş, dışarı çıkmaya hazır Lotte'ye boş boş baktı. Lotte'nin ona az önce söylediklerini birdenbire hatırlayıp irkildi.

"Bu kadar hızlı hazırlanabildiğini hiç bilmiyordum" dedi Gurdweill, içeri girdiğinde koltuğa bırakmış olduğu paltosunu alarak.

Ve kendi kendine tartışırmış gibi şöyle söyleyiverdi: "Yapılacak en iyi şey, bana kalırsa, bir doktora danışmak... hem de zaman kaybetmeden... uykusuzluk için ilaçlar var..."

Lotte ani, akıl almaz bir öfke patlamasıyla, kızarmış yüzüyle haykırdı:

"Sen neden bahsediyorsun? Doktor mu? Sen gerçekten de bir embesilsin!"

Hemen kendisine hâkim oldu ve daha sakin bir tavırla devam etti:

"Hadi gidelim. Ben hep hızlı hazırlanırım. En fazla yarım saatte." Ve Gurdweill'ın kalbini her nedense acı bir çığlık gibi cız ettiren sert, küçük bir kahkahayla kapıyı açtı.

Herrenhof kafesinde Ulrich'i Dr. Astel'le ve, gözlerinde utangaç bir ifade olan, yaşını ve mesleğini tahmin etmenin zor oldu-

gu, Berlin'den gelmiş arkadaşıyla otururken buldular. Dr. Astel onu Herr Bloch diye takdim ettiğinde, sanki Bloch diye anılmak ve orada olmak onu bir nevi suçtan kabahatli kılıyormuş gibi sıkıntıyla gülümsedi. Takdimden sonra sanki yerini Fräulein Lotte'ye vermekten memnun olurmuş gibi belli belirsiz, yarım jestlerle ayakta durmaya devam etti. Ama Lotte, Ulrich'in yerine oturdu. Herkes salimen yerini aldığında, çetin bir görevi nihayet tamamlamış bir erkeğin tüm rahatlığıyla sandalyesine çöktü.

Çapraz karşısında oturmakta olan Lotte sordu:

"Herr Bloch, Berlin'den geliyor anladığım kadarıyla?"

"Evet" diye cevapladı Bloch, hafifçe kızararak, "yani Berlin'de yaşıyorum."

"Bir defasında orada bulundum" dedi Lotte. "Sevmedim. Bakır levhaya yazılmış bir şey gibi, hiç kişilik emaresi yok. Tahminim, Herr Bloch Kurfürstendamm'da yaşıyor?"

"Hayır. Sanırım orda yaşamalıydım... ama ben Freiburg Strasse'de yaşıyorum."

"Ne demeye Kurfürstendamm'da yaşamanız gerekiyormuş?" Dr. Astel güldü.

"Bilmiyorum" dedi Bloch kafa karışıklığıyla, "Sadece öyle olması gerektiğini hissettim... Muhtemelen orayı hiç sevmediğimden ve insan çoğunlukla gerçek isteklerinin tam tersi koşullarda yaşamaya mecbur kaldığından..."

"Herkes değil!" dedi Dr. Astel.

"Peki ya Viyana'yı nasıl buldunuz?" diye sordu Lotte. "İlk izlenimler daima ilginçtir."

"Yüreği olan bir şehir, bence. İnsan buraya bayılabilir sanırım. Ama henüz kesin bir şey söyleyemem. Sadece üç gündür buradayım."

Bir süre farklı şehirlerden bahsettiler ve sonra sohbet Alman ulusuna döndü. Gurdweill karışmadı. Kafe tatil ziyaretçileriyle doluydu, sıradan iş günlerinde asla görünmeyen aşina olmayan yüzlerle. Çok sıcak ve basık bir hava vardı, hava o kadar yoğundu ki bir bıçakla kesilebilirdi. Baş ağrısına meyilli insanlar buradan uzak durmalıydı. Sağ taraflarındaki masada, onun kendi tarafına fırlattığı kızgın bakışları fark etmeden puro dumanını doğrudan Gurdweill'ın yüzüne üfleyen, soluk benizli ve bir ha-

rem ağası gibi tombul suratlı, aşırı şişman bir adam oturuyordu. Sonunda Gurdweill ona şöyle dedi:

"Afedersiniz bayım, dumanınızı doğrudan yüzüme değil de başka bir tarafa doğru üfleseniz nasıl olur?"

Adam ona bir an küstahça baktı ve patavatsızca, kendinden memnun bir sesle konuştu:

"Elbette bayım." Konuşurken Gurdweill'ın yüzüne bir duman bulutu daha üfledi.

Gurdweill sandalyesini gürültüyle yerinden oynattı ve adama sırtını döndü.

"Domuza bak!" diye homurdandı kendi kendine, ama duyulabilecek kadar yüksek sesle.

"Ne? Ne dediniz bayım?" Yanındaki, sanki kapı çalıyormuş gibi parmaklarının boğumlarıyla Gurdweill'ın omzunu tıklattı. "Lütfen az önce söylediğinizi tekrar edin!"

Gurdweill yüzü alevler içinde yerinden fırladı.

"Beni rahat bırakmanızı istemek zorundayım, sadece beni rahat bırakın!" diye tekrarladı titreyen bir sesle. Eğilmiş ve yüzünü diğerinin yüzüne doğru uzatmıştı.

Adam açıkça ürktü ve yatıştırıcı bir ses tonuyla şöyle dedi:

"Sakinleşin bayım, size yalvarıyorum, kimse sizi kışkırtmaya çalışmıyor. Sinirleriniz çok zayıf olmalı."

"Benim sinirlerim sizi ilgilendirmez! Kendi işinize bakın!"

Bütün konuşma fısıltıyla gerçekleşti ve özellikle ilgi çekmeden bir an içinde sona erdi. İkisi tanışıyormuş, tesadüfen karşılaşmış ve birkaç sıradan laf etme fırsatı yakalamışlar gibi görünüyordu. Bir şeylerin ters gittiğini sadece Lotte fark etti.

Gurdweill masadaki sandalyesine geri döndü. Öfkesi, bir fırtına sürükleyip götürmüşçesine yok olmuştu. Başını kaldırdığında, Lotte'nin kendisine baktığını ve belli bir neden olmaksızın gülümsemeye başladığını gördü. Lotte masada ona doğru eğilerek fısıldadı:

"Ona dersini verdin, o şişko domuza!"

Bir de karısına da böyle davranabilseydi, diye düşündü Lotte, her şey ne kadar farklı olurdu!

"Akşam yemeğinde bize katılacak mısın Gurdweill?" dedi Dr. Astel.

Bir şey söyleyemezdi. Thea'nın gelmesini bekliyordu.

Onu ne zaman bekliyordu?

"Altı civarında."

"İyi, saat şimdi neredeyse yedi. Yarım saat daha bekleriz. Eğer gelirse hep beraber gideriz."

O anda Thea belirdi.

"İşte karşınızda Thea!" diye haykırdı, kapıya dönük vaziyette oturmakta olan Lotte.

"Pek solgun görünüyorsun tatlım" dedi Thea, Lotte'ye, hepsiyle selamlaştıktan sonra kocasının sandalyesine geçerken, "seni görmeyeli uzun zaman oldu. Kış sana pek yaramamış." Hain gülümsemesini bastırdı. "Yazın sana iyi geleceğini umalım..."

Lotte cevap vermedi.

"Neden bir gün bizi ziyarete gelmiyorsun tatlım? Adresimizi biliyorsun sanırım."

"Hep çok meşgulsün... gece yarısında bile... sizi ziyaret edecek uygun bir zaman yok gibi..."

"Gece yarısında mı!" Thea kahkaha attı. "Çok meşgulüm, doğru. Üstelik saçma saçma şeylerle de değil tatlım... Ama senin için her şeyi bir kenara koymaya hazırım. Sadece senin için uygun zamanı söyle ve emrine amade olacağım. Ayrıca, Rudolfus her gece evde. Onun senin gözünde hiçbir değeri yok mu?"

"Tam tersine" diye cevapladı Lotte usulca, "bana kalırsa o çok değerli, diğer binlercesinden daha çok..."

"Hadi ama abartmayalım. Doğrusunu bilmesem, ona âşık olduğunu düşünürdüm, ha ha... Ama sen gerçekten de abartıyorsun tatlım. Bu konuda ben daha fazla bilgi sahibi olduğumu ileri sürebilirim sanırım..."

Erkekler kendi aralarında bir sohbete dalmışlardı ve onların fısıldaşmalarıyla ilgilenmiyorlardı. Gurdweill şimdi masanın diğer ucunda oturuyordu, onları duyamayacak kadar uzaktaydı. Ama Thea'nın onun hakkında konuştuğunu hissetti ve bu onu rahatsız etti. Salon birden dayanılmaz derecede sıcak geldi. Dışarı çıkıp birazcık temiz hava almak için can atıyordu. Tatil gününde buraya gelmek bir cinayet, dedi kendi kendine – çirkin yüzler, havasızlık, sıcak...!

Lotte aniden parlayıverdi ve Thea'nın lafını hiddetli bir fısıltıyla böldü:

"Kendinden utanmalısın! Evet, kocan hakkında böyle konuştuğun için kendinden utanmalısın! Ben onu çok iyi tanıyorum aslında! Onu senden önce tanıdım! Yazıklar olsun sana!"

"Neden bu kadar heyecanlandın tatlım?" dedi Thea, sahte bir sakinlikle, "heyecanlanman için hiçbir neden yok... Biraz sonra gerçekten ona deli gibi âşık olduğunu düşüneceğim..."

"Öyleysem ne olmuş?" diye haykırdı Lotte, gözlerinden düşmanca kıvılcımlar saçarak, "öyleysem ne olmuş? Canının istediğini düşünebilirsin; senin ne düşündüğün kimin umurunda? Ama sana bir şey söyleyeceğim: Senin birlikte olduğun tüm, tüm o erkekler onun serçe parmağı bile etmez! Ayakkabılarının üzerindeki toz bile olamazlar!"

"Lütfen abartma çocuk" diyerek dudağını büktü Thea. "Sen erkeklerden ne anlarsın ki? Hadi, hadi ama ufaklık!"

"Senin erkeklerden ne anladığın beni zerre kadar ilgilendirmiyor! Senin anlayışın gibi bir anlayışı istemiyorum! Senin erkeklerin benim için bir hiç! Hiç! Ben her bulabildiğimi almak zorunda değilim! Aralarından seçebilirim! En iyisini seçecek kadar genç ve güzelim!"

"Yani Rudolfus'u seçecek kadar?" Thea sinsice güldü. "Hayır küçüğüm! Onu alamayacaksın! Ona ihtiyacım olduğundan değil. Ama onu alamayacaksın! Ona tam olarak istediğim gibi sahibim ve onu bırakmayacağım! Ona istediğimi yapabilirim, vuruyorum bile, hem de sık sık! Buna ne dersin? Ona istediğim kadar vururum, kendi kişisel zevkim için ve beni asla terk etmez! Ben onu dışarı atmadıkça, o beni asla terk etmeyecek! Canım ne zaman isterse onu dışarı atarım, ona azıcık bile ihtiyacım yok. Ama bunu yapmayacağım! Ve sen onu alamayacaksın! Ona ölesiye eziyet edeceğim, ölesiye diyorum sana, çünkü bu bana zevk veriyor ama yine de o kendi özgür iradesiyle beni terk etmeyecek!"

"Seni yılan! Seni aşağılık kahpe! Senin gibi kadınlar köpek gibi dövülmeli, kırbaçlanmalı! Hapse tıkılmalı! Sen... göreceksin! Sonun kötü olacak! Dikkat etsen iyi edersin!"

"Bu bir tehdit mi yoksa kehanet mi güzelim? Belki bunu söyleme nezaketini gösterirsin?"

Lotte sessiz kaldı. Kalbi yerinden çıkacakmış gibi çarpıyordu. Başı, cayır cayır yanan bir ocağın içine sıkışmış gibi hissetti. Yanındaki kadının üzerine atlayıp onu gırtlaklamamak için kendisini zor tuttu. Bu zevki tatmak için hayatını verebilirdi! Daha önce başka bir insan için hiç böylesine nefret duymamıştı. İnsanı deliye döndürebilecek bir nefretti bu.

"Bana gerçekten de kızgınsın, değil mi canım? Neden olanları unutmuyoruz... Böyle bir saçmalığın arkadaşlığımızı bozmasına izin vermek yazık olur, sence de öyle değil mi?"

Ve yatıştırıcı bir hareketle elini Lotte'nin masanın üzerinde duran elinin üzerine koydu. Lotte sanki iğrenç bir böcek eline konmuş gibi yüzünde tiksinti ifadesiyle silkindi.

"Beni rahat bırak!" dedi. "Bizim aramızda arkadaşlık yok! Ben adi kadınlarla arkadaş olmam!"

"Olur şey değil! Nasıl küçük bir züppe bu! Kimin aklına gelirdi ki? Ne eğlenceli! Bir gün uzun uzun konuşmalıyız... Sen beni ilgilendiriyorsun canım..."

"Ama sen beni ilgilendirmiyorsun!"

Lotte, Dr. Astel'e dönerek gitmeyi teklif etti: Sıcaklık korkunçtu. Dr. Astel garsona el etti, garsonun ise hesabı getirmek için hiç acelesi yok gibiydi.

"Viyana'da daha kalacak mısınız, Herr Bloch?" Thea sordu.

"Henüz bilmiyorum. İki ya da üç hafta."

Thea ona alıcı gözle baktı. Dr. Astel'in onlara bir zamanlar onunla ilgili ne söylediğini hatırlayıp biraz eğlenmeye karar verdi.

"Peki Viyanalı kadınları nasıl buldunuz?" diye sordu gülümseyerek. "Berlin'deki kadınlardan daha mı güzeller?"

"Ben... ben onu... fırsatım olmadı... gerçekten bunu daha düşünmedim..."

"Düşünecek ne var? İşte, sadece bir bakın!" Thea, eliyle kafeyi tarayan bir hareket yaptı. "İstemediğiniz kadar kadın! Kararınızı hemen verebilirsiniz! Fräulein Lotte'yi alalım örneğin, güzel değil mi?"

"Öyle gerçekten de! Fräulein Bondheim çok güzel! Böyle güzel bir kız bulmak için uzun süre aramanız gerekir!"

Gözleri masaya eğik, büyük ciddiyetle hatta saygıyla konuş-

muştu. "Görüyorsunuz bayım! Nereye baksanız güzeller var!" Thea güldü. Ve Lotte'ye dönerek:

"Al işte canım! Erkekler sana iltifat ediyorlar benim sayemde ve sen hiç minnet duymuyorsun!"

Sesinde öylesine bir alay vardı ki herkes rahatsız olmaya başladı. Bir an gergin bir sessizlik oldu ve Gurdweill kendisini suçlu hissetti, ama benzer durumlarda hep olduğu gibi bu sefer de söyleyecek bir şey bulamadı. Rahatsız edici sessizliği bozan yine çalışkan Dr. Astel oldu:

"Evet beyler, beraber akşam yemeği yiyecek miyiz, yoksa yemeyecek miyiz?"

Thea, lobide Bloch'la birkaç dostça laf edecek doğru zamanı buldu ve ertesi gün öğleden sonrası için onunla randevulaştı.

Yirmi İkinci Bölüm

Kırmızı ve mavi tramvaylarda insan yığınları banliyölerden şehir merkezindeki günlük işlerine ve oradan da tekrar banliyölere taşınıyordu. Bunlar uykularının en tatlı yerinden rızıklarını kazanma ihtiyacı ile koparılmış, her iki cinsiyetten, genellikle genç insanlardı ve kalabalık vagonda omuz omuza dururken, gri, şeffaf kâğıda sarılı tereyağlı ponçiklerden kalanları silip süpürmekle meşguldüler. Uyku ile iş arasındaki fasıla çok kısaydı, ancak seyahatin kendisi için yetecek kadardı; bunun sonucunda çoğunlukla biri ötekinin alanına tecavüz ediyor, işverenlerin canını sıkıyordu. Ama gürültülü, zangır zangır tramvaylara sıkışmış insanlar görse de görmese de, terk edilmiş, gamsız Viyana şehrinde yeni bir gün, baharın bir müjdecisi doğmaktaydı. Caddeler daha temiz, daha ferah, daha parlak görünüyordu, başka uzak, bilinmez bir şehrin kartpostalı gibi. Bu güzel caddeler yakındaydı, üstlerinden yürüyüp giderdiniz, ama yine de kalbiniz tüm kudretiyle onları özlerdi ve onlara ulaşmak için bir trene atlayıp birkaç saat seyahat etmek için tuhaf bir istek duyardınız. Diğerleri, daha zeki ve öngörülü olanlar, geleceğini önceden biliyormuş gibi görkemli günü karşılamak üzere erkenden kalktılar. Onlar da aceleyle yiyip dışarı fırladılar, şimdi onları köpekleriyle – misal ilk sokak lambası direğinin yanında üç bacağı üstünde duran ve tetikteki başını gevrek sabah havasına uzatan o uzun, ufak tefek av köpeğiyle görebilirsiniz.

Evet, bu yüreği ferahlatacak ve yeni umutlar uyandıracak bir gündü. Sabah erken kalktığından Gurdweill işe yürümeye

karar verdi. Paltosu kış aylarında çok pejmürde bir hal almıştı, manşetlerinin ve ceplerinin uçları saçaklanmıştı ve bahar gününün sabah ışığında, olduğundan daha bile eskimiş görünüyordu. Ama Gurdweill fark etmedi. Praterstrasse boyunca yürürken adımlarında asi bir esneklik vardı. Böyle bir günde ofise gitmek ve Dr. Kreindel'ın yanında sekiz saat geçirmek her zamankinden daha zordu. Gurdweill'ın asla bakma lütfunda bulunmadığı, Karlstheater'ın dışındaki, devasa kırmızı harflerle *The Merry Widow*'u tanıtan afişler bile kitapçının arka odasındakinden öylesine farklı olan öteki, özgür hayatın bir parçası olarak şimdi dikkatini çekmişti.

Hâlâ oldukça soğuktu; kaldırımdaki ince buz tabakası tamamen erimemişti. Ama iki üç saat içinde kesinlikle çok sıcak olacaktı ve tarlalarda çiftçiler yeni sürülmüş toprakta hiç kuşkusuz ekim yapacaktı.

Evlerden birinden yanmış kahve çekirdeği kokusu geldi burnuna, Gurdweill o havayı soluduğunda zihninde siyah ve şekilsiz bir şey çaktı; onun gerisinde önceki geceye ait, erişemeyeceği başka bir siyah süzülüyordu; Thea'yla arasında gaz lambasının ışığında başlayıp lamba söndükten sonra yataktan yatağa devam eden konuşma. Para, para, para! Gurdweill iç geçirdi. Parayı nereden bulmalı? Doğru, karısının doğmamış bebek için şimdi daha fazla beslenmesi gerekiyordu, ama ona daha fazla ne verebilirdi ki? Zaten ancak karnını doyurarak ve bazen o bile olmadan idare ediyordu! Ve söylediği şey... hayır! Bu doğru değildi! Bir dil sürçmesi, hepsi buydu, onu kışkırtmak için. Eğer doğru olsaydı, söyler miydi; öfkeyle bile olsa? Tasavvur edilemez! Üstelik kimden olduğunu da söylemedi... "Çocuk senden bile değil!"... Pat diye! Hayır! Sinirliydi, hepsi bu ve aklına ne gelirse söyledi. Onu küçümsemeyi hep severdi. Sürekli "bebekten kurtulma" tehditleri savurması gibi... Ama sonunda ne oldu? Şimdi de onun için bu yeni yalanı icat etmişti. Peki ya gerçekten doğruysa? Yürürken bilinçsizce durdu. Evet... o zaman... Bebek bebektir... Thea'nın olduğuna göre zaten onun da sayılırdı... Bu onun çocuğuydu ve başka hiçbir şeyin önemi yoktu! İş o noktaya varırsa dünyada çocuğunun gerçekten kendisine ait olduğuna yemin edebilecek bir baba yoktur! Kim emin olabilir ki? Ve ne-

den o, Rudolf Gurdweill, bu kaideye bir istisna olsun? Hayır, boş tahminlerle kendi sinirlerini bozmaya bir son vermeliydi. Çocuk onundu. İşte bu kadar!

Ama Gurdweill'ın iyi ruh hali yine de bozulmuştu. Bahar sabahı ona artık yabancı görünüyor, ilgisini çekmiyordu. Dr. Kreindel'la ya da bir başka Dr. Kreindel'la geçirmek zorunda olduğu tüm o günlerin düşüncesi bütün ağırlığıyla üzerine çöktü. Birden kendini yaşlı ve yorgun hissetti. Gün ortasında kapılarını kilitleyip perdelerini kapatan bir adam gibi paltosuna iyice gömüldü ve mecburiyete boyun eğdi.

Kitapçıda çalışma arkadaşlarını hızlıca selamlayıp hemen arka odaya çekildi. Dr. Kreindel henüz gelmemişti. Paltosunu çıkardı ve masasına oturdu. Ceketinin cebinde birkaç sigara izmariti ile bir kâğıt buldu ve kullanılmış tütünden yeni bir sigara sarmaya başladı. Ondan avans olarak birkaç şilin istese miydi? Evet. Sadece küçük bir tutar – on şilin! Bu fikirle kısmen moral bulan Gurdweill, daktilosundan siyah muşamba örtüyü kaldırarak alt dudağına tutturduğu sigarasıyla bir mektup daktilo etmeye başladı.

Kısa bir süre sonra Dr. Kreindel belirdi ve onu içten bir "günaydın!"la selamladı.

"Güzel bir gün, ha?" dedi, paltosunu çıkarırken. "Şairlere yaraşır bir gün! Böyle bir günde caddelerde dolaşmayı ya da şehir dışına seyahat etmeyi tercih ederdiniz, öyle değil mi Herr Gurdweill? İnkâr etmeyin! Sizi çok iyi anlıyorum! Ben de o yüce şair ve sanatçı ailesine ait değil miyim? Ha ha, öyle olduğumu biliyorsunuz..."

Gurdweill yazmaya devam etti ve duymamış gibi davrandı.

"Efendim? Bir şey mi söylediniz?" diye sordu.

"Söylediysem ne olmuş? Elbette bir şey söyledim, ağırlığınca altın değerinde bir şey! Ama büyük adamlar kendilerinden başka hiç kimseyi asla dinlemezler... Gottfried Keller'in sözleriyle: 'Deha kelamı bir birey tarafından tüm bir nesle söylenir'... vs."

Masasının arkasındaki sandalyesine kuruldu ve sabahın postalarını okumaya başladı. Her şeyi çirkinleştiriyor, diye düşündü Gurdweill yazmaya devam ederken. Avlunun karşı duva-

rında, güneş ışığı yansımasından oluşan parlak bir üçgen şeklini değiştirmeden bir süre orada kaldı. Aşağı yukarı bir buçuk saat boyunca daktilonun hızlı tıkırtısı ve kâğıt hışırtısı odayı doldurdu. Sonra Gurdweill mektup yığınını toplayarak imzasını almak için patronuna götürdü. Dr. Kreindel ona sabahın yazışmasını verdi, nasıl cevaplayacağını anlattı ve aynı zamanda hesapları mart ayının başından itibaren incelemesini söyledi, çünkü ona bir yerlerde hata var gibi geliyordu. Gurdweill mektupları ve hesap defterini alıp masasına geri döndü.

Dr. Kreindel ansızın sordu: "İyi bir puroya ne dersiniz?"

"Bu kötüye işaret!" diye düşündü Gurdweill ve puroyu almaya gitti. Aynı anda, on şilin avans isteme fırsatını buldu.

"Elbette, alabilirsiniz sevgili bayım! Zevkle! Daha sonra hatırlatın da vereyim."

Gurdweill geri dönerken, Dr. Kreindel bir kibrit çakıp purosunu yakması için ona uzattı.

"Evet" diye ekledi, "işinizin nasıl gittiğini sormak istiyordum. Bunu konuşmayalı uzun zaman oldu... Sizi ölümsüz kılacak gerçek işinizi kastediyorum tabii ki, bizim gibi entelektüeller söz konusu olunca gayet alakasız olan burada yaptığınız işi değil..." Çarpık bir gülümsemeyle altın dişlerini gösterdi. "Görüyorsunuz bayım, büyük zihinler benzer düşünür: 'iş' dediğimde evde yaptığınız işi, edebi işinizi kastediyorum – büyük Goethe'nin kendi sözleriyle 'karanlıkta yapılan ve ışığını dünyanın bir ucundan öbür ucuna yayan' işten!"

"Eğer 'karanlıkta yapılıyorsa', herkesin yanında tartışılması zordur." Gurdweill güldü.

"Herkesin yanında mı! Elbette herkesin yanında değil! Bunun herhangi birisiyle tartışılamayacağı konusunda size katılıyorum! Kimse bunu benden daha iyi bilemez... Herkesin yanında – hayır! Ama arkadaşınız ve yazar dostunuz olan benden hiç kuşkusuz saklayacak bir şeyiniz olmamalı... Ve iyi nasihat da küçümsenmemeli! Ve size kim benden daha iyi, sizin farkınızı gözeten nasihatler verebilir ki? Bir uzman tamamen farklı bir konu! 'Eğer uzmanlara bıraksaydık...' Kim söylemişti bunu? Şimdi aklıma geldi. Her hâlükârda, bunu kim söylediyse neden bahsettiğini biliyormuş..."

Gurdweill masasına döndü ve yüzü Dr. Kreindel'a dönük vaziyette oturdu. Aromalı puro onu rahatlatarak ötekinin iğnelemelerine karşı dayanıklı kıldı. Hatta sanki tamamen bir başkasıyla ilgiliymiş gibi onun gevezeliklerinden biraz keyif bile aldı.

Dr. Kreindel devam etti:

"Ve de ben edebiyat konusunda uzmanım dostum, şimdiye kadar muhakkak fark etmişsinizdir... Özellikle sizin kendi yazılarınız konusunda, özellikle çok derin olmalarından ötürü... Yüzeysellik beni ilgilendirmiyor. 'İyi bir yüzücünün derin nehre ihtiyacı vardır' atasözünde söylendiği gibi."

"Ama ya benim hiç nasihate ihtiyacım yoksa?" Gurdweill gülümsedi.

"O halde her şey pürüzsüz gidiyor, öyle mi? Evet, o başka bir mesele elbette! Yine de bir uzmandan gelecek iyi nasihatler daima işe yarar!"

"Belki de konuyu değiştirebiliriz? Bu sıkıcı olmaya başladı."

"Konuyu değiştirmek mi? Oho, dostum, eğer bilseydiniz! Konuyu değiştirmek daha bile sıkıcı olacaktır... sıkıcı ve tatsız... Kleist'ın dediği gibi: 'Her zaman daha kötüsü yoldadır...' Ne yazık ki dünyanın düzeni böyle... 'Konuyu değiştirmek!' Bunun daha makul olacağını düşünseydim hemen değiştirirdim, inanın bana. Sizin de bizzat bildiğiniz gibi, dostum, ben sadece asil, yüce konuları tartışmayı severim – basit, günlük konuları ise mümkün olduğunca hızlı halletmeyi severim. Çünkü onlar daima tatsızdır ve titiz bir zihin bunların üzerinde durmaktan kaçınır. Örneğin size görevinizden alındığınızı ve diyelim ki bugünden itibaren bir aylık ihbar süresi verildiğini söylemek zorunda kalsaydım... Bu 'konu değişikliğini' daha az sıkıcı bulur muydunuz?"

"Hepsi bitti!" dedi Gurdweill kendi kendine. "Bu, domuzun beni işten kovma şekli!" Çelişen duyguların sağanağı onu içine çekti ve kanı beynine sıçrattı... Bir memnuniyet bile hissetti; bu duygu diğer tüm duygularını bir kenara itip onların yerine hükmetmek için mücadele etti. Birden purosunun söndüğünü fark etti. Parmağının kuvvetli bir hareketiyle puronun külünü silkeleyerek tekrar yaktı. Bir ay daha ve sonra...! Thea buna ne diyecekti? İçinde yoğun ve sert bir şeyler yükselip boğazına ta-

kıldı. Yutkunarak tekrar aşağıya göndermeye çalıştı ve ağız dolusu acı puro dumanı yuttu; bu onda kusma isteği uyandırdı. Donuk hareketlerle mendilini çıkarıp boğazını gürültüyle iki ya da üç defa temizleyerek mendilin içine tükürdü.

Dr. Kreindel uğursuz bir ses tonuyla devam etti:

"Bizim kalibremizdeki insanlarla, elbette, asla bilemezsiniz. Her zaman sürprizler vardır. Umumi, maddeci bakış açısından tatsız görünebilecek bir şey, gizemli bir nedenden ötürü içimizde, beklenen tepkinin tamamen zıttına neden olabilir. Tamamen zıttına. Acem deyişinde olduğu gibi, 'bu fena bir rüzgârdır, vs...' Haklı değil miyim, benim sevgili Herr Gurdweill'ım? Bahsi geçen koşullarda birimiz kendi kendine pekâlâ da şöyle söyleyebilir: 'Ne, şöyle şöyle bir günden itibaren işsiz mi kalacağız? Tam olarak umduğumuz da buydu! Şu andan itibaren kendi gerçek işimizde engelsiz çalışabileceğiz ki önemli olan tek şey de budur... Öyle değil mi? Yeme, içme vesaireye gelince; böyle şeyler bizim gibi insanların umurunda mı?'... Görüyorsunuz dostum, bu düşünce tarzını çok iyi tanıyorum; birinci elden denilebilir, benim tabiatım da tam olarak böyle olduğundan. Size daha önce de söyledim, bence siz ve ben neredeyse ikiziz; ruhsal, entelektüel yönden tabii ki ve bu yön, bizim gibi insanlar için önemli olan tek şeydir!"

"Kısacası" dedi Gurdweill, normal bir ses tonuyla konuşmak için üstün bir çaba göstererek, "ben, bana bugünden itibaren bir aylık ihbar süresi tanıdığınızı anlıyorum?"

"Bu konuda bir şüphe olabilir mi, dostum? Üzülerek, üzülerek! İşler kötü, başka seçeneğim yok. Ama bundan dolayı en fazla kim acı çekecek? Kesinlikle siz değil. Söylediğim gibi siz muhtemelen memnunsunuz. Şu andan itibaren kendinizi edebi işlerinize verebilir ve dünyanın geri kalanını unutabilirsiniz – peki ya ben? Değerli arkadaşlığınızın kaybı için kim beni telafi edecek? Siz Dr. Kreindel'ı bir çırpıda unutacaksınız, sizi temin ederim, halk deyişinde olduğu gibi, başındaki saçtan kıçındaki çıbana kadar, haa haa... Ortadan kaybolacak, sizin açınızdan! Ama benim bu ofiste gerçekleştirdiğimiz derin entelektüel tartışmaların esin kaynağını unutmam için çok uzun zaman geçmesi gerekecek, inanın bana! Kutsal bereketin o kaynağına

yaklaşarak... vs, vs... Kim söylemişti bunu? Schiller sanırım... Şu anda hatırlayamıyorum. Görüyorsunuz, hislerimin gücü hafızamı etkiliyor... Evet. Konuya dönersek, sizi yüzünüze karşı övmeliyim benim sevgili Herr Gurdweill'ım: Dünyada sizin kadar açık, sizin kadar samimiyetle konuşabileceğim başka biri yok. Bunu inkâr edebilir misiniz? Zeki insanlar ağaçta yetişmiyor biliyorsunuz. Bir nesilde bir ya da iki kişi anca çıkar, hepsi bu! Zeki yani sizin ve benim gibi... Sizi kaybetme fikrinin beni ne kadar üzdüğünü düşünün artık..."

"Peki ne kadar daha, benim asil, entelektüel arkadaşım devam edebilirsiniz... böyle konuşmaya?"

"Ben mi? Siz... böyle sessiz kalmaya devam ettiğiniz sürece, haa haa! Arkadaşlar ayrılmadan önce duygularını ifade etmelidir, biliyorsunuz ve eğer biri bir şeyler söyleyemeyecek kadar mütevazıysa diğeri ikisi için de konuşmak zorundadır... İşten ayrıldığınızda zavallı Dr. Kreindel'la iki çift laf etmek için buraya gelerek değerli vaktinizi harcamayacaksınız, değil mi? Kabul edin! Peki ben ne zaman büyüleyici dostluğunuzun tekrar tadını çıkarma fırsatını yakalayacağım? Ancak şimdi, ayrılık saati yaklaştığında size bağlılığımın derinliklerini takdir etmeye başlayabilirim... Sizin bana bağlılığınıza gelince... Bu pek aynı şey değil, öyle değil mi? Bunu inkâr etmeyin, insan böyle şeyleri hemen hisseder! Çünkü bu tam da mutsuz bir aşk ilişkisi gibi, bir taraf aşktan ölürken öteki taraf küçümseyerek gülümsüyor ve sadece acıma ve sabırsızlık hissediyor. Bizim örneğimizde korkarım ki mutsuz âşık benim..."

Gurdweill ani bir hareketle ayağa kalkarak yavaşça Dr. Kreindel'a doğru yürümeye başladı. Çok solgun olan yüzünde vahşi bir ifade vardı. Dr. Kreindel birdenbire durdu ve sanki her an üzerine atılabilecek vahşi bir hayvanı izler gibi Gurdweill'ın her hareketini izlemeye koyuldu. Gurdweill masaya ulaştı ve Dr. Kreindel'ın karşısında durdu. Bir an boyunca sessizce onun yüzüne ters ters baktı ve sonra her kelimeyi tartarak, hafif boğuk bir sesle şöyle dedi:

"Sen Dr. Kreindel, mektupları bu sabah bitirmemi istiyor musun? Evet mi hayır mı? Eğer cevap evetse o zaman kapa çeneni! Sadece kapa çeneni!"

Birden karşısındaki yüz, hayal bile edilemeyecek kadar iğrenç bir böcek gibi göründü ve öfkesi o an korkunç bir mide bulantısına dönüştü. Bacakları sanki suda çözülmüşler gibi zayıf ve yorgundu. Bir cevap beklemeden döndü ve tekrar masasına geçti.

"Hepsi bu mu, canım?" diye kıs kıs güldü Dr. Kreindel. "Bunun için kalkma zahmetine girmenize gerek yoktu, haa-haa... Ben sağır mıyım? Uzaktan da duyabilirim biliyorsunuz, özellikle de ağırlığınca altın değeri taşıyan sizin sözlerinizi... Gerçekten zahmet etmenize gerek yoktu! Mektuplara gelince... Nedir bu acele? Bu öğleden sonra hazır olsalar da bu bir facia sayılmaz! Mektuplar nedir ki? Tartışacak bu kadar önemli meselelerimiz varken! Bizler bu kadar büyük materyalistler miyiz? Bizim bu eşsiz arkadaşlığımızın böyle adiliklerle işi yoktur – bunu siz de benim kadar iyi biliyorsunuz. Biz ikimiz ve mektuplar! Bu tamamen dışa karşı bir gösteri, küçük zihinler için... Ama bizim aramızdaki gerçek ilişki bir ruh, akıl ilişkisi... ikiz ruhlar..."

Gurdweill purosunun kalıntılarını tiksintiyle yere attı, daktiloya yeni bir yaprak kâğıt koydu ve kendi kendine kibirle gülümseyen Dr. Kreindel'ı susturan hiddetli bir tıkırtıyla yazmaya başladı. Neredeyse gün ortası olmuştu ve karşıdaki duvar, turuncu parıltısıyla şimdiden avlunun yarısını kaplamış olan güneş ile tamamen aydınlanmıştı. "Keşke şimdi olabilseydi!" –bu düşünce daktilodaki kâğıdı kaplayan mektubun satırları arasında sinsice kıvrıldı– "Ne olursa olsun, ama şimdi, tam şimdi! Böyle bir günün ortasında. Bir ay daha... Buna katlanamam..." Dr. Kreindel'ın mağazaya gittiğini duydu ve sanki odaya taze bir rüzgâr esmiş gibi hissetti. Bir ay daha beklemek zorunda kalırsa –düşünce silsilesine devam etti– o ilk, güçlü mutluluk tadı kaybolacaktı. Kesinliğe yavaş yavaş alışacaktı, sonunda öteki uca kayıp, işini kaybettiğine üzülebilirdi. Bitmiş mektubu çıkardı ve saatine göz attı. Öğle yemeği saati gelmişti. Ya on şilin? Hayır, bunu unutsa iyi olurdu. Dr. Kreindel'a tekrar sorma düşüncesine tahammül edemedi. Gurdweill ayrılmak üzereyken Dr. Kreindel odaya girdi.

"Ah, benden on şilin istemiştiniz, öyle değil mi? İşte buyrun!" Ve ona banknotu verdi. "*Bon appétit* sevgili dostum!"

Yirmi Üçüncü Bölüm

Gurdweill o gece işten döndüğünde karısını evde bulamadı. Thea eve canı istediği gibi gelir giderdi: Bazen gece yarısını geçene dek gelmezdi. Gurdweill sobayı yakmaya koyuldu ve evde yalnız olduğunda hep olduğu gibi kısa zamanda başardı. Soba histerik bir kadın kadar kaprisliydi: Bazen tutuşmayı inatla reddeder ve hiçbir şey işe yaramazdı, bazense anında karşılık verirdi, tek kibrit yeterdi. Gurdweill kendine sade kahve yaptı, evde bu madde asla tükenmezdi ve dükkândan yanında getirdiği bir dilim lezzetli taze ekmek dilimini yedi. Bu öğünün ardından içindeki taslaklarını Thea'dan sakladığı not defterini valizden aldı ve daha önceden başlamış olduğu hikâyeye devam etmek için oturdu, ama katiyen yoğunlaşamıyordu. Hisleri karmakarışıktı. Keşke Thea bugün eve erken gelseydi, böylece kendisini kovulma haberinin yükünden kurtarabilirdi! Bu sahneyi şimdiden hayal edebiliyor ve karısının hakaretlerini duyabiliyordu. Yalnız o değil, öfkeli karısına karşı daha sonra hiç kuşkusuz hissedeceği suçluluk duygusunu da hissedebiliyordu. Art arda içilen iki sigara düşüncelerini toplamasına hiç yardımcı olmadı. Bilinmez birilerine karşı öfkeyle dopdolu, not defterini saklayıp kilitledi, ceketini giyip dışarı çıktı.

Aklında Hauptallee boyunca kısa bir gezintiye çıkmak vardı. Bunun için girişten çıktıktan sonra sola, Nordbahnstrasse yönüne dönmesi gerekiyordu, ama bunun yerine ayakları onu sağa taşıdı ve o ne olduğunu anlayana kadar Kleine Stadtgutgasse ve Heinestrasse köşesine gelmişti bile. O halde, dedi kendi kendi-

ne, pekâlâ da bu yöne doğru gidebilir ve Praterstrasse'de neler olduğuna bakabilirim. Böylece caddeyi geçti ve Praterstrasse'de biten Novaragasse'ye dönünceye kadar yürümeye devam etti. Caddenin sonuna geldiğinde beş adım ötede birden Thea'yı gördü, tanımadığı bir adamdan ayrılıyordu. Gurdweill taşa dönüşmüş gibi kalakaldı. Koşmak istedi, çünkü böylece Thea onu görmeyecekti, ama ayakları kâbuslarda olduğu gibi ona itaat etmeyi reddetti. Yabancı adam Thea'nın elini öptü ve Gurdweill onun geçen bir tramvaya atlamadan önce şöyle söylediğini işitti: "Yarın görüşürüz o halde!" Thea, Novaragasse'ye doğru döndü ve kocasını gördü. Doğrudan ona doğru yürüdü. Öfkesi şimdiden tepesine çıkmıştı, sanki onu fırsat verildiği anda çıkarıvermek üzere hazır durumda içinde tutuyordu.

"Ne-ee?! Beni gözetlemeye nasıl cüret edersin? Bekle beni!"

Gurdweill kıpırdamadı.

"Hadi!" Thea ona uzandı ve sertçe çekti. "Benimle eve geliyorsun!"

Gurdweill sessizce itaat etti ve sanki tutukluymuş gibi onunla beraber gitti. Eve yaklaştıklarında kendini topladı ve ağzında geveledi:

"Ama bütün istediğim kısa bir yürüyüşe çıkmaktı. Tamamen tesadüftü... Daha eve gitmek istemiyorum..."

Thea hiçbir şey söylemedi ve Gurdweill onunla yukarı çıktı. Odaya girdiler.

"Lambayı yak!" diye emretti Thea.

"Al sana!" diye haykırdı ve lamba yandığı anda tüm kuvvetiyle Gurdweill'ın yanağına bir tokat indirdi.

"Ne, delirdin mi?" sözleri çıktı Gurdweill'ın ağzından, şapkasını yerden almak için eğilirken.

"Eğer bir daha beni gözetlemeye cüret edersen seni bir köpek gibi evden atarım! Bir köpek gibi, duyuyor musun? Nereye gittiğim ya da kiminle buluştuğum seni hiç ilgilendirmez! Ayrıca sadece bilgin olsun diye söylüyorum, eğer biraz ilgileniyorsan bununla, canım kaç erkek isterse o kadar erkeğin koynuna girerim, canım kaç erkek isterse! Senin bütün arkadaşların da dahil!"

Gurdweill durdu ve onu izledi. Zihni birden netleşti, sanki tokat günler süren sarhoşluğun ardından aklını başına getirmiş

gibiydi. O anda hiç öfke hissetmedi. Ama onunla ilk karşılaştığı andan beri ilk defa, sanki içsel bir aydınlanmanın ışığında onun çirkin olduğunu gördü ve canı istediği kadar erkeğin koynuna girmekle ilgili söyledikleri ona gülünç, imkânsız, boş bir palavra gibi göründü. Çocuğu hatırladı. Kendi çocuğunu, eğer doktorlar haklıysa beş ay sonra doğacaktı ve içinde bir mutluluk çarpıntısı belirdi. Gitti ve olduğu gibi koltuğa oturdu, ceketi halen üstünde ve şapkası başındaydı. Ama sonra yürüyüşe çıkmak istediğini hatırladı ve tekrar doğruldu. Thea lavaboda ellerini yıkıyordu. Birdenbire Gurdweill sanki aralarında hiçbir şey olmamış gibi sessizce şöyle söyledi:

"Dinle Thea. Dr. Kreindel bugün beni işten kovdu. Bir aylık ihbar süresiyle birlikte."

Thea başını çevirdi ve bir an ona sessizce baktı.

"Doğru bu. İşler kötü diyor ve beni göndermekten başka çaresi yokmuş."

"Bundan memnun gibisin" dedi Thea, sesinde önceki öfkesinden hiç iz olmaması Gurdweill'ı şaşırmıştı. "Parayı nerden bulduğun beni ilgilendirmiyor – getirdiğin sürece!"

Ve ellerini ovalamaya devam etti.

"Ya da belki seni desteklemek için çalışacağımı hayal ediyorsundur?"

"Hiçbir şey hayal etmiyorum. Ne yapabilirim ki? Bu benim hatam değil. Para bulmaya çalışacağım. Sana şimdi beş şilin verebilirim, avans aldım."

"Güzel! Masanın üzerine koy. Gerisi de beni ilgilendirmez! Bebek yüzünden şimdi düzenli yemem gerektiğini biliyorsun. Bir bunu unutma!"

"Elbette unutmam, nasıl unutabilirim?"

Şimdi bebekten, hem de kendisiyle bağlantılı olarak bahsetmiş olması içini mutlulukla doldurdu. Bu, dün açıkça söylediklerinin ve son zamanlarda ağzından çıkan tüm diğer kinayelerin sadece onu aşağılamak ve ona eziyet etmek amacı taşıdığını gösteriyordu. Sadece tamamen masumiyetle az önce söyledikleri, sadece o doğruydu... ve boş tahminlere yer yoktu! Birden yürüyüşe çıkma isteği onu terk ediverdi. Ceketini çıkarmaya davrandı, ama ortasında fikrini değiştirdi.

"Belki benimle kafeye gelmek istersin?" dedi ve şakayla ekledi: "Yılda bir defa değişiklik olsun diye kocanla gitmek ilginç olabilir..."

Thea'nın karşı çıkacağından emindi. Ama her nedense Gurdweill'ın önce ona bir kahve yapması şartıyla bunu kabul etti. Kahveyi içip bir sigara yaktıktan sonra kocasını çağırdı ve dizlerine oturttu.

"Sen gerçekte hiç de ödlek değilsin yoksa öyle misin tavşan?"

"Ödlek mi? Bilmiyorum. Neden?"

"Sadece merak ettim. Kim bilir, karanlık bir gecede aklıma esiverir de seni uykunda boğabilirim... Ha ha... Korkmuyor musun?"

"Korkmuyorum. Sen bunu yapamazsın. Neden böyle bir şey yapasın ki? Hem beni boğsan bile umursamazdım..."

Thea güldü. Ve sanki denermiş gibi ellerini Gurdweill'ın boğazının çevresine koyup hafifçe sıktı.

"Böyle mesela!" Kötü kötü güldü ve daha fazla sıktı.

Gurdweill onun ellerini uzaklaştırdı. Keskin bir korku, elektrik akımı gibi bedeninden geçti.

"Uyurken dedin, uyanıkken değil" Gurdweill zoraki bir biçimde gülümsedi.

Thea'nın dizlerinde oturmak onu rahatsız etmeye başladı. Thea birden ona yabancı ve korkunç göründü ve bir an onun bu suçu gerçekten işlemeye muktedir olduğunu gördü. Her nedense, çocukken geceleri kasabadaki tek genelevin önünden geçmek zorunda olmasıyla ilgili eski korkusunu anımsadı. Bina kasabanın ucunda küçük bir tepenin üzerinde, tek başına duruyordu ve dar pencerelerindeki kırmızı perdelerden donuk kırmızımsı bir ışık sızıyordu. Askerler sarhoş vaziyette önünde yalpalar ve onları içeri almak ya da dışarı çıkarmak için kapı her açıldığında yüksek sesli piyano gürültüsüyle karışmış coşkulu bir kahkaha fırtınası caddeye akardı. Gurdweill o zaman on dört yaşındaydı ve o yerin gerçek niteliğiyle ilgili hiçbir fikri yoktu, ama içeride özel ve sıra dışı bir şeylerin döndüğünü hissetmişti. Bir çeşit soyguncu yuvası hayal etmişti. Genelevlerle ilgili o eski korkusu bu zamana kadar sürmüş ve her nasılsa şimdi hatırına gelmiş-

ti. Thea, gözleri yerde düşünceli bir halde sigara içmeye devam ederken, Gurdweill karısının kucağından fırladı. Odada ağır, rahatsız edici bir hava vardı. Gurdweill'a gaz lambasının ışığı koşlaşmış gibi geldi ve fitili yükseltti.

"Evet, dışarı çıkmak istiyor musun yoksa istemiyor musun?"

Birkaç dakika sonra âşık bir çift gibi kol kola Heinestrasse'den aşağı doğru yürüyorlardı. Bir süre sonra sola Taborstrasse'ye döndüler. Serindi, ama baharın şiddeti çoktan körelmiş ilk akşamlarının serinliğiyle; bu akşamlarda menekşeleri ve patlayan leylak tomurcuklarını şimdiden koklayabildiğinizi hayal edebilirdiniz. Gurdweill tanımsız ama son derece mükemmel bir şeyin sessiz, neşeli beklentisiyle ürperiyordu. Bunun şehrin engeline ve sıkıntılarına rağmen şimdi tüm doğaya yayılan ve gizlice kendi ruhuna da dolan baharın genel beklentisi olduğuna inandı. Ve her şeye rağmen doğadaki büyük değişimleri hissetme yeteneğini halen koruyor oluşu onu neşeyle doldurdu. Daha önce, doğduğu kasabada ve hatta şehre ilk geldiğinde o kadar güçlü olan ve yıllar geçtikçe, özellikle de son yılda gittikçe zayıflayan, doğayla arasındaki içsel bağlantı – bu bağlantı hâlâ oradaydı, tamamen kopmamıştı, bu da güdülerinin halen sağlıklı olduğunu ve şehir hayatının etkisiyle henüz bozulmadığını gösteriyordu. Ve bu da demekti ki yaratmayı mümkün kılan gençlik ve tazeliğe halen sahip olmalıydı. O anda Gurdweill, kaderinde muazzam ve sıra dışı bir şey yazmak olduğunu içgüdüsel olarak hissetti, baştan sona özgün, insan ruhunun daha önce yarattığı hiçbir şeye benzemeyen bir şey. Bu, onun gerçek kişiliğinin en eksiksiz ifadesi olan duyguyu birisine anlatmaya büyük ihtiyaç duydu, ama Thea'ya söyleyemezdi. Thea'nın böyle bir itirafı alaycı bir kahkahayla karşılayacağını adı gibi biliyordu. Gurdweill, kendi mizacının bu elzem yönüne karşı Thea'nın sulu, küçümseyici tavrından haberdar olduktan sonra ruhunda onun izinsiz giremeyeceği özel bir alan ayırmıştı. Onu da dışarıda tutmuştu. Bu köşeyi karısından ziyade örneğin Lotte'ye açması daha kolay olurdu.

Obere Augartenstrasse'nin köşesinde, ansızın onları her zamanki içten gülüşüyle karşılayan ve yollarını kapatan Franzl Heidelberger'e rast geldiler.

"Vay canına, ne tesadüf! Sizi gördüğüme çok memnun oldum! Bizden kaçıyorsun Herr Doktor! Ve *Gnädige Frau* henüz bizi şereflendirmedi bile! Hayır, hanımefendi eşiniz bizi ziyaret etmeli, ısrar ediyorum! Hayırı cevap olarak kabul etmiyorum! Bu bizim misafirperverliğimize bir hakaret olur, öyle değil mi? Ve Herr Doktor'un bizzat kendisi! Gustl'a hep diyorum ki: 'Gustl' diyorum, 'Herr Doktorumuza ne oldu, nereye kayboldu? Belki de ona hak ettiği saygıyı göstermedik? Ya da belki sen onu bir şekilde gücendirdin? Ona mütevazı evimizden uzak durması için ne yaptın? 'Ben mi?' diyor Gustl, 'bu konuda hiçbir şey bilmiyorum! Ben Herr Doktor'a hiç zarar vermedim!' Ve işte buradasınız!"

Geçen yazın sonundaki o pazar gününden sonra Gurdweill evlerini ziyaret etmemişti. O zaman Gustl'la aralarında ne geçtiğini sıkıntıyla hatırladı. Bozulup biraz utandı ve Heidelberger'den bir an önce uzaklaşmak istedi.

"Meşguldüm, benim sevgili Herr Heidelberger'im" dedi Gurdweill ve ona alınan hizmetler için bir çeşit ödeme ve yağcılık gibi gelen "benim sevgili" tabirinden hemen pişmanlık duydu, "pek çok sorun ve yükümlülük var."

"Kim meşgul değil ki? Ama istek olduğu yerde yol da bulunur, derim ben, öyle değil mi Frau Gurdweill? Tam da şu anda örneğin, burda durup sohbet edecek yerde benim evime de pekâlâ gidebiliriz. Tabii yapacak daha acil bir işiniz yoksa! Bir tramvaya atlarız ve on dakikada orda oluruz, inanın bana. Ne dersiniz?"

"Geç oldu. Başka bir zaman, memnuniyetle. Fakat neden bizimle gelmiyorsun? Bir kafede biraz oturacağız."

"En büyük zevkle! Eğer fikrinizi değiştirmenizi sağlayamayacaksam!"

Yürümeye başladıklarında Heidelberger şöyle dedi:

"Ne akşam ama! Gerçek bir ilkbahar akşamı! Gündüz vakti erkekler bir hayvandan beterdir. İş de iş! İnekler ve domuzlar erkeklerden daha iyi durumda! En azından yiyeceklerini bedavaya getiriyorlar ama biz adi bir dilim ekmek için kendimizi paralıyoruz. Bu adil değil, bakın söylüyorum. Ben Bolşevik olduğumdan değil! Hayır bayım, Heidelberger Franzl böyle bir

aptal değildir! Bir sosyal-demokrattır ve bundan gurur duyar! Evet öyle! Kayıtlı bir parti üyesi! Bolşevik değil, kesinlikle hayır! Buna ihtiyacım yok! Ne için? Orda Bolşeviklerin yönetiminde günde sekiz saat çalışmıyorlar mı? O halde işte buyrun! Erkekler bir hayvandan daha yoksul... Burada, Rusya'da ve Amerika'da, tüm dünyada! Hiçbir fark yok!"

Bir tavernanın yanından geçtiler ve Heidelberger kendisiyle beraber içeri girmeleri için sıkıştırdı onları. Kafeye daha sonra gidebilirlerdi. Thea'nın bir itirazı yoktu ve içeri girdiler. "Bugün benim misafirimsiniz, elbette. Ne içersiniz? Güzel yıllanmış bir şarap? Ya da belki yeni bir tane?"

Garson şarabı getirdiğinde, Heidelberger gözle görülür bir keyifle kadehleri doldurdu ve kadeh tokuşturdular. Bir yudum şarap aldıktan ve sakalını eliyle sildikten sonra devam etti:

"Akşam da yine başka bir şeydir. Bunda erkek kendisini erkek gibi hisseder, öyle değil mi? Akşamları ve geceleri – her erkek kendi zevkine göre. Kartlar, kadınlar, hatta sinema ve kitaplar vs. – her biri kendi keyfi için. Sizin için nasıl bilmiyorum, Herr Doktor ve Frau Barones. (Onun Barones olduğunu nerden bildi? Gurdweill merak etti.) Kendimle ilgili size tek şey söyleyebilirim: Kartlar mı asla! İskambilin benim için hiçbir anlamı yok! Bunun için beni evde bulamazsınız! Bu konuda başka birini bulmanız gerekir!"

"Peki ya kadınlar?" diye sordu Thea kurnazca.

"Kadınlar tamamen başka bir şey! Buna hayır demeyeceğim! Kadınlar için Tanrıya şükürler olsun! Ama hep derim ki dikkatli olmak gerekir. Kadın vardır, kadın vardır! Eğer bir orospuyu seçerseniz, tabir için kusura bakmayın Barones, sana asla bir an bile huzur vermeyecektir! Heidelberger Franzl neden bahsettiğini biliyor! İnanın bana! Bu size, Herr Doktor ve Frau Barones! Şarap fena değil, ha? Birazcık şarap her şeyi yener, haksız mıyım? Çok fazla değil, dikkat edin: Yarım litre ya da bir litre sizi mutlu etmeye yeter."

"Hiç çocuğunuz var mı Herr Heidelberger?"

"Hayır hanımefendi, yok değil. Ama artık fazla beklemeyeceğim! Bir erkeğin oğlu olmalı! Aksi takdirde karısı sıkılır. Ve Gustl da bir tane istiyor. Ve Heidelberger Franzl'ın da bu lütfa yetecek

kadar parası var! İyi kazandığımı söyleyebilirim size!" Gururla ekledi: "Büyük bir makine fabrikasında ustabaşıyım. Mühendis Schmidt'in kendisinden bir kademe aşağıda! Bu önemli bir şey!"

Gurdweill daha fazla şarap istemiyordu ve özellikle Thea'nm da içmesini önlemek istiyordu, çünkü bunun bebeğe zarar verebileceğinden korkuyordu. Bununla beraber, şimdi bilinmedik bir nedenden ötürü Franzl Heidelberger'in arkadaşlığına katlanamadığını anladı, özellikle de Thea'nın yanında. Gergin bir beklentiyle doluydu ve kalbi gerçekleşmek üzere olduğundan kesinlikle emin olduğu tatsız bir şey yüzünden daralmıştı. Hemen çıkmak istedi ve gitmeleri için Thea'ya baskı yaptı.

"Aceleniz nedir dostlarım?" dedi Heidelberger. "Neden bir içki daha içmiyorsunuz? Çok nadir görüşüyoruz! Gustl hep seni soruyor Herr Doktor!" diye ekledi, Gurdweill'a imalı imalı gülümseyerek. "Seni özlediğini söyleyebilirim Herr Doktor! Harika bir kadın, sence de öyle değil mi?"

Thea kocasına alaylı bir şekilde yan gözle bakarak Gurdweill'ın kafasını karıştırdı. Gurdweill tek kelime etmedi.

"Peki, ne zaman geleceksin Herr Doktor? Gustl'a ne söyleyeyim? Ya Barones?" Heidelberger ısrar etti.

Fırsatları olduğunda uğramaya söz verdiler ve ayrılmak için kalktılar. Heidelberger'in "susuzluğu" halen geçmemişti ve o arkada kaldı. Saat on buçuk olmuştu bile, ama yine de kafeye gitmeye karar verdiler.

"Bu Gustl nasıl bir kadın?" diye sordu Thea, gelişigüzel bir biçimde.

"Basit bir kadın" dedi Gurdweill kaçamak bir yanıtla, epey rahatsızlık hissederek, "onunla ilgili söyleyecek fazla bir şey yok."

"Ama ona karşı çok başarılı olmuşsun gibi görünüyor. Ne tuhaf..."

Gurdweill bir şey söylemedi. Hisleri ne kadar keskin! diye düşündü. Hemen yakaladı!

"O Heidelberger göründüğünün yarısı kadar bile aptal değil. Bir gün onu enine boyuna tanımak isterdim... Ne dersin, örneğin, küçük bir takasa?"

Gurdweill neden bahsettiğini anlamıyormuş gibi yaptı.

"İlginç olurdu..."

Bu konuda ilginç olan ne olabilirdi ki?

Gurdweill itiraz etmek istedi. Ama kendisini tam zamanında tuttu. En iyisi çenesini tutmak ve açık direnişle onun şehvetinin ateşini körüklememekti. Eğer sessiz kalırsa Thea hepsini unutabilirdi. Heidelberger'in karısına dokunması düşüncesinden nefret etti. Özellikle onun... ve üstelik de kendi onayıyla! Diğerlerini boşver! Onları tanımıyor ve bunun doğru olup olmadığını da bilmiyordu. Ama bunu açıkta, kendi izniyle yapmak mı, hayır! Eğer Thea bunu yapmak zorundaysa o halde gizli yapsın, onun bilgisi olmadan... Kendi onayı söz konusu olamazdı. Şu hamileliği bir bitseydi! Bebek doğunca her şey daha iyiye doğru değişecekti. O zaman hiçbir şeyin önemi kalmayacaktı. O zaman her şeye kolaylıkla katlanabilecek gücü olacaktı.

Önceki ruh halinden geriye eser kalmamıştı. Artık adeta kişiliğinin bir parçasına dönüşen ezeli hüzün yine içini kemirmeye başladı. Şimdi ne serin, canlandırıcı dokunuşuyla yüzünü okşayan akşam havasına dikkat ediyor ne de geniş Schottenring'de aşağı yukarı hızla devinen tramvayların farkına varıyordu. Belki başta niyet ettiği gibi kendi başına yürüyüşe çıksaydı daha iyi olacaktı.

Kafede Ulrich ve Perczik'i kadim bir sıkıntı havasını yayarken buldular. Sanki birbirlerine söyleyebilecekleri her şey daha önce söylenmiş gibi konuşmadan oturuyorlardı. Bu Gurdweill'a ailesinin evindeki yılda bir defa çıktıkları ve orada toplanmış tozlu eski pılı pırtıya dokunmaktan ellerinin büzüldüğü çatı katını anımsattı. Bunlar bitmiş, diye düşündü Gurdweill, işe yaramazlar. Sonuçta yapabilecekleri ya da söyleyebilecekleri her şeyi önceden biliyordu ve bir an tüm bunların sıkıcılığının tadını aldı. Hayır, burada sürprizlere yer yoktu! Hemen ayrılmayı tercih ederdi ya da en azından başka bir masaya oturmayı. Ama Thea doğrudan onların masalarına yöneldi. İkisinin de yüzü aydınlandı, sanki beklenmedik bir kurtuluş yakındaymış gibi. Büyük tantanayla yeni gelenleri karşılamak üzere yerlerinden kalktılar. Bir süre şundan bundan konuştular, Gurdweill onlara katılmadı. Sonra Perczik onlara bir Amerikan gazetesinde okuduğu bir şeyi anlattı, sağ kulağını bir motosiklet kazasında

kaybeden ve gazeteye, sağ kulağını satacak herhangi birine beş bin dolar ödemeye hazır olduğuyla ilgili ilan veren güzel genç bir kadınla (bu iki sıfatı daha fazla etki yaratmak için kendisi eklemişti) ilgili... kulak tam olarak beş buçuk santimetre uzunluğunda olmalıydı. Ve gazetenin başka bir basımında da satış için doğru kulak ölçülerine sahip olan, ama kulağından on bin dolardan aşağı ayrılmaya hazır olmayan Willington'dan bir kadının teklifini okumuştu.

Ulrich sanki evinde yıllardır yatmakta olan taşın aslında değerli bir mücevher olduğunu henüz keşfetmiş gibi takdir dolu bir şefkatle kulağını sıvazladı.

"Ben onu hiçbir şey için satmazdım!" dedi.

"Ya sen Perczik?" diye araya girdi Gurdweill. "Bahse girerim sen satardın! Bir düşün: On bin dolar! Daha sonra da her zaman başka daha ucuz bir kulak bulabilirsin. Burada Avrupa'da muhtemelen iki bin dolara iyi bir kulak yakalayabilirsin... Ameliyat için bin dolar daha ekle – net yedi bin dolar kârdasın!"

"Sen kulağını bana iki bin dolara satarsan ben de kendiminkini ona satarım."

"Ben benimkini bir milyona bile satmam! Satılık hiçbir şeyim yok! Her şeye kendim için ihtiyacım var! Hem zaten paraya ihtiyacım yok."

"Yine de" diyerek güldü Thea, "eğer birisi almak isterse ikisini de satmanı öneririm tavşan. On bin dolar küçümsenecek bir miktar değil! Ama onları kim almak ister ki?"

Perczik'in ağzı hain bir gülümsemeyle çarpıldı. Gurdweill, çocuklar için resimli alfabelerde yer alanlara benzer kesilmiş bir kulak hayal etti; titizce saf pamuğa sarılmış ve küçük bir kutu içinde Amerika'ya postalanmış... Sindirilemeyecek kadar yağlı bir şey yemiş gibi farklı bir mide bulantısı tuttu. Bitirmediği kahvesini kenara itti. Ama bir kere zihnine giren rahatsız edici görüntüyü uzaklaştıramıyordu. Görüntü kendi kendine büyüyerek dört başı mamur bir hal aldı. Kahve kaşığıyla oynayarak zihnini dağıtmaya çalıştı ama nafile. Şimdi önemli olan kulağın varış noktasına güven içinde ulaşmasıydı. Postaları tuttukları geminin altındaki ambarda fareler cirit atıyor olmalı... Peki ya kutu Amerika'ya boş vaziyette ulaşırsa? Başka yöntemler de bu-

lunmak zorundaydı... Bu şeylerden sorumlu insanlar muhtemelen ellerindeki yöntemleri tecrübe etmişlerdi... Böyle bir şeyin kendi başına geldiğini, kulağının farelerce yendiğini hayal etti! Gurdweill sanki üzerinde karıncalar dolanıyormuş gibi kulaklarında bir nevi karıncalanma hissetti. Off! dedi kendi kendine. Ne saçmalık!

"Rudolfus uykuya dalmış gibi görünüyor" dediğini duydu Thea'nın. "Daldın mı tavşan? Hadi eve gidelim."

Ulrich ve Perczik de gitmek üzere ayağa kalktılar. Yeterince uzun zamandır kafede oturduklarını söylediler, sanki af dileme ihtiyacı hissetmişler gibi. Ama taze havada yürümek hoş olurdu ve Gurdweill ile Thea'ya eşlik etmekten memnuniyet duyarlardı. Böyle bir gecede eve bu kadar erken gitmeye yazık olurdu.

Ve Gurdweill'ın asık suratına rağmen hep beraber yola koyuldular. Gurdweill özellikle Perczik'in refakatinden hoşnut değildi.

"Son tramvayı kaçıracaksın Perczik ve eve kadar yürümek zorunda kalacaksın" dedi.

Ama Perczik azimliydi. "O zaman yürürüm!" dedi. "Bu gece yürümek benim için bir zevk olur!"

Ondan kurtulmanın yolu yoktu.

Bu saatte sessiz olan Tuchlauben'i geçtiler ve sanki ferah, ışıl ışıl aydınlatılmış bir misafir odasına döner gibi Graben'e doğru döndüler. Cadde cıvıl cıvıldı. Eğlence peşindekiler ve particiler burada zevkten zevke koşuyordu. Pırıl pırıl aydınlatılmış girişlerin dışında arabalar dizilmişti, diğerleriyse uzaklaşıyordu. Parfümlü vücutların kokuları petrol dumanlarının pis kokusuyla karışmıştı; smokinler ve görkemli abiye kıyafetler; Zenci müziği ve inleyen saksafonlar; bina girişlerindeki kırmızı işaret tabelalarına benzeyen dimdik kapı görevlileri. Ama biraz daha ileride, Kärntner Strasse'nin yakınlarında, her şeye sessiz, görkemli St. Stephan Katedrali hâkimdi, buraya doğrudan Orta Çağ'dan nakledilmişti ve seyahatin tozu henüz antik uzantılarının üzerindeydi. Kemikli parmaklara benzeyen Gotik kuleleri gecenin kendisine, zayıf şehir ışıklarınca bozulmamış, yukarıda gökyüzündeki gerçek geceye dokunuyordu. Bu bir çeşit aracılık, diye düşündü Gurdweill, yukarıdaki geceyle aşağıdaki gece arasında

bir arabuluculuk. Biri çiçek satan öteki portakal-muz işportacılığı yapan kat kat şala bürünmüş iki yaşlı kadın hâlâ Katedral'in önündeki mallarının ardında oturuyorlardı; cephesini süsleyen diğer heykeller gibi, binanın bir parçasıymışçasına hareketsizce duvara yaslanmışlardı. Katedral saati on ikiye beş vardı. Perczik fikrini değiştirip şöyle dedi:

"Ben Schottentor'a gidiyorum. Acele edersem hâlâ tramvayı yakalayabilirim!"

"Bu adamla bütün bir akşamı nasıl geçirebilirsin?" diye sordu Gurdweill Ulrich'e, Perczik biraz uzaklaştığında. "Bir azizin sabrına ihtiyacın var."

"Onunla ne derdin var bilmiyorum" dedi Thea. "Onun başka herhangi birinden daha kötü olduğunu sanmıyorum."

"Daha kötü! Üstelik dar fikirli, sıkıcı bir tip."

"Çok doğru!" diye onayladı Ulrich. "Ama gelip yanına oturduğunda onu kovman biraz zor."

Kanalın yanında Ulrich onlardan ayrılarak Kai'a doğru yollandı, adımları kaldırımda tok bir sesle yankılandı. Gurdweill onun ardından uzun uzun baktı. Birden Gurdweill'ın içinde, hayatı ona tamamen boş ve kimsesiz gibi görünen bu adama karşı acıma hissi uyandı. Koşup arkadaşını yakalamak, ona nazik ve teselli edici bir şeyler söylemek ve eve kadar eşlik etmek için anlık bir dürtü duydu, çünkü onu böyle bir durumda yalnız bırakmak düşünülemezdi. O anda Gurdweill kendisini Ulrich'e kıyasla mutlu bir adam olarak gördü, şanslı bir adam olarak. O iyiydi, ne taraftan bakarsan bak! Ve birkaç küçük kusur varsa da bunlar dikkat edilmeyecek kadar önemsizdi... Ulrich gibi değil...

"İnsanlar gerçekten de ne kadar zavallı. Genç ve sağlıklı hatta neşeli bir adam görüyorsun ve her şey yolunda görünüyor. Ve birdenbire farkında olunmayan bir bakış, bir jest, onun gizli yaralarını herhangi uzun bir itiraftan daha açıkça ele veriyor. Dünyada yeteri kadar merhamet yok. Ham, yılışık türü değil; söz ve hatta jest bile olmaksızın bir ruhtan ötekine doğrudan akan ve tek başına rahatlık ve cesaret verebilen sessiz, mütevazı şefkat... Belki bu merhamet dünyayı kurtaracaktır..."

Kendi kendine konuştuğunu düşünen Gurdweill, Thea'nın sesini duyunca şaşırdı:

"Zayıfların hayalleri! Kendileri acınacak haldeler, bir de dünyanın geri kalanına merhamet vaazı çekiyorlar! Ama dünyanın merhamete ihtiyacı yok. Dünya cesurlara ait ve zayıfların tek çareleri ellerini çabuk tutup oradan bir an önce çekip gitmek! Istıraplarını uzatmanın âlemi yok... ya da dünyayı kurtarma kaygılarının da! Dünya kendi başının çaresine bakabilir – kendi değişmez, sabit kurallarına göre dönmeye devam eder! Aynı demir kanunlara göre işleyen güçlülerin, seçilmişlerin sayesinde! Farkında olmadan yani kendi iradeleriyle değil, içsel buyurgan bir gücün zorlamasıyla. Onların sayesinde, onlar yüzünden dünya var!"

"Nietzsche de aynı şeyi söyledi ve yanılıyordu. Dünya çoğunlukla zayıflardan oluştuğundan –ve kahramanların kendileri de zayıftırlar– dünyanın onlara açıkça ihtiyacı vardır! Hem zaten biz kimiz ki burada kime ihtiyaç olup olmadığını söylüyoruz? Olayların gerisindeki gizli niyeti nasıl bilebiliriz ki? Dünyadaki her şey apaçık gereklidir... Felsefi sistemler sadece hipotezdir ve eskileri çürütmek için karşı tezlere her zaman yer vardır. Birinin ya da bir şeyin var olması bizatihi varlığının meşruiyetini oluşturur ve kimseden özel bir izne ihtiyacı yoktur..."

"Her neyse" dedi Thea, "bana gelince, ben merhamet olmadan yaşayabilirim. Buna ihtiyacım yok! Hem ayrıca dünyadaki hiçbir yaratığa da acımıyorum. Bu, Tanrı'ya şükür bende tamamen eksik olan bir duygu!"

"Bu senin tabiatın ve seninki gibi bir tabiata da yer var... Hem senin bizzat merhamete ihtiyacın olmadığı ne malum..."

Bu sözler üzerine Thea, Praterstrasse'nin ortasında yüksek sesli, coşkulu bir kahkahaya boğularak yoldan geçen pek çok kişinin meraklı bakışlarına hedef oldu.

Eve varır varmaz soyunup yattılar. Gurdweill, Perczik'in, Dr. Kreindel'ın purolarından birine benzeyen Ulrich'in ciğerini yemek istediği ve Ulrich'in Thea gelip Perczik'in Ulrich'e iki bin dolar ödemesi ve ayrıca ona bir Amerikan fabrikasından yeni bir ciğer temin etmesi gerekeceğini bildirene kadar ağlayıp yalvardığı tuhaf bir rüya gördü...

DÖRDÜNCÜ KISIM

Bebek

Yirmi Dördüncü Bölüm

Thea, hamileliğinin yedinci ayında erken doğum yaptı ve hokka burunlu bir oğlan doğurdu. Doktorlar bebeğin yaşayacağını söylediler. Thea, Devlet Hastanesi'nin yeni doğan koğuşunda yatıyordu ve saydam denebilecek kadar solgundu. Hastanedeyken hep olduğu gibi neşeliydi ve kocasına nazik davranıyordu. Bebek sekiz günlük olmuştu bile ve ismi Martin'di, Martin Gurdweill. Gurdweill her öğleden sonra hastaneye geliyordu. Günün ve gecenin diğer tüm saatleri ziyaret saatinden beslenen parazitlermiş gibi, bütün günü ziyaret saatini bekleyerek geçiriyordu. Ama bu değerli saat hemen bitiveriyordu; sıradan bir saatten çok daha kısaydı, en fazla üçte biri kadardı ve ilk koğuşa girip iki taraftaki uzun yatak sırasını yürüdükten sonra yandaki Thea'nın yattığı koğuşa varır varmaz avlunun diplerinden haykıran, provasız, melodik bir ses yükselirdi: "Zi-ya-ret sa-ati sona er-miş-tir!" Yine oğlunu layıkıyla, doya doya izlemeye zamanı olmamıştır.

Temmuz ayının başlarıydı. Kuru, turuncu-mavi günler. Kaldırımlar siyah asfalt yayarak terliyordu. Altın sarısı, soğuk ve köpüklü biraya ihtiyaç vardı. Kıyafetler bir yük gibi ağır, insanın üzerine asılıyor, gömleği göğsüne ve sırtına yapışıyordu. Kanalın üzerindeki köprülerden geçerken insan bir intihar kadar karşı konulamaz şekilde aşağıdaki suya doğru çekiliyordu. Nehir kıyılarındaki banyo kabinlerinin yanında kumlarda yuvarlanan çıplak bedenleri ve hatta bazen yeni binanın birinin iskelesinde yukarılarda yarı çıplak çalışan işçileri bile kıskanıyordu. Gurd-

weill, Dr. Kreindel için çalışmayı bırakalı iki ay olmuştu ve tüm bu zamandır işsizdi. Başka iş bulmak zordu, özellikle de şimdi yaz tatilinde. Kendi yazıları üzerinde çalışıyor ve ara sıra yayıncılardan ufak ödemeler alıyordu. Açıkları borçla kapatıyor ve uzun vadede yazdıklarıyla geçimini sağlamayı umuyordu. Oğlunun doğduğu günden beri aşırı derecede yılgındı. Doğum onu gafil avlamıştı ve bunun nedeni sadece doğumun beklenenden daha erken gerçekleşmiş olması değildi. Çocuğun doğumuyla oluşan yeni duruma alışması gerekiyordu ve Thea'nın hamileliği boyunca nadiren bundan başka bir şey düşünmüş olsa da daha buna hazır değildi. Kendisini âdetlerini ya da dilini bilmeden yabancı bir ülkeye gelmiş biri gibi hissediyordu. Bebekle beraber hayatında yeni bir dönem başlamıştı. Bu bir dönüm noktasıydı. Şimdi diğer her şey, bebeğin yanında ikinci planda kalmak zorundaydı. Thea bile önemsiz görünüyordu. Onunla ilgili eski rahatsız edici düşünceler aklına geldiğinde onları rahatlıkla bir kenara itebiliyordu: Oğlan her şeyi telafi etmişti. Evvelki gün aldığı ve onu tüm gün rahatsız eden "sadık bir dost" imzalı mektup... o mektup bile dikkatini uzun süre dağıtamamıştı. Böyle şeylerin hiçbir anlamı yok ve hiç ilgi gösterilmeyi hak etmiyorlar, dedi Gurdweill kendi kendine. Cahil bir fitnecinin sözleri ne değer taşıyabilirdi ki? Zira bu gizemli "dost" kesinlikle saygıdeğer bir adam değildi! Doğru dürüst bir adam asla imzasız mektuplar yazmazdı! Bu kötü niyetli bir dedikodudan başka bir şey değildi! Hem diğer tüm insanlar içinde, babanın Dr. Ostwald olduğunu nasıl biliyordu ki? Yatağın ayakucunda mı duruyordu? Hiç kanıtı var mıydı? Sadece Thea onun yanında çalıştığından mı? Eğer Thea'nın kocasına sadık olmadığı doğruysa o halde sadece Dr. Ostwald'le değil birçok başkalarıyla da olmuştu. Öyleyse mektubu yazan kişi Dr. Ostwald'in kesinlikle bebeğin babası olduğunu nereden bilebilirdi? Belki Dr. Ostwald'in bebeğin doğumu şerefine Thea'ya bir hediye göndermiş olmasındandı? Ama bu hiçbir şey demek değildi! Bu çok yaygın bir gelenekti. Her şeyden önce Thea, üç seneden fazla bir süredir onun için çalışıyordu – o halde buna gücü yetiyorsa neden ona bir hediye göndermesindi ki? Tam aksine, eğer suçlu olsaydı, şüphe çekmemek için ona asla bir hediye göndermezdi, özellikle de bebek arabası gibi bir

şey. Ama bu son kanıt Gurdweill'ı tatmin etmedi. "Hayır!" dedi kendi kendine, "bu bir kanıt değil! Bu hediyeyi özellikle şüpheyi kendi üzerine çekmek için göndermiş olabilir!" Ama gerçek şuydu ki öyle ya da böyle bir şey değişmezdi ve dün bütün gününü boşu boşuna buna üzülerek geçirmişti. Nihayetinde baba basbayağı kendisi de olabilirdi, Gurdweill'ın kendisi... Her şeyden önce Thea'nın beraber yaşadığı oydu. Bunu en azından kimse inkâr edemezdi! Ve baba neden o değil de bir başkası olsundu? Ne olursa olsun, baba Dr. Ostwald değildi– bundan neredeyse emindi. Thea'nın birden fazla defalar söylediği şeyi ise, bunu çok ciddiye almaya hiç gerek yoktu. Bunu sadece onu rahatsız etmek için söylemişti. Ayrıca Thea asla bizatihi Dr. Ostwald'in ismini vermemişti! Asla! Sadece bebeğin ondan, Gurdweill'dan olmadığını söylemişti ve bunun da bir anlamı yoktu... Ve şimdi –kendi kendinin sözünü kesti– mesele burada bitmiştir! Ve tüm olayı aklından çıkarmaya ve bir daha asla canını sıkmasına izin vermemeye karar verdi.

Gurdweill Volksgarten'da bir bankta oturuyordu. Güneş ağaç tepelerinde sıkışmış; turuncu ışıltısı Parlamento binasının, demir parmaklıkların üstünden görülebilen üst yarısına değiyordu. Öğleden sonranın çoğu geçmişti bile ve parktaki küçük çocuklar koşup oynamaktan bitap düşmüştü. Yüzleri kızarmış ve karınları acıkmış halde annelerinin ve dadılarının yanlarına döndüler ve beraberlerinde getirdikleri yiyecekten kalanları silip süpürdüler. Aşağıdaki bulvar yoğun gölgeler içindeydi, ama hava hâlâ ılık ve pusluydu. Park grubu yakınlarda bir yerde çalıyordu ve bu melodi, dışarıdaki tramvayların tıkırtısı ve arabaların kornalarıyla karışarak tuhaf bir gürültü ve ses karışımı oluşturdu. Dikkatle müziğe odaklanarak yabancı unsurları ayıklamak ve güçlükle, onu ilk haline geri döndürmek mümkündü. Ama Gurdweill aslında onun, şehir hayatının nabzı içinde atan bu halini tercih ediyordu. Nitekim denizdeki bir gemide çalan bir grubun muazzam dalgaların çarpışını emen müziğini hayal etti. Birden bu şehirde yaşıyor olmaktan dolayı muazzam bir neşeyle doldu, bu uçsuz bucaksız, çeşitli devinimin bir parçası olmaktan. O anda her şeyi sevdi. Çevresindeki herkesin onunla bir ilişkisi vardı; tüm çocuklar onun akrabasıydı. Bankın ya-

nında duran çocuklara mavi elbiseli kızla kirli dizli iki küçük oğlana sevgiyle gülümsedi; karşılığında onlar da gülümseyince neşeyle doldu. Onun Martin'inin de kızarmış yanaklı ve çıplak, tozlu dizli bir afacan olması yakındı. Her şey o kadar güzeldi ki, şikâyet etmek açgözlülük olurdu. Doğruydu elbette, dünyada çok fazla acı vardı, ama o anda, o, Gurdweill bunun bir zerresini bile hissedemiyordu. Ona pek de dokunmuyordu. Eğer bugün içtiği sigara fevkalade iyiyse, daha önce tattıklarının hepsinden de iyiyse o ne yapabilirdi? Karşısındaki yuvarlak çiçek yatağının karanfilleri ve nergisleri, renklerinin enfes zarafetiyle ruhunu inceden inceden kaplıyorsa o ne yapabilirdi? Ve şimdi artık bir oğlu, ismi Martin olan gerçek bir oğlu varsa ve şu anki adresi Viyana Devlet Hastanesi, 26 numaralı bebek karyolasıysa ne yapabilirdi? Belki tam da şu anda ince, zayıf sesiyle ağlıyordu ama bu endişelenecek bir şey değildi. Sadece enerji fazlasını atıyordu. Ve o orada otururken akşama kavuşmakta olan günün kendisi! Tek bir gün yaşayan herkes tüm sonsuzluğu tadar, bundan hiç şüphe olamaz. Ne mutlu tek bir gün yaşama ayrıcalığı verilen insana!

"Peki senin adın nedir?" Yanında duran ve bir parça çikolatayı kemirirken ona bakan küçük kıza sordu.

Küçük kız güldü ve cevap vermedi.

"Beyefendiye neden cevap vermiyorsun, seni kaba küçük kız?" dedi Gurdweill'ın yanında oturan ve kitap okuyan dadısı; gençti ve albenisiz değildi, sorumluluğundaki çocuğa gösterilen bu ilgi aslında ona yönelik bir iltifatmış gibi gururlandı.

"Söylemeyeceğim" küçük kız başını geriye attı. "Bırak tahmin etsin!"

Gurdweill ezberinden bir dizi isim sayarken küçük kız oyunu o kadar sevdi ki çikolatasını unutarak haykırdı "Hayır, hayır!" Sonra Gurdweill, Afrika ormanlarındaki kabilelerden birinin ilkel diline aitmiş gibi görünen ve insanın gözünün önüne çıplak Zenciler ve dallarından ağır meyveler sarkan egzotik ağaçların bir görüntüsünü getiren tuhaf isimler uydurmaya başladı. "Bootoomi" dedi, "Kashiloo, Moo, Memhooroo, Bizimi..."

"Hayır, hayır!" diye haykırdı küçük kız, kahkahadan katılarak, çikolataya bulanmış keskin, küçük dişlerini göstererek. "Öyle isimler yok!"

Dadı da keyifle gülümsedi.

"O halde senin adın Suzi olmalı! Evet, öyle olmalı! Çünkü sen Suzi gibi görünüyorsun ve onun kadar da büyüksün."

"Doğru değil!" diye itiraz etti çocuk. "Ben ondan büyüğüm! Suzi daha bebek! Sadece çok büyük" –elini yerden yaklaşık on beş cm yukarıda tuttu– "ve o önümüzdeki yıl bile okula gitmeyecek, ama ben bu kış okula gidiyorum! Öyle değil mi Fräulein?"

"Evet tatlım."

Dadı kitabını kapatarak bankın üzerinde yanına koydu, belli ki sohbetin onu kitaptan daha fazla eğlendirmesini umuyordu.

"O halde" Gurdweill devam etti, "yakında okula gideceksen, sen gerçekten de büyük bir kızsın. Ve senin gibi büyük bir kızın bir ismi olmalı!"

"Tabii ki var! Ona söyleyeyim mi Fräulein?"

"Evet, tabii ki söylemelisin."

"Peki o zaman, benim adım Tini. Tini Mertel."

Ve ikinci bir duraksamadan sonra:

"Peki senin adın nedir? Sen de adını söylemelisin!"

"O kadar küstah olma Tini!" dadısı onu payladı.

"Sana memnuniyetle söyleyeceğim küçük hanım. Adım Rudolf."

"Kuzenim gibi! Kuzen Rudolf gibi!" küçük kız neşeyle haykırdı. "Peki diğer adın nedir?"

"Gurdweill."

"Gurdweill" diye tekrarladı, hayal kırıklığına uğramış bir sesle. "Ama kuzen Rudolf'un soyadı bizimle aynı. Mertel. Ve onun büyük bir arabası var! Beni onunla hep gezintiye çıkartır! Bir defasında beni ta Grinzing'e kadar götürdü. Annem de oradaydı. Senin araban var mı?"

"Hayır küçük hanım" Gurdweill gülümsedi, "Benim arabam yok. Ama küçük bir oğlum var ve ismi de Martin."

"Peki kaçıncı sınıfa gidiyor?"

"Hiçbir sınıfa! O halen bebek karyolasında. Ama bu kadar büyük" Gurdweill ona elleriyle gösterdi.

"Ohh!" küçük kız ağzını alaycılıkla büzdü. (Bahse girerim annesi de aynısını yapıyordur – bu düşünce birden Gurdweill'ın

zihninde çakıverdi.) "Çok küçük! O kadar küçük oğlanları sevmiyorum! Çok aptallar!"

"Peki senin o boyda küçük bir erkek kardeşin yok mu?"

"Hayır! Benim ihtiyacım yok! Bütün gün bağırıyorlar!"

"Ama benim Martin'im bağırmıyor" dedi Gurdweill. "O sadece gülüyor!"

"Hayır!" çocuk ısrar etti, sanki kendisine rağmen ona bir erkek kardeş sunulmak üzereymiş gibi. Sonra pişman olup ekleyiverdi:

"Ama bir gün onu buraya bana göstermeye getirebilirsin. Ve eğer bağırmazsa, benimle bir defalığına Kuzen Rudolf'un arabasıyla gelebilir. Kuzen Rudolf'a onun gelmesine izin vermesini söylerim. Ama sadece bir defa, hepsi bu! Öyle değil mi Fräulein? Bebeğin arabaya binmesine bir defa izin verebiliriz. Ama eğer bağırırsa, o zaman başka gelemez!"

"Hayır, bekle!" tekrar fikrini değiştirdi. "Şimdi gelemez. Onu başka bir sefer getir. Biz tatilden döndüğümüzde. İki gün içinde çıkıyoruz. Ya da belki sen de Ischl'a geliyorsundur?"

"Hayır, ben Ischl'a gitmiyorum. Belki başka bir yere?"

Bir an hayalinde yüce dağların arasına kurulmuş küçük bir köy canlandırdı ve içinde, şimdi Thea ve oğlu Martin'le beraber orada olmak için sessiz, tatlı bir özlem duydu; huzur içinde, tüm tehditlerden uzakta, bu öğleden sonranın güzelliğine batmış halde yaşamak için.

"Daha önce hiç Ischl'a gittin mi?" diye sordu Gurdweill.

"Ohoo!" diye haykırdı çocuk böbürlenerek. "Pek çok defa! Geçen sene de oraya gittik! Oraya gitmek trenle bir tam gün sürüyor. Müthiş derecede yüksek üç köprüden geçiyorsun! Ve benim pencereden dışarı bakmama da izin var! Annem bakmama izin veriyor. Orası müthiş derecede derin, ama ben korkmuyorum! Azıcık bile! Aşağıda mini minnacık evler ve sinek kadar küçük inekler var, ama onlar gerçek, canlı inekler. Durup, boyunlarını uzatıp başları yerde yemek yiyorlar. Ve bir tane siyah var, Herr Messerschmidt'in köpeği gibi tamamen siyah. Siyah olanı sevmiyorum – üfff, çirkin şey! Sonra uzun upuzun bir tünel gelir. Birden o kadar karanlık olur ki hiçbir şey göremezsin. Annemi bile. Ve hemen pencereleri kapatırız ki karanlıkta

kimse dışarı düşmesin. Ama ben azıcık bile korkmuyorum. Ve sonra tekrar aydınlık olur. Ve güneş parlar. O zaman pencereleri tekrar açarız. Sonra bir tünel daha gelir, daha bile uzunu. Ve tekrar gece olur. Ve sonra Ischl'a geliriz. Tren tırr- ta! tırr- ta diye gider! Ve sonra düdük çalar ve Ischl'a gelmiş oluruz bile. Senin küçük oğlun korkabilirdi! Küçük oğlanların hepsi o kadar aptal ki! Ama ben korkmam, azıcık bile. Hiç trene bindi mi, senin küçük oğlun?"

"Hayır" diye cevapladı Gurdweill, gülümseyerek.

"İşte, çünkü korkuyor."

"Ama Tini, hiç de korkmuyor!" dedi Gurdweill, kızın lepiska buklelerini sevgiyle okşayarak. "O cesur bir küçük adam ve yakında o da okula gitmeye başlayacak. Ve ona küçük bir araba alacağım. Gerçek bir araba, yeşil, iki koltuğu ve arkada yedek lastiği olan. O zaman ona ikiniz de binebilirsiniz."

"Güzel!" Tini onayladı. "Ama kim kullanacak?"

"İkiniz de sırayla kullanacaksınız. Önce sen, sonra Martin."

O anda uzaktan Dr. Astel ve Lotte'yi fark etti. Onu çoktan görmüşlerdi ve ona doğru geliyorlardı. Gurdweill ayağa kalktı ve küçük kıza elini uzattı:

"Peki Tini, şimdi gitmem gerekiyor. Ama tekrar görüşeceğiz değil mi?"

Dadısını başıyla selamladı ve arkadaşlarına doğru yürüdü.

"Evet, evet, bakın burada kim var!" dedi Dr. Astel. "Baba olduğundan beri seni gören olmadı."

Gurdweill kızardı ve kızardığı için kendine öfkelendi.

"Peki tek oğlun nasıl? Her şey yolunda mı? Ortadan kaybolduğuna bakılırsa insanlar doğum yapanın sen olduğunu düşünebilirler!"

"Henüz o aşamaya ulaşmadım" dedi Gurdweill şaka yapmaya yeltenerek.

Onu alıcı gözlerle inceleyen Lotte sonunda sordu:

"Peki adı nedir?"

"Martin" diye cevapladı Gurdweill, sesi sanki derin bir bunalımdaymış gibi ölü ve donuk çıkan Lotte'ye bakarak. Ama Lotte'nin yüzünde bunalımdan iz yoktu.

Oradan uzaklaşıp sessizce bulvardan aşağı doğru gezinme-

ye başladılar. Soğuk içecekler satan büfeye kadar iki sıra iskemlenin arasında yürüdüler, çitin yanından sağa döndüler, daire çizerek geriye döndüler ve yuvarlak çiçek yatağının öteki tarafına çıktılar. Bunaltıcı hava dağılmaya başlamıştı; akşam serin ve hoş olacaktı... Gurdweill'ın ruh hali de hafifleyip gevşedi. Fevkalade, saf bir mutlulukla doldu. Ergenlik çağını henüz geride bırakmış genç kızlar parkın ortasında oturmuş aşk hikâyeleri okuyor ve kendileriyle kitaplarının gizemli, rafine kadın kahramanları arasındaki şaşırtıcı benzerliğe hayret ediyorlardı. Öylesine dalmışlardı ki yanlarından defalarca geçen, okumalarının tutkulu dalgınlığıyla daha bile körpe tomurcuklar açan gelinlik çağı tazeliklerini gözleriyle yiyip bitiren genç adamları fark etmediler bile. Etrafta genç evli kadınlar da vardı, kiralık tahtırevanlarda oturup besbelli işten eve dönen kocalarıyla yolda buluşmayı bekliyorlardı. Örgü örüyor ya da nakış işliyorlardı, kimisi de okuyordu, ama daha genç kız kardeşlerinden daha az masum bir coşkuyla, bir gözleri de kendilerine yönelen erkek bakışlarına karşı tetikteydi. Orada her çeşit erkek vardı, kiminin iş hayatı sona ermişti: Sivil kıyafetleri önceki rütbelerini gizleyemeyen ve buyurgan beyaz bıyıklarını savaş meydanında kazanılmış madalyonlar gibi gururla taşıyan emekli ordu mensupları; komik, eski moda şapkaları ve on beş yıl önce üzerlerine göre dikilmiş takım elbiseleriyle emekli iş adamları. İş hayatları henüz başlamamış diğerleri: Lise ve üniversite öğrencileri. Ve yukarıdaki kategorilerin hiçbirine ait olmayan ve sayfiyede ya da deniz kenarında bir mesireye gitmeye güçleri yetmediği için tatillerini parkta oturarak geçiren diğerleri. Ama dışarıda, çitin tel örgüsünün gerisinde şehir dalgalanıp uğuldadı, tramvaylar bir aşağı bir yukarı hızla devindi, arabalar korna çaldı, at arabaları gürledi, insanlar Tanrı bilir nerelere koşturdu ve sakat askerler sadaka dilendi. Akşam adım adım indi, gelişi parkın içinde dışarıdaki işlek caddelerden daha açıkça hissedildi. Gurdweill arkadaşlarına şöyle dedi:

"Akşamı kasaba dışında bir yerde, örneğin Cobenzl'da geçirmeye ne dersiniz?"

Dr. Astel'in ve Lotte'nin buna bir itirazları yoktu.

"Neden olmasın?" dedi Lotte. Özellikle akşam yemeği için

evde olması gerekmediğine göre. Yazın evdeki düzenleri farklıydı. Bunun yanı sıra birkaç gün içinde tatile çıkıyordu ve bu da bir veda kutlamasını gerektiriyordu, öyle değil mi?

Tramvay durağına giderken, Gurdweill yolda ona bu sene nereye gitmeyi düşündüğünü sordu.

Henüz kararlaştırmamıştı. Ama muhtemelen Achensee'ye ya da Zell am See'ye gidecekti. Her hâlükârda Tirol'e. Evet, bu sene Tirol'ü göresi gelmişti. Geri kalanına gelince, her zaman son dakikada, biletini alırken kararlaştırır, kesin istikametini Tanrı'ya bırakırdı. Kim bilir, bahsettiği iki yere de gitmeyebilir, Zillertal'a ya da Mayrhofen'e gidebilirdi örneğin – bu tamamen son dakikada netleşirdi.

Lotte yaklaşan seyahatinden bahsederken Gurdweill'ın içinde sıcak bir şeyler kıpırdandı. Ansızın, Lotte'nin onun için çok değerli olduğunu ve sonsuza dek ruhunun bir parçası olacağını hissediverdi. Eğer uzun süreliğine gidiyor olsaydı ondan kolaylıkla ayrılamazdı. Doğru, onu çok sık görmüyordu, ama nazik ve ilgili Lotte'nin yakında bir yerlerde olduğunu ve onu istediği zaman görebileceğini bilmenin onun üzerinde rahatlatıcı bir etkisi vardı. Peki ya birdenbire ölecek olursa... Bu düşünce sanki bir çatlaktan bilincine sızmış gibi beklenmedik bir şekilde aklına geldi ve öylesine dehşete düştü ki olduğu yerde duruverdi. Şimdi neden ölümü düşünecekti ki, üstelik de tüm insanlar içinde, genç ve besbelli mükemmel derecede sağlıklı olan Lotte'yle bağlantılı olarak? Ürkmüş bir halde, böyle mükemmel bir akşamda Cobenzl'da gezintiye çıkmış olmanın keyfine yoğunlaşarak düşünceyi aklından uzaklaştırmayı denedi, kötü kokuyu maskelemeye çalışmak için odaya kokulu su sıkan biri gibi – ama dengesine tekrar kavuşmayı başaramadı. Lotte'nin ölümü düşüncesi zihninin bir köşesine çekildi ve gizli zehrini ruhuna zerk etmeye devam etti. Gurdweill'ın keyfi kaçmıştı.

"Birden neden o kadar hüzünlendin?" diye sordu, yüzündeki karanlık ifadeyi fark eden Lotte.

"Tam tersi, hiç de hüzünlü değilim!" diye cevapladı onu Gurdweill ve gülümsemeye çalıştı.

"Elbette endişeleniyor! O artık bir baba!" Dr. Astel espri yaptı.

Üç vagonu boş olan bir tramvay tam önlerinde durdu ve anında doldu. Yarım saatte Grinzing'e vardılar ve önce dağa çıkıp orada akşam yemeği yemeye karar verdiler. Ne mutlu ki hemen Cobenzl'a giden bir tur otobüsünde yer bulabildiler ve bahçeler, çimenlikler ve üzüm bağlarıyla çevrili villaların dizili olduğu rahat, geniş yolu çıktılar. Ormana çoktan karanlık çökmüştü, ama öte taraftan hava gurubun gül rengi ışıltısına batmıştı. Hafif bir esinti, dağ yamacına tırmanan dev arabaya doğru esti. Ağaç tepelerinde şakıyan kuşlar ve öten ağustos böcekleri olmalıydı ama arabanın gürültüsü seslerini bastırmıştı. Araba varış noktasına gelip de durduğunda, sessizlik sonsuz ve hatta biraz da rahatsız edici gibi geldi. Sonra yolcular inmeye başladılar. Büyük "Cobenzl Kafe-Restoran"ın epey kalabalık olan geniş, açık terasının önünde duruyorlardı. Gurdweill ve arkadaşları daha az fiyakalı bir yer tercih ediyorlardı ve yakındaki küçük kafelerden birine girdiler. Kafe terasının kenarından, şehrin aşağılarında geniş bir alana yayıldığını görebiliyorlardı; koyu kilise çan kuleleri, aydınlık akşam göğü zeminine karşı orada burada gölgeler gibi dikilmişti. Çok uzakta, hava daha aydınlık olmasına rağmen her nedense ışıklandırılmış dev Dönme Dolabı gördüler. Tüm bu sahne bir masal dünyasından alınmış gibi görünüyordu ve burayı sıradan hayatlar yaşayan insanların doldurduğuna inanmak çok zordu.

Lotte şöyle dedi:

"Buraya gelmek iyi fikirdi. İnsan ağır bir yükten kurtulmuş ve sonunda nefes alabiliyormuş gibi hissediyor."

Yemekleriyle şarap ısmarladılar. Lotte iştahsızca yedi ve ısmarladığı omletin yarısına dokunmadı. Gurdweill ona göz attı ve yüzünün her zamankinden daha da solgun ve ince olduğunu gördü, gözlerinin altında da koyu renk halkalar vardı. Ani bir acı hissetti. Lotte'nin nesi var, diye sordu kendi kendine. Onun gibi neşeli bir kızın! Bir sene önce farklı biriydi! Bir gün onunla konuşması gerekecekti, Tirol'den döndüğünde. Her halükârda, onun da iştahı kaçıverdi ve rostosu büsbütün lezzetsiz geldi.

Alacakaranlık yavaş yavaş gökyüzüne sızıyor ve onu yeşilimsi-külrengi bir maviye boyuyordu. Havada insanın ruhuna sızıp, onu incelikli, narin ve zar zor algılanabilen her çeşit tahri-

ke açık, hassas ve biraz da melankolik kılan tanımlanamaz bir şey vardı. Fazla uzakta olmayan bir çayırlıkta küçük bir hayvan çimenlerin arasından hızlıca zıpladı. Muhtemelen bir tavşandır, diye düşündü Gurdweill, sanki küçük sevgili kardeşini düşünür gibi. Aşağıdaki şehirde bir ufuktan ötekine dek sayısız ışık yandı. Uzakta, uzakta sol tarafta hareketli, sallanan bir turuncu ışık zinciri vardı.

"Bakın, şuraya bakın!" Lotte sola işaret etti. "Bir tren olmalı!"

Ve hepsi diğer tüm ışıklar arasında yavaşça kıvrılan treni seçmek için gözlerini zorladılar.

"Onu görüyorum!" dedi Dr. Astel. "İşte orada, dönme dolabın yanında."

Ama artık görecek bir şey yoktu. Tren gözden kaybolmuştu.

Kafe terasındaki ışıklar da yakılmıştı. Şimdi daha az müşteri vardı. Pırıl pırıl beyaz ceketleri içindeki üç garson, yapacak bir şeyleri olmadığı için biraraya toplanmış duruyorlardı. Bu hareketsizlikleriyle o kadar zavallı görünüyorlardı ki Gurdweill bir şey ısmarlamak ve onları bu hüzünlü ruh hallerinden uyandırmak için ani bir istek duydu.

"Hadi hesabı ödeyip kısa bir yürüyüşe çıkalım" diye önerdi Dr. Astel. "Yoksa burada oturmaya devam etmek mi istersiniz?"

Kimse oturmaya devam etmek istemiyordu ve ayağa kalkıp oradan ayrıldılar. Lotte, çantasını taşıması için Dr. Astel'e verdi ve iki tarafındaki arkadaşlarının koluna girdi. Gurdweill, kıyafetlerinin üzerinden Lotte'nin kolunun sıcaklığını hissetti ve içi sakin, mutlu bir güvenlik duygusuyla doldu. Karanlıkta arada sırada ayaklarına sürtünen iki sıra gül ağacının arasındaki taşlık, dar bir patikada yürüyorlardı. Yeni biçilmiş otun taze, buğulu kokusu uzakta bir yerlerden onlara doğru taşındı. Çevredeki ağaçların dallarından zaman zaman alçak sesli, bastırılmış bir hırıltı kaçıyor, bir an sürüyor ve duruyordu. Sonra tekrar sessizlik hâkim oluyordu, bu sessizliğe sadece kendi düzensiz ayak sesleri karışıyordu. Kimse konuşma ihtiyacı hissetmiyordu. Sadece, berrak bir kadın sesi şimdi bir şarkı söylemeye başlasaydı, ağaçların gerisinde bir yerden, ne çok neşeli ne de çok hüzünlü bir şarkı, sanki gecenin boğazından dökülüyormuş

gibi ne kadar mükemmel olurdu, diye düşündü Gurdweill. Çok eskilerden bir yaz akşamını hatırladı, savaştan önce, her şey hâlâ çok basit, net ve anlaşılır iken. Meidling'in yanındaki yolda Ilse Rubin ile yürürlerken, kız birden şöyle demişti: "Mutluluk ve kötü talih dışarıdan değil, kendi kalplerimizden gelir." Haklıydı. Haklı olduğunu o zaman bile biliyordu. Tuhaf bir kızdı. Her şeyin olumlu yönünü bulmayı bilirdi ve en küçük şeyden mutlu olurdu. Dünya ona ne kadar da basit görünüyordu! Gurdweill'ın hayatında tanıdığı, hiçbir koşul altında asla acınamayacak tek kişiydi. Ilse Rubin'e acımak imkânsızdı. Çünkü en kötü koşullarda bile, dünyaya karşı büyük sevgisi sayesinde yine herkesten daha mutlu olurdu. Şimdi nerelerdeydi acaba?

Dr. Astel, her nedense Lotte'yi rahatsız eden bir melodi mırıldanmaya başladı.

"Kes şunu!" dedi Lotte.

"Ne, şimdiden aşağı mı iniyoruz?" dedi Dr. Astel birdenbire, sanki kendini haklı çıkarmak için. "Ama daha erken! Bu yol da doğrudan Sievering'e çıkıyor."

"Aşağı inen başka bir yol yok!"

"Peki o zaman, tekrar yukarı çıkabilir ve on bire kadar Cobenzl'da dolaşabiliriz; sonra da son tramvayı yakalamak için vakti gelince Grinzing'e ineriz."

"Hayır, burada yürümeye devam edeceğiz!" dedi Lotte. "Öyle değil mi, Gurdweill?"

Onun için fark etmezdi. Onlar ne istiyorsa onun için de uygundu.

"Tamam o zaman! Tekrar yukarı çıkacağız!" dedi Lotte öfkeyle.

Geri dönerlerken, sanki içinde yürüyerek onun güzelliğini bozmuşlar gibi aynı yol öncekinden daha az çekici göründü.

Lotte birden soruverdi:

"Onu çok sevdiğini tahmin ediyorum, oğlunu?"

"Evet, onu çok seviyorum" diye cevapladı Gurdweill sadece.

"Saçlı mı doğdu?"

"Sarı saçlı."

"Hımm... sarı saçlı... sanırım biz de yakında nişanlanacağız... birkaç ay içinde... Belki sonbaharda..."

Sinirli bir kahkaha patlattı.

"Eğer acele etmezsem kızkurusu olacağım, öyle değil mi, ha ha... Ailem de söylenmeye başladı. Beni alacaksın, değil mi Mark? Benimle evlenme konusundaki fikrini değiştirmedin, değil mi?" Ve şefkatli, yakaran bir ses tonuyla ekledi: "Lütfen sevgilim, fikrini değiştirme..."

"Ama Lotte, sen hazır olduğun anda hazırım!" dedi Dr. Astel, yarı şaka yarı ciddi. "Sadece senin rızanı bekliyorum!"

"Gerçekten mi? Fikrini değiştirmediğine emin misin? Sadece senden biraz daha beklemeni istedim. Birkaç ay daha. O halde halen benden sıkılmadın? Duyuyorsun Gurdweill, halen benden sıkılmamış! Ve o zaman benim adım Frau Doktor Mark Astel olacak– kulağa ne kadar hoş geliyor! Bunun için bir öpücüğü hak ediyorsun!"

Ve kendisini kollarından kurtarıp Dr. Astel'i hızlıca dudaklarından öptü.

"Al işte sevgilim! Bu veresiye. Peki kaç çocuk istiyorsun Herr Doktor Astel? Beş? Altı? Ve sarı saçlı mı, ha?"

Birden sesi boğuklaştı. "Belki de hiç çocuk istemiyorsundur? Modern bir evlilik? Tarafların kendi hayatını yaşadığı? Hatta ayrı evlerde oturduğu? Ayrı masalar ve ayrı yataklar! Dostumuz Gurdweill böyle bir evliliği kabul etmezdi, biliyorum! Çocuklara bayılıyor, dostumuz Gurdweill, ha ha! Ve ona bir değil beş tane bile yetmez, öyle değil mi Rudolfus?"

"Neden böyle konuşuyorsun Lotte?" dedi Gurdweill, merhamet dolu bir fısıltıyla. "Bu doğru değil, biliyorsun bu hiç de böyle değil..."

Lotte'nin söylediği her kelime kalbine bir bıçak gibi saplanarak ona büyük ıstırap veriyordu. Onu bir şekilde rahatlatmak istiyordu ve elini alıp içtenlikle sıktı. Ama Lotte elini çekti. Işıl ışıl aydınlatılmış kafe terası tekrar belirdi. Lotte tir tir titriyordu, ama büyük bir çabayla kendisini kontrol etti. Çantasını Dr. Astel'den aldı ve bir mendil bulup çıkardı. Burnunu silme bahanesiyle gizlice gözlerini sildi. Kimse konuşmadı. Biraz sonra, "Cobenzl Kafe-Restoran"a vardıklarında Dr. Astel saatine baktı. Sanki birilerini uykusundan uyandırmaya korkuyormuş gibi fısıltıyla şöyle dedi:

"Daha onu çeyrek geçiyor. İsterseniz buraya girip bir şeyler içebiliriz. Daha bir sürü zamanımız var."

"Güzel!" dedi Lotte, sesi şimdi oldukça farklıydı. "Susadım."

Tırabzanların yanına oturduklarında Gurdweill kendisini Lotte'nin karşısında buldu ve yüzünün öncekinden daha bile solgun olduğunu ve gözlerinin alev alev yandığını gördü. Lotte bira istedi ve üç bardak birayla sigara ısmarladılar. Lotte bardağının yaklaşık üçte birini içip bardağı masanın ortasına doğru itti. Sonra hafifçe gülümseyerek şöyle dedi:

"Neden hiçbir şey söylemiyorsunuz?"

Açık mavi hasır şapkasını çıkardı, sade bir kloş şapkaydı ve kısa, gür, kıvırcık saçları yüzünün etrafına yayılarak onu daha da solgun gösterdi. Sevimli, kadınsı kaşları vardı; yumuşak ve fazla yüksek olmayan. Çantasından beyaz bir tarak çıkararak saçlarını düzeltti. Dr. Astel onun her hareketini hüzünlü bir havayla izledi, oyuncu esintinin ağzından kaptığı, şekillerini kaybedene kadar hırpaladığı ve gecenin içine fırlattığı koyu, duman halkaları üfledi havaya. Yakındaki bir kestane ağacından iki yaprak birden pembe, mavi kareli masa örtüsünün üzerine uçtu ve Gurdweill'ın bardağının yanına kondu. Gurdweill birini aldı, gözlerine doğru kaldırıp dikkatle inceledi. Yaprağın bir tarafında küçük sarı bir benek keşfetmesi üzerine onu koparttı, Lotte'yi ve az önce şahit olduğu ıstırap patlamasını düşünerek sigara aralarında yapraktan geriye kalanları dalgın dalgın çiğnemeye başladı. Ona nasıl yardım edeceğini bilmiyor, hüzün içini kemiriyordu. Yaprağı fırlatıp attı ve başını aşağıdaki titreşen ışık denizine çevirdi. Gizlenmiş şehir şimdi yabancı ve düşman görünüyordu ve içi aşağıda bir yerlerde yalnız ve korumasız olan oğluyla karısı için endişeyle doldu. Kimse konuşmadı. Dr. Astel'in her zamanki güleç mizacı bile onu terk etmişti sanki, zira ona özgü olmayan, inatçı sessizliğini korudu. Dr. Astel bu kederli sessizliğiyle Gurdweill'a ansızın ve nedensiz ağlamaya başlayan canlı, neşeli bir oğlan çocuğunu düşündürdü endişeyle. Lotte tarağı tekrar çantasına koydu. Arkadaşlarının üzerine çöken hüzünden her zaman olduğu gibi kendisini sorumlu hisseden Gurdweill, Dr. Astel'e şöyle dedi:

"Peki sen bu sene tatilini nerede geçireceksin? Tirol'de değil mi?"

"Bilmiyorum. Belki Vorarlberg'e giderim. Ama ancak bu aydan sonra."

Bir an sonra ekledi:

"Bana bir iki haftalığına katılman için seni davet etmekten memnuniyet duyarım, eğer istersen."

Lotte, Dr. Astel'e minnetle baktı. "Her şeye rağmen Dr. Astel iyi biri, diye düşündü ve iyi bir arkadaş!"

"Gelmek isterdim. Ama şimdi bebek varken, imkânsız. Onu yalnız bırakamam."

"Neden ona sen bakacakmışsın ki?" Lotte araya girdi. "Ya Thea? Ve akrabaları? Elbette bir haftalığına uzaklaşabilirsin?"

"Hayır, bu imkânsız. Başka bir zamanda çok memnun olurdum, ama şimdi olmaz. Ayrıca tatile ihtiyacım yok. Kendimi turp gibi hissediyorum. Ama keşke Thea'yı bir yerlere gönderebilseydim. Hastaneden çıktığında tatile ihtiyaç duyacak olan sadece o."

Lotte suratını astı ve Dr. Astel'le manalı bir şekilde bakıştılar, ama Gurdweill fark etmedi. Gurdweill, Thea'nın adını ne zaman başkalarının yanında ağzına alsa rahatsız olur ve utancını gizlemek için bir an önce konuyu değiştirmeye çalışırdı. Sanki sıkıntısını yutmak istermiş gibi birasından büyük bir yudum aldı. Yine üç arkadaş arasında gergin, huzursuz bir sessizlik oldu. Kafedeki müşteriler birer birer ayrılıyorlardı. Kimisi terasın dışındaki boş alanda bir hayvan sürüsü gibi bekleyen arabalara bindi, korna çalıp gecenin içine doğru hareket etti; diğerleri yürüyerek gitti, karanlığı kahkahalarla ve arada sırada bir şarkıdan parçalarla böldüler. Lotte de gitmek istedi. Keyfi açıklanamaz bir şekilde yerine gelmişti ve bu arkadaşlarının ruh hallerinin de iyileşmesine neden oldu. Binayı arkalarında bıraktıklarında ve ışıklar ağaçlar arasında kaybolduğunda, Lotte düzgün, dik yolda neşeyle koşmaya başlayarak diğer ikisini onu takip etmek zorunda bıraktı, onlar da bunu seve seve yaptılar. Yüksek, berrak sesiyle gülen Lotte, küçük, hızlı, davul çalıyormuş gibi adımlarla koşarken, Dr. Astel, uzun, cambaz gibi bacaklarıyla onun ardından zıplaya zıplaya gidip onu hemen,

soluk soluğa, göğsü inip kalkar vaziyette yakalamadan önce öne geçmesine izin verdi. Bu yarış birçok defa tekrarlandıktan sonra Lotte şöyle dedi:

"Gurdweill koşamaz ki! Gel de beni yakala!"

Gurdweill onu kovalayıp yakaladı. Kısa boyluydu ama hızlı ve çevikti. Lotte bitkin vaziyette başını onun omzuna yasladı ve Dr. Astel yaklaşana kadar öyle kaldı.

"Çok yoruldum çocuklar! Daha fazla yürüyemeyeceğim. Beni taşımanız gerekecek!"

İki adam kollarını kilitleyip Lotte'ye bir koltuk yaptılar, Lotte de üzerine binerek kollarını boyunlarına doladı. Sanki ata biniyormuş gibi, onların adımlarına uygun olarak ileri geri sallanan Lotte'yi bu şekilde yaklaşık elli metre taşıdılar.

"Bu yine eski Lotte!" dedi Gurdweill kendi kendine. "Onu bir buçuk sene önce hatırladığım gibi!" Ama yine de onun için endişelendi.

"Seni bu şekilde eve kadar taşıyabiliriz!" diye haykırdı Dr. Astel neşeyle. "Tüy kadar hafifsin!"

Yine de Lotte inmeye karar verdi. Artık hiç yorgun değildi. Ve ayrıca, "zavallı Gurdweill"ın yükün altında kalacağından korkuyordu.

Gurdweill, Lotte'yi onun açısından dert edecek bir şey olmadığı konusunda ikna etti. Onu böyle saatlerce taşımaya devam edebilirdi! Bunu ona ispat edecekti! Ve Dr. Astel, kendi adına, onu tamamen tek başına taşımaya hazırdı, kasabaya doğru tüm yol boyunca. Bunu yapmaktan çok memnun olurdu!

Ama Lotte bunu istemiyordu. O kadar da yorgun değildi! Onlar çok hızlı yürümedikleri sürece.

Yolda azgın bir şekilde, uçarak giden bir araba arkalarından geldi ve onları kenara çekilmeye zorladı. Farları önünde göz kamaştırıcı, turuncu bir parıltı yansıtıyordu. Ondan sonra yolun kenarından devam ettiler. Lotte şöyle dedi:

"Yaz geceleri! Bazen böyle geceleri ateşli, genç bir kadının vücudu gibi hissedebilirsiniz! Hiç hissetmediniz mi? Etrafta güzel bir koku vardır, havanın ılık ya da bunaltıcı olması önemli değildir, hep genç bir kadının vücudu gibi kokar. Hiç kuşkusuz böyle geceler bazı erkekleri arzudan çılgına çevirir. Bunu anla-

yabiliyorum. Özellikle sayfiye yerlerinde. Böyle kapkara bir gecenin soluduğunu ve konuştuğunu hissedemiyor musunuz? Ve ne kadar şefkatli ve sevecen olduğunu, ne kadar tutkulu!"

Gecenin taze tutkusunu açıkça hissetmeye başladılar. Ve buna, onların duyularını uyandırıp sersemlemiş bir halde gecenin ve kendi bedeninin bilincine varmalarını sağlayan Lotte'nin kendi taze, uysal, hoş kokusu karışıyordu. Kendilerini arzulu, mest olmuş hissettiler ve ağızları kurudu. O gece ilk defa yorgun hissediyorlardı kendilerini. Kimse konuşmadı. Tepeden aşağı yürümeye devam ettiler. Yanlarından hiç araba geçmedi. Yol ıssızdı ve ağaçlar sağlarında ve sollarında birer duvar oluşturmuştu. Yapraklar hafifçe hışırdadı, neredeyse duyulmayacak bir sesle. Uzakta bir lokomotif düdük çalıp sonra sustu. Geceye doğru sadece kendi ayak sesleri duyuluyordu: Tap, tap, tap, Lotte, Dr. Astel ve Gurdweill'ın ayak sesleri. O anda hiçbirinin aklından tek kelime etmek geçmedi. Hayır, gece muhafaza edilmeliydi, en azından bir süreliğine; dokunulmamış, bütün ve yoğun, kelimelerden yoksun. Belki de bu üç insan bunu bütün hayatları boyunca hatırlayacak ve yirmi ya da otuz yıl sonra düşüncelerinde buna döneceklerdi, narin, kalıcı anıların hüznüyle.

Ve sonra Lotte bastırılmış, küçük bir kahkaha koyverdi, sanki gizli bir düşünceyi sonuçlandırır gibi. Diğerleri ağır bir uykudan uyandırılmış gibi irkildiler; her nedense utanmış görünüyorlardı.

"Bize bir sigara ver!" dedi Gurdweill.

Ve üçü de sigara yaktılar.

Yol aniden kıvrılarak uzakta tek tük bir dizi evi gözler önüne serdi. Evlerin pencerelerinde ışık yanıyordu ve yanan sokak lambaları uzun aralıklarla görünmeye başladı. Onlar yaklaştıkça villaların birinde çitin gerisinde bir köpek havlamaya başladı, bu belki de daha önce havlamalarını duydukları köpekti.

"Grinzing'e geliyor olmalıyız!" diye haykırdı Dr. Astel.

Sokak lambasının ışığında saatine baktı:

"On biri on geçiyor! Hâlâ yetişebiliriz! On dakikaya tramvay durağında olacağız."

Burası şehrin başladığı yerdi, lakin şehir sayfiye yerleriyle başlıyordu. Sanki sonunda kararını verene kadar iki tarafı da ida-

re ediyordu. Yol üzerinde orada burada alçak yazlık evler ve birkaç katlı, çıkma teraslı bir ev sıralanmıştı. Şehir enstrümanını deneyen, doğru notaya basıp çalmaya başlayana kadar yanlış notalara tereddütle basan bir müzisyene benziyordu. Caddeler ıssızdı ve loş aydınlatılmıştı. Küçük evlerin çoğunda insanlar çoktan yatmıştı. Kimi pencerelerin içinde görünen kar beyaz perdeler tatlı, güvenli bir uyku ve koruyan, anaç kanatlar hissi uyandırıyordu. Bir yerlerde bir bebek ağlamaya başladı ve hemen tekrar sustu. Topal bir köpek seke seke koşarak onlara doğru geldi, koklamak için durdu ve onları arkadan izlemek için geriye döndü. Karanlık ara sokağın girişinde, bir ağacın gölgesinde saklanmış bir bankta sarmaş dolaş bir çift oturuyordu. Sonra cadde geniş, iyi aydınlatılmış bir alana çıktı, tramvay terminali önlerindeydi. O anda bir tramvay terminalden çıktı ve çanını yüksek sesle çalarak şehre doğru hareket etti. Bu son tramvay olmasa da, üçü de sanki daha önce bir işarette anlaşmışçasına hummalı bir koşuya giriştiler.

"Yakalıyoruz, yakalıyoruz!" diye haykırdı Dr. Astel koşarken.

Son vagona atlayıp ön koltuklara gelene kadar koştular ve oturdular. Sonra sanki uzun süredir birbirlerini görmemiş gibi bakıştılar, ışıklar birden açılıverdiği sırada karanlıkta birlikte oturmakta olan insanlar gibi.

Vagon neredeyse boştu. Kirli mavi tulumlu iki işçi karşı köşelerde tıkış tıkış oturuyor ve sanki seyahat tüm gece sürecekmiş gibi şekerleme yapmaya hazırlanıyorlardı. Onların dışındaki tek yolcu, yanında küçük bir oğlan çocuğu ile içinden ölü bir tavşanın başının sarktığı üzeri örtülü bir sepet bulunan fakir bir kadındı. Çocuk tavşana dokunmak için elini uzatıp durdu ve kadın onu azarlayıp eline vurdu, ama çocuk sadece güldü. Sonunda kadın sepeti alıp koltuğun altına koydu; tavşanın başı oradan da koridora sarkmaya devam etti. Pek ağırlık yapacak yolcu olmadığından, tramvay kulakları sağır edecek bir sesle ileri doğru atıldı, öylesine şiddetle sarsıldı ki sanki yoldan çıkmış ve kaldırım taşları üzerinde yan yatarak ilerliyordu. İstasyonları telaşla, durmadan geçti. Kondüktör yol paralarını almaya geldiğinde sanki canı uyuyan işçileri uyandırmak istemedi, kendisi de yarı uykulu görünüyordu.

İnsan kalabalıkları için tasarlanmış umumi yerler, diye düşündü Gurdweill, ezilmiş sigara izmaritleri, kullanılmış biletler, buruşturulmuş gazeteler vs. gibi hayat artıklarıyla darmadağın, boş ve ıssız olduklarında çok kasvetli olurlar. Aynı anda hem acıma hem de dehşet duyguları uyandırırlar. Aynı şey geceleri Posta Ofisi, sinema salonları, kafeler, tiyatrolar, sirkler ve benzerleri için de geçerlidir.

Karşı pencerelerin üzerinde, Sezession'daki çoktan sona ermiş olan bahar sergisinin; sonbaharda gerçekleşecek Altıncı Viyana Fuarı'nın; Suchard Çikolatası'nın ve Gillette tıraş bıçaklarının; tiyatronun yeni büyük yıldızı Roneggar'ın; fantastik yeni bir dikiş makinesinin; dünyanın en büyük "karavanının"; *Der Tag*'ın –"Alın ve okuyun!" vs. ilanlarını okudu. Bunları dalgın dalgın, sadece kelimelerin gerisindeki sıkıntıyı kavramaya yetecek kadarıyla okudu. Bazı ilanlar gevşemiş ve sinir bozucu bir şekilde pencerelere doğru sallanıyordu.

Gurdweill, yanında oturmakta olan Lotte'ye göz ucuyla baktı. Yorgun ve rahatlamış görünüyordu. Aklına birkaç saat önce gelen, onun olası ölümüyle ilgili düşünceyi hatırladı ve aynı dehşeti tekrar hissetti. Ama hemen toparlanıp kendi kendine endişelerinin aptalca ve mantıksız olduğunu söyledi. Eğer insan böyle her aklına geleni ciddiye alacak olursa, bunun sonu yoktu! Yine de Lotte, Dr. Astel'le evlense iyi olurdu! Evlilik hayatı bir kere başladığında insanın zihnini sakinleştirir. Küçük günlük kaygılar boşluğu doldurmaya yarar! Lotte'ye onun üzerinde yaratmış olduğundan emin olduğu kötü izlenimi yok etmek için bir şey söylemek istedi. Ama aynı zamanda, geçmişte zaman zaman yaptığı gibi, ağzından her şeyi berbat edecek aptalca bir söz kaçırmaktan korkuyordu. Ve bu endişe aklına düşer düşmez, pişman olacağı bir şey söylemekle hükümlü olduğunu anladı. Ve bunun tam olarak ne olduğunu da biliyordu. Şu an söylemesi tam da yasak olan şey. Bir an kendisiyle mücadele etmeye çalıştı, fakat boşuna olduğunu biliyordu. Rahat oturamadı ve koltuğunda kıpırdanmaya başladı. Lotte'den uzaklaşıp bacak bacak üstüne attı. Sonunda artık kendisini tutamıyordu. Aniden tekrar Lotte'nin yanına geçti ve sanki kendisini berbat bir şeyden arındırmak için sabırsızlanıyormuş gibi tuhaf bir telaşla soruverdi:

"Ölümden korkuyor musun Lotte?"

Gurdweill aptalca gülümseyerek yere baktı. İşte, yaptım! diye düşündü, ferahlayarak. Artık cevabın da bir önemi yoktu. Tek önemli olan, şimdi Lotte'yi tehlikeye karşı uyarmak için bir nevi ikaz olarak kendisine haklı gösterdiği soruydu. Fakat Lotte'nin sessizliği onu rahatsız etmeye başladı. Başını kaldırdı ve Lotte'nin başı hafifçe öte tarafa çevrili, gözleri karşı pencerede, hâlâ aynı şekilde oturmakta olduğunu gördü. Başının etini yiyen şüphe zihnine süzüldü: Sorusunu yüksek sesle sormuş muydu yoksa sadece düşünmüş müydü? İkinci ihtimal onu endişelendirdi ve bu sefer Dr. Astel'in bile duyabileceği kadar yüksek sesle tekrar sordu:

"Ölümden korkuyor musun Lotte?"

Lotte ona düşmanca baktı ve rahatsızlıkla şöyle dedi:

"Hemen öğrenmen mi gerekiyor? Bunu başka bir zamana erteleyemez miyiz?"

"Gurdweill, felsefi bir ruh hali içinde" dedi Dr. Astel gülümseyerek.

"Ah, boş ver, önemli değil!" dedi Gurdweill.

Nussdorfer Strasse'den iki durak önce küçük çocuk ve tavşanlı kadın indi. Geniş, kırmızı suratlı, dudaklarının arasına uzun, kahverengi Virginia purosu sıkıştırılmış ve başında melon şapka bulunan cüsseli, ağır bir adam, yanındaki cılız küçük kadını sürükleyerek içeri girdi. Gurdweill ve arkadaşlarının hemen karşısına oturdular. Cüsseli adam ince, neredeyse görünmez dumanlar üflüyor ve gözlerini dikmiş Lotte'ye bakıyordu. Birden karısına tüm vagonun duyabileceği kadar yüksek sesle şöyle dedi:

"Bu Polonyalılar, bunlardan kurtulamazsın!"

Üç arkadaş duymamış gibi yaptılar. Lotte oturduğu yerde taş kesilmişti. Bir şeyler olacağını hissetti ve arkadaşlarına tramvaydan inelim demek istedi. Ama hiçbir şey söylemedi. Sözlerinin hedefi kaçırdığını gören adam şimdi doğrudan onlara hitap etti:

"Evet, evet, sizi kastediyorum!" dedi Viyanalı aksanı ve bir kasap kadar kaba saba sesiyle. "Neden bakıyorsunuz bana? Yahudileri diyorum! Siz Yahudisiniz değil mi?"

Dr. Astel ile Gurdweill yerlerinden fırladı. Kan Gurdweill'ın beynine hücum etti ve yüzü önce kırmızıya sonra beyaza döndü.

"Sen, sen" diye öfkeyle söylendi Dr. Astel, yumruğunu şişman adamın yüzünde sallayarak, "sen kapa çeneni! Yoksa seni tramvaydan atarım!"

"Kim? Sen mi beni tramvaydan atacaksın?" diye gürledi adam, ayağa fırlayarak. "Beni? Bir Viyanalıyı? Sen geldiğin Galiçya'ya geri dön! Beni tramvaydan atmak istiyormuş!" Artık tamamen uyanık olan ve kavga edenleri açık gözlerle izleyen iki işçiye döndü.

Kondüktör kapıdan içeriye başını uzatıp seslendi:

"Beyler, kavgaya hemen bir son verin yoksa topunuzu indiririm!"

"Ne? Ben biletimi ödedim! Yahudileri indir!"

Tüm bu zaman boyunca kolunu çekiştirip, "Bırak Shurl, bırak" diye tekrar edip duran kadın şimdi ayağa kalktı:

"Hadi Shurl, aktarma yapacağız. Nussdorf'a geldik bile."

"Kapa çeneni, seni yaşlı gudubet! Nerede aktarma yapacağımı senden öğrenecek değilim!"

Tramvaydan indiler ve Gurdweill ile Dr. Astel yerlerine döndüler. Kondüktür özür dileyen bir ses tonuyla, "Adam körkütük sarhoştu" deyip gitti. İki işçi uykularına devam etti. Yeni yolcular bindi ve gerilim yatıştı. Öfkesi anında dinen Dr. Astel, kesin bir zafer kazanmış gibi memnuniyetle şöyle dedi:

"Domuza bak! Domuz gibi bira içip sonra gelip Yahudilere çamur atıyor!" Kimse cevap vermedi. Gurdweill her nedense sanki tartışmanın nedeni kendisiymiş gibi utandı. Yapması gereken bir şeyi yapma şansını kaçırdığını üstü kapalı hissederek kendisiyle ilgili memnuniyetsizlik hissiyle doldu. Pencereden dışarı, ona yabancı ve itici görünen yarı boş caddelere baktı. Sanki bir şekilde onu gücendirmiş gibi Lotte'ye bakmaya cesaret edemedi. Nihayet Schottentor'a vardıklarında kendisini kurtarılmış hissetti. Gece yarısıydı. Dr. Astel ve Lotte'nin Ring tramvayına geçmesi, onun ise aksi istikamete gitmesi gerekiyordu. Ayrılırlarken Lotte şöyle dedi:

"Evet Gurdweill, ben gitmeden önce muhtemelen görüşemeyeceğiz. Yarın ya da ertesi gün öğleden sonra uğramak istemezsen eğer."

Maalesef bunu yapamayacaktı. Öğleden sonraları onun için özellikle zordu.

Lotte de öğleden sonraları işi olduğunu hatırladı. Seyahatinden önce daha halletmesi gereken şeyler vardı. Biraz alışveriş yapması gerekiyordu. En iyisi şimdi vedalaşmalarıydı. Ama Lotte ona bir kartpostal göndermeye söz verdi... belki de bir mektup...

"Elbette, elbette!" dedi Gurdweill hevesle, Lotte'nin alaycı ses tonunu fark etmeden. "Lütfen yaz, ben de yazacağım, nasıl olduğumu ve Martin'in nasıl olduğunu söyleyeceğim. Eğer ilgileniyorsan, tabii ki."

"İlgilenmek doğru kelime değil!" diye cevapladı Lotte, gizli bir alaycılıkla. "Yeniden buluşana dek sana şans dilerim!"

Yirmi Beşinci Bölüm

Gurdweill bir süre durup tramvayın Dr. Astel ve Lotte'yle beraber uzaklaşmasını izledi, sonra geri döndü. Daha çok zamanı olduğundan eve yürümeye karar verdi. "Tahtakuruları bekleyebilir!" diye düşündü şakayla karışık. Birden sanki omuzlarından bir yük kalkmış gibi, özgürleşmiş hissetti kendisini ve rahat rahat gezindi. Küçük kızla parktaki sohbetlerini hatırlayınca kalbi narin bir tatlılıkla doldu. Martin onun yaşına geldiğinde –ve bu çok da uzak değildi– nasıl da bir mutluluk kaynağı olacaktı! Gurdweill daha arkasını bile dönmeden yıllar uçarcasına geçecekti. Ve bu arada ona kendisi bakacak, gözünün bebeği gibi üzerine titreyecekti! Ve Lotte de iyi olacaktı... Her şey sonunda yoluna girecekti... sinirleri, yani... Gurdweill düşüncelerini kasten bu daha az tehlikeli yöne doğru itti, çünkü önceki korkusunun, içinde kara şekilsiz bir yumru gibi tekrar çoğalmaya başladığını hissetti ve her şeyin suçunu onun sinirlerinin durumuna atmaya karar verdi, tedavisi de hiç kuşkusuz sağlığını ve mutluluğunu geri getirecekti.

Kai ıssızdı. Bırakılmış bir gazete, banklardan birinin üzerinde buruşturulmuş vaziyette duruyordu. Sağda solda gölgeler içindeki bir bankta ağır hareket eden bir çift oturuyordu. Birbirine karışmış, uzaktan tek bir insan gibi görünen iki insan. Zaman zaman karanlıktan bir polis memuru fırlayıp bulvara göz atıyordu – kamu ahlakının muhafızı. Ah evet, Franz-Josefs-Kai'daki karanlık bir bankta sevişmek yasalara aykırıydı ve ne zaman bir polis memuru görünse, çift anında ikiye ayrılıyor, dinlen-

mek için şans eseri aynı banka oturmuş iki insan oluyordu. Dinlenmek yasaya aykırı değildi. Arada sırada zavallı bir yaratık, şehri evine dönüştüren evsizlerden biri, sanki yeryüzünün bağırsaklarından yüzeye çıkıyormuş gibi karanlığın içinden beliriveriyor ve ışık altında kararsız zikzaklarla tökezliyordu. Bazen bulvarın kenarlarındaki çalılarda gizli ve geceye ait bir şeyler kımıldanıyordu. Tenha caddeden çok nadiren araba geçiyordu.

Şafak vakti yaklaştığında tahtakuruları güçlerini kaybeder, diye düşündü Gurdweill. Ayrıca, sabah istediği kadar uyuyabilirdi, ona hatta on bire kadar. Ama oturmakta olduğu bank, çiy yüzünden nemliydi ve birkaç dakika sonra ayağa kalkarak yoluna devam etti. Metropol Oteli'nin duvarındaki saat, bire on vardı. Eve varıp, yatağa girdiğinde saat iki olacaktı. Ve o zaman çok da fazla tehlike olmayacaktı! Yine de yarın ev sahibesiyle kirlilik hakkında konuşmak zorunda kalacaktı. Şimdi artık yazın kavurucu sıcakları başlarken, ev sahibesi odayı temiz tutmazsa hayat çekilmez olurdu. Sorun şuydu ki, kadın, evde "tahtakurusundan eser" bile olmadığı konusunda ısrarcıydı – peki Gurdweill aksini nasıl ispatlayacaktı? Ona o anda tamamen iğrenç haşeratlardan oluşuyormuş gibi görünen kırık kanepeyi düşününce içini derin bir sıkıntı kapladı. Hayır, yarın ev sahibesi kanepeyi temizlemek zorunda kalacaktı!

Köprünün üzerinden aşağıdaki siyah suya baktı ve birisinin ona, yatağa girmeden önce soğuk suya girmenin tahtakuruları için iyi bir çare olduğunu söylediğini hatırladı. Bunu yapacaktı! Sonra nehrin gece ne kadar korkutucu olduğunu düşündü ve aynı zamanda da ne kadar kışkırtıcı, insanı adeta içine atlamaya zorluyordu... Bu düşünce ona aptalca geldi ve şimdi apaçık farkında olduğu yorgunluğuna vererek onu savdı. Birdenbire, tuhaf bir zihin sıçramasıyla kendisini tekrar Lotte'yi anımsarken buldu. Ve şimdi zihni dışsal bir ayrıntıya takılmıştı: Bugün her zamanki ayakkabılarını mı yoksa birkaç hafta önce satın aldığı yeni örgü sandaletlerini mi giydiğini hatırlayamıyordu. Onun gibi açık bir örgü hiç pratik değil, diye düşündü Gurdweill. Ani bir sağanağa yakalansanız anında suyla dolar... ve gece daha bile kötü olur... Eğer Lotte almadan önce kendisine bir danışmış olsaydı, ona asla böyle deliklerle

dolu bir ayakkabı almasını önermezdi. Ama esas şey tabii ki sinirleriydi...

Başı hafifçe eğik ve gözleri yerde, neredeyse binaların duvarlarına sürtünerek yavaşça Praterstrasse'den aşağı doğru ilerledi ve ona doğru gelen kızı, kız ona iyice yanaşana kadar fark etmedi. Bir irkilmeyle başını kaldırdı ve kırmızı şapkanın altındaki dağınık, boyalı yüzü gördü. O tür kadınlarla ilgili eski korkusu yüreğini sıkıştırdı ve kaçmaya çalıştı. Ama belli ki Gurdweill'ın kendisini yeterince çekici bulmadığı izlenimine kapılan kız hastalıklı, yaltaklanan bir ses tonuyla yalvarmaya başladı. Ne kadar memnun kalacağını görecekti. Aşkın her yolunu biliyordu ve eğer memnun kalmazsa ondan tek kuruş bile almayacaktı. Otel çok yakındı, iki adım ötedeydi. Elini Gurdweill'ın yanağına koyup okşadı. Gurdweill, kadının ucuz pudrasının mide bulandırıcı kokusundan boğulacağını sandı. Kadının elini silkeledi ve üzgün olduğunu ancak şu anda onunla gidemeyeceğini söyledi. Yorgundu ve sabah erken kalkması gerekiyordu, zaten üzerinde yeterince parası yoktu. Tüm bunları çok açıkça söylemişti ve ağırbaşlı bir şekilde ekledi: Şu anda mümkün değil, belki başka zaman. Ama kızın eğer paraya ihtiyacı varsa, iki şilini vardı ve bu parayı ona vermekten memnuniyet duyardı. Kız buna bozuldu ve parayı geri çevirdi. O sadaka istemiyordu, Herr Doktor, para karşılığında çalışıyordu! İki şilinini kendisine saklasa iyi ederdi – o paraya ihtiyacı yoktu. Bilakis kendisi ona iki şilin daha verebilirdi, böylece dört şilini olurdu. Ama eğer sigarası varsa buna hayır demezdi. Gurdweill ona bir sigara verip yaktı. Ve sonra her nedense kadına elini uzattı, "Hoşçakalın" dedi ve tatsız bir bunaltı hissiyle aceleyle oradan uzaklaştı. Tiksintisinin üstesinden gelemedi, bunun için kendisine öfkeliydi. Onlar zavallı, perişan yaratıklar ve onlardan tiksinmek için hiçbir neden yok, dedi kendi kendine. Ama bir işe yaramadı. İlk defa bir sokak kadınıyla konuşuyordu. Onlardan biri ne zaman ona yanaşsa, kendisine bile anlaşılmaz gelen bir şeyler mırıldanıp aceleyle geçerdi. Ya da onları uzaktan gördüğünde en dolambaçlı yola sapardı. Çocukluk korkusu onu hiç terk etmedi ve söylemeye gerek bile yok, bu kadınlar onda asla en ufak bir arzu bile uyandırmıyorlardı. Ona kalırsa, bu kadınlar dişi bile sayılamazdı. Ve

geçmişte –hem bu tavrı ona erkeksi değil, marazi ve çocuksu geldiği için hem de bir yazar olarak hayatın tüm köşelerine nüfuz etme görevi olduğuna inandığı için– birçok defa onlardan biriyle gitmeye karar vermiş olsa da tam adım atacakken geçiştirecek bir mazeret bulmuştu.

Gurdweill odasına girdi ve isli gaz lambasını yaktı. Oda gecenin sessizliğinde çok boş göründü. Bir süre etrafta dolandıktan sonra kanepedeki yatağını yapmaya koyuldu. Kesinlikle daha temiz olsa da yatakta yatmak aklına bile gelmedi. O, bir ölçüde, alışkanlıkların insanıydı ve kanepede uyumaya alıştığından yatağını değiştirmek için bir neden göremiyordu. Birkaç gün için zahmete girmeye değmezdi. Ve ayrıca, kanepe de ona alışmış, bir kalıp gibi onun kıvrımlarına kendisini uydurmuştu; bu nedenle evden uzaktayken ne zaman rehavet çökse zihninde onu çağıran bu eski kanepe olurdu. Ama yazın sıcağında ona karşı gizli bir dargınlık da hissetti, sanki can düşmanı tahtakurularıyla ona komplo hazırlayan sadakatsiz bir sevgiliymiş gibi.

Gurdweill vücudunun üst yarısını yıkadı, sigara takımını, "her ihtimale karşı" mumla birlikte sandalyenin üzerine bıraktı ve lambayı söndürmeye gitti. Saat iki buçuk olmuştu bile; derin bir nefes aldı: Tehlike geçmişti! Bir saat sonra şafak sökecekti! Sadece tedbir olarak iki pencereyi de gecenin tüm serinliği içeri girsin diye sonuna kadar açtı ve birini uyandırmaktan korkuyormuşçasına dikkatle yatağa girdi. Sonra örtüyü incelemeyi unuttuğunu hatırladı. Kararlılıkla tekrar yataktan kalktı, mumu yaktı ve örtüyü dikkatle inceledi ama şüpheli bir şey bulamadı. Sonra endişeleri yatışmış olarak uzandı ve mumu söndürdü. Sanki içiyormuş gibi sersemlemişti ve uzun, rahat bir uyku için can atıyordu. Ama birazcık daha uyanık kalmak ve pusuda bekleyen bir avcı gibi nefesini tutarak tetikte durmak için kendisini zorladı. Yok! İzleri bile yok! Bu sefer onların hakkından geldim, diye sinsice sevindi. Kendinden geçmeye başladı, son düşünce kalıntıları belli belirsiz uzaklara süzülüyordu, dumanla kovanlarından dışarı çıkarılan arılar gibi. Birden, sağ ayağının orada hareketsiz bedeninden elektrik şoku gibi geçen keskin bir ısırık hissetti ve sonra aynı ayağın bilek kısmında bir tane daha ve üçüncüsü, bu sefer diğer ayakta. Gurdweill şiddetle ürperdi.

Battaniyenin altında ayaklarıyla tekmeler savurmaya başladı. Artık tamamen uyanıktı ve korkunç, hedefsiz bir öfkeyle doluydu. Yaşlı ev sahibesinin sureti birden gözlerinin önüne geldi ve Gurdweill'ı ısıran sanki oymuş gibi öfkesi ona yöneldi. Tekrar bacaklarını uzattı ve yatarak bekledi. Şimdi hiçbir şey hissetmedi. Belki de sinirlerim beni yanıltıyor, diye düşündü tekrar yavaşça uykuya dönerek, muhtemelen öyledir. Çünkü tehlike saati çoktan geçmişti! Tam tekrar uykuya dalmak üzereydi ki burnunun ucuna bir kırıntı kadar yumuşakça ve yavaşça bir şey düştü. Dokunuşu öylesine belli belirsizdi ki, cildin hafif bir çekilmesi, dış bir neden olmayan içsel bir seğirme olabilirdi. Ama hemen ardından Gurdweill yanağının kenarında sürünen bir şey hissetti, bir saçın gıdıklaması kadar hafif; ve de kötü bir koku – ona çok tanıdık gelen içe işleyen, iğrenç bir koku. Tanrım, bir tanesi tavandan doğrudan onun burnuna paraşütle iniş yapmıştı! Onlardandı! Bir an onu gafil avlamaya niyetlenerek hareketsiz yattı. Böcek boynundan, omzundan aşağıya doğru sürünüyordu, sanki kaçıyormuş gibi. Büyük bir dikkatle, Gurdweill elini kaldırmaya başladı ve aynı anda vücudunun farklı yerlerinde birçok ısırık hissetti –göğsünde, kalçalarında, sırtında, baldırlarında– sanki paraşütçü bizzat, düşmana her cepheden taarruz emri vermişti! Gurdweill tamamen bozguna uğramış, hasta bir adam gibi yataktan fırladı. Mumu yaktı ve yastığı bir kenara atıp altına da bakarak örtünün her tarafını çılgınca araştırmaya başladı: Hayır, burada bir şey yok! Battaniyeyi kanepenin üzerine yayarak elinde mum, tekrar başladı. Sonra büyük bir tanesinin koltuğun ucunda ölü taklidi yaparak yattığını gördü. Ama Gurdweill kanmadı. Mumu dikkatle sandalyenin üzerine yerleştirdi, bir kibrit aldı ve böcek telaş içinde koltuğun kenarından sarkan örtü boyunca koşmaya başladığında tam da onu dürtmek üzereydi. "Aha!" dedi Gurdweill yüksek sesle, "bu defa kaçamayacaksın! Şimdi elimdesin!" Ve tiksintiyle kendinden geçmiş vaziyette, böceği kibritle kindarca ezdi. Öfkesi biraz yatıştı. Gece entarisini çıkarıp pencereden dışarı silkeledi. Sonra aynısını çarşafa ve battaniyeye de yaptı ve tekrar yatağını hazırladı. Ama yatmadan önce tereddüt etti. Saati üçü on geçiyordu. Bir sigara yakıp çıplak halde odayı bir aşağı bir yukarı yaklaşık

beş dakika dolandı. Sonunda yoruldu. Böyle devam edemezdi! Tekrar uzandı ve uykuya dalmaya yoğunlaştı. Her şey yeterince sakindi, ateşkes ilan etmiş olmalılardı. Kırdığı dizlerinden birinde hafif bir ısırık hissetti ama umursamamaya karar verdi. Acıyı görmezden gelip uykuya dalmak için çaba gösterecekti ve sonunda biraz huzura kavuşacaktı. Ama tüm iyi niyetleri boşunaydı. Acı daha keskinleşti, dayanılmaz oldu. Ve bunu hemen toplu bir taarruz izledi, vücudunun her yerinde aynı anda; sanki vücudunun her santimi iğrenç yaratıklarla kaynıyordu. Gurdweill tekrar yataktan fırladı ve doğrudan pencereye koştu. Çaresizdi. Birden tüm gücüyle bağırıp evdeki herkesi uyandırmak ve onları kendi yardımına çağırmak için garip bir ihtiyaç duydu. Bu defa mumu yakmaya zahmet etmedi. Ne işe yarardı ki? Pencerede durdu, bitkindi ve havadaki hafif serinlikten ve kendi gerginliğinden titriyordu, odanın öte tarafındaki kanepeden korkuyordu, onu düşünmekten korkuyordu, tiksintiye mağlup olmuştu. Bir an yerde, pencerenin yanında bir yatak yapmayı düşündü, ama hemen bu düşünceden vazgeçti. Buraya da gelmeyeceklerini kim söyleyebilirdi ki? Hayır, yapacak bir şey yoktu. Bütün gece burada durmak zorunda kalacaktı. Ve yarın kanepeyi temizlemezse Tanrı ev sahibesine yardım etsin!

Bir bebek ağlamaya başladı. Uzaklarda bir polis memuru düdüğünü tirbuşon kadar sarmal bir sesle üfledi ve Gurdweill kendisini güvende hissetti. Kendisini o kadar yalnız hissetmiyordu. Gece soğuktu ve çok karanlık değildi. Fazla uzakta olmayan çevik, düzenli ayak seslerini işitti. Heinestrasse diye düşündü Gurdweill. Dirsekleri denizlikte, pencerede durmaya devam etti. O kadar yorgundu ki artık uzuvlarını hissetmiyordu. Sonunda pes etti ve tökezleyen adımlarla, yarı uykulu yürüyerek kanepeye geri döndü. Yakında gün ışıyacak, yakında gün ışıyacak, diye avuttu kendisini. Tramvaydaki ölü tavşan gerçekten de gülünçtü– aklından son bir düşünce daha geçti: Lotte de zaman kaybetmeden kendisine yeni bir çift ayakkabı almalı, böylece üşütmez... Praterstrasse'deki kızınkiler gibi kırmızı ayakkabılar... Gurdweill havalanıp Martin'in, oğlu Martin'in durup ona el salladığı Tuna Nehri'nin öte tarafına uçmak istedi. Ama kesinlikle yerden yükselemiyordu ve bu onu acımasız bir hüzünle

doldurdu. Nedenini anlamak için aşağıya baktığında, ayaklarından birinin zemine sabitlenmiş bir kazığa zincirli olduğunu gördü ve bu zincir –şimdi bunun ıstıraplı baskısını ayak bileğinin üzerinde hissetti– onun uçmasını engelliyordu. Martin el etmeye ve çağırmaya devam ediyordu, birdenbire Lotte de onun yanında belirdi, işaret verir gibi bir şey sallıyordu. Başta Gurdweill bunun ne olduğunu çözemedi, ama sonra bunun çok büyük bir açık-örgü ayakkabı olduğunu gördü, Lotte bunu başından bir şapka gibi çıkarmıştı... Birdenbire Lotte ve Martin onu çağıran, şapkalarını sallayan, elleriyle işaret eden bir dolu insanla çevrelendiler ve Gurdweill hareket edemedi. Sonra bütün kuvvetini toplayıp kendini çekti. Çekmenin kuvveti zincirli bacağını ortasından yardı ve kanala düşerken dizinde büyük bir acı hissetti. Ah, şimdi her şey mahvolmuştu! Tek bacakla nasıl yüzebilirdi? Haykırarak yardım istemeye çalıştı ama ağzına su doldu ve boğulmaya, korkunç bir hızla derinlere batmaya başladı.

Soğuk terler içinde sırılsıklam uyandı. Hepsine lanet olsun! Kalbi şiddetle çarpıyordu, nefes nefese kalmıştı. Dizini kanatana kadar kaşıdı. Dışarıda gökyüzü maviye dönmeye başlamıştı bile. Uzaklarda bir yerde bir kuş sabah şarkısına başlamıştı. Yan odada bir yatak gıcırdadı. Gurdweill öte tarafa döndü ve hemen derin, rüyasız bir uykuya dalıverdi.

Ertesi sabah saat on birde uyandı, uykulu ama tazelenmiş hissediyordu kendisini. Pencerenin yukarılarından eğik, altın rengi, dans eden bir toz ışını odaya sızarak masanın altında bir günışığı havuzu oluşturdu. Sabahlıklı bir kadın karşıdaki otel penceresinden dışarı sarktı ve bir an kendisini caddeye atmak üzereymiş gibi göründü. Gurdweill kadının yüzünü görmek istedi, ama kadının yüzünü kaldırmak için bir acelesi yoktu, sonunda Gurdweill vazgeçti. Aşağıda el arabaları gümbürdedi, uzaktan bir tramvay zili çaldı, arabalar kornalarını öttürdü, bir kırbaç şakladı, yüksek perdeden, cırtlak bir ses haykırdı: "Frau Voi-tik!" Bir eskici tok, tekdüze bir sesle bağırdı: "Eskiler, eskiler!" Gurdweill kendisini, şiirsel bir dokunuştan yoksun olmayan günün itiş kakışının ortasına sıkışmış buldu. Ruhunu yokladı ve neşe ve huzurla dolu olduğunu gördü. Sadece bir köşesi ahenksiz bir nota çıkardı. Onu görmezden gelmek istedi, ama

o görmezden gelinmeyi reddederek ilgi talep etti. Tüm kişisel ilişkilerini aklından geçirerek nedenini aramaya başladı; her şey yolunda görünüyordu. Tahtakurularının işkencesiyle geçen uykusuz bir gece – hayır, bu artık tamamen geçmişte kalmıştı, sona ermiş bir kâbustu! Neden bu değildi! O halde neydi? Huzursuzluğunun nedenini hiçbir şekilde bulamıyordu ve sonunda onu aklından çıkarıverdi.

Karşıdaki kadın, Gurdweill'ı üzerek pencereden kayboldu. Kadının sabahın cazibesinden bir şeyler alıp götürdüğünü düşünerek Gurdweill yataktan fırladı, pantolonunu giydi ve tıraş olmaya başladı. Koridordan ev sahibesinin bitmez tükenmez ayak sürümesini duydu. Öğleden sonra postası geldi ve işleri süresince girdikleri her ev kendilerine aitmiş gibi düşündükleri anlaşılan postacılara özgü yüksek sesli özgüvenle Gurdweill'ın ismi çağrıldı. Gurdweill tıraşını bir çırpıda tamamlayarak ev sahibesi merakını köreltmek için her tarafını kurcalamaya başlamadan önce mektubu almak için telaşla koridora fırladı. Önemli bir mektup değildi. Editör bir sonraki sayı için söz verdiği hikâyeyi bir an önce göndermesini istiyordu vs. Son haberleri duymak için sabırsızlanan ev sahibesi onu odanın içine kadar takip etti. Mektup hâlâ elinde olan Gurdweill başıyla koltuğu işaret ederek haykırdı:

"Tahtakuruları! Tahtakuruları! Temizlemek zorundasın! Uyuyamıyorum!" Gurdweill, onun tarzında ve onun velveleci tavrıyla konuştuğunu fark etti ve yüzünden bir gülümseme geçti. O anlayana dek defalarca tekrarlaması gerekiyordu. Sonunda ev sahibesi her zamanki gibi şöyle söyledi: "Herr Gurdweill yanılıyor... bunu hayal ediyor! Burada hiç tahtakurusu yok... Bu evde on senedir yaşıyorum, on sene, ay, ay, ay ve tahtakurusunun t'sine bile rastlamadım! Diğer evlerde, ohoo, bilemezsiniz! Yüzlercesi, binlercesi, pısss! Gözünü bile kapatamazsın! Nasıl da ısırırlar, berbat bir şeydir! Üfff! Pis şeyler! Ama benim evim temiz, Tanrı'ya şükür! Çok temiz, herkes bilir!"

Gurdweill çıldırmıştı. Önceki geceyi ve dehşetlerini hatırlayarak ev sahibesine onu yok etmek ister gibi baktı. Kanepenin yanına koşup battaniyeyi telaşla kenara itti.

"Peki ya bu ne? Ya bu? Ya bu?" diye bağırdı, çarşafın üzerin-

deki şüpheli noktalara işaret ederek. "Sizin temiz dediğiniz bu mu?! Doğru dürüst temizlemelisiniz!"

Yaşlı kadın yaklaştı, eğildi ve çarşafı inceledi.

"Ay, ay, ay!" diye fısıldadı, başını sallayarak. "Bunlar şu pirelerden olmalı, Herr Gurdweill... Yatak örtülerini iyice silkeleyin, işe yarar. Esas mesele şu ki tahtakurusu yok! Tahtakurusu başka bir şey, iğrenç, pısss! Ama pire o kadar da korkunç değil. En iyi ailelerde bile bulunur! Sinema, sinemadan almışsınızdır... Sinemadaki pirelerin sayısı, pısss! Herr Gurdweill muhtemelen sinemaya gitmeyi seviyor ve kendisiyle beraber eve pire getirmiş... Bu o kadar korkunç değil! Sinemayı ben de severim, ay, ay, ay! Orada görebileceğiniz şeyler! Yakın bir zamanda gördüğüm..."

"Bunun sinemayla alakası yok!" dedi Gurdweill kenetlediği dişlerinin arasından, yüzü sinirden kıpkırmızı olmuştu. "Söylüyorum size, bunlar pire değil! Bunlar tahtakurusu! Tahtakurusu! Hemen temizlemek zorundasınız!"

Yaşlı kadın başını eğdi ve eliyle kulağını büktü.

"Çok iyi duyamıyorum Herr Gurdweill, yaşlanınca böyle olur, ay, ay, ay!"

"Lanet olası yaşlı cadı!" diye tısladı Gurdweill alçak sesle. Ve kulağına doğru bağırdı:

"Temizleyin! Temizleyin!"

Yaşlı kadın geri çekildi.

"Bağırmanız gerekmiyor! Sizi iyi duyabiliyorum. Elbette temizleyeceğiz! Her gün temizlemiyor muyuz? Benim evim her zaman temizdir, Tanrı'ya şükür. Diğer evlere benzemez..."

Geride güçlükle ufak bir topuz yapılmış seyrek gri saçlarını, incecik bir demir halkayla kaşıyarak ekledi:

"Rahat edebilirsiniz Herr Gurdweill. Gereken her şey yapılacak. Pisliğe katlanamam. Hiç bilemezsiniz! Benim sevgili merhum kocam, yani ikincisi, huzur içinde yatsın, beni bu konuda azarlardı bile. Ben çevremdeki her şeyin tertemiz olmasını isterim; bunu siz de görebilirsiniz! Ve o hep derdi ki: 'Neden kendini gereksiz işlerle yoruyorsun? Yeter!' Evet, bunlar onun kendi sözleriydi, ay, ay, ay! Peki ya oğlunuz nasıl Herr Gurdweill? Yakında eve gelecek mi?"

Gurdweill başıyla onayladı. Temizlik konusundan çoktan umudunu kesmişti. Yaşlı, sağır, üstelik de kafası yerinde olmayan bir kadınla ne yapabilirdin ki? Kızı, Siedl'la iki çift laf etmeye çalışacaktı. Belki bu bir işe yarardı. Her nedense, yaşlı kadının oğlunu sorması hoşuna gitmemişti.

"İyi, güzel bir çocuktur sanırım, aynı babası gibi! Onu görmek için o kadar sabırsızlanıyorum ki, pısss!" Elini yatakla pencere arasında duran, siyah cilayla parlayan yeni bebek arabasına doğru üsteleyerek salladı. "Onu bekleyen ne kadar da güzel bir bebek arabanız var! Çok güzel bir bebek arabası, pısss! Oldukça pahalıya mâl olmuş olmalı!"

Gurdweill bebek arabasının yanına giderek onu yataktan uzaklaştırdı. Bir bu eksikti – bebek arabasının da tahtakurularınca istila edilmesi! Dr. Ostwald'in hediyesi aslında güzeldi, alınabilecek en pahalı bebek arabasıydı, ama Gurdweill her nedense onu sevmemişti. Geldiği andan beri içine dert olmuştu. Her dakika başka bir hayali kusur buluyordu. Öncelikle çok ağırdı... Bebeği yürüyüşe çıkarmaya başladıklarında onu merdivenden indirip çıkarmak zor olacaktı... Ayrıca çok da büyüktü ona kalırsa, ikizlere yetecek kadar büyüktü, tüm odayı kaplıyordu... Genel olarak Martin'e uygun değildi... Ve durmuş bunu düşünürken aklına mükemmel bir fikir geldi: Onu başka bir bebek arabasıyla değiştirmeye çalışacaktı, iyi bir tanesiyle! Muhakkak böyle yapacaktı, bunu neden daha önce düşünmediğini anlayamıyordu! Thea henüz onu görmemişti ve bilmeyecekti... Birisinden ufak bir miktar borç alacak ve fiyata ekleyecekti eğer gerekirse. Bu bebek arabası Martin'e göre değildi... Evet, tam da bugün, hastaneden sonra doğruca mobilya mağazasına gidecek ve bu işi halledecekti. Belki bir şey eklemesi bile gerekmeyecekti. Bunun gibi bebek arabaları bir servet ederdi, aslında beş para etmeseler de... Bu kararla beraber yüreğinden bir ağırlık kalktı, ruh hali iyileşti ve artık tahtakurularının bir önemi kalmadı.

Bu arada odadan çıkmış olan ev sahibesi de bir süpürgeyle geri döndü ve süpürgeyi masaya yasladı. Gayet hamarat bir havayla, az önce iftihar ettiği temizliği bilhassa göstermek ister gibi dolap kenarlarının, sandalye arkalarının ve yatağın tozunu almaya başladı.

Gurdweill, dünkü kahvaltıdan kalan sade kahve artığını ısıtmak üzere mutfağa gitti. Gaz alevi kahve demliğinin isli tabanını küçük mavi dillerle sararak, kendi kendine derinden uğuldamaya başladı. Mutfak yarı karanlığa gömülmüştü. Koridordaki büyük, kare pencere pürüzlü, ışık geçirmez camdan yapılmıştı. Dışarıdaki bunaltıcı yaz gününün sıcaklığı burada ancak belli belirsiz hissediliyordu. Bir yerlerde saat on ikiyi vurdu. Gazlı ısıtıcının yanında bir sandalyede oturan Gurdweill, onun muntazam tıslamasını büyük bir keyifle dinledi. Sıcacık bir tıslama diye düşündü, aklına uysal, becerikli ev kadınları ve ev huzuru geldi... Dudaklarında müşfik bir gülümseme belirdi ve bir iki dakika boyunca kaldı. Sonra kahve ısındı, gazı kapattı ve tıslama sanki mutfağın ruhu anında kapıdan uçup gidivermiş gibi kesildi. Şimdi yarı karanlık daha ağır ve bunaltıcı görünüyordu.

Yaşlı kadın yatağı toplamayı bitirmiş, şimdi yerleri süpürmekle meşguldü. Haliyle kanepeyi temizlemek için parmağını bile oynatmamıştı ve böyle bir niyeti olmadığını da Gurdweill apaçık biliyordu. Ama tekrar tartışmaya girmek istemedi. Son kertede, o yaşlı ve yorgun bir kadındı – onu mazur gördü. İlk fırsatta bir şişe lizol alacak ve koltuğu önce kaynar suyla yıkadıktan sonra koltuğa boydan boya kendisi sürecekti. Kahvesini içti, giyinmeyi bitirdi ve yarım saat sonra bastonunu alıp odadan çıktı.

Yirmi Altıncı Bölüm

Dışarıda, bunaltıcı sarı sıcaklık her şeyin üzerine olanca ağırlığıyla çökmüştü. Havada bir dermansızlık vardı ve trafik bile her zamankinden daha yavaş hareket ediyor gibiydi. Köpeklerin dilleri ağızlarından dışarı fırlamıştı, uzun ve titrektiler, pembe kurdeleler gibi; hızlı hızlı nefes alıp verdikçe kaburgaları inip kalkıyordu ve sıcaklık, doğrudan çenelerinden dışarı akıyormuş gibi, onlar görülür görülmez artmıştı sanki.

Gurdweill, bir şeyler atıştırmak için bir yerlere gidip gitmeme konusunda bir an tereddüt etti. Azıcık bile acıkmamıştı. Sonunda Nordbahnstrasse'de küçük bir restorana girerek dana rosto ve bira ısmarladı. Sonra hastaneye giden bir tramvaya bindi ve ziyaret saati başladıktan yarım saat sonra oraya vardı.

Hepsi sonuna kadar açık pek çok pencereli uzun bir oda olan yeni doğan koğuşunda otuz beyaz bebek karyolası vardı. Bebeklerin kimisi uyuyor, kimisi de zayıf, azıcık seslerle ağlıyordu. Hemşireler girip çıkıyordu. Pencerelerden yeşil ağaçları, kare biçilmiş çimenlikleri, çakıl patikaları ve yeşile boyalı bankları görebiliyordunuz. Artık Gurdweill'ı tanıyan uzun, sarışın bir hemşire onu 26 numaraya götürdü, Martin'i bebek karyolasından çıkardı ve şöyle söyleyerek onu babasına verdi: "O iyi bir oğlan, hiç ağlamıyor!" Her gün yaptığı gibi hemen ekledi: "Öpmek yok ve ağzına dokunmayın!" Gurdweill, beyaz kundak bezine sarılı bebeği tutup ona ölçüsüz bir mutlulukla gülümserken hemşire durup izledi. Doğumda neredeyse özelliksiz olan küçük surat günden güne gelişiyordu, Gurdweill neşelendi.

"Evet oğlum" dedi yüksek sesle, "o zaman bir burnumuz ve bir de çenemiz var ve gülümseyen bir ağzımız, tıpkı gerçek bir adam gibi. Goethe gibi örneğin ya da Kant. Ve esas önemli olan da bu, değil mi? Ve yürümeye başlamamıza da fazla kalmadı. O zamana kadar seni istediğin yere taşıyacağız, sana söz veriyorum."

Yanında duran hemşireyi fark edince kendini biraz aptal hissetti. Mahcubiyetle gülümseyip şöyle dedi:

"Yani o iyi bir küçük genç adam, değil mi ve de ağlamıyor. Bunu duyduğuma çok sevindim!"

O anda bebek ağzını büzüp ağlamaya başladı. Gurdweill onu kollarında salladı. Birden onu top gibi havaya atıp tutmak için tuhaf bir istek duydu, ama hemen kendisine hâkim oldu. Ona dilini şaklattı, ama bebek ağlamaya devam etti. Hemşire onu alarak karyolasına geri koydu.

"Bu kadarı yeterli! Onu yormamalıyız."

Gurdweill'ın gitme zamanı gelmişti, ancak ayrılmadan önce karyolaya doğru eğilerek sanki bebek onu anlayabilirmiş gibi şöyle söyledi:

"Gerçekten bayım, kendini gülünç duruma düşürüyorsun! Nasıl bir davranış bu! Ama eğer buna mecbursan o halde elbette devam et! Küçük bir ağlama asla kimseyi üzmez. Babacığın sana yakında güzel bir bebek arabası alacak, sadece bekle ve gör! Majestelerine uygun bir saray!"

Bebek sanki araba fikriyle teselli olmuş gibi birden ağlamayı kesiverdi.

"Böylesi daha iyi!" dedi Gurdweill ve el sallayarak geri geri yürümeye başladı. Uzun koridor boyunca yürüdü ve karısını görmeye gitti. Thea yatakta doğrulmuş oturuyor ve komşusuyla sohbet ediyordu. Gurdweill yatak ucunda sallanan derece çizelgesine göz attı ve tatmin edici buldu.

"Peki, sen nasılsın tavşan?" diye sordu Thea konuşmayı bölerek. "Ufaklığı gördün mü?"

"Evet. Biraz ağladı, ama şimdi sustu."

Gurdweill bir sandalyeye oturup bastonuyla oynamaya başladı.

Thea şöyle dedi: "Hastaneden çıkınca babama gitmeye ka-

rar verdim. Başta orada daha kolay olacak. Annem gücümü geri kazanana kadar bana yardımcı olacak. Üç hafta daha iznim var. Orada bir iki hafta kalacağım, ne kadar gerekli görürsem. Babam birazdan ziyarete gelecek ve bunu onunla konuşacağım. Neden hâlâ burada olmadığını anlayamıyorum. Sonra da sen bebek arabasını ve daha gerekli ne varsa oraya getirirsin; ne düşündüğümü sana sonra söylerim."

Gurdweill tek kelime etmedi. Doğru olanın bu olduğunu biliyordu, pek çok nedenden ötürü, ama yine de huzursuz oldu. Thea'nın sorumluluklarını yeterince ciddiyetle yerine getireceğine güvenemiyordu. Kendisinin sürekli gözetimi altında olmadığı takdirde bebeğin başına gelebileceklerden korkuyordu. Ama bu konuda bir seçeneği olmadığından elinden gelenin en iyisini yapmaya ve Thea'nın ailesinin evinde geçirebildiği kadar zaman geçirmeye karar verdi.

Kayınpederi gelmedi, onun yerine Freddy geldi. Yatağın ucuna oturdu ve ta diğer yatağa değen uzun bacaklarını uzattı. Tüm ziyaret boyunca kardeşine nasıl hissettiğini ve "çocuğun" nasıl olduğunu sormak dışında ağzını pek açmadı. Ondan sonra oturdu ve sanki tatlı bir sırrı düşünüyormuş gibi kendi kendine gülümsedi. Zaman zaman ifadesiz küçük gözlerini karşısında oturmakta olan Gurdweill'a dikti ve sanki ona bir şey hatırlatmak istermiş gibi onunla göz göze gelmeye çalıştı. Gurdweill her nedense kayınbiraderinin bakışlarını nahoş buldu. Kediyle ilgili onun kendisine aylar önce anlatmış olduğu hikâyeyi hatırladı ve düşünceleri kendiliğinden, yakında Freddy'le aynı çatı altında yaşamaya başlayacak olan oğluna, Martin'e atladı. Dehşetle sarsıldı. Ama bulanık dehşetini dayanaksız ve gerçek dışı bularak derhal zihninden uzaklaştırdı. Dürüst ve korkusuz görünmek ve özellikle de gerçek dışı endişelerini kendi kalbinden def etmek için Thea'ya sesini kardeşinin de duyabileceği kadar yükselterek şöyle dedi:

"Baban muhtemelen yarın gelir. Sen onunla konuştuktan sonra bebek arabasını ve daha ne ihtiyacın varsa oraya taşıyacağım. Haklısın, ailenin evinde bir hafta geçirmen senin için daha iyi olacak. Senin için de bebek için de daha iyi!"

Konuşurken bu haberlere nasıl tepki vereceğini görmek için

göz ucuyla Freddy'ye bakıyordu. Ama Freddy sanki dinlemiyormuş gibi kendi kendine gülümsemeye devam etti. Bir iki dakika sonra uyandı.

"O halde! Çocuk bizim eve gelecek. Eğlenip oyunlar oynayacağız..."

Gurdweill dimdik ona baktı.

"Eğlence ve oyunla ne kastediyorsun?" diye sordu, saldırgan bir tutumla.

"Aynen söylediğim gibi – eğlence ve oyunlar. Bu çocukların ciğerlerini patlatırcasına çığlık atmaktan daha fazla sevdikleri bir şey yok; sanki onların canını acıtmak istiyormuşsun gibi... Ha, ha!"

Gurdweill kayınbiraderinin çenesini dağıtıp küstah, sinir bozucu sırıtışını suratından silmeyi çok istedi. Söylediği her kelime, görünürdeki masumiyetinin ardında esrarlı, art niyetli bir mana gizler gibiydi. Gurdweill huzursuzlanıp ayağa kalktı. Karşısında oturan adamdan kaçıp uzaklaşmak istiyordu ama bunun yerine hemen tekrar oturuverdi. Ona karşı tetikte olmalıyım, diye düşündü.

"Peki, sen bütün gün kendi kendine ne yapıyorsun Freddy?" Doğrudan gözlerinin içine bakarak, sahte bir kayıtsızlıkla sordu.

"Yapacak bir şey yok. İnsan bu sıcakta çok terliyor. İşsiz bir insan cebinde tek kuruş olmadan ne yapabilir? Bazen yüzmeye gidiyorum."

Gurdweill aşağı baktı ve gözleri kayınbiraderinin ayakkabılarına denk geldi; sanki uzun yol yürümüş gibi toz içindeydiler. Bu tozlu ayakkabıların görüntüsü her nedense Gurdweill'a sakinliğini geri kazandırdı. Ve ancak o zaman havadaki, üzerinde hep moral bozucu etki yaratan, tüm hastanelere özgü baskın iyot ve fenol kokusunun farkına vardı; sanki ruhlarını kokluyormuş gibi. Uzun odanın etrafına göz attı ve beyaz boyalı, demir karyolaların arasında duran bazı ziyaretçilerin ayrılmaya hazırlandıklarını gördü. Saati dörde yirmi vardı. Gurdweill ayağa kalktı; ayrılmadan önce Martin'e göz atmak istedi. Thea halen yatakta oturuyordu, gri hastane terlikli ayakları yerdeydi. Gurdweill ona kendisini gereksiz yere yormaması için tekrar uzanmasını önerdi ama Thea onu hiç dikkate almadı. Gurdweill onu öpüp

ayrıldı, Freddy de peşinden geldi. Gurdweill koridorda ona veda etmeye başladı.

"Hayır, ben de seninle geliyorum. Ben de onu görmek istiyorum."

Gurdweill onu engelleyemedi, ama bu sefer bebeğin yanında sadece birkaç dakika kaldı. Freddy bebek karyolasından biraz uzakta durdu, uzun, ince bedenini uyuyan bebeğe doğru eğdi; gizemli gülümseme bir kez daha dudaklarından geçti. Onun duruş şekli Gurdweill'a kurbanının üzerine çöken alıcı bir kuşu düşündürdü. Şöyle dedi:

"Bu kadar! Hadi gidelim!"

Avluda Freddy sordu:

"Şimdi boş musun? Beraber birkaç saat geçirebiliriz."

"Mariahilfer Strasse'de gitmem gereken bir yer var. Sonra birkaç yere daha gitmem gerekli."

"Güzel! Ben de seninle geleceğim. Çok zamanım var. Üzerinde hiç para var mı?"

"Hayır. Sadece tramvay parası."

Gurdweill parası olmadığına çok üzüldü. Yoksa borç teklif ederek bu baş belasından kurtulabilirdi. Freddy'nin yine de kendi tramvay seyahatine yetecek kadar parası vardı ve her gideceği yerde refakat etmeye hazırdı. Ondan kurtulmanın bir yolu yoktu. Gurdweill boş yere, yanındakinin yorulup eve gideceğini umarak kasten güneşin altında yürüdü. Ama sıcaklık Freddy'yi hiç etkilemedi. Uzun bacaklarıyla ancak yarısı kadar olan Gurdweill'a kolayca ayak uydurdu ve asla tek kelime etmedi. Gurdweill bunaltıcı sıcaklığı kendisi hissetmeye başladı ve terleyen alnını bir mendille sildi. Kaderine razı olup gölgeye geçti, kayınbiraderi de onu izledi. Gazete satıcıları bağıra bağıra *Der Tag, Die Zeit, Der Abend* ve benzerlerini satıyordu. Sesleri insanın sinirine dokunuyor ve sıcak dalgasının eziyetlerini arttırıyordu. "Ekmeğini kazanmak için ne rezil bir yol... gazete satmak!" Bu düşünce, hiç ilgisi olmasa da tramvaya ayak bastığında Gurdweill'ın aklından geçti. Freddy seyahat boyunca sessizliğini korudu. Gurdweill mobilya mağazasına girdiğinde dışarıda bekledi. Pazarlık yaklaşık yirmi dakika sürdü; Gurdweill bilerek uzattı. Oğlu için iyi bir bebek arabası istiyordu,

ellerindekinin en iyisini. Sonunda Dr. Ostwald'in evdeki bebek arabasıyla, rengi haricinde –siyah yerine lacivertti– tıpatıp aynı olduğunun farkına varmadan, ona göre dükkândaki en iyi arabayı seçti. Onu kaldırmaya çalıştı ve tüy gibi hafif olduğunu gördü; kamyon gibi ağır ötekine benzemiyordu, o öylesine ağırdı ki yerinden bir karış bile oynatamazdın... Fazladan on şilin ödemeyi ve diğer puseti parayla birlikte ertesi gün saat beş buçukta getirmeyi kabul etti, o zaman onlara yenisini nereye göndereceklerini de söyleyecek, böylece onu doğrudan kayınpederine gönderterek kendisini gereksiz külfetten kurtaracaktı. Anlaşma her iki tarafın da memnuniyetiyle sonuçlanınca Gurdweill mağazadan neşeli bir halde çıktı. Bir anda babalığıyla ilgili tüm şüpheleri dağılmıştı sanki, babalığı şimdi adeta su götürmez bir kanıtla doğrulanmıştı... Şimdi her şey onundu: Bebek, araba, Thea – bu konuda hiç şüphe yoktu! Mutlulukla ışıldıyordu. Bu arada kayınbiraderi tamamen aklından çıkmıştı. Ama Freddy hâlâ bekliyordu. Çapraz karşıda sokak lambası direğine yaslanmış duruyor, özel dedektif gibi kapıyı gözetliyordu. Onun arkadaşlığı artık Gurdweill'ı rahatsız etmiyordu. Tam aksine, bir açıdan onun orada olmasından memnundu bile; babalığının kanıtına bir tanık olarak... Doğruca onun yanına gitti.

Freddy hafif sızlanan bir edayla şöyle dedi:

"Çok uzun sürdü. Ama boş ver. Yapacak başka bir şeyim yok."

Şimdi Gurdweill'ın para almak için Dr. Astel'e gitmesi gerekiyordu. Ama onu saat altıdan önce evde bulma ihtimali olmadığından acele etmeye gerek yoktu ve Ring'e sakin sakin yürüyerek vardılar. Sessizce birkaç adım attıktan sonra Freddy birden şöyle dedi:

"Gerçekten, bir bebeği niçin istersin ki?"

Gurdweill aniden durdu ve ona sanki aklını kaçırmış gibi hayretle baktı.

Freddy açıkladı:

"Demek istiyorum ki, insan böyle önemsiz küçük bir şeye nasıl sevgi duyabilir? O ne et ne de ruh – tamamen bir hiç!... Akılsız kadınların işi. Ve insanların ona hem de daha dünyaya gelmeden hayatlarını adadıklarını düşünmek anlaşılır gibi değil!"

"Bana öyle geliyor ki senin aklın başında değil. En basit, en doğal şeyleri anlayamıyorsun."

Freddy gömleğinin üst cebinden iki sigara çıkardı, biri kendisi biri de Gurdweill için, yaktı ve yürürken devam etti:

"Bunun doğayla ilgisi yok! Erkekler söz konusu olduğunda bundan daha anormal bir şey olamaz... Diyorum ki: Kadınları anlayabilirim. Bu onların işi! Ama erkekler! Bu sevgi nereden geliyor? Bunun saf ve basit bir gösteriş olmadığından tam da emin değilim. İnsan bu kadar küçük bir şeye karşı ne hissedebilir ki? Kendi açımdan, ben bu küçük yaratıklara bayıldığımı söyleyemeyeceğim."

"Merak etme, bir gün farklı hissedeceksin. Orta yaşa geldiğinde."

"Hayır, sanmıyorum" diye cevapladı Freddy sakin sakin, tuhaf gülümsemesiyle. "Bu arada, evlenmeye de niyetim yok. Ne için? Etrafta evlenmeden de bir sürü kadın var. Ve her halükârda, yarım saat ancak tahammül edebiliyorum. Hadi gidip bira içelim. Birkaç kuruşum kaldı... Ondan sonra içimi bayıyorlar. Peki ya aşk, dersen? Cevabım: Saçmalık! Öyle bir şey yok! Neden şunun yerine buna âşık olunur? Hayır, ben yokum! Benim için fark etmez, hepsi bir!"

Küçük bir tavernanın yanından geçiyorlardı ve Freddy, Gurdweill'ı içeri sürükledi. Ahşap bir masaya oturdular ve garson kar beyazı köpükle kaplı iki maşrapa bira getirdi.

"Bira için Tanrı'ya şükürler olsun" dedi Freddy, susuzluğunu giderdikten sonra. "O olmasaydı ne yapardık?"

Biraz sonra aynı konuya devam etti:

"Seni ele alalım örneğin. Thea'yla evlenmek nerden aklına geldi? Ona ne için ihtiyacın var? Seninle nasıl olsa yatardı, garanti edebilirim! O benim kardeşim olabilir, ama bundan bana ne? Ama sana gerçekten de şaşırıyorum, sonuçta aptal değilsin... evlenmeye ne ihtiyacın var ki? Onunla bir iki defa yatarsın– yeter! Dünyada kadın kıtlığı mı var? Pislik kadar yaygınlar! Senin yerinde olsaydım tek bir gün bile onunla kalmazdım!"

"Hadi ama! Sen gerçek bir kadın düşmanısın!" diyerek güldü Gurdweill. "Kadınlara bu kadar düşman olduğunu hiç bilmiyordum."

"Kadın düşmanı! Ben kadın düşmanı değilim. Onlardan ne nefret ediyorum ne de onları seviyorum. Bütün istediğim huzur ve sessizlik. Bir bebek önlüğü uğruna huzurumdan vazgeçmek mi? Asla! Hele istediğimi makul bir bedelle ve hiçbir zorunluluk olmadan alabiliyorken! Ya sıkıntı, sıkıntıya nasıl katlanabiliyorsun? İnsan onlarla sonrasında ne yapabilir ki?" Birasından bir yudum alıp kararlı bir şekilde ekledi: "Hayır bayım! Ben yokum!"

"Ama herkes senin gibi değil. Oldukça farklı düşünen başka insanlar var."

"Onlar için çok kötü! Akılları başlarında değil, zavallı şeytanlar... Layıklarını buluyorlar ve bu konuda söylenecek başka bir şey yok."

Kısa bir sessizlik oldu.

"Bak ne diyeceğim Rudolf, neden bu köhne ıvır zıvırı bırakıp beraber yurtdışına gitmiyoruz? Fransa'ya, Amerika'ya, Brezilya'ya... Bir yerlere işte! Her şeyden çok sıkıldım; şehirden, insanlardan, ailemden... topundan! Bir yerlerden para bulabiliriz... Thea'ya ve o küçük solucana neden ihtiyacın var ki? Tanrı aşkına onları bırak! Daha iyisini bulursun, inan bana! En azından dünyayı görürüz, istesek de istemesek de içinde yaşamak zorunda olduğumuza göre! Farklı insanlar, farklı yaşam tarzları, biraz hareket, macera! Burada sıkıntıdan ölebilirsin! Parayı da ben bulacağım. Kendime yetecek kadar ve hatta senin için bile. Fazlasına ihtiyacımız yok. Önce Fransa'ya, Paris'e gidebiliriz ve ondan sonra da bakarız."

"Hayır!" dedi Gurdweill. "Ben hiçbir yere gitmiyorum. Ayrıca ben burada sıkılmıyorum. İyi hissediyorum."

Kalbinin derinliklerinde tamamen gerçeği söylemediğini ve her zaman o kadar iyi hissetmediğini biliyordu. Ama Freddy'nin önerisi, samimiyetinden hiç şüphe duymasa da, o kadar çocuksu, o kadar tuhaf görünüyordu ki! Sanki ondan aya uçmasını ya da intihar etmesini istemiş gibi.

"Hayır" diye tekrarladı Gurdweill. "Eğer gerçekten yurtdışına gitmek istiyorsan, kendi başına gitmen gerekecek. Benim için böyle maceraların zamanı geçti. Eğer bir gün bunun için yeterli param olursa yurt dışına gidebilirim, ama farklı koşullar altında."

"Bunun nedeni sadece Thea'ya aşırı bağlılığın, biliyorum. Ne zamandan beri yataklı vagon olmadan bir yere gidemeyen örnek vatandaş oldun? Peki, bu konuyu kapatalım!"

Bardağını öfkeyle kafasına dikti: Ona kalırsa Gurdweill'dan bir halt olmazdı.

"Yalnız gideceğim! Bir yolunu bulurum!"

Gurdweill ansızın, yüzündeki alaycı gülümseme yerini çok daha büyük bir adama yaraşır katı, ıstıraplı bir ifadeye bırakan bu genç adam için üzüldü. Hayattan fazla tatmin olmamış, diye düşündü. Ona kıyasla, kendisi, Gurdweill hayata bağlı, mutlu bir insandı... Mutluluğundan Freddy'nin önünde hafifçe utandı. Kayınbiraderine hastanede hissettiği düşmanlık iz bile bırakmadan yok oldu. "Sonu kötü olacak!" Bu düşünce ani bir keşfin gücüyle birden aklından geçti; onu rahatlatmak ister gibi şöyle söyledi:

"Benimle gelmek ister misin? Karlsgasse'den Dr. Astel'e telefon açmam gerekiyor. İşten eve genelde altıdan sonra gelir."

Freddy sessizce ayağa kalkarak onun peşinden tavernadan çıktı. Gurdweill'la caddenin köşesine kadar yürüdü, orada birdenbire durup şöyle dedi:

"Hayır, seninle gelmiyorum. Sıkıcı bu."

Alaycı gülümseme tekrar yüzünde belirdi. "Bu arada, kedimiz kayboldu... üç gün önce, haa-haa..." Gurdweill'ın gözlerinin içine dimdik baktı. "Babam perişan, aptal ihtiyar! İğrenç, yaşlı bir kedi için yaygara çıkardığına göre bunuyor olmalı."

Gurdweill'ın benzi attı.

"Onu sen kendin öldürdün, seni canavar! Ve utanmıyorsun bile!"

Freddy tek kelime etmeden gülümsemeye devam etti. Sonra geriye döndü ve hafif kambur vaziyette, uzun adımlarla uzaklaştı.

Dr. Astel evde değildi, Gurdweill tekrar merdivenleri inip onu beklemek için girişin yanında durdu. Freddy'nin öldürdüğü kediyi aklından çıkaramıyordu. Korkunç sahneyi, ayrıntılarıyla hayal etti. Freddy'nin tekir kediyi, o debelenip dururken boynundan tuttuğunu gördü. Yavaş yavaş debelenme zayıfladı ve durdu: Kedi ölmüştü. Sahne onu tarifsiz bir tiksintiyle doldurdu,

ama onu gözlerinin önünden uzaklaştıramadı ve acı sona kadar izlemek zorunda kaldı. Eylem akşamüstü, evde kimse yokken gerçekleştirilmişti, Gurdweill bundan emindi. Daha sonra katil boş bir bavul almış –Gurdweill'ın kayınpederinin evinde sık sık gördüğü, iki yanına üzerinde Budapeşte, Bruck, Graz yazan sarı etiketlerin yapıştırılmış olduğu yumuşak, kahverengi, dana derisi valiz– leşini içine koymuş ve Tuna Nehri'ne taşımıştı. Gurdweill kendisi benzer bir durumda olsaydı suç delilini Tuna Nehri'ne atacağını düşündü ve dehşete düştü. Freddy ıssız caddede tedirginlikle bir aşağı bir yukarı yürümeye başladı... Tabii ki, yakındaki bir çitten de atmış olabilirdi. Birincisi onu kanala kadar tüm yol boyunca taşımak istemediğinden ve ikincisi fazla zamanı olmadığından. Her an eve biri gelebilir ve valizle geri döndüğünde onu şaşırtabilirdi, o zaman da her şey ortaya çıkardı... Hayır, kanala götüremezdi, çok riskliydi... "Ama bütün bu iğrenç meselenin benimle ne ilgisi var?" diye bu düşüncelerine bir son verdi.

Saatini çıkardı: Altı buçuğu gösteriyordu. Dr. Astel bugün gecikmişti. Belki de eve hiç gelmeyecekti? En fazla yedi buçuğa kadar bekleyecekti. Bazen Dr. Astel eve gelirken yolda bir yerlere uğrardı. O zamana kadar görünmezse akşam kafeye bakması ya da sabah ofisine gitmesi gerekecekti ya da belki borç almak için bir başkasını bulacaktı... Aklından tüm tanıdıklarını geçirdi ve ayakkabıcı Vrubiczek'i yakaladı. Evet, o kesinlikle evde olmalıydı. Diğerleri konusunda emin değildi.

Cadde şimdi gölgeler içindeydi, ama bunun sıcaklığı azaltmaya bir etkisi olmamıştı. Yakınlarda biri piyanoda ölçü çalışıyordu, yukarı aşağı, yukarı aşağı, durmadan ve tekdüzelikle, çıldırtan bir monotonlukla tekrar tekrar. Karşı kaldırımdan, bir zincirin ucundaki gri pelüş fili çeken ve arada sırada oyuncağına bir zarar gelmediğinden emin olmak için başını çeviren küçük bir çocukla bakıcısı geçti. Caddenin sonundaki bir binanın en üst katındaki pencereden kırmızı kafalı bir kız başını dışarı uzattı, bir süre çevreye bakındı ve sonra tekrar içeri kayboldu. Genç bir telgraf dağıtıcısı, merdivenleri koşarak çıkmadan önce karşı binanın duvarına yaslamış olduğu bisikletine atladı; pantolon paçalarını bisikletin klipslerine geçirdi. Çok geçmeden

tekrar geldi, bisikletinin üzerinde çevik bir hareketle yaylandı ve hızla uzaklaştı. Hafif, zar zor hissedilen bir esinti fırında kızaran etin davetkâr kokusunu Gurdweill'ın burun deliklerine taşıdı. Damağında bir gıdıklanma hissetti ve yutkundu.

Hayır! –aynı konuda kara kara düşünmeye tekrar başladı– onu Tuna Nehri'ne atmak imkânsızdı... O halde onu evin yakınlarında bir yere bırakmış olmalıydı, belki bir bahçeye. Eğer arasalar kesin bulurlardı... Ama neden biri onu arasın ki? Ölü bir kedi alt tarafı! Ya sonra? Sonra sadece boş valizle eve gitti, iki yanına eski tren istasyonlarının etiketleri yapışık olanla. Ailesi halen dışarıdaydı ve kimse onun döndüğünü görmedi. Valizi kaldırdı ve huzurla içmek için bir sigara yaktı. Ve ailesi eve geldiğinde hangi konuda ne biliyordu ki? İşi garantiye almak için muhtemelen önce mutfak penceresini açıp öylece bıraktı: "Kedi pencereden kaçmış olmalı"... Ah, yaşlı adam onu Freddy'nin öldürdüğünü bir bilseydi! Onu evden atardı! Ve şimdi Martin de işte o evde kalacaktı!... Bu düşünce üzerine Gurdweill'ın başından aşağı kaynar sular döküldü. Midesinde ani bir kramp hissetti ve yürümeyi bıraktı. Ne? Hemen kendine geldi. Aklını mı kaçırdın? Bebeğe asla hiçbir şey yapmaz! Bu delilik! Eğer bebeğe dokunursa onu öldürürüm! Şeytan bilir bugün bende ne var! Bu tamamen delilik!

Sanki kendisini rahatlatmak ister gibi piposunu çıkardı ve tütün kesesini bulmak için ceplerinde hummalı bir arayışa girişti. Evde unutmuş olmalıydı. O anda Dr. Astel hafifçe omuzuna dokundu.

"Uzun zamandır mı bekliyorsun? Eve tamamen şans eseri geldim. Hemen tekrar çıkmam gerek. Her neyse, benimle yukarı gel biraz."

Dr. Astel daireye girer girmez, misafir odasındaki, mobilyaları korumak için tüm gün kapalı kalan panjurları açtı ve üzerini değiştirmek için yatak odasına geçti. Gurdweill, yeşil kadife kaplı, dokunuşu ona berber makasıyla saç kesimini düşündüren yumuşak koltuğa yayıldı. Birden onları sanki bir deri misali dışarıda çıkarıp atmış gibi önceki üzücü düşüncelerinden kurtulduğunu hissetti. Korkuları şimdi ona tuhaf göründü; marazi, hiperaktif düşüncenin ürünüymüş gibi. Odanın hoş serinliği

onu canlandırdı; Dr. Astel'den aldığı sigarayı tüttürdü ve arkadaşının yıkandığı mutfaktaki su şırıltısını, kör bir adamın başarılı bir ameliyatın ardından tekrar görmeye başlamasının neşesiyle dinledi. Böyle bir düşünce nasıl aklına girmişti? Bir bebek, kedi değildi her şeyden önce! Hem ayrıca onun kediyi gerçekten öldürdüğünü de kim söylemiş? Belki de sadece palavra atıyordu... Kedilerin bazen yaptığı gibi, kedinin gerçekten kaçmış olması tamamen mümkündü – birinin kapatmayı unuttuğu, o mutfak penceresinden... Belki de tekrar eve gelirdi, hatta belki bu arada gelmişti bile! Ve eğer gelmediyse de pek çok başka ihtimal vardı: Üzerinden bir araba ya da bir at arabası ya da bir tramvay geçmiş olabilirdi... O bir köpeğin üzerinden tramvay geçtiğini ve hemencecik ölüverdiğini kendi gözleriyle görmüştü. Ve eğer çiğnenmemişse çalınmış olabilirdi... Kedileri çalan insanlar vardı... Kabul etmek gerekir ki güzel bir kediydi, neden biri onu çalmış olmasındı? Ve her neyse, kayınpederinin kedisiyle onun, Gurdweill'ın oğlunun ne ilgisi vardı? Kedinin canı cehenneme! Düşüncelerine izin bile istemeden girip duran bu kediye karşı birden öylesine öfkeyle doldu ki, eğer elinin altında olsaydı onu basbayağı kendisi de boğabilirdi! Freddy'ye gelince... bugünden itibaren artık onun saçmalıklarını dinlemeyi reddediyordu! İlgilenmiyordu, işte bu kadar! Sigara izmaritini sinirle yere fırlattı, ama hemen kendine gelip yerden alarak köşedeki sehpanın üzerindeki kül tablasında söndürdü. Sonra tekrar koltuğa uzandı. Düşünceleri arasındaki gizli bağlantıyı fark etmeden, birden altı ay önce Steinhof'ta ziyaretine gittiği ve baharda caddede tesadüfen rast geldiği annesinin daha iyi olduğunu ve yakında eve gönderileceğini söylediği Franzi Mitteldorfer'i anımsadı. Artık iyileşmiş ve eve gelmiş olmalıydı. Dr. Astel meşgul olduğuna göre, Gurdweill o akşam gidip onu ziyaret etmeye karar verdi. Birkaç gün içinde, Thea hastaneden çıkınca gidip onu görmek için fazlasıyla meşgul olacaktı.

Yeni gri bir takım giymiş Dr. Astel odaya girdi, dışarı çıkmaya hazırdı. Umursamaz bir el hareketiyle Gurdweill'a istemiş olduğu on beş şilini verdi.

"Buyur. Akşamı seninle geçiremeyeceğim için üzgünüm. Aslında acele etmem gerek. Cumartesi akşamı boş musun? Güzel, yedide o halde, Herrenhof'ta! Şimdi de yolumuza gidelim."

Karlsplatz'a kadar yürüdüler, Dr. Astel orada geçen bir taksiyi durdurdu ve binip gitti.

Gurdweill acıktığını hissetti ve bir şeyler yemeğe Wiedner Hauptstrasse'deki küçük bir burjuva restoranına gitti. Yarım saat sonra, sola saptığında uzakta bir yerlerde, şehirden ya da herhangi bir yerleşim yerinden çok uzaklarda batan güneşin gül rengi ışıltısında pencereleri birden kıpkırmızı kesilen neredeyse boş bir tramvayda oturuyordu. Gurdweill, uysal, kanaatkâr bir hisle doldu; bunda muhtemelen az önce yediği leziz, doyurucu yemeğin de etkisi vardı. Günün sıcaklığı çekiliyordu ve artık nefes almak daha kolaydı. Boş vagonda rüzgâr cereyan yapıyordu, esinti yüzüne dokundu ve saçlarını karıştırdı. Birden aklına Lotte geldi ve şehri terk etmeden onu bir kez daha görme isteğiyle doldu. Dr. Astel'e onun ne zaman ayrılacağını sormaması yazık olmuştu. O kesin bilirdi. Lotte döndüğünde Martin kocaman bir bebek olmuş olacaktı. Onu eve, bebeği görmeye davet edecekti. Onu seveceğini biliyordu... Ne tuhaf bir kızdı bu Lotte! Neden Dr. Astel'le evlenmemişti? Bir bebeği olmalıydı... Thea, Martin'i sevse de aslında alışılageldik bir anne değildi, bu ilk bakışta görülebiliyordu...

Sakin akşam alacakaranlığı kadar hafifçe üstüne çöken bu ve benzeri düşüncelere gömülmüş vaziyette gideceği yere vardı. Kapıyı Franzi açtı ve Gurdweill kısmen koridordaki loş ışık kısmen de Steinhof'ta son gördüğüne hiç benzemeyen toparlak ve sağlıklı yüzünden ötürü başta onu tanımadı. Bir adım geriye gitti: Bir an acaba yanlış kapıya mı geldim diye düşündü. Ama genç kadın onu hemen tanıyarak yapmacıksız bir neşeyle haykırdı:

"Ah, Herr Gurdweill! Ne sürpriz! Anne, gel bak kim var burada!"

Gurdweill'ı geçen seneden hatırladığı, halen oldukça aydınlık olan odaya aldı. Yıl boyunca hiçbir şey değişmemişti; odanın içinde zaman dururken, sanki aylar dışarıda, uzakta bir yerlerde geçmiş gibiydi ve o zaman sessizliği bölen çekiç sesi haricinde her şey tamamen aynıydı. Birden Gurdweill, mutlak bir kesinlikle, içinde, derinlerde kendi içsel özünün de bozulmadığını ve geçen zamanla ve hayatın dış koşullarıyla asla değiştirilemeyeceğini anladı; bu onda kâinatın sonsuzluğuna dair kısa süreli bir his uyandırdı. Şöyle söyledi:

"Çok sevinçliyim Frau Mitteldorfer, iyi ve sağlıklı olduğunuzu gördüğüm için tüm kalbimle seviniyorum!"

Kadının annesi odaya girdi ve Gurdweill'ı gördüğüne o denli mutlu oldu ki neredeyse boynuna atladı. Pek hoş gelmişti, pek sevgili bir misafirdi! Hemen gidip kahve koyacaktı. Bir saniyede hazır olurdu. Herr Gurdweill tam zamanında gelmişti, çünkü Franzi Gumpendorfer Strasse'deki sinemaya gitmek üzereydi. Eğer on beş dakika geç gelmiş olsaydı, onu kaçıracaktı. Ve şimdi, eğer Herr Gurdweill arzu ederse onunla gidebilirdi. Zavallı yavrucuk, şu son aylarda yaşadıklarından sonra biraz eğlenceyi hak etmişti, öyle değil mi? Kahve içtikten sonra hemen gidebilirlerdi. Kahveyi bir çırpıda getirirdi.

Yaşlı kadın telaşla odadan çıktı.

"Annem sizi evden kovalamakta kararlı" dedi Franzi gülümseyerek. "Ama bu gerçekten gerekli değil. Sinemadan bugün kolaylıkla vazgeçebilirim. Sizi gördüğüme çok mutlu oldum."

"Kesinlikle olmaz" dedi Gurdweill. Planlarını onun için kesinlikle değiştirmemeliydi. Bunu isterse, ona zevkle refakat edebilirdi. Ama o zaman eğer filmin başını kaçırmak istemiyorlarsa acele etseler iyi ederlerdi.

"Sinema sadece birkaç adım ötede. Geç kalmayız, ancak saat dokuzdan sonra başlıyorlar."

Gurdweill onu utandırabileceğini düşünerek hastalığından bahsetmemeye dikkat ediyordu. Ama genç kadın Steinhof ziyaretinden onu şaşırtan bir samimiyetle birdenbire kendisi bahsediverdi.

"Beni görmeye geldiğinizde doğru dürüst davranmadıysam" dedi, "beni mazur görmelisiniz. Sanırım fazla heyecanlıydım. Düşünün, öyle bir yer! Orada insanların nasıl acı çektiğini bir bilseniz! Korkunç! Hemşireler despotlar gibi davranıyor, doktorlara şikâyet etmek bir işe yaramıyordu. Sana inanmıyorlardı. Zihnen hasta birinin vahşi hayvandan farklı olmadığını düşünüyor gibiydiler. Ve yakınmaya da korkuyordunuz. Hemşireler hastalara zorbalık ediyor, canları istediğinde onlara vuruyorlardı, bence bundan gerçekten zevk alıyorlardı. Orada hiç adalet bulamazsınız. Engizisyondan beter! Ve hastaların kendileri de! Ah, insanın tüylerini diken diken ediyor! Bu yaşadığın sürece unutulmaya-

cak bir şey! Şimdi bile gecenin ortasında dehşetle uyanıyorum ve artık orada olmadığımı anlayıp biraz sakinleşmem uzun zaman alıyor. Gerçekten deli olanlar bunu o kadar hissetmiyorlar, ama arada zihni açılanlar orada aklını kaçırabilir! Bir gün size bunu ayrıntılarıyla açıklayacağım. Siz bir yazarsınız Herr Gurdweill ve birisi dünyaya orada neler döndüğünü anlatmalı."

Franzi sustu.

Gurdweill başı eğik, sırtı pencereye dönük vaziyette oturdu ve Franzi'yi dinledi. Steinhof ziyareti tüm detaylarıyla gözlerinin önüne geldi ve tüm endişelerini ve sancılarını tekrar yaşadı. Düşünmeden Franzi'nin bacaklarına göz ucuyla baktı ve şimdi konçlarının yerli yerinde olduğunu gördü; ayağına da yeni, kahverengi ayakkabılar giymişti. "Konçlarını doğru dürüst giymeyi öğrenmiş yeniden" saçma düşüncesi aklından geçti ve bu kadar aptalca bir şey düşündüğü için kendisine kızdı.

"Bilirsiniz" diye devam etti, "şimdi bile, iki aydır evde olmama rağmen, ne zaman bu konuya değinsem hemşirelerin bir şekilde öğrenecekleri ve benden intikam alacaklarıyla ilgili gizli bir tedirginliğe kapılıyorum... Bunun gülünç olduğunu, artık üzerimde bir güçleri olmadığını ve bana zarar veremeyeceklerini kendi kendime hemen söylesem de kalbimin derinliklerinde halen korkuyorum. İçime saldıkları dehşetten kurtulamıyorum."

"Bu korku anlaşılabilir" dedi Gurdweill alçak sesle, sanki kendi kendine konuşur gibi, "ama zamanla hafifleyecek ve sonunda kaybolacak. Bunu çok fazla düşünmemeye, zihninizi başka şeylerle meşgul etmeye çalışın ve sonunda bunu unutacaksınız."

Franzi'nin annesi kahveyi getirdi.

"Eğer gitmek istiyorsanız, hemen içseniz iyi olur!"

Franzi'nin annesi bir sandalyenin üzerine çıkıp gazı yaktı. Kahvelerini neredeyse hiç konuşmadan içtiler. Gaz alevi yumuşak, tekdüze tıslamasıyla şarkısına başladı ve ona derhal bir sineğin uyuşuk vızıldaması katıldı. Yakınlarda birisi popüler bir tınıyı ıslıkla çalmaya koyuldu:

"Wer hast denn dei-ne schönen,
blauen Au-u-u-gen her,
so traut..."

Franzi odadan ayrıldı ve bir dakika sonra başında hasır bir şapkayla geri geldi.

Dışarıda, birkaç gri bulut parçasını kaçıran hafif bir esinti vardı. Havada yaklaşan yağmur kokusu duyuluyordu.

Gurdweill şöyle dedi:

"Biliyor musunuz, karım on gün önce bir oğlan dünyaya getirdi."

"Gerçekten mi? Ben evli olduğunuzu bile bilmiyordum."

Franzi ona doğru döndü ve ekledi:

"Evli bir adam gibi görünmüyorsunuz."

"Ama ben bir yılı aşkın bir süredir evliyim. Bir karım, oğlum, kayınpederim ve kayınvalidem ve... bir de kayınbiraderim var... aslında iki tane... hepsi hazır ve nazır!"

"Oğlunuz konusunda çok mutlu olduğunuzu tahmin ediyorum. Annesi daha bile mutludur! Mutluluktan deliye dönmüştür! Bir kadın için dünyada buna benzer başka hiçbir şey yoktur! Fritzi'm doğduğunda ne kadar da mutluydum! Ve şimdi o olmasaydı tüm o acılara katlanacak gücü nereden bulurdum bilmiyorum."

"Evet" diyerek ona katıldı Gurdweill, "çok haklısınız!"

Ertesi gün bebek arabasını değiştirecek ve böylece her şey onun olacaktı: Kadın, bebek, araba, her şey. Keşke babasında kalacak olmasaydı... ama o da çabucak geçerdi... Bundan Franzi'ye bahsetme isteği duydu ve şöyle dedi:

"Daha hastanedeler, karım ve bebek, yani. Ama daha sonra kayınpederimin evinde kalacaklar. Sadece bir ya da iki haftalığına. Bunun en iyisi olacağına karar verdim... annesi ona bebek konusunda yardım edebilecek, bu çok önemli! Özellikle de başlarda, öyle değil mi?"

"Elbette!" dedi Franzi ve Gurdweill biraz rahatladı. Şu da dilinin ucuna kadar geldi ama tam zamanında kendisini tuttu: "Ama kayınbiraderlerimden biri kedileri boğmaktan zevk alıyor..." Kendi kendine öfkeyle şöyle söyledi: "Bu iş şaka olmaktan çıkmaya başladı! Yine düşüncelerinin seni ele geçirmesine izin veriyorsun!"

Sonra sinemaya vardılar ve Gurdweill filme bilet almak için sıraya girdi.

Yirmi Yedinci Bölüm

Sonbahar sert rüzgârlar, daha serin geceler ve cadde kenarlarındaki ağaçların altlarına saçılmış, cüretkârca kaldırımlara uçan ve yoldan geçenlerin ayakları altında şeker gibi çıtırdayan, tütün yaprakları kadar geniş, altın renkli yapraklarla kendisini gösteriyordu.

Eylül ayının sonuydu. Thea her gün Dr. Ostwald'in ofisine gidiyor, Gurdweill ise artık üç aylık olan Martin'e bakıyordu. Martin beş kilo ağırlığındaydı, gelişimi tatminkârdı, teni güneşten hafifçe yanmıştı ve annesinin sarı saçlarını almıştı. Gurdweill onu yıkayıp kuruluyor, altını değiştiriyor, ağladığında yatıştırıyor, uykuya yatırıyor ve arabasıyla gezmeye çıkarıyordu. Bunların hepsini şefkatli bir sevgi ve bağlılıkla yapıyordu. Bebek bezlerini bile kendisi yıkıyor ve diğer tüm gerekli angaryaları yerine getiriyordu. Thea zoruna gitse de, öğle yemeği molasında eve koşmasını gerektiren süt verme dışında ona hiç yardımcı olmuyordu. Akşama doğru işten eve geldiğinde, bebeği besleyip bir şeyler yedikten sonra genellikle dışarı çıkıyor, gece yarısında hatta daha da geç dönüyordu; Gurdweill onun nereye gittiğini bilmiyordu. Gurdweill'ın işi başından aşkındı. Yüzü asıktı ve çökmüştü, ama umurunda değildi. Martin için canını verebilirdi. Karısının buyruğu üzerine, arada sırada, bebek arabasını şehrin önemli bir kısmı boyunca iterek bebeği Schulgasse'ye, kayınpederinin evine taşırdı. Martin orada birkaç gün kalır ve Thea da orada yatardı (Büyük Baron torununa bayılıyordu; fakat kedisinin gizemli kayboluşu konusunda hâlâ avutulamıyor-

du. Yurtdışı seyahatine hazırlanmakla meşgul Freddy ise alaycı gülümsemesiyle şöyle söyleyerek yarasına tuz biber ekiyordu: "Neden üzülüyorsun, kedi sonunda geri dönecek, dinlenmek için şehir dışına çıkmış olmalı...") Bebek Baronların evinde olduğunda Gurdweill kendisine daha fazla vakit ayırabiliyor olsa da orada kendi yokluğunda ona bir zarar gelebileceği yönündeki bulanık endişe zihnini zehirliyor ve ona huzur vermiyordu. Sadece Martin'in pusetinde huzurla uyuduğunu görebilmek için kafede arkadaşlarla otururken birdenbire yerinden fırlayıp Schulgasse'ye giden ilk tramvaya koşabilirdi. Çocuğun gözü önünde olmamasına dayanamıyordu. Tüm bu dönem boyunca, Thea'nın dışarıda olduğu ve bebeğin uyuduğu bir akşam dışında yazı çalışmalarına hiç bakamadı.

En sevdiği şey, güzel bir öğleden sonra arabasının içindeki Martin'le beraber, onu artık tanıyan ve çoğu zaman ona yardım eli uzatan tüm dadılar ve genç annelerin arasında Prater Hauptallee'de bir bankta oturmaktı. Aralarında ondan şakayla "genç anne" diye bahsederlerdi, ama ona acırlardı da ve yardım etmekten memnuniyet duyarlardı.

"Zavallı yavrucuk!" derlerdi. "Bir erkek bu kadar küçük bir bebekten ne anlar? Bir bebeğin kadına ihtiyacı vardır– bu açık! Bu doğanın bir kanunu!"

"Peki, annesi nerede?"

"Doğumda ölmüş olmalı."

"Ah, zavallı küçük yavru!"

"Ya da belki de ölmemiştir. Belki de sadece hastadır."

"Evet, belki hastadır."

"Büyükannesi yok mu? Ya da başka bir kadın akraba?"

"Belli ki yok."

"O zaman neden onu belediye kreşine vermiyorlar? En azından orada uzman hemşireler var!"

"Evet, orada bundan daha iyi olur."

"Kim bilir? Ben bebeğimi hayatta kreşe koymazdım!"

"Ama kabul etmek gerekir ki bebek iyi görünüyor. Oldukça sağlıklı."

"Evet, gelişimi konusunda bir sorun yok."

"Ve güzel de bir bebek. Bir içim su."

"Evet, ama zavallı küçük solucan– doğuştan şanssız! Fazla şansı yok ve bu da ortada."

"Eğer bir yıla çıkarsa bu bir mucize olur. Yüz vakadan doksan dokuzunda birkaç ay içinde ölürler. Bunda şaşacak ne var, zavallı annesiz küçükler!"

"Ama çok hoş görünüyor!"

"Kim?"

"Baba!"

"Evet, hoş bir adam."

"Ve de iyi eğitimli! Bahse girerim profesör ya da onun gibi bir şey. Yüzünden belli."

"Ama görünüşe bakılırsa pek zengin değil. Yoksa bir dadı tutardı. Savaştan beri profesörlerin durumu iyi değil. Çoğu açlıktan ölüyor."

"Peki, profesör olmayanlar açlıktan ölmüyor mu? Bugün birkaç dolandırıcıdan ve savaş zenginlerinden başka kim açlıktan ölmüyor ki?"

Böylece, ılık güneş ışığı sararan çimenlere ve dalları şimdi gökyüzünün geniş parçalarına karışmış ağaçlara yayılmışken ve şehrin uğultusu sağ taraflarında homurdanan bir duvar yaratmışken, güzel bir erken sonbahar öğleden sonrasında sohbete daldılar.

Bir gün bu kadınlardan biri açık açık Gurdweill'a söylemeye cesaret etti:

"Bir bebeğin ona bakacak bir kadına ihtiyacı vardır, sizce de öyle değil mi?"

Gurdweill bir şey söylemedi.

Ama genç kadın vazgeçecek gibi değildi. Tekrar başladı ve bu sefer doğrudan konuya girdi:

"Lütfen alınmayın bayım, ama biz merak ettik, çünkü annenin onu dolaştırdığını hiç görmedik, zavallı küçük şey! Sizin özel işlerinize karışmak istemiyorum, Tanrı korusun, ama bir çocuğun ona bakacak bir annesinin olmadığını görmek insanı gerçekten üzüyor!"

"Annesi yapamaz!" dedi Gurdweill kısaca.

"Ah, yapamaz. O halde bu başka bir şey elbette. Tahmin ediyorum ki o hasta, zavallıcık. Ne felaket!"

"Hasta değil, ama yine de bakamaz."

"Gerçekten mi? Hasta bile değil! Bunu anlayamam! Hasta olmayan ve kendi bebeğine bakmayan bir anne! Dünyada her çeşit anne var, görünüşe bakılırsa!"

Gurdweill bir şey söylemedi. Thea'nın bütün gün çalıştığını o nereden bilecekti ki? Ve ayrıca, bebeğe kimin baktığının ne önemi vardı? Esas önemli olan onun sağlıklı olması ve iyi gelişmesiydi. Benim gözetimimde hiçbir şeyi eksik değil. Ona tüm kadınlardan daha iyi bakıyorum. Thea bebeğe bakmak istese bile ona bu konuda güvenemezdim.

"Onun sağlıklı bir bebek olmadığını söyleyemezsiniz" dedi Gurdweill sonunda, arabasında uyumakta olan Martin'i işaret ederek.

"Hayır, onun sağlıklı olduğunu kimse inkâr edemez. Ama yine de bu bir erkeğin işi değil, bana kalırsa."

"Ama size annesinin bunu yapamadığını söylüyorsam!" Artık Gurdweill'ın ses tonunda bir rahatsızlık tınısı vardı. "O bunu basbayağı yapamaz, işte söylüyorum!"

Saatini çıkardı. Neredeyse beş buçuğa geliyordu: Eve gitme vakti. Bankta yanında oturana veda etti ve arabayı dikkatle önü sıra iterek uzaklaşmaya başladı. Kadınlar gerçekten de aptal diye düşündü. Onlara bir şeyi bin defa söyleyebilirsiniz, yine de kafalarına girmez!

Ortasında, eskilikten kararmış Tegetthof anıtının buyurgan bir edayla dikildiği kalabalık Praterstern'i geçti ve hemen, şimdi iyice gölgeler içinde olan kendi caddesine ulaştı; cadde o kadar sakindi ki sessizlik elle tutulur bir şey gibi yüzüne çarptı. Bebek arabasını girişte bıraktı ve bebeği yukarı, odaya taşıdı, yatırdı ve arabayı yukarı getirmek için aşağıya indi. Bu arada bebek uyanarak sanki birisi onu öldürmek üzereymiş gibi acı acı, çaresizce ağlamaya başladı. Gurdweill onu arabasında salladı ve onunla makul bir ses tonuyla konuşmaya başladı:

"Senden utanıyorum! Senin gibi kocaman bir oğlan, kadın gibi ağlıyor! Anne de akşam yemeğini vermek için yakında burada olacak, göreceksin!"

Çocuk bir an sustu ama sonra hemen tekrar başladı. Gurdweill onu arabasından çıkardı ve aynı Thea'nın keyfi yerinde ol-

duğunda yaptığı gibi, kollarında hoplatarak odada bir aşağı bir yukarı yürümeye başladı. Martin susmayı reddetti.

"Senin bu kadar aptal bir oğlan olduğunu bilmezdim!" dedi Gurdweill. "Bana daha önce hiç böyle göstermemiştin. Babanın şu anda meşgul olduğunu sen de çok iyi biliyorsun. Fazladan bir dakikası bile yok! Örneğin, yarınki kokteyl için senin ceketini yıkaması gerekiyor! Senin gibi modern bir genç adam kokteyle kirli bir ceketle gidemez! Güzel kızlar ne der? Bu zamana kadar yaptığın tüm fetihler boşa çıkar! Bir beyefendinin kıyafetindeki küçücük bir özensizlik her şeyi mahvedebilir, senin de çok iyi bildiğin gibi! Ve bunun yanında babacığın yapacağı daha bir yığın iş var, hepsi senin iyiliğin için! Haayır! Yani aynı zamanda inatçısın! Berbat bir kusur! Gerçekten de senin daha zeki olduğunu düşünmüştüm. Ve eğer şimdi durmazsan yollarımız ayrılıyor! Sen tekrar arabana gidiyorsun ve ben tek kelime daha etmiyorum! İnatçılık benim göz yummayacağım bir şey!"

Thea, Gurdweill onu duymadan kapıyı açıp içeri girdi.

"Neden böyle bağırıyor? Neden onu susturmuyorsun?"

"Bağırıyor, çünkü karnı aç. Al onu ve besle."

"Neee?! Çünkü sen onu nasıl tutacağını bilmiyorsun! Biraz beklet, açlıktan ölmez! Sustur şunu! Gürültüye dayanamıyorum!"

"İşe yaramadığını sen de görebilirsin. Emzir onu, sakinleşecektir."

Thea kocasına çok sert bir bakış attı ve telaşsız hareketlerle ceketini ve şapkasını çıkarmaya başladı. Sonra çantasından bir sigara çıkarıp yaktı. Ağzında yanan sigarayla yavaşça koltuğa oturdu ve göğsünü açmaya başladı.

"Onu buraya ver!" diye emretti.

Bebek dudakları meme ucuna değer değmez ağlamayı kesti.

"Görüyorsun karnı açtı, zavallı küçük şey!"

Ve bir an sonra:

"Sence de... onu beslerken sigarayı ağzından çıkarman gerekmiyor mu? Duman gözlerine kaçıyor."

"Ne? Bunun seninle ne ilgisi var?"

"Daha sonra istediğin kadar içebilirsin" Gurdweill diretti, "çok da uzun sürmüyor nihayetinde!"

Thea'ya yaklaştı ve tatlı tatlı şöyle dedi:

"Ver onu bana canım, aferin kızıma, birkaç dakika kendine hâkim ol."

Thea boş eliyle onu kaba bir hareketle itti.

"Bu seni ilgilendirmez! Canım ne isterse onu yaparım!"

"Ama bebeğe zarar veriyorsun! Neden ona boşu boşuna zarar veresin ki?"

"Neden onunla bu kadar ilgilisin?" dedi Thea acımasızca. "Sana daha önce binlerce defa bebeğin benim ve sadece benim olduğunu söylemedim mi? Benim ve... Her neyse, senin onunla hiçbir ilgin yok..."

"Umurumda değil!" Gurdweill sözünü kesti. "Bir şey fark etmez! Bebek bebektir! Eğer o tamamen yabancı olsaydı bile yine de dumanla gözlerine zarar vermeye hakkın olmazdı! Bu basbayağı keyfi zalimlik!"

"Bu kadarı yeterli! Tek kelime daha duymak istemiyorum! Aşağı in ve akşam yemeği için bir şeyler al! Hemen çıkmam gerek!"

Bir an bebeği onun elinden kapıp bir daha asla ona dokunmasına izin vermemek için güçlü bir istek duydu. Ne olursa olsun! Çocuğunu onun kaprislerine terk etmeyecekti! Ama kendisini tuttu. O anda karısından nefret etti, ama onunla baş edemezdi. Ona halen ihtiyacı olduğu düşüncesiyle kendisini teselli etti, ama çocuk memeden kesilir kesilmez bebeği ondan uzaklaştıracaktı! Onu hiçbir şey durduramazdı! Ona Thea'nın dikkatinden kaçan, bastırılmış düşmanlık dolu bir bakış attı ve odadan çıktı.

Geri geldiğinde Martin arabasında yatıyordu.

"Önce onu yıkamalıyız. Daha sonra yiyebiliriz, o uyuduktan sonra."

"Hayır, önce yemek yiyeceğiz! Sana söyledim, dışarı çıkmam gerek! Onu kendi başına yıkayabilirsin ya da yaşlı kadından yardım iste."

Thea yemeğini bitirir bitirmez giyinip çıktı. Gurdweill kalbinin derinliklerinde bundan memnun olmuştu. Kendi daha iyi başa çıkabilirdi, bağırma ve tartışmalar olmadan. Sofrayı topladı ve mutfaktan küçük teneke küveti getirdi, bir sandalyenin üzerine koydu, temiz bir bebek beziyle banyo havlularını hazır-

ladı ve büyük bir kazan su ısıtmak için tekrar mutfağa seğirtti. Yaşlı ev sahibesi daha önce defalarca yaptığı gibi, ona yardımcı olmaktan mutluydu. Ve birkaç dakika sonra bebek muazzam ve apaçık bir mutlulukla minik kollarını ve bacaklarını ılık suda çırpıyordu. Gurdweill küçük yumuşak vücudunu sarı bir süngerle ovarken bebeğin ağzı kulaklarındaydı ve Gurdweill da onunla neşeyle güldü.

"Ay, ay, ay!" diye bağırdı Frau Fischer, bebeği suda tutarken. "Bir bebek evin nimetidir! Bir kadın bunu erkekten daha fazla hisseder. Özellikle de Martin gibi güzel bir bebek! Gerçek bir günışığı, Tanrı onu korusun, pısss!"

Gurdweill ona minnetle gülümsedi. "Her şeye rağmen o iyi kalpli bir yaşlı varlık!" dedi kendi kendine.

Ev sahibesi alçak sesle devam etti:

"Aynı annesi gibi. Hık demiş burnundan düşmüş. İnsan bunu gözü kapalı bile görebilir! Herr Gurdweill'a pek benzemiyor! Siedl da böyle söylüyor. Ama karakteri kesinlikle Herr Gurdweill'a çekmiş, öyle sakin ve saf, aynı babası gibi, pısss! Ama ben diyorum ki ve Siedl da aynısını söylüyor, annesi onunla yeterince vakit geçirmiyor, ay, ay, ay! İyi bir kadın, Herr Gurdweill'ın karısı, çok iyi bir kadın! Ama hiç zamanı yok, azıcık bile zamanı yok, o zavallı annenin!"

Gurdweill Martin'i havluya sarıp kuruladı, yatağın üzerine koydu, ağzına sokmakta ısrar ettiği, yumruk yaptığı küçük elini kundak bezinin içine itmeye çalıştı. Alacakaranlık odada toplandı. Arka bacaklarının üzerinde duran dört bacaklı bir hayvan gibi, hafif kambur, çırpı gibi kolları kuru bedeninin önünden sarkan yaşlı kadın durdu ve Gurdweill'ın her hareketini izledi.

"Herr Gurdweill bunu çok iyi yapıyor" diye gevezeliğe devam etti. "Her şey tam olması gerektiği gibi, pısss! Gerçek bir kadından bile daha iyi... Yani, akıllı bir adam her şeyin üstesinden gelebilir. Sevgili kocamın, huzur içinde yatsın, hep dediği gibi. Eğer Herr Gurdweill olmasaydı, ona ne olurdu, zavallı küçük şey, ay, ay, ay! Annesinin onun için çok az zamanı olduğunu görünce! Söylemeden duramayacağım, Herr Gurdweill'ın böyle akıllı, becerikli bir adam olması ne büyük şans! Altın eller, pısss!"

Gurdweill bebeği kundaklamayı bitirdi ve onu arabaya koydu. Sessiz olması için parmağını dudaklarına götürüp arabayı sallamaya ve kökenini kendisinin de çoktan unuttuğu eski bir melodi mırıldanmaya başladı. Frau Fischer odadan çıktı.

Yarım saat sonra, gömleğinin kolları yukarı sıvanmış vaziyette, bebeği uyandırmamak için kapıya dayadığı küvete eğilmiş, yıkamış olduğu beyaz kundak bezinin suyunu sıkıyordu. Gaz lambası loş bir ışık yayıyordu. Yarı açık pencerelerden akşam içeri akıyordu, şehrin boğuk uğultusu adeta yolculuk ettiği uzun yolca süzülmüş ve temel unsurlarından arınmıştı. Gurdweill bu soluk, uzak uğultuyu seviyordu; ferahlık ve makul ölçüde mağrur hüznün karışımı olan bu tanıdık ruh hali onu tamamen ele geçiremeden içinde kıpırdandı. Zaman zaman ağrımaya başlayan sırtını doğrulttu. Bir şeyler onu bir şarkıya başlamaya kışkırttı, ama şu anda bunu yapmanın imkânsız olduğuna dair belli belirsiz hisle bu isteği bastırdı. Hemen uyuyan Martin'i ve yasağın nedenini hatırladı. Ama sanki inadına şarkı söyle arzusu o kendisini zar zor tutabilecek raddeye gelinceye dek giderek büyüdü. "Aptal!" diye bağırdı yüksek sesle.

Aşağıdaki caddeden bir kadının yüksek sesli, çınlayan kahkahası yükseldi ve hemen sustu. Gurdweill sevecenlikle gülümsedi ve sıkılmış kundak bezlerini düzenli bir şekilde sandalyenin üzerine koydu.

"Evet, devam et ve gül" dedi gizemli kadına sessizce, "seni gülerken duymak bir zevk!" Bir kapının açıldığını ve aşağıdaki koridordan ayak sesleri geldiğini duymadı. Şimdi odanın kapısı çalınıyordu, iki kararsız tıklatma, besbelli tek parmakla. Gurdweill elini uzatıp kapıyı açtı.

"Ah!" diye haykırdı şaşkınlıkla.

"Seni rahatsız ediyorum" dedi Lotte. "Uygunsuz bir zamanda geldim."

"Hiç de değil! Tam tersi!"

Tam o anda üzerinde bir yaka ya da gömlek olmadığını fark ederek hafifçe kızardı.

"Kusura bakma Lotte, şeyim, ee, görünümüm için..." diye kekeledi sıkıntıyla. "Tüm bunlardan hemen kurtulacağım. Ama lütfen otur, kanepeye! Çok memnun oldum! Yani şimdi gelmiş

olmana demek istiyorum. Ne kadar memnun olduğumu sana anlatamam! İşim şimdi bitecek."

Telaşla çamaşırları sandalyenin üzerinden almaya başladı, ama sonra fikrini değiştirdi, onları geri koyup yarı dolu küveti eline aldı. Lotte onu sessizce izliyordu.

"Dağınıklık için kusura bakma. Gün içinde hiç zaman olmuyor ve şimdi bebek uyumuşken..."

Lotte kapıyı açtı ve Gurdweill küvetle beraber dışarı çıktı. Koridorda bir yerlerden sıçrayan ve şarıl şarıl akan suyun, sonra da teneke küvetin duvara çarpışının ya da buna benzer bir şeyin sesi geldi. Ve hemen sonra Gurdweill çamaşırları almak için geri döndü.

"Bütün bunları kendi başına mı yapıyorsun!" dedi Lotte, sesinde alaycı bir tonla, başıyla yıkanmış kundak bezlerini işaret ederek.

"Evet, neden olmasın?"

"Hımm, bu tarz şeylerin bir erkekten çok bir kadına uygun olduğunu düşünürdüm..."

"Eski moda önyargılar bunlar, Lotte" dedi Gurdweill, yüzünde zoraki bir gülümsemeyle, "günümüzde artık rollerin sınırları çok belirgin değil."

Çamaşırları mutfakta pencereden karşı duvara kadar uzanan bir ipe astıktan sonra Gurdweill odaya döndü ve gömleğini giyip yakasını taktı. Lotte paltosu ve şapkasıyla koltuğa oturdu ve sinirli sinirli çantasıyla oynamaya başladı. Gurdweill'ın önerdiği çay yahut kahve ikramını kabul etmedi. Kendisini zahmete sokmasına hiç gerek yoktu, gerçekten de canı bir şey içmek istemiyordu. Gurdweill bir sandalye çekip onun yanına oturdu.

"Tirol'de vaktin nasıl geçti? Altı gün önce döndüğünü Ulrich'ten duydum. Bütün kalbimle seni görmek istedim ama ayarlayamadım sadece. Gördüğün gibi, akşamları bile meşgulüm. Bebek yalnız kalamaz."

Lotte alaycı bir tavırla şöyle söyledi:

"Herhalde Thea ofiste akşamları da meşgul..."

"Hayır" diye geveledi Gurdweill, "ofiste meşgul değil. Ama akşamları biraz dışarı çıkmayı seviyor. Bütün gününü işte geçir-

dikten sonra bunu hak ediyor. Tüm gün bu kadar çok çalıştıktan sonra gerçekten de evde oturması ve bebeğe bakması beklenemez."

"Hayır, elbette beklenemez" dedi Lotte alayla, "böyle bir özveriyi nasıl bekleyebilirsin..."

"Martin'i henüz görmedin sanırım" Gurdweill konuyu değiştirdi. "İster misin, eğer ilgileniyorsan, yani..."

Lotte ona gizemli bir bakışla baktı ve ayağa kalktı. Görünümü ona her nedense son derece dokunaklı gelen ev sahibini incitmek istemiyordu. Bebek arabasının yanına gitti, huzurla uyuyan bebeğe doğru eğildi ve Gurdweill'ın masadan alıp getirdiği gaz lambasının ışığında ona bir süre, yüzünde sevimsiz bir ifadeyle baktı. Orada elinde lambayla duran Gurdweill, birden çok tuhaf bir duyguya kapıldı; kanını donduran ve tüylerini ürperten bir duyguya. Ona birden Lotte, Martin'e sadece onun halen yaşadığından emin olmak için bakıyormuş gibi geldi... Lotte'nin bebeğe bakışında bir şey vardı... Gurdweill arabanın diğer tarafından eğildi, başı neredeyse Lotte'nin başına değecekti ve bebeğin soluğunu duymaya çalıştı. Ama hiçbir şey duyamadı ve korkunç bir dehşete düştü. Kalbi durdu. Lambayı arabanın yanında yere koyup kendisini oğlunun üzerine öyle bir galeyanla attı ki çocuk feryat figan uyandı. Tüm bunlar bir saniye içinde olmuştu. Sonra Gurdweill gaz lambasını yerden alıp tekrar masanın üzerine koydu. Beti benzi atmıştı.

Lotte endişeyle haykırdı: "Neler oluyor? Sorun nedir Gurdweill?"

"Ah, bir şey yok! Bir şey yok!"

Kesik kesik ve zar zor nefes alıyordu.

"Sadece hayal gücümdü..."

Ve donuk hareketlerle bebeği sallamaya başladı, bebek çığlık atmayı hemen kesti. Lotte bir süre ayakta durup ona bakmaya devam etti ve sonra tekrar kanepeye oturdu. Sadece zemindeki lastik tekerleklerin hafif sesinin bozduğu bir sessizlik hâkimdi. Caddenin aşağılarında birisi kaba, nahoş bir sesle bağırdı: "Aşağı at şunu! Hadi, at şunu! Söz, yakalayacağım!" Ve hemen ardından uzaklara doğru kaybolan ayak sesleri duyuldu. Karanlık yine taş üstündeki durgun sular gibi kapandı. Gurdweill gelip

tekrar Lotte'nin yanına oturdu, sanki suçüstü yakalanmış gibi utangaç utangaç gülümsüyordu.

"Yine uykuya daldı" diye homurdandı ve Lotte'ye merakla bir baktı, resimlerini henüz sergilemiş bir ressam gibi onun değerlendirmelerini öğrenmek için can atıyordu.

"Evet, sağlıklı bir bebek gibi görünüyor. Tıpatıp Thea'ya benziyor, onun burnu, onun saçları... Peki, artık bundan sonra bütün zamanını onunla mı geçireceksin? O büyüyene kadar?"

"Bütün zamanımı değil. Bazen birkaç gün kayınpederimin evinde kalıyor. O zaman kendime daha fazla zaman ayırabiliyorum, doğal olarak. Biliyorsun, kayınbiraderim Freddy yakında yurtdışına gitmeyi planlıyor... uzun süreliğine... Onu tanıyorsun, öyle değil mi? Hayır mı? Tamam, bir önemi yok!"

"Kimin umurunda? Kayınbiraderinin yurtdışına gitmesi ya da gitmemesi dünyada neyi değiştirecek."

"Yok, haklısın, azıcık bile önemi yok... Sadece söyledim..."

Ve bir an sonra:

"Peki, sen nasılsın canım? Tirol'de gücünü tekrar topladın mı?"

"Benim bir problemim yoktu ki zaten, bildiğim kadarıyla!"

"Yo, yo, elbette yoktu! Ama sinirlerin birazcık bozuktu. Şehrin hassas insanlar üzerinde zararlı bir etkisi var."

"Sinirlerim azıcık bile bozuk değil!" Lotte açıklanamaz biçimde parladı. "Hiç bozulmadı ve şimdi de bozuk değil! Sen kendi sinirlerine baksan daha iyi edersin!"

Gurdweill, Lotte'ye bu akşam ne söylerse söylesin bir anlamı olmayacağını ve sadece onu rahatsız etmekle kalacağını, ama buna rağmen kendisini tutamayacağını anlayıverdi. Bu içsel kesinlik içinde aşırı heyecana ve söyleyeceği her şeyi hemencecik söyleyip kurtuluvermek yönünde kontrol edilemez bir arzuya yol açtı. Aynı zamanda, sanki eli kulağında bir fiziksel ceza beklentisiyle, birdenbire çok büyük bir yorgunluk hissiyle doluverdi. Canı sıkıldığında hep yaptığı gibi sigara aranmaya başladı; elini düşünmeden tekrar tekrar aynı cebe sokuyordu. Birkaç tane kalmış olduğundan emin olmasına rağmen hiçbir şey bulamadı. Lotte çantasını açıp ona bir sigara ikram etti. Gurdweill sigarayı aldı ve daha yakmadan kendi ağzından dökülen şu sözleri işitti:

"Tamam, peki ya Dr. Astel? Onunla sonbaharda evleneceğini söylemiştin, öyle değil mi?"

Gurdweill rahatladığını hissetti.

Lotte ona cevap vermeden, şaşkınlıkla baktı. Biraz sonra şöyle dedi:

"Bunun seninle ne ilgisi var Tanrı aşkına? Çok nazik olmadığını söylemeliyim! Senin bu kadar görgüsüz olduğunu hiç bilmezdim!"

Ve ekledi:

"Onunla canım ne zaman isterse o zaman evlenirim! Ve belki de onunla asla evlenmem! Senin üzülecek başka bir şeyin yok mu?"

"Bütün istediğim seni mutlu görmek." Lotte'nin elini yakaladı. "Benim için ne kadar değerli olduğunu ve mutluluğunun benim için ne kadar önemli olduğunu bilemezsin!"

Lotte elini çekti, ayağa kalktı ve açık pencerenin yanına gitti. Bir an aşağı baktı ve sonra koltuğa dönüp tekrar oturdu.

"Ve mutluluk Dr. Astel'in karısı olmakta gizli, öyle mi?"

"Senin mutluluğunun orada gizli olup olmadığını bilmiyorum. Ona karşı ne hissettiğini bilmiyorum. Sadece gitmeden önce onunla evlenmekle ilgili söylediklerin nedeniyle, düşündüm ki... Nihayetinde mutluluğumuz dışarıdan değil, kendi içimizden gelir."

"Peki, sana şu anda, olduğum gibi mutlu olmadığımı kim söyledi? Ha, ha, ha! Ne çıkış ama! Bak dostum, kendi haline bakmadan başkalarına laf ediyorsun..."

"Ne demeye çalıştığını anlamıyorum."

"Açıklamalara gerek yok! Tamamen açık!"

Yan odada Siedl'ın çirkin, kulak tırmalayıcı sesi kelimelerin yarısını yutarak hızlıca bir şeyler söylendi, böylece ne dediğini kesinlikle anlamadılar.

"Orada vıraklayan da kim?" dedi Lotte ürpererek.

"Siedl. Sesi gerçekten de hoş değil."

"Peki, Siedl kim?"

"Ah, bilmiyor musun? Ev sahibemin kızı, yaşlı bir kız."

Gaz lambasının ışığı doğrudan Lotte'nin, teni keskin dağ havasıyla hafifçe bronzlaşmış olsa da zayıf ve gergin olan ve

üzerine yeni bir acı çizgisinin yerleşmiş olduğu yüzüne düştü. Büyük, muhteşem gri gözlerinin etrafında onları daha da büyük ve epey koyu gösteren koyu renk halkalar vardı. Gurdweill'a Lotte ciddi şekilde uykusuzluktan mustaripmiş gibi göründü ve her nedense bu ona korkunç geldi. Neyi eksikti bu Lotte'nin? Kendi kendine sordu.

"Belki de şapkanı çıkarmalısın" dedi şefkatle, "yoksa başını ağrıtacak."

Lotte hiçbir şey söylemedi. Onu duymamış bile olabilirdi. Başı hafifçe sola eğik vaziyette kıpırdamadan oturdu ve dümdüz önüne baktı. Kasvetli, hüzünlü düşüncelere dalmış gibiydi. Yan odada Siedl'ın sesi kesildi, aşağıdaki caddenin de, ortalık sessizdi. Sessizlik Gurdweill'ı bunaltmaya başladı. Doğası gereği öylesine hayat dolu olan Lotte'nin donuk durgunluğunda ıstırap veren, doğal olmayan ve korkutucu bir şey vardı. Onu böyle görmek Gurdweill'ı üzüyordu, sessizliği bölmek ve Lotte'nin dikkatini dağıtmak için ne kadar havadan sudan da olsa bir şeyler söylemek istedi. Elini sıkıca tutup şöyle dedi:

"Tirol'de zamanının nasıl geçtiğini bana hâlâ anlatmadın. İyi arkadaşlar bulup bulmadığını."

Lotte sanki rüyadan uyanmış gibi fırladı.

"İyi arkadaşlar mı? Ne iyi arkadaşları?"

"Tirol'de diyorum?"

"Hayır! Ben oraya arkadaş aramaya gitmedim!"

"Orada başka Viyanalı yok muydu?"

"Evet, vardı. Banka memurları vesaire. Hiçbiri ilginç değil."

Sanki üşümüş gibi hafifçe ürperdi.

"Pencereyi kapatayım mı? Üşüdün mü?"

"Hayır, üşümedim. Yani, birazcık üşüdüm. Pencereyi kapatabilirsin istersen."

Gurdweill tekrar yerine oturduğunda şöyle dedi:

"Tamam, peki orada bir sürü keçi var mıydı?"

"Keçi mi? Neden keçi?"

"Bilmiyorum, özel bir nedeni yok."

"Ha, ha, hoş bir çağrışım! Keçiler ve banka memurları! Aslında orada biraz keçi var. Birkaç tane gördüm. Ama esas olarak bir sürü inek var, şişman inekler. Akşamleyin, otlaklardan

eve döndüklerinde hava onların çan sesleriyle dolar. Tüm köyde bir çan yağmuru. Ama onlar sadece sürünün bir parçası. Çoğu yaz boyunca yukarıda Alplerde kalır ve ancak sonbaharda aşağı iner. Ve sahipleri onları uzun süredir kayıp olan çocukları gibi karşılar. Akşamları, işten sonra, kilise meydanındaki başlıca sohbet konusu ineklerdir. Başlarında dağ çiçeklerinden süslerle ve boyunlarının etrafından sallanan ağır çanlarla aşağı inerler. Her varlıklı çiftçinin Alplerde birkaç ineği vardır."

"Çok ilginç olmalı... Tirol'de köy hayatı. Öyle insanlar halen üç yüz sene önceki gibi yaşıyor olmalılar."

"Neredeyse. En azından yaşlılar. Genç nesil ise şimdiden zamanın ruhuna uyup biraz bozulmuş. Savaşı yaşadılar, esir kamplarını ve esas renkleri biraz bulanıklaştı. Ama birkaç sene içinde hepsi unutulacak. Her şey eski haline dönecek. Dağlar insanları fetheder, onlara kendi özel damgasını vurur, kendi yaşam şekline boyun eğmeye zorlar. Hayat orada zor, haşin ve bunaltıcı. Dağda yaşayan insanların o kadar dindar ve batıl inançlı olmasına şaşırmamalı."

Martin ağlamaya başladı ve Gurdweill arabayı sallamak için telaşla koştu. Lotte de ayağa kalktı ve Gurdweill'ın yanında durup bebeğe baktı. Bu Gurdweill'da daha önce hissettiklerinin bir yansımasına benzer bir sıkıntı hissi uyandırdı.

"Bugün neyi var bilmiyorum. Her zaman bütün akşam uyur ve ancak sabah dört civarında uyanır."

"Thea ona süt veriyor mu?"

"Elbette! Sen ne düşünmüştün?"

"Ben düşünmüştüm ki sen... Ha, ha, ha! Diğer her şeyi sen yaptığın için."

Gurdweill gülümsemeye çalıştı.

"Ona bir dadı tutmalıydın" dedi küçümseyerek.

"Buna gücüm yetmedi" diye cevapladı Gurdweill ciddi bir şekilde. "Ama hayır! Yetseydi bile bunu yapmazdım. Onlara güvenemezsin. Yabancı bebeklere doğru düzgün bakmıyorlar..."

"Ama bir dadının görevi yabancı bebeklere bakmaktır. Kendi bebeklerine bakmak için para almıyorlar, biliyorsun!"

"Evet, tabii... Ama ben... Ona kendim bakmaya alıştım bile ve beni azıcık bile rahatsız etmiyor."

"Kendi yazılarım üzerinde de çalışabiliyorum" diye ekledi, sanki kendisini haklı göstermek için. "Akşamları istediğim kadar çalışabilirim. Ve bazen gün içinde de. Aslında Martin uyurken çalışmayı çok seviyorum. Bana özel bir nevi huzur veriyor. Bu son aylarda yaz başından çok daha fazla çalışıyorum. Bu bakımdan o gerçek bir lütuf."

Bebeğin uyuyup uyumadığını görmek için eğildi ve Lotte'ye başıyla kanepeye dönmesini işaret etti. Saat şimdi on buçuk olmuştu. Lotte birazdan gideceğini söyledi. Fakat hemen tekrar kanepedeki yerini aldı.

"Pencereyi biraz açsam rahatsız olur musun? Tabii eğer üşümüyorsan. Sigara içmek istiyorum ve sigara bebek için iyi değil."

Lotte kendisine de bir sigara yaktı, ama sonra hemen söndürdü.

"Biliyorsun" dedi birdenbire, "senin gibi bir erkek insanı ümitsizliğe düşürebilir... Gerçekten aptal mı olduğunu yoksa öyle mi davrandığını bilmiyorum..."

"Ne demek istiyorsun?" diye sordu Gurdweill içtenlikle. "Böyle bir övgüyü hak etmek için ne yaptım ben..."

Lotte, Gurdweill'la değil de kendi kendine konuşuyormuş gibi kısık sesle devam etti.

"Bu insanı çıldırtabilir... Bir erkeğin hiçbir şey zerre kadar olması gerektiği gibi değilken kendini öyle olduğuna inandırarak kandırması! Küçücük bir şey bile olması gerektiği gibi değilken! Yeni doğmuş bir bebek bile bunu görebilir, kör bir adam bile görebilir!..."

Gurdweill ona hiçbir şey anlamadan baktı. Onun sözlerinin kendisiyle ilgili olduğunu hissetti ve bir nedenden ötürü Lotte'ye karşı suçluluk duydu; ama tam olarak nasıl ve neden olduğunu bilmiyordu. Açıklamasını istemekten çekindi ve tırnaklarını incelemeye koyuldu.

Lotte birden ayağa fırladı.

"Evet!" dedi. "Eminim bir gün hatanı anlayacaksın, ama o zaman çok geç olacak!"

Ve veda etmek için elini uzattı.

"Sana eşlik edemeyeceğim için üzgünüm. Bebeği bırakamam. Yalnız biraz bekleyebilirsen... Thea şimdi her an gelebilir."

"Benim Thea'ya ihtiyacım yok!" Lotte öfkeyle patladı. "Thea'nı kendine saklayabilirsin! Ve sana da ihtiyacım yok, duyuyor musun? Azıcık bile! Hiçbir zaman da olmayacak! İşte! Bana eşlik etmeni istemiyorum, istemiyorum! Sen tamamen, tamamen... Sakın bana eşlik etmeye kalkma, duydun mu?"

Kızarmış yüzüyle arkasını dönerek aniden odayı terk etti. Gurdweill gaz lambasını almak için koştu ve yolunu aydınlatmak için onu koridora doğru takip etti. Adımlarının merdivendeki hızlı tıkırtısını işitti ve onun arkasından koşup sakinleşene kadar onunla kalmak için ani bir ihtiyaç duydu. Onu şu durumunda yalnız bırakmak düşünülemezdi! Ama Gurdweill merdivenlerin başında, elinde lamba, olduğu yerde kalakaldı; ön kapı açılıp kapandıktan ve Lotte'nin adımları gecenin içinde kaybolduktan sonra da bir süre orada durdu. Sonra odaya dönüp lambayı donuk hareketlerle masanın üzerine koydu. Kalbi acıyla öylesine sıkıştı ki zar zor nefes alabiliyordu. Lotte'ye korkunç bir yanlış yapıldığını hissetti ve doğrudan suçlanacak kişi kendisi olmasa da, buna şahit olmuş ve karşı çıkmamıştı. Kanepenin yanına gidiverdi ve önünde diz çöktü. Lotte'nin oturduğu yere başını gömdü ve kederden taş kesilmiş vaziyette uzun süre orada kaldı. Thea yarım saat sonra eve geldiğinde Gurdweill'ı koltuğun önünde, hareketsiz diz çökmüş buldu. Ve Thea onu cansız bir nesneymiş gibi ayağıyla dürtene kadar da kımıldamadı.

Yirmi Sekizinci Bölüm

Gurdweill'ın tüm özverili bakımı ve ilgisi bir işe yaramadı. Lotte'nin ziyaretinden iki gün sonra bebek tamamen değişti. Hiç durmadan ağlamaya ve tir tir titremeye başladı. Onu uyutmak mümkün değildi ve nihayet uykuya daldığında bir ya da iki dakika sonra tekrar ağlayarak uyanıyordu. Çığlıklarının durmadığını görünce, Gurdweill civarda oturan ve daha önce bebeği birkaç sefer görmeye gelen bir doktora telefon etti. Doktor akşam erken saatte geldi ve Martin'in "bu yaştaki bebeklerde görülebilen" mideyle ilgili bir şikâyeti olduğunu anladı. Söz konusu hastalık "hafife alınmaması gerektiğinden" derhal hastaneye kaldırılmasını önerdi, aksini söylese yalan söylemiş olurdu ve burada evde ona gerektiği gibi bakılamazdı. Çocuğun günde ona birkaç defa bakacak bir doktora ihtiyacı vardı ve evde bunu yapmak imkânsızdı.

Gurdweill yıldırım çarpmışa dönmüştü. Doktorun önünde çaresizce durdu, dizlerinin bağı çözülüyordu. Oğlundan ayrılmasını nasıl isteyebilirlerdi? Onu yabancılara vermesini, özellikle şimdi, hastayken, zavallı küçük şeyi? Öte yandan, bunun gerekli olduğunu, bu konuda bir seçeneği olmadığını da biliyordu. Doktora sanki onun başka, daha tatmin edici bir sonuç ortaya atmasını ister gibi yalvaran gözlerle baktı, ama o sadece bıyığını profesyonel bir havayla burarak tekrarladı:

"Yapacak başka bir şey yok sevgili Gurdweill'ım! Bu böyle durumlardaki tek çare. Hastane korkusu tamamen mantıksız. Ve ayrıca: Başka ne seçeneğimiz var ki? Üzgünüm ama durum bu!"

Gurdweill'ın sırtına cesaret verici bir şekilde vurdu:

"Cesur olun ve sakin kalmaya çalışın. Bu arada, ben sabahları orada çalışıyorum ve ona kendim göz kulak olacağım."

Thea işten eve geldi. Hemen doktora hak verdi:

"Ama tabii ki! Eğer hastaysa hastaneye gitmeli! Ona burada kim bakabilir?"

Doktor durumun acil olduğunu ve bebeği zaman kaybetmeden oraya götürmeleri gerektiğini ekleyerek, hemen gidip ona bir yatak hazırlamaları için hastaneye telefon edeceğini söyledi. Gurdweill birdenbire, mutlak bir kesinlikle, her şeyin geri döndürülemez bir biçimde mahvolduğunu anladı. Başka bir şey söylemedi. Doktor gitti ve Gurdweill uykuya dalmak için tam da o anı seçmiş olan bebeği arabasından aldı, bir battaniyeye sardı ve koltuğa uzanmış sigara içen Thea'ya tek kelime etmeden onu dışarı taşıdı.

Kollarında Martin'le 15 numaralı tramvaya bindi. Yaşlı bir kadın yerini ona vermek için ayağa kalktı, ama o ayakta durmaya devam etti. Şu anda onun için hiçbir şeyin önemi yoktu. Bebeğin çok hafif olduğunu hissetti, kolları arasında onu zar zor hissedebiliyordu oysa bebek altı kiloydu ve bu da oldukça makul bir ağırlıktı. Hayır! Düşünceleri farklı bir yöne sıçradı: Thea'nın davranış şekli!... Ne ilgisizlik!... Kollarında bebekle çıkarken Martin'e bakmamıştı bile... İnsan bir bebeğe nasıl öyle davranabilirdi? Bu anlaşılamaz bir şeydi. Herhalde bu kadar katı yürekli olamazdı!

Çocuk hastanesi uzak değildi ve hemen vardılar. Hava giderek kararıyordu; gökyüzü bulutluydu, caddelerde soğuk bir sonbahar rüzgârı esiyor, kuru yaprakları insanların yüzlerine doğru üflüyordu. Yüzü şefkatle ışıldayan iri yarı bir hemşire, hastane ofisinde doğumunun ayrıntılarını yazdıktan ve diğer formaliteleri yerine getirdikten sonra Martin'i ondan aldı ve Gurdweill'a boş battaniyeyi geri verdi. Tüm bunlar makine hızıyla, Gurdweill sevgili oğluna bir dakika daha doya doya bakamadan gerçekleşti. Şimdi, özellikle tüm bu zaman boyunca sanki hiçbir şeyi yokmuş gibi huzurla uyuduğu için, onu buraya getirdiğine pişman oldu. Ve belki de doktor bir hata yapmıştı? Belki onun gerçekten de hiçbir şeyi yoktu..? Ofiste, gözleri yer-

de, kararsız bir şekilde dikilmeye devam etti. Ve birdenbire az önce korkunç, asla geri alınamayacak bir şey yaptığıyla ilgili kesin bilgi zihnine düştü. Nasıl doktoru dinleyip onu buraya getirebilmişti? Aklını mı kaybetmişti? Ya Thea? Gözünü kırpmadan kabul etmişti! Affedilmez bir ilgisizlikle! Sanki tüm felaketten bizzat o sorumluymuş gibi Thea'ya karşı nefretle doldu. Hemşireye bebeği hastanede bırakma konusundaki fikrini değiştirdiğini söylemek üzereydi ki, hemşire başını kaldırmadan şöyle dedi:

"Ziyaret saatleri anne için sabah ondan on ikiye, öğleden sonra da ikiden altıya kadar. Diğer aile üyeleri sadece öğleden sonra ikiden dörde kadar gelebilirler."

Ve Gurdweill battaniyeyi katladı, koltuk altına koydu ve hastaneyi terk etti.

Dışarıda gece olmuştu. Gaz lambaları daha da güçlenmiş olan rüzgârda titreşti. Gurdweill birden kendini çok yorgun hissetti. Ama eve gitmek istemiyordu... şimdi orada ne yapacaktı? Bir süre hastane sahasını çevreleyen tel örgünün önünde bir aşağı bir yukarı yürüdü, arada sırada durarak bahçede gizlenmiş iki katlı beyaz binayı görmeye çalıştı ama başarılı olamadı. Sonra karşı kaldırıma geçti, buradan sadece ikinci katın ışıklı pencereleri ve perdeleri görülebiliyordu. Desensiz beyaz perdelerin arasından içeriyi görebilmek için gözlerini zorladı. Boşuna! Hiçbir şey görmek mümkün değildi! Kalabalık bir tramvay, gürültüyle yanından geçti. Ah, tekrar içeri girmesine izin verilmesi ve onu görmek için neler vermezdi! Sadece ona bir defa göz atıp sonra tekrar çıkmak için. O anda bir yerlerde bir bebek avaz avaz ağlamaya başladı. Gurdweill baştan aşağı ürperdi. Bunun Martin'in sesi olduğuna yemin edebilirdi... Bu aynı Martin'in ağlamaya biçimiydi! Ama hemen kendi kendine onun sesinin aradaki mesafeyi ve caddeyi, hem de kapalı pencerelerden aşıp gelmesinin imkânsız olduğunu söyledi. Yine de orada durup içi acıyarak bebeği dinlemeye devam etti; ancak bebek susunca sakinleşti ve gitme zamanının geldiğine karar verdi. Tekrar caddeyi geçti ve kulağını tel örgüye dayadı ama hiçbir ses duyamadı. Birkaç dakika sonra, ayaklarını kayıtsızca sürüyerek yavaşça uzaklaşmaya başladı; ama hemen fikrini değiştirip tekrar

kulağını tele dayadı, bir sohbete kulak misafiri olan biri kadar uyanık ve sinsiydi. Ama bu sefer de şüpheli hiçbir şey duymadı. Sonunda oradan uzaklaştı.

Yakınlarda, Augarten'in önündeki küçük meydanda benek benek dökülmüş sonbahar yapraklarıyla dolu birkaç bank vardı. Doğruca ilk banka gidip oturdu. Ayaklarının yanında yatan bir gazeteyi yerden aldı, başlığını sokak lambasının ışığında dalgın dalgın okudu: *Neues Wiener Journal* ve tekrar yere attı. Ertesi sabah saat onda içeri girmeye çalışacaktı. Belki hemşire onun durumunda bir istisna yapar ve girmesine izin verirdi. Ah, zavallı küçük şey! Ayaklarının yanındaki gazete rüzgârda hışırdadı ve Gurdweill içgüdüsel olarak onu tekrar yerden almak için eğildi. Onunla bu sabah gazetesi arasında adeta artık bozulan bir nevi gizli bir bağlantı vardı. Neden olduğunu bilmeden, anlaşılmaz bir şekilde ona ihtiyacı olduğunu hissetti ve bu anlaşılmazlık onu deli etmeye başladı. Birden kafasına dank etti: Battaniyeyi sarmak için tabii ki, elbette. Hayır! –hemen karar verdi– battaniye için yeni, temiz bir gazete alacaktı, bu yerde yatan eski, buruşuk gazete olmazdı. Ayağa kalktı, tam battaniyeyi almak üzereydi ki birden orada olmadığını gördü. Dehşete kapıldı. Bu kayıp kötüye alametti. Bankın etrafındaki zeminde hummalı bir arayışa girişti. Sonra iz sürmek için geldiği hastane yolunu geri gitti; küçük adımlarla yürüdü ve zemini her yönde iyice incelemek için öne eğildi. Çok geçmeden de onu buldu. Sanki bundan sonra her şeyin yolunda gideceğine dair bir işaret almış gibi çok mutlu olmuştu. Battaniyeyi güzelce katladı ve bu sefer daha önceki gibi koltuk altında değil elinde taşıdı. Yavaşça geri yürüdü, birkaç dakika önce oturduğu bankı geçti ve halen yerde yatmakta olan gazeteye göz attı. Bu gazeteye niye ihtiyacı vardı ki? Birden tarifsiz bir öfkeyle doldu, yeni bir tane alacaktı! Ama yakındaki büfe kapalıydı ve ilk başta neden böyle olduğunu anlayamadı. "Bugün tatil değil! Haftanın sıradan bir gününde dükkânları kapatmak... ne kabalık!" Ama sonra saatin ilerlemiş olması gerektiğini anlayıverdi ve Nordwestbahnhof'taki aydınlatılmış saate baktığında yedi buçuk olduğunu gördü. "O halde, pek tabii!" dedi yüksek sesle, izah ederek. Ve ansızın başına gelen tüm felaket bir vahiy gücüyle kafasına dank etti ve sanki ağır bir nesne yüzüne çarp-

mış gibi hissetti. Geriye döndü ve telaşla koşmaya başladı, sanki acele ederse zararı telafi edecek zamanı halen varmış gibi. Ama uzun süre böyle koşmadı. Telaşının anlamsızlığını anlamış gibi birden olduğu yerde durdu. Etrafına bakındı ve yine aynı bankın yanında durmakta olduğunu gördü. Eğilip gazeteyi aldı, banka oturdu ve battaniyeyi ona sarmaya başladı.

Rüzgâr dinmemişti. Gurdweill'ın üzerinde paltosu yoktu ve soğuğu birden iliklerine kadar hissetti. Hayır diye düşündü, her şeyi yarına bırakacaktı! Yarın her şeyi düzeltecekti. Ve ayağa kalkıp Taborstrasse yönüne doğru yollandı.

Yavaşça yürüdü. Çok zamanı vardı. Burada Taborstrasse'de havanın daha ılık olduğu aklından geçti ama bu düşüncenin üzerinde pek durmadı. Şimdi onun için ne fark ederdi ki? Herhalde soğuktan donup ölmezdi! Esas konu, zamanını nasıl geçireceğini bilmemesiydi. Saat sekizdi, ertesi gün saat ona kadar on dört saatlik bir ara vardı, on dört boş ve tarif edilemeyecek ölçüde bunaltıcı saat. Kendisini, girişinden yoğun bir ışık hüzmesinin çıkıp karşı kaldırıma kadar tüm yol boyunca uzandığı Zentral sinemasının önünde buldu. Alışkanlıkla, tek kelimesini anlamadan, kapının iki tarafındaki ilanlara bakmak için durdu. Gitmek için döndüğünde birden Thea'nın yabancı bir adamla ona doğru gelmekte olduğunu gördü. Zihni derhal açıldı ve boğazında peyda olan boğulma duygusunu hissetti. Bulunduğu yerde mıhlanıp kaldı. Uzaktan onu tanıyan Thea, başıyla gitmesini işaret etti. Gurdweill kıpırdamadı. Thea yanından yürüyerek geçerken koluna öylesine korkunç bir çimdik attı ki Gurdweill neredeyse acıyla haykıracaktı. "Aptal" dedi Thea alçak sesle ve hiçbir şey fark etmemiş olan refakatçisiyle beraber sinemaya girdi.

Gurdweill'ın ilk öfkeli tepkisi onun peşinden koşup bebeğin ölümcül hasta olduğunu ve bunu bu kadar hafife almaya nasıl cüret ettiğini yüzüne haykırmaktı... Ama kendisini zamanında topladı ve büsbütün hüzünlü ve perişan vaziyette şehir merkezine doğru yürümeye devam etti. Yapayalnızdı, tüm dünyada içini kemiren hüznü anlatabileceği hiç kimse yoktu. Hayatında hiç bu kadar yalnız hissetmemişti. Ağır bir zehir gibi içinde kaynayan kor, hayvani acıyla o caddeden bu caddeye amaçsızca dolandı. Oraya nasıl geldiğini bilmeden, birden kendisini Her-

renhof kafesinin dışında buldu. İçeri girdi. Dr. Astel ve Ulrich beraber oturmuş, derin bir sohbete dalmışlardı. Onlara katılma davetini kabul etti, ama birkaç dakika sonra tekrar ayağa kalktı.

"Hayır!" dedi. "Burada kalmıyorum!"

Ve tekrar dışarı çıktı. Yerinde duramıyordu. Yürümeye devam etmek ve kendisini yorarak acısını ve yalnızlığını yatıştırmak zorundaydı. Geçtiği caddeleri fark etmeden yürümeye devam etti. Ama iyi aydınlatılmış, kalabalık caddelere farkında olmadan sırtını döndü, zira ruhunda ağır bir karanlık vardı ve aydınlığa tahammül edemiyordu. Yaklaşık iki saat böyle yürüdükten sonra oturduğu sokağa vardı. Saat on bir buçuktu. Odasının kapısını bebeği uyandırmamak için hep yaptığı gibi dikkatle ve gürültü yapmadan açtı, ama bunu yaparken Martin'in evde olmadığını ve dikkatinin yersiz olduğunu hatırlayarak kapıyı ardından öfkeyle çarptı. Thea orada değildi. İstemsizce gaz lambasını yaktı ve masaya oturdu; çok ağır ve aynı zamanda içinde düşünceden eser olmayan başını ellerine yasladı. Sokaktan yükselip açık pencereden odaya akan sessizlik eve hâkim oldu. Gurdweill bir süre masada oturup kaldı, yürümekten yorulmuş ve kederden uyuşmuştu. Koltuğun üstündeki duvarda, hemen tavanın altında devasa bir örümcek kıpırdamadan duruyordu. Dışarıda, kaldırım taşlarında teneke bir nesne net, tok bir sesle tıkırdadı; sanki gürültü sonundan ziyade başlangıcına işaret ediyormuş gibi düşüşün bilincine ancak şimdi vardı. Gurdweill birdenbire ayağa kalkarak her zamanki yerinde, yatakla tuvalet masasının arasında durmakta olan bebek arabasının yanına gitti, sanki çocuğun uyuduğundan emin olmak istermiş gibi eğilip dikkatle baktı. Arabanın aynı birkaç saat önce bıraktığı gibi boş olduğunu gördü. Sonra içeri girdiğinde küçük battaniyeyi koyduğu kanepeye gitti, gazete paketini açtı ve battaniyeyi Martin'in üzerini örterken yaptığı gibi arabanın üzerine yaydı. Ve birdenbire, karşı konulmaz bir gücün etkisiyle, kulpunu tutarak arabayı ileri geri sallamaya başladı. Sonra derhal bırakıverdi, korkudan ödü koptu ve kanepeye koştu. Yüzü külrengiydi. İçgüdüsel olarak, kimsenin onu suçüstü yakalamadığından emin olmak için odanın etrafına bakındı. "Ah!" diye yüksek sesle inledi, "aklımı kaçırıyorum! Bana neler oluyor?"

Bir süre der top olmuş vaziyette kanepede uzandı, ölü bir yığın kadar hareketsizdi. Sonra aniden ayağa fırladı ve kararlılıkla açık pencereye doğru ilerledi. Tüm bu yaygara ne için? dedi kendi kendine. Birkaç gün içinde iyileşip eve gelecek! Seni ahmak! Bebeği hastalanan tek insan sen değilsin! Öyleyse? Yine iyi olacak!

Thea, Gurdweill onu duymadan içeri girdi. Gurdweill başını çevirip de onu görünce irkildi. Thea yüzünde alaycı bir ifadeyle ona baktı ve tek kelime etmeden paltosunu çıkarmaya başladı. O zaman Gurdweill, ona başkasına aitmiş gibi gelen bir sesle şöyle dedi:

"Yarın sabah gidip onu ziyaret edebilirsin, ondan on ikiye kadar ve öğleden sonra da ikiden altıya kadar."

Bir an tereddüt etti ve ekledi:

"İzin al ve yarın sabah onu emzirmek için oraya git."

Thea kısacık, haince güldü.

"Peki ya emirlerinize itaat etmezsem ne olur efendim?"

"Bu bir emir değil" diye cevapladı soğukkanlılıkla. "Sadece sana hatırlatmak istedim. Çocuk ağır hasta, bildiğin gibi ve bizden yana en ufak bir ihmal ciddi sonuçlar doğurabilir. Doktoru kendin de duydun."

"Bu benim bileceğim iş! Hastaneye canım ne zaman isterse o zaman giderim! Canım istemezse hiç gitmem! Git ve pencereyi kapat! İçeri soğuk giriyor!"

Gurdweill, Thea'nın buyruğunu yerine getirdikten sonra şöyle dedi:

"Her halükârda, unutmamanı istiyorum. Bu gülünecek bir konu değil."

Elbisesini çıkarmaya başlamış olan Thea bir an duraksayarak hayretle kocasına baktı. Onun bu kararlı tavrıyla ilk defa karşılaşıyordu. Aha! dedi kendi kendine, o zaman küçük şey tepmeye başlıyor, öyle mi! Birdenbire tüm bu şey ona fevkalade gülünç geldi, özellikle sadece yarım saat önce yeni sevgilisine kocasından alayla bahsettiğini ve kendisinden bile olmayan –bundan oldukça emindi– bir bebeğe nasıl da baktığını anlattığını ve sevgilisinin –neşelerini ikiye katlayarak– o halde kocasının muhtemelen "doğuştan dadı" olduğunu ve bir fırsat çıkar çıkmaz onu bir işe önereceğini söylediğini hatırladı.

Thea bir kahkaha patlattı. Bu umursamaz kahkahayı duyan Gurdweill'ın kan beynine sıçradı. Ona karşı öylesine bir öfkeyle doldu ki buna kendisi de şaşırdı, çünkü onun bu davranışına fazlasıyla aşinaydı ve başka zaman olsaydı, dikkatini bile çekmezdi. Ama derhal kendisine hâkim oldu ve titreyen bir sesle sadece şöyle dedi:

"Anlamıyorum! Ortada gülecek ne var? Benim görebildiğim kadarıyla bu durumda komik olan hiçbir şey yok."

"Gülecek bir şey olmadığını nereden biliyorsun? Gel buraya, bir sigara al! Beni çok eğlendiriyorsun, benim küçük erkeğim!"

Gurdweill cevap vermedi. Yatağa gitti, nevresimlerini topladı ve kanepenin üzerine yatağını yapmaya başladı. Bu açık meydan okumayla kışkırtılan Thea, iç etekliğiyle ona yaklaştı, kolunu göğsünün etrafına dolayıp ağzına bir sigara itti.

"Nedir bu tavşan, benden bir sigara almayacak mısın?"

Ve ekledi:

"Bunlar en iyisi! Buyur al! Bana az önce hediye edildi!"

Sigara Gurdweill'ın midesini kaldırdı ve yatağın üzerine tükürdü.

"Canım şu anda içmek istemiyor. Benden ne istiyorsun? Daha sonra içerim..."

"Daha sonra değil, hemen şimdi!" diye ısrar etti Thea. "Yani benim sigaralarım seni tiksindiriyor öyle mi? Olayların sarpa sardığını söylemeliyim! Gel hadi, oturup beraber sigara içelim."

Gurdweill onun isteğine uymak ve tiksintisini yenmek zorunda kalmıştı. Şu anda, gece yarısında bir tartışmaya giremezdi ve her zamanki gibi pes etti. Thea onu dizlerinde oturttu ve adamakıllı içip içmediğini görmek için onu izledi. Gurdweill'ın az önce sevgilisinden aldığı bir sigarayı içmesi onu sıradışı, sapkın bir zevkle doldurmuştu; özellikle de o, kocası sigaranın nereden geldiğini çok iyi biliyor ve istemeden içiyor olduğu için.

"Tamam, peki tadını nasıl buldun? İyi mi? Seveceğini biliyordum!"

Gurdweill Thea'nın dizlerinde oturdu ve duvara baktı. Birden kalbini sanki bir mengenede sıkıştıran büyük bir hüzne ve sonsuz bir ümitsizliğe kapılmıştı. Binlerce mil uzaklıkta, farklı bir ülkede, yabancı insanlar arasında, elbette Martin'le, olmak is-

terdi; her şeyin net ve basit olduğu ve kimsenin seni böyle berbat sigaralar içmeye zorlamadığı bir yerde... sigara içmeye bile ihtiyaç duyulmayan bir yerde... Ama aynı zamanda kaçış olmadığını ve kendisini Thea'nın baskılarından asla kurtaramayacağını da biliyordu. Çünkü onu seviyordu... Evet, onu her şeye rağmen seviyordu! Halen aynı yerde, tavanın hemen altında durmakta olan devasa ve kara örümceğe gözü takıldı. Şimdi uyuyor diye düşündü Gurdweill ve kendisinin de çok yorgun olduğunu fark etti. İzmariti attı, karısının dizlerinden fırlamak üzereydi. Ama Thea onu durdurdu.

"Ne, bana iyi davranmak istemiyor musun?..."

"Ben... şimdi değil... başka bir zaman... yorgunum..." diye mırıldandı Gurdweill.

"Öyle mi? Artık beni sevmiyorsun!"

"Seviyorum, ama..."

Gurdweill birden Thea'nın boynunu iki eliyle kavrayarak kendisini sanki derin bir uçuruma atıyormuş gibi dudaklarını onun ağzına bastırdı. Thea onu bir çırpıda tutup kaldırdı ve kanepeye taşıdı.

Sonrasında Gurdweill utanç duydu. Bebek orada hasta yatıyor, belki tam da şu anda acıyla haykırıyor, ama o burada sevişiyordu!

"Yarın gidip onu emzirebileceksin değil mi canım?"

"Sana seni ilgilendirmeyen konulara burnunu sokmamanı daha önce de söyledim! Eğer canım isterse giderim, istemezse gitmem!"

Thea, iki eli başının altında, kanepede sırtüstü uzanmıştı ve Gurdweill da yanında oturuyordu.

"Git ve sigaralarımı getir!"

Gurdweill tekrar onun yanına oturduğunda, Thea birden şöyle dedi:

"Bugün, sadece bir saat ya da daha az zaman önce bir başkasıyla olduğumu bilsen ne yapardın? Senden sadece bir saat önce?!"

Thea gaddar bir ifade takınmış, vereceği tepkiyi görmek için gözlerini kocasının yüzüne dikmişti. Ama Gurdweill buna alışkındı. Yine beni sinirlendirmek istiyor, diye düşündü. Gerek-

siz bir zulüm!

"Buna inanmıyorum" dedi kararlılıkla.

"Öyle mi? Buna inanmıyorsun! Peki sinemaya beraber gittiğim adam, sanırım sen onunla pul zıplatma oynadığımı düşünüyorsun, öyle mi? Ha, ha, ha! İstersen sana ayrıntılarını anlatabilirim."

"Bu doğru değil!" Gurdweill diretti. "Hem ayrıca beni zerre kadar ilgilendirmiyor. Bilmek istemiyorum."

Gurdweill kalkmak istedi ama Thea kolunu yakaladı.

"Kıpırdama, benim küçük erkeğim! Yani inanmıyorsun? Çok güzel..."

Ve Thea ona, kendisiyle yabancı adam arasında geçen her şeyi tüm ayrıntılarıyla anlatmaya başladı, kaçamaması için kolunu tutuyordu. Ara sıra kısa, hain bir gülüşle anlatmaya ara veriyor ve sonra tekrar besbelli bir keyifle devam ediyordu. Gurdweill isteksizce, tiksintiyle kıvranarak, ağır ağır nefes alarak ve ter içinde kalarak dinledi. Ama aynı zamanda ve tam da farkında olmadan, hikâye ona tuhaf, ıstıraplı bir zevk vermeye başladı –acının içindeki sapkın zevkti bu– artık sadece zorlandığı için dinlediği söylenemezdi... Thea bitirdiğinde Gurdweill bir süre hiçbir şey söylemedi. Sonunda sanki kötü bir rüyayı silkeliyormuş gibi ayağa kalktı. Masaya gitti ve yanında oturdu.

"Bu yine de doğru değil!" deyiverdi, sanki kendi kendine konuşur gibi. "Baştan sona yalan..."

"Aptal!" diye bağırdı karısı.

O akşam başka konuşma olmadı.

Saat şimdi bir buçuk olmuştu ve yattılar. O gün yaşanan her şeyden ötürü uykuya dalamayacak kadar üzgün olan Gurdweill, sırtüstü uzanarak geceyi izledi. Bir pencere açıktı, akşam rüzgârı hafiflemişti; hem kış hem de yazın bileşimi olan, belli belirsiz bir serinlik sessizce odaya süzüldü ve Gurdweill'ın yüzüne öyle hafifçe dokundu ki fark etmedi bile. Bitkindi, kolları ve bacakları yorgunluktan ezilmiş gibi ağrıyordu ve başı ağır, uyuşuk ve ateşliydi, bezelyeyle dolu bir kap gibi düşünce parçalarıyla dopdoluydu. Ah, keşke uyuyabilseydi! Aklına saçma bir düşünce geldi; eğer o burada evde uyuyabilirse Martin de orada hastanede uyuyacak ve iyileşecekti... Ve şimdi o kendisi

tedaviye engel oluyordu... Gözlerini kapadı ve uykuya dalmaya hazır, hiç kıpırdamadan uzandı. Ve birdenbire soğuk rüzgâr gibi bir şey kafasının içinde esti, hemen alnının altında, sağdan sola doğru; şiddetli sinirsel bir ağrı gözlerini tekrar açmasına neden oldu... Doktor, bebeğin hastaneye yatırılmasını öngörmüştü ve herhalde en iyisini o bilirdi... Ve hastane de iyi bir izlenim bırakmıştı... İri yarı hemşire Martin'e nazikçe gülümsemişti – bu işarete göre hemşire... Hayır, bu pek de bir şeyin işareti değildi. Bir anlamı yoktu! İyi, sabah görecekti. Ve eğer gördüğü şeyi beğenmezse çocuğu doğrudan eve getirmesine engel olacak hiçbir şey yoktu! Ona evde bakacak kimse yok mu? Peki, o, Gurdweill, o ne güne duruyordu? Ve eğer doktor gözetimi gerekliyse – o halde bırak doktor günde iki defa gelsin! Parayı bulurdu! Evet, yarın kararlaştırılacaktı, öyle ya da böyle, duruma göre. Ama bankın altındaki o gazete ne baş belası olmuştu! Ona bir an huzur vermemişti! Battaniyeyi paket yapmadan taşımasına ne engel olacaktı ki? Gazeteye aslında hiç de ihtiyaç yoktu... Ama sonunda onu ne yapmıştı? Eve getirmişti, hatırladı, koltuğun üzerine koymuştu, ama sonra atmış mıydı, atmamış mıydı? Belki çarşafını gazeteyi kaldırmadan yaymıştı? Gurdweill dikkatle ayaklarını koltuğun ucunda hareket ettirdi ve kâğıt hışırtısı duymaya çalıştı, ama hiçbir şey duyamadı. Bırak bu saçmalığı, dedi kendi kendine, her ne olduysa bir şey fark etmez!

Yan döndü, yüzünü pencereye çevirdi, uykuya dalmaya kararlıydı. Ya Thea? –zihninde yeni bir düşünce belirdi– hayır, hikâyesindeki tek kelime doğru değildi... İnanmayı kesinlikle reddetti! Tüm bunları basbayağı uydurmuştu... Ona sataşmaktan sapkın bir zevk alıyordu ve bunun için çeşit çeşit şeyler icat ediyordu... Ama onun tuzağına düşmeyecekti... Umurunda mıydı? Ama ya gerçekten doğruysa..? Ya söylediği her şey gerçekten doğruysa? Evet, o zaman... o zaman bile onun için bir şey fark etmezdi... Diğer bir deyişle, onu ilgilendirmezdi... Ne kaybederdi? Ama tamamı baştan sona yalandı, bu açık! Aynı diğer yalan gibi: Martin'in onun oğlu olmadığıyla ilgili olan... Gerçekten de böyle saçmalıklarla canını sıkamayacaktı...

Şimdi, vücuduna sıkıntıyla yayılan yoğun, rahatsız edici

bir sıcaklık hissetmeye başlamıştı. Ah, bunun bir sonu yok! diye ümitsizce sızlandı. Bu gidişle, asla uykuya dalamayacağım!

O anda sokaktan birisi geçti. Gurdweill duyabilmek için kulaklarını sonuna kadar zorladı, ayak seslerini sanki hayatı buna bağlıymış gibi dinledi ve geceye karışıp bir iz bırakmadan yok olurlarken onları takip etti. Şimdi soyut akislerinden başka hiçbir şey yoktu, o da yavaş yavaş yok olana kadar Gurdweill'ın kulaklarında çınlamaya devam etti. Yine sessizlik çöktü, ağır ve aşikâr ve Gurdweill her nedense kaybolan ayak sesleri için üzüldü.

"Peki ya bebek arabası, bebek arabasına ne olacak?" Soru onu savunmasız yakaladı, kendisini ona karşı kollayamadan delip geçti.

Varlığının köklerine kadar inen bir dehşetle, dikkatini dağıtmak için çılgına dönmüş halde kalçasını kaşımaya başladı. Ama kanatana kadar kaşısa da bir işe yaramadı. Düşünce bu acı ile açıkça belirdi:

"Bunu öylece göz ardı edemezsin, biliyorsun... Daha sonra bebek arabası odada durmaya devam edemez..."

Tüm vücudundan soğuk terler boşandı ve derhal doğruldu.

"Daha sonra diye bir şey yok!" neredeyse yüksek sesle bağırdı. "Daha sonra diye bir şey yok!... Araba bebek için, Martin için!"

İstemsizce tekrar uzandı.

"Araba sadece bir araç... Kendine karşı dürüst ol... Bir bebek arabasının kime ne faydası var?"

"Ne faydası mı var?" diye hemen cevabı yapıştırdı Gurdweill öfkeyle. "Herkes bir bebeğin arabasız yapamayacağını bilir!"

"Bir bebek olduğu sürece... Ama ne zaman ki..."

"Yarın Martin eve geliyor! Hastaneye gerek yok! Doktor neden bahsettiğini bilmiyor! O evde iyi olacak!"

"Gerçekle yüzleşmek zorundasın! Bebek hasta, bunu sen de biliyorsun. Bundan kurtuluş yok. Ve hasta bir bebek aynı zamanda..."

"Gerçek şu ki onun hiçbir şeyi yok! Onu yok yere hastaneye verdim! Çocuktaki bir mide bozulması..."

"Ama işte mesele de bu zaten! Bu bebeklerde tehlikeli bir

rahatsızlık! Sen de okudun! Sadece küçük bir kısmı iyileşir ve diğerleri de..."

"İstemiyorum, istemiyorum, tamam, bitti!... Bütün istediğim uyumak!"

Gurdweill boğulmak üzereymiş gibi hissetti. Şakaklarında bir damar balyoz gibi atıyor ve tüm vücudu sanki tutuşmuş gibi yanıyordu. Battaniye çok ağırdı, onu sinirle üzerinden atıp bir süre üzeri açık uzandı. Sonra koltuktan fırladı ve açık pencerenin yanına gitti. Soğuk, eğimli bir ışık hüzmesi gibi yandan içeri sızdı, onu bacakları ve kalçalarından yakalayarak tüylerini diken diken etti. Şimdi üşütemem diye düşündü, iyi olmalıyım! Pencereden döndüğü anda, beyaz battaniyesi odanın karanlığında parlayan bebek arabasına göz attı. Hemen gözlerini kaçırdı ve tekrar kanepeye döndü. Birden aklına yatağı yaptığında gazetenin çarşafın altında kalıp kalmadığına bakmak geldi. Çarşafı kaldırdı ve hiçbir şey bulamadı. Sonra, karanlıkta elleri ve ayaklarıyla yoklayarak kanepenin hem ayakucundaki hem de baş tarafındaki zemini aradı, sonunda koltuğu dikkatle duvardan itti ve boşluğa elini soktu – gazete hiçbir yerde yoktu. Birden bu arayışın saçmalığını düşündü ve kendine karşı öfkeyle doldu. Seni aptal! diye azarladı kendini. O gazeteye ne demeye ihtiyacın var ki? Bir sigara almak için masanın yanına gitti. Orada bir gazete duruyordu. Evet, bu aynı gazeteydi! O olmalıydı, odada başka gazete yoktu. Ya da belki de Thea yanında bir tane getirmişti? Emin olmak için tekrar pencereye gitti ve aşağıdaki sokak lambasının ışığında ismini okudu. Ani bir öfke buhranıyla gazeteyi pencereden attı. Bunu yapar yapmaz, sanki değerli bir şey atmış gibi bir pişmanlık sızısı duydu. Hatta denizliğe abanıp aşağıya baktı, ama aşağıdaki kaldırım sokak lambasıyla oldukça iyi aydınlatılmış olsa da hiçbir şey göremedi. Yerde hiçbir şey yoktu, bu açıktı. Gazete nereye kaybolmuştu? Onu endişelendirmeye başladı. Her tarafa baktı, en sonunda pencerenin solunda, caddedeki tek ağacın dallarına takılmış olduğu gözüne ilişti. "Hay aksi!" dedi kendi kendine, keşke bir sopası ya da benzer bir şeyi olsaydı, daha kendisine neyin vurduğunu anlayamadan yere indirirdi onu! Her nedense kendisini kandırılmış hissetti... Sonunda pencereden çekildi ve sigara içmek istediğini

tamamen unutarak kanepeye uzanıp battaniyeyi üzerine çekti. Bir süre sessizlik oldu. Sonra uzaktaki bir saat üçü vurdu. Hepsi bu mu! diye düşündü Gurdweill. O zaman çok da korkunç değil! Ve hemen sonra, bu akşam Zentral'da gösterilen filmin pek de ilginç olmadığını düşündü... yoksa içeri girerdi... yani tabii ki içeri girmezdi!...

"Tabii ki hayır!" iç ses alaylı bir şekilde onu tekrarladı. "Koşullar tam olarak elverişli değildi..."

Gurdweill duymamış gibi yaptı.

"Kolunun altındaki battaniyeyle!" Ses alayla devam etti.

"Sinemaya bir battaniyeyle gitmek duyulmamış şey değil, biliyorsun. Onunla kafeye gittim, öyle değil mi?..."

"Ah, keşke sadece bir battaniye meselesi olsaydı! Bu arada, Thea tüm olaydan hiç etkilenmemiş görünüyor... Her zamanki hayatına devam ediyor: Sinema, bir sevgili..."

"Bu doğru değil! Sevgili yok! O sadece bir tanıdık..."

"Hadi haklı olduğunu farz edelim – nihayetinde, şu anda önemli olan, sinemaya bir arkadaşla ya da bir sevgiliyle gitmiş olması değil; tam da sinemaya gitmiş olması! Buna katılmıyor musun? Bu her şeyi açıklıyor, karakteri ve çocuğa karşı tutumuyla ilgili... Kabul etmelisin, diğer anneler böyle davranmazdı..."

"Ne? Palavra! Bebeğin hasta olması onun suçu mu? Neden sinemaya gitmeyecekmiş?"

"Her ne olursa olsun, başka bir anne bebeğin hastaneye gitmesine izin vermezdi... Bebeği yanında isterdi, evde, ne olursa olsun... Haklı olduğumu biliyorsun... Neden kendimizi kandıralım ki?"

"Ama o bütün gün işte!"

"Ne olmuş? Birkaç gün izin alamaz mıydı..? Peki, yarın onun gerçekten gidip sabah bebeği göreceğine inanıyor musun?"

"Elbette gidecek!"

"Belki... ama bunu yapsa bile sadece aklına estiği için yapar, kesinlikle çocuğuna duyduğu büyük sevgiden ötürü değil... O kötü, zalim bir kadın; içinde bir nebze insanlık yok... Onun her adımı için numara yaptığın ve örtbas ettiğin yeter!... Daha sonra göreceksin... Daha sonra üzülmeyecek, göreceksin..."

"Yine aynı eski hikâye!" Gurdweill ayağa fırladı. "Bu akşam bunun sonu yok!"

"İkinci çocuk çabucak olmayacak... Kendini şuna hazırlasan iyi edersin..."

"Şimdi gerçekten de bir sigara içeceğim!" dedi Gurdweill öfkeyle. "İnsan burada hiç uyuyamadığına göre..." Ve yataktan çıktı, ölesiye yorgundu ve sarsak adımlarla masaya doğru yalpaladı.

"Bir sigara!" ses alaycı alaycı fısıldadı. "O sigaraların kime ait olduğunu biliyorsun, öyle değil mi?... Onlar bir hediye, hediye!... Daha önce onları ağız tadına uygun bile bulmamıştın..."

"Fark etmez! Evde başka yok!"

Bir sigara yaktı ve kanepeye döndü. Birkaç nefes çektikten sonra attı. Gerçekten de berbat bir sigaraydı!"

"Bunu başından beri biliyordum! Ama belki de sigaralar o kadar da kötü değildir... Belki kaynağı..."

"Hiç de değil!" diye itiraz etti. "Berbat sigaralar!"

"Berbat! Sen kendin o sigaralardan geçmişte yeterince içtin ve sevdin de! Niye inkâr ediyorsun? *Nile* mükemmel bir marka!... Kabul et, seni rahatsız eden kaynağı... ve bu da son derece anlaşılır!"

"Benim içtiklerim daha iyiydi! Aynı markanın hem iyi hem de kötü sigaralarını alabilirsin! Bazen kötülerinden bir kutuyla kalakalırsın... Kaynak beni zerre kadar ilgilendirmiyor! Zerre kadar... Bana aptal muamelesi yapmadığından emin misin?"

"Yine de ben burada birazcık ikame olduğunu düşünüyorum, senin bile bizzat farkında olmadığın... Çok olağan bir durum! Hafif bir ikame ya da telkin vakası, ne dersen de... Ama neden bu kadar içerliyorsun ki! Neden bunu basitçe kabul edemiyorsun? Burada onursuz ya da sahtekâr hiçbir şey yok! Son derece normal, bir erkeğin istememesi karısının..."

"Ama bunun doğru olmadığını sana daha önce de söyledim! Ve umurumda olmadığını da!... Eğer gerçekten öyle olsaydı bunu kabul etmekte tereddüt etmezdim! Ama öyle değil!"

Ağzında kuru, acı bir tat vardı. Canı bir bardak su istiyordu, ama kalkamayacak kadar yorgundu. Ayrıca, diye düşündü, su uykunun en büyük düşmanıdır, bütün uykunu kaçırır. O anda

yakındaki demiryolu istasyonunda bir lokomotif düdük çaldı, önce kısa, kesik bir üfleme ve sonra da uzun bir tane. Gecenin yarısında çalışmak zorundalar, zavallı iblisler! İçi demiryolu işçileri için acıma duygusuyla doldu. Sonra sağ tarafına, duvara doğru döndü. Kısa bir duraklama oldu. Hisleri köreldi ve bir nevi uyuşukluğa gömüldü. Gece onu ele geçirdi.

Ve hastanedeki iri yarı hemşire karanlığın içinden belli belirsiz ortaya çıkıp belirgin hatlara kavuştu. Evet, bu oydu, Gurdweill bir an bile şüphe etmedi. Ve onun olağan beyaz kep yerine uzun, çimen yeşili, kenarında uzun kırmızı tüy bulunan bir şapka giymesi Gurdweill'ı hiç şaşırtmadı. Bu tuhaf şapka, özellikle beyaz hastane önlüğüyle birleşince onu kuş gibi gösteriyordu; belki büyük kırmızı ibikli, beyaz bir horoz gibi. Gurdweill ondan sakınması ve bilinmez bir nedenden ötürü yanına gitmemesi gerektiğini biliyordu. Birden o neden netlik kazanıverdi: Tüy aşırı derecede uzundu ve eğer çok yaklaşırsa keskin ucuyla yüzünü çizerdi ve Thea'nın onu böyle görmesine izin veremezdi... Mesafesini koruyup bekledi. Hemşire bir nevi müzik standının önünde duruyordu; toplu yüzünün dörtte üçü Gurdweill'a doğru dönüktü ve gözleri, standın üzerinde duran, uzaktan ne olduğu anlaşılmayan bir şeydeydi. Odada yalnızdılar. Bekleyiş can sıkıcı olmaya başlamıştı, Gurdweill yorgundu ve dışarıdaki bahçedekiler gibi oturacak bir bank bulabilse hoş olacağını düşündü. Oturacak bir yer bulmak için etrafına bakındı, ama büyük oda müzik standı dışında boştu. Bu son derece doğal, diye hemen kendi kendine mazur gösterdi, ofisler hiçbir zaman döşenmez. Duvara yaslandı ve karşı pencereden dışarı baktı. Orada pek çok katı ve sayısız penceresi olan büyük bir apartman vardı. Gurdweill çok şaşırmıştı. Hiç bilmezdim, dedi kendi kendine, Viyana'da da Amerika'daki gibi gökdelenler inşa etmeye başladıklarını! Bir hastane olmalı, diye düşündü, herkes hastaneye gitmek ister ve çok fazla yere ihtiyaçları var... Birden acelesi olduğunu, boşa harcayacak zamanı olmadığını hatırladı, şimdiye kadar bunu nasıl unutabilmişti? Görevdeki hemşireyi rahatsız etmekten korkarak engin bir ambar girişine benzer son derece uzun ve geniş bir girişten parmaklarının ucunda geçti. Giriş, geceyi geçirmek için geldiklerinde tren vagonlarının gire-

bileceği kadar geniş olmak zorunda, dedi Gurdweill kendi kendine güvenle, evet, çok zekice yapılmış!

Daha sonra kendisini insanlarla dolu tanımadık bir caddede ağır bir kutuyu taşırken buldu. Yoğun kalabalıkta ne yolunu açabiliyor ne de yoldan çıkabiliyordu ve adım adım ilerlemek zorunda kaldı; önündeki kalabalıklarca durduruluyor ve arkasındakilerce itiliyordu, yükünün ağırlığından ter içinde kalmıştı. Keşke kutuyu bir an için yere koyup dinlenebilseydi! Ama iğne atsan yere düşmezdi. Bu kadar büyük, ağır bir kutuya neden ihtiyacım var ki diye düşündü acı acı, daha küçük ve daha hafifi de pekâlâ işimi görürdü! Bu kalabalıktan kurtulur kurtulmaz kutuyu bir başkasıyla değiştirecekti! Kutu açıktı ve Gurdweill onu önünde, açık tarafı üstte taşıyordu. Birden aklına iyi bir fikir geldi: Tüm gazeteleri neden kutuda tutmalıydı ki? Özellikle de bilmediği yabancı bir dilde yazıldıklarına göre? En azından onları okuyabilseydi o zaman farklı olabilirdi. Ama böyle olduğuna göre! Hayır, izdiham onun kutuyu ters çevirip hepsinden bir anda kurtulmasını önlediği için onlardan teker teker kurtulacaktı. Ve kutu giderek hafifleyecekti. Ama şimdi hayret verici bir şey oldu: Gurdweill gazeteleri dışarı atar atmaz tekrar kutunun içine uçtular! Her yönden uçarak geldiler, dışarı attıklarından çok daha fazlası, binlercesi, on binlercesi, doğrudan kutunun içine düşüyor ve düştükçe Gurdweill'ı yere itiyordu. Kutu şimdiden dolmuştu, gazeteler üzerinde tepeleme yığılmıştı ve hâlâ düşmeye devam ediyordu. Bunun sonu yoktu.

Birden korkunç bir ümitsizliğe kapıldı. Kalabalık arkadan onu öne doğru itekliyor, önden ise ilerlemesini engelliyordu. Ve şimdi düşenler artık gazeteler değil, düşer düşmez başından daha yükseğe çıkan bir kule halinde istiflenen düz beyaz seramiklerdi, böylece artık önünü göremiyordu. Birden Gurdweill seramiklerin, kalabalığın yıktığı devasa hastaneden atıldığını anladı; eski hastanede tüm hasta çocuklar için yer olmadığından daha yüksek bir hastane inşa edeceklerdi. Tam zamanında, diye düşündü Gurdweill, çünkü onun Martin'i de hastalık belirtileri gösteriyordu ve şimdi onu yeni hastaneye yatırabilecekti. Ama tüm bu seramikleri tek başına nasıl taşıyacaktı? Birazdan yükün altında kalacağını ve geriye devam edecek gücü kalmayacağını

hissetti. Seramik yığınının izin verdiği ölçüde bir o tarafa bir bu tarafa yalvaran gözlerle baktı, ama kimse ne istediğini anlamışa benzemiyordu. Onlardan uzun uzadıya yardım istemek aklına gelmedi. Gücünün son damlasıyla kutuyu birkaç adım daha taşıdı ve sonra bırakıverdi. Ve birdenbire caddenin tamamen boş olduğunu gördü ve buna hiç şaşırmadı. Kutu ayaklarının dibinde duruyordu ve o da boştu. Gurdweill yorgun olduğunu hatırladı ve tam kutunun yanına, kaldırıma oturmak üzereydi ki fikrini değiştirdi. Kutu şimdi boş olduğuna göre içine oturabilir ve rüzgârdan korunabilirdi! Ve öyle de yaptı. Başta çok geniş olmayan kutuda otururken rahatsız oldu. Kıvrılıp, bacaklarını bükmek zorunda kaldı ve bir tanesi acımaya başladı, ama biraz sonra buna alıştı, hatta keyif almaya başladı. Oturdu ve caddeye baktı, tek bir kimse görmedi. Ah evet, anımsadı, bugün tatildi – tüm mağazaların kapalı olmasına şaşmamalı! Etrafına bakmaya devam edince, yakınlarda kaldırımın üzerinde bir şeyin uzandığını fark etti.

O zaman gördü: Yakın zamanda Tuna'da bulunup çıkarılan boğulmuş kızdı. Ve tüm caddede onunla ilgilenecek tek bir polis memuru bile yoktu! Onu nasıl yapayalnız bırakabilirlerdi, zavallı kız! Ya bir şeye ihtiyacı varsa? Ama elbette! Birden aklına parlak bir fikir geldi –onu kutuya koyacaktı! Onun için en iyi yer burasıydı! Gurdweill kutudan çıktı ve kızın üzerine eğildi. Evet, oydu, buna hiç şüphe yok! Ama burnu neredeydi? Onu o zaman gördüğünde burnu halen sağlamdı... Bir şeye çarpmış ve burnunu düşürmüş olmalıydı... Olsun, onsuz da yapabilir! Esas konu onu içine koyacak bir kutusu olmasıydı! Onu kaldırdığında, cesetlerin normalde olduğunun aksine hiç de ağır olmadığını keşfetti ve bu onu çok şaşırttı. Birkaç adım attıktan sonra yere bir şey düştü. Etrafa bakındı ve kızın kollarından birinin omzundan ayrılıp yere düşmüş olduğunu gördü. Dehşete kapılmış vaziyette onu almak için yere eğildi... ve diğer kol da düştü. Gurdweill orada çaresizce durdu. Kızı yere koymak istemiyordu, ama onu tutmaya devam ettikçe kollarını yerden alamayacaktı... Ah, keşke Thea burada olsaydı, diye acı acı düşündü, yardım etmek için bir şeyler yapabilirdi! Ama ne zaman ona ihtiyacın olsa sinemada olurdu!

O anda kız ağzını açtı ve şöyle dedi: "O eski kollar için üzülme! Buna değmez! Onları oldukları yerde bırak. Evde başka, daha iyilerim var!"

"Yine de" demeye cesaret etti Gurdweill, "yazık olur... becerebilirim, gerçekten yapabilirim! Biraz sabır, her şey yoluna girecek. İki çift kola sahip olmak daha iyidir sonuçta..."

"Hayır, gerek yok! Acele etmeye çalış, olmaz mı! Evde beni akşam yemeğine bekliyorlar."

Gurdweill kutuya yöneldi. Yolda kızın her iki bacağı da düşmüştü, birbiri ardına. Gurdweill düştüklerini yürek sızısıyla işitmiş, ama onları yerden alamamıştı ve sonunda Gurdweill kutuya ulaştığında geriye sadece kızın başı ile kollarının ve bacaklarının koptuğu yerlerde hiç iz olmayan gövdesi kalmıştı. Yuvarlak, kolsuz, bacaksız, yatırmak için ittiğinde tekrar doğrulan oyuncak bebeklere benziyordu. Onu kutuya koydu. Kollarını ve bacaklarını caddeye dağılmış halde bırakmak istemediğinden onları toplamak için geriye döndü. Ama kollar ve bacaklar ortada yoktu. Ardlarında iz bırakmadan kaybolmuşlardı. Gurdweill artan bir ümitsizlikle her yeri aradı. Kızın evde fazladan hiç kolu ve bacağı olmadığını biliyordu, bunu sadece onu gereksiz zahmetten kurtarmak için söylemişti. Peki ya şimdi ne yapacaktı? Onları böyle bırakamazdı! Birdenbire kızın zaten boğulmuş olduğunu hatırladı, yani o ölüydü ve kola ya da bacağa hiç ihtiyacı yoktu... Ayrıca da Thea'nın sinemadan çıktıktan sonra onları toplayıp, ona takılmak için sakladığından emindi... Onları sonra bulurdu!

Kutuya geri döndüğünde hastanedeki hemşireyi orada buldu. Artık tıknaz değil, ince ve dikti ve Thea gibi görünse de, Gurdweill onun Thea olmadığını, hemşire olduğunu biliyordu. Aynı zamanda, rüyalarda bir suretin çoğu zaman, bir nevi el çabukluğuyla başka bir suretin yerine geçtiği aklına geldi ve bu keşif onu mutlulukla doldurdu, çünkü artık gardını almasının ve olan biten her şeye karşı tetikte olmasının onun için son derece önemli olduğunu biliyordu. Bu arada karanlık inmişti. Kutu ve yanındaki hemşire yakınlardaki bir sokak lambasının ışığıyla aydınlanıyordu. Hemşire birden, Gurdweill'ın daha önce elinde olduğunu fark etmediği küçük bir bohça uzattı. Küçük bohça

kar beyazı bir battaniyeye sarılmıştı (bunun Martin'in battaniyesi olduğunu hemen anladı), hemşire çok sinirli ve büyük bir telaş içinde görünüyordu. Gurdweill bir an bohçayı ondan alıp almama konusunda tereddüt etti. Ama hemşire öfkeyle şöyle dedi ve Gurdweill şimdi onun gerçekten de Thea olduğundan emin oldu: "Seni aptal, al şunu ve kutunun içine koy! Bunun Martin olduğunu göremiyor musun?" Ama Gurdweill hiçbir şey göremiyordu, çünkü bebek tamamen battaniyeye sarılıydı. Bu kadar iyi sarılmış olması iyi bir şey, diye düşündü, yoksa üşütebilirdi.

Bohçayı aldı ve şöyle dedi: "Neden kutuda? Eğer bu Martin'se, onun kendisine ait bir bebek arabası var! Kutuda zaten birisi yatıyor."

Thea güldü ve şöyle dedi: "Araba gitti! Dün onu doğmak üzere olan bebek için Dr. Ostwald'e sattım... Artık Dr. Ostwald'in her ay yeni bir bebeği olacak ve birçok bebek arabasına ihtiyacı var..." Ve vahşice gülmeye devam etti.

Gurdweill öylesine korkunç bir öfkeyle doldu ki öleceğini sandı. "Böyle bir şeyi nasıl yapabildin? Bebeğin sadece bir arabası olduğunu ve ona kendisinin ihtiyacı olduğunu biliyorsun!"

"Artık ona ihtiyacı yok" Thea haince güldü. "Onun öldüğünü göremiyor musun? Ölü bebekler bebek arabasında değil kutuda uyurlar! Sana bir bebeğe ihtiyacım olmadığını söyleyip durmadım mı? Uzun süredir onu öldürmek istiyordum... Sonunda Freddy'ye verdim. Ne usta ama! Boğazına soktuğu tek parmakla onun işini bitiriverdi... Acele et ve onu kutuya koy! Boşa harcayacak zaman yok!"

Gurdweill hâlâ Thea'nın her zamanki gibi şaka yaptığını umarak bohçayı çözdü. Martin ölmüştü. Gözleri açıktı ve ufak yumruğu ağzının yanında, bebeksi gülümsemesiyle gülümsüyordu ama yine de ölmüştü. Gurdweill şimdi bundan kesinlikle emindi. Çaresizlikle ve her şeyin sorumlusu Thea'ya karşı korkunç bir öfkeyle doldu; uyanıkken deneyimlemediği ölçüde derin ve ıstıraplı bir öfkeyle. Gurdweill bebeği yere attı ve Thea'nın üzerine atlayıp yüzünü, göğüslerini ve karnını yumruklamaya başladı. Ama sanki havayı yumrukluyormuş gibi yumruklarının hiçbir direnişle karşılaşmadığını hemen fark etti ve çok

korktu. Durdu. Thea onun önünde durup gülmeye devam etti. Sonra birden şapkasını çıkardı ve şöyle dedi: "Ya benim küçük erkeğim! Bana vurabileceğini sanıyorsun, öyle mi?" Ve iki eliyle Gurdweill'ın boğazına yapışıp onu boğazlamaya başladı. Gurdweill elinden gelen tüm güçle haykırdı (çevrelerinde artık insanlar vardı), ama sesi duyulmuyordu ve çığlıkları boğazına takılıp kaldı. "Bitti" diye düşündü, "şimdi beni hiçbir şey kurtaramaz!" Kalbinde hiç de tatsız olmayan müthiş bir baskı hissetti ve nefesi durdu...

Gurdweill gözlerini açtığında halen geceydi. Vücudu kan ter içinde kalmıştı, kalbi deli gibi çarpıyor, kesik kesik, ağır ağır nefes alıyordu. Bir an uyanık mı yoksa ölü mü olduğunu anlamadı, rüyadaki ve uyanıkkenki durumu arasındaki çizgi çok gevşek ve şeffaftı. Ne zaman kalkıp oturduğunu da hatırlamıyordu, çünkü şimdi kanepede oturuyordu. Eliyle göğsünü yokladı ve canlı ve uyanık olduğuna kanaat getirdi. İki misli emin olmak için karanlığa nüfuz etmeye çalıştı ve gözlerini bir an zorladıktan sonra yatağın ana hatlarını ve de karşıdaki pencerelerin iki dikdörtgenini çıkarmayı başardı. Artık hiç şüphe yoktu: Sadece bir kâbustu. Ama rüyayı halen tüm ayrıntılarıyla görebiliyordu ve uyandığına biraz pişman oldu. Nihayetinde insanın rüyasında ölmesi mümkündü... Ama o uyanıktı, bu belliydi. Peki ya Martin neredeydi? Sadece biraz önce onu kollarında tutmuştu! Yataktan fırlayarak bebek arabasına koştu. Hâlâ boştu, beyaz battaniye üzerine yayılmıştı. O halde Thea arabayı gerçekte Dr. Ostwald'e satmamıştı! Bu mutlu düşünceye rağmen, sanki rüyada söylediği her şey doğruymuş gibi Thea'ya karşı halen aynı derecede öfkeliydi. Battaniyeye dokundu ve üzülerek, altında hiçbir şey olmadığını gördü. Ama sonra hemen Martin'in hastanede olduğunu hatırladı ve yatağına geri dönüp, ağır, rüyasız bir uykuya dalıverdi.

Yirmi Dokuzuncu Bölüm

Gurdweill ertesi gün, sabah saat dokuz buçukta hastanenin önünde beklemeye koyulmuştu bile. Güzel, açık bir sonbahar günüydü. Güneş parlıyor ve tramvaylar bir aşağı bir yukarı tıkır tıkır geçiyordu. Gurdweill, hastane sahasının önünde ileri geri yürüyor ve sigara içiyordu. Önceki gecenin dehşet verici, asabi rüyasının neden olduğu yorgunluğun pek farkında değildi ve hatta her şeyin sonunda iyi olacağına dair hafif bir umudu bile vardı. Ama bu bekleyişe katlanmak zordu. Zaman ne kadar da yavaş akabiliyordu, nasıl da ağır ilerleyip donabiliyordu! Lakin bazen bir ok kadar süratli ve yakalanması zor oluyordu! Onu izlediğinde, seyrini takip ettiğinde inatla dururdu; yarım saat sonsuzluğa dek uzayabilirdi. Başlangıçlar, diye düşündü Gurdweill, genellikle esas olaydan daha uzun sürer... Hayatın tümü bu başlangıçlardan oluşmuştur ve geri kalanlar birkaç kısa andan daha uzun sürmez...

Bir süre sonra, tel örgünün bir ucundan ötekine, orta büyüklükte adımlarla yirmi defa yürümeye karar verdi– bu muhtemelen, yaklaşık yirmi dakika sürerdi ve ondan sonra içeri girebilirdi. Başı yerde ve paltosu rüzgârda çırparak yürümeye ve saymaya başladı. Omuzundan koyu yeşil bir şala sarılı bohça sarkan eskici, zikzaklar çizerek yolun ortasına doğru geldi, başını yukarı pencerelere doğru kaldırdı ve yüksek, boğuk bir sesle "Eskiler!" diye bağırdı. Bir fırıncı çocuk ponçik dolu sepetiyle geçerken arkasında küçük siyah bir köpek onu yan yan koşuyormuş gibi gösteren bir açıyla telaş içinde koşuşturuyordu. Küçük

köpek Gurdweill'ın önünde durdu, bir an arkasına bakmak için döndü ve sonra sahibini yakalamak için koştura koştura uzaklaştı. Hastane tel örgüsünün keskin bir açı yaptığı yan sokaktan fakir, kambur bir kadın belirdi ve Gurdweill'a doğru tereddütle ayaklarını sürüdü, yaklaşmadan, Gurdweill elini cebine atana kadar bekledi. Sonra parayı onun elinden çekingen bir şekilde aldı ve tekrar ara sokağa geri döndü.

Gurdweill artık saymıyordu: Bu tamamen aklından çıkmıştı. Artık tel örgü kadar mesafeyi otuz defa yürümüş olmalıydı ve saatini çıkarıp baktı. Ona dört dakika vardı.

Önceki gün görmediği farklı bir hemşire bebeğin durumunun daha iyi olduğunu ve iki ya da üç gün içinde eve gitmesine izin verileceğini umduğunu söyledi. Onu şimdi, ziyaret saatleri dışında görmek mümkün değildi. Ama anne neredeydi? Bebeğin beslenmesi gerekiyordu! Gurdweill'ın onu görmesine izin verilmesi için tüm yalvarmaları boşunaydı. Koridora çıktı ve bir süre orada bekledi. Birden dünkü hemşireyi gördü ve yanına gidip bebeğe göz atmasına izin vermesi için ona yalvardı. Hemşire ona acıdı ve onu yaklaşık yirmi bebek karyolasının bulunduğu bir odaya götürdü. Hemşirenin adımlarını takip ederken kalbi yüksek sesle çarptı ve midesi bir nevi spazmla kasıldı. Bebek uyuyordu, yüzü solgun ama huzurluydu ve küçük bir yumrukla kenetlediği eli battaniyeden fırlamış, ağzının yanında duruyordu. Birden rüyasındaki sahne gözlerinin önüne geldi ve dehşetten bayılacak gibi oldu. Dizleri çözüldü ve yanındaki sandalyenin arkasına tutundu.

"Gördüğünüz gibi" dedi hemşire, "sessizce uyuyor. Dün gece zor zamanlar geçirdi, ama şimdi daha iyi. Ateşi de düştü."

Karyolasına güneş vurmuştu ve Gurdweill kendisini, bunun iyi bir şey olduğunu, en azından güneşin doğrudan yüzüne vurup uykusunu bölmediğini düşünürken buldu... Sağda solda bir bebek ağladı ve Gurdweill hiç düşünmeden kulaklarını dikti. Gözleri uyuyan Martin'in üzerinde, pek kıpırdamadan durdu. Nerede olduğunu ve ona sadece bir an için izin verildiğini unutmuş gibiydi. Sonra hemşire ona artık ayrılması gerektiğini söyledi ve Gurdweill kendine gelip hastaneden çıktı.

Dışarıda battaniyeyi düzeltip bebeğin üzerini örtmüş olma-

sı gerektiğini hatırladı, üzerinin doğru dürüst örtülmediğinden emindi... Ve bu düşünce, sanki oğlunun tüm kaderi buna bağlıymış gibi onda büyük bir sıkıntı yarattı. Olduğu yerde durdu ve geri gidip battaniyeyi düzeltmesinin gerekli olup olmadığını düşündü; hemşirenin onu tekrar içeri alacağından emindi, hemşireye ona izin verene kadar yalvarırdı. Ve tam da bu isteğin ne kadar gülünç olduğunu ve gerçekleştirmenin ne kadar imkânsız olduğunu bildiğinden, bu özlem, tekrar içeri girip battaniyeyi düzeltmesine izin verilmesi için canını bile verebileceği raddeye kadar güçlendi. Fakat sonunda yoluna devam etti. Keşke elini öyle yumruk yapmamış olsaydı, en azından! Doğru, bebekler sık sık ellerini öyle yumruk yaparlardı, ama yine de... Ve yumruk yapmış olsa da, neden ağzına o kadar yakın olmak zorundaydı ki, rüyasında olduğu gibi? Saçmalık! Kendi kendini azarladı. Rüya sadece rüyadır! Nasıl bu kadar ciddiye alabilirsin ki? Ama Thea geç kalmıştı! Ne olmuş, onu kendisine karşı savunmaya çalıştı, belki işi uzamıştır. Şu anda muhtemelen yoldadır ve her an gelebilir. Belki uzun süre tramvay beklemesi gerekmiştir. Viyana'da hep böyle olurdu: Ne zaman hemen bir yere gitmen gerekse görünürde hiç tramvay olmazdı. Ve bu sadece Viyana'da değil, tüm dünyada böyleydi... Ve kendi aleyhinde oldukları için tramvaylara karşı öfkeyle doldu. Ama şimdi Martin'in mışıl mışıl uyuduğu ve o uyanana kadar Thea'nın gelmesi için daha çok vakit olduğu düşüncesiyle kendisini teselli etti.

Önceki geceki banka yaklaştı ve düşünmeden üzerine çöküverdi. Bir an sonra nerede olduğunu fark ederek ayağa fırladı, kendisinin de tam olarak anlamadığı bir korkuyla dolmuştu ve şehre doğru yürümeye başladı. Zamanı vardı, dünyadaki bütün zaman onundu. Bunun bir kısmını şehirde pek çok kişiye bağışlayabilirdi, ama hiç kimse onunla zamanını paylaşmak istemedi. Ve böylece yalnız, amaçsızca ve çevresine hiç dikkat etmeden yürüdü; sıkıntılı düşünceler için bir avdı ve bilincinin sınırlarından sızmaya çalışan karanlık bir lanet hissiyle savaşıyordu. Güneş onu ısıttı. Ağaçların Augarten tel örgüsünün üzerinden sessiz, dar sokağa uzanan, gökyüzünü çaprazlama kesen dalları şimdiden yarı çıplaktı ve kaldırıma dağılmış yapraklar ayaklarının altında parçalandıkça hışırdıyordu.

Bebek üç gün hastanede yattı ve dördüncü gün, Gurdweill ziyarete geldiğinde, ona bebeğin gece öldüğünü söylediler. Gurdweill bu haberi dehşet verici bir serinkanlılıkla karşıladı. Ciddi bir hastalığın, hastayı kaçınılmaz sonu tüm şiddetiyle hissetmeyecek şekilde zehrinin çok ufak dozlarıyla yavaş yavaş doldurup ölümün vahametini azaltması gibi, Gurdweill da bebeğin hastalığı sırasında hissettiği üzüntü ve içsel ıstırapla onun ölümüne hazırlanmıştı. Hastane ofisinde bir sandalyeye çöktü ve uzun süre orada taş gibi oturdu. Hiçbir şey görmüyor, duymuyor gibiydi. Bakışları duvarı delip geçiyormuşçasına, gözleri uzaktaki bir noktaya sabitlenmişti ve elleri gevşekçe dizlerinin üzerinde yatıyordu. Yumuşak şapkası kolunun altındaydı. Bu sıralarda aklında düşünceden eser bile olmaması muhtemel; onu cansız bir nesneyi çok anımsatan bir şeye dönüştüren bir nevi genel hissizleşmeden mustarip olması mümkün. Ara sıra başhemşire ona göz ucuyla bakıyordu; onun için çok üzülüyordu ve orada istediği kadar oturmasına izin verecekti. Bir süre sonra Gurdweill kendine geldi ve ayağa kalktı. Masaya yaklaştı, bir şey söylemek istediği açıktı. Ama ağzından tek kelime çıkmadı. Hemşire ona baktı ve sanki sağır bir adama bakıp istediği şeyi dudaklarından okumaya çalışıyormuş gibi Gurdweill'ın aralık ağzına yoğunlaştı. Sonunda Gurdweill sanki günlerdir konuşmamış gibi, fısıldayarak, onu, bebeği görmek istediğini söyledi. Çünkü bebek, her şeyden önce onundu –nedense bunu açıklaması gerektiğini hissetti– onun kanından canındandı.

Başhemşire zili çaldı ve derhal başka bir hemşire beliriverdi, Gurdweill'ı koridordan geçirip başka bir koridora döndürdü, bu koridorun sonunda bir kapıyı açtı ve onu küçükçe bir odaya, morga aldı. Bir nevi ahşap rafta birkaç küçük tabut duruyordu ve havada güçlü bir fenol kokusu vardı. Hemşire tabutlardan birinin yanına gidip kapağı açtı. Bir şey yapmadan önce, Gurdweill odada pencere olup olmadığını anlamak için etrafına bakındı. Çünkü pencere çok önemliydi... Ve duvarda uzun, tabii ki epey dar ama yine de odaya gerekli olan gün ışığını sağlamaya yeterli bir aralık görene kadar da tatmin olmadı. Sonra sanki içindekini şaşırtmak ister gibi pat diye açık tabuta doğru döndü. Ölü bebek orada kundak bezleri içinde yatıyordu. Gurdweill tabutun çok

uzun olduğunu gördü, bebeğin ayakları ve tabutun ucu arasında epey mesafe vardı ve bu nedense onu rahatsız etti. Sonra gözlerini bebeğin yüzüne dikti; daha önceki haline kıyasla sarımsı, çökük ve çok daha küçüktü. Bir süre onu incelemeye devam etti ve birdenbire bu küçük cesedin ona tamamen yabancı olduğunu hissetti; onunla bu şey arasında hiçbir ilişki yoktu. Doğru, aynı özelliklere sahipti, Martin'le aynı hokka burun, aynı saçlar... lakin bu o değildi... Martin farklıydı, canlıydı, onun bebeğiydi ama bu cansız bedenin onunla hiçbir ilgisi yoktu. Hatta bu küçük, ölü bedene karşı içinde bir tiksinti uyandığını hissetti ve gözlerini çevirmek zorunda kaldı. Onu görmeye dayanamıyordu. Ve birdenbire tuhaf bir şey oldu: Gurdweill güldü. Gizlice, boğazında bir gurultu çıkararak güldü; ama güldüğü besbelliydi. Gülücük istemeden kaçmış, içinde tutamamıştı. Hemşirenin korkudan beti benzi attı. Tüm bu süre boyunca tutmakta olduğu kapağı gürültüyle çarparak kapattı, bu arada Gurdweill gülmekten katılıyordu. Sonra sanki bir nöbetten çıkmış gibi birdenbire durdu ve dönüp tabuta ya da hemşireye bakmadan morgdan çıktı. Koridordan aşağı neredeyse koşarak, telaşla yürüdü, bu arada başka bir hemşireye çarptı, az kalsın onu yere serecekti ve hastaneden kaçtı.

Dışarıda sola döndü, sanki takip ediliyormuş gibi büyük, koşar adımlar atıyordu. Rauscherstrasse'nin sonunda ara sokaklara döndü ve sersemlemiş bir halde Brigittenauer Köprüsü'ne vardı. Zihni bomboştu. Onu o zaman gören herkes –iki kolunu da sallayarak çok hızlı yürüyen, kısa, zayıf, şapkasız ve dağınık saçlı (şapkası olduğu yerden Gurdweill fark bile etmeden düşmüştü) ve önü açık paltosu rüzgârda çırpınan bir adam– deli olduğunu düşünmüş olmalıydı. Hatta birkaç kişi o telaşla geçerken durup ardından hayretle baktı. Arada sırada güneş bulutların arasından görünüveriyor sonra hemen tekrar gözden kayboluyordu. Hafif bir rüzgâr Tuna'nın yüzeyini kesik kesik dalgalandırıyordu. İnsanlar öğle yemeği için koşuşturduklarından caddelerde trafik vardı. Gurdweill hızla yürümeye devam etti. Genellikle kaldırımdan ilerledi ve caddede karşıya geçmesi gerektiğinde bunu abartılı bir dikkatle, geçen tramvaylara ve arabalara, bir sağa bir sola bakarak yaptı. Bazen düşüncelere dalmış

gibi bakışları yerde, kaldırımın orta yerinde birden duruveriyor ve tekrar acele acele yürümeye başlamadan önce öylece birkaç dakika kalıyordu. İnsanlar onun sanki kendi kendiyle konuşur gibi ağzını oynattığını ve elleriyle tuhaf hareketler yaptığını gördüler. Ama Gurdweill aslında konuşmuyordu. Sadece eski bir melodiyi kendi kendine söylüyordu, sessizce ve kafasında tek düşünce olmaksızın. Bazen yüzünde bir gülümseme beliriyor ve sanki daimi ifadesi buymuş gibi bir süre öyle donakalıyordu. Bir iki defa bir bankın üzerine çöküvermiş ve birkaç dakika oturmuş, sonra yine kalkıp yola koyulmuştu. Birdenbire kendisini, Schulgasse'de kayınpederinin evinin önünde buldu ve bir an gözlerinin önüne tanıdık bir şey geldi, ama sadece bir an. Bacakları da sanki kendiliklerinden, alışkanlıkla bir saniyeliğine durdu, ama Gurdweill duraklamadı. Şimdi ısrarla beyninde zonklamaya başlayan belli bir şaşırtıcı soru vardı ve buna bir cevap bulamıyordu. Bu soru sanki caddenin havasına sinmiş gibi Schulgasse'de berraklaştı ve ortaya çıktığı andan itibaren hiç durmadan kafasının etini yedi. Gurdweill ortada mükemmel durumda, bizzat satın aldığı bir bebek arabası dururken neden tabuta ihtiyaçları olduğunu hiçbir şekilde anlayamıyordu... Ve bu bir eşek şakası da değildi, olamazdı, çünkü Thea'nın kendisi ona daha yeni bebeğin bundan sonra bebek arabasında değil tabutta uyuyacağını söylemişti ve Thea'nın şaka yapma huyu yoktu... Ve işte bunu hiçbir şekilde anlayamıyordu. Özellikle de tabutu! Tabutun o büyüklükteki bir bebek için çok uzun olduğunu Gurdweill kendi gözleriyle görmemiş miydi? Bunu kör bir adam bile görebilirdi! Oysa bebek arabası tam ona göreydi, sanki onun ölçülerine uygun yapılmış gibi! Ve ayrıca nasıl karşılaştırılabilirdi ki? Bebek arabası güzeldi, onu kendisi seçmişti, mağazadaki en iyi arabaydı– tabut ise düzeltilip birleştirilmiş birkaç kalastan başka bir şey değildi! Ve onun gibi bir şey ne kadar dayanabilirdi ki? Tüm yapmanız gereken çocuğu sallamak için onu elinize almaktı ve hemen oracıkta dağılıverirdi. Ve haftanın her günü de çıkıp yeni bir tanesini alamazdınız! Gidip Thea'ya bakamayacak ve onun bebek arabasını satmasını engelleyemeyecek kadar yorgun olması ne yazıktı... Ve sıcaklık da, hava bugün ne kadar da sıcaktı! Keşke içecek bir şeyleri olsaydı! Böyle bir günde ona

bir yudum soğuk su verecek kimse de yoktu!... Ah, susuzluktan boğazı kurumuştu!

Şimdi Gurdweill'ın yüzü haşlanmış gibi kızarmıştı. Ve ter birkaç saç telini şeritler halinde alnına yapıştırıp iki yol halinde çenesine doğru iniyordu. Şimdi Westbahnhof yakınlarındaki Giirtel boyunca, yalpalayarak yavaşça yürüyordu. Güneş bulutların ardında tamamen kaybolmuştu. Rüzgâr şimdi daha soğuktu ve havada bir serinlik vardı. Bir tren henüz varmış olmalıydı; zira kalabalıklar dolusu insan istasyondan çıkıyor ve önündeki meydanı geçiyordu; kiminin elinde valizler ya da sepetler vardı, kimininse omuzlarında sırt çantaları. Saat öğleden sonra üç buçuktu. Havada görünmez bir lokomotiften çıkan duman ve kömür kokusu vardı. Gurdweill tren istasyonunun karşısındaki parka vardı ve bir banka çöktü. Bir süre tramvay durağına giderken parktan geçen tren yolcularına, onları görmeden bakarak oturdu. Birden dişleri takırdamaya başladı ve ayağa kalkıp tekrar yürümeye koyuldu, soğuktan titriyordu. Mariahilfer Strasse'yi geçerken sürat yapan bir araba tarafından neredeyse eziliyordu, yolun öte tarafına geçtiğinde arabanın sürücüsü onu küfür yağmuruna tutmak için başını pencereden uzattı. Ama bunların hiçbiri Gurdweill'ı etkilemiş görünmüyordu. Muhtemelen sürücünün öfkeli küfürlerini duymadı bile. Önüne bir cadde çıktı. Yorgunluktan ayakta duramaz vaziyette, son gücüyle kendisini caddeye sürükledi. Bir yerlerde bir odası ve yatağı olduğu ve eve, onlara gidebileceği düşüncesi aklına bile gelmedi. Gumpendorfer Strasse'den çıktı ve düşünmeden sola, şehir merkezine doğru döndü. Caddede yaklaşık yüz adım atmıştı ki birdenbire birisi yolunu kesti. Başını kaldırmadan otomatik olarak yana çekilmek üzereydi ki birisi onu aniden kolundan yakaladı.

"Aman Tanrım!" diye dehşetle haykırdı Franzi Mitteldorfer. "Neyin var?"

Gurdweill şaşkın, kan oturmuş gözlerini kaldırdı, ama onu tanımamış gibiydi. Hiçbir şey söylemedi.

"Ateşin yüksek!" dedi genç kadın. "Hemen yatmalısın. Benimle gel. Bizim evimizde yatıp dinlenebilirsin, sonra da seni eve götürürüm."

Ve onu kolundan tutup götürdü. Gurdweill onu uysalca takip etti. Franzi'yi tanımış olsa da onunla konuşmadı. Konuşmadı çünkü çok bitkindi ve ayrıca söyleyecek bir şeyi de yoktu. Merdivenleri genç kadının desteğiyle, güç bela tırmandı ve eve girdi. Franzi onu kanepeye götürdü.

"İşte geldik! Uzanıp bir süre dinlen, zavallı şey! Ayaklarını uzat, endişelenme, tamam böyle!"

Franzi onun rahat etmesine ve ayaklarını uzatmasına yardım etti.

"Ya şapkan... Şapkan yok muydu?"

"Ne, şapkam mı?" İlk defa ağzını açtı. "Önemli değil... şapkaya gerek yok... çok sıcak. İçecek bir şey! Tüm şehirde su tükendi mi? Kimse sana bir yudum su vermiyor..."

Alçak sesle, sanki kendi kendine konuşur gibi konuşmuştu. Franzi Mitteldorfer durdu ve ona şefkatle baktı; hatta gözlerinde yaşlar vardı.

"Lütfen sakinleş. Suyu hemen getireceğim."

Odadan çıktı ve hemen bir bardak suyla geri geldi; Gurdweill suyu bir dikişte bitirdi.

"Şimdi de uzan ve sakin ol" dedi, sanki bir çocuğu avutur gibi ve alnındaki teri temiz beyaz bir mendille sildi. "Annem çocuğu dışarı çıkardı. O geri döner dönmez seni eve götüreceğim."

Gurdweill sırtüstü uzandı ve karşısındaki, duvara bir açıyla oturtulmuş gibi görünen pencereden dışarı baktı. Bu ona çok saçma geldi. Şimdi elli kilo ağırlığında hissettiği başını hareket ettirmeye çalıştı, ama pencere yine eğik kaldı. Bu modern tarzda bir bina olmalı, dedi kendi kendine, ama ben eskisini tercih ederim. Eski tarz daha iyi görünüyor...

"Baksana" dedi yüksek sesle, "eğer kendime bir ev yapsaydım pencereleri eğri koymalarına asla izin vermezdim. Bana kalırsa bu çirkin ve zevksiz. Ve kullanışlı da değil. Denizliğe yaslanmaya çalışırsın ve köşeye doğru kayarsın! Şaka gibi! Ve caddenin karşısındaki evin bacası da eğri... Bizim neslimiz eğri tercih ediyor; bir çökme belirtisi..."

Ve her nedense kendi kendine kıkırdadı.

"Dinle" dedi birdenbire, "şimdi eve gitmem gerek. Bebek uyanıp ağlamaya başlayacak!"

Kalkmaya çalıştı, ama gücü yoktu ve tekrar geri düştü.

Genç kadın ileri atıldı:

"Lütfen yatıp dinlen! Yakında eve gideceksin!"

"Evet, doğru. Önce dinlenmeliyim. Uzun süre yürüdüm ve yorgunum." Suçlu bir şekilde gülümsedi. "Sadece bir dakika dinleneyim, sonra da gidebilirim. Ama bana biraz su getir lütfen! Susadım!"

"Gidip biraz çay yapacağım. Çay susuzluğu sudan daha iyi alır."

Birden gece olmuştu. Gurdweill, sıradan bir merceğin çevresi büyüklüğündeki, daha ziyade yuvarlak bir deliğe benzeyen gözetleme deliğinden ışıl ışıl aydınlatılmış bir odaya bakıyordu. Gözetleme deliğinden tek gözle baktı (ikisi için yer yoktu), parmak ucundaydı, çünkü delik ondan yüksekteydi. Çok çaba harcaması gerekti ama yine de bunu yaptı, çünkü tek şahit olduğunu ve eğer her şeyi görmezse eylemin karanlıkta kalacağını biliyordu. Odanın içinde bir adam uzun, düz bir bankın üzerine eğilmiş duruyordu (Gurdweill, ona çok önemli göründüğünden bu ayrıntıyı hafızasına işledi). Adamın sırtı ona dönüktü, ama Gurdweill onun kim olduğunu gayet iyi biliyordu. Eğer yüzünü saklarsa, diye düşündü Gurdweill, kim olduğunu anlamayacağımı sanıyor! Ama çok iyi biliyorum: Bu bizim uzun boylu kapı görevlimiz! Benden saklanamayacak! Kapı görevlisi, başka bir adamın uzanmakta olduğu bankın üzerine eğilmiş, büyük incelik gerektiren bir işlemi yerine getiriyormuş gibi kafasına taşla, ritmik hareketlerle ve kararlılıkla vuruyordu. Bankta yatan adam –yüzünü göremese de Gurdweill onun kayınbiraderi Freddy olduğunu biliyordu– bacaklarını sanki kapı görevlisine vurmak istiyormuş gibi büzmüştü, ama öteki onun başında durmuş ve diğer eliyle onu sıkıca tutuyordu ki kurbanı ne kaçabilsin ne de kendisini tekmeleyebilsin. Bu arada kapı görevlisi ona vurmaya devam etti ve sonunda Freddy uzun bacakları önünde uzanmış, hareketsiz kalakaldı. Gurdweill onun öldüğünü biliyordu. Gerçekten de ölmüştü. Kapı görevlisi tam boyuna gelene dek dikleşti ve taşı bir köşeye fırlattı. Sonra sanki yapmış olduğu şeyden memnunmuş gibi ellerini iki üç defa ovuşturdu, paltosunu iliklediı ve bir sigara yaktı. Gurdweill, Freddy'ye göz attı.

Yüzünde kan ya da yaralar olmasa da adam besbelli ölmüştü. "Yaralar içsel" diye açıkladı kendi kendine, "çünkü onu düz bir taşla öldürdü ve bu boğmakla aynı şey." Şimdi de acele etmeliydi ki katil kaçmasın. Müthiş bitkinliğine rağmen, Franzi Mitteldorfer'le tramvaya bindi ve birkaç dakika içinde kendisini kara örtülü bir masada oturan ve ona bir opera dürbününün ardından bakan polis komiserinin önünde buldu. Gurdweill ona cinayetten bahsetmek için ağzını açtı; o an birdenbire ağzından ağır demir kablolar çıkmaya ve yığınlar halinde ayaklarına dökülmeye başladı, onlarla birlikte kan da fışkırıyordu. Ne ağzını kapatabiliyor ne de bir ses çıkarabiliyordu. Bu kabloların onun felaketi olacağını fark ettiğinde insanlık dışı bir korkuyla doldu. Ah, keşke konuşabilse ve haklılığını kanıtlayabilseydi! Eliyle işaretler yapmaya çalıştı, ama onlar da ona itaat etmeyi reddetti. Ayrıca işaretlerin bir işe yaramadığını biliyordu; konuşmak zorundaydı, konuşmak! Ve birazdan sona erip konuşmasına izin vereceklerini umarak kabloları ağzından dışarı çekmeye başladı. Elleri kan içindeydi, ama kablolar gelmeye devam ediyordu. Etrafında onu bir duvar gibi saran dev bir kablo yığını oluşmuştu. Komiser aniden kötü bir aktörünkine benzer dramatik bir jestle opera dürbününü indirip ayağa fırladı.

"Bakın!" diye Gurdweill'a işaret etti. "İşte katilimiz! Masum kapı görevlisini suçlamak üzereydi ve şimdi ağzından akan kanı siz de görün! İnsan daha fazla ne kanıt isteyebilir ki? Cinayetini gizlemek için yuttuğu, öldürülen adamın kanı, şimdi ona karşı tanıklık ediyor!"

Ve o anda yakalanıp karanlık koridorlar ve mahzenler boyunca sürüklendi. Haykıramıyordu bile, çünkü halen ağzından bitmek tükenmek bilmez kablolar gelmeye devam ediyordu. Sonra yuvarlak bir odaya atıldı ve Gurdweill bunun fırın olduğunu ve canlı canlı kavrulacağını anladı. Ama bu Engizisyon! diye itiraz etmek istedi. Engizisyon yıllar önce kaldırıldı! Bana yaptığınız şey kanuna aykırı! Ama tek kelime edemedi. Onu soymaya başladılar ve tüm kıyafetleri çıktıktan sonra ısı dayanılmaz derecede yükseldi, boğulduğunu hissetti, sıcaklık ağzını ve içini kavurdu. Eliyle bir işaret yapıp içecek bir şeyler için yalvardı ve ona acıyıp su getirdiler. Ama içtiği zaman su, ağzının

içinde yanan bir ateşe döndü, bu susuzluğun azabından bin kat daha beterdi. Aman Tanrım, diye kendi kendine sızlandı, bana işkence ediyorlar! Merhamet edin, bana içecek biraz normal su getirin! İnsan nasıl bu kadar zalim olabilir? İnsan susuzluğunu kaynar suyla nasıl giderebilir? Susuzluktan ölüyorum!"

"İşte, bunu iç" dedi Franzi Mitteldorfer, bardağı ona uzatarak. "Bir bardak çay sana iyi gelecek."

"Ah, sensin!" dedi Gurdweill kendine gelerek. "Çay soğuk mu?"

"Tam kararında. Deneyip gör!"

Yarı yatar vaziyette çayın tamamını içti. Sonra şöyle dedi:

"Şimdi gerçekten de gitmeliyim."

"Tamam. Anneme hemen bir not yazacağım."

Sonra düşmemesi için onu destekleyerek Gurdweill'ın ayağa kalkmasına yardım etti ve büyük bir meşakkatle onu merdivenlerden indirdi. Onu tramvayla eve götürmenin imkânsız olacağını hemen anladı ve geçen bir taksiyi durdurdu. Yolculuk boyunca Gurdweill ağzını açmadı. Koltuğun köşesine cansız, şekilsiz bir yığın gibi büzülmüş, uyuyor gibi görünüyordu. Franzi Mitteldorfer onu odasına çıkardığında hava kararmaya başlamıştı bile.

"Hasta!" dedi, apartman kapısını açan ev sahibesine. Bu sefer yaşlı kadın tek seferde anladı ve onlara odaya kadar eşlik edip, Gurdweill, Franzi'nin desteğiyle sandalyede otururken kanepeye bir yatak yaptı.

"Biliyordum!" diye söylendi yaşlı kadın, yatağı yaparken. "Sonunda kendisini hasta edeceğini biliyordum! O kadar çok çalışmak, onun gibi iyi bir adam! Ve bebek de öldü!"

İki kadın üzerini çıkarmasına ve kanepeye uzanmasına yardım ettiler. Gurdweill, tam bir kayıtsızlıkla ona istediklerini yapmalarına izin verdi. Sadece arada sırada ağzından derin bir inilti kaçıyordu. Gaz lambası yakılmıştı, yaşlı kadın gidip bir termometre getirdi ve Gurdweill'ın koltuk altına koydu. Franzi Mitteldorfer odada şapkası ve paltosuyla sabırsızca dolanıyordu. Termometre otuz dokuz nokta sekiz dereceyi gösterdi. Franzi Mitteldorfer yaşlı kadına vakit kaybetmeden bir doktor çağırmasını söyledi. Herr Gurdweill çok hastaydı, ama ne yazık

ki onun hemen eve koşması gerekiyordu. Ertesi gün onun nasıl olduğunu görmek için gelecekti. Ve veda edip ayrıldı.

İki saat sonra gelen doktor sinir sisteminin büyük bir şok yaşadığı teşhisini koydu.

BEŞİNCİ KISIM

Son

Otuzuncu Bölüm

Gurdweill hasta yatağından kalkalı üç hafta olmuştu. Hastalığının ortaya çıktığı günün akşamı, arkadaşları Herrenhof kafesinde otururken Thea uğrayıp onlara bebeğin ölümünü haber verdi. Gurdweill'ı epeydir görmediklerinden ve bebeğe ne kadar bağlı olduğunu bildiklerinden onun için endişelendiler; Lotte, Dr. Astel ve Ulrich hemen kalkıp, Kleine Stadtgutgasse'ye giden tramvaya atladılar. Doktor ayrıldıktan kısa bir süre sonra vardılar ve bu arada ateşi daha da yükselen Gurdweill'ı sırtüstü şuursuzca uzanmış ve donuk gözlerini boş boş tavana dikmiş halde buldular. Gurdweill'ın başına soğuk kompres yapmak için bir havluyu ıslatmakla meşgul olan Frau Fischer onlara her şeyi tüm ayrıntılarıyla ve uzun uzadıya anlattı.

Gurdweill sekiz gün boyunca ateşler ve hezeyanlar içinde yattı; bu süre zarfında çevresindeki eşyaların ve insanların tuhaf ve fantastik bileşimlerle belirdiği kâh korkutucu kâh keyifli hayaller gördü. Ona yaşlı ev sahibesi ile her gün ziyarete gelen ve onu kendi özel hastası gibi gördüğü anlaşılan Franzi Mitteldorfer dahil arkadaşları bakıyordu. Thea onun hastalığı için hiç ödün vermeden ya da ona yardım etmek için parmağını bile kıpırdatmadan her zamanki gibi işe gitmek ve arkadaşlarını görmek için çıkmaya devam etti. Sonra badire atlatıldı ve doktor en kötüsünün geride kaldığını açıkladı.

Tümüyle güçten düşmüştü, hareket edemeyecek kadar zayıftı, ateşi düştükten sonra bir hafta daha yatmak zorunda kaldı. Sanki tamamen unutmuş gibi nekahet döneminde bebekten bir

defa bile bahsetmedi. Ama bazen, gözü yatakla pencere arasındaki boşluğa takıldığında (Thea, o hastayken bebek arabasını bir ikinci el mobilya mağazasına satmıştı), ona bütün oda boşmuş gibi geliyordu, bütün dünya boşmuş gibi. Fakat günbegün bedenine dönen yaşama gücü, dengesini bozabilecek hiçbir şeyin üzerinde durmasına izin vermiyordu. Ağır hastalıktan dönen herkese iyileşme yolundayken gelen o mutlu, sakinlik halindeydi. Dışarıda öfkeli, fırtınalı bir sonbahar kırıp geçirir ve pencere camlarını tıkırdatırken, o, yastıklarla desteklenmiş vaziyette, hâlâ konuşamayacak kadar halsiz bir durumda yatıyor, onu günde iki defa görmeye gelen Lotte'ye, çoğunlukla hatta bazen ortada hiçbir neden yokken gülümsüyor ya da elini alıp sözcüksüz bir minnetle okşuyordu.

İlk defa sokağa çıkmaya cesaret edeli üç hafta olmuştu. Hayat her zamanki alışılagelmiş düzenine dönmüştü. Gurdweill, görünüşe bakılırsa daha önceki gibi yaşıyordu: Arkadaşlarını ziyaret ediyor, caddelerde dolanıyor, onunla bununla kısa sohbetlere giriyordu ama yine de onda, bir yabancının ve hatta kendisinin bile göremediği bir değişiklik vardı. Daha öncekinden bile sessizdi, sanki alınması gereken çok önemli bir karar varmış gibi zamanının çoğunu derin düşünceler içinde geçiriyordu ve onunla konuşulduğunda çoğu zaman dalgın dalgın ve ilgisiz cevaplar veriyordu. Thea'yı tanıdığından beri ruhuna çöreklenmiş olan ve bilincin parlak ışığıyla incelemekten dikkatle kaçındığı müphem ağırlık, şimdi yoğun ve dayanılmaz bir baskı yapmaya ve sebebi için mantıklı bir açıklama ve hatta bir çeşit çare talep etmeye başlamıştı. Artık tüm düşünceleri Thea'ya karşıydı– nereye dönerlerse dönsünler hep onda bitiyorlardı; engel, mani, tüm kötülüklerin kaynağı oydu. Boşu boşuna bazen, şimdi bile, hisleriyle mücadele etmeye çalışırdı. İçindeki her şey isyandaydı, tüm düşünceleri Thea'yı suçluyordu. Ve aynı zamanda hiçbir zaman kendisini ondan kurtaracak gücü bulamayacağını da biliyordu. Sadece Thea onu terk ederse! Gurdweill üzüleceğini bilse de elinde olmadığı için bunu kabullenip kaderine boyun eğerdi. Ama onu terk etmek Thea'nın asla aklına gelmedi. Onun sürekli boyun eğişi Thea'nın, beraber yaşamları boyunca daha da güçlenen adi dürtülerini ve sadist iştahını kabartıyor, bun-

lar Gurdweill'da sınırsız bir tatmin kaynağı buluyordu. Bebeğin ölümünün onu ne kadar derinden etkilediğini görür görmez, Thea onun canını acıtmanın yeni bir yolunu bulmuştu. Önceki sözlerinin aksine, şimdi Gurdweill'ı bebeğin onun olduğuna inandırmak için hiçbir fırsatı kaçırmıyordu... ve Gurdweill ne kadar sessizliğe gömülürse Thea o kadar coşkuya kapılıyordu.

Gurdweill bugünlerde evde pek vakit geçirmiyordu. Oda ona itici gelmeye başlamıştı, boş ve kasvetliydi ve mutsuz düşüncelere yol açıyordu. Pek çalışmıyordu da. Gırtlağına kadar borçlanmıştı ve hep parasızdı. Ama bu, söylenmeli ki, onun canını fazla sıkmıyordu. Esas mesele başka yerdeydi. Aynı zamanda bir sonun yaklaştığını, yakında bir şeyin değişmek üzere olduğunu belli belirsiz hissediyordu ama ne olduğunu ve nasıl olacağını bilmiyordu.

Günlerden salıydı. Hava, mevsime uymayan derecede soğuk geçen önceki günlerden daha ılıktı. Gurdweill uzun süre şehirde dolandı ve şimdi odasında, açık kapısından bir alazın öne uzanıp koltuk ve yatak arasındaki zeminde titreştiği ve karşı duvarın dibine soluk bir akisle yansıdığı sobanın yanında oturuyordu. Akşamdı, saat neredeyse altı olmuştu. Gurdweill karanlıkta olmaktan hoşlandığı için lambayı yakmadı. Aydınlıkta diye düşündü, insan dışındakileri görür, karanlıkta ise kendisini. Ve olayların içini de... Birden vahşi hayvanları korkutmak için yaktığı ateşin yanında oturan, karanlık bir ormandaki ilkel bir adam gibi hissetti kendini. Etraftaki çalılardan sinsi bir hışırtı duyduğunu hayal etti ve tüm çevresini sarmış bilinmez güçlerin binlerce nesillik hayvani dehşeti ruhuna geçti. Kendini savunmak için karanlıkta gayriihtiyari bir el hareketi yaptı ve kendisini tekrar şimdinin gerçekliğinde buldu. O anda bir otomobil iki kısa korna çaldı. Gurdweill durup üçüncü kornayı bekledi ama gelmedi. Her şeye rağmen –önceki düşünce silsilesine geri döndü– günümüzde ilkel adamdan daha iyi durumdayız. Seni bekleyen sobalı ve yataklı böyle bir ev... Birkaç yıl önceki gecelerini hatırladı, kalacak yeri ve parası olmadığından şu Viyana'nın sokaklarında dolanmak zorunda kaldığı, sonbaharın şimdi olduğu gibi iyice ilerlemiş olduğu kimi geceleri – ve sıcak odası ona iki kat konforlu ve güvenli geldi. Bu, en azından, şim-

di imkânsızdı! Ve Viyana'daki ve dünyanın diğer büyük şehirlerindeki, halen dışarıda olan, gecelerini açık havada bir bankta ya da bir köprü altında veya kanalizasyonlarda geçirmek zorunda olan o talihsizler için içi acımayla doldu. Toplum her insana yaşayacak bir yer ve yiyecek bir lokma ekmek temin etmeli – en azından bunu!

Ayağa kalktı ve ateşe bir kürek kömür attı. Yeni kömürler ateşi boğdu; bir dizi küçük patlama sesi duyuldu ve çatırtılardan koyu, kızıl duman çıktı. Yere diz çöken Gurdweill, ateşin tekrar canlanmasını bekledi. Sonra sandalyesine geri döndü. Şimdi alazlar hafif eğimli uzanıyor ve koyu turuncu keten kılıflı kanepenin kenarını yalıyordu. Kanepenin ana hatları Gurdweill'ın zihnine işlenmişti ve bilinçdışı bir çağrışımla, içinde hafif bir yorgunluk hissi kımıldandı. Ama onu birdenbire etkisi altına alan uzanma isteğine boyun eğmedi. Hayır! Biraz daha bekleyecek ve sonra yatağını yapıp erkenden yatacaktı. Canı bu gece tekrar dışarı çıkmak istemiyordu.

Koridorda bir kapı açıldı ve kapandı. Biri içeri mi girdi yoksa dışarı mı çıktı, merak etti. Eğer biri dışarı çıktıysa onu kıskanmıyordu. Dışarısı çok soğuk olmasa da bu akşam evde kalmaktan ayrı bir keyif alıyordu. Evet, hatırladı, Lotte her geçen gün daha kötü görünüyordu. Gurdweill hasta yatarken ona Lotte daha iyi görünüyormuş gibi gelmişti, ama gerçek şuydu ki o kötü görünüyordu. Ayrıca çok sessizleşmişti ve bu hiç de ona göre değildi. Ya da bazen beklenmedik abartılı neşe atakları geçiriyordu; bunlar da normal değildi. Keşke ona yardım edebilseydi...

Bir süre düşünceleri Lotte'nin etrafında dönüp durmaya devam etti ve sonunda uyuyakaldı. Uyandığında kömürler tıslıyordu ve ateş ısısını biraz kaybetmişti. Gurdweill hafifçe ürperdi. Ateşe daha fazla kömür attı ve sonra bir kibrit çakıp saate baktı. Uzun süre uyumuş olmalıydı, saat neredeyse on olmuştu. Başı ağırlaşmıştı ve sağ tarafında ve boynunda, muhtemelen sandalyede rahatsız uyumaktan kaynaklanan bir ağrı vardı. Kaslarını esnetmek için bir aşağı bir yukarı yürümeye başladı. Yan oda tamamen sessizdi. Çoktan uyumuş olmalılar, yaşlı kadın ve Siedl. Lambayı yakmaya gerek duymadı: Pencerelerden eşyaları seçmeye yeten, hafif bir ışık geliyordu.

Kapı açıldı ve Thea içeri girdi. Eve her zamankinden erken gelmişti. Kocasının karanlıkta oturduğunu gördü ve hemen öfkeyle köpürdü:

Daha kapıyı arkasından kapatmadan, "Neden ışığı yakmıyorsun, seni aptal!" diye haykırdı.

Gurdweill telaşla masanın üzerinde hazır duran lambayı yaktı. Hareket etmemeye dikkat ederek masanın yanında durmaya devam etti. Thea'nın aksiliğinin üzerinde olduğunu gördü ve tartışmadan kaçınmak istedi, ama yüreği ona bu gecenin sakin geçmeyeceğini söyledi. Ansızın kendisine ve bu temkinliliğine karşı öfkeyle doldu. Ne! Onun her kaprisine korkuyla boyun eğmeye daha ne kadar devam edecekti! Sandalyeyi gürültüyle yere sürterek yolunun üzerinden itti ve pencereden dışarı bakmaya gitti.

Thea dış kıyafetlerini çıkarmayı bitirdi ve şöyle dedi:

"Yiyecek ne var?"

"Hiçbir şey!" dedi Gurdweill kısaca, pencereden dönmeden.

Bu cevaba şaşıran Thea, başını çevirdi. Gurdweill'ın arkası dönüktü. Sakin, uğursuz bir ses tonuyla konuştu:

"Ne demek hiçbir şey? Neden eve yiyecek bir şeyler almadın?"

Şimdi Gurdweill karısıyla yüz yüze gelmek için döndü. Hemen cevap vermedi; dimdik ona baktı. Biraz sonra cesurca şöyle dedi:

"Neden mi almadım? Çünkü hiç param yok. Senin de çok iyi bildiğin gibi. Hem ayrıca, bir defalığına kendi yiyeceğini kendin hazırlayabilirsin."

Thea şaşkına dönmüştü. Yüzü öfkeden kıpkırmızı, öne doğru atıldı.

"Ne-ee? Buna nasıl cüret edersin? O halde, sana ne demeye ihtiyacım var ki? Burada bir prens gibi oturacağını ve benim önüne yemek koyacağımı mı hayal ediyorsun?"

"Benim önüme değil, kendine!" diye cevapladı Gurdweill korkusuzca.

"Çık dışarı!" Thea kapıyı işaret etti. Ve Gurdweill kıpırdamayınca ekledi:

"Hemen çık, sana söylüyorum! Hemen! Sakın bir daha yüzünü burada görmeyeyim! Duydun mu, sakın!"

"Delirdin mi?" demeye cesaret etti Gurdweill. Ama Thea çoktan yanındaydı, onu yakalamış, kapıya sürüklüyor ve dışarı, koridora doğru itekliyordu. Sonra arkasından paltosunu ve şapkasını da attı ve kapıyı içeriden sürgüledi. Gurdweill daha neler olduğunu kavrayamadan hepsi bitmişti. Afallamıştı, karanlık koridorda durdu, kapıya ve altındaki ince ışık çizgisine baktı. Birden tüm bunların bir şaka olduğunu düşündü ve kapıyı açmaya çalıştı. Ama kapı kilitliydi. O zaman Gurdweill bunun hiç de şaka olmadığını anladı. Bir kibrit çaktı, paltosunu yerden alıp merdivenlerden indi.

Caddede lambanın ışığında saatine baktı. Bir an şimdi ne yapacağını düşündü. Bu geceyi ve hatta birkaç geceyi rahatlıkla Dr. Astel'in ya da Ulrich'in evinde geçirebilirdi, ama bu ihtimali hemen göz ardı etti. Bunu onlara nasıl açıklayabilirdi ki? Onlara gerçeği, Thea'nın onu evden attığını söyleyemezdi! Bu düşünce aklına geldiğinde ani bir gülme isteği duydu. Gerginliği şimdi yatışmıştı ve her nedense tüm olanlar aşırı derecede gülünç görünüyordu. Her durumda, bu gece yatacak bir yer bulmak zorundaydı ve yarın da duruma bakardı.

Cebinde sadece bir şilini vardı ve en ucuz otel için bile en az üç şiline ihtiyacı vardı. Kafede ona birkaç şilin borç vermeye istekli birilerini bulmayı umarak, tramvay ücretinden tasarruf etmek için hızlı adımlarla şehir merkezine doğru yürümeye başladı. Gurdweill olanlardan ötürü daha üzgün olmadığı için kendisine şaşıyordu. Tüm hissettiği şimdi kendisini içinde bulduğu durumdan duyduğu bir nevi rahatsızlıktı. Kalbi ona bunu çok ciddiye almasına gerek olmadığını söylüyordu. Thea'nın öfkesi yatışacak ve her şey unutulacaktı. Bunun bir son olduğuna inanamazdı ve şu anda önemli olan biraz borç almak ve gece için kalacak bir yer bulmaktı. Bu sonuçtan bir ölçüde memnun bile kalmıştı. Orada kalıp öfkesine yem olmaktansa evden atılmak daha iyiydi.

Hava soğuk değildi. Damlalarını Gurdweill'ın yüzüne serpen güzel, ılık bir yağmur başladı; asfalt daha da koyulaştı ve ıslak ıslak parıldadı. Tramvaylar neredeyse boş geçiyordu; arada sırada yukarılarda bir elektrik kablosu, kuru otun çatırdaması gibi bir ses çıkararak ölgün mavi bir ateş kurdelesiyle ansızın

alev alıyor sonra yine sönüyordu. Birden Gurdweill öylesine şiddetli bir öfke dalgasına kapıldı ki bulunduğu yerde duruverdi. Oda Thea'nın olduğu kadar onundu, hatta daha bile fazla! Ondan önce orada yaşamaya başlamıştı ama şimdi Thea onu dışarı atıyordu! Geriye koşup içeri girmeyi zorlamak için bir istek duydu. Onu odasından atmaya hakkı yoktu! Ama bir an sonra sakinleşti ve daha önceki yöne doğru yoluna devam etti. Aleni bir skandal yaratmaya gerçekten de gerek yoktu!

Kafede tanıdığı kimseyi bulamadı. Biraz duraksadıktan sonra sade kahve ısmarlayıp beklemeye karar verdi: Belki birisi gelirdi. Ama yarım saat geçti ve kimse gelmedi. Saat on bir buçuk olmuştu bile. Gurdweill gittikçe sinirleniyordu. Şimdi son parasını da kahveye harcamıştı! Dikkatini dağıtmak için akşam gazetelerini okumaya çalıştı ama tek kelimesi aklına girmedi ve gazeteleri tekrar yerine koydu. Bu keşke yazın olmuş olsaydı, en azından! Ama şimdi! Yağmur da yağıyordu! Bu havada tüm geceyi dışarıda geçirmek! Gurdweill bunu düşününce bile kendini dermansız hissetti. Çok kötü, bu konuda yapabileceğin hiçbir şey yok! dedi, neredeyse yüksek sesle. Saat bir buçukta kafe kapanana kadar orada oturmaya ve sonra da yürüyüşe çıkmaya karar verdi. Kaderine boyun eğdi.

Garson masasından geçerken ona üstünkörü bir şekilde bu akşam tanıdıklarından hiç oraya gelen olup olmadığını sordu.

Evet, dedi garson, daha erken saatte gelmişler ve Gurdweill gelmeden ayrılmışlardı. Herr Doktor Astel, hanımefendi ve diğer beyefendi, sarışın olan. Kafede bir saat geçirip beraber ayrılmışlardı.

"Bittim!" diye düşündü Gurdweill.

"Söyleyin bana" diye sordu garsona, "buradan uzakta mı oturuyorsunuz?"

"Ben mi? Oldukça uzakta. Westbahnhof yakınlarında."

"Peki kafe kapandıktan sonra eve nasıl gidiyorsunuz? O saatte hiç tramvay yok!"

"Yürüyerek. Bir saatlik yürüyüşle. Bazen aşağı yukarı on beş dakika yürüyüp Franz-Josefs-Bahnhof'a giderim ve trene binerim."

"Zormuş, ha?"

"Öyle olduğunu söylemeliyim! Öğleden sonra saat üçten sabah ikiye kadar aralıksız ayakta!"

Garson bıyığını burdu ve birden gözünde sıradışı önem kazanan işini tartışma fırsatı bulduğu için memnun göründü.

"Herkes zannediyor ki" diye devam etti, "bu kolay bir iş, ama hiç de öyle değil! Ve bazen tüm gün bir hiç için çalışırsın! Küçük bir hata yüzünden tüm kazandıkların gider ve hatanın nerede ve nasıl olduğunu bile bilmezsin. Geçen hafta başıma böyle bir şey geldi. Günün hesaplarını toplamaya başladım ve on şilin eksik olduğunu fark ettim. Kendi cebimden kapatmak zorunda kaldım. O günü zararla kapattım. Çünkü bir günde on şilin bahşiş kazandığımızı düşünmeyin! Bazen bunun yarısını bile kazanamazsın!"

"Evet, evet!" Gurdweill anlayışla başını salladı. Düşünceleri artık uzaklardaydı ve garsonun son sözlerini duymadı bile.

"Bir aileniz de var mı? Bir karınız ve çocuklarınız yani?" diye sordu birdenbire.

"Elbette var! İki oğlan. Büyük olan bu sene ilkokulu bitiriyor... Geliyorum!" dedi hesabı isteyen bir müşteriye ve dönüp gitti.

İki oğlan... diye düşündü Gurdweill, cebinden içindeki banknotlardan patlamak üzere olan şişman bir cüzdan çıkaran beyaz ceketli garsona kıskanç bir bakış atarak. Perczik kapıda belirdi ve doğrudan onun masasına yöneldi. Son şansım! diye düşündü Gurdweill. Ona tek kuruş borcum yok, ama o pinti domuzun teki. Eğer davet beklemeden otururşa, istediğimi alırım, diye düşündü. Ama oturmazsa... durum ümitsiz demektir.

"Gecenin bu saatinde hâlâ buradasın!" diye haykırdı. "Sen bunu pek yapmazsın."

Gurdweill'la yalnız kaldığında hep olduğu gibi, sesinde Gurdweill'ın kafasını karıştıran hafif bir utanç tınısı vardı. Gülümsedi ve masada onun yanına oturdu.

Şimdi bastırmalıyım, diye düşündü Gurdweill. Eğer kabul etmezse, onun için daha bile utanç verici olacak.

"Bak Perczik" dedi samimiyetle. "Parasızım!"

"Bugünlerde kim parasız değil ki? Tüm dünya parasız!"

Gurdweill'ın gözlerine bakmaktan itinayla kaçınarak bir

paket sigara çıkardı ve sanki rüşvet vermek istermiş gibi ona bir tane ikram etti. Gurdweill sigarayı aldı ama kalbi yumuşamadı.

"Beş şiline ihtiyacım var ve hemen şimdi! Bana borç vermek zorundasın! Mazeret yok!"

"Beş şilin mi? Beş şilini ben nereden bulacağım? Neredeyse tam bir dolar! Borçlarını ödediğini biliyorum! Ödeyen tek sen varsın! Sana memnuniyetle borç verirdim, inan bana! Ama gecenin bu saatinde bunu hangi cehennemden bulabilirim? Yarınsa tamamen farklı bir konu! On dolarlık bir banknotum var, bozdurup sana parayı yarın vereceğim."

"Mazeret aramayı bırak Perczik. On doları ver ve ben garsona bozdurayım. Hiçbir sorun olmadan bozar. Bundan kaçmaya çalışma."

"Garson mu? Bu imkânsız! Sana şu anki piyasasından daha düşük verecek, ben neden para kaybedeyim ki?"

"Farkı ben kapatırım! Bugünkü kura bakarız, aradaki farkı ben sana sonra öderim. Dur, daha iyi bir fikrim var: Farkı hemen ödeyeceğim. Sen bana şimdi aradaki fark hariç beş şilin borç ver ve ben sana kesinti hariç beş şilin borçlanayım. Ne dersin?"

"Kesinlikle olmaz! Ben tefeci değilim biliyorsun!"

"Nasıl istersen!" dedi Gurdweill, omuzlarını silkerek.

Birden Perzcik'e ve tüm bu çirkin duruma karşı nefretle doldu. Dümdüz önüne bakarak sigaradan bir nefes çekti. Birden derin bir hüzne kapıldı, şu anki durumuyla hiç ilgisi olmayan bir hüzne. Tüm gece boyunca caddelerde yürümek zorunda kalsa ya da ucuz, sefil bir otelde leş gibi bir yatakta uyusa onun için ne fark ederdi ki? Hayalinde açıkça canlandırabildiği bu yatağın düşüncesi onu dehşete düşürdü. Tüm geceyi caddelerde dolanarak geçirmek daha iyiydi. Varlığını aniden dolduran hüznün kaynağı derinlerde bir yerlerdeydi. Kökleri ruhunu uzun zaman önce sarmıştı ve şu anki durum onu doğurmamış, belki sadece derinliklerden çıkmasına yardım etmişti.

Perczik aniden şöyle dedi:

"Ama daha azıyla idare edebilirsen –iki ya da iki buçukla– zevkle! Halen ısmarlamak istediğim kahvenin ücreti dışında üzerimde tamı tamına o kadar var."

Gurdweill parayı düşünmeden aldı ve paltosunun cebine

attı. Birden biriyle konuşmak, kalbini birisine açmak için ağır bir istek duydu. Ve Perczik'le konuşmaya başladı, kendisinden ve –hep nefret ettiği, her hareketi onu rahatsız eden– konuştuğu adamdan tiksinti duyarak. O belki de Gurdweill'ın tanıştığı andan itibaren tarifsiz bir düşmanlık duyduğu tek kişiydi. Ve tüm insanlar içinde şimdi Gurdweill'ın konuştuğu da oydu; sanki anlatacağı her şey için zaman çok kısaymış gibi hummalı bir telaşla, daha önce hiç kimseye anlatmadığı çocukluğuyla ilgili her çeşit şeyi anlatıyordu. Ve tiksinti hissi onu bir an bile terk etmese de kendisini durduramadı. Perczik, bir şüpheliyi aylardır konuşturmaya çalışıp da başarısız olan ve adamın gelip birdenbire kendi isteğiyle itirafta bulunduğu bir sorgu polisinin açgözlülüğüyle onu dikkatle izledi, her kelimeyi iştahla kaptı. Gurdweill onda hep merak uyandırmıştı ama her zaman kapalı kutuydu. Şimdi beklediği an gelmişti. En ufak bir ayrıntıyı kaçırmak istemeyerek duyduğu her şeyi zihninde daha önce bu bilgi için ayırmış olduğu alana yazıp dosyaladı. Ve başta on beş dakikadan fazla kalmaya niyetli değilken şimdi koltuğuna yerleşmişti ve gitmek aklının ucundan bile geçmiyordu. Hatta cebinde tesadüfen biraz bozukluk bulduğunu belirterek biri kendisine biri Gurdweill'a olmak üzere iki bardak da bira ısmarladı. Perczik hiç soru sormamaya yahut onun sözünü kesmemeye dikkat etti, çünkü tamamen duracağından korkuyordu. Duyduğu her şeyi çarpıtılmış, yanlış anlaşılmış halde, yavan, sığ yazılarında kullanacağının pekâlâ da farkında olan ama umursamayan Gurdweill'le ilgili merakı boşa gitmemişti.

İkisi de zamanın nasıl geçtiğini anlamadı ve sonunda kafede kalan son müşteriler onlar oldu. Garson hesabı getirdi: Gitme zamanı gelmişti.

Dışarı çıktıklarında "Sana bir süre eşlik edeceğim" dedi Gurdweill. "Eve gitmek için acelem yok. Biraz yürümek istiyorum."

Şimdi dert ortağı olan bu Perczik'e karşı belli bir yakınlık duydu. Sadece o da değil, Perczik sırf hayatının birtakım özel ayrıntılarına ortak oldu diye kendi seviyesine yükselmiş gibi gözüne birdenbire daha az itici göründü. Schottentor'daki saat ikiyi on geçiyordu. Hava soğuk değildi. Şimdi gündüz olduğun-

dan çok daha geniş görünen, ışıl ışıl aydınlatılmış, tenha caddelerden sadece birkaç kişi geçti. Adımları Währinger Strasse'de geceye karşı tok bir sesle yankılanarak birkaç fahişeyi uyuyan ara sokaklardan çıkardı. Gurdweill, Perczik'e ön kapısına kadar eşlik etti, orada onunla otuz dakika daha kaldı, öteki sonunda veda edip zili çalana kadar da hiç durmadan konuştu. Saat şimdi üç buçuktu. Gurdweill bitkinlikten ölüyordu, ağzında sanki akşamdan kalmaymış gibi yavan, nahoş bir tat vardı.

Perczik'in evinden birkaç adım uzaklaştı ve caddenin ortasında durup nereye gideceğine karar vermeye çalıştı. Halen sabaha kadar doldurması gereken birkaç saati vardı. Yarın Thea işe gittiğinde, eve gidecek ve yatıp uyuyacaktı. Peki eve neden şimdi gitmesindi ki? Sırf Thea fena kaprislere kendini kaptırdı diye o tüm geceyi sokaklarda dolanarak geçirmek zorunda mıydı? Aslında canı hiç de uyumak istemiyordu... Tam şu anda kanepesinde uzanıyor olsa bile uyuyamazdı – ama yine de! Hemen şimdi eve gidecek ve odasına girmeye çalışacaktı, sonuçlarına lanet olsun! Ama kalbinin derinliklerinde Gurdweill odasına girmeyi zorlamayacağını biliyordu.

Yola koyuldu, kendi keyfi için sakin bir yürüyüşe çıkmış biri gibi yavaş yavaş yürüdü. Perczik'leyken sergilediği davranışlar nedeniyle kendi kendisine duyduğu tiksinti bir an için bile onu terk etmedi: Kendini kirlenmiş hissediyordu. Şimdi Währinger bölgesine yakındı, Thea'nın ailesinin yaşadığı caddeden fazla uzakta değildi. Aynı yerdeki başka bir geceyi anımsadı, bir buçuk sene önceki bir bahar gecesini ve kalbi sonsuza dek kaybedilmiş bir şeyin acısıyla sıkıştı. Her şey o zamandan beri nasıl da değişmişti! O geceden bakınca, gelecek tüm günler ve geceler olağanüstü bir parlaklıkla ışıldıyordu. Her halükârda, kesinlikle içlerinde böyle bir gece yoktu. O zamanın üzerinden sadece bir buçuk sene geçmişti ve bu kısa zaman onu kırık bir saza dönüştürmüştü. Gurdweill şimdi, şaşkınlık verici bir netlikle ve ilk defa, Thea'yla hayatın onu ne ölçüde ezdiğini fark ediyordu. O kırılmış bir adamdı, muhtemelen iflah olmaz derecede öyleydi.

Volksoper'in yanındaki bir bankın önünden geçiyordu ve ölesiye yorgun halde üzerine çöktü; sanki geçen bir buçuk yılda içinde biriken tüm yorgunluk onu birdenbire kuşatıvermişti. Ve

en kötüsü de –önceki düşünce silsilesine devam etti– çıkış yolu olmamasıydı. Bir kısır döngüye saplanmıştı: Hayat Thea'yla imkânsızdı ve onsuz daha da imkânsızdı... Tüyleri ürperdi ve ayağa kalkıp yürümeye devam etti. Saatini çıkardı: Perczik'ten ayrılalı beri sadece yirmi dakika geçmişti. Sabah saat dokuza kadar bir sonsuzluk uzayıp gidiyordu... O zamana dek ne yapacaktı? Dipsiz bir çaresizlik ve önündeki uzun gecenin büyük korkusu birden yüreğini doldurdu ve acele etmeye, neredeyse koşmaya başladı; sanki koşmak onu hedefine, gecenin sonuna, daha hızla götürecekti. Huzurevinin önünde, sigara almak için sosisli sandviç satan büfede durdu. Tezgâhın gerisinde uyuklayan kaba saba, güneş yanığı yüzlü, iri göğüslü kadın uyandı ve sigaraları iki defa baştan saydı. Sol yanağını enine kesen, kulağından dolgun dudağının köşesine kadar inen kırmızı yara izi Gurdweill'ın gözüne ilişti. İçini kemiren açlık gibi bir şey ona bir çift sosisli de aldırdı ve Gurdweill bunları oracıkta yalayıp yuttu. Tekrar Schottentor'a vardı ve Kai yönüne döndü. Burada yürürken aklında kanalın kıyısına inip, köprülerden birinin altında uyuyacak bir yer bulmak geldi, ama bu fikri hemencecik savdı. Suyun kenarında üşütmek çok kolaydı. Şimdi çok yavaşça yürüyor, bedenini bitkinlikle sürüklüyordu ve uzanacak bir yer düşüncesi ona aniden dünyanın en büyük mutluluğu gibi geldi. Keşke dinlenebilmek için bir yere uzanabilseydi! Hatta şuracığa, kaldırımın üzerine! Sarhoş ya da hasta yatağından henüz kalkmış biri gibi yalpalıyordu. Artık dolanıp durma nedenini düşünmüyordu, sadece korkunç yorgunluğuna rağmen durmaksızın yürümeye mahkûm edildiğini biliyordu. Bastonunu yanında getirmemiş olması ne yazıktı... Bunun için duyduğu pişmanlıkla beraber aynı anda bunun saçmalığının farkına vardı.

"Gezgin Yahudi'ye dinlenme yok!" dedi kendi kendine ve tiyatroların, sinemaların ve benzerlerinin evsizler için geceleri kolaylıkla barınağa dönüştürülebileceğini düşündü; nasıl da boş duruyorlar ve kimsenin işine yaramıyorlardı. İnsanlar yerde yatabilirlerdi! Çoğu bu fırsattan memnun olurdu! Bu binalar boş dururken, insanların tüm gece dolanmak zorunda kalması hayret ediciydi!

Bedeni yorucu bir yükün altında eziliyormuş gibi yere eğilmiş, başı göğsüne gömülmüş, kurşun gibi ağır, Praterstrasse'ye doğru ilerledi. Yarın, diye düşündü bir avuntuyla, eğer borç bulamazsa düşkünler evine gidecekti. Orada bir yatak bulacaktı, en azından. Oranın pek de kötü olmadığını duymuştu. Ertesi günle ilgili bu umut ona cesaret verdi ve adımları kendiliğinden hızlandı.

Tegetthoff anıtına vardığında düşünmeden sola döndü, alışkanlıkla Heinestrasse'yi geçti ve kendisini kısa zamanda Kleine Stadtgutgasse'de buldu. Cadde boştu ve loş aydınlatılmıştı. Gurdweill'a hayatında ilk defa görüyormuş kadar yabancı geldi. İki taraftaki pencere sıraları, karanlıkları içinde tehditkârdı. Bu kör pencerelerin gerisinde hayatın halen tekdüzelikle canlandığını hayal etmek imkânsızdı. Cadde ölüydü. Ama birdenbire görünmez bir kedinin ümitsiz çığlığı yükseldi ve Gurdweill dehşetle ürperdi. Kedi sustu ve sonra hemen etraftaki sessizliğin ıssızlığı içinde özellikle yürek parçalayıcı gelen ikinci çığlığı duyuldu. Evinin karşısında, caddenin ortasında duran Gurdweill, gözlerini üçüncü kat pencerelerine dikti. Ortadaki iki tanesine – soldaki diğerleri ev sahibesine aitti. Şimdi Thea yatakta ve Gurdweill da kanepede uyuyordu... Ama ne saçmalık! O burada, caddede duruyordu! Gecenin köründe kendi odasının pencereleri önünde duran Gurdweill, kendi bölünmüş kişiliğiyle karşı karşıya olduğuna dair tekinsiz bir fikre kapıldı; bir yarısı yukarıda kanepede ve diğeri de burada aşağıdaydı... Aniden aklına birazdan Thea'nın uyanıp pencereyi açacağı ve onu yukarı, yatağa çağıracağı geldi... Merakla bekledi. Bir an içeride hafif bir hareket ayırt ettiğini bile düşündü, belirgin bir hareket... ama hayır! Kedi bir çığlık kopardı; pencere açılmadı ve Gurdweill bakışlarını yere indirdi. Birden korkuya kapıldı: Eğer buradan bir polis geçip de caddenin ortasında dikildiğini görürse, onun kesinlikle bir hırsız ya da benzeri bir şey olduğunu düşünecekti. Hayal kırıklığına uğramış vaziyette yavaşça uzaklaşmaya koyuldu; aniden zihnine düşen tanıdık bir komşuya şans eseri rastlayacağı ve onun, kepazeliğini tüm caddeye yayacağı endişesiyle adımlarını hızlandırıp koşmaya başladı.

Tekrar Heinestrasse'yi geçti ve Praterstern'den çıktı. Kaldırım

kenarında bir dizi araba park etmiş, şoförleri besbelli ki bu gece müşteri bulma umutları kalmamış birkaç fahişeyle havadan sudan sohbet ediyordu. Havada kasvet kokusu vardı; gündüz saklanan ve şimdi deliklerinden sürünerek çıkıp kendisini tüm çıplaklığıyla gözler önüne seren, sessiz evlerden ve sokakta bırakılmış sefil yaratıklardan fırlayıp kaldırım taşlarının ta kendisinden boşanan hazin, nafile, umutsuz yoksulluk; derin ve daim sefalet. Hayatın öteki yüzü kendisini gösterdi, dışarıdan yeterince iyi görünen bir kıyafetin adi astarı gibi. Terk edilmiş Praterstrasse'de bakınırken, Gurdweill'ın aklına, sanki ilk defa, geç olduğu ve insanların evde uyuyor olmaları gerektiği geldi. Sefil yaratıklar için içinde bir acıma hissi kıpırdandı; bu şoförler mesela evde sıcak bir yatakta kıvrılmak yerine böyle bir saatte dışarda caddede olmak zorundaydılar. Ama bu his, uyuşturan yorgunluğunun sersemliği içinde bir çırpıda sönüverdi. Düşünmeden, dinlenecek bir bank bulmanın bulanık umuduyla Hauptallee'ye döndü. Yakınlarda bir yerde bir saat vurmaya başladı, belki de tren istasyonunun saatiydi ve Gurdweill cebinde saati olmasına rağmen saat vuruşlarını saymak için olduğu yerde durdu. Saat beşti. Dört saat daha, dört saat daha! – köprünün altından geçip, geniş aralıklarla yerleştirilmiş sokak lambalarının loş ışığıyla aydınlanmış ıssız bulvara girdiğinde bu düşünce zihnindeki sise nüfuz etti. Ağır ağır, gücünün son damlasıyla, ayaklarını karanlıkta beliren ilk banka doğru sürüdü ve üzerine yığıldı.

Bankta üç kişi daha oturuyordu, iki erkek ile bir kadın. Gurdweill oturduğunda korkuyla ürpererek karanlığın içinden ona dikkatle baktılar, sonra her biri başını yoldaşının omuzuna yasladı ve hemen pineklemelerine geri döndüler. Gurdweill karanlıkta yüzlerini göremiyordu, sadece yanında oturan kadının şapkasız olduğunu gördü. Zaten zerre kadar ilgilenmiyordu. Tüm bildiği her an oradan geçebilecek polis memurlarına karşı tetikte olması gerektiğiydi. Orası polis kaynıyordu, sanki doğrudan yerden bitiyorlarmış gibi önünüzde aniden beliriverirlerdi. Esas önemli olan gözlerini kapatmamak! dedi kendi kendine, gözlerini açabildiği kadar açmak için büyük çaba harcayarak. Ama göz kapakları kendiliklerinden düşüyordu. Ah, zavallı kadıncağız –onda Thea'yı andıran bir şeyler vardı– ne kadar da

üşüyor olmalı! Bir şapkası bile yok, zavallı şey! Ona kendininkini önerecekti, kadına kesinlikle uyardı! Ama onun şapkası, birdenbire hatırladı, kayıptı, ne yazık! O kadar ağır bir bebek arabasını içinde bebekle itmen gerektiğinde şapkanın kaybolmuş olmasında şaşılacak ne var? Keşke dükkânlar açık olsaydı, hemen gidip yenisini alırdı. Onların sürekli, gece de açık olmaları için bir kanun olmalı, çünkü şimdi kış ve vaziyet hiç de tahammül edilebilir gibi değil! Ama kadın ona yaslanabilirdi ve bu onu birazcık ısıtırdı. Hayır, onu kendisiyle beraber odasına gelmeye davet etse daha iyi olurdu, şimdi orası soba yanıkken hoş ve sıcaktır. Ama bu düşünceyi derhal uzaklaştırdı. Tabii, daha kirayı ödememişti! Ve Thea kirayı ödemeden onu içeri almazdı! Hatta onu hapse atmaları için polis bile çağırabilirdi! Çünkü kirayı ödememek tıpkı çalmak gibiydi... Bu ihtimalle dehşete düşen Gurdweill gözlerini açtı.

Yanındaki kadın boğuk, erkeksi bir sesle şöyle dedi:

"Komşu için bir sigaranız var mı bayım?"

Ah, uyuyakalmış olmalıyım! diye düşündü Gurdweill. Kadının onunla konuştuğundan emin değildi, ama yine de bir sigara çıkarıp ona ikram etti. O anda bankın hemen yanında bir polis memuru belirdi, onlara delici bir bakış attı ve besbelli her şeyin yolunda ve "kanun"a uygun olduğuna kanaat getirdi ki yine karanlığın içinde kayboldu.

"O domuzlar!" diye kendi kendine kısık sesle söylendi kadın. "İnsana bir saniye huzur vermezler!"

Ve Gurdweill'a:

"Bana saatin kaç olduğunu söyleyebilir misiniz?"

Gurdweill bir kibrit çakıp saatine baktı. Beş buçuktu.

Gurdweill'ın kolları ve bacakları donmuştu, sağ bacağı uyuşmuş, her tarafı karıncalanıyordu ve öylesine ağırlaşmıştı ki zar zor hareket ettirebiliyordu. Tüm uzuvlarının yerlerinden çıktığı, tüm vücudunun gerildiği ve genişlediği, doğal sınırlarını aşıp çevredeki alanı işgal ettiği, adeta nedense daha da yoğunlaşan karanlığa karıştığı hissine kapıldı. Daha yeni yarım saat uyumuş olmasına rağmen, aralıksız, günlerdir ve gecelerdir gözünü kırpmadan trenle seyahat etmekte olduğunu hissetti. Gözleri acıdı ve dişleri soğuktan birbirine vurdu.

Banktaki erkeklerden biri kalktı ve tek kelime etmeden, yalpalayarak ve sanki ayağında ayakkabı yokmuşçasına sessizce yürüyerek karanlığa doğru yollandı. Kadın sigarayı çoktan içip bitirmiş ve tekrar komşusunun omuzunda uyuyakalmıştı. Gurdweill ayağa kalktı ve altında pamuk gibi çözülen uyuşmuş bacağıyla topallayarak Praterstern yönünde ilerlemeye başladı. Seher vakti yaklaştıkça soğuk arttı, üstelik iliklerine işleyen bir de rüzgâr peyda oldu. Tüm bunlar ne zaman başlamıştı? Hiçbir zaman evde olmadığını, sürekli dolanıp durduğunu ve bunun için de bitkin ve harap olduğunu hissediyordu. İçinde sadece tek bir arzu titreşti: Sıcak bir yerde oturmak, hareketsiz oturmak ve gözlerini kapamak.

Bir tramvay durağına yakındı ve ne yaptığını düşünmeden durup beklemeye başladı. Boş bir tramvay yanaştı ve Gurdweill binip bir köşeye büzüldü. Araçtaki diğer tek yolcular, iki fakir kadın ve işçi bir erkekti. Soğuk Gurdweill'ı bırakmadı. Tam aksine, ona içerisi dışarıdan bile daha soğuk gibi geldi ve bir sonraki durakta tramvaydan indi. Bir an, sanki şimdi ne yapacağına karar vermeye çalışır gibi, hareket etmeden durdu. Ama aslında pek de bir şey düşünmüyordu. Göğsü sanki hardal yakısıyla kaplanmış gibi yanıyordu, fakat aynı zamanda üşüyordu da. Paltosuna daha fazla sarındı, ellerini manşetlerinin içine soktu ve ona seher vakti yaklaştıkça gittikçe aydınlanıyormuş gibi görünen gökyüzüne baktı. Sonra kendisini henüz geldiği Praterstern yönüne doğru bıkkınlıkla sürüklemeye başladı. Birkaç adım attıktan sonra, Norbahnhof'un yakın olduğu ve oraya gidebileceği aklına geldi. İnsanlar onun tren beklediğini düşüneceklerdi. Orası sıcak olmalıydı.

Şimdi bir hedefi olunca adımları kendiliğinden hızlandı. Saat altıyı çeyrek geçiyordu. Bir banliyö treni henüz istasyona girmiş olmalıydı: Bir işçi kalabalığı koltuk altlarına sıkıştırılmış ya da ellerinde tuttukları küçük bohçalarla çıkış kapısından döküldü. Telaşlı işçilerin görünümü Gurdweill'a kısa süreli bir utanç hissettirdi; bu erken saatte oradaki varlığının grotesk ve anlamsız nedeninden ötürü. Herkesin onun başına gelenleri bildiğinden, bunu yüzünden okuyabildiklerinden şüphesi yoktu. Kleine Stadtgutgasse yönüne hiddetli bir bakış attı ve tren istasyonuna girdi.

İstasyon girişi boş ve yarı karanlıktı. Her biri salonun bir tarafındaki iki demiryolu işçisi yerleri süpürüyordu. Kenardaki bir bankta, ayakları dibindeki eski sepetin üzerine eğilmiş bir adam oturuyordu. Sadece bir bilet gişesi aydınlıktı. Gurdweill, kendi kendisine bir partiye, daha masa hazırlanmadan çok erkenden gelmiş biri gibi göründü. Giriş salonu soğuktu ve ilk kattaki oturma odasına yukarı gidecek gücü yoktu. Yolcuymuş gibi yaparak duvara asılmış zaman çizelgesinin yanına gitti ve onu bir süre, hiçbir şey görmeden inceledi. Sonra bilet gişesine gitti ve Tanrı bilir neden, görevliye Aspang'a ne zaman tren olduğunu sordu.

Memur, sanki bir şekilde onuruna dil uzatılmış gibi, besbelli bir rahatsızlıkla cevapladı:

"Aspang'a giden trenler Aspangbahn'dan kalkar, Üçüncü Bölge'deki, buradan değil! Burası Nordbahnhof!"

"Rica etsem trenin oradan ne zaman hareket ettiğini söyleyebilir misiniz?"

"Size orada söylerler!"

Bu aptalca hatadan ötürü artık orada trenini bekleyen yolcu kisvesinde duramazdı. Şu andan itibaren memur hiç şüphesiz ondan gözlerini hiç ayırmayacaktı. Hatta bir an, gerçekten Aspang'a gidecek trene binmesi gerekiyormuş gibi sahiden de diğer istasyona gitmek zorundaymış gibi hissetti... Her halükârda, sanki memura talimatlarını harfiyen ve vakit kaybetmeden yerine getirdiğini göstermek ister gibi bilet gişesinden döndü ve doğrudan kapıya gitti.

Dışarıda gri, yorgun bir gün doğuyordu. Bir şeyler hafifliyor, duvarlar arasına hapsolmuş alana sızıyor ve karanlığı bir kenara itiyordu. Sokak lambaları birer birer söndü. Tren istasyonunun etrafındaki alan canlanmaya başlıyordu. Ve Gurdweill'ın zihni de berraklaşmaya ve hatta iyi bir fikir üretmeye başladı: Kafeler açılıyordu, birazcık parası kalmıştı. Bir fincan kahve içecek ve ısınacaktı. Bu cesaret verici fikir ona yeni bir güç kazandırdı ve Gurdweill, küçük işçi kafesine doğru caddeyi çevik adımlarla geçti. Saat aşağı yukarı yedi olmuştu bile; Thea'nın işine gitmesine sadece iki saat kalmıştı.

Kafede göze çarpmayacak şekilde bir köşeye oturarak sade

kahve ısmarladı. Sade kahve –dedi kendi kendine– onu uyanık tutacaktı. Birkaç işçi kahvaltı ediyordu. Yakınlarında kırk yaşlarında, keskin, kırmızı burunlu ve oldukça seyrek, bir tutam, kumral saçlı fakir bir kadın oturuyordu. Arada sırada, Gurdweill'a göz atmak için gürültüyle ve iştahla yumulduğu ponçiklerden başını kaldırıyordu. Belki de o Hauptallee'de bankı paylaştığı kadındı – bu fikir birden aklından geçti. Bu hiç de imkânsız değildi... İyi, ne fark ederdi ki!

Dumanı üzerindeki kahveden içti ve sıcaklık uzuvlarına süzülmeye başladı. Ama garsonun ona verdiği gazetelerden tek kelime anlayamayacak kadar yorgundu. Sadece tek bir şey istiyordu: Uyumak. Sade kahvenin pek bir faydası olmadı. Beyni birbiriyle ilgisiz düşünce parçalarıyla fıldır fıldır dönüyordu. Başını çok ağır hissetti, taşıyamayacağı kadar ağırdı ve kafasının dibinde keskin bir acı vardı, dur durak bilmeden içe doğru çekiç gibi vuruyordu. Zaman sanki olduğu yerde duruyordu, Gurdweill'ın ıstırabına kayıtsızdı. Gurdweill kafeye gireli en az bir saat geçmiş olduğundan emindi ama saati başka şey söylüyordu. Çaresizdi. Ne yapacaktı? Eğer zaman böyle sürünmeye devam ederse deli olacaktı! Ona kalırsa bütün geceye katlanmak halen önünde olan iki saate katlanmaktan daha kolay olmuştu. Ve aynı zamanda bütün olay ne kadar da aptalca ve anlamsızdı! Tamamen kapristen, nedensiz garezden! İçinde Thea'ya karşı bir öfke dalgası kabardı, öyle ki zor nefes alabiliyordu. Eğer burada yanında olsaydı, Gurdweill aptalca bir şeyler yapabilirdi. Gurdweill, şu ana dek muktedir olduğunun farkında olmadığı öfkesinin yoğunluğundan endişeye kapıldı. Thea'nın içindeki fena dürtüleri kışkırttığını düşündü acı acı, ne yazık ona! Sahiden de umarsız hiddetiyle titriyordu. Derhal kalkıp eve gitmek istedi – ne olursa olsun! Ama olduğu yerde kaldı. Bir sigara yaktı, düşünmeden *Das Tagblatt*'ı aldı ve aklını dağıtmaya çalıştı.

Yan masadaki kadın yemeğini bitirmişti. Gurdweill sonunda rahatsız olmaya başlayana dek, kadın ona yan gözle bakmaya devam etti. Ondan ne istiyordu? Tek bir istisna olmaksızın, dünyadaki tüm kadınlara karşı delice bir öfkeyle doldu. Ve kadın şimdi ayağa kalkıyordu. Buraya geliyor! Bu kesinlikle içine

doğmuştu. Kadın kapıya doğru bir iki adım attı, fikrini değiştirdi, geriye döndü ve doğrudan Gurdweill'ın masasına yöneldi. Gurdweill içgüdüsel olarak irkildi ve soran gözlerle ona baktı.

"Bayım lütfen, onunla işiniz bittiğinde *Das Tagblatt*'ı almama izin verme lütfunda bulunun."

"Şu anda onu ben okuyorum!" dedi Gurdweill sinirli bir şekilde.

"Hayır, hayır, bitirdiğinizde demek istedim." Ve özür diler gibi ekledi: "İlanlar için, bilirsiniz. Arada sırada kaçırmanın yazık olacağı bir şeyler çıkar."

Gurdweill tek kelime etmeden gazeteyi uzattı.

"Hayır, lütfen!" diye itiraz etti kadın. "Önce siz bitirin! Ben bir süre beklerim."

"Alın lütfen! Artık ona ihtiyacım yok."

Kadın gazeteyi alıp ona teşekkür etti ama gitmedi. Kısa bir duraklamanın ardından şöyle dedi:

"Belki bana yardımda bulunabilirsiniz, nazik bayım, birazcık parayla? Garsona kahve için ödeyecek param yok." Gurdweill kulaklarına inanamıyordu. Yine de parasını çıkardı, kendi kahvesi için ödeyeceği miktarı ayırdı ve geri kalanı kadına verdi: Altmış groşen.

"Bütün param bu."

Kadın memnuniyetle gülümsedi ve gazeteyi Gurdweill'a bırakarak hemen masasına döndü. Adam öldürebilecek bir öfkeyle dolan Gurdweill ayağa fırladı, gazeteyi kaptığı gibi kadının yanına koştu.

"İlanları okumak istediniz, istemediniz mi!" dedi kıpkırmızı bir yüzle ve neredeyse bağırarak. "İşte buradalar, bakın!"

Ve Gurdweill parmağıyla son sayfalara hafifçe vurdu.

"Ne istiyorsunuz bayım?" dedi kadın küstahça. "Canım ilanları okumak istemiyor! Ben istemezsem beni ilanları okumaya zorlayamazsınız!" Ve genel olarak salona hitap ederek şöyle dedi: "Hiç böyle bir şey gördünüz mü?"

"O halde... o halde yardım dilenmeye de hakkınız yok, anladınız mı?"

"Kim yardım dileniyor? Siz kendiniz dilencinin tekisiniz! Hayatınızda hiç böyle bir yüzsüzlük gördünüz mü?"

"Eğer hemen şu anda altmış groşenimi iade etmezseniz polis çağıracağım!"

"Ne altmış groşeni? Kim sizden altmış groşen aldı? Siz sarhoşsunuz dostum! Benim sizin paranıza ihtiyacım mı var? Ben size altmış groşen verebilirim! Ve daha da fazlasını! Benim sizden daha fazla param var!"

Gurdweill durdu ve kadına hayretler içinde baktı. Kadının keskin, kalkık burnu daha öncekinden de kırmızıydı ve küçük, faremsi gözleri ona doğrudan, besbelli bir düşmanlıkla bakıyordu. Birden Gurdweill'ın tiksintisi öylesine arttı ki kusmak istedi ve elinde gazeteyle dönüp masasına geri gitti. Arkasından kadının tacizlerini işitti:

"Hiç böylesini gördünüz mü? Onun gibi bir dilenci, onun gibi bir deli, beni ilanları okumaya zorlamaya çalışıyor! Sen dur hele, seni yakalayacağım bir gün..!"

Gurdweill onun çirkin suratını görmemek için gazetenin ardına saklandı ama boşu boşuna. Kadının burnu sayfaların arasından uzanıp karşısına çıktı, tacizleri kulaklarında çınladı. Sonunda Gurdweill daha fazla dayanamadı. Garsonu çağırdı, hesabı ödedi ve kafeden ayrıldı.

Şimdi iyice sabah olmuştu. Bulutlu bir geç sonbahar sabahı. Gurdweill kendisini bitkinlikle Hauptallee'ye geri sürükledi, dün geceki bankın üzerinde bir süre oturdu, tekrar kalktı ve Praterstrasse'de bir yürüyüşe çıktı, arada sırada durarak dükkân vitrinlerinde sergilenen mallara baktı ama baktığını görmedi; sonunda saat dokuz oldu ve eve yürümeye başladı. Kendini emniyete almak, karısıyla karşılaşmamak için caddenin köşesinde dokuzu çeyrek geçene kadar bekledi ve sonra odasına çıktı. Thea orada değildi. Gurdweill'a sanki günlerdir eve gelmemiş gibi geldi. Oda ona yabancı göründü, farklı. Ama onun bunu düşünecek zamanı yoktu. Kapıyı kilitledi ve kendisini kanepesinin üzerindeki yatak takımlarının üzerine, olduğu gibi, üzeri tamamen giyinik ve ayağında ayakkabılarla attı. Bir saniye içinde uyuyakaldı.

Otuz Birinci Bölüm

Öğleden sonra iki buçukta Gurdweill baş ağrısıyla ve ağzında bozuk, acı bir tatla uyandı. Önceki gecenin hatırası bunaltıcı, utanç verici bir kâbus gibi içini kaplayıverdi; en son, rezil ayrıntısına dek baştan aşağı tiksindiriciydi. Ama kaybedilecek zaman yoktu: Yaklaşan gece için kalacak bir yer bulmalıydı.

Yataktan fırladı, paltosuyla gömleğini çıkardı ve tıraş olmaya oturdu. Bu arada kimden borç isteyeceğini düşündü. Çoğu arkadaşı söz konusu olamazdı: Kimine zaten borçluydu ve kimi de onun gibi parasızdı. Frau Fischer'le konuşmaya çalışmaya karar verdi. Gurdweill'ın ona da bir yığın borcu olsa da Frau Fischer onu eli boş çevirmezdi.

Kısa süre sonra, içini kemiren açlıkla beraber iki şilinle donanmış halde dışarıya çıktı. Şanslıydı ve saatin geçliğine rağmen, civardaki küçük bir restoranda çorba ve biftek bulabildi. Tek müşteri olarak, yemeğini telaşla silip süpürdü, çünkü kamuya ait yerlerde tek başına yemek yemek onu hep huzursuz ederdi. Daha sonra, gri, serin öğleden sonrada, kendi özel durumunu kara kara düşünerek şehir merkezine doğru yürüdü. Hayır! Thea onu açıkça davet edene kadar eve gidemezdi. Gurdweill'ı evden kovan oydu –gönlünü almak da ona kalmıştı! Ona yaltaklanmak söz konusu bile değildi! Ayrıca Gurdweill'ın hiçbir işine yaramazdı. Ve durum böyleyken, diye düşündü çaresizce, kendine bir oda bulmaktan başka seçeneği yoktu. Uzun vadede bu en iyi çözüm olabilirdi. En azından biraz huzura ve sessizliğe kavuşurdu. Ama bu düşüncelerin ortasında Gurd-

weill bunun hiç de iyi bir çözüm olmayacağını ve hatta onun özlemini duyduğu huzuru bile sağlamayacağını hissetti. Hayat onu sıkıştırıyor, boğuyordu. Soluk alacak hava yoktu. Nereye dönse, çıkış yoktu. Belki de kendisini sadece bir hücum hareketiyle, ani bir kırılmayla kurtarabilirdi ama nasıl ve ne olduğunu bilmiyordu. Ayrıca çok güçsüz, kararlı bir hareketten oldukça uzak hissediyordu. Bir zamanlar, geçen bir buçuk seneden önce, güçlüydü. O zaman olayları kendi istediği gibi şekillendirebiliyordu. Ama şimdi her şey değişmişti. O ezilmiş, kırılmış bir adamdı. Ve bu durumda hayatı, yaşamaya değer değildi. Böyle devam edemezdi.

Bu hüzünlü düşüncelere dalmış halde Herrenhof kafesine vardı ve içeri girdi. Tanıdıklarının hiçbirini orada bulamadı ve bu onu azıcık bile üzmedi. Tekrar dışarı çıktı ve saatine baktı. Dörde çeyrek vardı: Geriye yaklaşık bir saati kalmıştı. Volksgarten yönüne doğru yola koyuldu.

Onun hatası belki de –tekrar deminki düşünce silsilesini yakaladı– hep huzur ve sükûnet ummuş olmasından kaynaklanıyordu, herkes gibi kendi halinde, normal bir hayat; bütün hayal kırıklıklarının özünde bu vardı. Her şeyden önce kendisini asla kandırmamalıydı! O, Gurdweill – ve rahatlık! Kimi insanların kaderinde doğuştan acı çekmek vardır; kendisi de onlardan biriydi! Fakat yine de, kaderinde acı çekmek olsa bile, bu onun ıstıraplarını daha tatlı kılmıyordu...

Gurdweill boş Volkgarten'da bir bankta oturdu. Bebek arabalarını iten iki yalnız dadıyı görünce derin bir acı duydu. Thea'nın Martin'i doğurduktan sonra hastanede olduğu yazdan beri Volksgarten'a gelmemişti. O zaman her şey ne kadar farklıydı. Şimdi bile –içsel bir ses ona seslendi– şimdi bile her şey bitmedi! Bir şeyler halen kurtarılabilir... Ama Gurdweill dinlemedi. Çıplak dalların arasından sonbahar göğüne baktı ve ona öyle geldi ki, o, Gurdweill şimdi şu ya da bu adreste değil, bir bütün olarak Viyana şehrinde yaşıyordu: Kelimenin gerçek anlamıyla Viyana'da yaşıyordu. Her nedense bu ona eğlenceli geldi ve gülümsedi.

Soğuğu hissetmeye başladı ve kalkıp, ayaklarının altında çakılları gıcırdatarak bahçe yollarından aşağıya yürümeye ko-

yuldu. Sonra daha fazla beklememeye ve doğrudan tramvaya gitmeye karar verdi. Meidling Bölgesi'ne vardığında... Oraya vardığında da yine yolu sormak zorunda kalacaktı! Ayrıca ona kurumun kapılarını saat beşte açtığı söylenmişti. Doğruyu söylemek gerekirse düşkünler evinin kendisi onu ilgilendiriyordu ve sadece şu anda ona ihtiyacı olduğu için değil. Yoksa bir yerlerdeki bir otel için elbette para bulabilirdi. Uzun zamandır böyle bir yeri tanımak istiyordu ve şimdi o fırsatı bulmuştu.

Tramvayda kırk beş dakikalık bir seyahatin ardından son durakta indi, hava kararmaya başlamıştı bile. Kendisini bir demiryolu köprüsünün yakınlarında, soğuk, açık bir alanda, daha önce hiç gelmediği bir yerde buldu. Orada burada çok katlı yeni binalar serpiştirilmişti, bunlar besbelli işçilerin konutlarıydı. Etrafta in cin top oynuyordu. Onunla tramvaydan inmiş olan, hepsi alt sınıflardan birkaç yolcu farklı yönlere koşuşturdu.

Gurdweill demiryolu hattı boyunca birkaç adım gitti ve sonra yoldan geçen birinin ona yolu göstermesi için durup beklemeye başladı. Yaşlı bir kadın, sorulduğunda bir an tereddüt etti ve sonra İmparator Franz-Josef'in kurduğu düşkünler evinin nerede olabileceği hakkında bir fikri olmadığını söyledi. Gurdweill biraz yürüdü ve eski püskü giyinmiş, elinde bohça olan bir adamın kendisine doğru geldiğini gördü. "O kesinlikle biliyordur!" dedi Gurdweill kendi kendine. Gerçekten de biliyordu.

"Bu köprünün altından geçin, genç adam" dedi. "Sağınızda bir merdiven göreceksiniz. O merdiveni çıkın ve hemen önünüzde göreceksiniz. Oradaki tek bina o."

Gurdweill aynı yoldan geri gitti, tek bir lambanın loşça aydınlattığı köprünün altından geçti ve merdivenleri çıktı. Hava kapkaranlıktı. Büyük, boş bir alana çıktı; tren raylarından yaklaşık yüz adım ötede tek bir bina duruyordu, büyük ve beyazdı ve dört kat yüksekliğindeydi, dört lambayla aydınlatılmıştı. "İşte orada!" dedi Gurdweill kendi kendine ve doğrudan binaya yöneldi.

Kendisini kadınlar kanadının orada buldu. Duvar boyunca uzanan bir sundurmada, her yaştan kadından oluşan bir kalabalık ya ayakta dikiliyordu ya da yere çömelmişti – yüz kadın, belki daha fazlası vardı. Ölümcül bir sessizlik hâkimdi, sanki

nefeslerini tutmuş önemli bir şeyin olmasını bekliyorlardı. Bu sahnede gizemli bir şey vardı ve Gurdweill kaza eseri komplocuların dümenine düşmüş gibi hissetti.

Binanın etrafını dolanıp öte tarafına çıktı. Burada duvar boyunca ordu gibi sıra sıra dikilmiş erkekler gördü. Orada şehirde benzerlerini hiç görmediğiniz ya da nadiren ve teker teker gördüğünüz karanlıkta kalmış ruhlar lejyonu; asık suratlı, bakımsız, tıraşsız, genç ve yaşlı... Bir sırada üç dört kişi duruyordu, sessizce ya da yanındakilerle fısıldaşarak, çoğu maymun gibi kamburunu çıkarmıştı. Kimi izmarit içiyordu. Karanlıktı. Uzun binanın köşelerindeki lambaların ışığı tüm alanı aydınlatmak için yetersizdi.

Gurdweill yaklaşıp kimse onu fark etmeden kenarda durdu. Kalbi, sanki bu yığınların ağırlığı altında eziliyormuş gibi sindi. Ağır, ürkütücü sessizlik hemen ruhuna geçti ve orada bu aynı sessizlik içinde yıllardır, doğduğu günden beri duruyormuş hissine kapıldı. Farkında olmadan o da her ayrıntısıyla yanındakilere benzeyene dek sırtını kamburlaştırmaya başladı. Zaman zaman bir suret kendisini gecenin karanlığından koparıp sıraya katılıyordu. Yaklaşırken hiç ses çıkarmıyorlar, yumuşakça, hayvani bir gizlilikle yürüyorlardı. Gurdweill onların burada karanlıkta, tam burnunun dibinde, uzun süredir gizlendiklerini ve şimdi tek bir adımla gelip arkasında durduklarını hissetti. Sanki birisini uyandırmaktan korkar gibi abartılı bir dikkatle cebinde sigara arandı. Gaz lambasının alevi uzakta titreşti. Ve ağır sessizlik birden bir trenin acı düdük sesiyle bozuldu, bu aldırışsız düdük sesi sanki ona ya da tüm bu yaratıklara bir zarar verebilirmiş gibi Gurdweill'ın tüylerini ürpertti. Yanında duran uzun, çelimsiz ve seyrek sakallı adam öyle ortaya doğru homurdandı:

"Beş. Düdük saat beşte çalar. Birazdan açacaklar."

Sessizliklerini asla bozmadan, yavaşça, birer birer içeri doğru ayaklarını sürümeye başladılar. Gurdweill'ın güçlü kuvvetli, bıyıklı ve sert ifadeli iki adam tarafından korunan kapıya ulaşması yaklaşık yirmi dakika sürdü. Fakirlerden kimi küçük kırmızı kartlar gösteriyor, kimiyse muhafızlardan böyle kartlar alıyordu. Gurdweill'ın kendisinden önce içeri girmesine izin verdiği seyrek sakallı adam girişte durduruldu.

"Seni biliyorum" muhafızlardan biri onu payladı. "Art arda sekiz gündür buradasın. Kenarda dur, seni pislik!"

Ve onu dışarı itti.

"Sıradaki!"

Gurdweill, iki gözetmenin girişte durup erkeklerin temiz olup olmadıklarını anlamak için inceledikleri dar bir koridora girdi. Temiz olmadıklarından şüphelenilenler, banyo yapmaları ve giysilerinin dezenfekte edilmesi için bir kenara alınıyorlardı. Çoğu kendileri banyo yapma talebinde bulunuyordu. Gurdweill, oranın yöntemlerine daha önceden aşina olanları takip etti, saatini koridordaki emanet kasasına bıraktı ve onlarla birlikte iki duvarı boyunca geniş çinko oluklar ile ortasında bulaşık fırçası kadar sert havluların ve banyo yapanların giysilerinin asılı olduğu bir ray bulunan uzun, dar banyoya gitti. "Roma'da Romalılar gibi davran" dedi Gurdweill kendi kendine ve çıplak bedenli, kıllı erkeklerin arasına sıkıştı, onlar gibi kendisini sıcak ve soğuk suyla yıkadı, parmaklarını onlar gibi, her iki musluğun yanında bulunan, yumuşak, pelteleşmiş, yapış yapış sarı sabun yığınına batırdı. Banyoya çıkan küçük, kare odanın duvarında çatlak bir ayna vardı, sedefsi bir parıltıyla parça parça ışıldıyordu; ondan önce de dişleri birbirine geçirilmiş birkaç pis tarağın durduğu bir masa vardı; burada ıslak kafalar ve sakallar sessizce, özenle taranıyor ve eski püskü kıyafetler içindeki insanlar bir nebze farklı, daha az yabani bir görünüm kazanıyorlardı. Buradan bir kapı, duvar boyunca iki sıra masa ve bankın yerleştirildiği ve ortada geniş bir koridorun bırakıldığı büyük, ferah bir salona açılıyordu.

Yıkanmış ve taranmış halde uysal çocuklar gibi gürültü yapmadan masaya oturdular. Hareket etmeden oturup beklediler. Gurdweill ne beklediklerini bilmiyordu, ama çaylak izlenimi vermemek için ve konuşma burada yersiz, tuhaf göründüğü için sormaktan kaçındı. Bu kederli insanların sessizce oturduklarını, üç yüz yetişkin adamın tek kelime etmediklerini görmek hem garip hem de korkutucuydu.

Sanki duyulmaz bir işaret üzerine birdenbire hepsi tek seferde ayağa kalktılar, yumuşak bir orman uğultusu gibi ağızdan ağıza yayılan kısa bir dua fısıldadılar ve haç çıkarıp tekrar yer-

lerine oturdular. Sonra her masanın ucunda oturan iki kişi kalkarak duvarda Gurdweill'ın daha önce fark etmediği büyük bir servis penceresinin bulunduğu odanın sonuna yürüdü ve birkaç dakika sonra ellerinde içlerinde kahverengi bir sıvı –un ve çörekotundan yapılmış bir çorba– bulunan on iki gri, metal tas ile on iki esmer ekmeğin olduğu büyük tepsilerle döndü. Ekmek büyük bir iştahla üç yüz ağızca yenilip yutuldu ve kaşık olmadığından çorba doğrudan taslardan dikildi. Tiksintisini bastıran Gurdweill soğuk, tatsız çorbayı içti; kendisini diğerlerinden ayırmak ya da onlardan üstün görüyormuş gibi görünmek istemedi. Çorbayı ilaç gibi içti, ona Landstrasse'deki Rus hamamlarının buğulu kokusunu anımsatan nahoş kokusunu duymamak için burun deliklerini içeriden kapattı.

Yemek bitti ve bulaşıklar mutfağa geri götürüldü, bir ses "Yatakhaneye!" diye haykırdı ve bir kez daha mutfağın yanındaki koridorda, hapishane kapısına benzeyen ağır, demir bir kapıya karşı sıra oldular. Yeni gelenlere yatakhanelerinin ve karyola numaralarının yazılı olduğu, beş gün geçerli yeşil kartlar verilmişti. Gurdweill'ın yatakhanesi üçüncü kattaydı ve karyola numarası 212 idi. Tek bir çıplak ampulün soluk ışığıyla aydınlatılmış büyük yatakhanede, yan yana duran ve aralarında sadece daracık bir koridorun bulunduğu elli ila altmış karyola vardı. Karyolaların üzerinde döşek yoktu. Uyunan alan daha ziyade esnek tel kafesten oluşuyordu ve her karyolanın başında intizamla katlanmış üç koyu kahverengi örtü vardı.

Gurdweill şanslıydı – karyolası köşede, duvarın yanındaydı. Zayıf ışığın elverdiği ölçüde örtüleri inceledi ve yeterince temiz olduklarına kanaat getirdi. Komşusu, elli yaşlarındaki bodur, kel adam, cebinden iğne ve iplik aldı, pantolonunu çıkardı ve dikmek için karyolasına oturdu. Gurdweill'a şöyle dedi (sanki bir büyü aniden kaldırılmış gibi burada konuşma yetileri geri gelmişti):

"Teslim etmek gerek, burayı temiz tutuyorlar. Burası Viyana'daki en iyi barınak, bana inanabilirsiniz, ama ayda sadece beş gece. Seni kartallar gibi takip ederler, ama yine de onları bazen kandırabilirsin. Birkaç groşene birkaç gecelik kart satın alabilirsin. Satmaya hazır bir sürü insan var, bana inanın. Belki benim

için biraz siyah ipliğiniz vardır, Herr komşu? Bende sadece beyaz var ve pantolonuma uymuyor."

Gurdweill'ın ipliği yoktu.

"Başka yapacak bir şey yok o zaman!" dedi Gurdweill'ın komşusu, ona eski bir dost gibi gülümseyerek. "Esas önemli olan delikleri yamamak."

"Bu işte yeni olduğunuzu görüyorum" dedi, Gurdweill'ın yatak örtüleriyle mücadele ettiğini görünce, "Şöyle yapılır: Birini çarşaf gibi serersin, birini katlayıp başının altına koyarsın ve üçüncüsünü de üzerine örtersin. Ve giysilerinle ayakkabılarını da saklamalısın. Ben böyle yaparım." Sesini sır veriyormuş gibi alçalttı: "Burada her çeşit insan var, dikkat etmek gerek."

Gurdweill, komşusunun talimatları ışığında yatağını yaptı, paltosunu çıkarıp karyolanın başına koydu ve komşusundan o etrafa göz atarken onlara göz kulak olmasını istedi. Oda bir başkasına çıkan açık bir antreye açılıyordu ve ikincisi de üçüncüsüne; hepsi de eşit genişlikteydi ve karyola doluydu. Erkekler orda burda küçük gruplar halinde duruyorlar ya da bazıları dikiş dikerek ötekiler ise gazetelerin yırtık sayfalarını okuyarak karyolalarında tek başlarına oturuyorlar ve birkaçı da paçavralarını çıkarıp uykuya yatıyordu. Soğuk değildi. Hatta bir nevi piyasa bile dönüyordu. Küçük alışverişler sunuluyordu. Bir adam yataktan yatağa ve odadan odaya koşturarak fısıltıyla duyurdu: "Pantolonlar değiştirilir! Değiştirilecek pantolonlarım var!" Diğeri ilan etti: "Sigaralar!" Ve bir üçüncüsü: "Ayakkabılar burada cilalanır!" Biri bir çakı satmak istedi, öteki askı, bir yelek vesaire, pek çoğu da iki, üç ve hatta dört gecelik uyuma kartları satıyordu. Tüm bunlar acele fısıltılarla ilan ediliyordu. Zaman kısaydı, denetim saat sekizdeydi ve o zaman herkes yatakta olmak zorundaydı. Gurdweill sigara içmek için koridora çıktı. Koridor hıncahınç doluydu, takas son hızıyla devam ediyordu. İnsanlar merdivenlerin üzerine oturmuş, yamalı, yarık ayakkabıları tamir ediyorlar, eşyalar takas ediliyor, alınıp satılıyordu. Birisi Gurdweill'a gömleğini satmak isteyip istemediğini sordu; bunun için ona iki şilinle beraber o da birkaç şilin eden kendi gömleğini ücretsiz verecekti. Sonra aynı adam Gurdweill'a ayakkabılarını değiştirmeyi önerdi. Tuvaletlerin başına üşüş-

müş o kadar çok insan vardı ki Gurdweill kendi sırasının gelmesi için on beş dakika beklemek zorunda kaldı.

Sonra yatakhanesine geri döndü. Komşusu halen dikiş dikmekle meşguldü.

"Ben size söylemedim mi? Birisi karyolanızın etrafında akbaba gibi dönüyordu. Ben olmasaydım, paltonuzun olduğu yerde şimdi boş bir delik olacaktı... O halde dikkat edin!"

Gurdweill ona teşekkür edip karyolasına oturdu. Komşusu kısa sürede işini bitirdi ve pantolonu yanına koydu.

"Şimdi siz de yapılan iyiliğin karşılığını verin ve pantolonuma göz kulak olun. Bir dakikalığını dışarı çıkacağım."

Ve iç çamaşırıyla koridora çıktı.

Gurdweill giysilerini çıkardı, yatağının üzerinde katlı duran örtünün altına koydu ve uzandı. Yurttaki hareketlilik yavaşça dinmeye başladı. Tavandan düşen zayıf ışık, orda burda köşelerde gölgeler bırakırken karyolaların yamru yumru, uzamış suretlerini aydınlattı. İnsanlar yorgundu ve kısa zaman içinde her şeye hâkim olacak olan sessizlik odaya yayılmaya başladı. Pencereler kapkaranlıktı ve önceki gece olduğu gibi sokaklarda dolanmaktansa burada, göründüğünden daha yumuşak olan ve vücudu için bir çeşit oyuk yuva görevi gören tel kafesin üzerinde uzanmak kesinlikle daha iyiydi. Gurdweill Viyana şehrinden ve ona aşina olan her şeyden çok uzaktaymış, uzak bir adada garip âdetleri olan tuhaf insanlar arasındaymış gibi hissetti kendini. Thea'yı son görüşünün üzerinden çok uzun zaman geçmiş gibiydi. Şimdi ne yapıyordu acaba? Bu soruya cevaben, her biri birbirinden acı verici pek çok cevap zihninin derinliklerinden fırlamaya hazırdı ama o düşüncelerini hızlıca başka bir konuya çevirdi. Geçen gece, belki pencereyi açıp onu çağırır diye odasının dışında karanlıkta beklerken, gelmemişti... Onun dışarda boş caddede durup beklediğini hissetmemişti... Başka bir kadın bunu belki de hissederdi...

Yüzü odanın içine doğru dönük vaziyette yan yattı. Birden ona çok uzaklardan ama aynı zamanda da tam karyolasının altından geliyormuş gibi gelen boğuk ama güçlü bir vurma sesi duydu. Gurdweill ani gürültünün nedenini anlayamadı ve endişeyle doldu. Dirseklerinin üzerinde yükseldi ve neden hiçbi-

rinin bu vurma sesiyle ilgilenmediğini merak ederek diğer karyolalardaki insanlara baktı. Bunu duyan bir tek kendisi olabilir miydi? Komşusu koridordan daha dönmemişti – nereye kaybolmuş olabilirdi? Vuruş aşağı yukarı iki dakika sürdü ve birdenbire durdu. Şimdi Gurdweill, sesin duvar boyunca, zemine yakın yerleştirilmiş merkezi ısıtma borularından geldiğini fark etmişti. Saat sekiz olmalıydı ve bu yatma ve konuşmayı bırakma emriydi. O anda komşusu parmaklarının üzerinde geri geldi ve telaşla paltosunu ve gömleğini çıkarmaya başladı. Gurdweill'a şöyle bir baktı ve gözlerinin açık olduğunu görünce, fısıltıyla şöyle dedi:

"Bu kadar: Şimdi uyu ve ağzını açma! Şişş! Burada kurallar katıdır ve kim onlara uymazsa dikkatli olsa iyi olur. Ben neden bahsettiğimi biliyorum."

Örtüyü üzerine çekti ve sustu.

Bir dakika sonra yan odadan gözetmen geldi, kanlı bir meydan muharebesinin ardından yenik düşenler arasında bir tek o hayatta kalmış gibi yataklar arasında azametle yürüdü (sessizlik ancak o an tek bir horultuyla bozuldu) ve önemli bir girişimi başarıya ulaştırmış bir adamın kendinden memnun havasıyla tekrar dışarı çıktı.

"Evet, gözetim bitti" diye homurdandı Gurdweill'ın komşusu, "ama daha uykum yok. Ve öyle görünüyor ki, sizin de öyle."

"Hâlâ çok erken."

"Kesinlikle! Unutmayın, burada şafak sökerken uyanmak zorundasınız. Saat dört buçukta borulara vurmaya başlarlar ve elinizi çabuk tutmak zorundasınız. Bunu lanet olası bir kışla ya da bir hapishanedeki gibi yaparlar. Bana sorabilirsiniz – ben ikisini de biliyorum. Dünkü çocuk değilim, inanın bana."

Şimdi Gurdweill'ın ilgisi canlanmıştı ve henüz uyumaya niyetli olmadığından ona ne zaman ve hangi suçla hapse girdiğini sordu. "Benim yaşımdaki bir adam, dostum" dedi adam gururla, "hayatında çoktan bir iki şey yapmış ve görmüştür! Hapiste oturmak hiç de heveslenilecek bir şey değil, inanın bana. Sadece bir defa sıradan ayrılın – ve içerdesiniz! Fakir insanlar bu konuda özellikle şanslılar. Hapishanelerin özellikle onlar için inşa edildiğini bile söyleyebilirsiniz. Zenginler asla hapishane-

nin yakınına yaklaşmazlar. Ve eğer başları bir gün belaya girerse, hemen kurtulacaklarından emin olabilirsiniz, inanın bana! Bana gelince, ben birçok defa içeri girdim ve anlatıldığı kadar kötü olmadığını söyleyebilirim. Sert bir kışta, hapse düşmek için kasten bile bir şey yapabilirsiniz. En azından başınızda bir çatı ve midenize indirecek bir şeyler olur.

İlk yakalandığımda henüz çok küçüktüm. Tam dört seneliğine içeri atılmıştım. Gençliğim ve deneyimsizliğim yüzünden. Babamın mesleği terzilikti, birinci sınıf bir makasçıydı. Onun yaptığı bir takım elbise, şiir gibi olurdu. Bana inanabilirsiniz: Yıllarca Bergner ailesinin baş terziliğini yaptı. Ama işi sevmedi. Bazı insanlar iş için yaratılmamıştır. Her gün oturup belirli bir süre çalışmak haricinde her şeyi yapabilirler. Ve bu konuda yapacak bir şey yoktur! Mizaç meselesi. Bana kalırsa insanlar atlar ve biniciler olmak üzere ikiye ayrılır ve benim babam bir binici olmak istiyordu. Buna ilaveten mücevhere özellikle de değerli taşlarla süslenmiş altın yüzüklere aşırı derecede düşkündü. Dikkat edin, takmak için değil, bu hiç de umurunda değildi: Onları hissetmeyi, onlara doya doya bakmayı, onlarla bir çocuğun oyuncaklarıyla oynadığı gibi oynamayı seviyordu. Mücevherleri sadece elinde tutmak bile ona muazzam bir keyif veriyordu. Ve günlerden bir gün terziliği bırakıp altın mücevherat ticareti yapmaya başladı: Bir yüzük alır (altın için özel bir borsa var, biliyorsunuz), birkaç saat ya da hatta bir gün boyunca onu doya doya seyreder ve sonra küçük bir kârla ve bazen de zararla onu satar ve yeni bir tane alırdı. Ama o dönem esas geçim kaynağı kartlardı. Bir Rumen arkadaşı vardı: Chornotescu diye biri. Etkileyici tavırları ve şık kıyafetleri olan çarpıcı görünümlü bir adamdı. Nasıl göründüğünü hâlâ çok net hatırlayabiliyorum: Uzun ve yapılı, ince saçları ağarmaya başlamış olsa da genç görünen, erkeksi, temiz yüzlü. Bu ak saçlar genç yüzüyle birleşince ona aristokrat bir seçkinlik sağlıyordu. Hakikatende ismine çeşitli unvanlar eklemek gibi bir zafiyeti vardı; bir gün Kont Chornotescu olurdu, başka bir gün Baron Chornotescu, vesaire. Ve size ona herkesin inandığını söylemeliyim. Yoksa imkânsız olurdu. Birisi onun gerçek bir Kont ya da Baron olmadığını söylediğinde insanlar gerçekten de hayret ediyorlardı. Yabancı olduğu-

nu belli eden Almanca aksanında bile aristokrat bir şeyler vardı. Bu arada pek çok dili akıcı konuşurdu. Almanca ve Rumence yanında, Fransızca, İtalyanca ve biraz da İngilizce konuşurdu. Benim için, o her hâlükârda, erkeksiliğin, zarafetin ve görmüş geçirmişliğin bir sembolüydü. Her neyse, bu Chornotescu oturup kurbanını beklediği büyük kafelerin, Bristol'ın, Ritz'in ve benzerlerinin sabit demirbaşıydı. İlk tercihi genç ve yabancı olanlardı. Onlara yaklaşır, kendisini tanıtır ve sohbete başlardı. Konu bulmakta asla sıkıntı çekmezdi: Bilgiyle ve zevkle tartışamayacağı hiçbir şey yoktu. Avrupa'nın bütün büyük şehirlerinde yaşamış ve hatta bir süreliğine Amerika'da bile bulunmuştu. Avını inceledikten sonra dikkate değer bulmuşsa, onu pahalı bir restorana akşam yemeğine davet eder ve daha sonra onunla bir el iskambil oynardı. Bu arada babama haber verirdi. Ve o akşam, önceden kararlaştırılmış bir saatte, babam söz konusu kafenin oyun odasında tam bir yabancı gibi ortaya çıkıp, Rumen'in rakibinin karşısına konumlanır ve onun kartlarını sanki sadece meraktanmış gibi inceleyerek daha önce aralarında belirledikleri işaretler vasıtasıyla bilgileri bu Chornotescu'ya aktarırdı. Sonuçları hayal edebilirsiniz. Kurbanın kazanma şansı yoktu ve birkaç saat içinde genellikle soyup soğana çevrilirdi. Ve eğer ertesi akşam bir rövanş oyunu talep ederse, Chornotescu bundan kaçmak için hep bir neden bulurdu. Aynı kişiyle asla ikinci defa oynamazdı. Aşırı dikkatliydi. Bazen kurbanı bulan babam olurdu, o da bu konuda bir uzmandı. O zaman Chornotescu izlerken o oynardı ve sonuç hep aynıydı. Aynı zamanda tanınmış kaplıcalara giderlerdi; Karlsbad, Marienbad, Ischl ve benzerlerine. Her biri farklı bir otelde konaklardı, en iyi otellerde tabii ki ve oyun tekrar başlardı. Genellikle büyük kârlar elde ederlerdi, ama harcamaları da yüksekti. Bununla beraber, aynı diğer mesleklerde olduğu gibi, burada da nakit paralarıyla idare etmek zorunda kaldıkları ve bazen de sıfırı tükettikleri bir "ölü mevsim" vardı. Annem ben çocukken öldü ve hiç kardeşim yoktu. Babam beni tüccar yapmak istiyordu ve okulu bitirdikten sonra beni büyük bir tekstil firmasına çırak verdi. Ama orada sadece birkaç ay kaldım. Elli kron kaybolmuştu ve işten kovuldum. Üzülmemiştim – hiçbir zaman tek bir şeye takılıp kalmadım. Bir süre hiçbir şey

yapmadım ve daha sonra babam beni başka bir firmaya çırak verdi. Orada da uzun süre kalamadım, ne de üçüncü, dördüncü ya da beşinci yerde – hep aynı hikâyeydi. Babam terziliği bıraktığı zaman on sekiz yaşına gelmiştim bile ve altı aydır büyük bir ihracat firmasında çalışıyordum. Parlak, istekli bir genç adamdım, işi biliyordum ve haftada yüz kron kazanıyordum, kötü bir maaş sayılmazdı ve de patronlarım benden memnundu. Ama benim başka planlarım vardı; beş para etmez şeylerle ilgilenmiyordum. Doğru fırsatı bekledim; çok fazla beklemem de gerekmedi.

Bir sonbaharda günü patronum bana postalamam için iki bin kron verdi. Saat on ikiye çeyrek vardı. Öğle yemeği aramız on ikiden ikiye kadardı ve bu da Posta Ofisi'nden dekontu ona saat ikiden önce getirmek zorunda olmadığım anlamına geliyordu. Tüm bu hesaplamaları ışık hızıyla yaptım ve harekete geçmeye karar verdim. İki saat içinde, daha onlar bir şeylerin yolunda gitmediğini fark etmeden ben atış alanı dışında olacaktım. Parayı aldım, bir fayton buldum ve sürücüye doğrudan Nordbahnhof'a sürmesini söyledim. Şansıma ekspres saat birde hareket ediyordu; bilet alıp trene binmeye ancak vaktim vardı ve ertesi gün Berlin'deydim. Trenden valizsiz, arkadaşsız indim, büyük yabancı metropolde bir kuş kadar özgürdüm. Burada, emindim, beni asla yakalayamazlardı! İstasyondan doğma büyüme Berlinli gibi cesurca ve uzun adımlarla önümde uzanan geniş caddeye çıktım. Açtım, ama üzerimde hiç Alman parası yoktu. Caddeden caddeye geçtim; tüm bankalar öğle paydosundaydı. Sonunda, aşağı yukarı bir saat etrafta dolandıktan sonra halen açık olan küçük bir dövizciye rastladım. Yüz kron banknotu bozdurdum (tamamını aynı yerde bozdurmamaya dikkat ettim) ve diğer iki yüzü de başka iki bankada bozdurdum. Ondan sonra, en azından o an, ihtiyaçlarım için gereğinden fazlasına sahiptim. İlk yaptığım şey, lüks bir restoranda kendime mükellef bir ziyafet çekmek oldu. Sonra zarif bir valiz satın aldım ve biraz zaman geçtikten sonra yaşlı bir hanımdan bir oda kiraladım. Takma bir isimle kaydoldum, Münih'ten bir öğrenci olarak. O andan sonra adım Karl Schtippter'di, her nedense bu isim hoşuma gitmişti.

Sonraki günlerde kendime zarif kıyafetler ve çamaşırlar aldım ve aylak bir hayatın tadını çıkarmaya hazırlandım. Tüm harcamalarımdan sonra geriye bin iki yüz markım kalmıştı, birkaç ay yeterdi. Şimdi etrafımı gözlemlemeye başlamıştım. Zaman zaman başıma tesadüfi, küçük bir talih kuşu konardı, ama bu küçük paralar benim gözümde hesaba katılamayacak kadar önemsizdi. Ben daha ciddi bir şey bekliyordum. Söylememe gerek bile yok, babamla irtibata geçmek için hiçbir girişimde bulunmadım. Çok sonraları, patronumla bir anlaşmaya vardığını ve zararın çoğunu karşılayıp meseleyi örtbas ettiğini duydum. Babamın, elbette, bir polis soruşturmasından kaçınmak için acil nedenleri vardı – yoksa asla bu kadar cömertçe davranmazdı. Her neyse, neticede ben kendi yöntemlerime kalmıştım, beni kimse rahatsız etmeden Berlin'de kendi 'soruşturmalarımı' yapmakta serbesttim. Kendime, para getiren genç bir 'gelin' de bulmuştum... Paragöz yaşlı bir cadaloz olan 'halası', diğer hünerlerinin yanı sıra 'kaybolma hilesini' yapmakta da usta olduğunu gösterdi. Hatırı sayılır fiyakası ve üç katlı gıdısıyla, en az ellisindeki bu açıkgöz yaşlı kadın, halen karşı cinsi tavlamaya çalışıyordu. Benim onun için özel bir yerim vardı ve ihtiyacı olduğunda her zaman ona yardıma gidebilirdim. Pek çok odası olan geniş bir apartman dairesinde, kendisine ait teraslı bir evde oturuyordu. Ne iş yaptıkları meçhul her çeşit insan orada toplanır, çoğu kez kâğıt oynar ve sabaha kadar içerdi. Ben kendim iskambille ilgilenmezdim, oyundan zevk almazdım ve yeteneğim olduğu da söylenemezdi. Bir defa oynadım ve kaybetmesem de o bana yetti. Yine de Bertha Hala'nın evinin müdavimlerindendim. Böylece önemli hiçbir şey olmadan dört ay geçti.

Ve sonra, günlerden bir gün Kurfürstendamm'daki büyük bir restoranda bir adamla tanıştım (sadece en iyi restoranlarda yediğimi söylememe gerek bile yok). Onun beklediğim kişinin ta kendisi olduğunu hemen fark ediverdim. Adam hayatının en olgun çağındaydı, müthiş derecede varlıklıydı, kadim aristokrat bir soydan geliyordu ve Vestfalya'da uçsuz bucaksız topraklara sahipti. Kışlarını Berlin'deki villasında, on sekiz yaşındaki tek kızıyla geçiyordu. Karısı yoktu, bilakis, kendi cinsiyetinden olanları çekici buluyordu – bunu hemen kaydetmiştim. Bu eği-

limden faydalanmaya karar verdim; çirkin sayılmazdım, bunu söylediğim için mazur görün, zevkli giyinirdim ve çekiciydim. Benden hoşlandığını hemen anlamıştım. Ona ne gerçek adımı ne de Berlin'de kullandığım adı söyledim. Onun için bir isim ve de yeni bir adres icat ettim. Başlarda aynı restoranda iki üç defa buluştuk ve hiç de cimri olmadığını gösterdi. Beni kafelere ve şarap mahzenlerine davet etti, pırlanta bir yüzük verdi ve hatta sinemaya götürerek orada kızına 'genç dostum Von Mirten' olarak tanıttı. Anlaşıldığı kadarıyla, beni hor gören, bana çok yüksek tepelerden bakan ve benimle tek kelime konuşmaya tenezzül etmeyen kızı üzerinde çok iyi bir intiba bırakmakta başarılı olamamıştım. Yine de onun davranışına alınmadım ve farkında değilmişim gibi davrandım. O anda tek umurumda olan yaşlı adamın avucumun içinde olmasıydı; geri kalanı kendiliğinden gelirdi. Hareket planımı hazırladım. Her nasılsa bana henüz ahlaksız bir teklifte bulunmamıştı; muhtemelen ilişkinin olgunlaşmasını bekliyordu. Sinemadaki akşamdan sonra ona faytonla evine kadar eşlik ettim ve beni ertesi gün eve akşam yemeğine davet etti. Ertesi akşam –yemekte benden başka beş misafir daha vardı: Kızlarıyla beraber yaşlı bir çift, kızının arkadaşı ile genç bir adam– evin giriş çıkışlarına dikkat ettim ve planımı iki gece sonra, ev sahiplerim akşamı yaşlı çift ve kızlarıyla geçirmeye davetli olduklarında gerçekleştirmeye karar verdim.

Kararlaştırılan gece geldiğinde hep el altında bulundurduğum aletlerimi alarak villaya doğru yola koyuldum. Yaklaşık olarak saat onda giriş kapısındaydım. Tel örgüden, binanın yaşlı adamın ve kızının yatak odalarının bulunduğu ilk katını görebiliyordum. Karanlıktı. Cadde şehir merkezinden uzakta, sessiz ve ıssızdı – zengin, meskûn bir caddeydi. Şubat sonundaki yağmurlu gecede etrafta in cin top oynuyordu. Evi dışarıdan iyi biliyordum; son iki günü onu her açıdan inceleyerek geçirmiştim. Çok yüksek olmayan tel örgünün üzerinden sıçrayıp bahçeye atladım. O anda kapı açıldı ve birisi dışarı çıktı. Nefesimi tutup bekledim. Uşağı tanıdım (sadece bir uşakları ve bir aşçıları vardı). Bahçe kapısını açtı ve caddeden aşağı doğru gitti. Bu benim şansım, dedim kendi kendime, bir dakika bile kaybetmemeliyim. Ayak sesleri uzaklaştığında yaklaştım ve mutfak pencere-

sinden içeri baktım. Yaşlıca bir kadın olan aşçı gazete okumakla meşguldü. Uşağın bir ihtimal kapıyı kilitlememiş olabileceğini düşünerek dolaşıp ön kapıya gittim ve kilitli olmadığını hayretler içinde gördüm. Şimşek kadar hızlı bir şekilde ayakkabılarımı çıkardım, bahçeye sakladım, salona parmaklarımın ucunda girdim ve tek bir sıçramayla ilk kata ulaştım. Kapıyı açmakta zorlanmadım, aletlerim paranın satın alabileceğinin en iyisiydi ve saniyeler sonra odanın içindeydim. Ondan sonrası çocuk oyuncağıydı. On beş dakika içinde her yeri köşe bucak aradım ve çabalarımın karşılığını fazlasıyla aldım. Nakit olarak sadece birkaç yüz mark bulsam da esas aradığım şeyi bulmuştum – aile mücevher kasası. İçeri girdiğim kadar sessizce dışarı çıktım ve bir saat yürüdükten sonra (arabaya binmekten kaçınmıştım) güvenle eve vardım. Kutuyu açtığımda gözlerim karardı: Burada bir servet yatıyordu. Kimileri değerli birer antika olan inciler, yüzükler, küpeler, bilezikler, ışıltıları odayı dolduruyordu. Tüm bu serveti görünce dehşete kapılmıştım. Daha sonra bunların aşağı yukarı yarım milyon mark değerinde olduklarını öğrendim. Cebime attığım üç yüzük dışında her şeyi geri koydum. Kutuyu valizimdeki kıyafetlerim arasına sakladım, kilitledim ve aynı gece ertesi güne kadar saklaması için Bertha Hala'ya götürdüm. Çünkü ertesi gün Hamburg'a gitmeyi ve oradan da ilk gemiyle New York'a hareket etmeyi kararlaştırmıştım. Bertha Hala'da yaklaşık iki saat geçirdikten sonra eve gidip uyudum.

Ertesi gün yüzüklerden birini küçük bir kuyumcuya altı yüz marka satmakta başarılı olmuştum. Akşam trenine bilet aldım. Ve sonra diğer iki yüzüğü de satmaya çalışmam için Şeytan dürttü. Yüzükleri gösterdiğim yeni kuyumcu, onları her açıdan inceledi, taşlara büyüteçle baktı ve onlara ne kadar istediğimi sordu. Üç bin mark istedim, çok az fiyat vererek şüphe uyandırmak istemiyordum ve iki bin yedi yüze anlaştık. Ama o alçak bana o anda yanında o kadar para olmadığını söyleyerek öğleden sonra saat üçte tekrar gelmemi istedi. O zaman parayı bulmuş olacaktı ve biz de alışverişi tamamlayacaktık. Ve ne yaptım sizce, aptalın teki olarak? Saat üçte gerçekten de tekrar dükkâna gittim! Sadece cesaretle dolu bir çocuktum, ama henüz aklım başımda değildi. Ve o küçük hata bana pahalıya patladı.

Doğrudan tuzağa düştüm. Dükkâna adım attığım anda etrafımı üç dedektif sardı: O utanmaz ispiyoncu beni polise ihbar etmişti. En azından mücevher kutusunu ele geçiremediler. Israrla onu Spree'ye attığımı söyledim ve nehri günlerce arayıp, elbette, hiçbir şey bulamadılar. Ama ben yine de dört yıl hüküm giydim.

Peki ya kutu? Onu bir daha hiç görmedim dostum. Sanki gerçekten Spree'de kayıplara karışmış gibi. Cezamı yattıktan sonra beni tekrar Viyana'ya gönderdiler. Doğrudan Berlin'e gidecek param yoktu ve sonra askere alındım. Ancak bir yıl sonra bir aylık izin alıp geri gidebildim. Ne haladan ne de valizden bir iz vardı! Sanki yer yarılmış içine girmişlerdi! Tüm soruşturmalarım nafileydi. Ne evdeki ne de sokaktaki hiç kimse bana onunla ilgili bir şey söyleyemedi – yaşlı hırsız! Mücevherleri çaldı ve adeta sıvıştı! Ah, keşke o zaman onu yakalayabilseydim! Onu parçalara ayırırdım, rezil yaşlı cadı! Ama orduya dönmem gerekiyordu ve böylece bitti."

Gurdweill'ın komşusu sustu. Karyola sıralarının üzerindeki şekilsiz yığınlar, loş ışıkta zar zor seçilebiliyordu. Ağır horultular, kademe kademe, odada orda burda yükseldi, arada sırada bir inilti ya da başka bir insan sesiyle bölündü. Saat sekizden beri uzun zaman geçmiş olmalı diye düşündü Gurdweill.

"Peki ya babanıza ve Chornotescu'ya ne oldu?" diye sordu.

"Ordudan çıktığımda Chornotescu hastalandı. Genç bir adamken frengi kapmış ve o zaman tedavi edilmişti. Ama frengi berbat bir şeydir. Asla emin olamazsın, asla. Herhangi bir dış belirti ya da acı olmadan kanında kalır ve bir erkek elli yaşlarına geldiğinde tekrar ortaya çıkar ve bu da onun sonu olur. Chornotescu, hastalığın son evresi olan 'beyin hasarına bağlı olarak gelişen genel felç'ten mustaripti. Birkaç hafta hastanede yattı, lanetlenmişlerin azaplarını çekti ve sonra da öldü. İki sene sonra babam da öldü. Bir yüzük bıraktı ve üç yüz krona sattım."

Gurdweill yorgundu ve hemen uyuyakaldı; komşusunun farklı dönüşümlerle ve tuhaf kılıklarla büyük rol oynadığı çılgın rüyalar gördü. Birden telaşla uyandı. Birisi başında duruyordu. Zihni netleşti ve üzerinde sadece fanilası olan komşusunu tanıdı. Gurdweill doğruldu.

"Ne yapıyorsunuz burada?"

"Midem bozuldu, Herr komşu, berbat bir ishal nöbeti."

"O zaman ne bekliyorsunuz? Tuvalete gidin!"

Ve komşusunun elinde olduğunu fark ettiği pantolonuna uzandı. Komşusu pantolonu sanki Gurdweill'a hediye ediyormuş kadar zarif bir şekilde verdi:

"İşte buyrun, Mein Herr. Lütfen yanlış anlamayın."

Yatağına geri döndü, örtünün altından kendi pantolonunu çıkarıp giymeye başladı. Her nedense Gurdweill vicdan azabı duydu ve özür diler gibi şöyle söyledi:

"Ben... ona benim ihtiyacım var biliyorsunuz. Sahip olduğum tek pantolon o..."

"Tabii ki, tabii ki, tamamen anlıyorum!" dedi komşusu ve koridora çıktı.

Gurdweill diğer giysilerini kontrol etti ve hepsinin koyduğu yerde durduğunu gördü. Tekrar yattı ama uyuyamadı. Komşusu hemen geri gelip yatağına uzandı.

"Saat şimdi kaç sizce?" diye sordu Gurdweill.

"Hiçbir fikrim yok" diye cevapladı öteki alınmış bir ses tonuyla kısaca ve Gurdweill'a sırtını döndü.

Gurdweill tavana bakarak uzandı. Zaman yavaşça ve sessizce aktı, dünyanın her tarafına dağılmış uzak saatlerce izlenerek. Burada saat yoktu; zamanın yerinde durmadığına, dışarıdaki kara geceye ve odanın içinde oradan buradan yükselen horultulara karışıp kaybolmadığına dair kanıt yoktu. Ne de Gurdweill'ın sadece dünden beri orada olduğunu gösteren bir şey vardı. Bu konuda kim teminat verebilirdi ki? Yüzyıllardır burada olabilirdi ve aksini kanıtlayacak kimse yoktu. Her halükârda, etrafında uyuyan insanlara sıkı bir şekilde bağlı olduğunu, onların arasına ait olduğunu derinden hissetti. Ve onların orada onunla olması Gurdweill'a kendisini korunmuş hissettirdi ve belirli bir güvenlik hissi verdi. Onlar zavallıydı, acınacak derecede zavallıydı, çok küçük düşürülmüşlerdi ve her şeyi yapabilirlerdi, ama aynı zamanda sevilmeyi ve merhamet edilmeyi hak ediyorlardı; onların sevgileri ve merhametleri de geri çevrilmemeliydi. Her insanın, ömrü boyunca kim ve nerede olursa olsun, hiç istisnasız bütün hemcinslerine karşı içsel bir akrabalık duyduğu en az bir an olmuştur. Onu ister net ve bilinçli bir şekilde, ister belirsiz

ve ifade etmesi zor bir biçimde, tam kavrayacakken dağılan ani bir ilham gibi hissetsin – herkes böyle bir an yaşar.

Ve Gurdweill'ın düşünceleri arada belirli bir bağlantı olmaksızın Lotte'ye geçti, öyle güzel, zarif elleri olan ve ömrünü yiyip bitiren gizli bir acıdan mustarip Lotte'ye. Onu düşününce kalbi çok yumuşadı. Gurdweill kendi durumu ve Lotte'nin ıstırabı arasında bir bağlantı olduğunu belli belirsiz hissetti, ama bu bağlantının niteliği dikkatinden kaçtı. Sonra Thea'yı düşündü, acılık olmadan, öfke olmadan, tam tersine: Sakin, özlemle ve tam uzlaşmayla.

Ölgün duvarda kara lekeler gibi duran pencerelere göz attı. Gecenin karanlığı halen hüküm sürüyordu. Biraz daha uyumaya çalışmalıyım, dedi kendi kendine ve gözlerini kapadı. Ancak o anda merkezi ısıtma boruları dün gecekiyle aynı vurma gürültüsüyle gümbürdemeye başladı; bu ses odanın uykulu sessizliğinde özellikle rahatsız edici ve davetsiz geliyordu. Erkekler esnemeler ve öksürükler eşliğinde uyanmaya başladı. Hepsi şaşırtıcı bir telaşla giyindi, sanki kaybedecek bir anları bile yoktu. Gurdweill'ın komşusu onun pantolonuna açgözlü bir bakış attı ve ona, hiçbir utanç belirtisi olmaksızın iyi uyuyup uyumadığını sordu.

Aşağıda, yıkandıktan ve önceki akşam gibi, bir dilim ekmek ve çörekotlarıyla bezeli kahverengi çorbayla kahvaltı ettikten sonra hepsi karanlığa ve soğuğa karıştı ve her biri kendi yoluna gitti. Saat beş buçuktu. Gurdweill telaş etmeden şehir merkezine yürümeye koyuldu ve Ring'e ulaştığında sabah olmuş, sokaklar hareketlenmişti. Mucize eseri ceplerinden birinde unutulmuş bir şilin buldu ve küçük bir kafeye daldı, yabancı diyarlardan tekrar eve dönen bir gezgin kadar mutlu olmuştu. Orada aşağı yukarı bir saat oturduktan sonra birden, nereye gideceği hakkında hiçbir fikri olmasa da, onu kafeden ayrılmaya zorlayan içsel bir huzursuzluğa kapıldı. Kaerntner Strasse'ye döndü, ilgisizce mağaza vitrinlerine baktı, bir saatçideki saatte saatin dokuz olduğunu gördü ve düşünmeden adımlarını hızlandırdı. Johannesgasse'nin girişinde istemsizce durdu, sonra sanki sırtına sert bir şekilde vurulmuş gibi ani bir hareketle kendine geldi, ama yine de aynı kaldırım boyunca devam etti, başı eğik

ve elleri paltosunun ceplerindeydi. Tam önceki gün yaptığı gibi eve gidip gitmemeyi düşünürken yolu kesildi. Başını kaldırdı ve Thea'nın önünde durup ona gülümsediğini gördü. Aklı karışan Gurdweill yana çekilmeye çalıştı, ama Thea onu kolundan yakaladı.

"Sorun nedir, tavşan?" diye sordu, sanki aralarında hiçbir şey olmamış gibi. "Nereye kayboldun? Neden eve gelmiyorsun?"

Gurdweill yere doğru bakarak kekeledi:

"Ben... ben düşündüm ki... Yani, ben de tam eve gidiyordum..."

Thea'nın yüzünde müstehzi bir ifade belirdi. Gurdweill'a hiçbir şey söylemeden baktı.

Gurdweill pat diye söyleyiverdi:

"Sigaran var mı?"

Belki de bunu Thea'ya karşı bir dargınlık duymadığını göstermek için yapmıştı.

Thea çantasını açıp ona bir sigara verdi.

"Gel hadi, benimle Johannesgasse'ye kadar yürü, sonra da eve gidebilirsin."

Gurdweill itaat etti. Küçük, kafası karışık, karısının yanında yürüdü, zihninde hiçbir düşünce yoktu. Sonra Kleine Stadtgutgasse tarafına döndü.

Otuz İkinci Bölüm

Birkaç gün sonra Lotte'den üşüttüğü ve dışarı çıkmaya korktuğu için o öğleden sonra onu görmeye gelmesini isteyen bir not aldı. Saat üçte kapıyı çaldı. Kapıyı Lotte kendisi açtı ve onu misafir odasına aldı. Yüzü solgundu ve uzamıştı, büyük gözleri her zamankinden büyük görünüyordu ve ateşle parıldıyordu. Ona bir sandalyeyi işaret etti kendisi ise besbelli Gurdweill gelmeden önce de yatmakta olduğu koltuğa uzandı.

"Bir şey değil!" dedi zayıf bir gülümsemeyle. "Hafif bir boğaz enfeksiyonu. Tehlikeli bir şey değil. Ve üstüne de kötü bir ruh hali..."

Oda sıcaktı ve genç güzel bir kadının henüz doğum yaptığı odaya sinen hava gibi, narin, belli belirsiz hüzünlü bir sükûnete gömülmüştü. Caddeden, sadece en keskin duyuların işitebileceği sönük, uzak, zayıf bir mırıltı dışında bir ses gelmiyordu. Dışarıda gri, çil çil yağmurlu bir gün ilerliyordu, havayı hareketlendiren ve her şeyi altüst eden sert bir rüzgârla birlikte. Odanın içine akşam karanlığı dolmuştu bile ve görünmez bir solucan, ortada hiçbir neden olmaksızın yüreğini kemirmeye başladı.

Lotte'nin yüzünün dış hatları zar zor seçilebiliyordu. Sanki kasvetli düşüncelere dalmış gibi hareket etmeden uzanıyordu. Kısa bir sessizliğin ardından, başını ona bakmak için hafifçe kaldırarak sordu:

"Şimdi ne yapacaksın?"

Gurdweill bir an ona bir şey anlamadan baktı.

"Ne demek istiyorsun?"

"Yani Viyana'da, eski odanda kalmaya devam edecek misin?"

"Anlamıyorum. Şehri terk etmeyi ya da odamı değiştirmeyi hiç düşünmedim."

Gurdweill ona ateşi olup olmadığını soran gözlerle baktı. Ama Lotte sanki üşümüş gibi battaniyeyi yukarı çekti. Yine sustu. Onun suskunluğu Gurdweill'a ağır gelmeye başladı. Karşısındaki dolabın üzerindeki aynadan kendi kara, donuk, saçları dikilmiş yansıması ona baktı ve her nedense ona çok dokundu. Yan odadan gelen, saatin hafif, zar zor işitilen tıkırtısı sessizliğe damladı. Hayat küçülüp odanın etrafında görünmeden uçan, yerini belirlemenin imkânsız olduğu tek bir noktaya indi.

Lotte ondan ışığı açmasını istedi. Anahtar kapının yanındaydı. Gurdweill sandalyesine döndüğünde, Lotte bir sigara yaktı ve koltukta doğruldu, terlikli ayaklarını sallamaya başladı. Yüzünde kesin kararlı bir ifade vardı ve bu ifade aynı zamanda son derece hüzünlüydü. Gurdweill ona dikkatle baktı ve adeta ilk defa, onun olağanüstü güzel olduğunu, bu dünyaya ait olmayan bir güzellikte olduğunu keşfetti.

Lotte sanki bir son engeli ortadan kaldırmak ister gibi dinç bir hareketle elini alnının ve kısacık kesilmiş kumral lülelerinin üzerinden geçirdi ve yumuşak fakat kararlı bir sesle konuşmaya başladı:

"Senden gelmeni istedim Rudolf (Gurdweill, Lotte'nin ona ilk defa ilk adıyla hitap ettiğine dikkat etti), üşüttüğüm için değil, seninle konuşmam gereken bir şey olduğu için. Şimdi her şey buna bağlı... Önce son bir girişimde bulunmalıyım. İlk ve son defa bunu seninle tartışmalıyım. Anlamadığını görüyorum. Tam iki senedir göremedin. Bir bebeğin bile anlayabileceği tüm o ipuçlarını, imaları ruhun bile duymadı. Başka konularda olayların özünü hemencecik kavramana rağmen. Nedenini anlayamıyorum. Belki sadece fark etmediğinden. Bu her ne kadar benim kadınlık gururumu incitse de, hislerinin başka bir yerle çok fazla meşgul olduğu için burnunun dibindekini göremediğin kanaatine varmaya mecbur kalıyorum. İnan bana, kendini kandırdığını bir gün fark edeceksin. Bunu çok düşündüm, haftalarca, aylarca. Mutluluğunu var olmayan, var olamayacak bir yerde arıyorsun...

Tüm bu zaman boyunca mutluluğun orada seni beklerken ve tüm yapman gereken elini uzatıp almakken... ama bunu yapmadın. Hâlâ da çok geç değil. Seni bunun için çağırdım."

Lotte derin bir nefes aldı ve sönen sigarasını yaktı. O anda dışarıda aniden bir korna çaldı ve Gurdweill'a ses sanki başka bir dünyadan gelmiş gibi geldi. Lotte sigarasından birbiri ardına birkaç nefes çekti ve külü mavi, çömlek kül tablasına silkti. Gurdweill buruk bir kalple onun hareketlerini izledi. Korkunç bir fırtınanın yaklaşmakta olduğunu hissetti ve onu durdurmak istedi ama nasıl yapacağını bilmiyordu. Öte yandan, gelmekte olan şeyin acı verici olacağını ve saklı kalması daha iyi olacak şeyleri açığa vurabileceğini bilse de hepsini duymak için sapkın bir arzu duydu. Kıpırdamadan oturdu. Sağ gözünün ucuyla masanın üzerinde duran bir kitabın yazarını okudu: Arthur Lercher, her nedense bunu Arthur Merling'e dönüştürdü ve bu da onu ismi tekrar harf harf okumaya itti. Bu dönüştürme süreci tamamen düşünmeden gerçekleşti, sadece görsel algı alanıyla sınırlıydı ve bilincine ancak belirsiz, kavranılması zor bir yansıma olarak ulaştı. Gözleri bakmış ve kendiliklerinden yanlış okumuş, kendilerini düzeltmiş ve tekrar yanlış okumuş ve sonra tüm süreç bir defa daha tekrarlanmıştı.

Lotte tekrar başladı, parmakları masa üzerinde sinirli sinirli dans ediyordu:

"Ne zamanı bekliyorsun? Ne için? Bir şeylerin değişmeyeceğini hâlâ fark etmedin mi? Ancak daha kötüye gidebilir... Onun gerçekte ne olduğunu görmek için iki yıl sana yetmedi mi? Başka herkes biliyor, en baştan biliyorlardı! Bu kadar kör olamazsın! Onu sevdiğini düşünüyorsun ama kendini kandırıyorsun! Kendini kandırdığın gün gibi ortada! Aksi mümkün değil. Yoksa sen gerçekten de burnunun dibindekini göremeyecek kadar aptal mısın? Bana dürüstçe söyle, onu seviyor musun, sevmiyor musun? Evet mi hayır mı?"

Gurdweill cevap vermek için acele etmedi. Yüzü korku ve şaşkınlıkla karışıktı. Bu soruyu henüz kendisine böylesine sert bir açıklıkla hiç sormamıştı. Bundan hep kaçınmış, saklanmıştı. Şimdi hesaplaşma vakti gelmişti. Lotte'ye yalvaran gözlerle baktı, ama o sadece ışıldayan, buyurgan gözlerini Gurdweill'a dikti.

"Ben... ben yapamam... bundan bahsetmek imkânsız..."

"Nedenmiş?" diye onu kışkırttı Lotte. "Cesaret edemiyorsun! İnşa ettiğin bütün o derme çatma şey yıkılır diye mi korkuyorsun?"

Gurdweill birisinin ona daha önce tamamen aynı şeyi söylediğini hatırladı, ama kim olduğunu hatırlayamadı. Ve bu arada, kendisine ona ait olmayan bir sesle şöyle söylediğini işitti:

"Bilmiyorum... tabii ki... elbette onu seviyorum..."

"Bu doğru değil! Onu sevmiyorsun! Ondan korkuyorsun!"

"Çok canımı acıtıyorsun." Sözler kendiliğinden Gurdweill'ın ağzından kaçtı. "Ne kadar canımı acıttığını bilmiyorsun."

"Ya sen? Geçen iki senedir, gündüz ve gece, aralıksız benim canımı acıtıyorsun! Hiç durup bunu düşündün mü? Evet, sen! Hepsi senin hatan! Senin tüm masumiyetin, Thea'nın sana işkence yapmasına izin verdin; ve benim çektiğim acılar için suçlanacak olan hep sensin! Sen, sen!" Ve gerçekten onu işaret etti.

"Ama neden ben? Ben sana ne yaptım?"

Gurdweill Lotte'ye gözlerinde tarifsiz bir kederle baktı. Bir an dizlerinin üzerine çöküp Lotte'ye onu affetmesi için yalvarmak istedi ama kendisini tuttu. Lotte'nin şöyle dediğini duydu:

"Thea, senin Thea'n! Tüm arkadaşlarının koynuna girdiğinden haberin var mı, adi bir fahişe gibi, caddede rastgele bulduğu herkesle yattığından? Biliyor musun, evet mi hayır mı? Sen onunla tanıştığında patronu Dr. Ostwald'le bir ilişki yaşamakta olduğunu ve o zamandan beri de buna devam ettiğini biliyor musun? Önünden ve arkandan seninle alay ettiğini, tüm istismarlarını herkesin içinde, kafede tüm arkadaşlarına övünerek anlattığını biliyor musun? Her şeyi biliyorlar! Ortak hayatınızın her ayrıntısını ve onun kendi özel hayatını – hem de onun kendi ağzından! Sana vurduğunu, bebeğin senden olmadığını, her şeyi biliyorlar! Orada oturup, duymadan inanılmayacak bir alayla seni dünyaya ifşa ediyor! Gözümü kırpmadan onu öldürebilirdim! O bir canavar! Söyle bana, birkaç gece önce nerede yattın?"

"Ben... ben... e-evde..."

"Evde mi? Yalan söylüyorsun! Üst üste iki gece evde yatmadın! Seni evden dışarı attı!"

"N-nerden bi-biliyorsun?"

"Nerden mi biliyorum? Herkes biliyor! Karın Thea hikâyeyi kafede anlattı! Ve zevkle güldü, senin sevgili karın! Ruhunun en derinliklerine kadar utanmalısın! Onun gibi bir kadınla tek kelime konuşmak bile ayıp!"

Gurdweill başını eğdi, şaşkınlıktan donakalmıştı. Lotte'nin ona savurduğu her kelime kafatasına indirilen bir çekiç gibiydi. Kalbi deli gibi çarpıyor, ağır ağır, kesik kesik soluyordu. Solgun yüzü içe çökmüştü ve yirmi yıl yaşlanmış gibi görünüyordu. Az önce duyduğu her şey onun için yeniydi, ama aynı zamanda sanki kendi ruhunun derinliklerinden çekilip çıkarılmış kadar da tanıdıktı. Lotte onu çekip çıkarmış ve acımasızca gözlerinin önüne sermişti. Sanki tüm gözenekleri birdenbire açılmış ve kanı dışarı akarak tenini yakıyormuş gibi geldi. Boğucu bir yumru göğsünden boğazına yükseldi. Belki de o zaman ağlamalıydı. Ama gözyaşlarını yutkundu ve ağlamadı. Taş gibi oturdu. Ölümcül bir sessizlik vardı. Lotte'nin devam etmesini istedi ve endişeli bir sabırsızlıkla bunu yapmasını bekledi. Sözlerine katlanmak bu sessizliğe katlanmaktan daha kolay olurdu. Ama Lotte hiçbir şey söylemedi. Bir sinek vızlamaya başladı ve Gurdweill, kışın hayatta kalan sinekler olmasına şaşırdı. Sonra kitap kapağındaki ismi tekrar okudu: Arthur Merling ve hemen kendisini düzeltti: Merling değil, Lerchner, Lerchner! Sonra dalgın dalgın, karşısındaki Lotte'ye bakmak için başını kaldırdı ve onun karanlıkta ağladığını görerek şaşırdı. Ne demeye ağlıyordu ki şimdi? Tabii, üşütmüştü; muhtemelen kendini hasta hissediyordu... Ama şimdi ona yardım etmek için ne yapabilirdi ki, kendisi bu kadar zayıf hissederken? Yine de düşünmeden ayağa kalktı ve tökezleyen, uyurgezer adımlarla koltuğa yaklaşıp onun üzerine doğru eğildi. Sanki bir çocukmuş gibi saçlarını okşadı. Gurdweill tek kelime etmedi. Sustuğu için kırbaçlansaydı bile o anda konuşamazdı. Lotte'nin bir yerden mendil alıp gözlerini sildiğini gördü. Güzel... Kendini daha iyi hissediyor olmalı! Gurdweill doğruldu ve koltuğuna geri döndü. Kitabı eline aldı, çevirdi ve tekrar yerine koydu. Her şey, her şey mahvolmuştu. Geriye hiçbir şeyi kalmamıştı. Ya Martin? Ah evet, Martin ölmüştü. Şimdi öleli çok zaman oluyordu. Ve Lotte de ağlıyordu.

Kesinlikle ağlamış ve şimdi susmuştu. Bu da kendini daha iyi hissediyor demekti; ve bu da iyi bir şeydi. Birinin konuştuğunu duydu – belki de onunla konuşuyorlardı? Lotte'ye baktı, sanki onu ilk defa görüyormuş gibi uzun ve donuk bir bakışla ve onun bir sigara daha yakmış olduğunu gördü. Ne çok içiyordu! Başka kim çok içiyordu? Ah evet, Thea çok içerdi ve bu da muhtemelen doğacak çocuk için kötüydü... Ama onu durdurmak için hiçbir şey yapamazdı, Thea onunla sadece alay ederdi. Sonra gidip arkadaşlarına anlatırdı ve Lotte'ye. Evet, Lotte'ye her şeyi anlatır ve onu ağlatırdı... Ama Gurdweill neden o kadar yorgundu? Artık hasta değildi! Ona o kadar özveriyle bakan Lotte sağ olsun! Ona gerçekten de hoş bir şey söylemeliydi, ama o kadar zayıf hissediyordu ki kendisini... Başka zaman söylerdi...

Lotte yumuşak, nazik bir sesle bir şey söylüyordu. Belki de bir süredir konuşuyordu, ama sözlerinin Gurdweill'ın zihnine girmek için birkaç engeli aşması gerekiyordu. Sonunda Lotte'nin şöyle dediğini duydu:

"...Böyle devam edemez. Bu imkânsız. Öylece durup serçe parmağın bile etmeyen bir kadının sana zarar vermesini seyredemem. Senin kendiliğinden geleceğini düşünüp durdum... ama sen asla gelmedin. Senin yerin burası olsa da, bunu anlamadın ve asla gelmedin. Şimdi karar verilmeli, öyle ya da böyle. Daha fazla bekleyecek gücüm yok."

Lotte bir an sustu. Kül tablasında yanan sigaradan narin bir mavimsi duman sarmalı yükseldi. Sonra sanki kendi kendine konuşurmuş gibi patlayıverdi:

"İki sene! Bir insan iki senede ne kadar acı çekebilir! O kadar gün, gece, saat, dakika! Her dakika bir ıstırap cehennemi! Bu katlanılamayacak kadar fazla. Taş bile sonunda yıpranır. Daha fazla devam edemeyeceğim. Sadece bir çözümü var: Onu terk edip benimle başka bir ülkeye gidecek misin? Üç ya da dört gün içinde gidebiliriz. Büyük hazırlıklara gerek yok. Biraz paramız da olur. Babam bana biraz verir. Ben her şeyi düşündüm. Bana İtalya'ya gitmek için para verecek. Beni çok seviyor ve benim hasta olduğumu, güney güneşinin bana iyi geleceğini düşünüyor. Gidip İtalyan ya da Fransız Rivierası'ndaki küçük bir kasabada kalırız. Ve sonra da bakarız. Belki daha sonra ondan

boşanabilirsin. Boşanmasan da benim umurumda değil. Bizim kimseden ruhsat almamıza gerek yok. Esas önemli olan, biz birbirimizi seviyoruz. Ve bizi tek bir yerde tutacak bir şey de yok. Bir yerde birkaç ay kalır, sonra başka bir yere geçeriz. Huzur içinde çalışır ve onun sana yaptığı her şeyi unutabilirsin."

Lotte sustu. Gözlerini Gurdweill'a dikmiş, onun cevabını bekliyordu. Ama Gurdweill başı önde oturdu ve hiçbir şey söylemedi. Lotte'nin sözleri bir umut kıvılcımıyla içine işlemişti, güneş ve deniz diyarlarının parıldayan sahneleri gözlerinin önüne geldi, farklı insanlar, yeni bir hayat, Lotte'yle bir hayat, dünyada başka kimseye benzemeyen, ona kendi canı kadar aziz sevgili Lotte'yle. Her şey çok net, çok basit, çok mükemmeldi. Ama hepsi yine göz açıp kapayıncaya kadar yitip gitti.

"Evet Rudolf? Bana cevap vermelisin. Kesin bir cevap istiyorum."

Gurdweill bir çabayla söyleyiverdi:

"Ben... Ben ne diyebilirim ki sana? Sen benim için dünyadaki her şeyden daha kıymetlisin... Ama yapamam... Asla yapamayacağım..."

"Ne yapamazsın?" dedi Lotte, beti benzi ölü gibi bembeyaz oldu. "Ne?"

"Gi-gidemem... İnan bana... Hayatım pahasına olsa bile..."

"Nedenmiş o?"

"Bu imkânsız, onu terk edemem... Buna gücüm yok..."

"Ama onu sevmiyorsun bile! Sevmediğini biliyorum!"

"Bilmiyorum. Belki onu seviyorum, belki de sevmiyorum. Ama onu terk etmeye gücüm yok. Onu asla terk edemeyeceğim. Asla."

"Ya ben? Benden tamamen vaz mı geçiyorsun? Benden vazgeçiyor!" Görünmez bir üçüncü kişiye döndü. "Benden vazgeçiyor! Onunla kalıyor, onunla! Her şey bitti! Onunla kalıyor!"

Lotte'nin tam karşısında uzaktaki bir noktaya gözlerini dikerek aynı kelimeleri defalarca tekrarladığını görmek Gurdweill'ın yüreğini acımasız bir ıstırapla acıttı. Onu okşayarak, ellerini öpücüklere boğarak, mırıl mırıl, kesik sözcüklerle avutarak Lotte'nin ayaklarına kapandı:

"Lütfen Lotte, kıymetli Lotte, senin için her şeyi yapa-

rım. Her şeyi... Ama bunu değil, bunu benden isteyemezsin... İmkânsız olduğunu sen kendin de görebilirsin... Ne yapabilirim? Buna gücüm yok... Lütfen anla..."

Ama Lotte onun yalvarmalarının ve okşamalarının farkında değildi sanki. Gurdweill'ın ne istiyorsa yapmasına izin verdi ve kendi kendine tekrarlayarak orada oturdu: "Her şey bitti. Onunla kalıyor..." Gözleri kuruydu ve geniş, görmeyen bir bakışla parıldadı.

Gurdweill dizlerinin üzerinden doğruldu ve sandalyeye oturdu. Ama derhal tekrar ayağa kalktı. Odanın ortasına doğru bir adım attı ve şimdi sanki katlanılamayacak kadar büyük bir keder onu taşa çevirmiş gibi başı ellerinin arasında hareket etmeden oturan Lotte'nin önünde durmak için döndü. Sanki onu bir uykudan uyandırmak istermiş gibi ona "Lotte, Lotte!" diye seslendi, ama Lotte hareket etmedi. Onun önünde durmaya devam etti, ne kadar süre boyunca durduğunu bilmiyordu, sonunda Lotte başını kaldırdı, ona boş gözlerle baktı ve eliyle sanki onu kenara süpürüyormuş gibi bir hareket yaptı. Koltuğa alabildiğince uzandı, battaniyeyle üzerini örttü ve tavana gözlerini dikerek, hareket etmeden yattı. Ciddi derecede hasta görünüyordu, komadaki biri gibi. Gurdweill hareket etmeye cesaret edemeyerek, uzun süre orada çaresizce dikildi. Sonra tekrar sandalyesine oturdu, odadaki donuk sessizliği, uzaktaki bir kapının açılışını, bir sesin caddede hayal meyal bir şey seslendiğini ve kendi içinde durmadan yankılanan nakaratı dinledi: "Her şey bitti, her şey sonsuza dek bitti!" İçinde gerçekten de bir şeyler patladı, bu yoğun sessizlikte parçalara ayrıldı, kırıntılar halen oradaydı, her tarafa yayılmış halde... Suçlanacak biri vardı, bu ne kendisi ne de Lotte'ydi, başka biriydi, ait olmadığı bir yere zorla giren ve onlara kasten zarar veren biri...

Sonra Lotte başını ona doğru çevirdi. Gurdweill kendisini çağırdığını düşündü ve sıçrayıp ona yaklaştı. Kulağa sanki içine bir tel kaçmış gibi gelen, kesik, tanınmaz bir sesle güç bela şöyle dedi: "Lütfen şimdi git, yalnız kalmak istiyorum."

Elini uzattı ama Gurdweill yakalayamadan hemen geri çekerek battaniyenin altına sakladı. Yine gözlerini tavana dikmiş-

ti. Gurdweill, Lotte'nin kanı çekilmiş suratına son bir defa baktı, bir şey söylemek istedi, fikrini değiştirdi ve odayı terk etti.

Caddede vicdan azabıyla doldu ve hemen tekrar ona dönmesi gerektiğini hissetti. Affedilmez bir zalimlikle davranmıştı. Nasıl gidip de onu –Lottesi'ni– tamamen kendi başına bırakabilmişti?

Ama Gurdweill geri dönmedi. Ayakları ondan daha büyük bir gücün emirlerine itaat ederek onu kendisine rağmen ileri taşımıştı. İlerleyen günlerde Lotte'nin onu koltuğun üzerinde uzanırken bıraktığı halinin resmi hiç aklından çıkmayacaktı; öylesine ince ve solgun oval yüzü, sanki tüm kafa karışıklıklarının cevabı orada yatıyormuş gibi tavana dikilmiş gözleri.

Otuz Üçüncü Bölüm

Kâbusa benzer görüntülerle dolu uykusuz bir gecenin ardından, Gurdweill ertesi günün tamamını Lotte'yi çılgınlar gibi arayarak geçirdi, Herrenhof kafesine girip çıktı ve hatta iki defa evine gitti; her iki defasında da bir şey onu yukarı çıkmaktan alıkoydu. Bütün gün tek bir tanıdığa bile rastlamadı, sanki hepsi ona karşı gizli bir kumpas içindeydi. Ve ertesi gün –keskin yağmur iğneleriyle delinen bir perşembe günü– öğleden sonra kafeye girdi ve tam çıkmak üzereyken girişte Ulrich'e rastladı.

"Arsenik..!" deyiverdi, insan sesinden ziyade katledilen bir boğanın feryadına benzeyen boğuk bir sesle. "Evvelki gün!"

Gurdweill omurgasından aşağıya inen buz gibi bir soğukluk hissetti. Soruyu sormadan önce cevabını biliyordu:

"Kim? Kim?"

"Lo-tte..! Onu kurtarmak için çok geçti..."

Gurdweill düşmemek için duvara yaslandı. Önünde, başı eğik duran Ulrich birden karanlık, şekilsiz bir yığına dönüştü; devleşti, enginleşti, gün ışığını örttü. Aniden gece gibi karanlık oldu. Karanlık sürdü – ne kadar sürdüğünü kim söyleyebilir! Gün ışığı geri geldiğinde Ulrich halen, önceki gibi, başı eğik duruyordu. Ve ancak şimdi Gurdweill'ın yüzüne bir şey silahtan çıkan mermi gibi çarptı. Kalp bedeninden ayrılmış ve derin bir çukura düşerek ona boş bir kabuk bırakmıştı. Lotte'yi sırt üstü uzanmış tavana bakarken gördü. Tam orada, onunla Ulrich arasında uzanıyordu ve onu kaldıramıyorlardı. İçeri girip çıkan insanlar, girişte hareketsiz duran iki adama meraklı ba-

kışlar atıyordu. Lotte kalkmak istemediğine göre hiçbir şey fark etmezdi. Gurdweill bağırmak istedi, ama sesi duyulmuyordu. Sonra Ulrich uyandı, onu kolundan yakalayarak caddeye sürükledi. Omuz omuza yürüdüler, kaybolmuş ve sessiz, yarım saat, bir saat, bir buçuk saat boyunca. Caddeler boyunca ilerleyen karanlık, tam zamanında yanan lambalara boyun eğmek zorunda kaldı. Daha sonra Gurdweill, kendisini şehir merkezinin en eski, rüzgârlı sokak aralarından birinde yalnız buldu. Ulrich artık onunla değildi. Ve Gurdweill onun ayrılırken Lotte'nin ertesi gün, sabah saat onda, Merkez Mezarlık'ta gömüleceğini söylediğini hatırladı. Çok tuhaftı. Kimi gömeceklerdi ki Tanrı aşkına? Bu Ulrich bazen en acayip fikirlerle çıkagelirdi! Ah, artık kimsesi yoktu işte! Bu dehşet verici kesinlik yıldırım gibi çarptı ona. Yalnızdı, dünyada yapayalnızdı! Kıpırdamadan durdu ve korkuyla etrafına bakındı. Ara sokak kötü aydınlatılmıştı ve sokakta hiç mağaza yoktu. İçinde insanların nadiren gezindiği, çok eski binaların bulunduğu kısa, tenha bir yan sokaktı. Issızlık nedeniyle birden telaşlanan Gurdweill acele etmeye, sokağın sonuna doğru neredeyse koşmaya başladı ve en az onun kadar ıssız başka bir sokağa döndü, orada sanki tehlike geçmiş gibi yavaşladı. Yaklaşık yirmi adım ötesinde açık şemsiyeli bir adam vardı. O halde yağmur yağıyordu! Gurdweill başını puslu gökyüzüne kaldırdı ve yukarı bakan yüzüne birkaç damla düşerek ona epey hoş bir his verdi. Karanlığa gömülmüş bir tabelada büyük, altın renkli harflerle işlenmiş bir ismin başındaki "M" harfini çıkardı. Ve ansızın ışıl ışıl aydınlatılmış bir odanın görüntüsü geldi gözlerinin önüne, duvarda büyük bir ayna asılıydı ve içinde, kenarda kara bir silüet vardı. Lotte'nin sesini duydu: "Her şey bitti! Onunla kalıyor!" Ama bu doğru değildi ki... Onunla kalamazdı! Lotte'ye içini dökebilirdi: Ondan nefret ediyordu..! Hemen şu anda gitmeye hazırdı..! İtalya – ne kadar muhteşem bir fikir! Hiç hazırlık yapmaya gerek yok! Lotte orada gözleri tavana dikili vaziyette yatmaya bir son verdikten sonra..! Çünkü Gurdweill buna dayanamıyordu işte...

Yağmur birazcık daha hızlandı ve Gurdweill istemsizce paltosunun yakasını yukarı kaldırdı. Şimdi Schottenring'ten çıktı, caddeyi geçti ve Rathaus Parkı'nın tel örgüsü boyunca yürüme-

ye başladı. Bir tramvay zilini çalıp durdu; insanlar içine doluştu; tramvay tekrar hareket etti, boğuk boğuk öterek ve kuvvetlice zilini çalarak – Gurdweill ne gördü ne de duydu. Kaldırımlar sokak lambalarının ışığında ıslak ıslak, koyu turuncu parıldadı. Altında metropolitan demiryolu hattının karanlıkta parladığı köprü parmaklıklarının yanında bir an durdu, bir şey görmeden aşağıya baktı ve sonra hemen yürüyüşüne devam etti. Düşünmeden Landstrasse Bölgesi'ndeki bu noktada epey dik olan Hauptstrasse'ye döndü ve kimi halen açık olan büyük ambarların yanından geçti. Ama bu ana caddenin parlak ışıkları onu rahatsız etmiş gibiydi, çünkü hemen ilk ara sokağa daldı.

Ona hasır ayakkabıların kullanışlı olmadığını ve onlarla yağmurda kolayca üşütebileceğini söylediği zaman dinlememişti... ve şimdi – kimse onu gerçekten suçlayabilir miydi? Gidip onu ziyaret edemeyeceğine ve her şeyi enine boyuna tartışamayacaklarına göre ona bir mektup yazmalıydı! Ama o ölmüştü, ölmüştü! Bu bilgi ona öyle bir şiddetle çarptı ki soluğu kesildi. Elini göğsüne bastırdı. Vücudunu dik tutmak için gücünden geri kalanları sarf etmeliydi, çünkü yeryüzü tüm gücüyle onu aşağı çekiyordu. Ve yarın saat onda, yarın saat onda gömülecekti! Ah, Gurdweill ne yapmıştı, ne yapmıştı? Keşke yoluna koyabilseydi! Şu anda her şeyi yapardı, geri almak için canını verirdi, tamamen silip atmak için! İçinde Thea'ya karşı kontrolsüz, canavarca bir öfke kabardı ve elleri iki yanında yumruk oldu. Bu hep onun suçuydu! Hep onun suçu! Gurdweill çaresiz hiddetle deliye döneceğini düşündü. Yüksek sesle inledi. Ya Lotte? Bunu neden yapmıştı, neden? Biraz beklemeliydi! Zaman içinde işleri yoluna koyabilirlerdi! Gurdweill kendisi özgür olmak istemiyor muydu? Bütün ihtiyacı olan birazcık zamandı! Kendisini ansızın, bir günden ötekine karısından koparamazdı! Ve şimdi hepsi boşunaydı!

Yağmur yağmaya devam etti ve Gurdweill arada sırada bir şey kararlaştırmaya çalışıyormuş gibi durup sonra hemen tekrar yola koyularak caddeden caddeye yürümeye devam etti. Daha önce hiç ayak basmadığı caddelerde, yabancılıklarını fark etmeden yürüdü. Bu caddelerden birinin köşesinde erken bir başlangıç yapan genç bir kız ona yanaştı. Gurdweill ona bir an hiçbir

şey anlamadan baktı ve sonra da sırtını döndü. Ancak aşağı yukarı yüz metre yürüdükten sonra onun ne istediğini anladı ve onun için her şey bitmişken, birinin onu hâlâ canlı bir insanoğlu olarak görmesine hayret etti. Yorgundu ama önemsemedi. Şu andan itibaren ona dinlenme yoktu. Gizli bir hayatta kalma arzusunun zoruyla durmak bilmeden devam etti: Kendisiyle olay arasındaki mesafeyi açmak zorundaydı –böylece bu feci trajedinin altında kalmayacaktı, böylece nefes almaya birazcık daha devam edebilecekti– ama mesafe bir nebze bile artmadı. Müthiş fiziksel yorgunluğu bile acının keskinliğini köreltmedi.

Saat sekiz buçuk olmalıydı. Yağmur durmuştu. Hava mevsime rağmen sıcaktı. Dar banliyö sokakları ağı akla ölü bir taşra kasabasını getiriyordu. Gurdweill yürümeye devam etti. Birden oraya nasıl geldiğini bilmeden, kendisini insanların oturup yemek yediği büyük bir salonda buldu, görünüşe göre bir restorandı burası. Parlak ışıklardan gözleri kamaşmış vaziyette, sanki birini arıyormuş gibi bir an odanın etrafına bakındı ve sonra, şapkasını ya da paltosunu çıkarmadan girişe yakın bir masanın yanındaki sandalyeye çöktü. Garson siparişini almaya geldi.

Ne yemek isterdi? Gurdweill ona alık alık baktı. Hiçbir şey yemek istemiyordu! Şu anda aç değildi.

"O zaman içecek bir şeyler?"

"Kesinlikle hayır! O hiç değil!"

"Ama burası bir restoran bayım, bir şeyler yemek zorundasınız!"

"Ya hiç de aç değilsem?"

"O zaman yanlış yere gelmişsiniz! Buraya yemek yemek istemeyen kimse gelmez!"

"Evet, son derece haklısınız! Yanlışlıkla yanlış yere gelmiş olmalıyım." Ve ayağa kalkıp garsonu hayretler içinde bırakarak restorandan çıktı.

Yine caddelerde şaşkın vaziyette yürümeye başladı, sanki duyuları morfin iğnesiyle uyuşturulmuştu. Gidecek hiçbir yeri yoktu. Hislerinin ıstırabı sanki sislerin arasından belli belirsiz bilinç yüzeyine çıkmaya başladı. Zaman zaman Lotte'ye gidip onunla açıkça konuşma ihtiyacı duyuyordu – bunun onun suçu olmadığını anlaması sağlanmalıydı... Onu küçücük bir an için

bile olsa nasıl suçlayabilirdi? Olayların bu raddeye varacağını bilemezdi... Ama şimdi durumun ciddiyetini anlamışken –elbette, söylemeye bile gerek yok– canının istediği her şeyi yapmakta tamamen serbestti... Ve bir sürü de boş vakti vardı... Artık Martin'e bakması gerekmiyordu... İtalya'ya ya da başka herhangi bir yere gidebilirdi... Seçim Lotte'ye kalmıştı... Sadece bir pasaport almaya falan kalmıştı... Thea'ya bir not bırakabilirdi... Ya da belki hiçbir şey bırakmazdı... O, Lotte birkaç gün daha beklemeye razı olduktan sonra... Ve ayrıca: Orada öyle yatmaya devam etmemeye... Orada öyle yatmayı bırakması için ona yalvardı... Yatarak hiçbir yere seyahat edemezdi. Bunu tabii ki kendisi de anlayabilirdi... Ayrıca, türlü türlü yapacak işi olmalıydı, seyahate hazırlanmak için... Ve Thea – ah, kuşun kafesten kaçtığını görünce ne kadar da üzülecekti, ha, ha, ha! Gurdweill kendinden geçmiş yürüyüşüne bir an ara verip yüksek sesle güldü. Radetzkyplatz'da duruyordu, ama bunun pek farkında değildi. Sonra kendi kendine konuşarak ve konuşurken el kol hareketleri yaparak tekrar telaşla yola koyuldu. Bu Ulrich nasıl bir aptaldı! Onu, Gurdweill'ı kandırabileceğini düşünmüştü! Gün bu gündü! Olayların nasıl olduğunu bilenin tek o olduğu..! Herkes ne kadar da şaşıracaktı: Bir bakacaklardı ki gitmiş! "Gurdweill nerede? İtalya'ya gitti..! Hayret, sonunda başardı bu Gurdweill! Onun içinde bir şeyler olduğunu hep biliyorduk!" Ve tahmin et bakalım canım, benim birazcık param da var! Dün kız kardeşim bana Amerika'dan bir şey gönderdi ve yayıncımdan da bir çek bekliyorum! Yarın yola çıkabiliriz! Para seyahat masraflarımıza yetecektir, daha sonrasına da bakacağız... Ancak Martin'in bizimle gelememesi ne yazık! Dr. Ostwald buna müsaade etmez, eminim... Ama hiç önemli değil! Arada sırada gelip onu ziyaret edebileceğiz... O kadar da uzak değil sonuçta!

Düşünmeden küçük bir kafeye girdi. Bir sarsıntıyla kendine geldi. Ah, ne yapacaktı, ne yapacaktı! Ümitsizlikle inledi. Bir masaya oturdu ve aynı Lotte'nin o son öğleden sonra yaptığı gibi ağrıyan başını ellerine yasladı.

"Benim için hepsi bir!" diye cevapladı, siparişini soran garsonu.

"Kahve, bira?"

Garsona bakmadan başını salladı.

Garson gitti ve bir fincan kahveyle geri döndü. Gurdweill uzun süre kahvesine dokunmadan, başı ellerinde oturdu. Gece yarısı, bu tarz kafelerin kapanış zamanı yaklaştı ve garson hesabı kapatmaya geldi.

Gurdweill yine dışarı, gecenin içine çıktı. Caddeler tenhaydı. Yağmur yağmıyordu, ama kaldırım taşları halen önceki yağmurdan ıslaktı. Gurdweill, Sophia Köprüsü'nü geçti. Birden yaşanan şeyin geri dönüşü olmadığı kafasına dank etti. Çevresinde ve içinde korkutucu bir hızla derin bir uçuruma akan bir şey olduğunu hissetti. Dünyadaki hiçbir kuvvet onu durduramazdı. Ve Gurdweill onu durdurabilseydi bile bunu yapmak istemeyebilirdi. Bir şeyin gözlerinin önünde sona yaklaştığını belli belirsiz gördü, ama ne ya da nasıl olduğunu bilmiyordu. Ancak o zaman Lotte'ye ne kadar ihtiyacı olduğunu, ona ne kadar bağlı olduğunu idrak etti. Gurdweill farkında değilken Lotte onun son desteği olmuştu; bilincinde olmadan ondan beslenmişti, sadece onun var olduğu gerçeğinden – ve şimdi son gelmişti. Lotte artık yeryüzünde değildi ve artık hiçbir şeyin ve kendisinin de hiçbir önemi yoktu. Tüm dünyaya avazı çıktığı kadar artık Lotte'nin sonsuza dek gittiğini haykırmak istiyordu.

Başı omuzlarının arasına gömülmüş halde yavaş yavaş Praterstern'den geçti. Ayakları alışkanlıkla onu eve taşıdı. Kapının önünde, sanki kendi kendisiyle tartışıyormuş gibi bir an durdu. Sonunda zili çaldı. Thea çoktan uyumuştu, oda karanlıktaydı. Gurdweill lambayı yakmadı. Koltuğun üzerinde yığılı yatak takımlarını duvara itti ve oturdu. Uzun süre kımıldamadan karanlıkta oturdu. Sonra kıyafetlerini çıkarmadan ve yatağını yapmadan uzandı ve derin bir uykuya daldı.

Saat sekizde Gurdweill uyandı ve aniden doğruluverdi. Lotte'nin ölmüş olduğu gerçeği şimşek gibi delip geçti onu. Birden tamamen uyandı, ama aynı zamanda bütün gece uyumamış gibi yorgun hissetti kendini. Pencerelerden içeri gri bir gün aktı. Gurdweill yatağa göz ucuyla baktı ve gözleri açık, elleri başının arkasında kenetlenmiş, orada öyle sakince, sanki hiçbir şey değişmemiş gibi uzanan Thea'nın görüntüsü, Gurdweill'ın bu kadına karşı önceki günkü tüm kızgın öfkesini tazeledi. Thea,

Gurdweill'a seslenip kahvaltısını getirmesini istedi, kendisi de yataktan fırlayıp giyinmeye gitti.

Gurdweill kıpırdamayınca, "Neden orada öyle aptal gibi oturuyorsun?" diye azarladı onu. "Git ve kahve yap!"

Gurdweill ayağa kalkıp mutfağa gitti. Kahveyle döndüğünde Thea giyinmişti bile. Kahve demliğini masanın üzerine koyarak yıkanmaya gitti.

"Peki, kahveyi neden koymuyorsun?"

Thea masada oturdu ve Gurdweill'ın tabak çanakları çıkarmasını, tereyağını sürmesini ve kahvaltıyı servis etmesini bekledi. Gurdweill tüm bunları bir makine gibi yaptı, tek kelime etmeden ya da karısına bakmadan. Kendisi ayakta bir yudum kahve içti ve fincanını tekrar yerine koydu.

"Neden içmiyorsun?" dedi Thea, onun sessizliği ve tuhaf davranışlarınca kışkırtılmıştı. "Otur ve kahveni insan gibi iç!"

"Canım istemiyor. Kimse beni buna zorlayamaz. Canım istemiyor."

"Salak!"

Thea kahvaltısını bitirip dışarı çıktı. Kısa bir süre sonra Gurdweill da çıktı, tramvaya bindi ve mezarlığa on beş dakika erken vardı. Henüz arkadaşlarının hiçbiri, pencereleri bir mezartaşı ormanına tepeden bakan geniş ve hafif serin mezarlığa varmamıştı. Önce başka bir cenaze vardı ve birkaç kişi bir köşede toplanmıştı. Yaşlı bir kadın birden acı, içe işleyen bir feryat kopardı ve şapkasının ve manşetlerinin etrafında yas bantları bulunan genç bir adam hastaymış gibi onu destekledi. Tek ağlayan yaşlı kadındı ve feryadı duahanın ve koronun ilahisine karıştı. Sersemlemiş, neredeyse aklını kaybetmiş haldeki Gurdweill, birdenbire burada ne yaptığını merak etti, bu engin büyüklükteki, garip salonda. Bir omzunu duvara yasladı, kulağına boğuk ve ahenksiz gelen ve onu son derecede rahatsız eden duahanın sesini dinledi. Ama duahan birden ilahiyi kesti ve ters dönmüş kayıklara benzer kepler giymiş üniformalı tabut taşıyıcıları tabutu kaldırıp yas tutanları peşlerinde bir tren gibi sürükleyerek dışarı taşıdılar.

Ulrich, hemen ardından da Dr. Astel geldi ve ikisi de Gurdweill'a katılıp, tek kelime etmeden yanında durmaya başladılar.

Uzun boylu Dr. Astel küçülmüş gibiydi; yüzü çok yıpranmış ve yaşlı görünüyordu. Gurdweill sisler arasından onun tıraşlı olduğunu gördü ve bundan çok etkilendi, çünkü daha önce onu hiç bu halde görmemişti. Korkunç bir şey olmuş olmalı, diye düşündü, yoksa sakalını tıraş ederdi... Ve içi Dr. Astel için büyük bir acıma hissiyle doldu.

Daha sonra Lotte'nin ailesi geldi, Gurdweill beyaz çiçeklerden çelenkler taşıyan birkaç erkek ve kadının yanındaki annesini tanıdı. Üç arkadaştan fazla uzakta değillerdi, sanki birbirlerine bakmaya utanıyorlarmış gibi başları yerdeydi. Hiç kimse konuşmadı. Annesi sürekli gözlerini silip durdu ve bedeni arada sırada sessiz hıçkırıklarla kasıldı, bu arada kır bıyıklı, orta yaşlı bir adam onun kendi koluna takılı kolunu bir şey söylemeden okşadı. "Bu babası", dedi Gurdweill heyecansız bir şekilde kendi kendine, "yüz hatları benziyor"... Ama Gurdweill'ın sadece küçük bir tarafı bu önemsiz şeylerle meşguldü, geri kalanı orada bile değildi. "Çok uzun süredir devam ediyor" diye düşündü, "birazcık hızlandırmalılar". Tabut getirildiğinde zavallı anne, kulağa ağıttan ziyade yalvarmaymış gibi gelen boğuk bir sesle "Lotte! Lotte!" diye haykırarak tabutun üzerine kapandı. Dr. Astel ve Ulrich de tabuta yaklaştılar. Sadece Gurdweill kıpırdamadı. "Burada onları muhafaza ettikleri özel bir oda olmalı" dedi içindeki biri "soru, onları muhafaza etmenin aslında gerçekten gerekli olup olmadığı... soru bu!" Bana kalırsa onları muhafaza etmeye hiç de gerek yok... Aniden yüzünü duvara çevirdi, başını yasladı. Orada durmaya devam etti ve arada sırada, sanki üşüyormuş gibi sırtından aşağı doğru bir ürperti hissetti. Duahan ilahide sesini tekrar yükseltti ve koro da karşılık verdi. İlahi kulaklarına engin bir uzaklıktan ulaştı. Başını çevirmedi. Bu söyleyişin Gurdweill'la bir çeşit bağlantısı vardı, ama ne olduğunu çıkaramıyordu. Bir süre önce de bir duahan ilahi söyleyip duruyordu, ama nerde? Ah, evet! Seitenstettengasse'deydi, evlendiğinde ve yakası bir zırh kadar sertken. Peki şimdi, şimdi neden söylüyordu? Lotte'nin annesi ağlıyordu – ne tuhaf. Kadınlar, duahan ilahi söylerken ağlamayı hep severlerdi... Gurdweill bunu bizzat hiç de hüzünlü bulmamıştı. Peki Lotte neden onu babasıyla tanıştırmamıştı? Şimdi üzerinde o komik gömleği giy-

memişti ve ondan utanması için hiçbir neden de yoktu... Bu sadece Lotte'nin düşüncesizliğini gösterirdi, hainliğini değil... Lotte hain değildi... Ama duahan birden ilahisini kesti. Ne olmuştu şimdi ona?

Gurdweill başını çevirdi ve kapıya doğru giden son iki kişi dışında salonun şimdi boş olduğunu gördü. Donuk hareketlerle yürüyerek peşlerinden gitti. Cenaze alayını, her iki taraftaki mezartaşı sıralarının arasında, ayakları altında hüzünle çıtırdayan çakılların üzerinde süzülerek yirmi adım geriden takip etti. Sanki diğerlerinden görünmez bir engelle ayrılmış gibi aradaki mesafeyi hep korudu. Biri ölmüş olmalı –birden aklına geldi– bunun Lotte olduğunu söylüyorlar. Belki de gerçekten Lotte'ydi, onu günlerdir görmediğine göre. Ama yine de Lotte'nin ölmüş olması çok tuhaftı! İnsanlar böyle ölmezdi, sadece arkadaşlarını şaşırtmak için...

Cenaze alayı durdu, Gurdweill da önceki gibi mesafeyi koruyarak alayla birlikte durdu. Zaman zaman bu bir grup insana hızlı bir bakış atıyor ve gözlerini dikkatle kaçırıyordu. Gökyüzü mezarlığı bir battaniye gibi örtmüştü, yumuşak ve dingin. Çok uzun sürüyor, diye düşündü, onun harcayacak zamanı yoktu... Önce yapması gereken şeyler vardı... bu kadar uzun bir seyahate çıkmadan önce! Kaçmak için ağır bir istek duydu, ama bir şey onu engelledi. Yanındaki mezar taşının üzerine çöktü, fakat uzun süre oturmadı: Taşın kıyafetlerinin üzerinden hissettiği soğukluğu onu bir an için kendine getirdi ve Gurdweill ani bir dehşetle yerinden fırladı. Lotte, ona o kadar yakın olan ve daha yakın zamanda şu ya da bu nedenden onun yanında ağlamış olan Lotte... belki de gerçekten ölmüştü! Peki şimdi İtalya'ya kiminle gidecekti..? Hayır, bu henüz belirlenmemişti! Bunu daha sonra düşünmesi gerekecekti, onun ölüp ölmediğini... Şu anda zihni yeterince net değildi, soğuk yüzünden... Evet, hiç şüphesiz soğuk yüzündendi (paltosuna sıkıca sarındı ve hatta yakasını kaldırdı). Burası ne kadar da sessizdi... Entelektüel çalışma için iyi bir yer, soğuk da olmasa... Mezar taşları ayağına dolanmazdı... Yanındaki mezar taşına göz attı ve altın renkli harflerle yazılmış yazıyı okudu: Michael Schramek, 1881'de doğdu ve gençliğinin baharında, 1921'de ayrıldı vs. O zaman o gerçekten de

ölmüştü, bu Schramek! Bundan emin olabilirdiniz, en azından! Öyle uzun uzadıya yazılmıştı bu... Ama her zaman emin olamazdınız...

Yaslılar geriye döndüklerinde Gurdweill her nedense mezar taşının arkasında eğildi ve hepsi yürüyüp gidene kadar saklandı. Sonra taze mezara koştu, çiçeklerle kaplı toprak yığınına ve kenarları çikolatamsı çamurla sıvalı iki küreğe hızlıca baktı ve uzaklaşan yaslıları yakalamak için koştu. Omuzları düşmüş, gözleri fersiz ve kör bir adam gibi çoraplarına sabitlenmiş halde, mesafeyi koruyarak, arkalarından yürüdü.

İki arkadaşını girişin dışında kendisini bekler buldu ve onlara yaklaştığında Dr. Astel ona bir an sanki bir şey hatırlamaya çalışır gibi boş boş baktı ve birdenbire baltayla kesilmiş bir ağaç gibi yıkıldı ve korkunç bir şekilde ulumaya başladı; ağzından, doğrudan mide boşluğundan geliyormuş gibi, titrek hıçkırıklar halinde hayvani sesler çıkıyor, omuzları sarsılıyordu. Şapkası kayıp yere düştü ama kimse fark etmedi, zira Ulrich bakışlarını bu sahneden kaçırmıştı. Gurdweill her nedense Dr. Astel'in ağlama krizini itici buldu ve durmasını diledi. Ama eliyle arkadaşının sırtına, sanki bir kırışıklığı düzeltiyormuş ya da paltosundaki tozları temizliyormuş gibi tuhaf şekilde, hızlı hızlı vurmaya devam etti. Sonunda Dr. Astel ağlamayı kesti. Omuzları son, zayıf bir sarsıntıyla bir ya da iki defa daha inip kalktı. Eğilip şapkasını aldı ve üçü beraber, tek kelime etmeden, birbirlerine bakmadan 71 numaralı tramvayın durağına yürüdüler. Sessizce Schwartzenbergplatz'a, son durağa seyahat ettikten sonra Gurdweill arkadaşlarından ayrıldı.

Meydan birden boşaldı ve tenhalaştı. İçinde, düşüncelerini bir anlık oyalayabileceği hiçbir şey yoktu. Sanki günlerdir oruç tutuyormuş gibi kemirgen bir boşluk midesini kaynattı. Bir tramvaya daha binmektense, sanki saklı bir deliğe düşme tehlikesi içindeymiş gibi ayaklarını yere özel bir dikkatle basarak yavaşça Ring'in etrafında yürüdü. Keskin soğuk parmak uçlarına iğne gibi battı. Birkaç yalnız kar tanesi, havada, yaklaşık bir adam boyu yüksekliğinde, amaçsızca sürüklendi. Gurdweill'ın dudaklarında gizemli bir gülümseme dondu... Eğer onun bir şeylerden suçlu olduğu ortaya çıkarsa ve eğer biri onu suçlar-

sa –ama onu nasıl suçlayabilirlerdi ki? İtalya'ya gitmeye hazır değil miydi? Ve kaldı ki, onun korktuğunu kim ispatlayabilirdi... Thea'dan? Ondan hiçbir zaman korkmamıştı ve şimdi de ondan kesinlikle korkmuyordu! Hayır, tek zorluk Lotte'den kaynaklanıyordu, çünkü o ölmüştü. Ona gizlice yaklaşan ve onu adeta gafil avlayan bu son kelime birden zihnine yıldırım gibi çarptı ve öyle korkunç bir acı duydu ki delireceğini düşündü. Koşmaya başladı, içinde biri avaz avaz bağırıyordu: "Öldü, öldü, öldü!" Önünde hiçbir şey görmedi, yoldan geçerken, iki tarafında dalgalanan önü açık paltosuyla koşan tuhaf adama bakmak için duranları fark etmedi; birisiyle çarpıştığını ve onu neredeyse yere düşürecek kadar şiddetle kenara itildiğini hissetmedi – Lotte'den başka hiçbir şey görmedi ve duymadı, daha biraz önce koltukta uzanan ve şimdi ölmüş olan, ölmüş ve sonsuza dek gitmiş olan canı gibi sevdiği Lotte! Onun gömüldüğünü kendi gözleriyle görmüştü! O bunu görmüştü, Ulrich ve Dr. Astel de görmüşlerdi! Ve başka insanlar da! Hepsi şahitlik edebilirdi! Lotte ölmüştü çünkü o –bundan da şüphe duyulamazdı– çünkü Gurdweill onunla İtalya'ya gitmeyi reddetmişti! Ve şimdi hiç kimse onu geri getiremezdi! Çünkü onun Schramek'in yakınında Merkez Mezarlığa Schramek'in yakınlarına gömüldüğünü kendi gözleriyle görmüştü!

Kar şimdi daha hızlı yağıyordu, narin tanelerle. Caddelerde kırıp geçiren rüzgâr bir köşeyi dönüp kaybolmuştu. Koşan ayaklarının iki tarafında kar örtüsü asfalta serpiştirilmiş un gibi serilmişti, ortada ıslak, siyah bir yol akıyordu. *Urania* binasının karşısında, sağa sola bakmadan karşıya geçti ve neredeyse, ikaz zilini duymadığı ve sürücüsünün mucize eseri son anda durdurmayı başardığı tramvayın altında kalıyordu. Etrafında hemen bir kalabalık toplandı. Birisi küfretti. Gurdweill bu insanların neden yolunu kapattığını anlamadan, suskun suskun etrafına bakındı. Bir defterle önünde beliren polis adını sordu.

"Bu benim suçum değil" diye mırıldandı Gurdweill. "Gerçekten de benim suçum değil... Ben gitmeye hazırım..."

Gözleriyle izleyenlere yalvardı.

"Adınız lütfen, bayım!" kanun, sert bir şekilde tekrarladı.

"Ben mi? Gurdweill tabii ki. Rudolf Gurdweill."

"Peki adresiniz?"

Her şeyi defterine yazdıktan sonra, ona biraz nasihat etti:

"Caddede karşıdan karşıya geçerken dikkatli olmalısınız!"

"Evet, doğru" dedi Gurdweill, sanki kendi kendine konuşurmuş gibi ve yoluna devam etti.

Odasına girdiğinde saat öğleden sonra ikiydi. Koltuğun üzerine çöktü ve başını ellerinin arasına aldı. Uzun süre orada kıpırdamadan başında şapkası ve üzerinde paltosuyla oturdu. Uyuyormuş gibi görünüyordu. Ama hiç de uyumuyordu. Odanın içi rahatsız edici derecede soğuktu. Kahvaltı tabakları halen masanın üzerindeydi, Thea'nın boş fincanı ve kendisinin sabahtan kalan, üzerinde içindeki sütten dolayı kahverengi bir tabaka oluşmuş, içilmemiş kahvesiyle dolu fincanı. Gurdweill başını kaldırıp yüzünde şaşkın bir ifadeyle odayı inceledi: Odanın içindeki her şey ona yabancı ve kendisiyle ilgisiz göründü. Üzerinde oturmakta olduğu koltuk, karşısındaki yatak, odadaki diğer eşyalar... Hiçbiri ona yakın gelmedi. Bu histen neden ancak şimdi, iki yıldan uzun bir süre sonra haberdar olduğunu merak etti. Ona öyle geldi ki, orada, o külüstür eşyalar arasında bu kadar uzun süre kalmasının tek nedeni farkında olmadan bir şeyler umuyor olmasıydı. Bu odanın dışındaki bir yerde doğru fırsat çıkana kadar hatırına acı çekmeye değen bir şey vardı. Ama şimdi, ne zaman... Hayır! Etrafındaki her şeye karşı bastırılamaz bir tiksintiyle doldu. Düşünmeden ayağa kalkıp masaya gitti. Thea'nın boş fincanını görür görmez bir sürü berbat anının, onun neden olduğu utanç verici durumların, sayısız aşağılamanın ve hakaretin akınına uğradı. Ve bu şeyler için kendi hayatını mahvetmiş ve belki de başka bir insanın ölümünden sorumlu olmuştu! Son birkaç aydaki birtakım durumlarda olduğu gibi Thea'ya karşı birden gözü kapalı bir öfke krizine girdi; her şeye kadir bir öfkeydi bu, belki de sadece bir kadının neden olabileceği bir çeşit öfke. Gurdweill boş fincanı aldı ve tüm kuvvetiyle yere fırlattı. "Güzel!" dedi yüksek sesle, her tarafa dağılmış parçalara memnuniyetle bakarak. Sonra eğildi, kırık parçaları bir araya topladı ve birer birer masanın üzerine yerleştirdi. Kırılan porselenin sesi halen kulaklarında yankılanıyordu. Dalgın dalgın soğuk kahvesinden bir yudum aldı ve hemen lazımlığa tü-

kürdü. Sonra pencerenin yanına yerleşti ve orada durup düşen kar tanelerini uzun süre izledi. İçindeki her şey, kasvetli bir dağ kırsalındaki terk edilmiş harabe kadar ıssızdı. Bütün dünyada değer taşıyan ya da birazcık nefes aldıran hiçbir şey yoktu. Dört bir taraf, her yer umutsuz hüzün, kayıp ve ölümün yakınlığıydı; aşağıdaki caddede birinin acele ettiğini görmek tuhaftı, sanki halen acele etmeye değecek bir şey kalmış gibi.

Akşam karanlığı çöktü ve kar taneleri giderek görünmez oldu. Karanlık, odanın içinde toplandı ve koyu bir kütleye dönüşerek kanepeyi ve etrafındaki her şeyi yuttu. Sadece masanın üzerindeki boş fincan ve küçük, kırık porselen yığını donuk bir şekilde parladı. Gurdweill ruhsuz hareketlerle pencereden döndü ve tekrar gidip kanepeye oturdu. Şapkası hâlâ başındaydı. Bütün gün bir şey yememişti ve aslında açlık hissetmese de, sanki içi görünmez bir el tarafından sıkılıyormuş gibi, bir şey dur durak bilmeden içini kemiriyordu. Bir şeyler yemesi gerektiği aklından geçti, ama bunu hemen unutuverdi. Bir defa daha önceki katatonik sersemliğin etkisine girdi ve başı sarkık, çenesi göğsünde, karanlıkta hareket etmeden oturdu. Belki Thea gelir ve yiyecek bir şeyler ister, diye düşündü belli belirsiz, sinirlenip onu azarlardı, ama artık umurunda değildi. Gidecekti... Artık burada yapacağı bir şey kalmamıştı. Yarın ya da ertesi gün ya da başka bir gün gidecekti. Bir de nereye gideceğini bilseydi! Dünyada gidebileceği hiç kimse yoktu. Ama ne fark ederdi ki? Öncelikle yapması gereken bir şey vardı – bu açıktı. Ayrılmadan önce ne yapması gerektiğini hatırlamaması ne yazıktı. Başı öylesine ağırdı ki, en ufak bir şey bile düşünemiyordu. Dr. Astel'in çığlığı ne kadar korkunçtu; o kadar beklenmedik ve nedensiz bir şekilde çıkmıştı ki! Hayır! Bu doğru değildi! Neticede bir nedeni olmalıydı! O kendisi nedeni bir zamanlar açıkça biliyordu, bu kadar çabuk unutması ne tuhaftı... Son zamanlarda hafızası onu yolda bırakıyordu... Bir zamanlar hafızası iyiydi, aynı... yine, aynı kim gibi? Ah, evet! Tüm o alıntıları ezbere bilen Dr. Kreindel gibi... Gurdweill karanlıkta kendi kendine gülümsedi. Artık o Dr. Kreindel'la çalışmak zorunda olmaması iyi bir şeydi! Ona göre bir adamın hafızası taş plak gibi olmalıydı, yoksa bir işe yaramazdı... Evet, Tanrı'ya şükür yakında İtalya'ya gidecekti ve

artık Dr. Kreindel'a ihtiyacı yoktu... Yine de Lotte'nin bu kadar uzatması garipti... Bu kadar zaman beklemek zordu... Tamam, boş ver! Bu arada o da eşyalarını toplayabilirdi..!

Ayağa kalktı ve lambayı yaktı. Sonra gardırobun üzerinden üstü ince bir toz tabakasıyla kaplı valizi indirdi ve kirli bir gömlekle sildi. Açtı, sarı gazete kâğıdı paketi içindeki el yazılarını bir kenara itti ve gardıroptan iç çamaşırlarını ve yakalarını çekip valize gelişigüzel fırlatmaya başladı. Birden durdu ve elinde tuttuğu gömleğin yere düşmesine izin verdi. Doğruldu ve başını elleriyle kavradı. "Ne yapıyorsun?" diye inledi. "Bu delilik!"

O anda kapı sessizce açıldı ve yaşlı ev sahibesi içeri girdi. Ayaklarını Gurdweill'a doğru sürüdü ve durup önce ona sonra da yerde açık duran valize baktı.

"Yurtdışına mı gitmeyi düşünüyorsunuz Herr Gurdweill?"

Gurdweill ona anlamadan baktı. Biraz sonra, sanki kendi kendine konuşur gibi fısıldadı:

"Evet, evet, bir yerlere gidiyorum... Hemen değil, yani... Erteleyebilirim... Kesinlikle erteleyebilirim... Aslında ertelemek zorundayım..."

Ve sanki sözlerini doğrulamak ister gibi eğildi ve valizin ağzını içindeki kıyafetlerle birlikte kapattı, bir sandalyenin üzerine çıktı ve onu tekrar gardırobun üzerine koydu.

"Bu soğukta yurtdışına çıkmak, Herr Gurdweill!" dedi yaşlı kadın.

Gurdweill duymamış gibiydi. Yorgun bir halde sandalyeye çöktü.

"Siz mutsuzsunuz Herr Gurdweill. Bunu herkes görebilir. Sizi çok düşünüyorum. Hep sizi düşünüyorum, pısss! Çok soğuk, diye düşündüm ve hazırda birazcık sıcak kahvem var. Bir fincan sıcak kahveye ne dersiniz Herr Gurdweill?"

Gurdweill, söylediklerinin tek kelimesini duymadı. Ama sanki içten gelen bir soruyu cevaplarmış gibi başını salladı ve Frau Fischer bunu onay kabul etti. Gitti ve hemen dumanı üzerinde bir fincan kahveyle döndü. Gurdweill kahveyi donuk hareketlerle içti, durdu ve tekrar içti, bu arada yaşlı kadın, sanki küçük bir çocuğu ya da bir hastayı hepsini içip içmediğini görmek için gözetliyormuş gibi yanında duruyordu. Sonra, masa-

dan fincan kırıklarını alarak odadan ayrıldı. Gurdweill bir süre orada şapkası ve paltosuyla oturmaya devam etti, sonunda ayağa kalkıp lambayı söndürdü ve aşağı inip caddeye çıktı.

Saat yaklaşık olarak altıydı. Kaldırım narin bir kar tabakasıyla kaplıydı. Soğuktu ama kar durmuştu. Gurdweill sanki bir randevuya zamanında yetişmek için acele ediyormuş gibi canlı bir şekilde dışarı çıktı. Praterstern'e vardığında tramvay durağında bekledi. Gizli bir gücün etkisiyle bir yerlere gitmeye zorlanmıştı, neresi olduğunu bilmiyordu ve gelen ilk tramvaya bindi. Başı omuzlarının arasına gömülü ve paltosunun yakası kalkık halde bir köşeye büzüldü. Alnının üzerine çekilmiş şapkanın altındaki yüzü kırışmış, çökmüştü ve iki günlük kirli sakalla kaplıydı; donuk gözleri karşısındaki yolcunun bacaklarına dikilip kalmıştı. Her bir siniri gerilmiş halde, tramvay tekerlerinin rayların üzerinden geçişini dinledi, en ufak çatırtı ve gıcırtıya, kondüktörün düdüğündeki *staccato* patlamalara kadar. Ve bunu yaparken de istasyonları saydı: Şimdiye kadar yedi. Sonra başını kaldırdı ve büyük bir güçlükle Schwarzenbergplatz'ı tanıdı. Çıktı ve istemsizce 71 numaralı tramvayın durağına yürüdü. Fazla beklemesi gerekmedi, ama gidilecek yol çok uzundu. Yolcular teker teker indi: Banliyö sona erdi, kimsenin daha uzağa gitmeye ihtiyacı yoktu. Şimdi vagon şiddetle sallanıp sarsılarak rayların üzerinde sağır edici bir hızla ilerlemeye başladı; kendisi pek farkında olmasa da geriye kalan tek yolcu Gurdweill'dı. Tramvay sonunda, pencere camlarını zangırdatarak, titreyerek durdu. Kondüktör, "Son durak" diye haykırdı ve Gurdweill yerinden fırlayıp tenha ve geniş aralıklarla yerleştirilmiş birkaç sokak lambasıyla gelişigüzel aydınlatılmış bir park alanına indi. Bir an sanki hangi yöne döneceğine karar vermeye çalışır gibi hareketsiz durdu, sonra dümdüz, tramvay yönüne doğru yürüdü. Etrafta in cin top oynuyordu. Burada buz gibi rüzgâr engelsiz esiyor, karı hafif sütunlar halinde kaldırıyordu. Şehrin uğultusu uzaklardan kulaklarına, sürüklenen kar kadar zayıf bir halde ulaştı ve tramvay yoluna koyulmadan önce yakınlarda bir iki defa gıcırdadı. Ve sonra sessizlik oldu, sanki kendine ait bir sese sahip bir sessizlik. Gurdweill tıpkı biraz önceki boş tramvay gibi zaman zaman sallanarak, doğrudan parkın or-

tasına yürüdü. Yaklaşık iki yüz adım sonra kendisini Merkez Mezarlığı'nın girişinde buldu. Giriş kapısı kapalıydı ve adam boyundan daha yüksek bir taş duvar mezarlığın etrafını çeviriyordu: Pek çok uyuyan neslin ikamet ettiği engin, sessiz şehir. Tek bir lamba yarım daire şeklindeki sundurmaya hafif bir ışık veriyordu. Gurdweill giriş kapısını ve yanındaki alçak kapıyı açmaya çalıştı, ama kilitli olduklarını gördü. Sonra, kapının şans eseri açılabileceğine dair belli belirsiz bir umutla sundurmanın önünde aşağı yukarı yürümeye başladı. Uzakta bir köpek durup sonra aralıklarla tekrar başlayarak havlamaya koyuldu. Bir aşağı bir yukarı yirmi dakika kadar yürüdükten sonra fikrini değiştirdi ve başka bir geçit bulabilmek umuduyla duvarların etrafını dolaşmaya başladı. Ama duvarın sonu gelmiyordu ve tamamını dolaşmak için gereken gücü asla bulamayacağını kısa zamanda fark etti. Aynı yolu geri gitti ve yine ana girişin önünde durdu. Eğer biri ona ne beklediğini sorsaydı, ne cevap vereceğini kesinlikle bilemezdi. Öyle görünüyordu ki nerede olduğunu bile bilmiyordu. Yolculuğu bilinçsizce, hipnotik transın eşiğinde yapmıştı. Sadece burada başına korkunç bir şey geldiğini biliyordu ve bunun ruhuna düşen gölgesi onu durmaksızın yakıyor ve incitiyordu. Burada, olayın geçtiği sahnede, sorunları onarmak, silmek, değiştirmek, bir şeyi eski haline getirmek belki hâlâ mümkün olabilirdi. Ve olmak üzere olan, sonraki birkaç dakika içinde kesinlikle olacak olan bir şeyi bekledi. Ama hiçbir şey olmadı. Bir saat boyunca bekledi ve hiçbir şey olmadı. Ve birdenbire, sanki ilk sefermiş gibi, ne şimdi ne de gelecekte, artık hiçbir şeyi onarmanın mümkün olmadığı gerçeği, bu kahredici kesinlik içine işledi: Lotte gerçekten ölmüş ve buraya, bu sabah gömülmüştü, şu andan itibaren de her şey umutsuzca ve geri çevrilemez bir şekilde bitmişti... Acımasız bir korku onu ele geçirerek soluğunu kesti. Bir an olduğu yerde kalakaldı ve sonra hayatını kurtarmak için şehre doğru koşmaya başladı. Tökezleyip düştü, ayağa kalktı ve ilk tramvay durağını çoktan geçtiğini fark etmeden koşmaya devam etti. Banliyö caddelerine, ilk sıra evlerin arasına ve tek tük ucuz kafe ya da tavernalara gelene kadar durmadı. Durdu ve sanki takip edilmediğinden emin olmak istermiş gibi hızlıca etrafına bakındı. Birdenbire koşması-

nın deliliğini ve saçmalığını fark etti ve bir kez daha bir korku çarpıntısı duydu, ama bu sefer başka bir korkuydu bu, dışındaki birinden değil kendinden duyduğu – o en ufak bir direniş gösteremeden her esen rüzgârın onu istediği gibi örseleyebilmesinden duyduğu korku. Kurşun yığını kadar ağır başında hafif bir ağrı duydu. Yerden bir avuç kar alıp alnına bastırdı. "Ah, ben deliyim, deliyim!" diye inledi yürürken, ama şimdi akşam yürüyüşüne çıkmış biri gibi sakince yürüyordu. Düşünmeden küçük bir restorana girdi, bir şeyler yedi ve sonra en yakın tramvay durağına yürüyüp eve gitti.

Otuz Dördüncü Bölüm

Ertesi sabah, günlerden cumartesiydi, hiçbir ışık kıvılcımının sızamadığı kadar derin bir sersemlik içinde, tek kelime etmeden ve ona bakmadan, bir uyurgezer gibi karısının emirlerini yerine getirdi. Thea çıktığında tekrar soyundu ve her nedense, onun bedeninin sıcaklığını halen koruyan yatağına uzandı. Uyuyakaldı ve vücudu hasta, aşırı uykunun bitkinliğiyle uyuşmuş halde karıncalanarak ve ayaklarını sanki pamuktan yapılmış gibi hissederek ancak öğleden sonra saat üçte uyandı. Yıkanıp giyindikten sonra mecburi hareketsizliğin sıkıntısıyla doldu. Yapacak hiçbir şeyi, gidecek hiçbir yeri yoktu; zerre kadar ilgi duymadığı uzak bir köyde saatlerce tren beklemek zorunda kalan bir gezgin gibi. Son iki gündür aniden ve tahrip edici şekilde zaman zaman alevlenen acının keskinliği bir ölçüde hafiflemiş ve yerini her şeye yönelik tam bir kayıtsızlık ve ilgisizlik almıştı. Lotte artık yaşayanlar arasında değildi; bu artık onun için oldukça açıktı. Ve bu kesinlik ruhuna ağır bir taş yığını gibi oturmuş, onu yere bastırıyordu. Neyle ilgili olduğunu ya da kararın ne yönde olacağını bilmeden, çok önemli bir şeyin kararlaştırılmak üzere olduğunu hissetti. Aynı zamanda onu bir an bile terk etmeyen bir suçluluk duygusunun etkisi altındaydı ve farkında olmadan, bu suçun kefaretini alınmak üzere olan kararla ödeyeceğini umuyordu.

Bir süre gittikçe artan bir sabırsızlıkla odanın içinde dolandı ve sonunda dışarı, caddeye çıktı. Alacakaranlık çöküyordu. Dünkü kardan eser yoktu. Kaldırım ıslaktı; havada içe işleyen

bir soğuk vardı ve rüzgâr, oturmamış pencere camlarını takırdatarak ve mağaza levhalarını dans ettirerek caddede güçlükle ilerliyordu. Bir yandan yatay yağmur demetleri yüzüne kesik kesik çarparken, Gurdweill etrafına hiç dikkat etmeden caddelerden aşağı doğru telaşla yürüdü. Kanalı geçtiğinde, kara, çırpıntılı suya kısa bir bakış attı ve hemen tekrar yüzünü çevirdi, sanki manzarada son derece nahoş bir şey varmış gibi kasten gözlerini kaçırdı. Hatta farkında olmadan, suyu ardında bırakana kadar adımlarını hızlandırdı. Omuzları düşük, zihni bomboş, Innere Stadt'ın labirentine doğru uzun adımlarla ilerledi. Birden kendisini Herrengasse'de buldu ve tüyleri diken diken oldu. Kafeye bakmak için başını çevirmeden karşıdan karşıya geçti, Burgtheater'ı ve Parlamento'yu arkada bıraktı ve Lerchenfelder Strasse'ye döndü. Şehir çoktan gecenin, sokak lambalarının ışığıyla bozulan karanlığına gömülmüştü. Gurdweill, Myrtengasse'ye vardı ve o sokağa girdi. Bu, bir taşra kasabasından kaldırılıp bir bütün olarak buraya nakledilmiş gibi duran kısa, cansız bir sokaktı. 15 numaranın, Lotte'nin evinin önünde durdu. Bir an kararsız gibi göründü, sonra caddenin öte tarafına geçip gözlerini ikinci katın pencerelerine dikti. İkisi aydınlıktı, bunlar Gurdweill'ın hesaplarına göre salonun pencereleriydi. Uzun süre orada durup iki pencereyi izledi. Bir iki defa yukarı çıkma isteğine kapıldı. Lotte, üzeri çiçekli, mavi ipek kimonosuna sarılmış, koltukta uzanıyor ve kitap okuyor olmalı. Hatta belki de birkaç gün önceden orada duran Arthur Merling'in, hayır, Lerchner'in (o lanet adı hiç doğru söyleyememişti) o kitabını. Belki her şeye rağmen iyi de bir kitaptı! Çay ve küçük kekler ikram ederlerdi, çaydan nefis bir duman yükselirdi ve hava uzak, erken bir ilkbaharın hoş kokulu meltemleriyle dolu olurdu, fevkalade ve tarifsiz bir şey için, var olmayan bir şey için dokunulabilecek kadar yakındaki Lotte için, kendi kendisi için arzuyla dopdolu ve... Ve o son defa Lotte'nin ona gitmekten bahsetmesine gelince... Bu onu neden durdursun ki... Gurdweill böyle bir şeyden alınmayacaktı! Sonra Lotte üzülmüştü – bu tamamen onun suçuydu! Ama şimdi her şeyi yoluna koymaya geliyordu! Şimdi onun için gün gibi aşikârdı ki hep sevdiği sadece ve sadece oydu! Bunun için herhalde Lotte ona düşmanlık bes-

lemeyecekti! Şimdiye dek ne düşündüğünü bilmiyordu, kördü... O orada gözlerini tavana dikip yatmasa... Şu andan itibaren hep beraber olacaklar ve hiçbir şey onları asla tekrar ayırmayacaktı...

Bu düşünceler zihninde, karmakarışık bir şekilde, adeta aynı anda titreşti. Ve birdenbire hem endam hem de yürüyüş tarzı açısından Lotte'yi andıran ya da en azından Gurdweill'a öyle gelen bir kız Myrtengasse'ye doğru döndü, onu gören Gurdweill'ın neredeyse kalbi duruyordu. Ve ne garipti ki, Gurdweill o anda kızın gerçekten de Lotte olması ihtimaline karşı birdenbire dehşete kapıldı... Kız daha yakına geldiğinde Gurdweill elinde olmadan, öyle kuvvetle irkildi ki kız ona bakmak için döndü. O zaman onun kesinlikle Lotte olmadığını gördü, hayal kırıklığı ve çaresizlikle Lerchenfelder Strasse'ye geri yürümeye başladı. Şimdi durmadan, ince, kederli bir yağmur yağıyordu. Birden Gurdweill müthiş bir aciliyet hissine kapıldı; sanki bir şey kaçırmaktan korkuyormuş gibi mümkün olduğunca çabuk eve gitmek istedi. En yakın tramvay durağına koştu ve tramvayın gelmesini sabırsızlıkla bekledi. Yol boyunca evden ayrılırken almayı aklına koyduğu şeyin ne olduğunu hatırlamak için kafasını yordu, ama nafile. Sonunda çaresizlikle pes etti.

Odasında lambayı yaktı ve alışkanlıkla sobanın ateşine bakmaya gitti. Saat yaklaşık olarak yediydi. Yağmur pencere camını bir sinek sürüsü gibi dövüyordu. Evde, birdenbire bastıran açlığını yatıştırmak için bir dilim ekmekten başka hiçbir şey yoktu. Mutfağa gidip demliğin altını yaktı ve birkaç dakika sonra kapağı açık sobanın önünde oturmuş, ekmeği sade kahve fincanına batırıyor ve hiçbir tat almadan çiğniyordu. Bitirdiğinde ateşe odun attı, sobanın kapağını kapattı ve pencerenin yanına gitti. Şimdi sadece caddedeki su birikintilerinin sıçramasından fark edilebilen yağmur onun büyük kayıp hissini kuvvetlendirdi. Geriye dönerken lavabonun üzerindeki aynaya öylesine göz attı. Odanın üst yarısının gaz lambasının gölgeliğinden ötürü gölgeler içinde kaldığını ve bir yabancının yüzü gibi algıladığı kendi sert, çökmüş ve tıraşlı yüzünü gördü, yüzü ona o kadar nahoş geldi ki gözlerini kaçırmak zorunda kaldı. Kanepeye uzandı ve farkında olmadan sezdiği bir şeyi gerginlikle beklemeye koyuldu. Aynı zamanda Thea'yla olma konu-

sunda belirgin bir isteksizlik duydu. Şimdi onunla aynı odada olmaya dayanamıyordu. Lotte'nin ölümünden beri içindeki bir şey ona karşı ayaklanmış, dışarıdan görünmese de bir şey patlamıştı ve Gurdweill bunu yeni yeni fark etmeye başlıyordu. O anki sersemliği içinde düşünemez halde olduğundan, onu pek de düşünmedi, ama ne zaman görüntüsü aklına gelse içinde ilkel, hayvani bir öfke kabarıp soluğunu yaktı, kalp atışlarını düzensizleştirdi. Tüm varlığı ona karşı ayaklandı. Ve ona karşı net, mantıklı koşullar içinde kesin bir yargıda bulunmamış olsa da tüm talihsizliklerinin sorumlusunun o olduğunu ispat gerektirmez, sezgisel bir kesinlikle biliyordu; bebek onun yüzünden ölmüştü, Lotte onun yüzünden ölmüştü ve diğer her şey onun yüzündendi. Gurdweill çok yakın bir gelecekte aralarında bir şey olacağını iliklerine kadar hissetti; dünyada bu olmak üzere olan şeyi durdurabilecek hiçbir kuvvet yoktu ve bekledi. Ne beklediğini bilmeden bekledi.

Son birkaç gündür başına gelenlerden ötürü bitkin ve harap halde, ne tek bir kasını oynatabiliyor ne de orada yatmaya dayanabiliyordu. Koltuktan fırladı ve odada bir aşağı bir yukarı yürümeye başladı. Birden boğulduğunu hissetti ve pencereyi ardına kadar açıp, soğuk, ıslak havanın odanın içine dolmasına izin verdi. Dışarı doğru eğildi ve yağmurun durmuş olduğunu gördü, her nedense bu onu birazcık rahatlatmıştı. Geceyi dikkatlice dinledi, gecenin bu saatinde oldukça azalmış, uzak şehir uğultusunu sanki bir deniz kabuğundan dinlermiş gibi duydu ve tekrar pencereyi kapattı. Masaya oturup çekmeceden temiz bir kâğıt, kalem ve mürekkep çıkardı. Zihninde ayrı ayrı ifadeler koşuşturmaya başladı ama bir sonraki an yaptığı şeyin deliliğini fark ederek varlığının köklerine kadar dehşete düşmüş halde sandalyesinden fırladı. Hararetle paltosunu giymeye başladı.

O anda koridor kapısının açıldığını duydu ve şöyle diyen Thea'nın sesini tanıdı: "Bir dakika. Lambayı yakıp size yolu göstereceğim!" Thea odanın kapısını pat diye açtı. "Ah, evdesin! Bir ziyaretçi getirdim."

Karısı Franzl Heildelberger'i odaya alırken, Gurdweill her nedense tekrar paltosunu çıkarmaya başladı. Heidelberger derhal ceplerinden ince, krem rengi kâğıda sarılı iki şişe çıkardı,

gürültüyle masanın üzerine koydu ve odanın ortasında durup gözlerine inanamayan Gurdweill'a şöyle dedi:

"Evet, Herr Doktor, sizi görkemli mekânınızda ziyaret etmekten büyük memnuniyet duydum!"

Ve hemen ekledi, sanki özür dileme ihtiyacı duymuş gibi:

"Frau Barones beni caddede görüp davet etti ve ben de, deyim yerindeyse, bu fırsatı değerlendirdim."

Ve manidar bir gülümsemeyle bıyığını burdu.

"Neden orada öyle aptal gibi dikiliyorsun?" Thea, üst kıyafetlerini çıkarırken onu azarladı. "Herr Heidelberger'in paltosunu as! Sobayı yaktın mı? Git bardakları getir! Ve kahve yap!"

Çoktan biraz sarhoş olduğu belli olan misafir, masanın yanındaki sandalyeye çöktü ve onaylayarak sırıttı:

"Frau Barones haklı. Birazcık boğazımızı ıslatmak istiyoruz. Yanımızda birkaç güzel şey getirdik, hee-hee!"

Gurdweill donuk hareketlerle büyük bardakları lavabonun altından alıp masanın üzerine koydu. Daha önce dışarı çıkmadığı için üzgündü. Şimdi o şansı kaçırmıştı.

Misafir şöyle dedi:

"Seni çok uzun zamandır görmedik Herr Doktor. Arkadaşlarını unuttun, ha? Gustl da gece gündüz seni soruyor!"

"Meşgulüm" diye mırıldandı Gurdweill isteksizce.

"Ama yine de! Hep derim ki, arkadaş arkadaştır! Mazeret yok!"

Thea yanında getirdiği paketi masanın üzerine koydu ve açtı; içinde çaça balığı, salatalık turşusu, sosis ve ponçik vardı.

"Tirbuşonu getir!" Thea kocasına emretti.

"Gerek yok!" Heidelberger araya girdi. "Benim tirbuşonlu bir çakım var!"

Ve şişelerin tıpasını çıkarmaya başladı: Bir şişe "Three Star" konyak ve tozlu etiketinde 1905 yılının okunduğu, bir şişe eski beyaz Bordeaux şarabı. Bunu zafer edasıyla Gurdweill'a gösterdi:

"Görüyorsun, yirmi yıllık! Harika olmalı!"

Thea bardaklara konyak koydu, kocasına da bir bardak doldurdu.

"İç, aptal!" diye azarladı onu, Gurdweill kendini iyi hissetmediğini söyleyip içmemek için müsaade istemeye çalışınca.

Tadı acı ilaç gibi gelen içkiden zorunlu bir yudum aldıktan sonra bardağını masaya koydu. Bunu, sanki harcayacak bir dakikası bile yokmuş gibi ayağa kalkarken yaptı. Thea ve Heidelberger yarısı dolu bardaklarındaki konyağı bir dikişte bitirdiler.

"Fena değil!" dedi Thea, bir parça sosis yutarken.

Sonra kocasına:

"Kahve nerde? Git ve derhal hazırla! Güzel ve sert olsun!"

Gurdweill itaat etti. Birkaç dakika sonra mutfaktan kahve demliğiyle geldi ve masanın üzerine koydu. Sonra kanepeye çekilmek istedi, ama karısı bırakmadı.

"Burada bizimle otur! Ve iç!" Thea kafasıyla Gurdweill'ın bardağını işaret etti.

"So-sonra içerim" diye kekeledi Gurdweill.

"Bizi utandırmamalısın Herr Gurdweill! Gustl'ın burada olmaması ne yazık. Eğer bilseydi, dörtnala koşturarak gelirdi, biz de dörtlü olurduk! Gustl, Herr Doktor'un büyük bir hayranı, hee hee!"

"Ya Lotte?" Kendisine sandviç yapan Thea birdenbire kocasına döndü. "Her şeyden bezmişti, öyle mi? Mutsuz bir aşk hikâyesi belki de?"

Kan Gurdweill'ın beynine sıçradı. Sakin ama kararlı bir sesle şöyle dedi:

"Lotte'yi rahat bırak. Senin onun hakkında konuşmanı istemiyorum!"

"Peki neden kıymetlim? Eğer o, o kadar aptaldıysa! Layığını buldu, aptal budala! Neden bana o sığır gözlerinle bakıyorsun, sanki beni canlı canlı yemek ister gibi? İstiyorsan sen de ona katılabilirsin! Dünya ikiniz olmadan da gayet güzel dönmeye devam eder! Ve eğer bu onu mutlu edecekse beni ne kadar mutlu edeceğini bir hayal et!"

"Senin... sen iyi edersin..." diye başladı Gurdweill titreyen bir sesle ve cümlesini yarım bıraktı.

"Ne? Ne? Açık konuş ve sığır gibi melemeyi bırak! Hayata Herr Heidelberger! Sağlıklı ve cesur olana!"

Gurdweill sessizce başını eğdi.

"Buyrun Herr Heidelberger!" Thea ponçikleri ve sosisi ona doğru itti.

Misafir hiç nazlanmadı. Konyağından büyük bir yudum daha aldı ve sunulan mezeleri yedi.

"Herr Doktor birazcık hüzünlü görünüyor. Buna değmez! Hep derim ki: Üzüntülü olmak istiyorsanız ben yokum! Erkek bir canavar değildir! İşte buyrun!"

Ve kısa bir duraklamanın ardından:

"İşte, bir içki iç, kendini daha iyi hissedeceksin!" Gurdweill'ın omzuna vurdu. "Frau Barones'e bak, örneğin! Erkeklerin ondan öğrenecekleri var! Üstelik sadece bir kadın!"

Sonra şarap koydu. Gurdweill karısını kışkırtmamak için onun da tadına baktı. Uzaklarda bir yerlerde olduğunu hayal etti; bu iki yarı sarhoş insanın ona karşı birlik olduğu buradan başka herhangi bir yerde. Thea'nın ve Heidelberger'in suratları kızarmıştı. Tenleri yüzlerine suni olarak yapıştırılmış ince bir zara benziyordu ve zaman zaman sanki yerine yapıştırmak ve çıkmasını engellemek için elleriyle ovuşturuyorlardı. İkisi sersemlemiş kafalarıyla içmeye, yemeye, gevezelik edip gülmeye devam ederlerken Gurdweill uzaklaştı ve gidip kanepeye oturdu. Oda sigara dumanıyla bulutlanmıştı. Thea boğucu olduğunu söyledi, ama kocasının pencereyi açmasına izin vermedi. Ayağa kalktı ve bluzunu çıkarıp, kolları ve omuzları açıkta, iç etekliğiyle kaldı.

"Doğrusu oldukça yakışıklısınız Herr Heidelberger, ha, ha!" diye haykırdı ve adamın kucağına atlayıp, gür bıyığını burmaya başladı.

Gurdweill sanki sırtına ağır bir darbe almıştı. Kara bir şey önünde sersemlemiş bir halde dönmeye başladı. Bir an gözlerinin onu yanıltmış olduğunu umdu. Ama hayır! Thea gerçekten de onun kucağında oturuyordu – Thea, onun karısı, bu Heidelberger'in kucağında! Gurdweill gürültüyle ayağa fırladı.

"Ne oluyor Rudolfus?"

"Be-bence... sıcak... pencereyi açmamız gerekmez mi?"

"Hayır! Gerek yok!"

"Geç oldu..."

"Ne olmuş? Çok zaman var! Git, bize biraz şarap koy, acele et!"

"Neden? Zaten çok içtiniz..."

"Koy dedim, salak!"

Şişeyi aldı ve koydu.

"Daha fazla! Doldur onları! Ağzına kadar! İşte öyle! Şimdi buraya getir! Sağlığına tatlım!" çılgınlar gibi gülerek Heidelberger'e döndü.

Gurdweill pencerenin yanına gitti ve dışarıya, sessizlikle buz kesilmiş caddeye, karşıdaki otelin karanlık pencerelerine baktı, ama sırtı odaya dönük duramadı. Yine döndü ve karısının çıplak kolunun çoktan Heidelberger'in boynuna dolandığını ve ötekinin suratının da sarhoş bir sırıtmayla çarpıldığını gördü. Bağırmak istedi, sessizce bağırmak, onları ayırmak için bir şeyler yapmak ama uzuvları aynı bir rüyadaki gibi ona itaat etmeyi reddetti. Büyülenmiş gibi ayağa kalktı ve seyretti. Gözlerini onlardan alamıyordu. Ve bu manzara karşısında hissettiği ıstırabın orta yerinde, bir meyvenin içindeki çekirdek gibi, sapkın bir zevkin tohumları vardı. Thea'nın Heidelberger'in dudaklarına uzun bir öpücük kondurduğunu gördü. Sonra kucağından kalktı. Gurdweill lavabonun yanına gitti, tırbüşonunu sürahide ıslatıp alnında ve yüzünün geri kalanında gezdirdi.

Heidelberger gürültüyle ayağa kalktı.

"Geç olmuş olmalı. Gitsem iyi olur."

"Neden? Burada bizimle kalın. Yorgunsanız hemen yatabilirsiniz."

"Ama burada benim için yer yok! Hem Herr Doktor..."

"Herr Doktor her zamanki gibi kanepede yatacak."

Ve emreden bir ses tonuyla:

"Herr Doktor, Herr Heidelberger'in yatağını yap! Acele et!"

Ve Gurdweill boyun eğdi. Yatak takımlarını aldı ve bir yığın halinde kanepeye fırlattı ve karısı yatmadan önce hep yaptığı gibi yüzünü yıkarken Gurdweill onun yatağını yaptı.

Misafir Gurdweill'a tuvaletin yerini sordu.

"Git ve ona nerede olduğunu göster!" dedi, besbelli alkolün etkisinden kurtulmuş olan Thea. "Git, lambayı al – hayır, bekle! Kibrit yeter!"

Gurdweill onu koridordan aşağı geçirdi ve bekledi. Bir an aklına çılgın bir düşünce geldi; onu dışarıdan kilitlerse bütün gece mecburen orada kalırdı... Farkında olmadan elini panto-

lon cebine soktu ve eline, ilk başta ne olduğunu anlayamadığı sert bir cisim geldi. Uzun bir şeydi. Ne piposu ne de kalemdi: Kalınlığı ve keskinliği ikisi de olamayacağını gösteriyordu; tam olarak ne olduğunu bilmek önemliydi. Birden bunun birkaç hafta önce satın almış olduğu, sert, kahverengi, kemik kulplu çakı olduğunu hatırladı ve parmakları kasılarak etrafını sardı. Bu bıçak ve belirsiz bir şey arasındaki bağlantı zihninden geçti, ama sanki aniden bir perde indi ve Gurdweill zihninden savuştuğu sırada tam da keşfetmek üzere olduğu o önemli şey konusunda pişmanlık hissiyle kalakaldı. Odaya geri döndüklerinde Thea çoktan yıkanmayı bitirmişti ve üzerinde yeşil iç etekliği, dudaklarında sigarasıyla odanın içinde bir aşağı bir yukarı dolanıyordu.

"Kıyafetlerini buraya, sandalyenin üzerine koyabilirsin" dedi Heidelberger'e.

Öteki yavaşça soyunup yatağa girdi, çarpık, sarhoş bir gülümseme şiş suratına oturmuştu.

Gurdweill koltuğa oturdu.

"Sen yatmıyor musun?" diye sordu karısı. Ama bir cevap alamadı. Gurdweill, yatak takımları yığını solunda, yatağın başında, kıpırdamadan oturdu, gözleri boş boş önüne bakıyor, hem görüyor hem de görmüyordu. Bir düşünce zihnini bulandırdı: "Şimdi bir şey olacak, şimdi bir şey olacak..." Boş şişeler, bardaklar, kahve demliği, artık yemekler masanın üzerinde dağınık bir vaziyette duruyordu; boş çaça balığı konserve kutusu Gurdweill'a en yakın olan köşedeydi ve sanki bir şeyin ya da ötekinin sembolü gibi ilgisini celbediyordu. Hava sigara dumanı ve hazmedilme aşamasındaki alkolün ekşi kokusuyla doygundu. "Belki çoktan uyumuştur ve o zaman da..." Onun uyumuş olmasını istiyor, sonra yine uyumamış olmasını istiyordu; böylece ne olması gerekiyorsa tam manasıyla olacaktı. Farkında olmadan Thea'nın eylemlerini ve hareketlerini önceden sezdi ve adeta onları yönlendirdi. Karşısında, masanın öte tarafında dururken ona bakmadan iç etekliğini çıkardığını ve sandalyenin arkasına astığını gördü. Sonra korsesini çıkardı, göğüslerini elleriyle kavradı, göz ucuyla yatağa baktı, yüzünde çarpık, fena bir gülümsemeyle onları yine serbest bıraktı. Gurdweill tüm bunları

sanki caddenin karşısındaki evde yaşanıyormuş gibi belirli bir mesafeden gördü; hem yeteri kadar net hem de onu durdurmak için en ufak bir hareket yapmasını önleyen iki pencerenin ve aradaki caddenin genişliğinin kati engelinden geçerek. Thea bir an orada çırılçıplak durdu. Bardaklardan birindeki şarap artığını kafasına dikti. Sonra masanın üzerinden aldığı sigara izmaritinden son bir nefes çekti ve izmariti kül tablasında ezdi. Tüm bunları çıplakken yaptı. Her zamanki bir düzene uygun hareket ediyormuş gibiydi. Şimdi yatağın yanında daha önceden hazır ettiği geceliği aldı, çamaşırdan sonra halen katlı duran turuncu bir gecelikti bu, ve başından geçirdi. Yüzündeki bir erkeği tek başına katil edebilecek şeytani gülümsemeyle Gurdweill'a yan gözle baktı, masaya doğru bir adım attı, eğildi ve üfleyip lambayı söndürdü. Alev aniden parlayarak odanın havasını dalgalandırdı ve söndü. Bir anda göremez oldular. Kanepedeki adama bir ürperti geldi, ama taşa dönmüş gibi oturmaya devam etti. Sessizlik yetmiş kat arttı. Sessizliğin içinde, çıplak ayakların, bir farenin yavaşça koşuşuna benzeyen hafif adımları ve yataktan gelen, sesten çok sesin soyut düşüncesini andıran hafif, kısık gıcırtı duyulabiliyordu. Yatakta yumuşak bir hışırtı, bir devinim oldu – duyumsanamaz titreşimleri Gurdweill yine de epey açıkça yakaladı ve sonra bir anın, sessizliğin en küçük parçası, bir trenin uzak düdüğüyle sanki boş bir çerçevenin içine dağılıverdi. Gurdweill, vücut ölçülerine göre yapılmış bir demir kalıba hapsedilmiş bir adam gibi oturuyordu. Kalbi her, her uzvunda ayrı atıyordu, kollarında, bacaklarında, kafasında... Her an hareketsiz bedeninden kurtulup ayrılıverecekmiş gibiydi, sonsuza dek kaybolana kadar gecenin karanlığının içinde sağır bir gökgürültüsü gibi gürleyecekti. Ve şimdi de kulağı yataktan gelen boğuk bir ses yakaladı. Garip, gizem dolu, ölüm kadar bunaltıcı ve korkutucu bir şey odaya dalarak sonsuza dek süren, asla durmayacak bir şeye yol açtı. Kanepede oturan adamın yaşam özü çok büyük, görünmez bir el tarafından aniden bedeninden çekip alındı. Bedeni sanki havadan oluşuyormuş gibi birden çok hafifledi; genişleyip sınırlarını aşıyor ve geri kalan dünyanın havasıyla birleşiyordu. Kalbi durdu. Dengesini kaybedip geriye doğru kanepeye düştü.

Orada ne kadar süre uzandığını bilmiyordu. Belki bir an, belki de bütün bir gün... Her halükârda, uyanıp kendine geldiğinde ilk fark ettiği gece olduğuydu; kara ve sessiz. Daha sonra kulakları keskinleştiğinde, yatak tarafından gelen hafif, zar zor duyulabilen bir nefes işitti. "Evet" dedi kendi kendine, uyanık olduğunu doğrulamak için, "şimdi gece ve Thea uyuyor." Düştüğü yerde sırt üstü uzandı, ayakları yere doğru sallanıyordu. Onları garip şekilde ağır hissediyor ve zar zor hareket ettirebiliyordu. Bitkinliğini yendi ve doğruldu. Doğrulur doğrulmaz, birkaç dakika önce olan şey tüm dehşetiyle çarptı ona. Ve uyumadığını kendi kendine ispat etmek için bitkinlikle ayağa kalktı, yatağa yürüdü ve üzerine eğildi. Bir an karanlığın içinde gözlerini zorladıktan sonra pencerenin tarafında Thea'nın başını oldukça net bir şekilde çıkardı, yanında ise başka bir baş, bıyıklı yüzü tavana dönük... Franzl Heidelberger'in yüzü vardı. Şüpheye yer yoktu: Hepsi doğruydu! Gurdweill dehşetle geriye döndü, kapının yanındaki sehpadan şapkasını ve paltosunu istemsizce alıp koşarak kapıdan çıktı.

Otuz Beşinci Bölüm

Kapıyı açıp dışarı çıktı ve ne yaptığını bilmeden soğuk, boş caddelerde hızlı hızlı yürümeye başladı. Aklından dur durak bilmeden sadece tek bir düşünce geçiyor, onu gittikçe daha fazla tahrik ediyordu: "O bana bunu yaptı!" Bir saat üçü vurdu. "Saat üç oldu bile ve o bana bunu yaptı!" Heinestrasse ve Taborstrasse'nin köşesindeki kanalizasyon arabaları boğucu, pis bir koku yayıyordu, ama Gurdweill yanlarından geçerken bunu hiç fark etmedi. Taborstrasse'de, Obere Augartenstrasse'de, koşarken, ellerini sallarken, hatta belki yüksek sesle konuşurken görülmeliydi. Sonunda kendini Ulrich'in yaşadığı Rembrandtstrasse numara 18'de buldu. Ayakları, sanki sahipleri için burada bir sığınak arıyormuş gibi evin önünde kendiliğinden durdu. Gurdweill durup ona tanıdık gelen eve baktı ve ancak bir süre sonra arkadaşının apartmanının önünde durmakta olduğunu anladı. Kapının önünde, sanki birini bekliyormuş gibi bir aşağı bir yukarı yürümeye başladı. Adımları boş caddede ritmik bir sesle tınlayarak, tok bir yankı doğurdu. Kâbusu andıran düşünceler vahşi canavarlar gibi üzerine atıldı, bir adama aklını kaçırtabilecek düşünceler. Bu kadınla tanışmasından beri içinde gömülü tuttuğu her şey, kalbinin derinliklerinde hep bildiği ve bilinç eşiğini geçmesine izin vermediği her şey, bir barajın kırık duvarından hızla fışkıran sel akıntısı gibi şimdi bilincine hücum ediyordu. Her şey, her şey doğruydu! Yalan söylemeyen işaretler yoluyla hep bildiği her şey, arkadaşlarının imaları, yabancıların dedikoduları – hepsi doğruydu! Ve sadece tahmin ettikleri – on-

lar da doğruydu! Şu andan itibaren tek bir ayrıntıyı bile inkâr etme umudu kalmamıştı. Gurdweill Rembrandtstrasse numara 18'in önünde bir aşağı bir yukarı yürüdü ve kendi kendine, neredeyse yüksek sesle konuştu... Herkesle! Hiçbir ayrım gözetmeksizin! Onlarla tanıştığı ilk günden itibaren! Gözlerinin önünde, kimisini onunla konuşurken ya da yürürken şöyle bir gördüğü, kimisini asla görmediği bir erkekler lejyonu belirdi: Her biri dev gibiydi, her biri onu işaret ederek ve onu küçümseyerek gülümsüyordu. Ve bebek, şimdi gün gibi açıktı ki, onun değil, patronu Dr. Ostwald'indi. Martin onun oğlu değildi! Ve onun ölümünden Thea sorumluydu, sadece ve sadece o! Ona düzgün bir annenin davranacağı gibi davranmamıştı! O olmasaydı bebek bugün halen hayatta olurdu! Ve Lotte'yi de o öldürmüştü! Sadece ve sadece o! Dünyada Gurdweill'a canı gibi yakın her şeyi o öldürmüştü! Gurdweill bir kez daha, ortak hayatlarının yabani, karşılıksız, aşağılayıcı zulmünü iliklerine kadar hissetti. Thea tek başına onun ruhunu ezmiş, hayatını mahvetmiş, onu aciz bir insana çevirmişti! Ve ne için? Neden bunu yapmaya ihtiyaç duymuştu? Gurdweill onu o kadar çok severken! Ve nihayet, şimdi orada yabancı bir adamla yatıyordu – kendi odasında.

Ve sanki bunun dehşetini ancak şimdi fark etmiş gibi birdenbire tuhaf bir korkuyla beraber sonsuz bir çaresizliğe kapıldı ve arkasına bakmaktan çok korkarak, dosdoğru caddeden aşağıya doğru koşmaya başladı. Augarten Köprüsü'nden koşarak geçti, aklına birdenbire delice içeri girip korunma ve yardım isteme fikrinin geldiği Polis İstasyonu'ndan sağa döndü. Ama bu fikirden hemen vazgeçti. "Polis olmaz!" dedi yüksek sesle ve koşmaya devam etti. Küçük bir ara sokağın girişinde, uzaktan bir otel kapısının üzerindeki ışığı gördü ve oraya sığınabileceği aklına geldi. Yukarı çıktı ve zili yüksek sesle çaldı.

Bir süre sonra uykulu bir hizmetli onu ikinci kattaki küçük bir odaya götürdü. Köşede demirden bir soba vardı, ama yanmıyordu. Gurdweill yatağın üzerine oturdu ve uzun süre hareket etmeden kaldı. Ciddi bir karara varmış gibi birdenbire kalktığında saat beş civarı olmalıydı, mavi beyaz çizgili yorganı yatağın başına iterek örtüyü dikkatle inceledi. Yeterince temiz görünüyordu, ancak incelemesini bitirdiğinde ne istediğini unu-

tup tekrar oturdu. Yan odadan örtülü bir gıcırtı geliyordu, ses hemen azaldı, ama Gurdweill sesten ürperdi ve odanın etrafına çılgınlar gibi bakınsa da şüpheli bir şey bulamadı. Tekrar ayağa kalktı, gardırobun yanına gidip kapağını açtı. Gardırop boştu. Hafifmeşrep kadınlara özgü, zevksiz, bayat bir ucuz parfüm kokusu yayıyordu. Bir an buraya geldiğine pişman oldu, ama sonraki anda o his geçti. Gardırop zemininde duran sararmış, eski gazete parçasını aldı, kapağı kapattı ve okumaya başladı. İki ay öncesine ait olduğunu görünce, gazeteyi buruşturup köşeye fırlattı. Aniden gece olanların hatırası yüze atılan bir tokat gibi çarptı ve Gurdweill kafese hapsedilmiş bir hayvan gibi odanın içinde koşuşturmaya başladı. Sanki odanın tüm havası birdenbire çekildi, nefes alacak bir şey yoktu ve Gurdweill pencereyi sonuna kadar açtı. Soğuk dalgası yanaklarına çarptı. Eve koşmak ve bir şey yapmak için ani bir istek duydu. Olayları olduğu gibi bırakmak imkânsızdı! Burada ne yapıyordu Tanrı aşkına? Ne yapması gerektiğini tam olarak bilmiyordu, ama belli belirsiz bir his ona şimdi, sorunların düzeltilebileceği, bir şeylerin değiştirilebileceği orada olması gerektiğini söyledi. Pencereyi çarparak kapattı ve odadan çıkmaya davrandı. Ama yatağın yanından geçerken üzerine büyük bir zayıflık çöktü, sanki uzuvlarına ani bir felç geldi ve oturmak zorunda kaldı. Tek bir kasını bile oynatamıyordu. Cansız bir kukla gibi başı göğsünde, kendi içine çekilmiş halde oturdu. Başının içinde bir şey kanayan su gibi köpürüp fokurdayarak durmaksızın uğuldadı. Arkasında bir sesin hain hain şöyle dediğini açıkça duydu: "Herr Doktor kanepede uyuyacak, her zamanki gibi!" Kendini dehşetle aşağılanmış, öfkeli ve gerçek fiziksel acı içinde hissetti. Başını çevirip bir şeyleri inkâr etmeli, itiraz etmeli, avazı çıktığı kadar bağırmalı, her yöne yumruklar savurmalıydı ama bedeni kurşun gibi ağırdı. Demirden kırbaçlar bile tek bir kasını oynatmasını sağlayamazdı. Ama ses, bu defa yüzüne karşı tekrar konuştu: "O erkek bile sayılmaz..! O küçük yaratığa erkek demek mümkün mü? Sadece aptalın teki! Şunun haline bak! Ona canım ne isterse yaparım ve ağzını bile açmaz! Ne komik!" Gurdweill tarifsiz bir ıstırap çekiyordu ama hareket etmeye gücü yoktu. Sesi iyi tanıyordu. Varlığının derinliklerine saldırmak için kelimelere ihti-

yaç duymayan bir ses – bunu iyi biliyordu. Ama nerede ve ne zaman duymuştu? Bir bilebilseydi! Ve sonra başka bir ses konuştu, bunun Lotte'ye ait olduğunu kesinlikle biliyordu. Hatta onun gardırop ve lavabo arasındaki köşede, üzerinde mavi ipekten, çiçekli bir kimonoyla durup şöyle dediğini işitti: "Ne? Ona bir şey yapmayacaksın! Hiçbir şey, duydun mu? Şu andan itibaren o sadece ve sadece bana ait. Senin onunla bir ilgin yok!" ... Bu çok tuhaftı... O halde hâlâ bir çıkış yolu vardı; daha her şey bitmemişti! Ah, Lotte, Lotte! Ondan başka kimden yardım isteyebilirdi şimdi? Ama Thea... cevaben derisini kör bir bıçak gibi kesen yüksek sesli bir kahkaha patlattığını göremese de onun Thea olduğunu birden anladı. "Senin öyle mi? Senin mi? Güldürme beni! Onunla kim evlendi, sen mi ben mi? Ve kim ona bir bebek verdi? Ve kim onu adam etti? Cevap ver bakalım verebilirsen! Herr Heidelberger'e sor, o her şeyi biliyor!" Gurdweill bu ismi duyunca ürperdi. Thea'nın Lotte'ye başka bir şey daha söyleyeceğinden korktu, bilmesini istemeyeceği bir şey. Ama onu durdurmak için hiçbir şey yapamıyordu. Ve Thea bağırmaya devam etti: "İçeri girip yerimi alabileceğini düşünüyorsun, öyle mi? Bunu isterdin, değil mi? Ama ben halen hayattayım! Ve sana ona canımın istediğini yapacağımı yine söylüyorum ve Herr Heidelberger benim şahidim! Beni hiç kimse engelleyemez, hele sen hiç!" Lotte ileri doğru bir adım attı ve Gurdweill'ın dinlemeye tahammül edemediği, gözyaşlarına boğulmuş bir sesle yalvardı: "Lütfen, bu kadar zalim olma. Sende kadın yüreği yok mu? Sana yalvarıyorum, bırak gitsin... Ona neden ihtiyacın var ki? Onun yerine Herr Heidelberger'i al, senin için bir şey fark etmez nasılsa, bırak o gitsin. Bak sana dizlerimin üzerinde yalvarıyorum ve Lotte gerçekten de diz çöktü, "Bırak gitsin! Bu kadar katı yürekli olma!" "Asla! Ona sahip olmana asla izin vermeyeceğim! Heidelberger'i de alacağım! Canım kimi isterse alacağım ve sen hiçbir şey alamayacaksın! Artık yeter! Sen niye hâlâ hayattasın? Burada senin için hiçbir şey yok..! Neden gidip ölmüyorsun? Sen olmasan da dünya gayet güzel dönmeye devam eder, öyle değil mi Herr Heidelberger? Kendini hazırla, hemen şimdi buna bir son vereceğiz!" Gurdweill dizleri üzerindeki Lotte'nin önünde bir şeyin parladığını gördü ve bunun bir bıçak olduğunu ve

Thea'nın onu öldüreceğini hemen anladı. Muazzam bir çabayla Thea'nın durduğunu düşündüğü yöne doğru tüm kuvvetiyle saldırdı. Eli yatağın köşesine çarptı ve Lotte gözden kayboldu.

Her yer sessizdi. Gurdweill ayağa fırladı. Yatağın tahta gövdesine vuran eklemleri acıdı. Sahne hâlâ canlı biçimde gözlerinin önündeydi; sesleri hâlâ duyabildiğini hayal etti. Bedeni soğuk terden sırılsıklam olmuştu, kalbi yerinden çıkacakmış gibi çarpıyordu. Rüya görmediğinden, tüm sahneyi gözleri açıkken gördüğünden emindi ve tekrar oturmaya korkuyordu. Şimdi yatağın yanında, daha önce oturduğu yerin yanında, ama bu sefer yüzü pencereye dönük bir vaziyette duruyor, hayal edilemeyecek kadar korkunç bir şey görmekten korktuğundan yüzünü kapıya çeviremiyordu. Bir süre kıpırdamadan durdu. Sonunda kendisini toparladı ve küçük odanın ortasına doğru çıkıntı yapan yatağın ucunun etrafından yavaş yavaş ilerleyerek diğer tarafına, yüzü pencereye dönük vaziyette oturdu. "Hayır!" dedi kendi kendine, "Bu defa gözümü dört açacağım! Lotte'ye bir zarar gelmesine izin vermeyeceğim!" Birden kendi sesinden ürktü ve sustu. Doğrudan önüne; ucuz, yeşilimsi perdeleri kenara çekilmiş, duvarın içine siyah bir kare gibi oturtulmuş pencereye baktı. O yeşil renk kırmızı duvar kâğıdına uymuyor, bu önemsiz düşünce birden aklından geçti, o yeşil gölgeliğe gerçekten de tahammül edemiyordu... Ve örtünün üzerine, üzeri tamamen giyinik ve ayakkabılarını çıkarmadan dalgın dalgın uzandı.

Uyandığında pencereden süt gibi bir gün ışıldıyordu. Elektrik ışığı da hâlâ yanıyor, gün ışığını engelliyordu. Başta nerede olduğunu anlamadı ve etrafına bir an şaşkınlıkla baktı. Ansızın hatırlayıp yataktan doğruldu. Korku dolu gece sona ermişti ve sanki bunu yaparak hafızasından bir şeyi silecekmiş gibi ışığı kapatmaya koştu. Ama hiçbir şey silinmedi. Her şey oldukça netti ve gün ışığında daha bile gerçek görünüyordu. Bedeni yaralı ve bitkindi, ama fark etmedi. Birden büyük bir telaşa kapıldı, kaybedecek bir anı bile yoktu. Üçü gösteren saatini çıkardı, donuk bir hareketle kulağına götürdü ve durmuş olduğunu fark etti. Sonra pencerenin yanına gitti ve dışarı, iki bakkalın bulunduğu küçük caddeye baktı; ikisi de kapalıydı. Gurdweill saatin kaç olduğunu anlayamadı. O uyurken yere düşmüş olan

şapkasını aldı ve kapının yanındaki lavabonun üzerinde duran aynadan geçerken bir çift gözün hararetle parladığı, tuhaf, buruşuk, tıraşlı bir surat gördü. Bu surat onun için hiçbir şey ifade etmiyordu, ona karşı tamamen kayıtsızdı, odadan dışarı çıktı.

Aşağıda büroda duvardaki yuvarlak saat iki buçuğu gösteriyordu. Bu saat de durmuş olmalı, diye düşündü Gurdweill, bu kadar geç olması düşünülemezdi! Birden uşağın ona bakmakta olduğunu gördü ve sanki bir suçu gizliyormuş gibi sersemledi.

"Saat... saat kaç?"

"İki buçuk."

"Öğleden sonra iki buçuk mu?"

"Evet, tabii ki" Uşak nazik bir keyifle gülümsedi.

"Ama dükkânlar... karşıdaki bakkallar yani, halen kapalı..."

"Bugün pazar. Dün cumartesiydi, bu da demek oluyor ki bugün günlerden pazar. Ve Viyana şehrinde dükkânlar pazar günleri kapalıdır. Bizler burada Sosyal Demokratız."

"Ah, elbette! Son derece haklısınız bayım! O halde, her şey açık!"

Ve sanki aleyhte bir izlenimi düzeltmek ister gibi cebinden on groşen çıkarıp uşağa verdi. Hatta onu hayretler içinde bırakarak elini sıktı ve otelden dışarı telaşla çıktı.

Hava çok soğuk değildi. Hatta zaman zaman güneş bulutların arasından, beklenmedik bir yabancı gibi görünüyordu. Pazar caddeleri durgun ve sessizdi. Gurdweill hızlıca yürüdü, boşa harcayacak zamanı yoktu. Önceki gece önünde açık seçik dikilerek yolunu kesiyordu; bu gece, ondan önceki pek çok gece ve gün; ve o duvar dibinden gidip yolunu açarak ilerliyordu. Hiç aç olmasa da Servitenplatz kilisesinin önünde aklına bir şeyler yemesi gerektiği geldi. Olduğu yerde durup yemek yiyecek bir yerler arayarak etrafını inceledi. Sanki şimdi her şey buna bağlıymış gibi abartılı bir dikkatle her binayı titiz bir incelemeye tabi tuttu. Görkemli binalara karşı eski, köklü korkusu çapraz karşısındaki büyük restorana girmesine engel oldu. Sonunda basit bir işçi kafesi keşfetti ve içeri girdi. Yiyecek bir şey kalmamıştı. Öğle yemeği bitti, denildi ona, ama eğer birazcık bekleyebilirse ona bir omlet ya da benzeri bir şeyler hazırlayabilirlerdi.

"Hayır, hayır!" diye itiraz etti Gurdweill. Azıcık bile aç değildi ve onun için hiçbir zahmete girmelerine gerek yoktu. Küçük restorandan çıktı ve yakındaki bir kafeye girdi.

Daha sonra adımlarını Porzellangasse'ye çevirdi ve tramvaya bindi. Nereye gideceğini bilmese de, yabancılaşan ve düşmanlaşan şehirden kaçmak zorunda hissediyordu kendini. Sanki garip bir şeyi varmış da insanlar ona farklı bakıyorlarmış gibi hissediyordu. Tramvay Nussdorf'un dış mahallelerine gidiyordu. Gurdweill, sanki yolculuğun sonunda onu önemli bir iş bekliyormuş gibi yüzünde ağırbaşlı bir ifadeyle oturdu. Son durağa geldiğinde akşam olmuştu. Hava burada daha serindi, yakındaki Tuna'dan soğuk bir rüzgâr esiyordu. Tramvaydan iner inmez, sanki burada son durakta onu karşılamak için bekliyormuş gibi felaketinin tüm gücüyle çarpıştı. Gözlerinin önünde kara bir gölge çaktı ve neredeyse bayılıyordu. Çoktan yanmış olan bir sokak lambasının yanında duruyordu ve destek almak için direğe yaslandı. Mendiliyle alnından boşanan soğuk terleri sildi, sonra mendili birdenbire görme yeteneklerini kaybetmiş gibi görünen gözlerinin üzerinden ve karanlık, tıraşlı yanaklarından geçirdi. Sonunda anlık baygınlığı uçup gitti ve sanki havaya dağılmış güçler tekrar birer birer hak ettikleri yerleri alıyorlarmış gibi, güç vücuduna geri döndü. Hatta içinde uyanan ve derinliklerinden yükselen yeni bir kararlılık hissetti, tam niteliği o anda dikkatinden kaçan, ama içinde elle tutulur bir şey gibi kıpırdadığını hissettiği can alıcı önemde bir karardı bu. Halen mendili tutan sağ eli kasılarak öyle bir güçle yumruk oldu ki tırnakları başparmağının altından avuç içine saplandı. Mendili tekrar cebine koydu, sanki her an yere düşecekmiş gibi koyu mavi gökyüzünde belli belirsiz sallanan dolunaya dalgın dalgın baktı ve kararlı adımlarla yola koyuldu. Farkında olmadan şehirden uzağa, Klosterneuburg köyüne götüren yolu seçti, bir tarafta Tuna ve trenyolu öte taraftaysa Leopoldsberg'in etekleri uzanıyordu. Hızlıca yürüdü. Dağın yamaçlarına karşı kurulmuş alçak, tek tük evleri, yazın curcunalı olan, şimdiyse uyukluyan ve loşça aydınlatılmış küçük tavernaları geçti ve ardında bıraktı. Daha sonra evler tamamen bitti ve Gurdweill tek başına kaldı. Sadece ay yorulmadan ona eşlik etti, kısa bir süre dağın arkasında

kaybolup sadık bir köpek gibi tekrar beliriyordu. Bazen hızlı bir araba gürleyerek, korna çalarak ve Bengal ışıklarına benzer bir parlaklıkla gözlerini kör ederek önünden ya da arkasından geliyor, onu caddenin kenarına itiyor ve ardında pis bir benzin kokusu ve yavaş yavaş azalan bir patırtı bırakarak hızla geçip gidiyordu. Zaman zaman yolun yanındaki demiryolundan şehre ya da aksi yöne, kırsal kesimde serpiştirilmiş pek çok küçük köye doğru giden bir tren geçiyordu. Arada sırada karanlıkta peş peşe ışıklı kareler parıldıyordu, içlerinde turuncu zemin üzerinde tek tük insan başları ve omuzlarıyla. Gurdweill çevresinden etkilenmeden hızlıca yürümeye devam etti.

Aşağı yukarı iki buçuk saat yürüdükten sonra Klosterneuburg'un ilk evleri göründü. Gurdweill tren istasyonunun önündeki büyük alana vardı ve durdu. Bir an hâlâ Viyana'da olduğunu hayal etti, ama sonra hemen bunu istediğinden şüpheye düştü. Alan ve çevresindeki tüm binalar ona tamamen yabancıydı. Bunlardan Viyana'nın hiçbir köşesinde gördüğünü hatırlamıyordu. Nerede olduğunu nasıl öğrenebilirdi? Orada bir an ne yapacağını bilmeden durdu ve sonra tren istasyonunu fark etti ve adımlarını oraya çevirdi.

Küçücük bekleme salonunda sadece birkaç kişi vardı, bir kısmı gişenin önündeki kısa sırada dururken diğerleri etrafta dolanıyor ya da oturmuş bekliyordu. Bir tren kalkmak üzere olmalı, diye düşündü Gurdweill istemsizce. Bekleme salonunu taradı ve köşede bir tren memuru keşfetti. Tereddütle ona yaklaştı.

"Ne zaman... tren ne zaman kalkıyor?"

"Nereye?"

"Şeye... şe... şeye..." diye kekeledi Gurdweill.

Memur ona kuşkuyla baktı.

"Nereye gitmek istiyorsunuz?"

"Ben? Eve... yani Viyana'ya tabii ki. Viyana'da yaşıyorum ve o halde belli ki gitmem gereken yer orası..."

"Son treniniz yirmi üç elli sekizde kalkıyor" dedi memur kısaca.

Daha fazlasını sormaya Gurdweill'ın dili varmadı ve oradan uzaklaştı. En azından şimdi Viyana'da olmadığını biliyordu. Ve sonra aklına mükemmel bir fikir geldi: Gişeye giderek

Viyana'ya bir bilet aldı. Sonra dışarı çıkıp lambanın ışığında okudu: Klosterneuburg – Viyana. Franz-Josefs-Bahnhof. Aha! Gurdweill bir zafer edasıyla karara vardı: O halde Klosterneuburg'taydı! Birden yorgunluk bastırdı ve istasyon binasının merdivenlerine çöküverdi. Bir süre başı ellerinin arasında ve dirsekleri dizlerinin üzerinde, kıpırdamadan oturdu. Düşünce parçaları zihninden hızla geçti. Viyana'ya gitmeliydi – yaşadığı yer orasıydı. Şimdi Klosterneuburg'daydı, burada yaşamıyordu, burada yaşadığı iddia edilemezdi... Lotte şimdi onunla değildi... Ne yazık! Eğer burada olsaydı, bir kere bu kadar uzağa gelmişken seyahatlerini biraz daha devam ettirebilirlerdi... Şimdi onun bileti de vardı... Keşke başı bu kadar kötü ağrımaya başlamamış olsaydı... Hep araya girip her şeyi bozmak zorundaydı... Evet ve de ayrılmadan önce Thea'yı görmesi gerekecekti... Ve bunun için gece yarısından sonrasını beklemek zorunda kalacaktı... Gece yarısından önce asla evde olmazdı... Ve Heidelberger, onu da görmesi gerekecekti... O kesinlikle Thea'yla birliktedir, hep birliktelerdi – onları kendi gözleriyle görmüştü... Bu son düşünce onu yay gibi yerinden kaldırdı ve elini görünmez birine karşı tehditkâr biçimde sallayarak meydan boyunca koşmaya başladı. Öte tarafa ulaştığında, kendisini, meydanın çevresindeki kafelerden birinin ışıl ışıl aydınlatılmış girişinin tam önünde dikilirken buldu. Birdenbire, kaybettiğinin tam olarak ne olduğunu bilmese de koşarken bir şey kaybettiğinden emin oldu. Ve zemini gözleriyle tarayarak aynı yolu geri gitti. Meydanın ortasında durup birbiri ardına ceplerinin içini dışına çıkarmaya başladı. Araması sonucunda; ezilmiş ve buruşturulmuş kâğıt parçaları, eski tramvay biletleri, sigara izmaritleri, ufak bozukluklar, cüzdanı, büyük çakı, çatlak, isli piposu, bir kutu kibrit ve benzeri şeyler ortaya çıktı. Gurdweill geri koymadan önce her şeyi dikkatle inceledi. Eski tramvay biletlerini bile tekrar cebine koydu. Sonunda az önce almış olduğu tren biletini paltosunun cebinden çıkardı ve aradığının ve kaybetmiş olmaktan korktuğunun bu tren bileti olduğunu hemen anlayıverdi. Bu keşifle kısmen sakinleşmiş halde, sanki onu gerçekten de kaybetmiş ve tekrar bulmuş gibi bileti saklamak için cüzdanına koydu. Tren yirmi üç elli sekizde, diğer bir değişle, neredeyse gece yarısında hare-

ket edecekti ve saat şimdi –istasyon saatine göz attı– dokuzdu, bu da bekleyecek üç saati olduğu anlamına geliyordu! Gurdweill Viyana'ya daha erken dönemeyeceğini düşünerek çaresizliğe kapıldı (memurun açıkça "son tren" dediğini unutmuştu) çünkü büyük telaşı olduğu, kaybedecek bir dakikası bile olmadığı onun için oldukça açıktı. Bir an önce Viyana'da olması gerekiyordu, hemen şu anda! Eğer birisi ona telaşının nedenini soracak olsaydı nasıl cevaplayacağını bildiği şüpheliydi, ama sabırsızlığı yine de gerçek bir fiziksel acıya dönüşene dek arttı. Ve sanki Viyana'ya böyle daha hızlı varacakmış gibi istasyon girişine doğru koşmaya başladı. Ama oraya varmadan fikrini değiştirmiş gibiydi ve kafeye doğru aynı yolu geri gitti. Aslında alt katında kafenin bulunduğu bina yanındakilerden ayrı duruyordu, iki tarafında da oldukça dik caddeler vardı ve bu caddeler arkada dar bir sokağa çıkıyordu. Ve Gurdweill, ne yaptığı hakkında en ufacık bir fikri olmaksızın, bir nevi hareketli çit gibi, binanın etrafında koşuşturmaya başladı. Onuncu ya da yirminci turunu tamamladıktan sonra, Gurdweill'a sezdirmeden onun hareketlerini belli bir mesafeden izlemekte olan bir kasaba polisi yaklaştı ve kafenin önünde mevzilendi. Gurdweill tekrar köşeye geldiğinde onu durdurdu. Gurdweill ona şaşkın şaşkın baktı ve aceleyle yanından geçmeye çalıştı.

"Dur! Ne yaptığını zannediyorsun sen?"

Deneyimsiz genç polisin sesinde, sanki Gurdweill onun ezeli düşmanıymış ya da sıradışı davranışı kamu hukuku ve düzeninin yerel temsilcisi olarak onun kişisel onuruna bir hakaretmiş gibi bastırılmış bir öfke tınısı titreşti.

Gurdweill açıkladı: "Ne demek istiyorsunuz... Ben-ben yürüyüş yapıyorum... Her halükârda bugün Viyana'ya giden trene bineceğim... Klosterneuburg-Viyana biletim var..."

Bu cevap sadece, kendisiyle alay edildiğini düşünen polisin öfkesini arttırmaya yaradı. Sert bir şekilde konuştu:

"Ne güzel! Evrakların yanında mı?"

Hayır, evrakları yanında değildi. Ama neyse ki ceplerinden birinde zarfın üzerinde adının ve adresinin yazılı olduğu bir mektup buldu ve polise gösterdi. Öteki onu aldı ve evirip çevirdi, sanki ismin ve adresin, önündeki bu küçük, tıraşlı ada-

ma ait olup olmadığını anlamak ister gibi bir mektuba bir de Gurdweill'a baktı. Düşünmek için kısa bir an durduktan sonra mektubu Gurdweill'a iade etti.

"Güzel! Ve şimdi de ikile! Ve bir daha da binanın etrafında yürüme!"

"Neden yürümemeliyim?" Şimdi öfkelenme sırası Gurdweill'daydi. "Canımın istediği yerde yürümeye hakkım yok mu? Sanırım haklarımı biliyorum!"

"Seni uyarıyorum, haddini bil! Yoksa benimle merkeze kadar gelmeni istemek zorunda kalacağım!"

Gurdweill, treni kaçırma riskini göze almak istemediğinden itaat etmeye karar verdi. Uzakta istasyon saatinin akrep ve yelkovanının onu gösterdiğini gördü ve daha önce etrafında döndüğü kafeden farkında olmadan sakınarak, yanındakine girdi. Polisle yaşanan olayın tümü bir anda zihninden silinmişti ve bir kere daha, o anda Viyana'da olmadığı için derin bir üzüntü duydu. Çünkü o buradayken, orada hiç kuşkusuz korkunç bir şeyler oluyordu ve daha sonra bu konuda bir şeyler yapmak için çok geç olacaktı... Kahvesini bitirdiğinde, başını ellerine dayadı ve bir dakika sonra uyuklamaya başladı. Çok uzun, uçsuz bucaksız bir tren müthiş bir hızla, uçarak yanından geçiyor ve onun trene atlaması gerekiyordu, bu aslında zor görünmüyordu. Ama yanından geçen her vagonda, uzun bir kamçı şaklatan ve onun binmesini engelleyen bir polis memuru vardı. Başta bu, kafenin dışında ona yanaşan polisti, sonra Heidelberger oldu. Trenin sayısız vagonunun her birinin basamaklarında aynı polis, yani Heidelberger duruyordu uzun bir kamçıyla. Tüm yolcular –başları pencerelerden dışarı sarkıyordu– onun bu zor durumuna güldüler. Nihayet son vagonlardan birine atlamayı başardı. Çok mutlu olmuştu. Şimdi Lotte'nin yardımına koşabilecekti (çünkü Lotte'nin başı büyük dertteydi!) Ama birden atlamış olduğu vagonun yerinde durduğunu fark etti. Ve bu hareketsizliğin nedenini hemen anladı: Bilet almayı unutmuştu ve bileti olmadığı sürece vagon yerinden oynamayı reddedecekti. Öte yandan, bilet almak için inemiyordu, çünkü öncelikle yolculuğun ortasında, istasyondan millerce uzaktaydı ve ikincisi o indiği anda vagonun hareket edip onu geride bırakacağından emindi. Ayrıca va-

gonun içinin hiç de normal bir tren vagonu gibi olmadığı, ancak içinde, üç bacağı havada, başı üzerinde duran kırık bir sandalye haricinde hiç eşya olmadığı, boş bir odayı andırdığı ortaya çıktı. Fakat Gurdweill buna bilhassa şaşırmadı. Esas mesele, vagonun nasıl hareket ettirileceğiydi. Kondüktör içeri girdi ve Gurdweill çaresizce ceplerini aramaya başladı. Birden eski bir tramvay bileti buldu, bu bilet klasik, uzun biletlere benzemese de –geniş, yeşil ve kareydi, şekli daha ziyade geniş bir zarfa benziyordu– yine de bir tramvay biletiydi, bundan pekâlâ emindi. Bir işe yarayacağını umarak onu kondüktöre verdi. Ama bileti gören öteki, ağzından birbiri ardına patlayarak çıkan ve her biri Gurdweill'a sert bir cisim gibi çarpan korkunç kahkahalara boğuldu. Eğer saklanmazsa, bu kahkahanın onu pekâlâ da öldürebileceğini biliyordu. Her patlayış ona demir bir çubuk gibi çarpıyordu ve kondüktör onu takip edip kahkahasıyla ona vururken, o bir fare gibi duvar dibinden ve köşelerden ilerleyerek odanın etrafında telaşla koşuşturmaya başladı. Saklanacak hiçbir yer yoktu. Odanın hiç penceresi ya da kapısı yoktu, dört bir tarafı kapalıydı. Gücünün son damlasıyla duvara vurdu, çaresizce içinde bir yarık açmaya çalıştı.

"Sizin için ne yapabilirim, bayım?" diye sordu, Gurdweill'ın masaya onu çağırmak için vurduğunu düşünen garson.

Gurdweill ona donuk bir bakışla, çıldırmış gibi baktı ve hiçbir şey söylemedi. Garson masanın yanında durup bekledi. Gurdweill'ın gözleri etrafta boş boş dolandı, mermer kaplı büfelerde oturan insanlar gördü ve gerçeklik damla damla içine sızmaya başladı. Zayıf, gergin bir sesle söyleyiverdi:

"Bana belki söyleyebilirsiniz, şu anda saat tam olarak kaç?"

Garsonun saatin şimdi on bire beş var olduğu cevabı üzerine sıçradı, hemen hesabı ödeyip kafeden ayrıldı.

Taze hava, içine işleyen bir serinlik yolladı, ama o fark etmedi. Meydan çıplak ve tenhaydı. Tam tepede, ay gecenin üzerindeki bir mühür gibi sallanıyordu. Gurdweill meydanın yanındaki uzun bir caddeye döndü ve ateşli bir hastalığın aniden çökmesi gibi tekrar bir huzursuzluk nöbetine yakalanana dek cadde boyunca yavaşça yürüdü ve istasyona geri koştu. Bekleme salonundan geçti ve perona çıkıp, ona çok uzun gibi gelen

bir süre boyunca bir aşağı bir yukarı yürüdü. Ama istasyon saatinin akrep ve yelkovanı inatla oldukları yerde duruyorlardı. Zaman durdu. Gümüşi raylar parıldayarak gecenin derinliklerine uzanıyordu. Üst sinyal lambası kırmızıya döndü. Uzun, alçak sesli bir zil çaldı; tamamen istasyondan bir mesajdı bu. Sonra, karanlığın içinden dev gibi beliren ve durmadan geçen, gayretle dumanlar çıkararak ilerleyen ve sağır edici bir ses çıkaran bir yük treninin düdüğü geldi. İçlerinde büyükbaş hayvanların olduğu kafesli, uzun vagonlar taş yığılı ya da kalas istiflenmiş tavansız vagonlar çok sayıda kapalı vagon ya da nadiren yanlarına tebeşirle sözcükler yazılmış vagonlar sessizce geçip gitti. Gürültü uzaklara çekildi. Raylar bir süre sessizce uğuldadı ve uzakta bir şey gecenin içinde, müşfik, dokunaklı bir sesle işleyip durdu.

Sonunda uzun süredir beklenen tren karanlığın içinden belirdi ve başka birkaç yolcuyla beraber Gurdweill'ı aldı. Vagonlar insanlarla hıncahınç doluydu, pek çoğu kestiriyor, sayfiyede geçirilen bir günün ardından şehre dönüyordu ve Gurdweill, duvara yaslanıp bir şey görmeden dışarıya bakarak koridorda durdu. Eve mümkün olduğunca erken gitme konusunda kör, yiyip bitiren bir telaştan başka hiçbir şey hissetmedi. Her nedense Franz-Josef Garı'ndan tramvaya binmedi, ancak eve koştu ve eve yaklaştıkça daha da hızlı koştu. Kleine Stadtgutgasse'ye varması kırk beş dakika sürdü. Ter içinde durdu ve yukarıya, odasının karanlıklar içindeki penceresine baktı. Thea çoktan uyumuş muydu yoksa hâlâ eve gelmemiş miydi, bunu söylemek mümkün değildi. Zili çaldı, karanlıkta merdivenlerden yukarı yolunu el yordamıyla buldu, koridor kapısını dikkatle açtı ve parmak ucuyla içeri girdi. Koridorda kıpırdamadan durdu ve nefesini tutup dinledi. Hep sessizdi. Sonra odasının kapısına sezdirmeden yaklaşıp sessizce içeri girdi. Thea uykusunda manasızca hırıldadı. Gurdweill, Thea tekrar sessizleşene kadar kapının yanında kıpırdamadan bekledi. Kendi kalp çarpıntısı ve ona sanki aşağılardan bir yerden, zeminden yükseliyormuş gibi gelen, Thea'nın çok zayıf nefesi dışında hiçbir ses yoktu. Birkaç dakika sonra kanepeye doğru adım atmaya cesaret edebildi ve oturdu. Ay, yatak ve karşı duvar boyunca geniş, eğimli bir par-

laklık şeridi yaymıştı. Gurdweill elinden geldiğince dikkatle ve sanki üzerinde kendi bilgisi dışında hiçbir şey yaşanmadığından emin olmak istermiş gibi gözlerini yatağa dikerek dinledi. Ve doğrusu uzun bir süre hiçbir şey de olmadı. Sadece ay ışığı demeti yatağın ayakucundan ortaya geldi, neredeyse uyuyan Thea'nın göğüslerine dokunuyordu. Ve aniden Thea'nın sağ tarafından beyaz gömlekli birisi doğruldu ve yatakta oturdu. Gurdweill en ufak bir ses bile duymadı, ama her şeyi o kadar canlı bir şekilde gördü ki zerre kadar şüpheye yer yoktu. "O halde bu gece yine burada! Dün de buradaydı ve bugün yine burada!" Nefesini tutup bekledi, Heidelberger de bekledi. Öteki, aynı Gurdweill'ın onu tavernada önünde bir maşrapa birayla ilk gördüğü zaman olduğu gibi tam önüne bakarak, başı hafifçe çenesine gömülmüş ve ağır bıyığının kılları ağzını kapatmış halde, yüzünde donuk bir ifadeyle oturuyordu. Sonunda başını yavaşça Gurdweill'a doğru çevirdi ve ona uzun uzun baktı. Bıyığının ardında gülümsüyor gibiydi. Ona birkaç dakika boyunca baktıktan sonra tekrar uzandı. Gurdweill bir süre daha beklemeye devam etti, ama kimse kımıldamadı. Sonra sessizce ayağa kalkarak yatağa yaklaştı, ama öteki taraftan, Thea'nın sırtüstü yayıldığı yandan; açık çakı elinde parlıyordu. Yatakta kısa bir inilti, bir ürperme oldu. Uzaktaki bir saat ikiyi vurdu.

Sabah saat sekizde Gurdweill, Ulrich'in odasında belirdi ve onu uyandırdı. İnce, tıraşlı yüzünde tuhaf, donuk bir gülümseme vardı. Yatağın ucuna çöktü ve arkadaşı ona bir şey anlamadan bakarken o orada bir süre taşa dönmüş gibi oturdu. Sonunda yumuşak bir sesle, sanki kendi kendine konuşur gibi şöyle dedi:

"Thea dün gece öldü."

Yazar David Vogel İbranice yazdığı eserinde çevresini tasvir etmek için uygun dili kullanmaya özen göstermiş, bunun için de Almanca ve Yiddiş sözcükler ve ifadeler almıştır. O kadar ki Gershon Shaked, *Evlilik Hayatı*'nın tesadüf eseri İbranice yazılmış bir Avusturya-Viyana romanı olduğundan bahsedebileceğini belirtir.*

Resmi hitap zamirinin ikinci tekil şahıs zamiri (sen) ile aynı olması bakımından esas kaynak dil İbranice ile erek dil İngilizce arasında bir benzerlikten söz edilebilir. İbranice eseri İngilizceye kazandıran çevirmen Dalya Bilu, Almanca konuşulan bir ortamda, Viyana'da geçen hikâyeyi daha iyi yansıtabilmek için Almanca hitaplar ve yer isimleri kullanmış, bu hitaplar Türkçe çeviride de aynen korunmuştur.

Kitap İngilizceden çevrilmiş olup gerekli görülen yerlerde İbranice özgün metinle karşılaştırmalar yapılmıştır. Bu karşılaştırmalarda yardımcı olma nezaketini gösteren Türkiye Musevi Cemaati Hahambaşılığı Genel Sekreteri Saygıdeğer Yusuf Altıntaş'a teşekkürlerimi sunarım.

Şahika Tokel

* Bu konuda daha fazla bilgi ve Vogel'in Yiddiş ve Almancadan yaptığı alıntılardan örnekler için bkz. Gershon Shaked, *The New Tradition: Essays on Modern Hebrew Literature*, Hebrew Union College Press, 2006, sf. 311-12.

İbranice edebiyatın klasiklerinden kabul edilen *Evlilik Hayatı* geçen yüzyıl başı Viyanası'nda Yahudi bir yazar ile onu aşağılamaktan, sömürmekten, hiçe saymaktan zevk alan aristokrat karısı arasındaki sadomazohist ilişki ekseninde kötülüğün doğasını sorguluyor.

Yazar kimliğini oturtmakla meşgul roman kahramanı Gurdweill, onu durmadan başka erkeklerle aldatan karısı Thea'dan ayrılmayı göze alamayarak hem onu gerçekten seven arkadaşı Lotte'nin hem de kendisinin felaketini hazırlıyor. Gurdweill'ın mutsuzluğu, yalnızlığı, çektiği vicdan azabı iki Dünya Savaşı arasında Viyana şehrinin kasvetli mekânları ve mekanikleşen insanlarıyla birleşince, neden sonuç ilişkilerinin koptuğu Kafkaesk bir dünyaya sürüklüyor okuru: Sanki bir kehanet!

ISBN 978-975-08-2335-0